ISSN 0350-042 | UDK 061.229(497.113)(06)

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПОСЕБНО ИЗДАЊЕ ЗА СКУПШТИНУ 2020. ГОДИНЕ

ГОДИНА CXCIV
ОД ОСНИВАЊА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
2020

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

Гласило Матице српске покренуто 1971. године
Излази повремено

Досадашњи уредници
Павле Малетин, главни уредник; одговорни уредник Бошко Петровић (1971–1978); Душан Попов (1979–1990); Мирослав Ранков (1991–1994); Драган Станић (1995–2003); Павле Станојевић (2004–2007); Душан Николић (2008–2011); Ђорђе Ђурић (2012–2015)

Уредник
Проф. др Драган Станић

Чланови Уредништва
Селимир Радуловић
Др Тијана Палковљевић Бугарски
Проф. др Мато Пижурица

Секретар Уредништва
Александра Јовановић

Лектори и коректори
Татјана Пивнички Дринић (Матица српска),
Силвија Чамбер (Библиотека Матице српске), Јелица Недић (Галерија Матице српске)

Технички уредник
Вукица Туцаков

Рад Матице српске је доступан и на интернет страници www.maticasrpska.org.rs

© Ауторска права
Матица српска

Адреса Уредништва
Матица српска, Нови Сад, Матице српске 1
Телефон: 021 527 622
Факс: 021 528 901
E-mail: ms@maticasrpska.org.rs

Штампа: Сајнос, Нови Сад

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

061.22(497.113)(06)

РАД Матице српске : гласило Матице српске / уредник Драган Станић. – Год. 1, бр. 1 (1971)– . – Нови Сад : Матица српска, 1971–. – Илустр. ; 24 cm

Повремено.
ISBN 0350-042X

COBISS.SR-ID 15880706

САДРЖАЈ

Сазив редовне 129. Скупштине Матице српске 5

Извештај о четворогодишњем раду Матице српске (2016–2019) 7

Увод 7
Рад органа Матице српске 15
Одбори Одељења Матице српске 20
Научноистраживачка делатност 23
Одељење за књижевност и језик 23
Његошев одбор 65
Крајишки одбор 68
Косовскометохијски одбор 69
Лексикографско одељење 77
Одељење за друштвене науке 87
Темишварски одбор 108
Одељење за природне науке 111
Одељење за ликовне уметности 140
Одељење за сценске уметности и музику 169
Музичке вечери Матице српске 204
Рукописно одељење 207
Научни и стручни скупови, округли столови 223
Обележавање јубилеја 236
Предавања 242
Издавачка делатност 249
Представљање издавачке делатности 272
Награде Матице српске 291
Награде из задужбинских фондова Матице српске 295
Награде и признања Матици српској 298
Одликовања, повеље и плакете упућене Матици српској 298
Захвалнице и дипломе упућене Матици српској 299
Поклони Матици српској 300
Свечаности Матице српске 301
Представљање Матице српске 316
Изложбе у Матици српској 323
Материјалне прилике, инвестициони радови, задужбине 323

Извештај о четворогодишњем раду Библиотеке Матице српске (2016–2019) 327

Сажетак 327
Стара и ретка књига и легати 332
Набавка и размена публикација 333
Електронска каталошко-библиографска обрада публикација 335
Електронски каталог 336
Чување и коришћење публикација 337
Реферални центар 339
Матични послови 340
Заштита публикација 342
Дигитална БМС 344
Стручни испити 345
Акредитовани програми сталног стручног усавршавања 345

Издавачка делатност 348
Изложбе 348
Дан БМС 350
Трибина *Савремени човек и савремени свет* 351
Награда „Сретен Марић” 351
Стручно-научни скуп *Библионет 2018* 352
Сарадња са Издавачким центром Матице српске 352
Учешће на скуповима, нове књиге, признања, посете 352
Међународна сарадња 359
Рад стручних органа 366
Нови магацински простор 368

Извештај о четворогодишњем раду Галерије Матице српске (2016–2019) .. 369

Увод 369
Сажетак 369
Управљање 370
Годишње свечаности – сумирање резултата рада и свечане седнице 371
Признања и награде 372
Остваривање стратешких циљева рада 376
Унапређење услова чувања и излагања уметничких дела 376
Унапређење квалитета програма и проширење активности 377
Успостављање међународне, међуинституционалне и сарадње са привредом 377
Изложбе и други програми за публику 379
Конзервација и рестаурација 382
Дигитализација 383
Попуњавање фонда 383
Видљивост рада Галерије 384
Чланство у међународним музејским организацијама 386
Конференције у Галерији Матице српске 387
Клуб пријатеља 387
Запослени и сарадници 392
Закључак 393

Извештај о четворогодишњем раду Издавачког центра Матице српске (2016–2019) 396

Антологијска едиција *Десет векова српске књижевности* 397
Едиција *Матица* 401
Остале активности 401

In memoriam 405

Чланови Матице српске преминули у периоду 2016–2019. 453

Предлог за нове чланове сараднике 457

Предлог за реизбор чланова сарадника 467

Предлог за нове сталне чланове сараднике 481

Предлог за потврду пријема новоуписаних редовних чланова 485

Стални чланови сарадници 491

Матица српска

САЗИВ РЕДОВНЕ 129. СКУПШТИНЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

129. Скупштина Матице српске одржаће се у суботу 27. јуна 2020. године са почетком у 11 часова у великој сали Српског народног позоришта.

ДНЕВНИ РЕД

1. Отварање Скупштине
2. Избор радних тела
3. Извештај Верификационе комисије
4. Избор почасних чланова Матице српске
5. Избор нових чланова сарадника, реизбор чланова сарадника и избор нових сталних чланова сарадника Матице српске
6. Потврда пријема нових редовних чланова
7. Извештај о четворогодишњем раду Матице српске (2016–2019)
8. Извештај о раду Надзорног одбора и финансијском пословању Матице српске (2016–2019)
9. Извештај о четворогодишњем раду Библиотеке Матице српске, Галерије Матице српске и Издавачког центра Матице српске (2016–2019)
10. Избор председника, потпредседникâ и генералног секретара Матице српске
11. Избор Управног одбора Матице српске
12. Избор Надзорног одбора Матице српске
13. Извештај Изборне комисије
14. Предлози чланова Матице српске

Позивају се сви чланови Матице српске да присуствују Скупштини. Редовни чланови који нису уплатили чланарину за последње четири године треба благовремено да је измире. Уплата чланарине и евидентирање чланова почеће у 10 часова испред велике сале Српског народног позоришта.

Председник Матице српске
Проф. др Драган Станић

ИЗВЕШТАЈ О ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ РАДУ МАТИЦЕ СРПСКЕ

(2016–2019)

УВОД

Матица српска је најстарије књижевно, културно и научно друштво српског народа, које у континуитету делује готово два века. У том, за наше прилике дугом периоду њене активности су постајале све разноврсније и богатије, а број сарадника је растао из године у годину и из деценије у деценију.

Као систем институција са Библиотеком, Галеријом и Издавачким центром Матица српска је у протеклом четворогодишњем периоду имала веома богате активности и програме.

Допринос српској науци и култури остварен је кроз активности седам научних одељења и огледа се првенствено у извођењу капиталних научних пројеката, редовном излажењу научних часописа, као и у одржавању научних скупова међународног и националног карактера.

Финансирање делатности Матице српске, њених бројних програма и научних пројеката остварено је на основу помоћи Министарства културе и информисања Републике Србије, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој, Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање, Градске управе за културу Града Новог Сада, као и радом чланова, добротвора и пријатеља Матице српске. Матица српска је обезбедила материјалне услове за свој рад, за очување и даљи развој свих својих тековина. Матица српска је посебну пажњу посветила процесу враћања задужбинске имовине.

Председник Републике Србије господин Александар Вучић и Влада Републике Србије одлучно су финансијски подржали енциклопедијско-лексикографске послове у Матици српској.

Током извештајног периода било је запажених признања међу којима посебно место има *Сретењски орден I степена* који је, 15. фебруара 2017. године, уручио председник Републике Србије господин Томислав Николић. Његово преосвештенство, господин Иринеј, уручио је Матици српској Архијерејску грамату признања 10. новембра 2017. године а о Ђурђицу, 16. новембра 2018. године, Матици српској је у име Његове светости патријарха српског уручен *Орден Светога Саве I степена*.

Редовношћу излажења (једном месечно, двоброји јануар–фебруар и јул–август) и актуелношћу објављених текстова, *Летопис Матице српске* је и у протеклом периоду потврдио репутацију значајног огледала нашег књижевног и научног стваралаштва. У тематским блоковима појединих бројева размотрени су важнији национални, књижевни и културни проблеми. Објављујући прилоге наших угледних књижевника и научника, али и пружајући подршку младим писцима, *Летопис* је – упркос својој дуговечности, а захваљујући уредничким опредељењима – остао иновативан и динамичан књижевни часопис из којег се најбоље ишчитава тренутно стање савремене српске књижевности.

Председник Републике Србије Томислав Николић доделио је Матици српској Сретењски орден I степена 2017. године

АРХИЈЕРЕЈСКА ГРАМАТА ПРИЗНАЊА

Матици Српској

Његово преосвештенство господин Иринеј уручио је
Матици српској Архијерејску грамату 2017. године

Свети Архијерејски Синод СПЦ доделио је Матици српској Орден Светог Саве I степена
2018. године

Научни часописи Матице српске: *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, *Зборник Матице српске за славистику*, *Зборник Матице српске за класичне студије*, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, *Темишварски зборник*, *Зборник Матице српске за историју*, *Зборник Матице српске за природне науке*, *Зборник Матице српске за ликовне уметности* и *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*, излазили су редовно, као што је редовно излазио и часопис *Језик данас*, посвећен неговању српске језичке културе.

Почетком 2018. године први пут су објављени публикација *Literary links of Matica srpska*, часопис за српску књижевност и културу на енглеском језику, као и први број публикације *SYNAXA*, часописа Матице српске за друштвене и хуманистичке науке на енглеском језику. Од тада ови часописи као двоброји излазе једном годишње.

Темишварски одбор Матице српске је бројним садржајима, међу којима су организоване тематске изложбе и скупови о материјалној и духовној култури Срба, остварио успешне резултате. Његошев одбор Матице српске обележио је Његошев дан у Матици српској промоцијом *Његошевог зборника Матице српске* бр. 3 и научним скупом „Језик у Његошевим делима". Крајишки одбор Матице српске, који је основан 2017. године, одржао је свој први научни скуп „Савремено стање идентитета крајишких Срба" а такође и новоосновани Косовскометохијски одбор Матице српске који је настојао да разним програмским садржајима настави са очувањем идентитета српског народа, истицањем материјалног и нематеријалног богатства културе Срба са Косова и Метохије. Резултати рада видљиви су кроз богату издавачку делатност која је остварена током 2019. године.

На Светосавским беседама, којима Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву, одржаним током извештајног периода беседили су: књижевник Милован Витезовић („Светац са именом народа", 2016), епископ др Јован Пурић („Култура у светлости иконе Светога Саве", 2017), проф. др Светлана Томин („Сремски Бранковићи – настављачи светосавске традиције", 2018) и Његово високопреосвештенство митрополит загребачко-љубљански господин Порфирије Перић („Мисионарски рад Светога Саве", 2019).

Беседници на Свечаним седницама – којима Матица српска прославља дан свога оснивања, дан када су утемељени основни принципи њеног дугогодишњег постојања и успешног деловања – били су: академик Василије Крестић („Мађарске власти о Уједињеној омладини и Матици српској", 2016), проф. др Јован Делић („Иво Андрић и Први светски рат", 2017), проф. др Мило Ломпар („Милош Црњански и Први светски рат", 2018) и Његово преосвештенство епископ бачки Иринеј Буловић („Осам векова Српске архиепископије", 2019).

И поводом Дана словенске писмености (Дан Светих Кирила и Методија) у Матици српској су редовно одржаване свечаности на којима се беседило у част духовне и световне мисије солунске браће Кирила и Методија или на тему свесловенског Дана словенског дијалога и беседништва. Беседили су: др Андреј Кузњецов („Покрштавање и ширење ћирилске писмености у Древној Русији", 2016), проф. др Ђорђе Бубало („Свакодневна писменост у краљевству српске земље и поморске", 2017), проф. др Михаил Белов („Руско-српски односи у доба револуције и 'националног препорода' – прва половина XIX века", 2018), др Вацлав Шћепанек („Чешки добровољци у српској војсци за време Великог рата: врхунац чешко-српских односа с краја XIX и почетка XX века", 2019). На иницијални Матичин предлог из 2016. године Министарству културе, Скупштина Србије је 2019. године донела одлуку о увођењу новог државног празника Дана словенске писмености: Дан Светих Кирила и Методија.

Матица српска као систем институција са Библиотеком, Галеријом и Издавачким центром остварила је у извештајном периоду запажене програме, читав низ

предавања и обележавања годишњица значајних за српску културу. Матица српска и Библиотека Матице српске одржале су сва планирана предавања у оквиру циклуса „Савремени човек и савремени свет" која су објављена у *Зборницима* бр. 2 за 2016, бр. 3 за 2017. годину и бр. 4 за 2018. годину. Галерија Матице српске активно је радила на промоцији српског културног наслеђа у земљи и у региону као и у европским уметничким центрима. Издавачки центар Матице српске је своју делатност развијао преко Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности".

Остварени су запажени програми низом предавања и обележавања годишњица значајних за српску културу. Матица српска је низом активности реализовала програме посвећене обележавању догађаја пре, током и након Првог светског рата као и програме посвећене обележавању Осам векова аутокефалности Српске православне цркве.

Све Матичине награде додељене су по плану и у предвиђеним роковима:

Змајева награда Матице српске за 2015. годину додељена је Ђорђу Нешићу за збирку песама *Боље је бити у мањини*; за 2016. годину додељена је др Драгану Хамовићу за збирку песама *Меко језгро*; за 2017. годину додељена је Владимиру Јагличићу за збирку песама *Предграђе хоризонта* и Селимиру Радуловићу за збирку песама *Дах мале молитве*; за 2018. годину додељена је Зорану Костићу за збирку песама *Плусквамперфекта*.

Награда „Младен Лесковац" за 2015, 2016. и 2017. годину додељена је др Марку Недићу за целокупно научно дело из области историје српске књижевности а поводом објављене две књиге огледа о српској књижевности XX века (*Повратак причи* и *Чарање и плетење приче*).

Новоустановљена награда *Бескрајни плави круг* за 2019. годину додељена је Слободану Мандићу за књигу *Панонски палимпсести* (у издању „Агоре" из Новог Сада – Зрењанина и Градске библиотеке „Жарко Зрењанин" из Зрењанина). Награда се додељује за роман на српском језику који је објављен између 1. новембра 2018. године и 1. новембра 2019. године, у спомен на Милоша Црњанског и његово дело, а у жељи да награђивањем књижевних дела објављених на српском књижевном простору да подстрека развоју наше књижевности.

Редовно је додељивана и *Повеља Матице српске за неговање српске језичке културе*:

- за 2015. годину проф. Богдану Терзићу (постхумно) за укупни допринос неговању српске језичке културе; акцији „Негујмо српски језик" за доприносе заштити српског језика, писма, опште језичке културе и писмености; листу *Политика* за истрајно неговање српске језичке културе;
- за 2016. годину проф. др Мату Пижурици за укупни допринос неговању српске језичке културе; Српској књижевној задрузи за укупни допринос очувању српског језика, неговању српске језичке културе и ћириличног писма; Акцији „Дан српског језика у Румунији", за коју су заслужни Савез Срба у Румунији, инж. Стеван Бугарски и др Славомир Гвозденовић;
- за 2017. годину Српској православној цркви за вишевековне доприносе неговању српскога језика, његових изражајних могућности, ћириличног писма, као и за очување српскога народа; академику Предрагу Пиперу за укупни допринос српској нормативистици и неговању српске језичке културе; проф. др Михају Радану за допринос очувању српског језичког идентитета и српске језичке културе у Румунији;
- за 2018. годину Српској академији наука и уметности за вишедеценијски допринос неговању српског језика, његових изражајних могућности, ћириличног писма; проф. др Драгољубу Петровићу за укупни допринос изучавању српског језика и неговању српске језичке културе; проф. др Милораду Пуповцу за допринос очувању српског језичког идентитета и српске језичке културе у Хрватској.

Бранкова награда Матице српске за дипломске и семинарске радове студената филозофских и филолошких факултета у Србији додељена је:

– за школску 2014/15. годину Ирени Плаовић (прва награда); Николини Тутуш и Настасји Чичић (друга награда); Давору Арнауту, Катарини Пантовић и Светлани Савић (трећа награда);
– за школску 2015/16. годину Алекси Николићу (прва награда); Христини Гајовић и Маријани Јелисавчић (друга награда); Ирени Ђукић, Огњену Тодоровићу и Дајани Милованов (трећа награда);
– за школску 2016/17. годину Николи Голубовићу (прва награда); Дејану Илићу (друга награда); Душку Вучићевићу и Јовани Тодоровић (трећа награда);
– за школску 2017/18. годину Лани Јекнић (прва награда); Ани Стевић и Јелисавети Арсенијевић (друга награда); Браниславу Чурчову, Марини Срнка и Лани Костић (трећа награда).

Награда Матице српске за историју „Иларион Руварац" додељена је:

– за 2016. годину доц. др Милошу Ковићу за ауторски и уређивачки рад на књизи *Срби 1903–1914. Историја идеја*;
– за 2017. годину проф. др Смиљи Марјановић Душанић за књигу *Свето и пропадљиво* (издавач „Clio") и др Мирославу Павловићу за књигу *Смедеревски санџак 1739–1788*. (издавач Матица српска);
– за 2018. годину др Миомиру Гаталовићу, научном сараднику са Института за савремену историју у Београду, за књигу *Бурна времена. Косово и Метохија у државној политици Југославије 1966–1969.*

Пупинова награда Матице српске за студентске радове из техничких и природно-математичких дисциплина којима се бавио Михајло Пупин додељује се сваке треће године. У 2017. години додељене су:

– две равноправне прве награде Ирени Спасојевић, за рад „Магнетна хипертермија ферофлуида Mgx Fe3-x O4 синтетисаног хидротермалном методом", и Николи Симићу, за рад „Пројектовање квантизера за примену у блок одсечном кодовању и компресији слике";
– три равноправне друге награде Тијани Делић, за рад „Синтеза говора на српском језику коришћењем вештачких неуралних мрежа", Јовани Перовић, за рад „Слабљење електромагнетних таласа у стохастичким срединама", и Ани Доброта, за рад „Теоријска анализа адсорпције H, O и OH на графен-оксиду".

Награда професора Лазара Стојковића додељена је:

– за 2016. годину др Ранку Чабиловском, доценту на Департману за ратарство и повртарство Пољопривредног факултета у Новом Саду;
– за 2018. годину равноправно др Светлани Вујић, доценту на Департману за ратарство и повртарство Пољопривредног факултета у Новом Саду, и мср Милораду Живанову, истраживачу приправнику у Лабораторији за земљиште и агроекологију Института за ратарство и повртарство у Новом Саду.

На Катедри Матице српске су одржана бројна предавања и представљане су књиге у издању Матице српске и других издавача, а традиционално су организоване и Музичке вечери.

И издавачка продукција Матице српске је у периоду 2016–2019. година била изузетно богата. Самостално, или у саиздаваштву, објављене су следеће књиге:

– у 2016. години: Чедомир Попов, *Историја на делу*; Василије Крестић, *Запамћења*; *Правопис српског језика*, треће доштампано издање; *Тако а не иначе: споменица о 150-годишњици пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад*; Павле Кенгелац, *Јестествословије (1811)*, приређивач Милена Зорић; Дејан Милорадов, Васа Павковић, Слободан Пузовић, Јавор Рашајски, *Орнитолошки речник*; Радован Поповић, *Аристократ духа: документарна биографија Милана Кашанина*; Богдан Ђаковић, *Богослужбени уметнички елементи у срп-*

ској црквеној хорској музици у периоду између два светска рата; Олга Брукнер, Велика Даутова Рушевљан, *Римска пољопривредна имања: виле рустике у југоисточном делу провинције Паноније*; Едиција „Прва књига" (Лука Трипковић, *Осмех под гором маслиновом*; Јован Гавриловић, *Стубови*; Срђана Петровић, *Фрактали*); зборник радова *Савремени човек и савремени свет 2* (са Библиотеком Матице српске); Михајло Пупин, *Са пашњака до научењака* (са Карић фондацијом); Михај Радан, *Фонетика и фонологија карашевских говора данас* (са Филозофским факултетом у Новом Саду и Институтом за српски језик САНУ); Трива Милитар, *Из позадине: записи из светског рата*, и Милан Петровић, *Успомене* (обе књиге у сарадњи са Градском библиотеком у Новом Саду);

– у 2017. години: *Правопис српскога језика*, Мато Пижурица (треће доштампано издање); *Нормативна граматика српскога језика*, Иван Клајн и Предраг Пипер (друго доштампано издање); *Речник славеносрпскога језика*, огледна свеска (уредници: Александар Младеновић, Љиљана Суботић, Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић; аутори: Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић, Милена Зорић, Јелена Стошић; редактор: Ана Кречмер); др Миодраг Матицки, *Српска књижевна периодика 1766–1850*; Жарко Рошуљ, *Лексикон српске шаљиве периодике 1830–1918*; *Serbica iaponica. Допринос јапанских слависта српској филологији* (зборник радова); Јуси Нуорлуото, *Језик Јована Стејића, допринос историји стандардног језика код Срба* (превела проф. др Љиљана Суботић, редактор доц. др Исидора Бјелаковић); Мирослав Павловић, *Смедеревски Санџак 1739–1788*; Гордана Вуксановић и Имре Нађ, *Природне катастрофе у свести становништва и спремност за суочавање с њима*; Љубица Ивановић Бибић, *Становништво Шајкашке*; Група аутора, *Бескичмењаци Фрушке горе V*; Јован Максимовић, *Лекари пречани у српском цивилном и војном санитету у 19. и почетком 20. века*; *Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста*, група аутора (др Игор Борозан, Петар Петровић, Евгенија Блануша, др Владимир Симић, др Мирјана Д. Стефановић и др Милан Попадић); *Идентитети и медији: уметност Анастаса Јовановића и његово доба*, ур. Игор Борозан и Данијела Ванушић; Немања Совтић, *Несврстани хуманизам Рудолфа Бручија: композитор и друштво самоуправног социјализма*; *Васа Стајић*, *Аутобиографија 1847–1943. Фрагменти из дневника*, приређивач, аутор предговора и коментара проф. др Зорица Хаџић; *Лаза Костић*, *Преписка II*, приређивачи, аутори поговора и коментара проф. др Душан Иванић и мр Милица Бујас; Радован Поповић, *Велики господин Младен Лесковац – њим самим*;

– у 2018. години: *Српска енциклопедија*, 1. књига III тома; *Српски биографски речник*, том VII; *Једнотомни речник српскога језика* (друго издање); *Речник српских говора Војводине* (допуњено и измењено издање); Рајна Драгићевић, *Српска лексика у прошлости и данас*; Милена Зорић, *Славенизми у раним драмама Јована Стерије Поповића*; *Речник бачких Буњеваца* 2 (допуњено издање); Ненад Љубинковић, *Од Косовске битке до косовске легенде*; Љубомирка Крклуш, *Константин Богдановић (1811–1854)*; Зборник радова *Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века*; Зборник радова *Косово и Метохија: јуче, данас, сутра*; Нада Савковић, *Јован А. Дошеновић*; Милорад Лонић, *Кореографија – традиционални плес на сцени*; Гаврило Ковачевић, *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши*, приређивачи Сава Дамјанов и Радослав Ераковић; Мемоари Паља Бохуша *Пет година без таме*, приређивач Михал Харпањ; *Пословице и изреке у српској периодици 1818–1877*, приређивач Миодраг Матицки; Рудолф Кастори, Ивана Максимовић,

Марина Путник Делић, *Бор у исхрани биљака*; Милена Лесковац, *Режија Боривоја Ханауске у СНП (1945–1967)*; Милан Лазаревић, *Суботе и недеље*, приређивач Гордана Ђилас; Зборник радова *Српско-руске књижевне и културне везе – епоха модерне*; Зборник радова *Први светски рат*; Предраг Пипер и група аутора, *Синтакса сложене реченице у српском језику*; Кнез Божидар Карађорђевић, *Записи о Индији*, приређивач и преводилац са француског језика Александар Петровић; Зборник радова *Живот и дело Рудолфа Бручија – композитор у процепу између естетика и идеологија*; Зборник радова *Добровољци у Великом рату 1914–1918*; Мирослав Егерић, *Дела и дани V*, саиздаваштво: Завод за културу Војводине, Матица српска и Градска библиотека; Тима Димитријевић, *Крвава окупација Бачке: дневник једног посматрача*, приређивачи Драго Његован и Александар Хорват, саиздаваштво Матице српске, „Беседе" и СКЦ „Свети Сава", Суботица; Зборник радова *Савремени човек и савремени свет* 3, саиздаваштво са Библиотеком Матице српске; Владимир Симић, *Романови и Срби – Рецепција слике руских владара у уметности 18. века*, саиздаваштво са Галеријом Матице српске; *Богословље празника епископа Јована Пурића*, саиздаваштво са Манастиром Рача; Милорад Радевић, *Пословице и изреке у српској периодици 1818–1877*, приређивач Миодраг Матицки; Зборник радова *Савремена српска фолклористика*;

– у 2019. години: *Правопис српскога језика* (доштампано издање); *Батрахолошко-херпетолошки речник српскога језика*, Д. Милорадов, И. Ћелић, К. Сунајко, Р. Ајтић, И. Кризмић; *Речник српских говора Војводине* 1–4; Михал Харпањ, *Поглавља из словачке књижевности и науке о књижевности*; Зборник радова *Милорад Павић: Становник светске књижевности*, приредио Иван Негришорац; Ненад Ристовић, *Античка књига и рано хришћанство у дијалогу: Октавија Минуција Феликса*; Зборник радова *Нови прилози српском правопису*, приредио Милош Ковачевић; *П. Соларић: Улог ума человеческога (1808)*, приредиле Милена Зорић и Горица Радмиловић; *Л. Бојић: Памјатник мужем у славеносрпском књижеству славним в жертву признателности и благодаренија (1815)*, приредиле Исидора Бјелаковић и Драгана Грбић; Габријела Шуберт, *О српској књижевности и култури*; *У истом огледалу*: 20 румунских и српских песника из Темишвара и Новог Сада, приредили С. Гвозденовић, Р. Шербан, С. Алмажан, С. Радојчић; Гојко Ђого, *Ovid in Tomis*; Дајана Милованов, *Персефона и Аријел. Женске фигуре и културно памћење у поезији Силвије Плат*, есеји; Страхиња Млађеновић, *Locus amoenus или Прича о дечкоњи и девојчурку. Први део Наивне тетрологије*; Катарина Пантовић, *Унутрашње невреме*, поезија; Зборник радова *Из историје српско-мађарских културних веза 2*; Зборник радова *Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту*; Зборник радова *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности 2*; Жарко Рошуљ, *Час описа часописа 8 (Лексикон српске шаљиве периодике (1918–1941)*; Радослав Ераковић, *Дневник читалачких искушења*; Младен Јаковљевић, *Сер Гавејн и Зелени витез: превод, тумачења и значења*; Миодраг Јовановић, *Неке морфолошке и синтаксичке црте Његошевог завичајног говора*; Александра Новаков, *Српске светиње Шар-планине, Призрена и околине*; Александар Петровић, Данко Камчевски, *Косово на крају историје, сажета анализа привида*; Славиша Недељковић, *Дахијска времена на Косову и Метохији (1878–1899)*; Урош Шешум, *Српска четничка акција (1897–1908). Оружана дипломатија*; Сања Ранковић, Мирјана Закић, *Српско певачко наслеђе централног дела Косова и Метохије*; Владимир Гречић, *Српска стваралачка интелигенција у расејању, нужност сарадње матичне државе и дијаспоре*; Далибор Денда, *Шлем и шајкача: војни фактор и југословенско-немачки од-*

носи 1918–1941; Бранислава Буторац, *Флора Петроварадинског рита: јуче – данас – сутра.*

Путем статутарно и програмски утемељених друштава чланова Матице српске, а у складу са својом традицијом и мисијом, као и потребама појединих средина у земљи и иностранству, Матица српска је наставила и интензивирала своју делатност на читавом српском културном простору. Истовремено су учињени напори да Матица буде присутна и у културама других народа, нарочито у суседним земљама, на Балкану и у Средњој Европи, као и у свим земљама где постоји интересовање за српску културу.

Матица српска је успешно сарађивала са многим институцијама у области науке и културе. Та сарадња се најчешће и најинтензивније одвија са САНУ и Огранком САНУ у Новом Саду, АНУРС из Бањалуке, Српском православном црквом и више њених епархија, Вуковом задужбином, Вуковим сабором, Задужбином „Доситеј Обрадовић", Српском књижевном задругом, Институтом за српски језик и Институтом за књижевност и уметност у Београду, Универзитетом у Београду и Универзитетом у Новом Саду, Заводом за издавање уџбеника у Београду, Српским лекарским друштвом, Позоришним музејом у Новом Саду, Змајевим дечјим играма, Хуманитарним фондом „Привредник" из Новог Сада, Новосадским сајмом, Колом српских сестара Епархије бачке, Привредном комором Војводине. Сарадња је постојала и са установама културе и удружењима из иностранства, нарочито са Савезом Срба из Румуније, Самоуправом Срба из Мађарске, СКД „Просвјета" из Загреба, СКПД „Просвјета" из Републике Српске, Српским културним центром из Вуковара, српским удружењима из дијаспоре, Епископијом будимском, Епископијом темишварском, Епископијом аустријско-швајцарском и др. И сарадња са медијима је знатно унапређена; осим редовно добрих односа са листовима *Новости*, *Дневник*, делимично и *Политика*, са програмима Радио Нови Сад, Радио Београд, Беседа и др., са телевизијским програмима РТ Србије, посебно је значајна са РТ Војводине која је 2017. године покренула посебну емисију о Матици српској. Матица српска редовно доноси вести на својој интернет адреси, где се сви програми за јавност могу испратити системом одложеног гледања.

РАД ОРГАНА МАТИЦЕ СРПСКЕ

128. РЕДОВНА СКУПШТИНА

Редовна 128. Скупштина Матице српске одржана је 16. априла 2016. године. Минутом ћутања са захвалношћу и пијететом одана је почаст преминулим члановима између две редовне скупштине. Након отварања Скупштине и избора радних тела, председник Верификационе комисије др Тијана Палковљевић Бугарски саопштила је да Скупштини присуствује 294 члана Матице српске са правом гласа. Потом су изабрани нови стални чланови сарадници, реизабрани чланови сарадници и изабрани нови стални чланови сарадници Матице српске. Потврђен је пријем нових редовних чланова Матице српске. Скупштина је донела одлуку о прихватању измена Статута Матице српске, којима је уведено саветодавно тело Управног одбора Савет. Прихваћени су Извештај о четворогодишњем раду Матице српске (2012–2015) и Извештај о раду Надзорног одбора и финансијском пословању Матице српске (2012–2015). Прихваћени су и Извештај о четворогодишњем раду Библиотеке Матице српске (2012–2015), Извештај о четворогодишњем раду Галерије Матице српске (2012–2015) и Извештај о четворогодишњем раду Издавачког центра Матице српске (2012–2015). Након пребројавања гласова, председник Изборне комисије проф. др Бојан Тубић саопштио је резултате гласања. За чланове Председ-

ништва Матице српске у наредном четворогодишњем периоду изабрани су: за председника проф. др Драган Станић, за потпредседнике проф. др Бранко Бешлин, др Миодраг Матицки и проф. мр Ненад Остојић, за генералног секретара проф. др Ђорђе Ђурић. За чланове Управног одбора Матице српске изабрани су: проф. др Бранко Бешлин, проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Ђорђе Бубало, Стеван Бугарски, проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Слободан Владушић, проф. др Славко Гордић, академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Јован Делић, проф. др Бранислав Ђурђев, проф. др Ђорђе Ђурић, проф. др Душан Иванић, проф. др Александар Јовановић, проф. др Милош Ковић, академик Светозар Коњевић, академик Василије Крестић, проф. др Љубомирка Кркљуш, др Бранка Кулић, академик Љубомир Максимовић, проф. др Слободан Марковић, др Миодраг Матицки, проф. др Александар Милановић, др Марко Недић, проф. мр Ненад Остојић, проф. др Слободан Павловић, др Тијана Палковљевић Бугарски, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Петар Пијановић, академик Предраг Пипер, проф. др Јован Попов, академик Милорад Радовановић, проф. др Мира Радојевић, проф. др Горана Раичевић, проф. др Драган Станић и проф. др Зорица Хаџић. За чланове Надзорног одбора Матице српске у наредном четворогодишњем периоду изабрани су: проф. др Бранко Бељ, мр Слободан Кнежевић, проф. др Вуксан Лакићевић, Јожеф Лимбургер, мр Мирко Лубурић, Милан Петровић и Јован Чулајевић.

Скупштина Матице српске упутила је апел Министарству културе и информисања Републике Србије са захтевом да се укину неоправдане финансијске рестрикције које погађају редовну делатност установе. Скупштина Матице српске изразила је забринутост због одсуства системског финансирања капиталних пројеката попут Српске енциклопедије. Истовремено, скренута је пажња да би било неопходно да се убрза повратак имовине Матице српске и њених задужбина. Скупштина је нагласила да се само одмереном, добро промишљеном културном и научном политиком може обезбедити да Матица српска успешно обавља своју драгоцену мисију усмерену ка очувању културног идентитета српског народа и његовог укупног напретка.

ПРЕДСЕДНИШТВО

После Редовне скупштине Председништво је радило у следећем саставу: проф. др Драган Станић, председник, потпредседници проф. др Бранко Бешлин и проф. мр Ненад Остојић и генерални секретар проф. др Ђорђе Ђурић. Свим седницама је присуствовала мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске. Генерални секретар је 19. марта 2019. године из личних разлога поднео оставку на своју функцију, након чега су послове из његовог делокруга обављали председник Матице српске и управница послова Матице српске. У току четворогодишњег мандата Председништво је одржало 111 седница.

У складу са надлежностима прописаним Статутом Матице српске, Председништво је обављало послове и доносило одлуке које су биле у функцији остваривања планираног програма и побољшања услова рада Матице српске. Председник Матице српске је посебну пажњу посветио обезбеђивању услова за подизање нивоа и обима делатности Матице српске и обезбеђивање средстава од надлежних органа.

Председништво је посебну пажњу посветило научноистраживачким пројектима Матице српске и обезбеђењу услова за наставак рада на капиталним пројектима. Спровођење циљева Матице српске на пољу финансирања научноистраживачког рада, програма и манифестација, као и издања Матице српске, омогућили су Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање, Покрајински

Председништво Матице српске

секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност и Градски секретаријат за културу. Председништво је са управницом послова припремало седнице Извршног и Управног одбора и пратило рад свих одељења Матице српске. Радило се на праћењу и унапређењу издавачке делатности Матице српске, те на представљању посебних издања, зборника и других публикација.

Председништво је с великом пажњом пратило радове на санацији и адаптацији зграде Матице српске. Након више од четрдесет година од последње реконструкције, у току 2018. и 2019. године извршени су адаптација и уређење дела зграде Матице српске. Реновирани су: приземље (просторије Српске енциклопедије), први спрат (свечани и канцеларијски део) и Рукописно одељење. Радови су извођени фазно уз поштовање свих позитивноправних прописа и процедура. Адаптацију је пратио Надзорни орган, а управница послова је Председништво редовно извештавала о процесу рада.

Председништво је пратило рад на процесу враћања задужбинске имовине. Матица српска је, у складу са Законом о враћању имовине и обештећењу, поднела захтеве за повраћај одузете имовине за дванаест задужбина под управом Матице српске, као и имовине која је одузета директно Матици српској. У склопу иницијативе за доношење посебног закона за реституцију имовине Матици српској, САНУ и Београдском универзитету јуна 2019. године одржан је састанак са премијерком госпођом Аном Брнабић, а Матицу српску су представљали проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске која води процесе реституције и враћања задужбинске имовине Матице српске.

Председништво је пратило рад и разматрало извештаје о раду Библиотеке Матице српске, Галерије Матице српске и Издавачког центра Матице српске. Такође је доносило одлуке о имовинским питањима. Водило је бригу о материјално-финансијском пословању Матице српске и наменском коришћењу средстава, те су закључени многобројни уговори о донацијама. Остварени су контакти са јавношћу

организовањем конференција за штампу и давањем саопштења о догађајима битним за Матицу српску.

Председништво је радило на јачању медијске видљивости у циљу представљања својих делатности широј јавности. Био је емитован већи број културних емисија у којима су централне теме биле делатност Матице српске и неговање српске књижевности и културе. Посебно је значајна редовна емисија о Матици на програму РТВ, што представља реализацију Уговора о сарадњи потписаног 2016. године.

Председништво је доносило одлуке које су у функцији остваривања програма рада Матице српске, старало се о материјално-финансијском пословању и коришћењу основних средстава Матице српске. Разматрало је и решавало и друга питања која су везана за рад и обављање делатности Матице српске.

УПРАВНИ ОДБОР

Управни одбор Матице српске који је изабран на Скупштини Матице српске радио је у следећем саставу: проф. др Драган Станић, председник, проф. др Бранко Бешлин, проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Ђорђе Бубало, Стеван Бугарски, проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Слободан Владушић, проф. др Славко Гордић, академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Јован Делић, проф. др Бранислав Ђурђев, проф. др Ђорђе Ђурић, проф. др Душан Иванић, проф. др Александар Јовановић, проф. др Милош Ковић, академик Василије Крестић, академик Светозар Кољевић, проф. др Љубомирка Кркљуш, др Бранка Кулић, академик Љубомир Максимовић, проф. др Слободан Марковић, др Миодраг Матицки, проф. др Александар Милановић, др Марко Недић, проф. мр Ненад Остојић, проф. др Слободан Павловић, др Тијана Палковљевић Бугарски, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Петар Пијановић, академик Предраг Пипер, проф. др Јован Попов, академик Милорад Радовановић, проф. др Мира Радојевић, проф. др Горана Раичевић и проф. др Зорица Хаџић. Свим седницама је присуствовала мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске.

На Трећој седници Управног одбора Матице српске, одржаној 14. новембра 2016. године, у складу са Чланом 26 Статута Матице српске, у састав Управног одбора Матице српске кооптиран је Селимир Радуловић.

У овом периоду одржане су 22 седнице Управног одбора на којима су са великом пажњом разматрана најзначајнија питања из области рада и деловања Матице српске. У складу са одредбама Статута Матице српске, изабрани су и именовани чланови органа и радних тела Матице српске, Галерије Матице српске, Библиотеке Матице српске и Издавачког центра Матице српске, чланови управних одбора задужбина, као и представници Матице српске који су учествовали у раду других органа и тела. Управни одбор је усвајао годишње извештаје о раду, завршне рачуне, планове рада, финансијске планове и планове јавних набавки Матице спрске, као и годишње извештаје о раду Библиотеке Матице српске, Галерије Матице српске и Издавачког центра Матице српске. Доносио је општа акта којима се регулишу организација и рад органа, одељења и радних тела Матице српске. Управни одбор је пратио рад друштава чланова Матице српске и њихову делатност и прихватао планове рада и извештаје о раду.

У периоду који је обухваћен овим извештајем Управни одбор је одлучивао о најважнијим питањима деловања Матице српске, доносио одлуке о одржавању научних скупова, успостављању награда, покретању публикација. Издвајамо дозволу за штампање часописа за српску књижевност и културу на енглеском језику под називом *Literary links of Matica srpska*, за штампање часописа за друштвене науке, умет-

ност и културу на енглеском језику под називом *SYNAXA – International Journal of Matica srpska for Social sciences, Arts and Culture*, као и за штампање повремене публикације *Књижевни дијалози Матице српске*.

У складу са Статутом Матице српске Управни одбор се посебно старао о новостеченој имовини коју је Матица српска добила тестаментом и редовно је информисан о поступку реституције. Основао је Крајишки одбор Матице српске и Косовскометохијски одбор Матице српске. Управни одбор је редовно добијао информације о току радова на санацији и адаптацији зграде Матице српске и изнео позитивно мишљење о овом великом подухвату. На крају четворогодишњег периода, Управни одбор је радио на припремама за 129. Скупштину Матице српске.

ИЗВРШНИ ОДБОР

Након што је Управни одбор именовао секретаре одељења, управника Рукописног одељења и уредника *Летописа Матице српске*, сагласно одредбама Статута Матице српске, Извршни одбор је радио у следећем саставу: проф. др Драган Станић, председник, чланови: проф. др Бранко Бешлин, проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Александра Вранеш, проф. др Ђорђе Деспић, проф. др Ђорђе Ђурић, академик Рудолф Кастори, проф. др Љубомирка Кркљуш, др Миодраг Матицки, др Марко Недић, проф. мр Ненад Остојић, др Тијана Палковљевић Бугарски, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Мато Пижурица, Селимир Радуловић и проф. др Владимир Симић. Свим седницама је присуствовала мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске.

Извршни одбор је у овом периоду одржао 9 седница. На тим седницама су разматрани предлози извештаја о раду, извештаја о финансијском пословању, завршних рачуна, финансијских планова, програма рада, издавачких програма, планова научноистраживачког рада и друго упућивани Управном одбору на усвајање. Редовно су подношени и анализирани извештаји о активностима Матице српске у претходном периоду, о учешћу Матичиних представника на културним манифестацијама и научним скуповима, као и о учињеним посетама Матици српској. Извршни одбор, у складу са Статутом, доносио је прописе којима се регулише рад Стручне службе Матице српске и усмеравао рад одељења и других радних тела. Извршни одбор је редовно добијао информације о радовима на санацији и адаптацији зграде Матице српске, новостеченој имовини и процесима реституције. Разматрани су предлози о именовањима органа и радних тела, као и општих аката и упућивани Управном одбору на одлучивање.

Извршни одбор је припремао предлоге одлука и упућивао их на разматрање Управном одбору и другим надлежним органима Матице српске. На седницама Извршног одбора у 2019. и 2020. години обављане су припремне активности за 129. Скупштину Матице српске.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Надзорни одбор Матице српске је радио у следећем саставу: мр Слободан Кнежевић, председник, чланови: проф. др Бранко Бај, проф. др Вуксан Лакићевић, Јожеф Лимбургер, мр Мирко Лубурић, Милан Петровић и Јован Чулајевић. Послове секретара Надзорног одбора вршила је мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске.

У овом периоду Надзорни одбор је одржао 10 седница на којима су разматрани извештаји о раду Матице српске, завршни рачуни и планови јавних набавки,

анализиран је и надзиран рад материјално-финансијског пословања Матице српске. У протеклом периоду Матица српска се о појединим питањима консултовала са члановима Надзорног одбора.

На иницијативу Надзорног одбора покренута је процедура враћања средстава из некадашње Југобанке, где су била новчана средства од легата Матице српске. Средства су 2019. године пренесена на девизни рачун у НЛБ банци.

ОДБОР ЗА ПРАВНА И СТАТУТАРНА ПИТАЊА

Одбор за правна и статутарна питања је радио у саставу: Јован Чулајевић, председник, чланови: мср Јелена Веселинов, Зоран Вучевић, Живорад Лалић, мр Исидора Николић Савин, др Стефан Самарџић и Радмила Томић.

У претходном периоду Одбор за правна и статутарна питања одржао је 7 седница. Одбор је на захтев органа Матице српске давао мишљења о законској и статутарној утемељености појединих одлука и о различитим правним питањима која су се јавила у делатности Матице српске. Разматрао је правну утемељеност предлога општих аката Матице српске и Библиотеке Матице српске и упућивао мишљење надлежном органу у чијој се надлежности налази доношење акта.

САВЕТ

Савет у актуелном мандату (2016–2020) чине: академик Војислав Марић, председник, чланови: Живко Киселички, проф. др Даница Петровић, проф. др Драгиша Поповић, академик Димитрије Стефановић, Никола Стојшић, проф. др Мирослав Тимотијевић, академик Драган Шкорић и проф. др Младен Шукало. Током 2019. године одржана је једна седница Савета као саветодавног тела Управног одбора.

Седници су присуствовали проф. др Даница Петровић, академик Димитрије Стефановић, Никола Стојшић, академик Драган Шкорић, проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске. На седници је разговарано о програму развоја научноистраживачког рада и досадашњим резултатима.

ОДБОРИ ОДЕЉЕЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Одељење за књижевност и језик

ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА ДР МАРКО НЕДИЋ): проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Слободан Владушић, академик Миро Вуксановић, проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Владислава Гордић Петковић, др Драгана Грбић, академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ, проф. др Ђорђе Деспић, проф. др Рајна Драгићевић, проф. др Радослав Ераковић, проф. емеритус др Душан Иванић, проф. др Корнелија Ичин, проф. др Војислав Јелић, проф. др Александар Јовановић, мр Мирјана Јоцић, проф. др Марија Клеут, академик Александар Лома, проф. др Јован Љуштановић, проф. др Горан Максимовић, проф. др Ксенија Марицки Гађански, проф. др Јелка Матијашевић, др Миодраг Матицки, проф. др Александар Милановић, проф. др Софија Милорадовић, академик Нада Милошевић Ђорђевић, проф. др Јелена Новаковић, мр Васа Павковић, проф. др Слободан Павловић, проф. др Михајло Пантић, проф. др Александар Петровић, проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Предраг

Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Петар Пијановић, проф. др Мато Пижурица, академик Предраг Пипер, проф. др Валентина Питулић, проф. др Јован Попов, академик Милорад Радовановић, проф. др Саша Радојчић, књижевник Селимир Радуловић, проф. др Горана Раичевић, академик Слободан Реметић, проф. др Владислава Ружић, књижевник Ђорђо Сладоје, проф. др Драган Станић, проф. др Рада Стијовић, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Срето Танасић, проф. др Корнелија Фараго, др Драган Хамовић, проф. др Михал Харпањ и проф. др Младен Шукало.

Лексикографско одељење

ЛЕКСИКОГРАФСКО ОДЕЉЕЊЕ (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА ПРОФ. ДР ЉИЉАНА ПЕШИКАН ЉУШТАНОВИЋ): мр Бранислава Балаж, проф. др Бранко Бешлин, Стеван Бугарски, мр Милица Бујас, доц. др Невена Варница, проф. др Александра Вранеш, проф. др Слободан Вујић, проф. др Драгана Вукићевић, мр Душица Грбић, проф. др Душан Драјић, мр Гордана Ђилас, проф. др Милош Јагодић, Марија Јованцаи, мср Александра Јовановић, мр Мирјана Карановић, проф. др Марија Клеут, академик Василије Крестић, др Петар Крестић, академик Војислав Марић, Добрила Мартинов, др Јасмина Милановић, Владимир Николић, др Александра Новаков, др Виолета Обреновић, проф. др Зорана Опачић, проф. мр Ненад Остојић, Дејана Оцић, мр Зоран Пејашиновић, доц. др Наташа Половина, др Радомир Поповић, проф. др Драган Станић, др Љиљана Стошић, проф. др Слободан Ћурчић, доц. др Зорица Хаџић, Боривој Чалић, др Велибор Џомић и доц. др Небојша Шулетић.

Одељење за друштвене науке

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА ПРОФ. ДР ЉУБОМИРКА КРКЉУШ): др Софија Божић, др Мила Босић, проф. др Татјана Бугарски, проф. др Гордана Вуксановић, проф. др Владан Гавриловић, др Велика Даутова Рушевљан, др Жарко Димић, проф. др Сања Ђајић, проф. др Бранислав Ђурђев, проф. др Гордана Ковачек Станић, проф. др Милош Ковић, др Петар Крестић, др Весна Марјановић, проф. др Слободанка Марков, академик Часлав Оцић, проф. др Александар Петровић, проф. др Драган Проле, проф. др Александар Растовић, проф. др Мирјана Рашевић, академик Момчило Спремић, проф. др Бојан Тубић и проф. др Срђан Шљукић.

Одељење за природне науке

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА АКАДЕМИК РУДОЛФ КАСТОРИ): проф. др Горан Аначков, проф. др Ференц Баги, проф. др Пал Божа, проф. др Милан Вапа, проф. др Анте Вујић, проф. др Јелена Вукојевић, мср Милена Даничић, проф. др Ружица Игић, др Ана Јеромела Марјановић, доц. др Млађен Јовановић, проф. др Владимир Катић, проф. др Марија Краљевић Балалић, проф. др Боривој Крстић, проф. др Богосав Лажетић, проф. др Слободан Марковић, дописни члан САНУ, проф. др Ивана Максимовић, проф. др Јован Максимовић, академик Војислав Марић, проф. др Милан Матавуљ, проф. др Стеван Маширевић, проф. др Нада Милошевић, проф. др Драгиша Поповић, проф. др Марина Путник Делић, проф. др Чедомир Раденовић, академик Богољуб Станковић, проф. др Душан Сурла, проф. др Слободан Ћурчић, проф. др Смиљка Шимић и проф. др Марија Шкрињар.

Одељење за ликовне уметности

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА ДОЦ. ДР ВЛАДИМИР СИМИЋ): доц. др Игор Борозан, др Драган Војводић, др Бранка Вранешевић, мр Коста Вуковић, др Дубравка Ђукановић, др Јелена Ердељан, проф. др Александар Кадијевић, др Данијела Королија Црквењаков, др Мирослава Костић, др Бранка Кулић, др Александра Кучековић, проф. др Ненад Макуљевић, проф. др Миодраг Марковић, проф. др Срђан Марковић, проф. др Лидија Мереник, др Тијана Палковљевић Бугарски, проф. др Даница Поповић, доц. др Ненад Радић, др Милан Радујко, др Зоран Ракић, проф. др Мирјана Ротер Благојевић, Донка Станчић, др Иван Стевовић, др Љиљана Стошић, др Бранко Чоловић, др Симона Чупић и проф. др Марица Шупут.

Одељење за сценске уметности и музику

ОДЕЉЕЊЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ (СЕКРЕТАР ОДЕЉЕЊА ПРОФ. ДР МИРЈАНА ВЕСЕЛИНОВИЋ ХОФМАН): проф. др Богдан Ђаковић, проф. др Зоран Ђерић, Гордана Ђурђевић, др Зоран Т. Јовановић, др Јелена Јовановић, проф. др Каталин Каич, доц. др Маријана Кокановић Марковић, проф. др Софија Кошничар, проф. др Весна Крчмар, др Данка Лајић Михајловић, мр Милена Лесковац, мр Зоран Максимовић, проф. др Соња Маринковић, проф. др Петар Марјановић, проф. др Весна Микић, мр Биљана Милановић, проф. Предраг Момчиловић, проф. мр Ненад Остојић, проф. др Ивана Перковић, др Даница Петровић, проф. др Живко Поповић, проф. др Тијана Поповић Млађеновић, проф. др Ира Проданов Крајишник, др Маријана Прпа Финк, мр Мирослав Радоњић, проф. др Душан Рњак, проф. др Небојша Ромчевић, др Немања Совтић, проф. мр Милица Стојадиновић, др Катарина Томашевић, проф. др Нице Фрациле и проф. др Драгана Чолић Биљановски.

Рукописно одељење

РУКОПИСНО ОДЕЉЕЊЕ (УПРАВНИК ОДЕЉЕЊА ПРОФ. ДР АЛЕКСАНДРА ВРАНЕШ): Југослав Вељковски, доц. др Драгана Грујић, доц. др Гордана Ђоковић, Петар Ђурђев, проф. др Ђорђе Ђурић, проф. др Душан Иванић, мср Александра Јовановић, др Петар В. Крестић, Катарина Марковић, проф. др Љиљана Марковић, проф. др Дејан Микавица, др Александра Новаков, др Драго Његован, др Исидора Поповић, Радован Поповић, др Радомир Поповић, проф. др Горана Раичевић, Миле Станић и доц. др Зорица Хаџић.

Научноистраживачка делатност

Одељење за књижевност и језик

ПРАВОПИС СРПСКОГА ЈЕЗИКА
РЕЧНИК СРПСКОГА ЈЕЗИКА (једнотомник)
НОРМАТИВНА ГРАМАТИКА
• Припрема њихових нових и нормативно усаглашених издања •
(носиоци пројекта: проф. др Мато Пижурица, проф. др Мирослав Николић
и академик Предраг Пипер)

Носиоци свих трију пројеката (Нормативне граматике, Правописа и Речника) прате њихову примену и критичке примедбе, с намером да се у блиској перспективи приреде њихова нормативно усаглашена издања. Нормативно усаглашена издања послужиће и као основа за коначну припрему *школског издања правописа* (на његовој припреми, као засебном пројекту, ради се паралено са напред наведеним пословима).

ПРАВОПИС. – *Правопис српскога језика* из 1993, који потписују Митар Пешикан, Јован Јерковић и Мато Пижурица, више пута је понављан у неизмењеном виду, а издање из 2002. изашло је са знатно допуњеним речником уз Правопис (и може се сматрати његовим другим издањем). Одбор за стандардизацију српског језика, у договору са Матицом српском, именовао је Редакцију за припрему измењеног и допуњеног издања у саставу: Мато Пижурица (главни редактор), Милорад Дешић, Бранислав Остојић и Живојин Станојчић, уз напомену да се задржи неизмењен састав ауторског односно приређивачког тима првог издања. Измењено и допуњено издање наведене редакторске групе (означено као треће) одштампано је 2010. а његово поновљено издање 2011. године, са исправљеним запаженим штампарским грешкама и превидима, који наравно не задиру у норму. У Матици српској је и након тога припремано и објављено више издања (скоро свакогодишње; последње издање је објављено 2019. године). Измењено и допуњено издање објављено је и у ијекавској верзији 2014, чиме је обновљена пракса какву је заступао (и остварио) главни аутор Правописа из 1993. акад. Митар Пешикан. Ијекавско издање је финансијски подржала Република Српска. Ијекавска верзија је намењена и оном делу црногорске просветне и културне јавности која упорно истрајава на очувању српског језичког заједништва.

Ауторска група, редактор и Матица српска имају разлога да верују да је норма – с обзиром на однос стручне и шире културне јавности и најважнијих корисника пре свега – углавном погођена и добро примљена. Усамљени и, срећом, све ређи и у јавности познати неспоразуми, опомињу нас да се убудуће са још више пажње морамо држати правила *да су пожељне само оне измене које су много боље од постојећих и научених* (у сличној формулацији на то нас је више пута подсећао акад. Павле Ивић). Иначе, несналажења се могу означити некад инерцијом, некад немаром, односно ниским и опадајућим нивоом писмености уопште, али и реалним постојањем тзв. сивих зона, које својом „граничном” природом (наравно уз традицију, која није била увек заснована на јасним принципима) захтевају арбитрирање у појединостима. (Претходног, нажалост, као да нису свесни нпр. они који норму тумаче и састављају тестове, па заиста понекад изгледа да нам приручници умножавају број неписмених, а тестови у појединостима постављају „чекалице” у сврху рангирања. Између осталог, тако се руши ауторитет норме.) Имамо у виду наравно и директно или индиректно постављана питања (чешће с тражењем арбитрирања у детаљима него пак изражених недоумица принципијелне природе). У ограниченом броју случајева чини нам се да се ради и о свесном отпору према новинама од

стране оних који пишу и много и добро, што се мора узимати с посебним респектом. Немалу сметњу устаљивању норме и подизању нивоа писмености представљају лаичка, неретко анахрона и идеологизована оспоравања актуелне језичке норме, па чак и потребе стандардизације уопште. (Главни њихов „аргумент": довољно је то што се у дневној комуникацији на матерњем језику добро разумемо и без наметнутих правила од стране лингвиста. Нажалост, њих у јавности, у штампи и на друштвеним мрежама, на разним порталима на пример, подржавају појединци и из наше струке.) Посебан проблем је то што се под правопис пречесто подводе нормативна питања која се не тичу правописа, будући да смо (традиционално) навикли да нам правописни приручници служе и као приручни језични саветници.

Ауторски тим за све време примене Правописа бележи најчешћа огрешења о правописану норму. Одржано је саветовање 2018. (у форми округлог стола) у Андрићграду, у организацији Матице српске, Одбора за стандардизацију српског језика и Андрићевог института. Оно је било у целини гледано позитивно оријентисано: *норму усавршавати без сувишних потреса и демонстрирања личних сујета и клановских суревњивости.* Матица српска и Андрићев институт издали су са тог скупа зборник *Нови прилози српском правопису* (2019). Добар део најупадљивијих проблема, нпр. за спојено и одвојено писање речи, биће лакше решив ослањајући се на друго издање Речника српског језика (једнотомника). Мислимо да би у току наредних година (а свакако у новом четворогодишњем мандату Матичиних органа) било целисходније организовати тематска саветовања (наведено саветовање је указало на правце преиспитивања норме), по правилу са учесницима по позиву, с циљем да се савесно и стручно предложе конкретна решења, а не само или начелне или сасвим ситне појединости и пропусти у обради. Међутим, подразумева се да се ни такве врсте примедби не смеју потцењивати, јер је у правописном приручнику свака појединост битна. Њиме се прописује норма: јасно, прецизно, изричито, што значи – примењиво, уз то и на начин да формулисана правила послуже и као оријентација за поступања у сличним ситуацијама. Подразумева се да би било пожељно да се за правописне теме шире отворе наши часописи који се баве нормом и неговањем културе српског језика (пре свега *Наш језик* и *Језик данас*), с изричитом оријентацијом да се тиме не уноси пометња и несигурност у примену важеће норме.

ШКОЛСКО ИЗДАЊЕ ПРАВОПИСА. – Мато Пижурица је припремио текст Правила за школско издање Правописа, у радној верзији насловљен као *Кратки правопис српскога језика*, намењен пре свега школској и најширој јавној употреби. Није завршено само поглавље *Прилагођено писање имена из страних живих језика* (примерено пре свега актуелним школским програмима) и, наравно, *Речник* уз правопис, који се може урадити само након завршених Правила. Као основа тзв. школског издања послужио је „Кратки правопис српског језика Матице српске", објављен у *Вечерњим новостима* (октобар–новембар 2012, у суботњим издањима, у виду пет наставака-сепарата), који је потом прештампан у *Даници* Вукове задужбине за 2013. годину, као и раније објављен *Правопис српскога језика. Приручник за школе*, у издању Завода за уџбенике Републике Србије и Матице српске 2001. год. Поступак је био олакшан тиме што је првонаведени прилог приредио М. Пижурица, други уз сарадњу са Јованом Јерковићем (само на Речнику), наравно све с ослонцем на издања матичног (великог) *Правописа српскога језика Матице српске*. Завршавање и објављивање овог преко потребног приручника целисходно је, мислимо, тек након коначног узајамног усаглашавања основних нормативних приручника (*Правописа*, *Нормативне граматике* и *Речника* – једнотомника) и евентуалних (верујемо у нормативном смислу мањих) измена до којих ће доћи струка (на начин напред наведен), уз подразумевано њихово усвајање у Одбору за стандардизацију српскога језика и уз сагласност надлежних министарстава.

НАПОМЕНА: Нужно је да се надлежне институције (укључујући наравно и Матицу српску) заложе за то да се основни нормативни приручници (пре свега Правопис, Речник и Нормативна граматика) понуде и у дигиталној форми, односно да се нађу на интернету. За тај посао потребно је ангажовање и квалификованих информатичара, оспособљених за ову врсту посла, уз консултовање ауторских тимова и Матичиних органа.

РЕЧНИК СРПСКОГ ЈЕЗИКА (једнотомник). – У протеклом периоду интензивно се радило на припреми другог издања *Речника српскоī језика* (једнотомника), екавско издање, а последњих година и на припреми његове ијекавске верзије. Друго издање је редиговао и уредио Мирослав Николић, а штампала Матица српска 2018, с препорукама рецензената академика Ивана Клајна и проф. др Драгољуба Петровића.

РЕЧНИК СРПСКОГ ЈЕЗИКА XII–XVIII ВЕКА
(руководилац пројекта: академик Јасмина Грковић-Мејџор)

У протеклом четворогодишњем периоду рада на пројекту урађени су следећи послови:

1) Сачињена је коначна верзија примарног корпуса и регистара грађе (при чему је остављена могућност да се он прошири уколико би се појавили нови релевантни документи), са свим пратећим подацима: скраћеница, време настанка (година/век), оригинал/препис, архив/библиотека у којој се документ чува, податак о томе да ли постоји фотографија или фототипско издање документа, са навођењем издања и дипломатичких студија. Корпус је разврстан у четири велике скупине, на основу жанровског и садржинског принципа: 1) пословно-правна писменост (средњовековне повеље и писма, закони, правни документи из каснијег периода, попут богате грађе Паштровских исправа, те „ситнија грађа": номичке исправе, тестаменти и сл.), 2) књижевна дела (преводна и оригинална дела различитих жанрова), 3) научна и научнопопуларна дела (медицински списи, лекаруше, речници и сл.) и 4) остало (записи и натписи, полемички списи, протоколи, пописи, тефтери, инвентари и сл.).
2) Прибављени су снимци архивске грађе из следећих архива: Дубровачки архив, Државни архив Будва, Државни архив Цетиње, Архив у Херцег Новом, Архив манастира Прасквица, Архив Пераста, Бијељански ћирилички архив, Архив манастира Савина, Архив у Сегедину, Архив града Новог Сада, Народни музеј у Прагу, Библиотека Мале браће у Дубровнику, Национална и свеучилишна књижница у Загребу, Архив Старе православне цркве у Сарајеву, Архив БиХ у Сарајеву, Сечењијева библиотека у Будимпешти, Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић"). Набављен је и већи број дигитализованих старих штампаних књига, претежно Срба католика. Изражавамо захвалност Библиотеци Матице српске на помоћи везаној за прибављање снимака рукописа и штампаних књига и њихову дигитализацију, као и Народној библиотеци Србије и Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић" у Београду.
3) Дефинисани су принципи уноса грађе у компјутер, при чему се обезбеђује верност оригиналном тексту. Средствима пројекта обезбеђен је посебан фонт грађанске ћирилице BeogradPro, који у потпуности задовољава потребе уноса грађе у електронски корпус.
4) Део грађе је унет у компјутер (старосрпске повеље из периода Деспотовине, повеље и писма турских султана, паштровске исправе, *Роман о Троји*, Гајева *Александрида*, документа из Архива Пераста и Бијељанског архива, номичке исправе, одређени број рукописа *Приче о Бој косовском* итд.).

5) У оквиру пројекта је покренута Едиција „Monumenta Serbica / Српски споменици", у оквиру које ће се издавати грађа, пре свега до сада неиздата, али и она чија издања нису у потпуности поуздана. У завршној фази је припрема прве књиге: *Пашшровске исшраве XVI* и *XVII вијека*, коју је приредила Јелица Стојановић. Уредници едиције су академик Јасмина Грковић-Мејџор и доц. др Виктор Савић.
6) У суорганизацији Српске академије наука и уметности – Огранка САНУ у Новом Саду и Матице српске 6. и 7. децембра 2019. одржан је научни скуп „Историјска лексикографија српског језика", на којем су, према унапред задатим темама, разматрана сва релевантна теоријска и методолошка питања везана за макроструктуру и микроструктуру историјског речника српског језика. У оквиру припрема за скуп, урађен је и пилот-пројекат израде речника. На скупу су учествовали истраживачи из Новог Сада, Београда, Крагујевца, Ниша, Никшића и Бањалуке, укључујући историчаре језика и етимологе. У плану је издавање зборника радова са овога скупа (уредници академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Марина Курешевић).

Сарадници на пројекту: проф. др Исидора Бјелаковић, проф. др Наташа Драгин, проф. др Марина Курешевић (секретар пројекта), проф. др Слободан Павловић, мср Александра Цолић (Филозофски факултет, Нови Сад); проф. др Александар Милановић, доц. др Виктор Савић (Филолошки факултет, Београд); проф. др Јелица Стојановић (Филозофски факултет, Никшић), проф. др Владимир Поломац, мср Тамара Лутовац (ФИЛУМ, Крагујевац), проф. др Надежда Јовић, проф. др Ирена Цветковић Теофиловић, мср Јелена Стошић (Ниш), проф. др Зорица Никитовић (Бањалука). Стручни сарадник: Јулка Ђукић. Хонорарни сарадник: мср Весна Бајић (студент докторских студија, Филозофски факултет, Нови Сад).

СРПСКИ ЈЕЗИК: ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ РЕЧНИК
(руководилац пројекта: академик Предраг Пипер)

Пројекат „Српски језик: енциклопедијски речник" има за циљ израду једнотомног енциклопедијског речника којим би био дат енциклопедистички структуриран лексикографски опис српског језика и науке о српском језику данас и у прошлости, као што је то до сада урађено за скоро све словенске језике.

Пошто рад на пројекту „Српски језик: енциклопедијски речник" обухвата, прво, израду азбучника, а затим биографских и појмовних одредница, у 2016. години је започет рад на изради биографског дела азбучника, што је у већем делу и завршено.

Биографски део азбучника на крају ове године обухвата 460 имена лингвиста (што није коначан број) који су се бавили и који се баве српским, односно српскохрватским језиком без поређења са другим језицима или у поређењу са другим језицима, а који су дали томе релевантан допринос (најмање једну монографију или значајнији универзитетски уџбеник). Поред тога, у 2016. за овај пројекат је написано око 38 одредница из те области.

Будући да рад на пројекту „Српски језик: енциклопедијски речник" обухвата, прво, израду азбучника, а затим биографских и појмовних одредница, у 2017. години је настављен рад на изради биографског дела азбучника, што је у већем делу и завршено.

На крају текуће године биографски део азбучника обухвата 460 имена лингвиста (што вероватно није коначан број) који су се бавили и који се баве српским односно српскохрватским језиком, без поређења са другим језицима или у поређењу са другим језицима, а који су томе дали релевантнији допринос (најмање једну монографију или значајнији универзитетски уџбеник). У 2017. за овај пројекат је написано око 40 одредница из те области.

Поред тога, започет је рад на изради онога дела азбучника који се односи на поједине појмове науке о српском језику, што ће чинити већи део датог енциклопедијског речника.

Пошто рад на пројекту „Српски језик: енциклопедијски речник" обухвата, прво, израду азбучника, а затим биографских и појмовних одредница, у 2018. години приведена је крају израда биографског дела азбучника (која ће захтевати накнадна редиговања и попуњавања).

Биографски део азбучника сада обухвата 490 имена лингвиста који су се бавили и који се баве српским, односно српскохрватским језиком без поређења са другим језицима или у поређењу са другим језицима, а који су дали томе релевантнији допринос (најмање једну монографију или значајнији универзитетски уџбеник). У 2018. години за овај пројекат је написано око 50 одредница из те области.

Започет је и у великој мери остварен план рада на појмовном делу азбучника енциклопедијског речника *Срӣски језик*. Обрађен је и део енциклопедијских одредница из области граматике српског језика.

У оквиру рада на пројекту „Српски језик: енциклопедијски речник", чији је циљ израда једнотомног енциклопедијског речника којим би био дат енциклопедистички структуриран лексикографски опис српског језика и науке о српском језику данас и у прошлости, као што је то до сада урађено за скоро све словенске језике, у 2019. години настављени су редиговање до сада написаних одредница и рад на писању преосталих одредница. Написане су одреднице које почињу словима М, Н, Њ, а делимично су обрађене и одреднице на О и П.

РЕЧНИК СРПСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА – ВИШЕТОМНИ
(руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић,
од 2018. проф. др Рајна Драгићевић)

Редакциони одбор вишетомног *Речника срӣскоӣа језика* радио је у следећем саставу: проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Мирослав Николић, проф. др Рајна Драгићевић, проф. др Рада Стијовић, проф. др Даринка Гортан Премк, академик Јасмина Грковић-Мејџор, академик Предраг Пипер, академик Иван Клајн, академик Слободан Реметић, доц. др Душанка Вујовић, проф. др Душан Витас, проф. др Стана Ристић, др Ђорђе Оташевић, академик Милосав Тешић, проф. др Милица Радовић Тешић и проф. др Драган Станић, са могућношћу проширења. Проф. др Мато Пижурица изабран је за председника а Јулка Ђукић за секретара Одбора.

Проф. др Драгољуб Петровић је написао текст „Ка основама српскога стандардног вишетомника", који представља унеколико измењену верзију онога који је, под насловом „Пролегомена за српски стандардни вишетомник", послужио као предложак за разговор о основама на којима ће се припремати вишетомни речник модернога српског језика.

У току 2016. године Ивана Ћелић је радила на селекцији супстандардних лексема из *Речника срӣскоӣа језика*, једнотомног, с обзиром на то да је један од захтева у елаборату проф. др Драгољуба Петровића био да се корпус једнотомног речника „очисти" од нестандардне лексике како би послужио као база за израду *Речника срӣскоӣа књижевноӣ језика* – вишетомног. Прегледано је слово Б и маркирано све што би требало из корпуса за вишетомни речник избацити или што би требало размотрити. Посебна пажња посвећена је проблематици деривационих гнезда нестандардних лексема, одређеном слоју речи страног порекла, историцизмима и генерално принципу лексичке конкурентности стандард : супстандард, као и питању да ли је могуће доследно и системски одредити јасне критеријуме за ревизију. Све напомене су дате у виду коментара на маргини.

Ове године проф. др Драгољуб Петровић је написао текст „Ка основама српскога стандардног вишетомника", који представља унеколико измењену верзију онога који је, под насловом „Пролегомена за српски стандардни вишетомник" 2, послужио као предложак за разговор о основама на којима ће се припремати вишетомни речник модернога српског језика.

У току 2017. године Ивана Ћелић је радила на селекцији супстандардних лексема из *Речника српскога језика*, једнотомног, с обзиром на то да је један од захтева у елаборату проф. др Драгољуба Петровића био да се корпус једнотомног речника „очисти" од нестандардне лексике како би послужио као база за израду *Речника српскога књижевнога језика* – вишетомног. Прегледано је слово Б и маркирано све што би требало из корпуса за вишетомни речник избацити или што би требало размотрити. Посебна пажња посвећена је проблематици деривационих гнезда нестандардних лексема, одређеном слоју речи страног порекла, историцизмима и генерално принципу лексичке конкурентности стандард : супстандард, као и питању да ли је могуће доследно и системски одредити јасне критеријуме за ревизију. Све напомене су дате у виду коментара на маргини.

Пројекат „Вишетомни речник савременог српског језика" започет је крајем фебруара 2018. године. За девет месеци, колико је прошло од тада, урађено је следеће:

1) Формирана је Комисија за састављање листе књижевних извора са целе територије српског језичког простора. Комисију су сачињавали проф. др Јован Делић, др Марко Недић и мр Васа Павковић.
2) Комисија је сачинила листу књижевних извора која се састоји од 1454 јединице.
3) Лексикографи мр Дејан Милорадов и мр Ивана Ћелић саставили су листу речника, енциклопедија, дневних новина, часописа и уџбеника са целе територије српског језичког простора. Заједно са листом књижевних дела, коначан број извора износи 4510 јединица.
4) Следећу фазу представљало је уређивање листе извора. Утврђени су библиографски подаци за сваки извор. За сваку јединицу требало је пронаћи место и годину издања, издавача и остале релевантне библиографске податке. Овај део посла урадиле су Катарина Сунајко, Ивана Ћелић и Тијана Танасић Лазић.
5) Извори су класификовани према издавачима. Класификовали су их Ивана Ћелић и Катарина Сунајко.
6) Сачињена су писма за све издаваче. За овај посао биле су задужене Катарина Сунајко и Тијана Танасић Лазић.
7) Катарина Сунајко и Тијана Танасић Лазић утврђују поштанске и електронске адресе и бројеве телефона издавача.
8) Катарина Сунајко шаље писма издавачима с молбом да пошаљу изабрана електронска издања у Матицу српску.
9) Дела која пристижу класификују се и припремају за прављење електронског корпуса.

Током 2019. године прикупљани су извори за вишетомни речник савременог српског језика. До сада је скупљено око 650 књижевних дела, стручне литературе, уџбеника, речника итд. у електронском облику. Показало се да ова фаза у раду траје дуже него што је процењено због неповерења или неажурности издавачких кућа. Сарадници на пројекту су се многим издавачима званично и незванично обраћали и по неколико пута. Будући да без одговарајућих извора не може да почне израда самог речника, ова фаза у раду ће се продужити и током следеће године.

Пошто прикупљене изворе треба припремити на одговарајући начин за израду електронског корпуса, на пројекту су ангажовани програмер Срђан Милићев и доц. др Душанка Вујовић, која је још пре неколико година предлагала пројекат израде корпуса савременог српског језика Матице српске. Она ће заједно са руко-

водиоцем пројекта координирати рад између лексикографâ и информатичарâ и руководити конкретним пословима у вези са припремом електронских издања за потребе корпуса.

ДИЈАЛЕКАТСКИ РЕЧНИК ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић)

Године 2018. из штампе је изашло друго издање *Речника бачких Буњеваца*, чији су аутори Марко Пеић, Грго Бачлија, Јосип Бајић, Сузана Кујунџић Остојић и Драгољуб Петровић, под редактуром Д. Петровића. Годину дана касније изашло је друго измењено и допуњено издање *Речника српских говора Војводине* аутора Светлане Варенике, Дејана Милорадова, Катарине Сунајко, Иване Ћелић и Драгољуба Петровића, опет под редактуром проф. Д. Петровића. Изласком из штампе ових речника пројекат „Дијалекатски речник Војводине" отвара могућност за нова истраживања дијалекатске лексике на подручју Војводине.

РЕЧНИК ГОВОРА ВАЉЕВСКЕ ПОДГОРИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Драгана Радовановић)

Потреба за израдом *Речника говора Ваљевске Подгорине* проистиче у првом реду из чињенице да је (северо)западна Србија готово непокривена дијалекатским речницима. Уз то, услед убрзане урбанизације и техничко-технолошког напретка, као и нестанка старије популације, у неповрат ће нестати и један део усмене традиције и лексичког фонда. Због тога је важно сачувати од заборава ово драгоцено памћење уграђено у целину материјалне и духовне културе као њен интегрални део, сабрано у памћењу старијег живља. Вишеструка је оправданост израде *Речника говора Ваљевске Подгорине*: као аутохтона културна баштина коју убрзана урбанизација и техничко-технолошки развој угрожава; лексикографска – као грађа за израду дијалекатског речника и за израду речника западносрбијанских говора; лексиколошка, етнолингвистичка и лингвогеографска – документовани запис лексичког система Ваљевске Подгорине, у дигитализованој и штампаној форми, обезбедиће основу за даља (лингво)културолошка и лингвогеографска поређења у контексту јужнословенског, општесловенског и општекарпатског етнојезичког простора.

Сарадници на пројекту: 1) мср Наташа Миланов, истраживач сарадник у Институту за српски језик САНУ / помоћни редактор на РСАНУ; 2) Ана Ивковић, професор српског језика у Осечини; 3) проф. др Мато Пижурица (као консултант без материјалне надокнаде); 4) мср Маријана Богдановић, истраживач сарадник у Институту за српски језик САНУ (у 2017. г. без материјалне надокнаде).

У 2017. години реализоване су све активности предвиђене планом: 1. Утврђена је коначна мрежа пунктова (Д. Радовановић, уз консултацију о густини мреже са М. Пижурицом); 2. Извршени су избор и припрема конкретних упитника за рад на терену (Д. Радовановић); 3. Теренски рад (Драгана Радовановић, Наташа Миланов, Ана Ивковић, Маријана Богдановић): према унапред одређеној мрежи пунктова, прикупљена је грађа у насељима: Богатић, Сушица, Ровни, Балиновић, Вујиновача, Тубравић, Суводање, Скадар. Попуњени су следећи упитници: *Упитник за прикупљање сточарске терминологије*, *Терминологија куће и покућства*, *Кулинарска терминологија*, *Воћарска терминологија*, *Воденичарска терминологија*, *Одевање*, *Метеоролошка терминологија*; 4. Поред попуњених упитника, сабрано је око 400 речи и израза које углавном не бележи РСАНУ, или их бележи са малим бројем потврда.

Према усвојеном Плану рада за 2018. годину, предвиђене су и извршене следеће активности: а) теренски рад (бележење изворне грађе, добрим делом снимљене

у одговарајућем контексту) и б) формирање дигиталне базе података. Реализоване су све активности предвиђене планом. Обављена су планирана теренска истраживања на простору Ваљевске Подгорине према унапред установљеној мрежи пунктова (Драгана Радовановић, Наташа Милованов). Формирана је основна дигитална база података (Д. Радовановић, Н. Милованов). Осим тога, Ана Јањушевић је са терена ијекавско-екавских пунктова (села) приредила транскрипт Терминологије куће и покућства и Ткачке терминологије (на основу теренских записа које су урадиле Д. Радовановић и Н. Милованов).

Сарадници на пројекту: др Наташа Милованов, научни сарадник Института за српски језик САНУ, помоћни редактор на РСАНУ; доц. др Ана Јањушевић Оливери, Филозофски факултет Косовска Митровица, члан Одјељења за језик Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори (без материјалне надокнаде у 2018. г.); мср Маријана Богдановић, истраживач сарадник у Институту за српски језик САНУ (без материјалне надокнаде у 2018. г.; породиљско одсуство) и проф. др Мато Пижурица, консултант без материјалне надокнаде.

Пројектни тим је у 2019. реализовао следеће пројектне активности: 1) Израђена су интерна упутства за израду лексикографске студије посвећене специјалним традиционалним терминологијама говора Ваљевске Подгорине, а која се односе на скуп правила у вези са избором одреднице, квалификацијама употребне и стилске вредности лексема, начином навођења примера, обрадом израза (и дефинисањем опсега појма и термина *израз* у речнику); 2) Започет је рад на селекцији прикупљене лексичке грађе и формирању полазног инвентара лексема који ће уђи у планирани речник; 3) Извршена су додатна теренска истраживања како би се допунили поједини упитници у вези са специјалним традиционалним терминологијама; 4) Поред планираних (и најављених) пројектних активности, пројектни тим је текуће године као један од резултата рада на пројекту припремио и предао у штампу тематски зборник (етнолингвистички конципиран и посвећен *лексици културе становања* у Ваљевској Подгорини), под насловом: *Из лексике становања у Ваљевској Подгорини. Етнолингвистички огледи.*

Зборник садржи једанаест ауторских радова у којима је, углавном у виду етнолингвистичких огледа, представљена *лексика културе становања* у Ваљевској Подгорини. Један прилог посвећен је природним и демографским одликама терена, а у чак три прилога дате су релације према другим сродним ближим и даљим етнодијалекатским зонама, чиме су наговештени и основни правци кретања изолекси у вези са овим терминолошким системом.

Пет аутора чини пројектни тим израде *Речника говора Ваљевске Подгорине*: Драгана Радовановић, Наташа Миланов, Маријана Ђукић, Ана Јањушевић Оливери и Ана Васиљевић, запослени у нашим научним, односно наставно-научним и културним установама. Седам аутора не учествује у припреми овог речника, али су били сарадници у ранијим истраживањима посвећеним *Култури становања у Ваљевској Подгорини* – у истраживањима која су претходила заснивању овог пројекта, што оправдава њихово учешће ауторским прилозима у овом зборнику, а то су: Снежана Штрбац, Гордана Пајић, Милина Ивановић Баришић, Нина Аксић, Гордана Штрбац, Бранкица Марковић и Ружица Мирилов, такође запослени у нашим научним, односно наставно-научним и културним установама.

Сарадници на пројекту: др Наташа Миланов, научни сарадник Института за српски језик САНУ /помоћни редактор на РСАНУ; проф. др Ана Јањушевић Оливери, Филозофски факултет Косовска Митровица / члан Одјељења за језик Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори; др Маријана Богдановић, истраживач сарадник у Институту за српски језик САНУ; проф. др Мато Пижурица (консултант без материјалне надокнаде).

РЕЧНИК СЛАВЕНОСРПСКОГ ЈЕЗИКА
(руководиоци пројекта: проф. др Љиљана Суботић и проф. др Исидора Бјелаковић, од 2017. године руководиоци пројекта су проф. др Александар Милановић и проф. др Исидора Бјелаковић)

Предстандардна епоха у развоју српског књижевног језика, дакле, временски период који би обухватао XVIII век и првих шест деценија XIX века, јесте епоха која је након победе струје вуковаца често неправедно запостављана. Због тога је и лексичка баштина овог периода остала непозната. Регистровањем и тумачењем лексичког фонда књижевног језика који је био у употреби код Срба у предвуковском и вуковском периоду ово речничко благо постало би доступније како ужој научној популацији тако и широј читалачкој публици. Израда речника омогућила би и олакшала нова научна истраживања из области историјске лексикологије, али и интерпретацију бројних дела из наше културне прошлости.

У периоду 2016–2019. одржано је неколико састанака пројектног тима: 10. августа 2016, 21. марта 2018. и 29. маја 2019. године.

Током наведеног четворогодишњег периода објављен је *Речник славеносрпског језика. Огледна свеска* (ур. И. Бјелаковић, И. Цветковић Теофиловић, А. Милановић; Нови Сад: Матица српска, 2017), чија је промоција одржана 5. априла 2017. године.

Сарадници на пројекту – проф. др А. Милановић, проф. др Ирена Цветковић Теофиловић, др А. Мацановић и проф. др Исидора Бјелаковић, учествовали су на међународној конференцији „Научни састанак слависта у Вукове дане", одржаној од 14. до 17. септембра 2017. године, са рефератима посвећеним различитим аспектима лексикографске обраде у *Речнику славеносрпског језика*.

Како би рад на лексикографској обради био што ефикаснији, израђен је одговарајући софтвер, чиме је омогућена обрада грађе путем умрежавања и симултаног рада сарадника из Ниша, Београда и Новог Сада. Обрађени лексикографски чланци из *Огледне свеске* пренесени су на платформу.

Објављена је публикација М. Зорић *Славенизми и књишке речи у драмским делима Јована Стерије Поповића – трагедије и ране комедије* (Нови Сад: Матица српска, 2018). Грађа из наведене публикације унесена је на платформу за израду речника.

Публиковани су и следећи радови:

- Зорић, Милена (2018). „Речник славеносрпског језика – могућности за даља истраживања." *Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1: 251–258.
- Мацановић, Ана (2018). „Лексикографска обрада синонима у Речнику славеносрпског језика – могућности, проблеми, решења." *Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1: 259–270.
- Бјелаковић, Исидора (2018). „Речник славеносрпског језика – једнојезични или вишејезични речник?" *Српска лексикографија – речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања. Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1: 241–250.
- Цветковић Теофиловић, Ирена (2018). „Статус именица субјективне оцене у Речнику славеносрпског језика." *Српска лексикографија – речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања. Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1: 271–282.

Настављен је рад на ширењу и дефинисању корпуса, те је прикупљена рукописна грађа из Државног архива у Сегедину и Епархијског архива у Сентандреји, а снимке грађе из Темишвара љубазно је уступио Павле Станојевић. Стеван Бугарски

је за потребе пројекта уступио снимке Протокола из Цркве Петра и Павла у Араду (XVIII век).

Ексцерпирана је лексика из области метеорологије из дела објављених током XIX века, од 1803. до 1895. године, као и селективна грађа из следећих дела:

– Иоан Атанасїев Дошенович, *Лирическа пѣнїя* [Предисловїе о пѣснотворству], в Будимѣ, 1809, 7–24;
– Иоан Атанасїев Дошенович, *Лирическа пѣнїя*, в Будимѣ, 1809;
– С. М., *Сало дебелога єра либо азбукопротрес*, у Будиму Граду, 1810;
– Савва Меркайлъ, „Палинодїа либо обрана дебелога ъ." *Новине Србске*, У Вїени, 41, 1817, 326–328;
– Савва Меркаль, „Смѣсице кньижественне." *Новине Србске*, У Вїени, 48, 1817, 383–384;
– М. Видаковића, *Љубомир у Јелисиуму.*

Хонорарни сарадник на пројекту Јелена Ђорђевић у потпуности је лексикографски обрадила следећа дела:

– *Благодарни синь*, Сеоска весела игра у едномъ дѣиствїю саставлѣна на просто Сербски ЕМАН. ІАНКОВИЧЕМЪ. У Лаипсигу, 1789;
– *Терговци, комедїа у три акта Приведена с' италїанскогъ изъ Карла Голдонини*. Комедїа отъ Е. ЈАНКОВИЧА студента медицине. У Лаипсигу 1787;
– *Ключићъ у мое землеописаніе чрезъ неколика писма моему прїятелю* Л°°°°* Н°°°* Павломъ Соларичемъ, 1804;
– *Кратка всемірна исторіа отъ Георгіа Магаращевича профессора*. Трошкомъ Матице Сербске у Будиму, Писмени Кр. Всеучилища Пештанскогъ. 1831;
– *Животь и приключенія Димитріа Обрадовича, нареченога у калуђерству* Досіѳеа: Нимь истимъ списать и издать. Прва часть. у Лаипсіку у Тіпографіи Браиткопфа, 1783;
– *Совѣти здраваго разума*. Досиѳеемь Обрадовичемь сложени. *Прва Частъ.* У Лаипсику у Тїпографїй Брайткопфовой, 1784;
– *Слово поучително господина Георгїа Їоакима Цоликофера*, при реформатовь обшеству немецкога предикатора. Сь немецкогь езика преведено Досїѳеемь Обрадовичемь. У Лайпсику, 1784. У типографїи господина Брайткопфа.

Током наведеног четворогодишњег периода настављен је рад на ширењу и дефинисању корпуса и лексикографској обради, а електронски је обрађен следећи корпус:

– *Тренодїа въ мїръ человѣка вшедшаго.* Ꙁ. Орфелин. 1762;
– *Плачъ Сербїи.* Ꙁ. Орфелин. 1762–1763;
– *Сѣтованїє наꙋченагѡ младагѡ человѣканꙁъ рꙋсскогъ на сербскый ѧꙁыкъ преведено ѿ Ꙁ.О.* въ Новомъ Садѣ 1764;
– *Мелодїа къ пролѣѣюкою ꙁа 1765. лѣто сочинивши при желаню многолѣтства всѣма представлѧетъ* Ꙁ.О. Въ Новомъ Садѣ;
– *Пѣснь історіческаѧ.* Ꙁ. Орфелин. 1765;
– *Первое ꙋченїє Хотѧщымъ ꙋчитисѧ книгъ писмены Славенскими называемое БꙊКВАРЬ.* Въ Венецїй, 1767;
– Новаѧ сербскаѧ АРИѲМЕТИКА или Простое наставленїе къ Хесапу Изъ раꙁнихъ Книгъ собрано , новыми примѣры кратчайшимъ образомъ изѧснено , и къупотребленїю Сербскїѧ учащїѧсѧ юности изданоотъвасилїѧ дамѧновича Въ Млеткахъ 1767;
– Путь къ постоѧннѣй славѣ и истинномꙋ величествꙋ. то ест: част нѣкаѧ изъ книгъ, парїꙁкїѧ академїи бывшагѡ ректора роллена, ѡ еже какѡ предати, и оучитисѧ добрымъ наꙋкамъ. Изъ францꙋꙁкагѡ на славено-Сербскїй ꙗꙁыкъ преведенна. Напечатанна тисненїемъ Їѡсифа Кꙋрцбека цес. кр. Весе точнагѡ Їллурїческагѡ дворнагѡ Тупографа. Во Вїеннѣ Аꙋстрїйской 1775;

– *Животь и приключенія Димитріа Обрадовича, нареченога у калућерству* Досіѳеа: Нимь истимъ списать и издать. Прва часть. у Лаипсіку у Тіпографіи Браиткопфа, 1783;
– *Совѣти здраваго разума*. Досиѳеемь Обрадовичемь сложени. *Прва Часть.* У Лаипсику у Тїпографїй Брайткопфовой, 1784;
– *Слово поучително господина Георгїа Їоакима Цоликофера при реформатовь обществу немецкога предикатора*. Сь немецкогь езика преведено Досїѳеемь Обрадовичемь у Лайпсику, 1784. у типографїи господина Брайткопфа;
– *Физическое сочиненїе о изсищенїю и раздѣленїю воде у воздухъ и изясненїе разливанїа воде из' воздуха на землю* отъ Е. ІАНКОВИЧА Кандидата медецине и Содружника Халскаго ученнаго и Натуре-испитаемогъ дружства. У Новом – Саду. Щампано у Лаипсигу, 1787;
– *Терговци, комедїа у три акта Приведена с' италїанскогъ изъ Карла Голдонини*. Комедїа отъ Е. ЈАНКОВИЧА студента медицине. У Лаипсигу 1787;
– *Правила Јосифа Другог о односу спахија и њихових поданика*. 1787;
– *Правило о расправљању несугласица између спахија и њихових поданика*, 1787;
– *Благодарни синь*, Сеоска весела игра у едномъ дѣиствїю саставлѣна на просто Сербски ЕМАН. ІАНКОВИЧЕМЪ. У Лаипсигу, 1789;
– *ГРАММАТІКА ИТАЛІАНСКАЯ* ради употребленія иллурическія юности, собранна Вікентіемъ Лустина сугубо видятъ учившїися писменемъ. Въ Вѣннѣ, При Стефанѣ Благородномъ отъ Новаковичъ, 1794;
– ИСКУСНЫ ПОДРУМАРЬ, ВѢРНѠ НАСТАВЛЯЮЩЇИ, какѡ Подрумъ, Бурадъ, и новая и старая вїна содержавати, различная художественная дѣлати, покваренная поправляти; различная ѿ травъ, коренїй и плодѡвъ къ здравїю служащая вїна, и другая деликатная воденая питїя, и мажуне ради прохлаждающихъ питїяхъ, и притомъ различне художественне Ракїе, Шербете и Ѡцетъ правити. На Славено – Сербскомъ языку списанъ ЗАХАРИЕМЪ ѲРФЕЛЇНОМЪ. Ц. Крал. Вїенекїя Академїи художествъ членомъ. Второе и исправленое изданїе. ВЪ БУДИНѢ ГРАДѢ Печатанъ писмены Крал. Оу̑нїверсїтета Венгерек. 1 8 0 8;
– *Предложенія численице и землеописанія*, на коя су у К. Предуготовническомѣ Народа Славено-Сербскаго Заведенїю Свято-Андрейскомъ. Месяца Апрїла 1814. лѣта. Из преподаванія Васілія Булича. Маѳесїе и Землеописанїя Профессора П.Р. В Будимѣ. Писмены Кралевск: Всеучилища Пештанскаго. 1814;
– *Приключенїя Телемака сина Улисева.* Фенелоном, Архиепїскопом Камбрейским, списана. С' Францускога преведена Стефаном Живковичем. У Вїени, 1814, Част втора;
– *Кратка всемірна исторіа отъ Георгіа Магарашевича профессора*. Трошкомъ Матице Сербске у Будиму, Писмени Кр. Всеучилища Пештанскогъ. 1831;
– Ј. Суботић. *Србска грамматика*, 1846.

Сарадници на пројекту: проф. др Александар Милановић, Филолошки факултет у Београду, руководилац пројекта; проф. др Исидора Бјелаковић, Филозофски факултет у Новом Саду, руководилац пројекта; проф. др Anna Kretschmer, Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät, Insitut für Slavistik, Wien, редактор; проф. др Љиљана Суботић, Филозофски факултет у Новом Саду, сарадница; проф. др Ирена Цветковић Теофиловић, Филозофски факултет у Нишу, сарадница; др Милена Зорић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сад, сарадница; др Ана Мацановић, Институт за српски језик САНУ, Београд, сарадница; доц. др Виолета Џонић, Департман за славистику, Универзитет у Нишу, сарадница; Јелена Стошић, Филозофски факултет у Нишу, сарадница; Милица Пјевач, Библиотека Матице српске, Нови Сад, сарадница.

ТЕРМИНОЛОШКИ РЕЧНИЦИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
(руководилац пројекта: проф. др Рајна Драгићевић)

Матица српска је препознала значај израде терминолошких речника српског језика. Пракса израде ових речника, као и теоријска утемељења за њихову израду, потпадају под терминографију. Оба вида ове лексикографске дисциплине – и теоријски, као и онај практични, убрзано напредују у савременим језичким истраживањима.

Орнитолошки речник
(руководилац потпројекта: мр Дејан Милорадов)

У 2016. години уобличен је коначан изглед *Орнитолошког речника* (увод, речнички део, два регистра, цртежи, редактура, додатна рецензија). Речник је тако сложен могао бити припремљен за штампу. Након прелома речника урађени су коректура и ревизија, а одабран је и спољни технички изглед књиге (повез, рикне, корице, слова). Орнитолошки речник је светлост дана угледао 11. октобра. Аутори речника су мр Дејан Милорадов, мр Васа Павковић, др Слободан Пузовић и мр Јавор Рашајски. Главни уредник издања је др Марко Недић, док су рецензенти др Драгољуб Петровић, др Рајна Драгићевић и др Зоран Ристић. Редактори речника били су мр Дејан Милорадов и мр Васа Павковић. Аутор цртежа је мр Јавор Рашајски. Аутори именског регистра су Љиљана Клевернић и Данијела Кермеци, док су документациони регистар сачинили мр Дејан Милорадов и Катарина Сунајко. Лектуру речника урадио је мр Дејан Милорадов, док су коректуру радили Катарина Сунајко и мр Ивана Ћелић. Стручни сарадник Одељења за књижевност и језик јесте Јулка Ђукић. Технички уредник била је Вукица Туцаков, а прелом речника урадио је Владимир Ватић.

Дана 14. новембра 2016. године у Матици српској одржана је промоција *Орнитолошког речника*, на којој је уводну реч дао председник Матице српске др Драган Станић, а говорили су рецензент др Рајна Драгићевић и аутори мр Дејан Милорадов, мр Васа Павковић и др Слободан Пузовић.

Орнитолошки речник је представљен 23. фебруара 2017. у Коларчевој задужбини у Београду и 1. марта у Српском културном центру у Вуковару.

Тим сарадника на пројекту за друго издање речника, нажалост, због веома малог буџета за 2107. годину није успео да обави планирана теренска истраживања. Пописано је око 60 нових извора и забележено стотинак нових назива птица, којих нема у првом издању речника. Међу новим орнитонимима налазе се и они који су случајно забележени на терену.

Од 22. до 25. новембра 2017. мр Дејан Милорадов, захваљујући донаторима, боравио је у Познању, где је 23. новембра (првог дана научне конференције) имао излагање „Орнитолошки речник Матице српске" и учесницима скупа из словенских земаља, студентима и домаћинима успешно представио рад на пројекту. Један примерак речника поклонио је домаћинима – библиотеци Института за словенску филологију, а други примерак представнику Универзитета у Гдањску.

Све послове обављају стално запослени лексикографи мр Дејан Милорадов, Катарина Сунајко и мр Ивана Ћелић, затим сарадници на пројекту лексикограф мр Васа Павковић, орнитолог др Слободан Пузовић и мр Јавор Рашајски, те др Рајна Драгићевић као консултант, која је уједно и руководилац пројекта *Терминолошки речници*.

Током 2018. године прегледано је и пописано више нових зоолошких, етнолошких и језичких извора који раније, при изради речника, нису забележени. Уочено је и ексцерпирано неколико десетина назива птица који се не налазе у првом издању *Орнитолошког речника*. Читајући речник изнова, сарадници су такође приметили

и прибележили неколико ситнијих техничких грешака које ће у другом издању бити исправљене.

Тим сарадника на пројекту за друго издање речника, нажалост, због малог буџета за 2018. годину није успео да обави планирана теренска истраживања. Руководилац потпројекта Дејан Милорадов искористио је прилику када је у мају обишао пунктове у западној Србији, на северу Црне Горе и у Херцеговини за потребе пројекта „Батрахолошко-херпетолошки речник" – да обави мање пробно истраживање на терену како би се утврдио најбољи метод прикупљања орнитонима и постојање нових, непознатих, досад забележених. Закључено је да ови крајеви крију мноштво нових и занимљивих назива птица, те да би за сврсиходнији рад било потребно детаљније теренско истраживање уз употребу слика, цртежа, упитника за разговор с информаторима и одговарајућег упутства за прикупљање орнитонима.

Како би се избегла забуна око идентификације птица, најбоље је информатору приказати препарате птица (мужјак или женка у зимском перју, ако се разликују) и да на основу тога он каже да ли познаје ту врсту или не, и ако зна – како се та врста зове на његовом подручју. У ту сврху у Покрајинском заводу за заштиту природе сарадник на пројекту Слободан Пузовић, помоћник директора сектора заштите природе у Заводу, и руководилац потпројекта Дејан Милорадов прегледали су постојеће препарате и сачинили списак препарираних врста. Обављени су пробни интервјуи с неколицином информатора који раде у Националном парку Фрушка гора.

У 2019. години припремљено је друго измењено и допуњено издање *Орнитолошког речника*, који је претрпео одређене измене. Пре свега, назив речника је проширен и јасно обележен – *Орнитолошки речник српскога језика*. Сам речник допуњен је с преко 400 нових орнитонима и с око 70 нових значења, који су ексцерпирани из 79 додатних извора и 16 теренских записа. Списак пунктова и информатора налази се после пописа свих извора. Увод речника унеколико је измењен: исправљене су техничке грешке, отклоњени уочени пропусти, а поједини детаљи су додатно појашњени.

У првом издању у речничком делу књиге иза научног имена сваке врсте у загради су се налазили научни синоними који су се у извесном периоду употребљавали у зоологији за поједине врсте. У овом издању они су изостављени с тог места и обједињени на крају књиге у виду регистра научних синонима, који упућује на савремене научне називе врста, обрађене у речнику. Иза научних синонима и савремених назива врста птица дати су аутори (пуно а не скраћено презиме) и године описа таксона. На крају књиге налази се још један списак појмова: регистар научних назива родова с ауторима и годинама описа таксона. Имена аутора родова и врста уклоњена су из речничког дела књиге.

Допунама и изменама *Орнитолошки речник српскога језика* читаоцима пружа поучније и потпуније податке те чини искорак у нормирању српских имена птица.

Све послове обављају стално запослени лексикографи мр Дејан Милорадов, Катарина Сунајко и мр Ивана Ћелић, затим сарадници на пројекту лексикограф мр Васа Павковић, орнитолог др Слободан Пузовић и мр Јавор Рашајски, те др Рајна Драгићевић као консултант, која је уједно и руководилац пројекта „Терминолошки речници".

Батрахолошко-херпетолошки речник
(руководилац потпројекта: мр Дејан Милорадов)

Године 2016. у Одељењу за књижевност и језик Матице српске започет је други терминолошки пројекат (након *Орнитолошког речника*) – „Батрахолошко-херпетолошки речник" (имена водоземаца и гмизаваца). У првој фази рада на пројекту

дат је списак 71 врсте (савремени латински називи врста са синонимима) са српског етнојезичког и историјског штокавског простора као и прелиминарни списак извора који би сачињавали корпус речника. Ти извори обухватају најпре савремене и историјске речнике српског језика (књижевне и дијалекатске), затим стручне и научне расправе везане за херпетологију и батрахологију, разне пописе народне зоолошке терминологије, као и школске и универзитетске књиге и приручнике из биологије и зоологије, махом оне из XIX и почетка XX века (преводи, приручници, осврти и сл.). Досад је обрађено и ексцерпирано укупно 96 извора.

Године 2017. послови на пројекту били су интензивни. Проширен је списак извора из којих се црпи грађа за речник и настављена је ексцерпција грађе. Досад је ексцерпиран укупно 241 извор, а обрађено је 13 пунктова. Прикупљено је око 2000 српских батрахонима и херпетонима за 71 врсту водоземаца и гмизаваца. Грађа се уместо на картице уносила у дигиталну базу података. За прављење софтвера за њену подршку ангажован је програмер Срђан Милићев, који је заједно с мр Дејаном Милорадовим радио на стварању, развоју и унапређењу софтвера. Направљена је велика база података (сваки извор има своју засебну табелу с подацима), генерисан је радни индекс назива са свим изворима и генерисан је именски регистар.

У периоду од 21. до 24. маја 2017. године сарадник на пројекту батрахолог др Имре Кризманић с Биолошког факултета у Београду и руководилац потпројекта мр Дејан Милорадов били су у источној и јужној Србији и обавили теренско истраживање. Прикупљени су занимљиви и нови батрахоними и херпетоними, те су потврђени веома ретки и стари називи забележени само у изворима.

У току рада на речнику руководилац потпројекта мр Дејан Милорадов урадио је истраживање, на основу којег је написао рад: „Риђовка није риђа" (лексичко-семантичко и лексикографско истраживање о веома старом народном српском херпетониму – *ридовка*, које је показало порекло ове речи, њену употребу кроз историју, потврде на терену, као и везу с дијалектизмом *риђовка*, који се данас – вероватно погрешно – употребљава у зоолошкој терминологији у Хрватској да означи врсту *Vipera berus* – шарка). Рад је објављен у *Зборнику Матице српске за филологију и лингвистику*, бр. XL/2 за 2017. годину.

Током 2018. године – упоредо с речником – завршаван је развој софтвера за чување дигиталне базе података и њихову обраду. Овим чином приведени су крају скоро сви послови на речнику (генерисање регистара, генерисање речника, провера добијеног материјала, писање увода и напомена). За прављење софтвера био је ангажован програмер Срђан Милићев, који је уз помоћ и савете Дејана Милорадова, сачинио алатку за брже и ефикасније прављење терминолошких речника у Матици српској.

Од 24. до 28. маја 2018. године сарадник на пројекту доцент др Имре Кризманић и руководилац потпројекта мр Дејан Милорадов спровели су теренско истраживање. Обрађени су пунктови у западној Србији (Мокра Гора, Трипкова, Попово брдо код Мокре Горе, Брдо, Акмачићи, Шпиљани), на северу Црне Горе (Кулина, Равна Ријека, Дијебине, Жабљак, Петњица, Доња Брезна) и у Херцеговини (Чичево, Убоско, Дивин, Јасеник, Хрчавка, Мјешаја). Прикупљени су веома специфични батрахоними и херпетоними, а речник је допуњен драгоценом грађом.

Када је *Батрахолошко-херпетолошки речник* завршен (128 страна без цртежа), одштампани су сви документи и спојени послати рецензентима (проф. др Рајна Драгићевић, проф. др Драгољуб Петровић и др Георг Џукић) и редактору (мр Васа Павковић) на читање. Проф. др Рајна Драгићевић и проф. др Драгољуб Петровић написали су позитивне рецензије и дали корисне савете за поправку рукописа речника. Др Георг Џукић имао је низ примедби, од којих су неке могле бити усвојене, неке не. Веома корисна је била његова допуна списку извора за речник, који су

прегледани, ексцерпирани и ручно унети у већ генерисани речнички материјал. Очекује се његова благонаклона реакција на исправке текста и потврдна рецензија. Такође су унете ситне исправке које је приметио редактор.

Прикупљени су цртежи свих обрађених врста, чији је аутор др Растко Ајтић.

Током 2019. године обављени су завршни послови на припреми *Батрахолошко-херпетолошког речника српскога језика* за штампу. Завршен је софтвер, чиме је омогућено генерисање базе података, генерисање регистара, генерисање речника, провера добијеног материјала итд. Поједини делови софтвера током године унапређени су и дорађени. За прављење софтвера ангажован је програмер Срђан Милићев.

Карту штокавског наречја за потребе речника израдио је географ из Београда Иван Матејић, а све цртеже животиња у речнику урадио је сарадник на пројекту др Растко Ајтић. Рецензенти речника били су проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Рајна Драгићевић и др Георг Цукић. Редактори су били мр Дејан Милорадов и мр Васа Павковић. Речник је преломљен, урађене су лектура и коректура, тако да је речник светлост дана угледао у јуну 2019. године.

Промоција *Батрахолошко-херпетолошког речника српскога језика* одржана је у Новом Саду 22. новембра у Свечаној сали Матице српске, а у Београду 9. децембра у Библиотеци Града Београда. На обема промоцијама речник су публици представили проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Имре Кризманић, др Растко Ајтић и мр Дејан Милорадов.

Посао на пројекту обавља екипа сарадника: стално запослени лексикографи мр Дејан Милорадов (руководилац потпројекта), Катарина Сунајко и мр Ивана Ћелић, затим батрахолог доц. др Имре Кризманић и херпетолог др Растко Ајтић.

Териолошки речник српскога језика
(руководилац потпројекта: мр Дејан Милорадов)

Током 2019. године списак свих врста са српског етнојезичког и историјског штокавског простора дорађен је и допуњен. Стално се проширује списак извора који сачињавају корпус речника. Устаљеним и добро организованим начином рада попуњавана је база података из ексцерпираних извора. Досад је обрађено више десетина дијалекатских речника, описа појединих говора и зоолошких прилога, одакле су повађени терионими односно називи сисара на српском језику. За потребе израде речника служимо се софтвером (DickHelper), који је употребљаван за чување података, њихову обраду и генерисање делова речника на потпројекту „Батрахолошко-херпетолошки речник српскога језика". Тај софтвер израдили су и развили програмер Срђан Милићев и руководилац потпројекта Дејан Милорадов.

Сарадници на пројекту: лексикографи Матице српске мр Дејан Милорадов (руководилац потпројекта) и Катарина Сунајко, др Јадранка Делић (Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад) и др Милан Пауновић (Природњачки музеј, Београд).

ПРИЛОЗИ ЗА РЕЧНИК СТРАНИХ РЕЧИ (СА ЕТИМОЛОШКИМ БЕЛЕШКАМА) СРПСКЕ КЊАЖЕВСКЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ
(из рукописне заоставштине проф. др Велимира Михајловића)
(руководилац пројекта: проф. др Мато Пижурица)

Током 2016–2019. године настављено је са уједначавањем лексикографске обраде и сравњивањем рукописа и текста у коректури. Свака интервенција дата је у угластим заградама и јасно визуелно издвојена. Сарадник на пројекту је био доц. др Томаж Квока, Универзитет у Кракову.

ПИСЦИ ПРЕДСТАНДАРДНОГ ПЕРИОДА
СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА И ЊИХОВА ДЕЛА
(издавање транскрибованих дела писаца тог периода,
уз стручне коментаре и речник)
(руководиоци пројекта: проф. др Љиљана Суботић и проф. др Исидора Бјелаковић;
од октобра 2017. руководилац пројекта је проф. др Исидора Бјелаковић)

Пројекат је основан с идејом да се богата књижевнојезичка баштина Срба у XVIII и XIX веку, често запостављана и заборављана, приближи ширем кругу читалачке публике. Настала у тзв. предстандардном периоду, најчешће штампана традиционалном нереформисаном ћирилицом и писана на једном од књижевних језика невуковског типа, многа дела остала су неприступачна савременим читаоцима. Из тог разлога, она су транскрибована савременом ћирилицом, при чему транскрипцију прати речник непознатих речи како би се читалаштву нефилолошког профила олакшала рецепција текста.

Током 2016–2019. године приређена су и објављена следећа дела:

1. Бојић, Лазар. *Памјатник мужем у славеносерпском књижеству славним в жертву признателности и благодаренија* (1815). Прир. Исидора Бјелаковић и Драгана Грбић. Нови Сад: Матица српска, 2019.
2. *Улог ума человеческога* Карла фон Екартсхаузена (превод П. Соларића; 1808). Прир. Горица Радмиловић и Милена Зорић, Нови Сад: Матица српска, 2019.

У потпуности су приређена и предата у штампу следећа дела:

1. П. Соларић. *Вход к писменици и језикознанију* (1831). Прир. И. Бјелаковић, А. Милановић, Ј. Миливојевић, 2020.
2. *Огледало добродјетељи и верности или жалосна прикљученија Драгољуба и Љубице*, сочињено и издано Јоаном Чокрљан. У Будиму 1829. Прир. Милена Зорић и Маријана Јелисавчић, Нови Сад: Матица српска, 2020.

У рубрици „Прилози и грађа" *Зборника Матице српске за књижевност и језик* (67/2: 647–668) објављен је текст Милене Зорић и Маријане Јелисавчић „Пет писама Јована Чокрљана".

Започета је транскрипција следећих дела:

1. Де Салињак, Франсоа. *Прикљученија Телемаха сина Улисева*. Превод Стефана Живковића из 1814. Други том.
2. М. Видаковић. *Грамматіка сербска или паче Краткое по испытословію у сербскій єзыкъ Руководство*. 1838.
3. *Српска граматика* Ј. Суботића (1849). Прир. Александар Милановић.
4. *Приключенїя Телемака сина Улисева*. Фенелоном, Архиепїскопом Камбрейским, списана. С' Француска преведена Стефаном Живковичем. У Вїени, 1814, Част втора 276–602 + [28].
5. *Грамматіка сербска или паче Краткое по испытословію у сербскій єзыкъ Руководство* сочиненно Милованомъ Видаковичемъ, у Пешти, 1838.
6. *Добрый супружества совѣтник*. Непознати аутор. Виенна, 1813.
7. *Јована Рајића Трагедија сирјеч печалнаја повјест о смерти последњаго цара српскаго Уроша Пјатаго* (1798). Прир. Драгана Грбић.

Сарадници на пројекту: проф. др Исидора Бјелаковић, Филозофски факултет у Новом Саду, руководилац пројекта; проф. др Љиљана Суботић, Филозофски факултет у Новом Саду, сарадница; проф. др Ирена Цветковић Теофиловић, Филозофски факултет у Нишу, сарадница; проф. др Александар Милановић, Филолошки факул-

тет у Београду, сарадник; др Драгана Грбић, Институт за књижевност и уметност, Београд, сарадница; др Милена Зорић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сад, сарадница; др Ана Мацановић, Институт за српски језик САНУ, Београд, сарадница; Јелена Стошић, Филозофски факултет у Нишу, сарадница; мср Горица Радмиловић, Матица српска; мср Маријана Јелисавчић, докторанд на Филозофском факултету у Новом Саду.

КУЛТУРА ИСХРАНЕ У ВОЈВОДИНИ КРОЗ ОБРЕДНУ ПРАКСУ ЛИНГВИСТИЧКИ И ЕТНОЛОШКИ АСПЕКТ
(руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић)

Првозамишљени и основни циљ истраживања је представљање терминолошког система (термин и етнокултурни контекст у коме дати термин функционише) везаног за културу исхране код већинског, српског становништва у Војводини, као и утврђивање етнолошких промена насталих у култури исхране, осмотреној кроз обредну праксу, у другој половини XX и првој деценији XXI века на територији Војводине. У истраживање се због компаративног погледа укључује и српско становништво у Румунији и Мађарској, при чему је додатно значајно то што периферни говори добро чувају архаичну лексику, а у случају овог пројекта – лексику свакодневне и обредне исхране код аутохтоног српског становништва на територији двеју поменутих земаља. Истраживања у оквиру овога пројекта у складу су и са упутствима Унеска за очување нематеријалног наслеђа, у које недвосмислено спада и традиционална кухиња.

У оквиру дугорочног плана за текући пројектни период било је предвиђено објављивање једне публикације, да би потом годишњим планом нашег пројекта била предвиђена припрема етнодијалекатског рекцијског речника глаголских лексема релевантних за културу обредне исхране код Срба у Војводини. Нажалост, од те смо идеје морали одустати из неколико разлога. Наиме, током прелиминарних послова и консултација показало се да је израда ове врсте речника сложенија но што се у почетку чинило, те да би и „маска" коју смо добили захваљујући предусретљивости колегинице И. Бјелаковић и њеног тима морала да претрпи знатније промене, па тако није остало довољно времена да се посао оконча у планираном року. Неопходни припремни посао за израду речника биће основа наше треће публикације, те ће тако бити у потпуности искоришћен, а надамо се да ће се у будућности стећи услови (што подразумева и понекога од нових сарадника-лексикографа) за израду планираног речника глаголских лексема. Тако, настављајући низ који чине две претходно објављене публикације (упитник са уводним текстом из 2011. и зборник радова из 2014), за последњу годину трајања овог пројектног циклуса планирамо довршавање израде етнолингвистичких транскрипата, који ће чинити основу публикације под насловом *Исхрана у огледалу обредне праксе Срба у Војводини и Румунском Банату. Етнолингвистички транскрипти и коментари*, а чиме ће се наша обимна грађа учинити доступном истраживачима из различитих области.

У 2016. години урађено је следеће: 1) Разматрана је концепција етнодијалекатског рекцијског речника глаголских лексема релевантних за културу (обредне) исхране српског становништва у Војводини, на основу транскрипата целокупне етнодијалекатске грађе сакупљене према претходно сачињеном упитнику у двадесетак пунктова сразмерно распоређених по читавој Војводини и на основу материјала објављеног у *Речнику српских говора Војводине*; 2) Теренска истраживања по нашем пројектном упитнику обављена су у Вајској, Бођанима и Ченеју (румунски Банат); 3) Публикован је део грађе снимљене током теренских истраживања обављених у оквиру овога пројекта – Биљана Сикимић, „Обредна јела у Војводини и Поморишју приликом клања свиња. Савремена теренска истраживања", *Slavische*

Geisteskultur: Ethnolinguistische und philologische Forschungen. Teil 1 (Alekseev, Anatolij A. etc. Hrsg.), Philologica slavica vindobonensia 2: Frankfurt am Main [u.a.], 2016, 157–180. У вези с достављеним планом рада за 2016. годину, највећи део наших планираних обавеза које се тичу теренског рада није могао бити остварен, будући да су планирани трошкови путовања и боравка на терену износили знатно више од дозначених средстава сваком члану пројектног тима, тако да смо морали ревидирати план рада, с надом да ће ресорна министарства наћи за сходно да доделе средства која ће нам у наредној години омогућити да обавимо истраживања у насељима која њима нису била обухваћена у оквиру претходног пројектног периода.

У 2017. години урађено је следеће: 1) Теренска истраживања по сегментима нашег пројектног упитника обављена су, у склопу ширих истраживања која је у другој половини маја и првој половини јуна организовао и финансирао Савез Срба у Румунији, у неколико села Банатске клисуре, на територији Румуније (М. Ивановић Баришић, Б. Сикимић, Д. Радовановић), а посебно је попуњен упитник у карашевским селима Карашево и Нермић (М. Радмила Ускату); 2) Објављени су поједини резултати истраживања који су засновани и на материјалу са наших теренских истраживања: С. Милорадовић, „Валентность этнодиалектных глаголных лексем в сфере обрядового питания сербского населения в Воеводине", pod redakcją Doroty Krystyny Rembiszewskiej, *Dynamika rozwoju gwar słowiańskich w XXI wieku*, Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 2017, 97–106; Б. Сикимић, Теодора Вуковић, „Дигитална заштита буњевачких говора", *Симпозијум „Култура и идентитет Буњеваца"*, Нови Сад: Музеј Војводине, 2017, стр. 32 (Овај рад је настао и на грађи о традиционалној исхрани Војводине. Рад је представљен на симпозијуму „Култура и идентитет Буњеваца", 18. 2. 2017, Музеј Војводине, Нови Сад.); 3) Размотрена је концепција етнодијалекатског рекцијског речника глаголских лексема релевантних за културу (обредне) исхране српског становништва у Војводини; 4) Обављене су консултације у вези с корпусом, тј. с проширењем корпуса, како га не би чинили само транскрипти наше целокупне етнодијалекатске грађе, као и у вези са нацртима речника културолошке календарске лексике; 5) Обављане су (и настављају се) консултације у вези с формирањем лексикографске базе података, која би омогућила да сарадници на пројекту могу истовремено радити на истом тексту и начинити тако текст речника припремљеним за штампу, али путем које бисмо добили и могућност израде различитих пратећих индекса као основе за даљи рад. У вези с достављеним планом рада за 2017. годину истакнуто је да највећи део наших планираних обавеза које се тичу теренског рада није могао бити остварен, будући да су планирани трошкови путовања и боравка на терену износили знатно више од онога што је на годишњем нивоу дозначено сваком члану пројектног тима, тако да смо и у овој години морали ревидирати план рада.

У 2018. години урађено је следеће: 1) У оквиру прве фазе израде етнодијалекатског рекцијског речника глаголских лексема релевантних за културу обредне исхране српског становништва у Војводини, сви чланови пројектног тима радили су на селектовању одредница са допунама и транскрибовању сегмената изворног етнодијалекатског текста; 2) Обављане су консултације у вези с проширењем корпуса и у вези са структуром речничке одреднице; 3а) теренска истраживања по сегментима нашег пројектног упитника обављена су, у склопу ширих истраживања која је и ове године организовао и финансирао Савез Срба у Румунији, у више села на територији румунског Баната: Рудна, Дињаш, Ченеј, Станчево и Петрово Село (Б. Сикимић), а посебно је попуњен упитник у селима Варјаш и Нађвала (М. Радмила Ускату); 3б) Објављени су поједини резултати истраживања који се једним својим делом односе и на храну у обредној пракси: Биљана Сикимић, „Теренска истраживања Срба у Клисури: обичај кумачење", *Исходишта* 4, Темишвар 2018, 309–322.

У 2019. години урађено је следеће: 1) У оквиру припреме публикације *Исхрана у огледалу обредне праксе Срба у Војводини и Румунском Банату. Етнолингвистички транскрипти и коментари*, сви чланови пројектног тима радили су на транскрибовању изворног етнодијалекатског текста у складу с припремљеним упутством: Ердевик, Србобран (С. Милорадовић), Госпођинци, Кађ, Нови Сланкамен, Визић (Љ. Недељков – транскрипте треба ускладити с упутством), Мокрин, Санад (Д. Радовановић), Добрица, Избиште (Б. Сикимић), Стапар (М. Ивановић Баришић), Ботош (Бранкица Марковић), Варјаш, Наћвала (М. Радмила Ускату); 2) Теренска истраживања по сегментима нашег пројектног упитника обављана су, у склопу ширих истраживања која је и ове године организовао и финансирао Савез Срба у Румунији, у више села на територији Пољадије – Соколовац, Златица, Луговет (М. Ивановић Баришић), а део транскрипата начињен је на основу записа из села Рудна (румунски део Баната), у коме је по нашем упитнику прикупљен материјал везан за погребне обичаје и обичаје приликом прославе сеоске славе (Б. Марковић); 3) Теренска истраживања код Срба у насељима Чанад и Деска у Мађарској, у организацији Српског института из Будимпеште, када је снимљена аудио и видео грађа, а документоване су у целини и две приватне збирке кулинарских рецепата (тзв. кувара), које датирају из прве половине XX века (Б. Сикимић).

Руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић, научни саветник, Институт за српски језик САНУ; сарадници на пројекту: др Љиљана Недељков, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду (у пензији); др Драгана Радовановић, виши научни сарадник / ванр. професор, Институт за српски језик САНУ / Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; др Биљана Сикимић, научни саветник, Балканолошки институт САНУ; др Милина Ивановић Баришић, виши научни сарадник, Етнографски институт САНУ; др Бранкица Марковић, научни сарадник, Институт за српски језик САНУ; др Миљана Радмила Ускату, доцент, Факултет за филологију, историју и теологију Западног универзитета у Темишвару.

БИБЛИОТЕКА УСМЕНЕ КЊИЖЕВНОСТИ
(руководилац пројекта: др Миодраг Матицки)

У оквиру заједничке едиције Матице српске и Института за књижевност и уметност – „Библиотека усмене књижевности", досад је објављено осамнаест књига. Уз подршку Друштва пријатеља Матице српске у Бањалуци и Министарства за науку Републике Српске, 2019. године објављена су два тома (17. и 18. по реду) књиге Јеленке Пандуровић *Епско-лирске народне песме у „Босанској вили"*. Настављен је рад на припреми следећих рукописа: Марија Клеут, *Народне песме у „Јавору" и „Бранковом колу"* и Љиљана Пешикан Љуштановић, *Народне песме у „Кићи"*, док је Јелена Пандуровић наставила рад на уобличавању рукописа пок. Луке Шекаре, *Лирске народне песме у „Босанској вили"*.

Миодраг Матицки је уобличио и припремио за штампу рукопис пок. Милорада Радевића, *Народне пословице и изреке у српској периодици (1787–1877)*. Имајући у виду неколико претходних књига ове едиције, значајно је заокружено објављивање српских народних пословица у периодици XVIII и XIX века. Књига је објављена 2019. године.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ПЕРИОДИКЕ
(руководилац пројекта: др Миодраг Матицки)

У 2016. години објављене су две књиге: Марта Фрајнд, *Огледи о српској позоришној периодици 1871–1941.* и Слободанка Пековић, *Часопис по мери просвећеног „женскиња"*.

Жарко Рошуљ је припремио и за штампу приредио завршну књигу седмокњижја посвећеног српској шаљивој периодици до 1918. године: *Лексикон српске шаљиве периодике 1830–1918*. Рукопис Миодрага Матицког, *Српска књижевна периодика* (*1768–1849*) спреман је за штампу, рецензиран (Душан Иванић, Станиша Тутњевић) и за њега су обезбеђена средства за штампање. Очекује се предаја рукописа Ђорђија Вуковића *Часописи на књижевној левици између два рата*.

Током 2019. године М. Матицки је наставио рад на припреми за штампу рукописа и девете књиге затечене у његовој заоставштини – *Из српске штампе 19. и 20. века*, у којој су сабране расправе о најзначајнијим књижевним гласилима са посебним освртом на хумористичке и сатиричне жанрове.

У оквиру велике едиције 2017. године Матица српска је објавила књигу Миодрага Матицког *Српска књижевна периодика* (*1768–1849*).

АНТИЧКИ ЛЕКСИКОН – С РЕЦЕПЦИЈОМ АНТИКЕ КОД СРБА
(руководилац пројекта: проф. др Ксенија Марицки Гађански)

У току извештајног периода, од 2016. до 2017. године допуњавани су текстови за вишегодишњи пројекат „Антички лексикон са рецепцијом антике код Срба", чији је рад био отежан због веома слабог финансирања и личних тегоба неких учесника (болест, смрт итд.). Допуне се углавном односе на израду биобиблиографија класичних стручњака код Срба, јер ће то бити једина публикација у којој се такви подаци систематски износе.

Као посебан проблем уочен је недостатак стручњака за обраду неких области класичних студија, као што су, на пример, природне науке и техничка знања у антици; због недостатка средстава није изводљиво да се ангажују страни стручњаци, а ни тамо их нема довољно.

Ове године је прикупљан и илустративни материјал за поједине одреднице, што може представљати известан проблем код штампања због ауторских права. Средстава за материјалне трошкове уопште није било.

За штампу је припремљен рукопис од близу 300 страна, али тај рукопис није предат Матици српској. Неки од достављених радова већ су штампани у *Зборнику Матице српске за класичне студије*, који почиње да доноси такве прилоге у веома добро примљеном сегменту „Грађа".

Поред наведеног, сарадници на Лексикону суделовали су својим радовима и на 9. међународном научном скупу Друштва за античке студије под насловом *Антика и савремени свет данас*, са којег је објављен *Зборник радова* 2016. године (стр. 375, ИСБН: 978-86-89367-05-8), који је припремила и уредила Ксенија Марицки Гађански.

Од 2018. године радило се на следећим пословима: а) О античкој култури и баштини – преиспитивања; б) Настанак и развој, историја и епистемологија класичних наука.

Вишегодишњи веома амбициозно конципиран пројекат „Антички лексикон – са рецепцијом антике код Срба" током времена претрпео је знатне промене из објективних разлога: болести и смрти неколицине неопходних сарадника, као и због финансијских околности.

Сарадници су учествовали у неколико тематских међународних античких скупова, организованих заједно са Матицом српском, Правним факултетом у Београду, Филозофским факултетом у Београду, Филозофским факултетом у Новом Саду и Друштвом за античке студије Србије.

Списак обрађених одредница спремних за штампу:

I. Хеленска историографија, Римска историографија, Римска војска, Римска администрација, Форум романум, Ликовне уметности: Хеленска архитектура, Хелен-

ски сликари, Римско сликарство, Римски мозаик, Природне науке: Астрономија у антици, Козмологије код философа;

II. Рецепција антике у Србији. Локалитети: Сирмијум, Наис, Медијана и др.

Римска скулптура у Србији, Антика и српско средњовековно сликарство (Богородица Љевишка, Сопоћани, Грачаница), Улога антике у српском просветитељству, Класични часописи у Србији, Антика и право I: Терминологија, личности и др.

III. Личности и научници у класичном домену: Никола Вулић, Милан Будимир, Милош Н. Ђурић, Аница Савић Ребац, Даринка Невенић Грабовац, Албин Вилхар, Бранко Гавела, Фанула Папазоглу, Александрина Цермановић Кузмановић, Бранко Павловић, Драгослав Срејовић, Петар Петровић, Александар Јовановић, Слободан Душанић.

Публикација коју предлажем за штампу садржи око 60 аутора и наслова.

МИЛАН ЈОВАНОВИЋ БАТУТ – ЖИВОТ И ДЕЛО
(руководиоци пројекта: др Зорица Хаџић и мр Дејан Милорадов)

Током 2017. године сарадници на пројекту остварили су неколико задатака. Један од најважнијих свакако јесте то да је обезбеђена велика приватна архивска документација проф. др Александра Костића, која ће помоћи да се расветле детаљи везани за питање шта се заиста десило с богатом речничком грађом Милана Јовановића Батута и његовим рукописом речника народне медицинске терминологије. Та је грађа на сумњив начин доспела у руке А. Костића, који ју је искористио да сачини *Медицински речник*. Мр Дејан Милорадов и мр Драган Тубић боравили су у кући Вере Костић, супруге Војислава Костића и снахе Александра Костића. Госпођа Вера Костић је Матици српској поклонила велику покретну интелектуалну заоставштину породице Костић.

Сачињен је део списка објављених дела Милана Јовановића Батута. Прелиставају се старе публикације у потрази за његовим радовима и прилозима. У Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић" пописани су сви радови у часопису *Здравље* који на било који начин носе Батутов потпис. Прегледан је и део архивске грађе у Рукописном одељењу Матице српске везане за рад Милана Јовановића Батута. Такође је у Архиву САНУ прегледан инвентар збирке медицинских докумената, која највећим делом представља заоставштину Милана Јовановића Батута (око 300 докумената: извештаји, нацрти закона, реферати, стручна мишљења, предлог програма рада Матице српске итд.).

Успостављен је контакт с Библиотеком САНУ, где се чува лична библиотека Милана Јовановића Батута и уговорена је посета сарадника на пројекту овој институцији, како би лицу места прегледали његове књиге и рукописе. Очекује се да ће се том приликом пронаћи веома користан материјал за пројекат.

Све послове обавља екипа сарадника на пројекту: др Зорица Хаџић, мр Дејан Милорадов, мр Драган Тубић, др Славица Жижић Борјановић, др Стојан Бербер, Ђурђија Боровњак.

У току 2018. године сарадници на пројекту посетили су Библиотеку САНУ те у дигиталном запису прегледали личну библиотеку Милана Јовановића Батута. Приликом обраде библиотечког фонда Батутових књига библиотекари су у софтвер уносили све значајне податке везане за његове књиге (посвете, напомене на маргинама, екс либрис итд.), тако да су сарадници могли да забележе све што је корисно и занимљиво.

У Архиву САНУ поново је прегледан сређен архивски фонд (око 300 докумената) који припада Батуту, а уз посебно одобрење управника академика Василија Крестића, као и несређен фонд. Пописани су значајни документи који би требало да се скенирају и копирају. Прегледане су такође главније историјске новине и ча-

сописи из Батутовог времена и пописани сви чланци, прилози, извештаји и написи који имају везе с Батутовим радом и животом. Списак објављених дела Милана Јовановића Батута значајно је проширен новим библиографским јединицама.

Пројекат „Милан Јовановић Батут – живот и дело" почетком године напустио је др Стојан Бербер, а у другој половини године напустиле су га др Славица Жижић Борјановић и Ђурђија Боровњак. Одлучено је да се засад ангажује само једна нова особа на пословима на пројекту – проф. др Радмила Гудовић.

Све послове на пројекту обавља екипа сарадника на пројекту: проф. др Зорица Хаџић (руководилац пројекта – књижевне теме), мр Дејан Милорадов (руководилац пројекта – језичке теме), мр Драган Тубић (биографија М. Ј. Батута и историјски осврт), проф. др Радмила Гудовић (медицинске теме).

Током 2019. године сарадници на пројекту су пописане значајне документе у Архиву САНУ поручили да се скенирају и копирају. Трошкови овог посла плаћени су новцем с пројекта. Тај материјал је добијен, поново прегледан и сортиран. Пронађена су писма која су веома драгоцена за истраживање о Батутовом раду.

Такође је настављено прегледање главнијих историјских новина и часописа из Батутовог времена и пописивани чланци, прилози, извештаји и написи који имају везе с Батутовим радом и животом. Списак објављених дела Милана Јовановића Батута и даље се проширује новим библиографским јединицама.

За штампу је спремљен обиман истраживачки рад Дејана Милорадова „Грађа за медицински речник", који ће бити објављен у целости у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик*. Рад покушава да одгонетне где се налази обилна лексикографска заоставштина Милана Јовановића Батута, његовог животног дела. Рад полази од могућности да *Медицински речник* није ауторско дело Александра Костића и да постоји велика вероватноћа да је Батутов вишедеценијски лексикографски рад доспео у руке компилатора. Ово је први пут у нашој науци да се таква могућност преиспитује и доказује. Рад такође покушава поставити основе за будући медицински речник народних термина заснован на Батутовим идејама и савременој лексикографској обради.

Све послове на пројекту обавља екипа сарадника на пројекту: проф. др Зорица Хаџић (руководилац пројекта – књижевне теме), мр Дејан Милорадов (руководилац пројекта – језичке теме), мр Драган Тубић (биографија М. Ј. Батута и историјски осврт), проф. др Радмила Гудовић (медицинске теме).

РЕЛИГИОЗНИ ЕП СРПСКИХ ПРЕДРОМАНТИЧАРА
(руководилац пројекта: проф. др Радослав Ераковић)

Током 2016. године почео је рад на приређивању савременог издања религиозног епа Гаврила Ковачевића (1765–1832), под насловом *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши*. Гаврило Ковачевић (1765–1832) књиговезачки занат изучио је у Бечу и Будиму. Његова земунска књижара отворена је крајем 1803. или почетком 1804. године, налазила се у Господској улици. Чињеница да се његово име веома често појављује на списковима претплатника почетком XIX века, наводи на закључак да је поседовао велику личну библиотеку. Подизање Првог српског устанка је инспирисало настанак његовог песничког првенца, *Песн о случајном вовозмушчении в Сербии* (1804), друго издање ове песме је било забрањено (1806). Његово најпознатије дело је *Сраженије* (1805), историјски спев инспирисан Косовском битком. Подршка Карађорђу и устаницима несумњиво је утицала на одлуку аустријских власти да му конфискује велики број књига, средином 1808. године. Исте године је објавио религиозни еп под насловом *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши*. Наведено дело представља незаобилазно поглавље у савременом изучавању епског песништва српског предромантизма.

Гаврило Ковачевић је био један од најугледнијих представника (малобројне) српске културне елите у првим деценијама XIX века. Религиозни еп Гаврила Ковачевића *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши* приредиће за штампу др Радослав Ераковић и др Сава Дамјанов, на основу првог и јединог издања овог песничког дела (Будим 1808).

Напомена: Током претходног четворогодишњег периода, објављене су две научнорепрезентативне монографске публикације у оквиру пројекта Матице српске *Религиозни еп српских предромантичара*. Прва је објављена 2014. године (Викентије Ракић, *Изабрана дела*), а друга 2015. године (Константин Маринковић, *Плач Рахили или избијеније младенцев на повеленије Ирода цара јудејскаго во Витлејеме сбившемисе*).

Током 2017. године припремљено је за штампу прво савремено издање религиозног епа Гаврила Ковачевића (1765–1832) под насловом *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши* (1808). Двоје угледних рецензената је позитивно оценило припремљени рукопис (др Горан Максимовић и др Зорица Хаџић), тако да је одлучено да ће књига бити штампана чим буду обезбеђена финансијска средства.

Подаци о рукопису: религиозни еп Гаврила Ковачевића приредили су за штампу др Радослав Ераковић и др Сава Дамјанов, на основу првог издања овог песничког дела (Будим 1808). Подаци о приређеном рукопису: Предговор (Радослав Ераковић, „Заборављени портрет старозаветне хероине"); Дело (*Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши*); Поговор (Сава Дамјанов, „Кратка историја епског песништва српског предромантизма"); Хронологија; Дела; Изабрана литература; Речник мање познатих речи и израза; Општа начела приређивања (транскрипција славеносрпског језика).

У 2018. години објављено је прво савремено издање религиозног епа Гаврила Ковачевића (1765−1832), под насловом *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши* (1808).

Подаци о објављеној књизи: Гаврило Ковачевић, *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши* [монографска студија – издање научне грађе; прир. Р. Ераковић и С. Дамјанов]. Р. Ераковић: „Заборављени портрет старозаветне хероине" (7–27); С. Дамјанов: „Кратка историја епског песништва српског предромантизма" (67–71); Хронологија живота и рада / Дела / Изабрана литература (73−76); Речник мање познатих речи и израза / Напомене приређивача: општа начела приређивања [грађе] (77−81). – Матица српска, Нови Сад, 2018. ISBN 978-86-7946-241-1; COBISS.SR-ID 324164359; UDK 821.163.41-1 821.163.41.09 Kovačević G. Напомена: Штампање књиге финансирали су Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност АП Војводине.

Започет је рад на приређивању за штампу рукописа научне монографије, под радним насловом *Дневник читалачких искушења* (аутор: др Радослав Ераковић). Текстови из ове књиге настали су као резултат проучавања занемарених токова српског књижевног наслеђа XVIII и XIX века, што је од самог почетка био један од основних научноистраживачких циљева овог научног пројекта Матице српске.

У 2019. години објављена је научна монографија др Радослава Ераковића под насловом *Дневник читалачких искушења*.

Подаци о објављеној књизи: Радослав Ераковић, *Дневник читалачких искушења* [рецензенти: др Зорица Хаџић, др Миливој Ненин, др Горан Максимовић]. – Матица српска, Нови Сад, 2019, укупно 269 страна. ISBN 978-86-7946-274-9; COBISS.SR-ID 329837575; UDK 821.163.41.09 Напомена: Штампање књиге финансирали су Министарство културе и информисања Републике Србије и Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Започет је рад на приређивању за штампу првог савременог издања религиозног епа Милована Видаковића (1780–1841) под насловом *Млади Товија.* Религиозни еп Милована Видаковића *Млади Товија* приредиће истраживачи др Радослав Ераковић и др Сава Дамјанов, на основу првог издања овог песничког дела (Будим 1825).

ПРОЗА СРПСКИХ ПЕСНИКА ПРВЕ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА
Историја и поетика
(руководилац пројекта: др Марко Недић)

У 2016. и 2017. години на пројекту „Проза српских песника прве половине XX века. Историја и поетика" редиговани су, према предвиђеном плану, текстови о прозним књигама једног броја српских међуратних писаца авангардне поетике који су паралелно с поезијом писали и прозу. То су текстови о Тодору Манојловићу, Ристу Ратковићу, Илији М. Петровићу, Драгану Алексићу и Бранку Ве Пољанском. Текстови о Љубомиру Мицићу, Љубиши Јоцићу, Хамзи Хуму, Александру Илићу, Бошку Токину и Монију де Булију биће допуњени књижевноисторијском и критичком рецепцијом њиховог дела настајалом у другој половини XX века. Следеће године, у оквиру пројекта „Проза српских песника прве половине XX века", редиговани су преостали текстови о прозним књигама оних међуратних писаца авангардне поетике који су паралелно с поезијом писали и прозу. То су текстови о Милошу Црњанском, Растку Петровићу и Душану Матићу. Преостали текстови из тог периода, о Љубомиру Мицићу, Љубиши Јоцићу, Хамзи Хуму, Бошку Токину и Монију де Булију, допуњени су књижевноисторијском и критичком рецепцијом њиховог дела настајалог у другој половини XX века. Тиме је пројекат „Проза српских песника прве половине XX века" проширен и на другу половину тог века. Поједини међу ауторима који су поред поезије писали и прозу, као што су Милош Црњански, Растко Петровић, Александар Вучо, Душан Матић, Љубиша Јоцић, Љубомир Мицић, Бошко Токин, Мони де Були и други – и после Другог светског рата су паралелно с поезијом наставили да пишу и прозу, па је истраживање проширено и на књиге које су објавили у том времену. Тиме ће њихово прозно дело критички бити протумачено у целини. Такав поступак односи се и на претходно написане текстове. У овој фази рада такође су стилски и методолошки усаглашени радови написани у претходним фазама.

У току 2018. и 2019. године настављено је критичко тумачење прозних дела познатих српских писаца међуратног периода која су настајала после Другог светског рата. У ове две године завршена су тумачења прозе оних међуратних писаца који су у том времену објавили значајне прозне књиге. То су Милош Црњански са *Итаком и коментарима*, *Другом књигом Сеоба* и прозом *Код Хиперборејаца*, Вељко Петровић с новим приповеткама, као и Александар Вучо, Душан Матић и Оскар Давичо с романима у којима се прожима надреалистичка поетика с поетиком новог идеолошког времена. Прозна дела тих писаца су у критичкометодолошком смислу усаглашена с тумачењима њихових приповедачких и романескних књига из међуратног периода, а такође су посматрана и у контексту општих идеолошких утицаја, који су после Другог светског рата, нарочито у првој послератној деценији, изразитије на тематском плану, били веома видљиви. У првој деценији после тог рата у српској књижевности, поред афирмисаних песника који су у међуратном периоду писали прозу и поезију, јавио се и већи број аутора који су паралелно с поезијом објављивали значајна приповедачка и романескна остварења.

Такође су редиговани остали критички текстови о прозним делима писаца међуратног периода која су настајала после Другог светског рата. Како су та дела у критичкометодолошком смислу током 2018. усаглашена с претходним тумачењима њихових приповедачких и романескних књига и посматрана у контексту

општих идеолошких утицаја који су у том времену, нарочито у првим послератним деценијама, били видљиви, она су првенствено посматрана као важан део најзначајнијих поетичких промена српске књижевности после Другог светског рата. Прве послератне деценије карактеристичне су и по томе што се у њима, поред афирмисаних песника који су у међуратном периоду писали прозу, тада јавио већи број нових аутора који су паралелно с поезијом објављивали значајна приповедачка и романескна остварења. Целокупним својим књижевним радом, поетским и прозним, нарочито у првим деценијама друге половине XX века, они су, уз међуратне песнике који су наставили да пишу прозна дела, знатно утицали на поетичке промене и развој српске књижевности тога времена и на њену видљиву модернизацију. У том контексту се, поред Црњанског, Растка Петровића, Вељка Петровића, Момчила Настасијевића, Станислава Винавера и других песника који су паралелно с поетским у појединим периодима свога књижевног рада писали и прозна дела, налазе и најважнији послератни песници, као што су Миодраг Павловић, Стеван Раичковић, Бранко В. Радичевић, Љубомир Симовић, Александар Ристовић, Петар Пајић, Алек Вукадиновић, Рајко Петров Ного и други. Тиме је, с претходно завршеним текстовима, заокружено истраживање и критичко тумачење српске прозе коју су у првој половини XX века и у пет деценија његове друге половине стварали српски песници.

НАСТАЈАЊЕ СРПСКЕ ПРИПОВИЈЕТКЕ
(руководилац пројекта: проф. др Душан Иванић)

Планом истраживања на пројекту предвиђено је да се утврде ауторски корпуси српских приповиједака (око 150 аутора у XIX вијеку пише текстове од обима између анегдоте и приповијетке) са основним библиографским подацима. Међу ауторима су Доситеј Обрадовић (преводи и адаптације), Вук Караџић (народна приповијетка, Вукова стилизација, утицај на ауторску приповијетку), Јован Стејић, Сима Милутиновић Сарајлија, Јоаникије Памучина, Павле Поповић Шапчанин, Богобој Атанацковић, Јован Суботић, Љубомир П. Ненадовић, све до Ј. Игњатовића, Милорада Поповића Шапчанина, Стефана М. Љубише, Милована Глишића, Лазе К. Лазаревића и др. Прегледане су периодичне публикације (алманаси, календари, новине, листови, часописи) и ријетка издања књига (од почетка XIX вијека до 60-их/70-их година, кад српска приповијетка добија стабилну физиономију).

Сачињен је општи преглед српске приповијетке по деценијама (до 80-их година XIX вијека), како би што потпуније биле описане промјене у тематици, стилу и конструкцији. Анализирани су ауторски опуси и појединачна дјела (по жанровима и у еволутивном процесу). Посебно је обрађена српска приповијетка 60-их/70-их година XIX вијека, кад ова врста постаје главни носилац процеса диференцирања између реалистичких иновација и романтичарске инерције (Ј. Ј. Змај, Владан Ђорђевић, М. Поповић Шапчанин, Лаза Костић, Јован Грчић Миленко, С. М. Љубиша, М. Глишић и др.). Описани су основни модели српске приповијетке XIX вијека, с обзиром на периодизацијска тежишта (просвјетитељски, романтичарски, реалистички).

Приповједачка проза у овом раздобљу обрађена је према жанровским (приповијетка/слика, баладна, путничка, сеоска приповијетка) и периодизацијским својствима (класицизам, сентиментализам, романтизам, реализам). Тиме се испуњава и други дио плана, да се поред типолошко-периодизацијског описа српске приповијетке даде и опис по деценијама, како би се уочили кључни моменти и динамика њеног развоја, статус у европском књижевном окружењу, те однос према другим прозним, односно књижевним врстама. С дјелима С. М. Љубише, М. Глишића, Л. Лазаревића, С. Матавуља процес генезе српске приповијетке се на одређени начин

исцрпљује. Дијелом су обухваћени критички осврти на приповједачка (новелистичка) дјела и на ријетке програмске идеје (Ј. Суботић, Ј. Игњатовић, С. Марковић), што је увод у преглед литературе о српској приповијеци овог периода њеног развоја.

Тиме би се у основи окончали истраживачки послови на пројекту. Слиједи сређивање истраживачке грађе и израда монографије под насловом *Генеза српске приповијетке.*

Аутор је у периоду 2016–2019. године објавио више радова повезаних са истраживањима на пројекту:

1. Владан Ђорђевић и српска књижевност // Др Војислав М. Суботић: Доктор Владан Ђорђевић. Педесетогодишњица књижевнога рада 1860. – 25. фебруар – 1910. Репринт издање из 1910, са допунама академика Радоја Чоловића и Душана Иванића. – Београд: САНУ: Српско лекарско друштво, Београд 2016, 229–239.
2. Тихомир Остојић пред класицима српске књижевности // Зборник Матице српске за књижевност и језик. – ISSN 0543-1220. – 64/1 (2016), 205–210.
3. Назнаке симболизма у српској књижевности на размеђу XIX и XX вијека // Симболизам у свом и нашем времену, ур. проф. др Јелена Новаковић, Београд, 2016, 257–266.
4. Варијације на тему *поетика књижевних периода/епоха* // Србистика данас: проблеми и перспективе савременог тумачења српског језика, књижевности и културе (Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци: Филолошки факултет), I, 2016, 1, 83–105.
5. Једноставни облици и генеза српске приповијетке // Зборник Матице српске за књижевност и језик, 65/1 (2017), 7–28.
6. Dall'immagine e dalla personificazione all'allegoria, alla metafora e al simbolo. Il Sole*L*una nella poesia serba d'autore, dal barocco al modernismo // Il Sole*L*una presso gli slavi meridionali, I (a cura di Lj. Banjanin, P. Lazarević di Giacomo, Sanja Roić, Svetlana Šeatović), Alessandria, 2017, 241–260.
7. Усуд суданија П. Кочића // Суданија; Суданија: Комедија у 4 чина с певањем/ Петар Кочић, Бања Лука: НУБРС, 2017, 205–217.
8. Генеза Глишићеве прозе // Поетика Милована Глишића, зборник радова, Ваљево, 2017, 40–56. ISBN 978-86-84181-42-0.
9. Прилози Доситејевој поетици приповиједања // Доситејев врт, 5 (2017), 13–24.
10. Вук и генеза српске ауторске прозе // Даница: Српски народни илустровани календар за годину 2018. Вукова задужбина: Београд, 2017, 178–190.
11. Ка методологији хуманистичких наука у Друштву српске словесности. – Београд : [САНУ], 2017. – Стр. [147]–152 ; 24 cm. – (Научни скупови / САНУ ; књ. 168. Одељење језика и књижевности ; књ. 29) П. о.: Књижевност и језик у Друштву српске словесности.
12. Лаза К. Лазаревић : довршене приповетке / приредили Душан Иванић, Ружица Јовановић. – Београд : Библиотека града Београда ; Шабац : Висока школа струковних студија за васпитаче, 2018 (Ниш : Свен). – 275 стр. ; 21 cm.
13. Функција књижевног дјела у препородном добу српске културе // Српска славистика : колективна монографија : [радови српске делегације на XVI међународном конгресу слависта]. Том 2, Књижевност, култура, фолклор, питања славистике / [уредници Бошко Сувајџић, Петар Буњак, Душан Иванић], стр. 115–122. ISBN 978 -86-91/949-4-1.
14. Слободан Марковић и српска књижевност 19. вијека // Слободан Ж. Марковић – човек институција, ур. А. Јерков, Б. Сувајџић, Београд, 2018, 55–62.
15. Уз критичко издање дјела Иве Андрића / Душан Иванић. – Напомене и библиографске референце уз текст : Књижевна историја. – ISSN 0350-6428. – Год. 50, бр. 164 (2018), стр. 375–385. *Поновљено, у: Свеске Задужбине Иве Андрића, бр. 36/2019, 195–210.

16. Грађа у проучавању (српске) књижевности // Зборник Матице српске за књижевност и језик, 66/2 (2018), 387–407.
17. О пројекту Поетика српског реализма // Поетика српског реализма: Зборник радова, Београд 2018, 7–22. ISBN 978-86-6153-48-2.
18. Слово о српском језику // Даница, 26: 2019, 245–255.
19. Ка историји модерне српске прозе. – Реч приликом уручења Награде „Младен Лесковац" Марку Недићу, Нови Сад, 31. окт. 2018 // Летопис Матице српске, 195: књ. 503, св. 1/2 (јан. 2019), 112–117.
20. Наше апорије // Šta sanjamo a šta nam se događa. Knjiga radova povodom 70. rođendana profesora Dušana Marinkovića, Zagreb, 2019, 219–225.
21. Доситејево доба у периодизацији српске књижевности // Научни скупови / САНУ ; књ. 178. Одељење језика и књижевности ; књ. 31, стр. 125–136.

ПЈЕСНИЦИ СРПСКОГ МОДЕРНИЗМА ПОСЛИЈЕ ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА
(руководилац пројекта: проф. др Јован Делић)

У току 2016. завршена су истраживања дијалошког односа Ивана В. Лалића према српској поезији. Завршена су истраживања односа Лалића према немачкој књижевности, према Војиславу Илићу, Лази Костићу и Милутину Бојићу. Започета су истраживања поетике Рајка Петрова Нога и Матије Бећковића. У припреми је, као додатак часопису *Крајина*, део истраживања поетике Рајка Петрова Нога. Руководилац је на истеку 2016. године повукао пројекат из истраживачког система.

СРПСКА КУЛТУРА У XVIII И XIX ВЕКУ
(руководилац пројекта: проф. др Петар Пијановић)

У 2017. години обрађене су три теме на око деведесет страница: (1) „Из старог у нови век", која представља осврт на друштвену историју поменутог периода, (2) „Култура свакидашњег живота: приватно и јавно", која се бави различитим аспектима приватног живота у српском корпусу, и (3) „Култура – време и простор", као покушај да се токови нове српске културе сагледају дијахроно и синхроно. У све три теме представљена су друштвена и културна постигнућа и исходи српске културе у XVIII и XIX веку, као што се покушавају изнаћи критеријуми по којима би та култура могла да буде вреднована и према европским културним мерилима.

После теме „Језици и писма" завршене у претходном извештајном периоду, а у склопу ширег тематског блока под насловом „Видови културе", током 2018. године рађено је на истраживачким и другим ауторским пословима везаним за теме „Књижевност и позориште", „Ликовна и музичка култура" и „Нови медији и жанрови". Најзахтевнија по облику и сложености материје јесте тема у чијем су проблемском средишту српска књижевност и позориште у XVIII и XIX веку. Као језик, и књижевност је неког народа културоцентрична, као што у мањој мери и на други начин такође јесу други облици уметности и духовног живота. Култура се и у њима огледа и доказује. Уметност наликује стварности, али то није пошто стварност као могућу грађу уметност претвара у естетске чињенице. Зато свака уметност, слојевито и призматично преобликујући ту грађу, јесте истина вишега реда о човеку, па и о националној култури. Тако се може разумевати и српска књижевност у XVIII и XIX столећу, као и њен значај за културну историју Срба. У таквом културолошком контексту истраживане су књижевне појаве, поетике појединих писаца, стилови књижевних епоха и праваца, затим књижевна дела не само због своје уметничке вредности већ и као слика једне културе, али и други феномени везани за

овај проблемски темат. У сличном, дакле културолошком кључу сагледавани су почеци и развој српске драме и позоришта код Срба у два поменута столећа.

Истраживачки и методолошки приступ сличан је и у елаборацији теме која се тиче доприноса ликовне и музичке уметности српској култури у новом веку. Световност је у њему постала замена за клерикализам који је дотад видно обележавао стваралачки дух. Но, упркос свему, византијско-православно зрачење још увек је било веома приметно и делатно, посебно у неким областима културе. То је још увек видљиво у иконографији и у архитектури, па и у музичкој уметности, упркос чињеници да се ове форме уметничког духа мењају под озрачјем све присутнијих западноевропских стилова. Уосталом, то је већ био средишњи пут српске културе новог, предмодерног доба. На истом путу свакако су били и нови медији оличени у појави фотографије, а потом и филма, најпре у развијеној Европи, па тек онда у Србији и у српским земљама. Није то био само превратнички допринос у области визуелне културе, пошто је појава фотографије средином XIX века и филма крајем XIX века значила у свету и код Срба велики прелом. Тај прелом најавио је да ће цивилизација слике постати једно од најважнијих обележја културе у долазећем XX веку. Срби су тој епохалној културној промени дали свој допринос. Елаборација ових питања у средишту је треће теме овог пројекта истраживане и обрађиване током године.

Током 2019. године аутор, уједно и у улози руководиоца пројекта, истраживао је и завршио рад на следећим темама: „Културне установе и обрасци културе", „Филозофска и естетичка мисао: нови мислиоци и рани мериоци" и „Две велике епохе: култура и стилови". Уз раније окончане темате, завршавањем послова посвећених истраживању поменуте тематике приводи се крају рад на историјској поетици нове српске културе. Такође је конципирано и последње поглавље будућег рукописа, односно резиме који у синтетичкој форми представља путеве, домашаје и значај културних појава и постигнућа тога периода укључујући њихов еволутивни развој и везе са старом и модерном српском књижевношћу. Тиме ће у 2020. години рад на пројекту „Српска култура у XVIII и XIX веку" бити завршен.

ПОЕТИЧКЕ, ТЕМАТСКЕ И РЕЦЕПЦИЈСКЕ КООРДИНАТЕ САВРЕМЕНЕ СРПСКЕ ПРОЗЕ

(руководилац пројекта: проф. др Слободан Владушић)

У току истраживачког рада током 2017. године у оквиру пројекта „Поетичке, тематске и рецепцијске координате савремене српске прозе" написан је научни рад под насловом „Елементи епског света у роману *Кад су цветаше шикве* Драгослава Михаиловића". Рад је објављен у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик* (књига 65, свеска 1, 2017). Резултати овогодишњих истраживања у оквиру наведеног пројекта изложени су и на међународном скупу „Српско језичко и књижевно насљеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас", који је одржан између 26. и 28. маја 2017. године у Подгорици. Руководилац пројекта је на скупу учестовао излагањем под насловом „Мотив додира у *Хазарском речнику*". Рад са истим насловом би требало да буде штампан у оквиру зборника са овог скупа у току наредне године.

Др Борис Булатовић је током календарске 2017. године, у оквиру рада на пројекту „Поетичке, тематске и рецепцијске координате савремене српске прозе" под руководством др Слободана Владушића, публиковао два оригинална научна чланка:

1) „Критичко преиспитивање упоредних вредносних оцена о националним идеолошким видовима рецепције Андрићевог дела", *Свеске Задужбине Иве Андрића*, год. 36, св. 34, 2017, 255–292;

2) „Идеолошки типови интерпретације и актуелизације Андрићевог књижевног опуса у постјугословенском контексту”, *Култура*, бр. 156, 2017, 1–47 (тематски број: Српска књижевност у постјугословенском времену).

У оквиру пројекта „Поетичке, тематске и рецепцијске координате савремене српске прозе” у току 2018. године настала су два рада. Први, „Држава и политичко читање *Хазарског речника*”, треба да буде објављен до краја године у *Зборнику за књижевност и језик Матице српске*. Други рад, „Киш и Албахари – једна поетичка разлика”, требало би да се појави у *Годишњаку Филозофског факултета* у Новом Саду. Оба рада су прошла стручне рецензије и у процесу су штампања.

Током 2018. године, у оквиру рада на пројекту „Поетичке, тематске и рецепцијске координате савремене српске прозе” под руководством др Слободана Владушића, увиди стечени истраживањем оних видова тумачења и вредновања књижевног опуса српских писаца у којима преовладавају априористичке идеолошке оцене, публиковани су (или прихваћени за штампање) у пет оригиналних научних радова Бориса Булатовића (уз назнаку у уводним фуснотама да су реализовани у оквиру пројекта Матице српске о којем је реч):

1) „Косовски мит као српски ’савезник’ или ’противник’: идеолошке пројекције Александера Гринавалта у рецепцији *Горског вијенца* и народне епике”, *Култура полиса*, год. 15, бр. 35, 2018, 463−476;
2) „Поезија Васка Попе као предмет негативног критичког вредновања”, *Филолог*, бр. 17, 2018, 531–548;
3) „Бакоња фре Брне и српски национализам: идеолошка актуелизација и контекстуализација Матавуљевог романа”, *Philologia Mediana*, бр. 10, 2018, у штампи;
4) „Верски национализам у српској књижевности: разматрања о критичкој перспективи новије англофоне историографске и политиколошке литературе”, *Култура полиса*, год. 15, посебно издање бр. 2, 2018, 229−244;
5) „’Страдање српске књижевности’: књижевна тема српског страдања и њено идеолошко делегитимизовање у иностраној академској рецепцији”, *Србистика данас: зборник радова са међународне научне конференције Филолошког факултета у Бањој Луци*, год. 2, 2018 (у штампи).

Сарадници на пројекту: проф. др Слободан Владушић, др Борис Булатовић.

Током 2019. године, у оквиру истраживачког рада на пројекту Матице српске „Поетичке, тематске и рецепцијске координате савремене српске прозе” направљена је детаљна композиција будуће монографије о српској прози (у периоду од половине XX века до првих деценија XXI века), што укључује прикупљање примарне и секундарне грађе, истраживачки рад на њој, као и преглед већ објављених радова на ову тему и њихово уклапање у већу целину.

Сарадник на овом пројкету др Борис Булатовић у овом периоду је објавио три оригинална научна рада која се тичу рецепције савремене српске прозе:

1) „Идеолошка рецепција романа Милорада Павића у англоамеричкој и немачкој науци о књижевности”, у: Иван Негришорац (ур.), *Милорад Павић: становник светске књижевности: зборник радова*, Матица српска, Нови Сад, 2019, 111–163;
2) „Идеолошка стигматизација магистралних књижевних токова српског културног простора као генератора етнички и верски мотивисане искључивости”, *Српски културни простор: устројство, проблеми, вредности– зборник радова*, Матица српска, Нови Сад, 2019, у штампи;
3) „Српска књижевност у савременој европској славистици”, у: Верољуб Вукашиновић (ур.), *Савремена српска проза*, год. 36, Народна библиотека „Јефимија”, Трстеник, 2019 (у штампи).

ЖАНРОВСКА УКРШТАЊА СРПСКЕ И АНГЛОФОНЕ КЊИЖЕВНОСТИ
Преводна рецепција и књижевнотеоријска интерпретација
(руководиоци пројекта: проф. др Владислава Гордић Петковић и
проф. др Зоран Пауновић)

У години 2016. финализован је рад на зборнику *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности*, који је најпре био доступан у електронској форми на сајту Матице српске. У публикацију обима 160 страница А4 формата укључено је девет радова ауторки и аутора са универзитета у Новом Саду, Нишу, Београду и Косовској Митровици, као и универзитета Конкордија у Канади.

Година 2016. била је посвећена припреми другог тома зборника, у којем ће бити заступљене и теме везане за жанровску књижевност, медијску културу, позориште, филм, електронско издаваштво и дигитализацију баштине. Намера је да се зборник *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности* претвори у периодичну публикацију која би се бавила англофоним књижевностима у свим аспектима.

Учесници пројекта су током 2016. године активно радили на истраживању, прикупљању корпуса превода англофоне књижевности, критике превода, књижевнотеоријских текстова и огледа, научних приказа и научних полемика везаних за питања превода и преводне рецепције, а такође су учествовали на више научних конференција, промоција књига и представљања преводилачких подухвата. Руководилац пројекта проф. др Владислава Гордић Петковић учествовала је на конференцијама у Подгорици, Будимпешти, Београду, Новом Саду и Нишу, са публикованим радовима. Др Викторија Кромбхолц учествовала је у размени наставног особља при Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду и успоставила контакте са универзитетима у Загребу и Сплиту. У припреми је монографија заснована на њеној докторској дисертацији о неовикторијанској књижевности. Чланови пројекта учествовали су на више научних конференција, промоција књига, реализација превода и представљања преводилачких подухвата, као и у организацији скупова, панела и преводилачких радионица.

У складу са намером да се настави са објављивањем зборника *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности* као периодичне публикације која би се бавила англофоним књижевностима, година 2017. била је посвећена припреми другог тома зборника, у ком ће бити заступљене и теме везане за медијску културу, жанровску књижевност, позориште, филм, електронско издаваштво и дигитализацију баштине. Учесници пројекта су током 2017. године интензивно радили на истраживању, прикупљању и анализи корпуса превода англофоне књижевности, књижевнотеоријских текстова и огледа, критике превода, научних приказа и научних полемика посвећених питањима превођења, критике превода и преводне рецепције, учествовали на више научних конференција, промоција књига и представљања преводилачких подухвата, али исто тако партиципирали у универзитетским програмима размене и на студијским боравцима. Руководилац пројекта проф. др Владислава Гордић Петковић учествовала је на конференцијама у Београду, Косовској Митровици, Новом Саду и Нишу са публикованим радовима. Др Викторија Кромбхолц и проф. др Ивана Ђурић Пауновић учествовале су у размени наставног особља при Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду и Грацу.

И у години 2018. настављен је рад на најважнијој мисији овог пројекта, и уложени су даљи напори да се истраже најважнији контакти, прожимања и укрштања жанрова српске и англофоне књижевности (британске, литературе САД, Индије, Канаде, карипско-британске и других) које припадају корпусу колико традиционалне толико и савремене књижевности, нарочито постмодернистичке и постколонијалне књижевности. Циљ ових истраживања јесте да се утврди како се формирају интеркултурне и интертекстуалне тематске, мотивске, стилске и лингвостилистич-

ке везе српске књижевности са англофоним књижевностима, као и могуће закономерности стварања и опстајања ових веза на примерима појединачних књижевних остварења.

У оквирима пројекатских истраживања и даље се инсистирало на обавези да се анализира преводна и књижевнокритичка рецепција најважнијих дела англофоне књижевности XX и XXI века; да се спроведе анализа утицаја које су културе и књижевности енглеског говорног подручја извршиле на српску, делом захваљујући критичким и теоријским написима српских писаца и научника. Спроведене су истраживачке активности на прикупљању новог корпуса, што је укључило и књижевна дела настала у дијаспори која се фокусирају на последице ратова деведесетих година XX века, али и књижевна дела која припадају средњовековној енглеској књижевности као што је случај са делом *Сер Гавејн и Зелени витез*, поема аутора познатог као „песник *Бисерке*" која важи за један од најкомплекснијих средњовековних витешких романа а коју многи савремени књижевни историчари (Хауард, Кини и други) сврставају у зачетке модерне енглеске књижевности.

Годину 2018. обележио је рад на приређивању зборника *Жанровска укрштања 2*. Зборник ће садржати више радова на следеће теме: опус карипско-британског романсијера и прозаисте Карила Филипса и његове интертекстуалне везе са српском књижевношћу и књижевношћу насталом на тлу бивше Југославије, односно са ауторима који стварају „на пресеку историје, фикције и (ауто)биографије". Својеврсна опседнутост историјом нарочито је присутна у делима постколонијалне прозе, али и у прози која настаје на трагу инспирације мучним колоплетом турбулентних дешавања из деведесетих година прошлог века. Већина радова који ће бити заступљени у зборнику бави се тематским и идентитетским аспектима савремене домаће прозе и видовима њеног везивања за англофони књижевни корпус као искуствени и културни феномен. Теме историје и идентитета, тираније и утопије, реалитета и фантазије, индивидуалних спознаја и колективних стремљења само су део репертоара мотива и интересовања аутора чија ће дела бити истражена у оквиру пројекта и представљена у низу научних чланака обједињених у зборнику *Жанровска укрштања 2*.

Током 2019. године учесници пројекта „Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности: преводна рецепција и књижевнотеоријска интерпретација" интензивно су радили на истраживању и анализи тематских, стилских и значењских координата корпуса превода англофоне књижевности, књижевнотеоријских текстова и огледа, критике превода, научних приказа и научних полемика посвећених питањима превођења, критике превода и преводне рецепције, учествовали на више научних конференција, промоција књига и презентација преводилачких подухвата, сарађивали у научним часописима као њихови уредници и приређивачи тематских целина – током 2019. године у часопису за теорију и социологију културе и културну политику *Култура* и *Зборнику радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини*.

У складу са планом руководилаца и учесника пројекта, а уз свесрдну подршку Председништва Матице српске, настављено је објављивање истраживачких резултата у оквиру зборника *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности* као периодичне бијеналне публикације посвећене истраживању у области контаката српске и англофоних књижевности. Година 2019. била је посвећена објављивању другог тома зборника, у ком су прикупљени радови заокупљени тематским и идентитетским аспектима савремене домаће прозе и видовима њеног везивања за англофони књижевни корпус као искуствени и културни феномен. У наративу савремене књижевности бројни појмови фигурирају као окидач носталгије, обликовна сила мотивације и карактеризације јунака, метафора одрастања и сазревања: све то јесте и може да буде предмет анализе у савременом прозном тренутку књи-

жевности која се пише на српском језику и објављује у Србији а остварује сагласја са англофоним књижевностима.

Дана 13. децембра у Свечаној сали Матице српске одржана је промоција монографије *Сер Гавејн и Зелени витез: превод, тумачења и значења* која је објављена 2019. у издању Матице српске и Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици. Члан пројекта и аутор, проф. др Младен Јаковљевић у првом делу ове монографије позабавио се одликама знаменитог витешког романа у стиху и једног од најзначајнијих остварења енглеске средњовековне књижевности, насталог у XIV веку. Јаковљевић аргументовано и исцрпно пише о специфичним формалним обележјима дела спеваног у алитеративном стиху (чијем развоју, али и обновљеној употреби након дужег периода затишја, ова поема непознатог аутора умногоме доприноси), о узорима и утицајима који су ово остварење обликовали, о интригантним значењима и још увек неисцрпљеним тумачењима, не заобилазећи ни важну тему савремене рецепције, као ни тему одјека мотива Зеленог витеза, магије и пентаграма која се манифестује у савременој књижевној фантастици.

Упркос вредности и значају, не само у оквирима енглеске него и светске књижевности, као и захтевној и сложеној композицији која указује на велико песничко умеће, „дело остаје занемарено и недочитано на нашем језику, што потврђује одсуство радова и новијих текстова о њему на српском", наводи Јаковљевић. Превод у стиху витешког романа *Сер Гавејн и Зелени витез* настоји да исправи ову неправду, да потакне интересовање нових генерација филолога за средњовековну баштину, а читаоцима приближи јединствен књижевни текст у ком се на оригиналан и савременој публици близак начин удружују елементи херојске поезије, тематизација искушавања врлине и филозофија етичког избора.

Младен Јаковљевић се, као преводилац, аутор пропратне студије и аутор илустрација, потрудио да ову поему приближи читаоцу кроз примерен спој форме и садржаја, уложивши напор да разјасни специфичности енглеске културе и уметничког стваралаштва XIV века, као и да укаже на особености текста и проблеме у преводиочевом посредовању изворника: „Ова поема је књижевни пример сплета културноисторијског наслеђа, које се огледа у прожимању фолклорних мотива и народних веровања са преовлађујућим хришћанским елементима, а песникова вештина да у њу унесе бројне вишезначности чини је истински амбивалентним текстом". Вишезначност доприноси да се текст чита не само у духу у ком је написан, не само као део раскошне артуријанске легенде, него и да се учини актуелним: не само експлоатацијом паганских и хришћанских мотива већ и организацијом стиха коју одликују сложена форма и специфична метричка схема. *Сер Гавејн и Зелени витез* указује се као изузетно инспиративно књижевно остварење, чије видљивије присуство у српској књижевности и култури омогућује и делотворније успостављање спона са укупним наслеђем средњег века.

Објављене књиге:

- *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности: преводна рецепција и књижевнотеоријска интерпретација*. Уредници зборника радова: Владислава Гордић Петковић, Зоран Пауновић. Нови Сад: Матица српска, 2017. 163 стр. ISBN 978-86-7946-190-2,
- *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности : преводна рецепција и књижевнотеоријска интерпретација. 2*. Уредници зборника радова: Владислава Гордић Петковић, Зоран Пауновић, Ивана Ђурић Пауновић Нови Сад: Матица српска, 2019. ISBN: 978-86-7946-291-6,
- *Сер Гавејн и Зелени витез: превод, тумачења и значења*. Младен Јаковљевић. Нови Сад: Матица српска, 2019. ISBN 978-86-7946-290-9.

Сарадници на пројекту: проф. др Ивана Ђурић Пауновић, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; проф. др Аријана Лубурић Цвијановић, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; проф. др Младен Јаковљевић, Филозофски факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (од 2018); доц. др Бојана Вујин, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; доц. др Викторија Кромбхолц, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду.

КОМПАРАТИВНА ИСТРАЖИВАЊА
(руководилац пројекта: проф. др Јелена Новаковић)

Историја компаративистике у Срба
Упоредна историја компаративистике у Срба од Матије Бана до Зорана Константиновића и даље
(руководилац потпројекта: проф. др Миодраг Радовић)

Почеци компаративистике у Срба у XIX веку до краја Првог светског рата – 1918.

У досадашњем раду на пројекту истраживач је у првом поглављу обрадио рађање и конституисање компаративне књижевности као посебног начина у проучавању књижевности након испуњења два институционална услова. Први је био стварање слободне националне државе (Кнежевине па Краљевине Србије), међународно признате на Берлинском конгресу 1878. године. Други услов за рађање компаративистике било је оснивање високошколских образовних установа: београдског Лицеја, потом Велике школе, па Универзитета у Београду. У раду се реконструише процес формирања нове научне дисциплине као предмета у универзитетској настави књижевности, националне и стране. Историјским почецима компаративистике претходе у ширем смислу компаративна факта као припремни моменти у делима просветитеља Доситеја Обрадовића и реформатора Вука Стефановића Караџића. Но, они су дали само несистематске прапочетке за упоредно проучавање књижевности у европском оквиру и контексту. У настанку нове универзитетске дисциплине описани су главни моменти њенога развоја на тлу Србије. Истраживање је пратило тај пут од пионирских предавања Матије Бана из *приспособљене књижевности*, која се као понорница пробијала кроз меандре историје, уз прекиде и обнове наставног предмета који је често мењао називе и предаваче.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА
(руководилац пројекта: проф. др Јелена Новаковић)

Научни скуп и зборник о српско-француским књижевним и културним везама
(носилац потпројекта: проф. др Јелена Новаковић)

О српско-француским везама и, у ширем смислу, француским утицајима на најразличитије сегменте развоја балканских друштава током последња два века најугледнији српски и француски истаживачи објавили су многе радове. Само у последњих десетак година штампано је више научно релевантних публикација међу којима се издвајају два зборника које је, у сарадњи са Архивом Србије и Филолошким факултетом у Београду, објавило Друштво за културну сарадњу Србија–Француска обележавајући стогодишњицу а затим и сто двадесету годишњицу свога оснивања: *Српско-француски односи. 1904–2004* (2005) и *Срби о Французима – Французи о*

Србима (2015), као и зборници са научних скупова у САНУ и на Универзитету Монтењ у Бордоу: *La Serbie et la France: une alliance atypique. Relations politiques, économiques et culturelles, 1870–1914* (2010) i *La Littérature serbe dans le contexte européen. Texte, contexte et intertextualité* (2013).

Премда је, као што се види, ова комплексна и захтевна тематика привукла достојну пажњу истраживача, чињеница је да још увек постоје одређени аспекти српско-француских односа који нису у потпуности проучени. Управо то је имала у виду Матица српска када је покренула овај пројекат, са циљем да се истраживачима омогући да прошире поље досадашњих истраживања али и понуде нове научне интерпретације феномена који су били предмет ранијих изучавања.

Припрема се позивно писмо потенцијалним сарадницима, а тематски спектар који подразумева овај пројекат је веома широк и, поред уобичајених компаратистичких истраживања, омогућава плуридисцилинарни приступ који има потенцијал да понуди нове увиде у проблематику српско-француских веза и односа. Могуће теме:

- Актуализација духовних кретања у Француској у српском културном контексту;
- Српска култура у Француској и француска култура у Србији: специфичност француско-српских културних односа кроз историју и у савремено доба;
- Значајни посредници између српске и француске културе;
- Сусрети француских путника са српском културом;
- Сусрети српских путника са француском културом;
- Француско-српско пријатељство и његов утицај на културне односе два народа;
- Преплитање утицаја француске културе на српску са утицајима култура других европских народа (са руским, немачким, енглеским, италијанским итд. утицајима);
- Француски језик у Србији;
- Српски језик у Француској;
- Српско-француске књижевне везе у прошлости и данас;
- Српско-француска сарадња у периодици;
- Рецепција француске књижевности у Србији;
- Рецепција српске књижевности у Француској;
- Српски писци и интелектуалци који су боравили у Француској и другим франкофоним земљама на пропутовању или у некој врсти егзила;
- Мигрантска књижевност: српски писци који пишу на француском;
- Француски писци и интелектуалци који су боравили у Србији;
- Преводилаштво и издаваштво;
- Српско-француске везе у другим уметностима: у ликовним уметностима, музици, филму, драмским уметностима, архитектури...;
- Универзитетска сарадња између Србије и Француске;
- Женско писмо у контексту српско-француских веза;
- Српско-француске везе у контексту франкофоније.

Покренувши овај пројекат, руковођени чињеницом да комплексна и захтевна тематика српско-француских књижевних и културних веза још увек није у потпуности проучена, предлагачи и руководиоци овог пројекта поставили су циљ да се истраживачима пружи могућност да прошире поље досадашњих истраживања, али и да понуде нове научне интерпретације феномена који су били предмет ранијих изучавања. У складу с тим, у тематски спектар који подразумева овај пројекат укључен је разнолик скуп тема који, поред представљања уобичајених компаратистичких истраживања, омогућава плуридисцилинарни приступ и има потенцијал да понуди нове увиде у проблематику српско-француских веза и односа. Предложене теме: актуализација духовних кретања у Француској у српском културном контексту, српска култура у Француској и француска култура у Србији: специфичност француско-српских културних односа кроз историју и у савремено доба, значајни

посредници између српске и француске културе, сусрети француских путника са српском културом, сусрети српских путника са француском културом, француско-српско пријатељство и његов утицај на културне односе два народа, преплитање утицаја француске културе на српску са утицајима култура других европских народа, француски језик у Србији, српски језик у Француској, српско-француске књижевне везе у прошлости и данас, сарадња у периодици, рецепција, мигрантска књижевност, француски писци и интелектуалци који су боравили у Србији, преводилаштво и издаваштво, српско-француске везе у другим уметностима: сликарству, музици, филму, позоришту, архитектури, универзитетска сарадња између Србије и Француске, женско писмо у контексту српско-француских веза, српско-француске везе у контексту франкофоније.

До сада имамо 15 пријављених радова, од којих је шест на француском језику, а очекујемо да нам стигне још пет пријава. Планирано је да радови уђу у штампу до краја 2018. године. Пројекат предвиђа и одржавање научног скупа са поменутом тематиком, ако се за то нађу средства.

У 2018. години сакупили смо 17 радова, готово све предвиђене, од којих су неки на српском, а неки на француском језику. Научни скуп са поменутом тематиком, предвиђен за ову годину, није одржан због недостатка материјалних средстава.

У 2019. години настављен је и приведен крају рад на припреми колективне монографије *Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту*, која је изашла из штампе крајем септембра. Та монографија је плод сарадње на заједничком пројекту Матице српске и Универзитета Бордо–Монтењ под руководством проф. др Јелене Новаковић и проф. др Миливоја Сребра, који су је и уредили. Она садржи, поред уводног текста на српском и француском језику, 18 радова, 5 на српском и 13 на француском, као и Index nominum.

Монографија је представљена у Матици српској 28. октобра ове године. На промоцији су учествовали проф. др Јелена Новаковић, проф. др Миливој Сребро, Ален Капон, др Љубодраг Ристић и мр Бранка Гератовић.

Монографија ће бити представљена и у Културном центру Србије у Паризу. Представиће је проф. др Јелена Новаковић, проф. др Миливој Сребро и проф. др Бошко Бојовић.

Српско-чешке културне, политичке и привредне везе у прошлости и данас (носилац потпројекта: др Верица Копривица)

На основу одлуке Одељења за језик и књижевност Матице српске, Одбор за српско-чешке везе конституисан је 2008. у саставу: др Верица Копривица, председник Одбора, др Предраг Пипер, члан Одбора, др Душан Квапил, члан Одбора, и др Александра Корда Петровић, члан Одбора.

До данас су у оквиру овог пројекта објављена два зборника *Од Мораве до Мораве* у сарадњи са Матицом чешком у Брну и започета је припрема треће књиге овог зборника. Такође, организовано је више гостовања чешких историчара и професора књижевности који су одржали предавања у Матици српској у Новом Саду, као и на Филолошком факултету у Београду. Обележено је више значајних годишњица које се односе на догађаје и личности из историје и културе ова два народа. О детаљним активностима Одбора редовно су подношени годишњи извештаји. Уместо преминулог члана Одбора Душана Квапила, постављен је нови члан др Јаромир Линда.

У вези са наставком заједничког пројекта са Матицом моравском одржано је неколико састанака у просторијама Филолошког факултета у Београду – Кабинет за бохемистику. Састанцима су присуствовали: Драган Станић (председник Матице

српске), Мира Радојевић (Филозофски факултет, Београд), Миладин Милошевић (Архив Југославије), Љубодраг Димић (Филозофски факултет, Београд), Ђорђе Ђурић (Матица српска), Верица Копривица (Филолошки факултет) и Александра Корда Петровић (Филолошки факултет). Тада је формиран Одбор за израду трећег дела зборника *Од Мораве до Мораве* и одређена оквирна тематика зборника, као и друга организациона питања.

Договорено је да Одбор за израду трећег дела зборника *Од Мораве до Мораве* са српске стране буду именовани: Драган Станић (председник Матице српске), Мира Радојевић (Филозофски факултет, Београд), Миладин Милошевић (Архив Југославије), Љубодраг Димић (Филозофски факултет, Београд), Ђорђе Ђурић (Матица српска), Верица Копривица (Филолошки факултет), Александра Корда Петровић (Филолошки факултет), Јаромир Линда (Филолошки факултет), Предраг Пипер (Филолошки факултет) и секретар Јулка Ђукић (Матица српска). Председник Матице српске Драган Станић известио је присутне да је, заједно са Ђорђем Ђурићем, боравио у Брну и са члановима Матице моравске разговарао о изради трећег дела зборника, који овога пута приређује чешка страна. Том приликом је договорена оквирна тематика зборника која би се односила на стоту годишњицу од почетка и краја Првог светског рата. Тематика радова у зборнику би обухватала теме у вези са периодом пре, за време и после Првог светског рата у односима чешке и српске историје, културе и уметности. Са српске стране за зборник се предвиђа десетак радова обима до једног табака. Радови би требало да буду предати до краја 2016. године.

Љубодраг Димић предложио је и израду чешко-српске библиографије, као посебне публикације. Председник Матице Драган Станић рекао је да се интердисциплинарна сарадња истраживача и научника може реализовати и кроз радове који би могли бити публиковани у *Свескама Матице српске*, као и да се сарадња може наставити кроз покренути пројекат.

Сачињена је листа потенцијалних аутора који су затим званично позвани да објаве радове у трећем делу зборника *Од Мораве до Мораве*. Позвани су историчари, књижевни историчари и лингвисти, као и историчари уметности и музиколози.

До сада су неки радови приспели у редакцију. Пријављене су следеће теме за зборник *Од Мораве до Мораве*:

1. Владимир Перић (Крагујевац): Prag, srpski dadapolis;
2. Јаромир Линда (Београд): Česká menšina ze Srbska a Vojvodiny ve Velké válce;
3. Александар Илић (Београд): Masarik o Prvom svetskom ratu;
4. Ивана Кочевски (Београд): Poetika odsustva Ladislava Klime;
5. Александра Корда Петровић (Београд): Балкански фронт у делима чешких писаца;
6. Александар Животић (Филозофски факултет, Београд);
7. Љубодраг Ристић (Балканолошки институт САНУ);
8. Срђан Мићић (Институт за новију историју Србије, Београд): Мала антанта и питање мањина пред Друштвом народа, 1927–1934. године;
9. Мира Радојевић (Београд): Чешке теме у „Српском књижевном гласнику" (1920–1940);
10. Ненад Макуљевић (Београд): Рецепција сликарства Јарослава Чермака у српској култури;
11. Ђурђија Боровњак (Београд): Архитектонска обележја војничких гробаља Краљевине СХС/Југославије у Чехословачкој;
12. Катарина Митрићевић Штепанек (Београд): Српске теме у чешком часопису *Slovanský přehled* у периоду око Првог светског рата;
13. Ненад Огњеновић (Београд): Pražská škola a malíři slovanského jihu. (Praha a srbští malíři);

14. Ивана Кочевски (Београд): Швејкови књижевни одјеци;
15. Љубодраг Димић (Филозофски факултет, Београд): Југословенско-чехословачке културне везе (1918–1938): прокламовано и стварно.

У сарадњи са Матицом моравском у Брну је припремљена трећа књига у оквиру овог пројекта под насловом *Од Мораве до Мораве* (зборник радова).

Тематика радова у трећем зборнику обухвата теме везане за период пре, за време и после Првог светског рата у односима чешке и српске историје, културе и уметности. Са српске стране је за зборник предвиђено десетак радова обима до једног табака. Позвани су историчари, књижевни историчари и лингвисти, као и историчари уметности и музиколози.

У Одбор за израду трећег тома зборника *Од Мораве до Мораве* са српске стране именовани су: Драган Станић (председник Матице српске), Мира Радојевић (Филозофски факултет, Београд), Миладин Милошевић (Архив Југославије), Љубодраг Димић (Филозофски факултет, Београд), Ђорђе Ђурић (Матица српска), а са Филолошког факултета у Београду: Верица Копривица, Александра Корда Петровић, Јаромир Линда и Предраг Пипер. Секретар је Јулка Ђукић (Матица српска). Састанцима Одбора неколико пута је присуствовала и делегација Матице моравске из Брна на челу са др Вацлавом Штјепанеком и договарала се о детаљима реализације овог пројекта.

Концепција зборника *Од Мораве до Мораве III* ослања се на претходне две књиге зборника које су објавиле Матица моравска 2005. године и Матица српска 2011. Зборник је посвећен теми Првог светског рата, а у светлу годишњица овог историјског догађаја. И ова књига зборника има двојезичну концепцију (чешки и српски језик), шири резиме на супротном језику од језика рада, а краћи резиме на енглеском језику. Позвани су сви аутори који су објавили радове у ранијим зборницима, као и колеге са других катедара Филолошког факултета у Београду, Филозофског факултета у Београду, Филозофског факултета Новом Саду, Института за историју у Београду итд. Позиви су упућени и чешкој страни, преко колеге Вацлава Штјепанека. Сви заитересовани добили су Упутства за техничку обраду прилога за зборник, а термин за предају радова је био средина 2017. године.

Реализација трећег тома зборника припада овог пута чешкој страни, тј. Матици моравској у Брну. Руководилац овог пројекта је проф. др Вацлав Штјепанек, а уредник српског дела је др Верица Копривица.

Српско-мађарске културне везе
(руководилац потпројекта: проф. др Корнелија Фараго)

Матица српска је потписала уговор са представницима Српског института из Будимпеште о мађарско-српским везама. У наредном периоду дефинисаће се заједнички рад на неким пројектима.

Уређивачки одбор *Зборника о српско-мађарским књижевним и културним везама* утврдио је садржај зборника као резултат проучавања књижевних и културних односа уочи, за време и после Првог светског рата, који би се саопштили на научном скупу маја 2016. године у Матици српској. Предвиђено је да се позове око 25 учесника. Чланове Уређивачког одбора *Зборника о српско-мађарским књижевним и културним везама* именовао је Управни одбор Матице српске: проф. др Јанош Бањаи, дописни члан САНУ, председник Одбора, Пера Ластић, проф. др Корнелија Фараго, проф. др Марија Циндори Шинковић и доц. др Марко Чудић.

Члан Уређивачког одбора *Зборника о српско-мађарским књижевним и културним везама* проф. др Марија Циндори Шинковић сачинила је предлог позивног писма који су чланови Одбора размотрили, допуњавали и уз ситније измене усво-

јили. Надајући се да ће потенцијални учесници препознати оправданост научних настојања, Одбор је предложио да се радови за зборник и саопштења на научном скупу дефинишу у оквиру 18 тематских кругова. Намера Матице српске и Одбора јесте да се са емпиријског и теоријског становишта осветле и размотре односи српске и мађарске културе и књижевности у периоду 1900–1930, уочи, током и после Првог светског рата. Усаглашен је списак сарадника којима треба упутити позив с молбом да до 1. септембра пријаве наслов саопштења.

Радове су пријавили следећи аутори:

1. Др Роланд Орчик (Orcsik Roland), „A háború díszletei (Borisav Stanković és Csáth Géza háborús naplói)";
2. Др Петар Милошевић (Petar Milošević), „Адијев пролог и 'Пролог' Милоша Црњанског";
3. Др Каталин Хас Фехер (Hász Fehér Katalin), „Игњатовић без граница";
4. Др Ева Хожа (Hózsa Éva);
5. Проф. др Јанош Бањаи (Banyai János);
6. Проф. др Корнелија Фараго (Faragó Kornélia);
7. Доц. др Марко Чудић, „Деже Костолањи и Милош Црњански као путописци";
8. Проф. др Марија Циндори Шинковић;
9. Перо Ластић (Lásztity Péró);
10. Др Ференц Немет (Németh Ferenc), „Тодор Манојловић у кругу мађарских модерниста у Нађвараду (1907–1910)";
11. Др Иштван Ладањи (Ladányi István), „Часописи и авангарда: Tett, Ma, Zenit и Út";
12. Проф. др Ева Ваш Харкаи (Harkai Vass Éva), „Српске и мађарске локације, ратна искуства и рефлексије у дневницима и мемоару Гезе Чата (Csáth Géza)";
13. Др Геза Ђере (Györe Géza), „A 'Bazsalikomtól' (1928) napjainkig";
14. „A XX. század első negyedének szerb irodalma magyar fordításban";
15. Др Зоран Јовановић, „Жарко Васиљевић као преводилац 12 дела мађарских драматичара (Ладислав Фодор, Ласло Буш Фекете, Фрања Молнар, Фрања Херцег, Дезидер Костолањи, Јанош Бокаи, Ото Индиг, Елемер Борош), извођених на сцени Народног позоришта Дунавске бановине (1936–1941)";
16. Др Весна Крчмар, „Дела мађарских драмских аутора на сцени Српског народног позоришта (1900–1930)";
17. Др Адам Валко (Walkó Ádám), „Савезници у шамарању: Српска авангарда у мађарским часописима *Ma* (Данас), *Akasztott ember* (Обешени човек) и *Út* (Пут)".

У оквиру Матице српске оформљен је уређивачки одбор који планира објављивање одговарајућег зборника радова. Део пројекта је публикација књиге која ће репрезентовати научне доприносе везане за српско-мађарске књижевне и културне везе. Предвиђено је да се у овом зборнику бави поменутим везама у одређеном историјском раздобљу, наиме, у времену од прекретнице векова до 30-их година XX века.

Зборник треба да окупи најзначајније стваралоце који могу значајно допринети изабраној теми, из чега ће настати репрезентативан зборник. У овом тренутку можемо говорити о следећим пристиглим радовима:

а) Петар Милошевић је аутор студије „Црњански према Адију". У овој студији се тематизују етапе у којима се очитује утицај песништва Ендреа Адија на Црњанског и показују се елементи утицаја који се могу сместити у контекст српског модернизма. Петар Милошевић посебно говори о револуционарности Адијевог наступа, као и о његовом пацифизму у току Првог светског рата, и истиче да је почетник Милош Црњански веома добро познавао Адија, те да је његова рецепција Адијевог песништва значајан моменат у развијању српског модернизма.

б) Иштван Фрид је аутор студије „Српско-мађарске везе на прекретници XIX и XX века”. Аутор широким захватом тематизује и осветљава недовољно проучене аспекте српско-мађарских културних веза у одговарајућем временском раздобљу. Говори о Адијевом утицају на српску књижевност а нарочито истиче чињеницу да је Манојловић пројицирао у Адија значења која нису ни примећена, или нису довољно добро примећена у неким деловима мађарске рецепције. У овој студији посебно се наглашава једна антологија на мађарском језику на почетку XX века која се може разумети као илустрација виртуелне историје српске књижевности. Посебно се истиче популарност поменуте антологије, која се може сматрати барем донекле репрезентативном (треба напоменути да у тој антологији нема Лазе Костића). У њу су уврштени песници Бранко Радичевић, Ђура Јакшић, Јован Јовановић Змај, Димитрије Поповић, Милорад Поповић Шапчанин, Никола Петровић Његош, Јован Грчић, Алекса Шантић, Милета Јакшић, Милорад П. Петровић.

Планира се зборник радова који треба да има синтетички карактер у том смислу што ће повезати релевантна теоријска разматрања и радове са емпиријским претензијама у односу на најзначајније аспекте поменутих односа. На основу наведеног може се рећи да поседујемо вредне студије које одговарају основном пројекту и логици синтезе између теоријских разматрања и емпиријских тенденција. Мислимо да ће даљи рад потврдити основну оријентацију пројекта. У даљем току рада очекујемо већи одзив, тј. пристизање радова.

Настављен је раније започет рад поводом сакупљања научних доприноса у односу на тумачење српско-мађарских књижевних и културних веза. Усредсредили смо се на поменуте везе у одређеном историјском раздобљу, у времену од прекретнице векова до 30-их година XX века. Пристигли радови које ћемо набројати имају синтетички карактер у том смислу да повезују и релевантна теоријска разматрања и радове са емпиријским претензијама у односу на најзначајније аспекте дотичних односа. На основу наведеног може се рећи да располажемо вредним студијама које одговарају основном пројекту и које одговарају логици синтезе између теоријских разматрања и емпиријских тенденција.

На основу садашњег стања, располажемо следећим научним радовима:

1. Иштван Фриед, „Српско-мађарске везе на прекретници XIX и XX века”;
2. Петар Милошевић, „Црњански према Адију”;
3. Ђере Геза, „Дела Јована Дучића (1871–1943) у мађарском преводу”;
4. Ференц Немет, „Тодор Манојловић у кругу мађарских модерниста (1907–1910)”;
5. Orcsik Roland, „Túladagolás. Csáth Géza és Borisav Stanković ellenség-képei az I. világháborúban”;
6. Иштван Ладањи (Ladányi István), „Часописи и авангарда: Tett, Ma, Zenit и Út”;
7. Марко Чудић, „Упоредна анализа неких аспеката путописа Дежеа Костолањија и Милоша Црњанског”;
8. Корнелија Фараго, „Културална снага gentleman’s agreement. Поуке књижевних веза Корнела Сентелекија и Младена Лесковца”.

У току 2019. године свака пројектна тема је реализована, и посебно треба нагласити да је публикована књига на основу насталих текстова: *A szerb-magyar kulturális kapcsolatok történetéből* 2. – *Из историје српско-мађарских културних веза*. 2. Можемо забележити и чињеницу да је 13 аутора учествовало у разрађивању пројекта „Мађарско-српске културне везе”. Дијапазон пристиглих текстова је прилично богат. Разрађени су шири књижевни аспекти теме мађарско-српске културне везе (у времену од прекретнице векова до 30-их година XX века), тематизована су истраживања којима се анализирају конкретни модели повезивања, уприличаване су текстуалне компарације са тематским и жанровским димензијама (Деже

Костолањи – Милош Црњански, Геза Чат – Борисав Станковић), уведене су анализе с обзиром на мреже односа. Књига садржи и библиографију рецепције Јована Дучића, анализу живота/дела Жарка Васиљевића, везаног за превод мађарских драмских дела, као и истраживање авангардних часописа *Ma*, *Zenit* i *Út*.

Теме поводом историје уметности су разнородне: династички патриотизам и визуелна пропаганда; идејно прожимање Ференца Ајзенхута и Паје Јовановића и атеље као конструкција њихових идентитета; српске црквене старине на изложбама у Будимпешти крајем XIX века; мађарски сликари у Србији за време Великог рата. Књига је у основи двојезична, уз мађарске студије постоје детаљни српски резимеи, и обрнуто, свака студија у књизи садржи и енглески резиме употпуњавајући интегритет датих текстова.

Српско-руске књижевне и културне везе
(руководилац потпројекта: проф. др Корнелија Ичин)

Током 2017. српски и руски истраживачи су припремали зборник научних радова посвећен епохи модерне. Период везан за прве три деценије XX века значио је смену уметничких парадигми, отварање културне средине Србије и Русије ка новим тенденцијама, које су значиле осмишљавање погледа на свет из аспекта подсвесног, интуитивног, спиритуалног, односно заумног, екстатичног, агресивног.

Како је 2017. година у знаку стогодишњице Руске револуције, зборник *Српско-руске књижевне и културне везе: епоха модерне* посвећен је питањима историјских и авангардних токова у српској и руској култури. На страницама зборника су истраживања везана за руско-српске историјске прилике уочи Првог светског рата и у време руског грађанског рата (А. Шемјакин, Б. Ћурић, Н. Гусев), за живот руске емигарције у Србији (Н. Миљковић). У зборнику су заступљени радови посвећени ликовним српско-руским везама (Н. Злидњева), позоришним везама, где се на основу непознатих материјала из рукописног наслеђа редитеља Јурија Ракитина анализира његов допринос Народном позоришту у Београду (Т. Жељски), али и сарадњи руских уметника са српским часописима, као што је био случај са Марином Цветајевом и Наталијом Гончаровом (К. Ичин).

Рад А. Турилова говори о „изгубљеним" истраживањима српских научника о средњовековном српском наслеђу, а рад А. Шешкен о доприносу И. Голенишчева-Кутузова и В. Крвцова изучавању српске књижевности и фолклора. Питањима превода посвећен је текст Ј. Шатко. Анализом српских и руских књижевних модернистичких текстова бави се рад Т. Поповић, док М. Посавчић по први пут анализира приповетке заборављеног емигрантског писца Михаила Ивањикова.

Зборник је припремљен и дат у припрему за штампу, садржи 6 радова руских и 6 радова домаћих аутора.

Као што је и било планирано, 2018. године је објављен зборник научних радова *Српско-руске књижевне и културне везе: епоха модерне* на српском и руском језику. Истраживачи из Србије и Русије (Институт за славистику РАН) припремили су радове о историјским, књижевним, културним и научним везама и објавили зборник на 212 стр. текста уз илустрације у боји (ISBN 978-86-7946-233-6).

Ово је први од планираних научних зборника који је објављен као плод сарадње руских и српских научника.

Српско-индијске везе у култури кроз историју
(руководилац потпројекта: проф. др Александар Петровић)

Током 2019. године рад на проучавању српско-индијских веза постигао је пун замах. Како је српска култура у протекла два века махом евроцентрична и без систе-

матског занимања за Индију, у оквиру пројекта почело се са превођењем са санскртског изворника темељних дела индијске културе која треба да представљају основ за њено боље разумевање у српском културном контексту. Крајем ове године предат је у штампу превод са санскрта Чанакјиног дела *Артхашастра* из пера проф. др Светислава Костића.

Одржана је 26. јуна 2019. у Матици српској промоција књиге *Записи о Индије* кнеза Божидара Карађорђевића, која је објављена претходне године. Учесници су били проф. др Драган Станић, Драган Рељић, проф. др Александар Петровић, Драгомир Ацовић и Александра Стевановић. Александра Стевановић и Александар Петровић објавили су и прилог овој књизи под насловом *Деколонизација слике Индије: Путописна проза Божидара Карађорђевића*, Serbian Studies Research, год. 10, бр. 1, 2019. Књига је представљена и у дневном листу *Политика* 12. 8. 2019. под насловом „Српски кнез на пропутовању кроз Индију", као и у часопису *Благодарје* 7, 2019, под насловом „Српски кнез који је осликао Индију".

У 2018. години објављен је у сарадњи са Задужбином краља Петра I путопис *Записи из Индије* кнеза Божидара Карађорђевића. Рукопис су превели Александар Петровић и Александра Стевановић. То је први целовити превод овог текста јер се два његова изворника, француски и енглески, у многочему разликују. Издање има критички карактер и опремљено је предговором, поговором, назначеним разликама француског и енглеског изворника, разрешењима коришћених санскртских термина, као и са 249 напомена.

Посебно је важно да је ове године започело објављивање класичних дела индијске културе. Из пера проф др Светислава Костића појавио се у издању Матице српске први превод са санскрта Мануовог законика. Превод има критички карактер јер је опремљен уводом, коментарима, објашњењима и показатељем имена и појмова. Светислав Костић је започео превод Камашастре и излажење овог превода се очекује крајем 2020. године.

Пројекат је први резултат остварио 2017. године објављивањем прве књиге која је припремљена у његовом оквиру. Реч је о студији *Од Наланде до Хиландара* проф. др Александра Петровића. Она је настала поводом отварања прве српске библиотеке индијске културе на Филолошком факултету у Београду. Библиографско описивање и пописивање ове библиотеке урадиле су проф. др Гордана Ђоковић и проф. др Драгана Грујић.

Тијана Туларчевић започела је рад на преводу *Махабхарате* са санскрта. Крај овога посла се због веома великог обима дела и тежине преводилачког задатка не може предвидети.

Сарадници на пројекту: проф др Светислав Костић, Карлов универзитет у Прагу; Дипанита Дата, Универзитет Колката; проф. др Рацнат Бхат, Универзитет Варанаси; проф. др Уџвал Џана, Универзитет Пондишери; проф. др Прабха Шанкар Двиведи, Индијски национални институт за технологију; Бринда Т. Сачданандам, Универзитет Мадрас; дипл. мет. Мирјана Петровић, Српско друштво за историју науке; мср Александра Стевановић, Универзитет у Крагујевцу. Пројекат је започет 2016. године.

Српско-грчке везе у књижевности и култури
(руководилац потпројекта: проф. др Ксенија Марицки Гаћански)

Вишевековне српске везе са суседним народима, културама и језицима битно су допринеле и конституисању српске традиције, али је то деловање и узајамно. Рецепција тих утицаја није систематски истраживана и све се сводило углавном на индивидуалне контакте и резултате. У Грчкој ни данас нема историје српске књижевности, још од *Историје југословенске књижевности* преведене са француског

пре више од осам деценија, нити је на српском језику објављена историја неохеленске књижевности, било оригинална, било преведена. У неким часописима и издавачким предузећима у Србији и Грчкој повремено су били презентовани неки српски аутори, не увек у најбољим преводима.

Стога би циљ овог пројекта у Матици српској био да се са малом групом зналаца из обе земље почне прикупљање и обрада објављених публикација и наслова на оба језика, израда библиографија и др. Били би обрађени часописи у Грчкој као што су *Nea estia*, *Asylum*, *Anti* и неки други, или у Србији *Летопис Матице српске*, *Књижевност*, *Књижевне новине*, *Књижевна реч*, *Савременик*, *Поља*, *Развитак* и др.

С обзиром на то да су наслови грчке књижевности од XIX века наовамо раштркани у Србији у више издавачких кућа и заступљени на разним књижевним манифестацијама, биће потребно да се начини макар провизорни инвентар ове грађе. Грчки писци су заступљени код нас и у неким антологијама, балканским и сличним, неретко у преводима начињеним са других језика, као и обрнуто у Грчкој

Посебно ће бити истражене српско-грчке културне и књижевне везе током Првог светског рата и њихови одјеци у књижевности и култури.

Стога би се ваљало позабавити и преводиоцима, ауторима речника и сл. Један од резултата ће свакако бити и нотирање празнине коју треба попуњавати у будућим културним везама између Србије и Грчке.

Посебан аспект би било укључивање научне сарадње релевантне за ову тему.

Можда ће бити могућно да се на завршну јавну презентацију истраживања у Матици српској крајем 2018. позову и доступни аутори и преводиоци.

На крају истраживања би се публиковао зборник радова.

Српско-словачке књижевне и културне везе
(руководилац потпројекта: проф. др Михал Харпањ)

Словачко-српски књижевни и културни контакти имају веома дугу традицију. Најинтензивнији су били током XIX века, дакле у време националног препорода и борбе за националну самосвојност у Монархији. Скоро сви српски књижевници и културни радници из доба класицизма и романтизма студирали су на протестантским школама у Словачкој, а заузврат многи словачки научници и књижевници деловали су у српској средини (пре свих поменимо Павла Јосифа Шафарика).

Проучавањем словачко-српских књижевних и културних веза бавило се до сада много научника, најтемељније Јан Кмећ у обимној монографији *Југословенско-словачке славистичке везе.* Поред онога што је до сада проучено, остаје још доста материјала за проучавање.

У фокусу пројекта су три сегмента: словачки, српски и сегмент словачке мањинске заједнице у Војводини, који је често био спона између претходна два сегмента.

Учесници на пројекту: са Филозофског факултета у Новом Саду: проф. др Михал Харпањ, проф. др Јармила Ходолич, проф. др Мирослав Дудок, проф. др Адам Светлик, доц. др Марина Шимакова Спевак, мср Ана Маргарета Валентова, докторанд, проф. др Самуел Человски, професор у пензији; са Филолошког факултета у Београду: доц. др Зузана Чижикова, мср Ана Жикић, докторанд; са Филозофског факултета УК у Братислави: доц. др Михал Бабијак; са Филозофског факултета у Банској Бистрици: доц. др Иван Шуша; из Института за словачку књижевност Словачке академије наука: доц. др Дана Хучкова и др Ерика Бртањова.

У 2017. години радило се на припреми за штампу мемоара Паља Бохуша, *Пет година без таме.*

У 2018. години изашла је књига Паља Бохуша *Пет година без таме* коју је приредио проф. др Михал Харпањ. Сви текстови, појединачно, објављивани су у

Летопису Матице српске, а уређивао их је Бошко Ивков. Рецензенти књиге су проф. др Славко Гордић и проф. др Михал Харпањ.

Припремљена је књига проф. др Михала Харпања *Из словачке књижевности* и дата је на лектуру.

У 2019. години изашла је књига Михала Харпања, *Поглавља из словачке књижевности и науке о књижевности*.

Српско-словеначке књижевне и културне везе
(руководилац потпројекта: проф. др Бојана Стојановић Пантовић)

Циљ је да се помније посветимо словеначкој и српској авангарди и неоавангарди у компаративном кључу, како поезији и концептуалним делима, тако и прози и међужанровским текстовима.

Особито је, на пример, занимљиво изучавање дададизма и футуризма, симултанизма и зенитизма на линији Косовел–Подбевшек, односно Драган Алексић – браћа Мицић.

Такође, планирамо да објавимо преводе неких словеначких текстова из тог периода који досада нису преведени.

Са словеначког језика се преводе текстови о нашим савременим ауторима. Текстове пишу како чланови редакције, тако и наши докторанди и мастеранди, као и истраживачи заинтересовани за област компаративне јужнословенске (нео)авангарде.

Чланови редакције „Српско-словеначких књижевних веза": проф. др Бојана Стојановић Пантовић, проф. др Жељко Марковић, доц. др Соња Веселиновић и мср Милош Јоцић.

Током 2018/19. године започета су два билатерална пројекта Србија−Словенија, чији су руководиоци проф. др Бојана Стојановић Пантовић и проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, па се резултати објављивања радова у Матичиној публикацији очекују крајем 2019. године.

ЊЕГОШЕВ ОДБОР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Матица српска је основала 2007. године Његошев одбор. Један од главних задатака овог одбора је да организује научне скупове о Његошевом делу и потом објављује зборнике.

Његошев одбор Матице српске радио је у саставу: председник: архиепископ цетињски, митрополит Амфилохије (Радовић); потпредседници: академик Матија Бећковић и академик Миро Вуксановић; секретар: академик Јасмина Грковић-Мејџор; чланови: епископ бачки Иринеј (Буловић), академик Миомир Дашић, проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ, академик Љубомир Зуковић, проф. др Горан Максимовић, проф. др Мато Пижурица, академик Предраг Пипер, проф. др Драган Станић, академик Владо Стругар, др Срђа Трифковић, драмски уметник Гојко Шантић, проф. др Богољуб Шијаковић. Стручни сарадник: Јулка Ђукић.

Његошев одбор Матице српске је на седници 21. фебруара 2017. године изабрао чланове Организационог одбора за научни скуп о Његошу у саставу: академик Миро Вуксановић, председник, академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Јован Делић, проф. др Горан Максимовић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Драган Станић, проф. др Богољуб Шијаковић.

Задатак Одбора је био да припреми научни скуп 13. новембра 2017. године.

Његошев одбор предложио је да тема научног скупа буде ново читање ранијих читања Његоша, да се дâ осврт на прославу 170 година од изласка *Горског вијенца*,

а такође и на 1847. годину, која је важна за српску културу и због излажења других дела, која су, између осталог, означила одлучујућу прекретницу у победи Вукове језичке и правописне реформе. Одлучено је да овогодишњи скуп буде у целости посвећен одабраним књигама о Његошу, наредни о Његошевом језику, после тога о издањима Његошевих књига и коментарима уз њих, па даље – по тематским областима.

Организациони одбор је одабрао шеснаест књига о Његошу, решио да овогодишњи скуп буде у целости посвећен тим књигама и замолио шеснаест истакнутих српских интелектуалаца да кроз нова читања ранијих тумачења осветле Његошеву поезију, религију, филозофију, поетику...

Истовремено обележавамо 170 година *Горског вијенца* и значај 1847. године за српску културу.

Одабране књиге и аутори саопштења о њима распоређени су по азбучном реду:

Иво Андрић: *Његош као трагични јунак косовске мисли* (Београд, 1935; 2017);
проф. др Јован Делић;

Милосав Бабовић: *Поетика Горског вијенца* (Подгорица, 1997);
академик Радомир В. Ивановић;

Николај Велимировић: *Религија Његошева* (Београд, 1911, Подгорица, 2013);
проф. др Микоња Кнежевић;

Денис Едвард Гој: *Сабља и пјесна: о Горском вијенцу* (Београд, 1995, Подгорица, 2000);
проф. др Радојка Вукчевић;

Јован Деретић: *Композиција Горског вијенца* (Београд, 1969, Зрењанин, 2016);
проф. др Горан Максимовић;

Милован Ђилас: *Његош, пјесник, владар, владика* (Београд, 2013);
проф. др Лидија Томић;

Мило Ломпар: *Његошево пјесништво* (Београд, 2010);
др Душко Бабић;

Мишел Обен: *Његош и историја у Његошевом делу* (Париз, 1972, Београд, 1989);
др Борис Лазић;

Бранислав Петронијевић: *Филозофија у Горском вијенцу* (Нови Сад, 1908, Подгорица, 1999);
проф. др Илија Марић;

Миодраг Поповић: *Цетињски боник* (Подгорица, 1996), са студијом о Његошу из Историје српског романтизма;
проф. др Душко Певуља;

Павле Поповић: *О Горском вијенцу* (Београд, 1923);
проф. др Ненад Николић;

Аница Савић Ребац и Његошева Луча микрокозма (Нови Сад, 1986);
проф. др Мило Ломпар;

Исидора Секулић: *Његошу књига дубоке оданости* (Београд, 1951, са додатним есејима Нови Сад, 2014);
проф. др Драган Станић;

Слободан Томовић: *Његошева Луча* (Титоград, 1971);
проф. др Драго Перовић;

Мирон Флашар: *Његош и антика* (Подгорица, 1997);
проф. др Војислав Јелић;

Алојз Шмаус: *Студије о Његошу* (Подгорица, 2000);
проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић.

Резултат скупа биће трећи *Његошев зборник* Матице српске (тематског карактера).

Организациони одбор истовремено је и Уредништво трећег броја *Његошевог зборника* Матице српске.

Научни скуп о Његошу у Матици српској

Поводом 170 година од првог издања *Горскоī вијенца*, Вуковог превода *Новоī завјеша*, Бранкових *Песама* и Даничићевог *Раша за срйски језик и йравойис*, истичући велики значај 1847. године за српску духовност, језик, књижевност и културу, Његошев одбор Матице српске организовао је научни скуп. Одабране су књиге о Његошу које су написали Иво Андрић, Милосав Бабовић, Николај Велимировић, Едвард Денис Гој, Јован Деретић, Милован Ђилас, Мило Ломпар, Мишел Обен, Бранислав Петронијевић, Миодраг Поповић, Павле Поповић, Аница Савић Ребац, Исидора Секулић, Слободан Томовић, Мирон Флашар и Алојз Шмаус. То је први научни скуп на којем је пажња била усмерена на дела духовника, писаца, историчара књижевности и других научника који су изучавали Његоша као песника, владику и владара. На скупу су своја саопштења поднели професори универзитета и научни радници: Јован Делић, Радомир Ивановић, Микоња Кнежевић, Радојка Вукчевић, Горан Максимовић, Лидија Томић, Душко Бабић, Борис Лазић, Илија Марић, Душко Певуља, Ненад Николић, Мило Ломпар, Драган Станић, Драго Перовић, Војислав Јелић и Љиљана Пешикан Љуштановић. На свечаном отварању у Матици српској, на дан Његошевог рођења, 13. новембра 2017, говорили су епископ бачки Иринеј (Буловић), проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и академик Миро Вуксановић, председник Организационог одбора и уредник *Његошевоī зборника* Матице српске.

Његошев одбор обележио је *Његошев дан у Машӣици срйској* 14. новембра 2019. године промоцијом *Његошевоī зборника Машӣице срйске* бр. 3 и научним скупом „Језик у Његошевим делима".

На свечаном отварању присутнима су се обратили градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, председник Матице српске проф. др Драган Станић и епископ мохачки господин Исихије.

Обраћање градоначеника Новог Сада Милоша Вучевића на научном скупу „Језик у Његошевим делима"

Његошев зборник Матице српске бр. 3 приказао је проф. др Горан Максимовић, члан Његошевог одбора Матице српске.

Научни скуп „Језик у Његошевим делима” припремио је Организациони одбор (академик Миро Вуксановић, академик Јасмина Грковић-Мејџор и проф. др Мато Пижурица), а скупу су председавали чланови Организационог одбора академик Миро Вуксановић и академик Јасмина Грковић-Мејџор. На скупу су изложене следеће теме:

„Треба нам свака Његошева реч”, академик Миро Вуксановић;

„Језик обичајнога права у Његошевим делима”, академик Јасмина Грковић-Мејџор;

„Именовање ликова у *Горском вијенцу* (лингвокултуролошки аспект)”, проф. др Јелица Стојановић;

„Текстолошки аспекти проучавања Његошевих дјела (основна, критичка и акценатска издања)”, проф. др Радмило Маројевић;

„Његош и славеносрпска традиција”, проф. др Александар Милановић;

„Елементи славеносрпског у језику Његошевих писама”, проф. др Исидора Бјелаковић;

„Језик Његошевих дела у релацијама према средњокатунским и љешанским говорима и Вушовићевој монографији”, проф. др Мато Пижурица;

„Неке морфолошке и синтаксичке црте Његошевог завичајног говора”, проф. др Миодраг Јовановић.

Његошев одбор Матице српске, на седници 14. новембра 2019. године, усвојио је план рада за наредни период и предложио допуну и проширење Његошевог одбора са четири члана: Владика Јоаникије (Мићовић), епископ будимљанско-никшићки, проф. др Радмило Маројевић, проф. др Јелица Стојановић и академик Милосав Тешић.

КРАЈИШКИ ОДБОР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Крајишки одбор Матице српске основан је одлуком Управног одбора Матице српске 2017. године, а састав Одбора је конституисан на састанку одржаном у Матици српској 19. фебруара 2019. године. Главни задатак овог одбора је проучавање и систематизација културноисторијског и савременог стања културне баштине Срба Војне границе, Славоније, Далмације и Хрватске. Ове планиране активности су усклађене с радом Матице српске као установе посвећене истраживању српског народа у целини, ради обједињавања и унапређивања истраживања свих видова културног наслеђа, историје и геополитичког постојања Срба у наведеним областима.

Председник Крајишког одбора је проф. емеритус Душан Иванић, потпредседник др Милан Мицић, а чланови: др Софија Божић, Чедомир Вишњић, проф. др Славица Гароња, др Данка Лајић Михајловић, проф. др Драган Станић, др Љиљана Стошић, Боривој Чалић, др Бранко Чоловић и др Светлана Шеатовић. Секретар је мр Драган Тубић. Основане су секција унутар Одбора како би он ефикасније функционисао, и то: Секција за фолклорну традицију, којом руководи др Славица Гароња; Секција за музичку традицију, којом руководи др Данка Лајић Михајловић; Секција за ликовну традицију, којом руководи др Љиљана Стошић; Секција за књижевну традицију, којом руководи проф. емеритус Душан Иванић; Секција за историју, којом руководи др Милан Мицић.

У Матици српској, 29. новембра 2019. године, свечано је отворен научни скуп „Савремено стање идентитета крајишких Срба”. Поздравну реч упутио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, док је уводну реч одржао проф. др Душан Иванић, председник Крајишког одбора Матице српске. На једнодневном научном скупу у Матици српској учествовало је двадесет и шест научних и културних рад-

ника, који су изложили радове о културним, историјским и друштвеним збивањима међу Србима из Хрватске пре и после ратних дешавања 1991–1995. Организациони одбор скупа чинили су: проф. др Душан Иванић, председник, проф. др Славица Гароња Радованац, др Милан Мицић, др Љиљана Стошић и др Данка Лајић Михајловић. Скуп је тако организован да се у три сесије размотри читав низ питања која се тичу сложених процеса савременог стања идентитета крајишких Срба из угла историографије, музикологије, фолклористике, ликовних уметности и књижевности. Сваки учесник је разматрао она питања која је сматрао важним, а у склопу теме назначене насловом. Намера је била не само да се отворе начелна, теоријска него и сасвим практична питања која са намећу при истраживању крајишких простора. Циљеви скупа били су да се раштркана баштина једног раштрканог народа на неки начин обједини и систематизује, као и да се одржи поверење у будућност овога дела српске културе. Радови са скупа биће штампани 2020. године у посебном тематском зборнику, а реферате су поднели проф. др Душан Иванић, проф. др Славко Гордић, проф. др Драган Станић, др Бојан Јовановић, др Светлана Шеатовић, др Софија Божић, др Душан Р. Бајагић, др Милан Мицић, мр Павле Орбовић, др Милан Гулић, проф. др Слободан Антонић, проф. др Славица Гароња Радованац, др Љиљана Стошић, др Данка Лајић Михајловић, доц. др Сања Ранковић, проф. др Јеленка Пандуревић, проф. др Немања Радуловић, Вера Шарац Момчиловић, Сњежана Орловић, Милојко Будимир, Дејана Оцић, др Срђан Орсић, доц. др Драгољуб Перић, др Слађана Илић, Ненад Станојевић, Анђелко Анушић и Данко Перић.

У Матици српској у организацији Крајишког одбора и Завичајног удружења „Гламочко коло" 13. децембра одржана је промоција књиге *Ћирилични сӣоменици Гламочкоӣ ӣоља* аутора др Горана Комара и Синише Шолака. Поред аутора о књизи је говорио др Милан Мицић, а програм је водила глумица Јелена Срећков.

У сарадњи са Завичајним удружењем „Сава Мркаљ" у Матици српској одржана је 24. децембра научна трибина „Баштина крајишких Срба". Учествовали су чланови Крајишког одбора: проф. др Душан Иванић, др Светлана Шеатовић, др Софија Божић, проф. др Славица Гароња Радованац, др Љиљана Стошић и др Данка Лајић Михајловић. Они су уједно и аутори текстова у зборнику радова *Баш̱ӣина Крајиш̱ких Срба* (у штампи).

КОСОВСКОМЕТОХИЈСКИ ОДБОР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Косовскометохијски одбор Матице српске основан је на седници Управног одбора Матице српске 19. фебруара 2018. године, када су изабрани и чланови Одбора. Председник одбора је проф. др Валентина Питулић, потпредседник мр Живојин Ракочевић и секретар др Александра Новаков. Чланови одбора су: проф. др Ђорђе Бубало, проф. др Сунчица Денић, проф. др Мирјана Закић, др Бранко Златковић, проф. др Милош Јагодић, проф. др Александар Јовановић, проф. др Миодраг Марковић, проф. др Александар Милановић, проф. др Зона Мркаљ, проф. др Славиша Недељковић, проф. др Митра Рељић, проф. Дејан Ристић, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Бранислав Тодић, др Урош Шешум и проф. др Урош Шуваковић.

Материјално и нематеријално богатство културе Срба са Косова и Метохије вековима је било у функцији очувања идентитета српског народа у Старој Србији. Богатство манастира и цркава, старих натписа и рукописа, језичке културе, усменог стваралаштва, књижевног и етномузиколошког, савременог књижевног и другог стваралаштва, заслужује посебну бригу државе Србије. После бомбардовања Савезне Републике Југославије 1999. године и егзодуса Срба са своје вековне постојбине, Косова и Метохије, доласком мисије Уједињених нација затирање трагова српске културе од албанских сепаратиста није престало. Показала се прека потреба да се

приступи очувању културног наслеђа које је сведок вековног присуства Срба на овој територији. Један овако озбиљан посао може да обави само важна и угледна институција попут Матице српске, која је у своје окриље удомила, односно основала Косовскометохијски одбор, тело које ће водити бригу о материјалном и духовном наслеђу Срба из Старе Србије.

Новоформирани одбор је безмало за две године рада постигао одличне и више него очекиване резултате. Остварили смо значајан део онога што је планирано. Значајан део активности одвијао се на Косову и Метохији, у чијим су активностима учествовали значајни представници из света науке, књижевности, ученици, професори, културни посленици... Научна делатност била је фокусирана на објављивање значајних књига из области језика, филозофије, историје, фолклористике. Одбор је водио рачуна о приближавању својих активности и становницима Велике Хоче, али и обиласку светиња Сиринићке жупе. Активности су ишле и у другом смеру. Ученици са Косова и Метохије били су гости у Новом Саду, а ђаци Призренске богословије у овом граду презентовали су музичко наслеђе Старе Србије. На овај начин остварена је започета замисао Одбора, да све активности иду у оба правца, како би дошло до значајне комуникације различитих културних средина.

У првој години рада одржане су две седнице Косовскометохијског одбора. Прва седница одржана је 3. јула 2018. године у Матици српској. На седници је конституисан Косовскометохијски одбор Матице српске, а на основу дискусије прихваћено је да се организују предавања еминентних научника, писаца, културних делатника, као и представљања значајних књига у срединама широм Косова и Метохије. Планирано је следеће: представљање активности Срба са Косова и Метохије у Матици српској, промоције важних књига, укључивање Косовскометохијског одбора у организовање и осмишљавање програма Михољданских свечаности у Великој Хочи, обележавање важних јубилеја који се односе на Косово и Метохију, у Матици српској представљање монографије *Задужбине Косова* и музичког диска ученика Богословије у Призрену, гостовање ученика Богословије (у Српском народном позоришту), попуњавање фонда библиотека на Косову и Метохији (Богословије у Призрену, Филозофског факултета у Косовској Митровици, Светоархангелске библиотеке, школских библиотека). Прихваћен је и предлог да се у Матици српској организује научни скуп са косовскометохијским темама, покретање периодичне публикације у Матици српској у којој би се објављивале теме везане за Косово и Метохију, превођење записа Ивана Степановича Јастребова *Обичаји и песни Турецких Србов*, објављених на руском језику 1886. године, у издаваштву Матице српске и Удружења фолклориста Србије. Усвојен је и предлог да Матица српска буде саиздавач зборника радова са међународног научног скупа „Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту", да Матица српска објави књигу *Вокална музичка традиција централног дела Косова и Метохије*, да се Одбор посвети интернет презентацији (нпр. да се за сваку разорену цркву, за сваки расељени град, за свако расељено село на Косову и Метохији, на српском и енглеском језику, објави чланак на Википедији са стручним наводима и фотографијама). Идеја је и да се, на српском и енглеском језику, приреди и онлајн објави *Зборник докумената молби српских манастира са Косова и Метохије у XIX веку*, да се оформи пројекат који би се посветио натписима и изгледу споменика културе – посебан акценат се ставља на надгробне споменике на Косову и Метохији, који из дана у дан нестају; да се у години, у којој је Нови Сад престоница културе, у Матици српској организује изложба о Призрену, да Матица српска објави књигу др Ненада Љубинковића *Од Косовске битке до Косовске легенде*. Значајан подухват био би да Матица српска, као издавач или суиздавач, публикује књиге о споменицима културе са Косова и Метохије уз објављивање мултидисциплинарне монографије косовскометохијских градова, као сведочанства о градовима. Предложено је и да се оформи пројекат који би се посветио

прикупљању целокупне преписке Петра Костића, једног од најзначајнијих националних делатника Старе Србије, која је расута у архивима широм Србије.

Друга седница Косовскометохијског одбора Матице српске одржана је у Зборници Призренске богословије, 11. октобра 2018. године. На седници је на основу дискусије предложено следеће: објављивање књига: Митра Рељић, *Српска гробља на Косову и Метохији – уништена споменичка и језичка баштина*; Сања Ранковић и Мирјана Закић, *Српско певачко наслеђе централног дела Косова и Метохије*; Урош Шешум, *Српска четничка акција (1897–1908)*; организовање међународног научног скупа „Материјално и духовно наслеђе Срба на Косову и Метохији"; покретање периодичне публикација Зборник Косова и Метохије (или сличног наслова); покретање интернет презентације српског духовног и културног наслеђа некад и сад; стварање базе података уз ангажовање стучних лица из области лингвистике, историје, књижевности, социологије, фолклора, сликарства, архитектуре; постављање на сајт мастер и магистарских радова и докторских дисертација који нису објављени; рад на мултимедијалним пројектима, као што су краткометражни филмови, који би на популаран начин представили све што је везано за Косово и Метохију; рад на модернизацији презентовања материјалног и духовног наслеђа Косова и Метохије и његовом приближавању млађој популацији.

Округли сто „Косово и Метохија: јуче, данас, сутра"

Округли сто „Косово и Метохија: јуче, данас, сутра", у Матици српској, одржан је 17. новембра 2017. године. Догађај су организовали проф. др Драган Станић, председник Матице српске, генарални секретар проф. др Ђорђе Ђурић и др Александра Новаков, секретар Одбора. Скуп су поздравили: проф. др Драган Станић, председник Матице српске, др Иринеј Буловић, епископ бачки, и господин Марко Ђурић, директор Канцеларије за Косово и Метохију. Округли сто је одржан у две седнице. Првој седници председавали су проф. др Драган Станић и академик Миро Вуксановић. Своја саопштења су изложили: проф. др Зоран Аврамовић, проф. др Бранко Бељ, проф. др Слободан Владушић, академик Миро Вуксановић, проф. др Славко Гордић, проф. др Јован Делић, проф. др Ђорђе Ђурић, др Бојан Јовановић, проф. др Милош Ковачевић, проф. др Милош Ковић, господин Драгољуб Којчић и проф. др Часлав Копривица. Након паузе другом седницом су председавали: проф. др Јован Делић и проф. др Валентина Питулић. Саопштења су изложили: академик Миодраг Марковић, проф. др Александар Милановић, др Александра Новаков, проф. др Валентина Питулић, мр Живојин Ракочевић, проф. др Александар Растовић, проф. др Митра Рељић, господин Ђорђо Сладоје, проф. др Драган Станић, др Драган Хамовић, проф. др Богољуб Шијаковић, проф. др Срђан Шљукић и проф. др Урош Шуваковић. У завршној речи говорили су: проф. др Јован Делић, др Владимир Давидовић и проф. др Драган Станић. Догађају су присуствовали: господин Никола Селаковић, генерални секретар председника Републике Србије, проф. др Владимир Поповић, државни секретар за науку у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Драган Владисављевић, директор Канцеларије за координационе послове у преговарачком процесу, и др Владимир Давидовић, помоћник министра правде. Цео догађај је снимљен и може се погледати на сајту Матице српске. Овај округли сто је претходио оснивању Косовскометохијског одбора Матице српске.

Манифестације

Убрзо након оснивања Одбора одржана је манифестација „Недеље Косова и Метохије у Матици српској" од 26. фебруара до 2. марта 2018. године, као прво

Призори са манифестације „Недеља Косова и Метохије у Матици српској”

представљање савременог духовног стваралаштва Срба са Косова и Метохије. Првог дана сабрања предавања су одржали проф. др Валентина Питулић, „Значење божура у народним умотворинама са Косова и Метохије", и мр Живојин Ракочевић, „Контекст и развој културе у гету". Скуп су поздравили: проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и господин Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада који је уједно и отворио манифестацију. Господин Небојша Јевтић, историчар уметности, отворио је изложбу „Приштинска школа. Савремено српско сликарство на Косову и Метохији (1997–2017)". Након тога присутни су погледали изложбу за коју је одштампан пригодан каталог.

У Свечаној сали Матице српске, 27. фебруара 2018. године, у 19 часова, одржано је Вече песника са Косова и Метохије. Програм је започет песмом студената Факултета уметности Приштина–Звечан под руководством професорке Јасмине Новокмет. Поздравну реч упутио је господин Игор Мировић, председник Покрајинске владе АП Војводине. У духу ове вечери господин Мировић рецитовао је своје песме посвећене Косову и Метохији. Своје стихове су казивали и песници: Ратко Поповић, Драгомир Костић, Милан Михајловић, Живојин Ракочевић и Жарко Миленковић. Биографије песника казивала је др Исидора Поповић, драмска уметница, која је водила програм. Вече је и завршено песмом студената Факултета уметности Приштина–Звечан.

У суорганизацији Матице српске и Гимназије „Лаза Костић", у Позоришној сали Гимназије, 28. фебруара 2018. године, у 19 часова, изведена је представа Народног позоришта Приштина *Говорна мана* Горана Марковића. Играли су: Тихомир Станић, Јелена Орловић и Небојша Ђорђевић. У Свечаној сали Матице српске, 1. марта 2018. године, у 19 часова, беседу је одржао Његово преосвештенство епископ рашко-призренски и косовско-метохијски господин Теодосије. Поздравну реч упутио је Његово преосвештенство епископ бачки др Иринеј Буловић. У уметничком делу програма учествовао је Хор „Свети Јован Дамаскин" под управом хоровође јерођакона Јеротеја. Беседу је пратила презентација фотографија манастира Грачанице и Богородице Љевишке. Фотографије је уступио господин Душан Вујичић, директор издавачке куће Платонеум. Петог дана ове манифестације представљена је књига *Листићи из даље и ближе прошлости* Петра Костића. О књизи су говорили: проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић и приређивачи др Александра Новаков и др Урош Шешум. У уметничком делу програма учествовали су др Исидора Поповић и Ансамбл „Косовски божури". Програм је пратила видео-презентција о Петру Костићу и о Призрену из његовог доба. Песници из Грачанице били су гости и Српске црквене општине у Будимпешти.

У организацији Косовскометохијског одбора Матице српске и Богословије „Св. Кирило и Методије" прослављене су Михољданске свечаности у Метохији (Призрен, Велика Хоча, 11–12. октобар 2018). Почасни гост био је академик Матија Бећковић. Богословија је објавила ново издање књиге *Косово – најскупља српска реч*, академика Бећковића, и то је био повод да се о књизи говори. У Свечаној сали Богословије, у 19 часова, након поздравне речи Његовог преосвештенства епископа рашко-призренског господина Теодосија о поменутој књизи говорили су: проф. др Јован Делић и проф. др Александар Милановић. Академик Бећковић је видно усхићен и задовољан бројношћу публике безмало сат времена говорио своју поезију. У уметничком делу програма учествовали су ученици Богословије „Св. Кирило и Методије". Свечана сала Призренске богословије, уочи Михољдана, била је мала да прими све заинтересоване. Међу публиком, осим десетак Срба Призренаца, наставника и ученика Богословије, присутни су били и Срби из готово свих енклава широм Косова и Метохије. Свечаност је настављена у Великој Хочи, започета светом литургијом у параклису Св. Трифуна. Културно-уметнички програм одржан

је у амфитеатру поред Господарске куће. Након поздравне речи Његовог преосвештенства епископа рашко-призренског господина Теодосија, своје стихове говорили су академик Матија Бећковић и песник Ратко Поповић, чија је књига песама *Разговор пред крстом* такође објављена као издање Богословије. О књизи и песнику говорила је проф. др Валентина Питулић. Представљена је и књига *Антологија српске народне лирике Косова и Метохије*, коју је приредио Владимир Бован. О књизи су говорили: проф. др Мирјана Закић, др Бранко Златковић, проф. др Валентина Питулић, редактор, и Татјана Костић, уредник Завода за уџбенике, издавача књиге. У уметничком делу програма учествовали су: етно-група „Божури царева града" из Крушевца, КУД „Копаоник" из Лепосавића, Национални ансамбл „Венац" из Грачанице, Етно-група „Извор" из Врања, фрулаши из Врања и ученици Призренске богословије.

У организацији Косовскометохијског одбора Матице српске и Фондације „Симонида" од 21. до 22. октобра 2018. године у Новом Саду гостовала је Епархија рашко-призренска, на челу са Његовим преосвештенством епископом рашко-призренским господином Теодосијем. У Српском народном позоришту, 21. октобра 2018. године, у 18 часова, одржан је концерт ученика Призренске богословије под руководством професора Дејана Ристића и том приликом промовисан њихов нови музички диск. Ученици су програм започели песмом „Тропар хранитељу призренском" и песмом „Призренска ноћ". Програм је водила Бранка Писарић, председница Фондације „Симонида". Присутнима се обратио Његово преосвештенство епископ рашко-призренски господин Теодосије. У програму је учествовала проф. др Валентина Питулић, своје стихове је казивао Ратко Поповић, песник из Грачанице. Глумица Љиљана Лашић рецитовала је своју песму „Метохија", посвећену ученицима и професорима Призренске богословије. Пред крај програма хор веронауке „Патријарх Павле", из Српске Црње, отпевао је песму, као дар богословима и ученицима Призренске богословије.

У Свечаној сали Матици српске, 22. октобра 2018. године, у 12 часова, представљена је књига *Задужбине Косова и Метохије, историјско, духовно и културно наслеђе српског народа*. Програм је започео песмом богослова Призренске богословије. Скуп су поздравили и о књизи говорили: Његово преосвештенство епископ рашко-призренски господин Теодосије, председник Матице српске проф. др Драган Станић, проф. др Валентина Питулић, протојереј ставрофор др Велибор Џомић и мр Живојин Ракочевић. У наставку програма присутни су имали прилику да погледају изложбу фотографија „Од Метохије до васкрсења" ауторке Оливере Радић. О изложби је говорила уредница фотографије лексикографских издања Матице српске др Александра Новаков. Присутнима се обратила и ауторка изложбе, Оливера Радић. Стихове Љубомира Симовића, „Светом Јоаникију Девичком", уз пратњу хора Призренске богословије, казивала је др Исидора Поповић. Његово преосвештенство епископ рашко-призренски господин Теодосије отворио је изложбу, а призренски богослови су за крај отпевали песму „Призренско возбрано војеводје".

Дана 24. децембра 2018. године у Матици српској представљена је прва књига у издању Косовскометохијског одбора Матице српске *Од Косовске битке до косовске легенде*, проф. др Ненада Љубинковића. Скуп је поздравио генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић. Проф. др Ненад Љубинковић, због здравственог стања, није могао да присуствује промоцији, али је публика имала прилику да види његово обраћање на видео-биму. О књизи *Од Косовске битке до косовске легенде* говорили су: др Бранко Златковић, уредник издања, проф. др Валентина Питулић и проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић. У уметничком делу програма учествовао је Хор Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин" под руководством монаха Јеротеја. Отпевали су: „Тропар кнезу Лазару" и „Песму цару Лазару" уз музичку пратњу Михаила Миљковића, ученика трећег разреда Музичке школе

„Исидор Бајић". Драмска уметница др Исидора Поповић је казивала стихове деспота Стефана Лазаревића „Запис на косовском мраморном стубу".

У организацији Косовскометохијског одбора Матице српске, Друштва пријатеља манастира Св. архангела код Призрена и Дома културе „Грачаница" одржани су Спасовдански дани у Призрену, 5. и 6. јуна 2019. године. Уочи Спасовдана програм је започео у свечаној сали Призренске богословије „Св. Кирило и Методије" химном Србије „Боже правде" коју је извео Хор „Цар Душан" из Штрпца под руководством Александре Спасић, уз пратњу Немање Симића на гитари. Сабрање, које се одржава по благослову Његовог преосвештенства епископа рашко-призренског господина Теодосија, беседом је отворио игуман манастира Св. архангела архимандрит Михаило. О књизи Ненада Љубинковића *Од Косовске битке до косовске легенде* говорио је уредник издања др Бранко Златковић. О зборнику радова *Сарић, светлост, стварање, страх*, посвећеном делу истакнутог књижевног стваралаца Петра Сарића, говорио је књижевни критичар Жарко Миленковић. Књижевник и писац Петар Сарић, пробраним речима, топло и приповедачки, казао је да је неколико година провео у Призрену као професор и додао: „И силазећи данас са Шар-планине и пролазећи испод Љуботена, најлепшег шарпланинског врха који не силази с неба, мени се чинило да нисам силазио него да сам се пео уз Љуботен право на небо. Тако се путује кад се путује у Призрен. И све док тако осећамо Призрен, док тако ми носимо у својој души то о Призрену и не само о Призрену него и о себи самима, сигурно је да ћемо догодине већ поново, а и пре, бити у њему, да је он и наш и да само тако не можемо изгубити ни Призрен ни себе".

О књизи и изложби др Александре Новаков *Српске светиње Шар-планине, Призрена и околине* говорио је мр Живојин Ракочевић. На Спасовдан 6. јуна 2019. године, након литургије у Цркви Св. Спаса, настављен је програм у атријуму цркве. Представљена је књига проф. др Валентине Питулић *Саздаде се бела црква: српско народно стваралаштво са Косова и Метохије*. О књизи су говорили проф. др Бошко Сувајџић и мр Јован Пејчић. Отворена је изложба слика „Јесен у Призрену" са ликовне колоније одржане у манастиру Св. архангела Михаила и Гаврила 2018. године. Изложбу је отворила др Соња Јерковић, архивски саветник. У уметничком делу програма учествовали су Војислав Спасић и Мушки вокални састав „Авиа Архангели" из Крагујевца. На крају програма завршну реч изговорили су проф. др Валентина Питулић, председник Косовскометохијског одбора Матице српске, и Бојан Бабић, председник Друштва пријатеља манастира Св. архангела код Призрена. У овом поклоничком путовању чланови Косовскометохијског одбора Матице српске и остали путници посетили су цркве и манастире: Грачаницу, Цркву Св. Теодора Тирона у Доњој Битињи, Цркву Св. Николе у Штрпцу, 11 цркава у Призрену, Дечане, Будисавце, Девич и Бањску.

У Српском народном позоришту, у недељу 23. јуна 2019. године, у 19 часова, у сусрет Видовдану и 630. годишњици од Косовске битке, Косовскометохијски одбор Матице српске и Фондација „Симонида" организовали су концерт Косовских божура и Иване Жигон „Отвори очи, чудесна Симонидо". Том приликом одржана је и изложба фотографија „Светиње Шар-планине, Призрена и околине" др Александре Новаков. Бројна публика је уживала у концерту а и фотографије призренских светиња изазвале су значајну пажњу.

У Матици српској 26. септембра 2019. године одржано је предавање „Српска традиционална култура и књижевност" којим се најстарија српска институција културе, књижевности и науке придружила манифестацији „Европски дан језика". Програм је реализован у организацији Косовскометохијског одбора Матице српске, Гимназије „Јован Јовановић Змај" и Фондације „Симонида". Специјални гости били су ученици и професори Гимназије Приштина – Лапље Село који су били у тродневној посети Новом Саду. Домаћини ученика били су ученици Гимназије

„Јован Јовановић Змај” из Новог Сада. Скуп је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Након тога предавања су одржали: проф. др Јасмина Јокић, доц. др Драгољуб Перић и асистент мастер Милош Јоцић. У уметничком делу програма учествовали су: др Исидора Поповић и Женска певачка група Музичке школе „Исидор Бајић” под руководством професорке Валентине Летић. Манифестација посвећена Европском дану језика у Матици српској била је само један сегмент дешавања. Програм намењен ученицима гимназија започео је у среду, 25. септембра, у Гимназији „Јован Јовановић Змај” где је манифестација свечано отворена. У уметничком делу програма учествовао је Хор Гимназије „Јован Јовановић Змај” под руководством професора Јована Травице. У наставку програма одржан је 13. Међународни фестивал „Проза фест”, књижевно представљање руског писца Виктора Јерофејева. Ученици су после тога обишли Саборну цркву Светог Ђорђа и Галерију Матице српске. Програм је настављен у Културној станици „Свилара”, где је одржан округли сто „Језик је хранитељ народа”. Након тога је отворена изложба „Чаробни свет ћирилице” (аутори радова су ученици Калиграфске секције Гимназије „Јован Јовановић Змај”). У уметничком делу програма учествовао је Хор „Просветитељи”, под руководством Миодрага Близанца. У четвртак, 26. септембра, гости са домаћинама обишли су Подземне војне галерије Музеја града Новог Сада, затим учествовали у Калиграфској радионици „Ја, чувар баштине”, и на крају те вечери одгледали су представу у Позоришту младих „Зојкин стан”, у извођењу ученика Гимназије „Јован Јовановић Змај”. Гости су током последњег дан боравка обишли Сремске Карловце и Карловачку гимназију, као и манастире Гргетег и Крушедол.

У организацији Богословије „Свети Кирило и Методије” у Призрену, Косовско-метохијског одбора Матице српске, Црквене општине Велика Хоча и уз суорганизацију Фондације „Симонида”, одржане су Михољданске свечаности у Призрену и Великој Хочи 11. и 12. октобра 2019. године. Програм је почео у Богословији у Призрену представљањем књиге *Мемоари* архимандрита Јована Радосављевића. О књизи су говорили: проф. др Валентина Питулић, јереј Дејан Крстић и јеромонах Никита Адамовић. Након вечерње службе у Саборној цркви Светог Ђорђа, настављен је програм у Богословији. Гостовао је „Песнички караван” из Новог Сада. Своје стихове су казивали песници: Перица Милутин, Селимир Радуловић, Зоран Ђерић, Радован Влаховић и Наташа Бундало Микић. Песнике и њихова дела представила је и наратор др Исидора Поповић. У уметничком делу програма учествовао је Црквени хор „Бранко” из Лесковца.

На Михољдан 2019. одржана је литургија у Параклису Светог Трифуна у Великој Хочи, у којој је началствовао Његово преосвештенство епископ рашко-призренски господин Теодосије. Појали су призренски богослови под руководством професора Дејана Ристића. После литургије одржан је богат културно-уметнички програм у амфитеатру поред Господарске куће. Након поздравне речи Његовог преосвештенства епископа рашко-призренског господина Теодосија, своје стихове говорили су песници Селимир Радуловић и Ратко Поповић. „Велику радост и одобравање публике изазвао је песник г. Селимир Радуловић поменувши име г. Петера Хандкеа, великог пријатеља српског народа, који је добио Нобелову награду за књижевност. Будући да је он више пута посећивао Велику Хочу, не чуди то што су се Хочанци и гости данас поносно фотографисали поред истакнутих Хандкеових фотографија са порукама честитања”, констатовао је професор Дејан Ристић.

У уметничком делу програма учествовали су: КУД „Крива Река” из Беривојца, певачка група „Извор” из Врања, Црквени хор „Бранко” из Лесковца и ученици из Велике Хоче. Након програма, дружење је настављено уз дегустацију надалеко позната хочанска вина у дворишту Дечанске винице као и у домовима хочанских породица.

Саопштења

Косовскометохијски одбор Матице српске се 14. јуна 2018. огласио поводом проглашења Призрена за историјску престоницу тзв. Државе Косово. Призрен не може бити историјски град „Косова". Косовскометохијски одбор Матице српске противи се скандалозној одлуци тзв. Скупштине Косова да Призрен, који је био српска престоница у XIV веку, прогласи историјском престоницом тзв. Државе Косово. Културно наслеђе Призрена припада, пре свега, српској али и турској култури. Сведоци смо свакодневног прекрајања српске историје на Косову и Метохији. Албанци у својим туристичким водичима не помињу Србе. Свете архангеле и гробно место цара Душана проглашавају за византијску базилику. Затиру се трагови српске културе рушењем средњовековних цркава и манастира и преименовањем топонима. Призрен је у новијој историји страдао и 2004. године, када су спаљене Призренска богословија, Богородица Љевишка и све православне цркве, када су уништени старо језгро града, српске куће у Поткаљаци, Пантелији, Потокмали. У самом Призрену и данас постоје многа црквишта, у десетак цркава се служи литургија, ради Богословија „Свети Кирило и Методије", основана још далеке 1871. године. До краја XX века у Призрену није постојао ниједан албански споменик културе, осим куће у којој је у јуну 1878. године заседала Призренска лига (мада је и то била просторија турске медресе, коју је изградио Мехмед-паша у XVII веку). Због места одржавања Лиге они су тај град прозвали историјском престоницом. Ово константно уништавање и прекрајање трагова српске културе не може и не сме да остане прекривено велом тишине, ни наше ни светске јавности.

Косовскометохијски одбор Матице српске апелује на културне, образовне и научне институције Републике Србије да се огласе, осуде ову одлуку и обавесте надлежне европске и светске институције о константном прекрајању српске историје. Српска историја и српска културна баштина припадају како европском тако и светском цивилизацијском наслеђу, па би о њима требало да воде бригу они који намеравају да их у пуној истини и аутентичности сачувају и пренесу новим генерацијама. Та културна добра не смеју бити препуштена онима који превасходно настоје да присвоје оно што није њихово и што су вековима уништавали.

Са задовољством истичемо да су постојећи резултати постигнути у складу са људским ресурсима али и са обезбеђеним финансијским средствима. Захваљујемо Матици српској која је имала разумевања за све активности Одбора.

Лексикографско одељење

У периоду од 2016. до 2020. године Лексикографско одељење Матице српске потврдило је, својом укупном делатношћу, да је Матица српска најзначајнији лексикографски центар у домену српске културе и да заједно са САНУ систематски негује ову драгоцену, али унеколико занемарену област српске културе. Својим најзначајнијим издањима *Српским биографским речником* и *Српском енциклопедијом*, али и захваљујући библиографским публикацијама, Лексикографско одељење у окриљу Матице српске даје незаобилазан допринос српској култури и науци, а значајан успех јесте и окончавање рукописа прве свеске *Лексикона српске књижевности*. Раду Лексикографског одељења драгоцен допринос су пружили бројни сарадници из земље и иностранства запослени на универзитетима, у музејима, галеријама, библиотекама, архивима и другим установама, млади сарадници, као и четрнаесторо запослених у Одељењу.

У складу са усвојеним четворогодишњим планом рада настављен је рад на вишегодишњим капиталним пројектима, на чијој су изради ангажовани бројни

сарадници из земље и иностранства запослени на универзитетима, у музејима, галеријама, библиотекама, архивима и другим установама.

У Лексикографском одељењу Матице српске ради 14 запослених следеће квалификационе структуре: три доктора наука, три магистра, један мастер и седморо са високом стручном спремом. Запослени се и даље усавршавају. Ангажовани су као сарадници на многим научним пројектима у Матици српској и другим научним институцијама. Поред тога, дали су свој радни и креативни допринос свим важним активностима Матице српске.

У току 2016. године одржана је 24. октобра седница Одбора Одељења у новом саставу. Седница је радила по следећем дневном реду: Усвајање извода из Записника са XLII седнице Одбора Лексикографског одељења; Информација о раду на пројектима (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); Разматрање предлога Плана рада на пројектима са финансијским планом за 2017. годину (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); Разматрање предлога четворогодишњег Плана рада (2017–2020) на пројектима (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); Предлог за избор радних тела пројеката Лексикографског одељења; Текућа питања. На седници је на основу дневног реда и дискусије закључено: да се једногласно и без примедаба усвоји извод из Записника са XLII седнице Одбора Лексикографског одељења; да се једногласно и без примедаба прихвата информација о раду на пројектима Одељења (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); да се једногласно и без примедаба усвоји предлог Плана рада на пројектима са финансијским планом за 2017. годину (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); да се једногласно и без примедаба усвоји предлог четворогодишњег Плана рада (2017–2020) на пројектима са финансијским планом за 2017. годину (Српска енциклопедија, Српски биографски речник, Пренумеранти на српске књиге, Лексикон писаца српске књижевности, Библиографије); да се једногласно и без примедаба усвоји да се у оквиру Лексикографског одељења МС покрене пројекат Српски шаховски лексикон, као и да рад на том пројекту буде унет у Предлог плана за 2017. годину и у четворогодишњи план (2017–2020); да се једногласно и без примедаба усвоји предлог за избор радних тела Лексикографског одељења МС допуњен предлогом радног тела Српског шаховског лексикона.

У току 2019. године одржана је 1. новембра седница Лексикографског одбора одељења Матице српске. Седница је радила по следећем дневном реду: Предлог Плана рада Лексикографског одељења Матице српске за 2020. годину; Предлог за избор нових чланова сарадника, за реизбор чланова сарадника и за избор нових сталних чланова сарадника Матице српске; Предлог кандидата за избор руководећих органа Матице српске за мандатни период 2020–2024. године: предлози за избор чланова Председништва, предлози за избор чланова Управног одбора МС и на крају питања, предлози и сугестије. На седници Одбора Лексикографског одељења на основу дискусије је закључено: да се једногласно и без примедаба усвоји понуђени дневни ред; да се једногласно и без примедаба усвоји извештај о раду Лексикографског одељења; да се једногласно и без примедаба усвоји предлог да се органима Матице српске упути иницијатива како би се израдила стратегија куће у вези са дигиталним и интернет издањима публикација Матице српске с посебним акцентом на лексикографију; да се једногласно и без примедаба усвоји План рада Лексикографског одељења у 2020. години; да се једногласно и без примедаба усвоји предлог за избор нових чланова сарадника, за реизбор чланова сарадника и за

избор нових сталних чланова сарадника Матице српске; да се усваја следећи предлог кандидата за руководеће органе Матице српске: за председника Матице српске: проф. др Драган Станић, за потпредседнике: проф. др Јован Делић, проф. др Милан Матавуљ и проф. др Александр Милановић, за генералног секретара: Јелена Веселинов и др Милан Мицић, а за Управни одбор Матице српске: проф. др Бранко Бешлин, проф. др Александар Петровић, Стеван Бугарски, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Слободан Владушић, проф. др Валентина Питулић, проф. др Ђорђе Деспић, проф. др Гордана Покрајац, проф. др Душан Иванић, проф. др Наташа Половина, др Петар Крестић, др Радомир Ј. Поповић, проф. др Александар Милановић, проф. др Горана Раичевић, проф. др Миливој Ненин, мр Живојин Ракочевић, др Александра Новаков, проф. др Зорица Хаџић, проф. др Зорана Опачић и др Велибор Џомић; да се поднесе иницијатива како би се размотрило у ком одељењу је најбоље да се реализује пројекат „Национални атлас Србије", односно да се постави питање не би ли било подесније и примереније природи посла да то буде Лексикографско одељење.

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
(председник Уређивачког одбора проф. др Драган Станић)

Рад на припреми и изради Српске енциклопедије (СЕ), чији су носиоци Српска академија наука и уметности и Матица српска, уз помоћ Завода за уџбенике као извршног издавача, одвијао се под руководством Уређивачког одбора (УО), који су, на основу Закона о Српској енциклопедији, именовали Председништво САНУ и Управни одбор Матице српске. УО је у извештајном периоду радио у саставу:

САНУ: академик Данило Баста; академик Теодора Атанацковић / проф. др Слободан Вукосавић, дописни члан САНУ; проф. др Душан Драјић; проф. др Душан Иванић; академик Владимир Кањух; проф. др Радош Љушић; академик Владимир Стевановић; академик Нада Милошевић Ђорђевић; академик Предраг Пипер (потпредседник Уређивачког одбора за област хуманистичких наука); др Љиљана Стошић и академик Коста Чавошки.

Матица српска: академик Миро Вуксановић; академик Момчило Зечевић / проф. др Владимир Гречић; академик Војислав Марић; протојереј др Радомир Милошевић; проф. др Милован Митровић; проф. др Синиша Мишић; проф. мр Ненад Остојић (научни секретар); академик Часлав Оцић; академик Борислав Јовановић / др Софија Петковић; проф. др Мира Радојевић, дописни члан САНУ; проф. др Драган Станић (председник Уређивачког одбора) и проф. др Слободан Ћурчић.

До измена у саставу УО СЕ дошло је октобру 2016. услед оставке академика Теодора Атанацковића, уместо кога је именован проф. др Слободан Вукосавић, дописни члан САНУ; и у септембру 2018. када је уместо преминулог академика Борислава Јовановића именована др Софија Петковић, а уместо преминулог академика Момчила Зечевића проф. др Владимир Гречић. Председништво САНУ је процедурално покренуло избор новог члана УО СЕ уместо преминулог академика Ђорђа Злоковића и именовање ће бити завршено у наредном периоду.

На административно-техничким и редакторским пословима Српске енциклопедије ангажовани су сарадници: Саша Трифуновић, стручни сарадник у Београду; лексикоредактори: мр Бранислава Балаж, Милена Миловић и др Драгана Тодоресков, те административно-стручни сарадници Александар Деветак и Мирјана Ерић, у Новом Саду.

На пројекту су хонорарно радили и Александар Прибићевић (ликовно-графички уредник), Милован Миливојевић (израда карата), др Александра Новаков (прикупљање илустративног материјала за биографске одреднице), мр Драган Тубић (критичко читање и трагање за грешкама), Вера Василић (лектор и коректор).

Рад на пројекту „Српска енсиклопедија” у извештајном периоду обухватао је послове на изради две књиге III Тома СЕ. Министарство просвете, науке и технолошког развоја је за ове послове уплаћивало недовољна средства (12.000.000 динара у 2016, 12.600.000 динара у 2017, 13.230.000 динара у 2018. и 13.230.000 динара у 2019. години) која су била чак и до 40% (2016) мања у односу на минималну суму неопходну за функционисање пројекта на годишњем нивоу (око 20.000.000 динара). Рад на писању и прегледу текстова одвијао се, стога, смањеним интензитетом. Уплаћивана средства била су довољна само за:

– плате шесторо стално запослених;
– материјалне трошкове (одржавање просторија; набавка канцеларијског материјала; трошкови телефона, струје, интернет саобраћаја, фотокопирања, умножавања и слања материјала за седнице; путни трошкови);
– бруто накнаде ауторима за писање текстова за 1. књигу III тома СЕ;
– бруто накнаде за 24 члана УО СЕ за један (2016), односно за два (2017, 2018. и 2019) месеца, уместо Правилником утврђених 12 месеци;
– бруто накнаде члановима стручних редакција за рецензије и стручни редакторски преглед преосталих текстова за 1. књигу III Тома СЕ, који су били предвиђени Азбучником.

Захваљујући, пре свега, члановима УО, стручним редакторима и ауторима СЕ који су, упркос нередовној и минималној накнади, наставили рад, постигнути су, ипак, повољни резултати:

2016.

– написани су сви Азбучником предвиђени текстови 1. књиге III тома СЕ;
– обављен је стручни редакторски и лексикоредакторски преглед свих написаних текстова;
– завршено је прво уредничко читање комплетног рукописа, након којег су констатоване потешкоће: око 5% одредница није предато у одговарајућем облику, па морају бити адекватно урађене; око 20% одредница мора бити кориговано са мањим интервенцијама. Поред тога, током прегледа целине рукописа, уочен је и недостатак мањег броја одредница које првобитно нису биле предвиђене Азбучником;
– одржано је шест седница УО СЕ.

2017.

– напорима Председника УО СЕ обезбеђена су донаторска средства „ПИК Бечеј ад Бечеј”, у власништву „МК Групе доо Београд”, у износу од 1.390.000 динара за послове прикупљања и израде илустративног материјала, прелома, лектуре и коректуре рукописа 1. књиге III тома СЕ;
– након отклањања потешкоћа око неадекватно написаних одредница, наручивања и писања нових текстова, за које се у међувремену испоставило да нису били предвиђени Азбучником, те уједначавања текстова, рукопис 1. књиге III тома СЕ је електронски преломљен;
– завршене су лектура и коректура и рукопис је спремљен да буде предат Заводу за уџбенике кад услови за штампање књиге буду обезбеђени;
– наручени су сви текстови за 2. књигу III тома СЕ и отпочело је писање одредница;
– одржане су три седнице УО СЕ.

2018.

– захваљујући подршци коју је Министарство културе, на иницијативу председника Републике Србије Александра Вучића, наменило Матици српској за

енциклопедијско-лексикографске послове од највећег капиталног значаја, а којом је обезбеђен ефикаснији рад чланова УО СЕ, стручних редакција и аутора, као и штампање рукописа, објављена је 1. књига III тома СЕ (Г – Демографски преглед). У њеној изради су учествовала 23 члана УО СЕ, 553 сарадника и 96 чланова стручних редакција СЕ. На 936 страница књига садржи 1918 одредница, 90 упутница, 169 портрета, 643 илустрације са 54 карте/мапе. Изашла је из штампе 19. 10. 2018;
- написано је 30% текстова за 2. књигу III тома СЕ, а око 10% исплаћено;
- редакторски је прегледано и исплаћено око 10% текстова и у сарадњи с ауторима исправљене су уочене слабости;
- одржане су четири седнице УО СЕ.

2019.
- додатним средствима Министарства културе и информисања, у износу од 8.783.822,00, додељеним Матици српској по основу Уговора о финансирању пројеката енциклопедијско-лексикографских послова Матице српске од највећег капиталног значаја за српску науку и културу, интензивиран је рад на изради 2. књиге III тома СЕ. Она обухвата преко 2160 биографских и предметних одредница (од појма Демократија до краја слова Ђ) на чијој изради је ангажовано више стотина аутора и сарадника, врхунских стручњака у својим научним областима, чија ће стручност и посвећеност осигурати квалитет СЕ и потврдити њен статус капиталног пројекта од националног значаја;
- ауторски су завршени текстови 2. књиге III тома СЕ и прегледани су у стручним редакцијама;
- написани су и исплаћени накнадно наручени текстови и текстови с прекораченим обимом (око 7% укупног обима рукописа);
- Прва књига III тома СЕ је представљена на најважнијим међународним сајмовима књига у Београду, Франкфурту, Будимпешти;
- одржане су четири седнице УО СЕ.

СРПСКИ БИОГРАФСКИ РЕЧНИК
(руководилац пројекта: проф. др Бранко Бешлин)

Октобра 2018. године објављен је седми том *Српског биографског речника*. Уврштене су биографије личности чија презимена или имена почињу словима Мл–Му, Н, Њ, О или Пав–Пан. У седам томова урађено је више од половине планираног посла. У претходном раздобљу рад на пројекту одвијао се уходано и без застоја, мада смо, што је нажалост неминовно у дугорочним подухватима, остали без неколико драгоцених уредника и сарадника. Превладати губитак све је теже, посебно губитак проф. др Војина Дабића, који је уређивао временски период од XVI до XVIII века. По мерилима која се званично примењују приликом вредновања научних резултата, уредници и писци биографија не могу да очекују сатисфакцију која ће бити сразмерна уложеном труду. Материјална награда је такође скромна. *Речник* је морао да се ослони на ентузијазам научне заједнице. Испоставило се да притисак сцијентометријских критеријума није у њој сасвим угасио вољу и осећај обавезе да се допринесе једном подухвату од велике важности за науку и националну културу уопште. У раду на VII тому учествовало је 323 сарадника који су написали 1626 биографија (на слова: Мл–Му – 209, Н – 825, Њ – 10, О – 231, Пав–Пан – 351), објављених на 884 стране. Као и претходних шест томова, и овај садржи 524 фотографије појединих личности.

Повољна околност у раду на пројекту била је што се одвијао без финансијских тешкоћа, благодарећи подршци и разумевању Министарства просвете, науке и

технолошког развоја и Министарства културе и информисања Републике Србије. Као изузетан гест истичемо новчану донацију др Јелене Попов за штампање седмог тома *Српског биографског речника*. Редакција *Српског биографског речника* изражава велику захвалност на овом чину подршке.

Објављивању седмог тома претходио је, током 2016–2018. године, рад на овом тому Речника, што је подразумевало завршетак поделе личности на писање одговарајућим сарадницима. Написане биографије су прегледали редактори, уредници струка, уредници епоха, стручни консултанти и главни уредник. Текстови су после тога унети у рачунар. Рад на другој и трећој епохи, услед болести уредника проф. др Војина Дабића, био је значајно успорен. Посао око завршетка биографија (писања и уредничког прегледа 150 биографија) преузели су након смрти проф. Дабића његови блиски сарадници: др Небојша Шулетић, др Исидора Точанац Радовић, др Јелена Илић Мандић, др Радомир Поповић и др Мирослав Павловић.

Рукопис седмог тома још једном су прегледали редактори Татјана Пивнички Дринић и Милорад Вукашиновић, уредници струка, уредници епоха и главни уредник (прво и друго читање). Прегледане биографије уносиле су у рачунар Александра Николић и Александра Јаничић, након чега су уношене коректорске исправке. Др Бранислав Поповић припремио је попис аутора и попис скраћеница за периодичне публикације и институције. Написан је и предговор у виду „Речи Уређивачког одбора". Овај том је рецензирала др Јасмина Милановић, виши научни сарадник Института за савремену историју. Уредник за фотографију др Александра Новаков припремљене фотографије распоредила је на одговарајућа места, уз личности на које се односе. За сваку фотографију наведено је порекло. Коректуру је урадила Вера Василић, а део текста лекторски је обрадила Светлана Зејак Антић.

Настављен је рад на осмом, деветом и десетом тому (слова Пањ–Пч, Р, С и Т), што је подразумевало ревизију постојећег Азбучника. Уношене су и нове личности и изостављане оне које својим деловањем, на основу утврђених критеријума, не заврђују да буду објављене у Српском биографском речнику. Поред досијеа Азбучника, прегледани су и листићи о ефемерним личностима, као и листићи из Шематизма Србије и из корпуса листића из *Политике*, релевантних књига које нису ексцерпиране и обављено је спајање свих података са личностима из основног Азбучника. За новог уредника друге половине XIX века изабран је др Радомир J. Поповић, виши научни сарадник, а за уредника из области црквене историје за XVI, XVII и XVIII век изабран је др Недељко Радосављевић, научни саветник.

У овом периоду припреман је рукопис осмог тома Српског биографског речника (слова Пањ–Пч). Уредници су завршили поделу личности сарадницима на писање, а пре тога су одредили и предвиђени обим биографија. Пристигле биографије су прегледали редактори, уредници струка, уредници епоха и главни уредник. Прегледане биографије уношене су у рачунар, након чега су вршене коректорске исправке. Сарадници који нису на време написали биографије током године су опоменути. У већини случајева је то уродило плодом, али се известан број сарадника оглушио. Те одреднице су подељене новим сарадницима на писање. Међу написаним биографијама био је мањи број оних које квалитетом нису задовољиле критеријуме пројекта па су дате на поновну обраду. Написане су и биографије мање познатих личности за које је тек након истраживачког рада самих аутора утврђено да не задовољавају раније успостављене критеријуме Српског биографског речника. Сличан је поступак и са биографијама странаца. Тек када се напишу, утврђује се да ли улазе у Српски биографски речник или у посебан фонд – Азбучник странаца у српској историји. Добијене су и биографије личности из Азбучника које су животно дело оствариле после 1945. године, па су сврстане у посебан корпус.

Статистички подаци о написаним биографијама за VIII том

Слово	Пањ–Пч	
укупан број личности	2151	100%
број написаних биографија	1544	72%

Интересовање научних радника за Српски биографски речник после објављивања седам томова је и даље велико. Ангажовани су нови сарадници за писање биографија из појединих области и локалних средина. О томе сведочи и податак да је укупан број сарадника достигао 1232, што значи да је 105 нових научних радника на пројекту.

Настављено је ексцерпирање података из публикација за које се процени да су од значаја за пројекат, па је тако ексцерпирана књига Виолете Јелачић Србуљ, *Филолошка гимназија. Записи Друге београдске у Филолошкој гимназији 1870–2015*, Београд 2016. Ексцерпирани су подаци листа *Политика* за 2018. и 2019. годину и започето је ексцерпирање грађе из *Вечерњих новости* (од 1970. године), чиме је база података значајних личности обогаћена за више хиљада листића.

Статистички подаци о написаним биографијама од слова Р до слова Ш

Слово	Р	С	Т	Ћ	У	Ф	Х	Ц	Ч	Џ	Ш
укупан број личности	1424	2189	1033	154	112	215	313	276	301	29	512
број написаних биографија	283	166	73	4	3	10	28	23	9	2	19

Када је реч о фотографијама, настављени су преглед фототека значајних институција у којима се чувају фотографије, идентификовање личности, скенирање и снимање на CD. Фотографије су технички обрађене и углавном су задовољавајућег квалитета. Осим прикупљања илустрација за седми том, др Александра Новаков је прикупљала фотографије личности на сва слова и из свих епоха и све је сортирано по словима. Неке фотографије нису довољно квалитетне да буду објављене, али ће послужити за идентификацију личности. Све важне фотографије снимљене су и сачуване на екстерном хард диску.

Приручна библиотека Српског биографског речника увећана је за стотинак књига. Књиге су поклониле сродне институције и сарадници СБР-а. Поједине важне публикације добијене су разменом књига са установама са којима је успостављена блиска сарадња.

С главним уредником Српског биографског речника проф. др Бранком Бешлином одржаване су редовне недељне, по потреби и дневне консултације у вези са радом на пројекту.

Поред три особе које су на редовном финансирању из средстава Матице српске (Александра Новаков, Татјана Пивнички Дринић и Драган Тубић), на пројекту су радили Милорад Вукашиновић, Александра Николић и Бранислав О. Поповић, чије се плате исплаћују од средстава које добија Лексикографско одељење.

Српски биографски речник је крајем 2015. и током 2016. године остварио сарадњу са Радио-телевизијом Нови Сад и емисијом „Абакус", која се емитује на првом програму Радија Нови Сад. Ауторка емисије Мирјана Дамјановић Вучковић је у првој епизоди објавила разговор с члановима Редакције СБР, а потом је у наредним емисијама читала биографије занимљивих личности из до сада објављених томова Речника.

СРПСКИ БИОГРАФСКИ РЕЧНИК
(1919–1945)

Започети су послови на припреми Азбучника за други део Српског биографског речника. Ексцерпирани су подаци из књига: *Ко је ко у Југославији 1957*, *Ко је ко у Србији 1991*, *Ко је ко у Србији 1996*. и *Српски Who is who 2011–2013*, чиме је база података значајних личности обогаћена за више хиљада листића.

ПРЕНУМЕРАНТИ НА СРПСКЕ КЊИГЕ
(руководилац пројекта: проф. емеритус Марија Клеут)

На потпројекту „Пренумеранти на српске књиге" није се радило од 2009. године због недостатка материјалних средстава. Ревитализација пројекта омогућена је у другој половини 2014. године, а први задатак је био да се успостави континуитет са раније урађеним и усвоји концепција за публиковање/презентовање резултата у складу са очекиваним могућностима. Обављени преглед библиографије књига и других публикација које су издаване пренумерацијом показао је да је таквих издања било око 750, од чега је 731 примерак доступан у Библиотеци Матице српске, а неки су доступни и онлајн. Библиографија је узорно урађена према свим стручним нормама. Уношење имена и свих других података о личностима које су пренумерацијом куповале књигу у овом програму није прецизирано, те је израда параметара за претраживање по личностима први важан задатак.

Обим прикупљеног материјала такав је да не допушта ни помисао о објављивању папирне верзије, већ упућује на публикацију онлајн која би била објављена у оквиру сајта Матице српске. Пилот-истраживање – на основу имена неколико претплатника – пружа основу за формирање базе података о пренумерантима.

Сарадници пројекта одлучили су се за објављивање радова на основу грађе о пренумерацији. На тај начин „Пренумеранти" би, бар у неком сегменту, били радни пројекат и задржали интересовање научне јавности.

Због великог значаја пројекта, а због немогућности да се ради у пуном опсегу, главни уредник проф. др Јован Делић и Редакција *Зборника Матице српске за књижевност и језик* одлучили су да отворе сталну рубрику о пренумерацији на српску књигу. Сарадници на пројекту проф. др Радослав Ераковић и доц. др Зорица П. Хаџић на основу грађе о пренумерацији написали су рад *Пренумерација као прилози за изучавање приватног живота Срба у 19. веку*, (2), који је објављен у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик*, 2016, бр. 64.

Најважнији фундаменталан посао на потпројекту „Пренумеранти на српску књигу", израда електронске базе за уношење података о око 313.000 личности које су се претплаћивале на српске књиге (укупно 517 књига издатих пренумерацијом) у XVIII и XIX веку – обављен је у сарадњи информатичара (ангажованих за овај посао) и сарадника на потпројекту. Сачињено је прецизно Упутство за уношење свих релевантних података у програм (име и презиме пренумеранта, занимање/титула, место боравка, књиге на које је био претплаћен). Посебна пажња у Упутству посвећена је начину транскрипције са предвуковског на савремени језик. У току поступка уношења података биће могуће незнатне измене програма. Одабрано је неколико карактеристичних пренумераната за пробно уношење у е-базу, али и погодних за научна истраживања.

ЛЕКСИКОН ПИСАЦА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ
(руководилац пројекта: проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић)

Током 2016. Редакција Лексикона писаца српске књижевности је прикупљала грађу на слова А и Б. Прикупљене одреднице су евидентиране и редиговане.

Сакупљено је 225 одредница на слово А и 302 одреднице на слово Б, што чини отприлике 60% укупног броја одредница које треба да обухвати први том. Прикупљена грађа је задовољавајућег квалитета и показује да је основни концепт добар. Одзив сарадника није био незадовољавајући, али одражавао је неизвесно стање везано за финансирање пројекта. С обзиром на то да је био отежан материјални положај наших сарадника, и с обзиром на чињеницу да нисмо били у могућности да поуздано предвидимо прилив средстава и термине исплате, нисмо изгубили сараднике, али јесмо нужно пали на њиховим „листама приоритета", па је довршавање појединих јединица ишло споро. У складу са овом чињеницом, могли смо констатовати да је и ширење мреже сарадника знатно отежано, упркос напорима чланова Редакције и главног уредника да мотивишу нове ауторе на сарадњу. Сем тога, када је реч о млађим сарадницима, неповољно се одражавало и релативно ниско вредновање сарадње у лексиконима националног типа са становишта Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Ипак, био је видан значајан пораст броја пристиглих одредница у односу на претходну годину, што се може објаснити чињеницом да је први пут од покретања пројекта добијена сума новца утрошена највећим делом за ауторске хонораре. До 2016. године је, наиме, највећи део износа био намењен личном дохотку секретара Редакционог одбора. Др Светлана Милашиновић, тадашњи секретар Редакционог одбора, прешла је на ново радно место почетком године. Ово финансијско растерећење, међутим, имало је и негативне последице и одражавало се на брзину рада, будући да је послове секретара Редакционог одобра од тада обављала редакторка, која је једина стално запослена особа на овом пројекту. Сума новца добијена за 2016. годину није била довољна за исплату ауторских хонорара, па је дуг пренет у следећу годину.

Током 2017. године Редакција Лексикона писаца српске књижевности наставила је да прикупља грађу на слова А и Б. Прикупљене одреднице су евидентиране и радила се њихова редактура. Прикупљено је 278 одредница на слово А и 475 одредница на слово Б, што чини отприлике 80% укупног броја одредница које треба да обухвати први том. Уредница за фотографију др Александра Новаков прикупила је велики број фотографија за први том. Упоредо са радом на првом тому, састављали су се азбучници за остала слова, првенствено В, Г и Д, а започело се и са поделом задужења и прикупљањем одредница за наредни том. Током 2017. проширен је и обновљен Уређивачки одбор Лексикона. Свим члановима је упућен азбучник за слова А и Б на ревизију.

Лексикону писаца српске књижевности је у 2017. години додељено више финансијских средстава него претходних година. Резултати овог повећања били су видљиви и у појачаном одзиву сарадника и у њиховом ажурнијем извршавању обавеза. Будући да смо многе претходне године завршавали са дуговањима, очекивало се да ће ова позитивна промена утицати на то да рад на Лексикону писаца српске књижевности постане приоритетнији са становишта тадашњих, али и потенцијалних будућих сарадника. У том смислу, значајније ширење мреже сарадника се тек очекује. Школске 2017/2018. на Филозофском факултету у Новом Саду у програм докторских студија укључен је и курс Књижевна лексикографија – теорија и пракса, који води проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић. Очекујемо да ће млади истраживачи – полазници курса постати и нови сарадници Лексикона писаца српске књижевности и да ће стручна знања која стекну овако практично применити. Током 2017. године целокупна добијена сума новца утрошена је за ауторске и уредничке хонораре. Финансијско растерећење које је уследило када је др Светлана Милашиновић, дотадашњи секретар Редакционог одбора, прешла на ново радно место, имало је и даље своју негативну страну, будући да је послове секретара Редакционог одобра обављала редакторка, као једина стално запослена особа на овом пројекту. Без кадровског појачања пројекта рад се, како су се умножавале

редакторске обавезе, нужно и даље успоравао, што је додатно истакло потребу за ангажовањем бар још једног сарадника на Лексикону.

Током 2018. године Редакција Лексикона писаца српске књижевности је наставила да прикупља и прегледа грађу на слова А и Б. Пристигло је 296 одредница на слово А и 541 одредница на слово Б, што чини преко 90% укупног броја одредница које треба да обухвати први том. Прикупљена грађа била је задовољавајућег квалитета, али је добрим делом захтевала прекуцавање и ажурирање. Уредница за фотографију др Александра Новаков наставила је прикупљање фотографија за први том. Упоредо са радом на првом тому, настављене су израда азбучника за остала слова и подела задужења и прикупљање одредница за наредни том.

Лексикону писаца српске књижевности је у 2018. години додељено више финансијских средстава него претходних година. Због тога смо били у могућности да ангажујемо хонорарну сарадницу, мср Горицу Радмиловић, која је у Лексикону радила пуно радно време. Захваљујући њеном изузетном труду, послови на уобличавању пристигле грађе су вишеструко убрзани. У новембру и децембру 2018. помагала нам је и хонорарна сарадница Александра Јаничић, и та помоћ нам је такође била драгоцена. Не треба посебно напомињати да су резултати рада четворочланог тима (што је укључивало ангажовање главне уреднице) били неупоредиво бољи од досадашњег двочланог (редакторка и главна уредница). Резултати финансијског побољшања били су видљиви и у појачаном одзиву сарадника и у њиховом ажурнијем извршавању обавеза.

Током 2019. године посао на припреми прве свеске Лексикона писаца српске књижевности приведен је крају. Грађа на слова А и Б, која обухвата 323 одреднице на слово А и 610 одредница на слово Б, редакцијски је и уреднички прегледана и предата у припрему за штампу. Након прелома текста и коректуре, излазак прве свеске из штампе очекује се у првој половини 2020. године. Прикупљена грађа је прошла строгу редактуру, допуњена је и ажурирана колико је било могуће, тако да су коначни резултати задовољавајући. Рецензент прве свеске *Лексикона* је проф. др Никола Грдинић. Уредница за фотографију др Александра Новаков опремила је фотографијама већи део одредница за први том. Упоредо са радом на првом тому настављен је рад на следећој свесци лексикона. Поред ажурирања Азбучника на В, Г и Д, настављени су подела задужења и прикупљање одредница за наредни том. Као и 2018, Лексикону писаца српске књижевности је у 2019. години додељено више финансијских средстава него претходних година. Због тога смо били у могућности да продужимо хонорарни ангажман мср Горице Радмиловић, која је наставила да у Лексикону ради пуно радно време. Да би рад наставио да тече оваквим темпом, неопходно је да се њен ангажман претвори у стални. Током 2019. помагала нам је и хонорарна сарадница Александра Јаничић, и та помоћ нам је такође била драгоцена. Одзив сарадника, нарочито млађих, био је задовољавајући и током 2019. године, нарочито када је реч о докторандима Универзитета у Новом Саду.

ЕДИЦИЈА „БИБЛИОГРАФИЈЕ”
(руководилац пројекта: проф. др Александра Вранеш)

Током четворогодишњег извештајног периода у оквиру Едиције „Библиографије” наставило се са радом на редиговању другог тома *Српске библиографије 1851–1879*, аутора Душана Панковића. Библиографија обима 10.000 библиографских јединица представља тематску целину са првим томом. Рад на прикупљању података за преостали део библиографских јединица настављен је током година, до сада је урађено 9000 библиографских јединица.

Настављен је рад на *Библиографији о Стерији*, као и рад на *Библиографији Матице српске* (у сарадњи са Библиотеком Матице српске), аутора Марије Јованцаи. До сада је урађено 90% планираног обима библиографских јединица.

Настављен је рад на формирању азбучника *Лексикона српских библиографа*.

Дат је предлог активности и редослед задатака који се подразумевају у изради *Библиографије фототипских издања* чији је аутор мр Душица Грбић.

Проф. др Урош Дојчиновић, аутор *Библиографије српске гитаристичке литературе. Од првих трагова до 2000*, урадио је допуну првом издању. Рукопис је предат и током 2020. године очекује се његова припрема за штампу.

Током 2019. године у оквиру Едиције „Библиографије" окончан је рад на *Библиографији Пере Зупца 1962–2015.* аутора мр Гордане Ђилас. Израда Библиографије за период до 2015. године подразумевала је допуњавање постојеће библиографије, чиме је повећан број библиографских јединица. Садржи више од 5000 библиографских јединица, и именски и предметни регистар.

СРПСКИ ШАХОВСКИ ЛЕКСИКОН
(руководилац пројекта: проф. др Душан Драјић)

На седници Одбора одржаној 24. октобра 2016. године одлучено је да се у оквиру Лексикографског одељења МС покрене пројекат „Српски шаховски лексикон". Према планираној динамици у 2017. години урађени су азбучници личности и азбучници догађаја (и појмова). Писање одредница почело је 2018. године. До сада је написано 370 одредница са укупно 938.097 карактера и урађено је 220 фотокопија написа о релевантним догађајима, практично су све из *Политике*.

У току рада закључено је да је најважније да се сачувају подаци до Другог светског рата, из времена окупације, и углавном до 70-их година. Формално, мало мање важне су одреднице до 1991, а за следећи период (од 1991) пише се само о најважнијим догађајима и личностима. О овом последњем периоду и следеће генерације ће имати довољно материјала.

У писању одредница учествовали су: проф. др Душан Драјић, Боривоје Жарић, Мирослав Нешић, Јован Вуковић, Бранко Комненић, Славко Станојевић, Иван Марковић, Марјан Ковачевић и Драгољуб Михајловић.

Одељење за друштвене науке

Одбор Одељења је водио бригу о свим активностима Одељења везаним за научноистраживачку и издавачку делатност, као и о осталим активностима везаним за презентацију научне мисли из области друштвених наука. Може се са задовољством закључити да је научноистраживачки рад у извештајном периоду реализован у складу са четворогодишњим планом.

Током 2016. године реализована су и завршена истраживања појединих пројеката и пројектних тема. Тако су, у оквиру пројекта „Насеља и становништва Војводине" реализоване следеће пројекте теме:

Српско село у XX веку (носилац теме: проф. др Милован Митровић): у завршној години теме објављена су четири рада: „Феноменологија и дијалектика националног идентитета и српски идентитет Србије"; „Села и становништво у брдско-планинским подручјима Србије"; „Сеоске школе и образовање за модерну пољопривреду у Србији" и „Ново српско задругарство као чинилац одрживог руралног развоја", реферат на међународном скупу „Економија данас: слободе, конкуренција, субвенције", у организацији Универзитета у Источном Сарајеву, одржаном у Андрићграду 1–2. септембра 2016. године.

Миграције на простору Војводине у другој половини XX и на почетку XXI века (носилац теме: доц. др Милка Бубало Живковић): у завршној години објављена су четири рада:

1. Bubalo-Živković, M., Lukić, T., Đerčan, B. (2016), „Migration to Vojvodina in research of Jovan Cvijić and during 20th century". *Proceeding of the International Conference the Serbian Academy of Sciences and Arts*, October 12–14, 2015. Serbian Academy and Sciences and Arts, Belgrade, p 421–439;
2. Bubalo-Živković, M., Lukić, T., Đerčan, B. (2016), „Dnevne migracije stanovništva Inđije ka Beogradu i Novom Sadu", Naučni skup – „Demografski izazovi na prostoru bivše Jugoslavije", Institut za demografiju Geografskog fakulteta u Beogradu, Centar za demografska istraživanja Instituta društvenih nauka i Republički zavod za statistiku, Beograd, str. 57;
3. Lukić, T., Bubalo-Živković, M., Ćurčić, N., Bjeljac, Ž., Đerčan, B., Pivac, T. (2016), „Geo-demographic structure of the Czechs in Vojvodina Province (Serbia)", *European Geographical Studies*, Vol. 11, Is. 3, p 108–119;
4. Бубало-Живковић, М., Лукић, Т., Ђерчан, Б., Ивков-Џигурски, А. (2016), *Људски ресурси – битан чинилац регионалног развоја Подунавља Републике Србије*. 4. Конгрес географа Босне и Херцеговине, Сарајево, 17–19. новембар 2016.

Утицај реформе високог образовања на емиграцију високообразованог становништва Србије (носилац теме: проф. др Гордана Вуксановић): током последње пројектне године прикупљана је и анализирана грађа (научна и стручна литература, статистички подаци) која се односи на реформу високог образовања. Посебна пажња посвећена је анализи међународних докумената који пружају основне смернице земљама укљученим у реформу; израђен је узорак на основу којег су прикупљени подаци; реализовани су емпиријско истраживање, унос и обрада података. Издате су монографије *Реформа високог образовања: предности и недостаци* и *Природне катастрофе у свести становништва и спремност за суочавање с њима* (Vuksanović Gordana, Imre Nagy (2016), „Natural disasters, legal and strategic regulations in Serbia", in: *The transformation of social identity in crisis conditions and its impact on european integration*, University of Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, p. 102–114).

Завршен је пројекат „Словаци у Војводини" чији је руководилац био проф. др Слободан Ћурчић. У оквиру пројекта завршено је и истраживање на пројектној теми „Етнографија Словака у Војводини" (носилац теме проф. др Весна Марјановић). Током 2016. године рађено је на студији о обичајима словачке заједнице на основу прикупљене грађе у претходном периоду о свадбеним обичајима, посебно ритуал „чепчења", тј. скидање невестинског оглавља и стављање оглавља као ознаке удате жене, чиме се нагласак ставља на гранични обред прелаза од девојке до удате жене; потом о обичајима око рођења детета, конфирмације.

Пројекат „Атлас насеља Војводине" чији је руководилац био проф. др Слободан Ћурчић, реализован је 2016. године када је завршена припрема публикације *Атлас насеља Бачке* аутора проф. др Слободана Ћурчића.

Током 2016. године реализован је и завршен пројекат „Промењивост морфофункционалних показатеља код становника Белорусије и Војводине–Србије" чији руководиоци су били проф. др Верица Божић Крстић и проф. др Бранислава Белић. Сарадници на пројекту били су: проф. др Рада Ракић и проф. др Татјана Павлица. Током 2016. године урађена је компаративна анализа морфофункционалних карактеристика деце и адолесцената у Војводини–Србија и Белорусији. Резултати истраживања су објављени и презентовани на следећим скуповима: „Упоредна анализа висине тела, масе тела и индекса ухрањености код деце и адолесцената из Новог Сада (Војводина – Република Србија) и Миора (Белорусија)" аутора Татјане Павлица, Татјане Хурбо, Верице Божић Крстић, Раде Ракић, Олге Марфина, Браниславе Белић, саопштен на International Research – to-Practice Conference „Modern Problems of Anthropology in the Conditions of Social and Industrial Transformations" 28–30 June 2016, Minsk, Belarus; „Упоредна анализа дебљине кожних набора и удела телесне

масти у укупној телесној маси код деце и адолесцената из Новог Сада (Војводина – Република Србија) и Миора (Белорусија)", аутора Раде Ракић, Татјане Хурбо, Верице Божић Крстић, Татјане Павлица, Олге Марфина, Браниславе Белић, саопштен на 54. Конгресу Антрополошког друштва Србије са међународним учешћем од 1. до 4. јуна 2016. у Сремским Карловцима; „Comparative analysis of the anthropological characteristics of children from Vojvodina (Serbia) and Belarus" у часопису *Anthropological Researches and Studies*, No 7, аутори: Rakić, R., Božić-Krstić, V., Pavlica, T., Belić, B., & Tegako, L. I.

НАСЕЉА И СТАНОВНИШТВО ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Бранислав Ђурђев)

Изучавање насеља и становништва у Војводини започето је у оквиру Научног одељења Матице српске још 1956. године. Настављено је и када је ово одељење прерасло у Одељење за друштвене и Одељење за природне науке Матице српске. Пројекат је мултидисциплинаран и обухвата археолошка, историјска, етнолошка, социолошка, географска, демографска и друга истраживања.

Демографски развој сеоског становништва Војводине
(носилац теме: проф. др Бранислав Ђурђев)

У оквиру пројектне теме „Демографски развој сеоског становништва Војводине", током 2016. године истраживања су била усмерена на указивање употребе алтернативних показатеља старења становништва који у обзир узимају преостале године очекиваног трајања живота, број пензионера, становништво у радном односу, становништво које има статус незапосленог лица итд. Рад под насловом „Рачунање показатеља старења становништва: границе хронолошке старости или преостале године очекиваног трајања живота?" (аутори: Даниела Арсеновић и Бранислав Ђурђев) презентован је на скупу „Демографски изазови на простору бивше Југославије".

Становништво како у градским тако и у сеоским срединама суочава се са истим или сличним проблемима који се везују за недовољна рађања и интензиван процес старења становништва. Становништво Војводине карактерише висока просечна старост, што је у складу са просечном старошћу становништва Србије. Проблем недовољног рађања се углавном анализира кроз актуелни број рођених и стопу укупног фертилитета, ретко се залази у дуже временске серије, а које заправо могу да покажу праве узроке последица негативних демографских промена. Због тога је у 2017. години у оквиру теме посвећене демографском развоју сеоског становништва у Војводини рађена историјско-демографска анализа брачности становништва у општини Сремска Митровица, а резултати су поређени са истим подацима и анализама за општину Шабац (која се налази ван територије Војводине, а и историјски су ове две општине биле део различитих империја). Брачност је анализирана за период од 1900. до 2011. године, а резултати истраживања су представљени кроз научни рад „Historical-demographic heritage of Ottoman and Austro-Hungarian empire through marriage patterns in Serbia: Case of Sremska Mitrovica and Šabac, 1900 to 2011", у часопису *Journal of Family History* (врхунски међународни часопис, M21). Аутори рада су: Милица Соларевић, Бранислав Ђурђев, Тамара Лукић, Бојан Ђерчан и Јелена Дуњић.

Током 2018. године написан је текст „Политички одговор на недовољно рађање" (Зборници, САНУ, Институт друштвених наука, Београд, 2018, стр. 53–65) у оквиру којег су представљени резултати на теми. У тексту се разматрају последице и могућа решења проблема депопулације. Ти проблеми већ су препознатљиви и на глобалном и на индивидуалном плану и они су у земљама захваћеним старењем

све изразитији, те је та искуства потребно имати у виду и размишљати о њиховој примени у специфичним условима Србије, која је истовремено и земља у развоју и земља захваћена старењем. Наведени су примери добре и лоше праксе који се примењују у модерном свету: продужење људског века, подстицање усељавања, ограничавање приступа средствима контроле рађања, позитивни подстицаји већим рађањима са дизајнирањем пронаталитетног програма и прилагођавање очекиваној депопулацији. Из овог прегледног рада види се да у Србији не постоје успешни програми планирања породице, иако је 2007. усвојена стратегија за подстицање рађања, те ће се депопулација наставити најмање до средине XXI века. Стога је нужно користити примере добре праксе у прилагођавању процесу старења и на глобалном и на индивидуалном нивоу. Такође, део рада на пројекту састојао се и у организовању и представљању резултата на Шестом симпозијуму „Академик Берислав Бета Берић".

Током 2019. године објављени су следећи радови: „Међугенерацијска повезаност и солидарност као мит или друштвена стварност?" (Соларевић, Арсеновић, Ђерчан, Ђурђев, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, стр. 547–559, Нови Сад, 2018) бавио се питањима колико је друштво социјално одговорно и солидарно, колико је дубок међугенерацијски јаз, а колико јака спона између старих и младих. Постојање традиционалних и хуманих вредности, размена осећања, преношење знања, вештина и искустава између најстарије и најмлађе генерације анализирани су кроз ставове ученика одабраних разреда основне школе и студената на територији Новог Сада. Анализа обухвата учесталост, обим и активности током времена које испитаници проводе с најстаријим члановима породице и домаћинства. У раду „Нестајање Срба у Хрватској" (Ђурђев, стр. 123–131. У: Ливада и сарадници, *Биолошки слом и нестајање Срба у Хрватској*, Службени гласник, Прометеј, Београд, Нови Сад, 2018) указује се на досадашња и будућа кретања броја, удела и старења српског становништва у Хрватској. Све до пописа 2001. удео Срба споро је опадао, упркос евидентним прогонима, организованим пресељавањима и убиствима за време Првог и, нарочито, Другог светског рата. Преломни моменат десио се у последњој деценији XX века, када је удео Срба смањен за пет пута у односу на максимум, односно за три пута у односу на почетак те деценије. Подаци показују да у том малом преосталом уделу Срба преовлађује остарело становништво, те пројекције до 2051. наговештавају свођење удела Срба на само 2,4%.

У раду „Демографски развој и популациона политика Републике Српске" детаљно су обрађени фактори и показатељи демографског развоја Републике Српске на основу пописа 1991. и 2013. и процена до 2016. године. Поред просторних аспеката, анализирани су и природно и механичко кретање, као и структуре становништва. Преко 90% простора Републике Српске захваћено је процесом укупне депопулације. Демографски развој Републике Српске биће ограничавајући фактор свеукупног развоја. Без обзира на три различите полазне претпоставке о нивоу фертилитета (растући, константан, опадајући), број живорођених биће током читавог двадесетогодишњег пројектованог периода (2013–2033) мањи од броја умрлих. Укупан број становника Републике Српске непрекидно ће се смањивати у свакој од претпостављених варијанти све до краја пројектованог периода и за само двадесет година биће мањи за више од десет процената, не узимајући у обзир вероватни негативни салдо спољних миграција.

Насеља и становништво Срема у првој половини XIX века
(носиоци теме: др Жарко Димић и Ђорђе Бошковић)

Током 2016. године истраживања су била усмерена ка насељима и становништву Срема у првој половини XVIII века. Током 2017. године остварен је увид у

досадашња истраживања демографије Срема, са посебним нагласком на период XIX века. У том смислу констатовано је да су у досадашњој литератури овај период и ова тема само фрагментарно обрађени, најчешће у оквиру монографија појединих сремских места, као и у оквиру сумарних пописа у домаћој и страној литератури. Сачињен је списак литературе коју треба набавити и укључити у овај пројекат. Ипак, највећи део података о становништву Срема није објављен и налази се у Историјском архиву „Срем" у Сремској Митровици, Рукописном одељењу Библиотеке Матице српске и Архиву САНУ у Сремским Карловцима. Са овим установама је сарађивано и приликом пројекта о становништву Срема у XVIII веку. Утврђено је да се значајан део матичних књига и пописа налази и у црквеним архивима свих конфесија. У првој половини XIX века, још увек није било званичних државних пописа, те се рад ослања највише на урбаријалне и војне пописе, месне и градске пописе, пописе парохијана и сл. Извори за ове податке су различити, а највише из објављене и необјављене архивске грађе. Друга половина XVIII века је сложенија када се ради о становништву Срема, због масовнијег насељавања других народа у ове крајеве (Немаца, Мађара, Хрвата, Јевреја).

Током 2018. године довршено је прикупљање потребне литературе, а настављен је поступак прикупљања архивске и друге грађе. У оквиру провинцијалног дела Срема подаци се разврставају према припадности појединим властелинствима, односно привилегованим местима, а у оквиру Војне границе тј. Петроварадинске регименте, према војним комунитетима и капетанијама, као мањим војним подручјима.

Пошто је већ почетком 2019. године здравствено стање носиоца пројекта, др Жарка Димића, било озбиљно нарушено, послови на пројекту су стали на неодређено време. Због тих неочекиваних околности план рада за 2019. годину није могао да буде испуњен.

Активно старење становништва Војводине
(носилац теме: др Даниела Арсеновић)

У оквиру проучавања активног старења становништва у 2016. години, резултати истраживања презентовани су у два научна рада, један је штампан у целини, а други у изводу. У фебруару 2016. године одржан је скуп под називом „Демографски изазови на простору бивше Југославије", у организацији Друштва демографа Србије, Института за демографију Географског факултета у Београду, Центра за демографска истраживања (Институт друштвених наука Београд) и Републичког завода за статистику. На скупу је презентован рад под насловом „Рачунање показатеља старења становништва: границе хронолошке старости или преостале године очекиваног трајања живота?" (аутори: Даниела Арсеновић и Бранислав Ђурђев, извод рада се налази на страни 21, књига извода са скупа). У раду се покушава истаћи да су промене у старосној структури становништва као и последице које те промене доносе отворили питање адекватности показатеља старења који се базирају на хронолошкој старости становништва. У раду се истиче значај примене алтернативних показатеља старења који у обзир узимају преостале године очекиваног трајања живота, број пензионера, становништво у радном односу, становништво које има статус незапосленог лица итд. Исте године, рад под насловом „Мигрантска криза: претња или шанса старењу становништва Европе?" (аутори: Даниела Арсеновић и Милица Соларевић) презентован је на научном скупу „Хрватско-српски односи у XX веку, избеглице, прогнаници и повратници – изазов за савремену Европу и Западни Балкан". Тема скупа била је: „Савремена суочавања са избегличком и мигрантском кризом". (Скуп је одржан

у периоду од 19. до 23. августа 2016. у Голубићу. Публикован је зборник радова са овог скупа, странице рада 23–28.) У раду је отворено питање да ли се демографски изазови мигрантске кризе могу претворити у шансе када је реч о старењу становништва, имајући у виду да су избеглице и мигрантско становништво углавном млађе старосне доби.

Током 2017. године резултати рада на теми посвећеној активном старењу становништва публиковани су у једном раду и једном саопштењу. Рад под насловом „Демографски изазови и имиграција" публикован је у часопису *Култура полиса* (стране 185–194, посебно издање 2017; категорије М51). У раду се говори о најзначајнијим демографским изазовима, а пре свега о старењу становништва и актуелној миграцији са којом се суочава европски континент. У раду се истичу могуће последице ниског фертилитета и старења, али и потенцијална решења и сценарији као последица интензивне имиграције. Други рад под насловом „Population ageing-peril or promise for tourism policy in Serbia?" (аутори: др Даниела Арсеновић, др Угљеша Станков и др Вања Павлуковић) излаган је на међународном научном скупу „17th Contemporary Trends in Tourism and Hospitality – New Spaces in cultural tourism". Конференција је одржана 1. и 2. септембра 2017. године, на Универзитету у Новом Саду, а организатор је био Департман за географију, туризам и хотелијерство. У раду се анализира старост становништва Србије по регионима, укључујући и Војводину, дата је анализа тренутног стања али и пројекција за будућност за старо и остарело становништво, чиме се покушава указати на могући недостатак радне снаге за одређене области туризма (који се посебно афирмише последњих година), а на другој страни се истиче шанса да се контигент старог становништва укључи у тржиште рада кроз послове са скраћеним радним временом и у складу са њиховим психофизичким могућностима. На тај начин би се директно подстакло активно старење становништва.

Током 2018. године, резултати рада на овој теми презентовани су на два скупа, а једно излагање је публиковано у *Зборнику Матице српске за друштвене науке*. У септембру 2018. године, на иницијативу покрајинског омбудсмана, одржан је скуп о актуелним проблемима становништва Србије. На скупу су представљене мере које треба да допринесу имплементацији активног старења становништва у Војводини, са фокусом на градске центре, где, поред значајног удела старог становништва, велики проблем у свакодневном животу старијег становништва чини комплексна и неприлагођена инфраструктура која настаје као последица интензивне урбанизације. Наслов теме је „Старење становништва: прилагођавање и перспективе", аутор: Даниела Арсеновић. У новембру 2018. године, одржан је 6. Симпозијум „Берислав Бета Берић" на којем је представљен рад „Међугенерацијска повезаност и солидарност као мит или друштвена стварност?", аутори: Милица Соларевић, Даниела Арсеновић, Бојан Ђерчан и Бранислав Ђурђев. Рад је објављен у *Зборнику Матице српске за друштвене науке*, број 167.

У 2019. години рад у оквиру теме презентован је на једном међународном скупу, а део резултата је публикован у међународном часопису категорије М23. У септембру 2019. године, у организацији Универзитета у Новом Саду, Природно-математичког факултета, Департмана за географију, туризам и хотелијерство одржан је научни скуп „Get Ready for I Generation. Contemporary Trends in Tourism and Hospitality". На скупу је саопштен рад „Implementation of active ageing policy in tourism and hospitality industry in Serbia" (аутори: Даниела Арсеновић и Вања Павлуковић). У раду су дати резултати различитих варијанти пројекција становништва, које чине основ за предвиђање и планирање будућности на основу демографског потенцијала.

Старење становништва Војводине и међугенерацијска солидарност и трансфер
(носилац теме: проф. др Мирјана Рашевић)

Централни део рада на пројектној теми у 2016. години односио се на дефинисање препорука за јавне политике у друштву са високим уделом старијих лица. Препоруке су утврђене, пре свега, на основу налаза квантитативне и квалитативне анализе асоцијација, перцепција, ставова и размишљања младих у Војводини, учесника фокус групног истраживања спроведеног међу ученицима три средње школе, везаних за старење и старост укључујући и трансгенерацијски трансфер и солидарност. Препоруке су подељене у три велике групе. У прву групу спадају препоруке које се тичу стварања реалне слике о старењу и старости у јавном мњењу Војводине. Друга група препорука се односи на подршку међугенерацијској солидарности и трансферу у циљу изградње новог социјалног уговора међу старосним групама. Препоруке везане за промену индивидуалног система вредности, циљева и понашања у условима све дужег живота су наведене у оквиру треће групе.

Током 2017. године дефинисани су теоријски оквир и методологија истраживања које има за циљ да утврди како студенти као носиоци прогресивног понашања у непосредној будућности доживљавају оне који имају 65 и више година, те да се добију одговори на питање да ли су они свесни карактеристика трећег животног доба, односно да се забележе размишљања девојака и младића о социјалном уговору међу старосним групама у функцији рађања жељеног броја деце и квалитетнијег, све дужег живота жена и мушкараца у Војводини. У том смислу је проучена домаћа и међународна научна и стручна литература везана за трансгенерацијску солидарност и трансфер. На основу тога је, с једне стране, промовисана идеја о потреби дефинисања новог социјалног уговора међу генерацијама у излагању на два научна скупа: „Ка бољој демографској будућности Србије" (САНУ, Београд, 27. фебруар 2017) и „Демографски проблеми Југоисточне Србије и могућности изградње пронаталитетске националне стратегије и политике" (САНУ – Огранак у Нишу, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 20. октобар 2017). С друге стране је развијање ове пројектне теме подстакло да се утврди простор за укључивање феномена трансгенерацијске солидарности и трансфера у *Стратегију за подстицање рађања*. У том смислу је међугенерацијска подршка проблемски укључена у стратешки циљ 2 дефинисан као *Усклађивање рада и родитељства* и директно у стратешки циљ 7 утврђен као *Популациона едукација*.

Најзначајнији део рада на теми одвијао се током 2018. године. Током ове године је спроведено планирано квалитативно истраживање припремљено током 2017. године. Оно је имало за циљ да утврди како студенти као носиоци прогресивног понашања у непосредној будућности доживљавају оне који имају 65 и више година, те да се добију одговори на питање да ли су они свесни карактеристика трећег животног доба, односно да се забележе размишљања девојака и младића о социјалном уговору међу старосним групама у функцији рађања жељеног броја деце и квалитетнијег, све дужег живота жена и мушкараца у Војводини. Разговарано је са студентима три различита факултета Универзитета у Новом Саду. Фокус-групним истраживањем су обухваћени студенти Географског факултета, Правног факултета и Медицинског факултета који су се сами пријавили да учествују у разговору на ову тему. Дискусија је организована на основу унапред дефинисаних основних питања важних за увид у могућности успостављања новог социјалног уговора међу старосним групама у функцији рађања жељеног броја деце и квалитетнијег све дужег живота жена и мушкараца у Војводини.

У 2019. години настављена је анализа резултата добијених 2018. године, на две основне теме. То су перцепција старости и међугенерацијски односи. Истовремено

су анализиране разлике у ставовима студената у зависности од професионалног профила коме теже. Добијени резултати су саопштени на два скупа. Прво су саопштени на скупу „Старење, међугенерацијска солидарност – стари и нови изазови" који је организовао Кабинет министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику 15. маја 2019. у Београду. Затим су саопштени на сесији „Preparing for an Older World" одржаној 14. новембра 2019. на Најроби самиту на коме се расправљало о бржем остваривању Програма активности Међународне конференције о становништву и развоју усвојеном у Каиру пре 25 година.

Дневне миграције становништва Војводине
(носилац теме: проф. др Слободан Ћурчић)

Током 2016. и 2017. године рађено је на првој верзији дневних миграција становништва Војводине са обрађеним подацима за 1961, 1971, 1981. и 1991. годину. Текст са подацима за 2002. и 2012. годину (закључна разматрања, табеларни и графички прикази) реализован је 2019. године.

Локално становништво и ревитализација руралних подручја Војводине
кроз развој селективних облика туризма
(носилац теме: др Вања Павлуковић)

Пројектна тема „Локално становништво и ревитализација руралних подручја Војводине кроз развој селективних облика туризма" укључена је у пројекат „Насеља и становништво Војводине" 2017. године. Због чињенице да се све развијене земље суочавају са интензивним старењем становништва, те да старије становништво учествује у туристичким кретањима и на страни тражње и на страни понуде, концепт активног старења становништва има све већи значај у туризму и угоститељству у многим земљама. Циљ овог истраживања је да се подстакне примена концепта активног старења у туризму и угоститељству у Србији. Активно старење не значи обавезно учешће старије популације на тржишту рада, односно у радној снази, али омогућава овој категорији становништва да учествује у друштву у складу са потребама и капацитетима и додатно може да побољша квалитет живота старије популације. Са друге стране, повећање стопе запослености старије популације је од великог значаја за политику ЕУ, посебно у државама чланицама са ниским стопама запослености ове категорије становништва.

Док је улога старијих особа као путника, односно туриста, честа тема академских истраживања, ова студија посматра старије особе као чланове локалне заједнице у будућем одрживом развоју туризма и угоститељства у Србији. У анализи су коришћени подаци о становништву као и пројекције становништва. Резултати показују да је у Србији интензиван процес старења становништва и да ће према пројекцији становништва пораст броја старог становништва имати утицаја на будуће трендове становништва.

У току 2017. године у оквиру теме реализоване су следеће активности:

- на основу прегледа домаће и стране литературе креиран је анкетни упитник ради испитивања ставова локалног становништва о ефектима музичких фестивала;
- спроведено је анкетирање међу локалним становништвом града Новог Сада о ефектима музичких фестивала;
- прикупљени подаци унети су у SPSS базу ради даљих анализа;
- написан је научни рад („Residents' Perceptions of Social Impacts of Music Festivals"), који је послат у часопис *Acta Geographica Slovenica*, у току је процес рецензије.

Током 2018. године реализоване су следеће активности:

– написан је научни рад „Social Impacts of Music Festivals – a Comparative Study of Sziget (Budapest, Hungary) and Exit (Novi Sad, Serbia)"; аутори Вања Павлуковић, Угљеша Станков и Даниела Арсеновић, прихваћен за публиковање у часопису *Acta Geographica Slovenica*, тренутно је у фази едитовања пре штампе;
– спроведено је пилот-истраживање о бициклистичком туризму међу локалним становништвом у одабраним општинама кроз које пролази Дунавска бициклистичка рута, део европског бициклистичког коридора Еуровело 6, и написан је научни рад под насловом „Ставови локалног становништва о бициклистичком туризму у горњем Подунављу", који је послат у часопис *Теме*, и налази се у поступку рецензије;
– на основу напред наведеног пилот-истраживања, спроведено је ново анкетно истраживање о бициклистичком туризму на већем узорку од 500 испитаника, прикупљени подаци унети су у SPSS базу ради даљих анализа, а рад ће бити послат у часопис *Journal of Sustainable Tourism*.

У току 2019. године у оквиру ове теме објављени су следећи радови:

1. На међународној конференцији „Contemporary Trends in Tourism and Hospitality – CTTH 2019", одржаној у Новом Саду 12–13. септембра 2019. године, презентован је рад „Implementation of active ageing policy in tourism and hospitality industry in Serbia". Саопштење је штампано у књизи апстраката: Arsenović, D. & Pavluković, V. (2019). *Implementation of active ageing policy in tourism and hospitality industry in Serbia*. CTTH 2019 abstract book, pp. 44–45.
2. Написан је научни рад „Population ageing and future tourism and hospitality workforce – implications for active ageing", аутори: Даниела Арсеновић, Угљеша Станков и Вања Павлуковић. Рад је послат у часопис *Polish Sociological Review*.

СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈСКОЈ ЦАРЕВИНИ (АУСТРОУГАРСКОЈ) 1790–1918. године
(руководилац пројекта: проф. др Љубомирка Крклјуш)

Проф. др Љубомирка Крклјуш

У току 2016. године у оквиру рада на пројекту било је настављено истраживање Српског народног покрета 1848–1849. године, односно делатности једног значајног и угледног учесника у Српском народном покрету – Константина Богдановића. Богдановић је у Покрету имао истакнуту улогу, па је и његова делатност била веома разноврсна. С обзиром на његову веома живу и свестрану делатност у важним сферама које су се односиле на Српски покрет, истраживање је показало да постоји и нека до сада непозната, ретко и летимично помињана или нетачно атрибуирана грађа.

У току рада на теми претходних година истраживана је првенствено Богдановићева политичка активност у току Српског народног покрета, нарочито за време боравка у Бечу у својству члана српске депутације – његове представке аустријској влади и другим политичким факторима и други списи, као и његови историографски радови. Кроз историографска истраживања и списе Богдановић је настојао да своје погледе на српско национално питање заснује и на историјским прегледима прошлости српског народа.

У току 2016. године прикупљена је и обрађена грађа из периода пре Покрета 1848. То су пре свега подаци о Богдановићевом боравку у иностранству – у Паризу и Лондону, где је провео око две године. Сачувана је Богдановићева преписка, релативно обимна, са различитим личностима српског јавног, политичког и културног живота, која је пружила драгоцене податке о његовим погледима на друштвене

и културне прилике свог времена, политичким идејама и ставовима, односима са Обреновићима и другим питањима.

У то време настали су значајни Богдановићеви радови, међу којима су свакако најважније његова анализа и критика Турског устава. Анализирани су и друге његове књиге и списи, о којима се није писало, настали у циљу одбране угледа династије Обреновића и кнеза Милоша, чију је улогу у борби за српску државност и самосталност Богдановић необично ценио. Поред тога прикупљени су и обрађени бројни Богдановићеви књижевни радови и критике и правнички текстови.

Написан је рад под насловом „Правни положај Срба у Јужној Угарској – стварност, жеље и контроверзе", као саопштење на научном скупу „Истраживање историје Срба у Угарској (Мађарској): стање и перспективе", у организацији Српског института у сарадњи са Матицом српском и Историјским институтом Мађарске академије наука у Будимпешти, 24–26. новембра 2016. године.

У току 2017. године завршен је рад на рукопису монографије о Константину Богдановићу. У истраживању су биле коришћене периодика и друга штампана грађа, као и архивска грађа која се чува у Рукописном одељењу Матице српске и Архиву САНУ у Београду, па су у рад унети и неки нови подаци који су у међувремену били пронађени. Рукопис је обима око 200 страница.

Објављен је чланак „Константин Богдановић о српском питању", у *Споменици академику Чедомиру Попову*, Нови Сад 2017, 399–428.

Током 2018. године објављена је књига *Константин Богдановић (1811–1854)*, Нови Сад. Објављени су и саопштени на научним скуповима следећи радови:

1. „О правном положају Срба у Јужној Угарској – стварност, жеље и контроверзе", *Зборник за историју Матице српске*, 98, Нови Сад 2018, 31–66.
2. „Мајска скупштина – у свом и нашем времену", *Летопис Матице српске*, јул–август 2018, 142–160.
3. „О правној природи Прводецембарског акта 1918. године о стварању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца", у зборнику *Први светски рат и Уједињење*, 214–239.
4. „Јаша Томић о националном и државном јединству", саопштење на научном скупу „Срби у Угарској 1848–1918: од Мајске до Велике народне скупштине", одржаном у Матици српској 2. новембра 2018. године.
5. „О неким питањима правног субјективитета чинилаца уједињења 1. децембра 1918. године", саопштење на научном скупу „Срби, крај рата и стварање Југославије", Српска академија наука и уметности, 29. и 30. новембар 2018. године.

Током 2019. године настављено је и највећим делом завршено прикупљање грађе за монографију о Павлу Арс. Поповићу. Започето је и писање монографије.

Пронађена је и припремљена за обраду врло значајна грађа за историју Српског народног покрета 1848–1849. године.

Објављени су или саопштени на научним скуповима следећи радови:

1. „Присаједињење Војводине матици Србији", *Отаџбини с љубављу, Сто година од присаједињења Војводства српског матици Србији 1918–2018*, Вршац 2019, 63–69.
2. „Историјски значај одлука Велике Народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена 25. новембра 1918. године", *Споменица присаједињења 1918–2018, Круна вековне борбе за ослобођење и уједињење*, Нови Сад, Београд 2019, 35–49.
3. „Павле Арс. Поповић – један знаменити делатник у српском културном простору", саопштење на научном скупу „Српски културни простор: устројство, проблеми, вредности", Матица српска, 17. и 18. маја 2019. године.

4. „Народно-црквена аутономија Срба у Угарској – правни основи, оквири и значај”, рад припремљен за Научни скуп посвећен јубилеју 800. годишњице аутокефалности Српске православне цркве (1219–2019) „Државно-црквено право кроз векове”, Будва 10–13. октобар 2019. године.
5. „Стефан Радичевић”, одредница у *Српском биографском речнику.*
6. „Павле Арс. Поповић”, одредница у *Српском биографском речнику.*
7. „Павел Петровић”, одредница у *Српском биографском речнику.*

Проф. др Владан Гавриловић

У 2016. години објављени су следећи радови:

1. „Унијаћење – процес покатоличавања српског народа у Хабзбуршкој монархији”, Међународни зборник *Сусрети култура*, Филозофски факултет, Нови Сад 2016, 139–147.
2. „Српска гимназија у Новом Саду тридесетих година 19. века”, Међународни зборник *Антика и савремени свет*, Београд 2016, 85–94.
3. „Заступљеност истраживања о Потиској војној граници у српској историографији”, Међународни зборник *Стање и перспективе истраживања у хуманистичким и друштвеним наукама*, Бања Лука 2016, 233–243.
4. „Записник новосадске црквене општине 1849”, *Зборник Матице српске за историју*, бр. 93, Нови Сад 2016.
5. „Миграције српског народа у Срем у време аустро-турског рата 1737–1739”, *Београдски историјски гласник*, бр. 6, Београд 2016.
6. Написано је 15 биографија за нови том *Српског биографског речника* Матице српске.

У периоду од 2017. до 2018. године највећи део истраживања је подређен завршним припремама за издавање књиге о винској десетини манастира Бешеново у другој половини XVIII века.

Део истраживања је протекао у сагледавању нових чињеница и грађе у Архиву Српске академије наука и уметности, патријаршијско-митрополијски архив у Сремским Карловцима (АСАНУК, ПМА), и Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду, фонд Манускрипти (РОМС, М) везаним за период Револуције 1848/1849. године. На ту тему написан је рад који је објављен у *Зборнику Матице српске за историју*, бр. 95, с насловом „Преговори између српске и мађарске стране новембра 1848. године”. На ту тему припремљен је рад о страдању православних манастира на територији Српске Војводине, који ће бити публикован у неком од историјских часописа у Републици Србији.

Учествовано је на међународном скупу „Култура и идентитет Буњеваца”, који је одржан фебруара 2017. године под покровитељством Скупштине Аутономне Покрајине Војводине, са темом „Заједнички живот Срба и Буњеваца у Сомбору до 18. века”.

Учествовано је на међународном научном скупу „Антика некад и сад: значај, улога и наслеђе кроз векове”, одржаном на Правном факултету у Београду 16. децембра 2017. године, под покровитељством Републичког министарства науке и технолошког развоја, Правног факултета и Античког друштва Србије. Презентован је рад „Цинцари – трговци и занатлије у Хабзбуршкој монархији у XVIII веку”.

Током 2018. године урађена су истраживања везана за економику фрушкогорских манастира у другој половини XVIII века, везаних за винску десетину, која је представљала више од 50% укупних манастирских прихода. Истраживања су изведена на примеру манастира Бешенова, од којег постоји сачувана књига винске десетине 70-их година XVIII века. С обзиром на страдање свих манастира, а посебно Бешенова, у Другом светском рату, сваки па и најмањи извор употпуњује још увек замагљену историјску слику манастирског живота. Истраживања су резултирала

књигом (монографијом) *Из ризнице фрушкогорских манастира. Винска десетина манастира Бешеново седамдесетих година XVIII века* (Филозофски факултет у Новом Саду – штампарија Футура).

Објављени радови:

1. „Опис славонских и сремских шума у делима Фридриха Вилхелма фон Таубеа и Франца Штефана Енгела" (Славонски Брод, 2017; Хрватски институт за повијест, 131–145. (лат.));
2. „Цинцари – трговци у Хабзбуршкој монархији у XVIII веку", Зборник *Антика и савремени свет*;
3. „Бачка епархија у првој половини XIX века", Зборник *Епархија Бачка кроз векове*;
4. „Српски народ у Хабзбуршкој монархији у XVIII веку – Привилегије као одраз државности у односима Двора и Угарске диете", Зборник *Ђоровићеви сусрети историчара, (Гацко)*.

У току 2019. године изашла је из штампе монографија *Винска десетина манастира Бешеново седамдесетих година XVIII века*, у издању Филозофског факултета у Новом Саду, стр. 390, ИСБН 978–86–6065–516–7.

У *Зборнику Матице српске за историју*, бр. 99, Нови Сад 2019, 21–29, објављен је рад „Миграције српског становништва у Банат у току аустро-турског рата 1737–1739". У коауторству са проф. др Дејаном Микавицом, изашао је рад у Зборнику *Бањалучки новембарски сусрети*, Бања Лука 2019, под насловом „Идеологија српских политичких странака у Аустроугарској", 151–173.

Осим тога, учествовано је на више међународних научних скупова, са рефератима, чије се издавање очекује 2020. године:

1. „Ottomans and Balkans", одржан у Београду септембра 2019;
2. „Барања кроз историју", одржан у Новом Саду, октобра 2019;
3. „Епархија Бачка кроз историју", одржан октобра 2019. у Бачкој Паланци;
4. „Знамените личности из Србије у историји Црне Горе", одржан у Подгорици, новембра/децембра 2019.

Проф. др Ђорђе Ђурић

У току 2016. године настављена су истраживања у Архиву Југославије (фонд Краљев двор – где се чувају значајни подаци и о руским емигрантима који су почетком XX века били у руској дипломатској служби у балканским земљама), Војном архиву у Београду (Заоставштина Драгутина К. Мићића *Официри српске војске у политичком животу Србије 1903–1914*). Архиву Србије (фонд Министарства иностраних дела – Политичко одељење; МИД-ПО) и Архиву САНУ у Београду (преписка Стојана Новаковића, Јована Жујовића и Гргура Миловановића). Настављена је обрада објављених историјских извора, литературе и периодике (неколико десетина наслова на српском, руском и немачком језику). Током 2016. године објављена су три рада. У овој календарској години учествовао сам са рефератом на научном скупу „Добровољци у великом рату".

Објављени су следећи радови:

1. Ђорђе Ђурић, *Век и по Матице српске у Српској Атини (1864–2014)*, „О плодовима изобилним", у: *Тако, а не иначе: споменица о 150-годишњици пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад*, главни уредник проф. др Драган Станић, Матица српска 2016, 32–38.
2. Ђорђе Ђурић, „Историја Матице српске Живана Милисавца", *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. 64, св. 2, Нови Сад 2016, 517–521.
3. У штампи је чланак: Đorđe Đurić, *General A. M. Zayonchkovski, The biography and the command of the serbian volunteers in Dobruja*.

У току 2017. године, у оквиру теме „Политички односи Србије и Русије 1909–1917” завршена је радна библиографија, проучене су литература и периодика и објављени историјски извори, више наслова на српском, руском и немачком језику. Обрађена је објављена грађа Архива Србије, Министарства иностраних дела – Политичко одељење (*Документи о спољној политици Краљевине Србије 1903–1914*, књ. III св. 3, 4, 5_1, 5_2, приредио Михаило Војводић, САНУ, Београд 2014). Архивска истраживање обављена су у Архиву Србије (фонд Јована Жујовића, преписка са друштвом руских новинара, преписка Јована Жујовића и Николе Пашића), Архиву Југославије (фонд Краљев двор, списи руске емиграције) и Архиву САНУ у Београду (преписка Љубе Стојановића, Јована Жујовића и Стојана Новаковића). Учешће са рефератом на научном скупу „Стојан Новаковић, поводом сто седамдесет пет година од рођења”, организатор САНУ, Београд 1–2. новембар 2017.

Као етапни резултати рада на пројекту, током 2017. године су написани и објављени следећи радови:

1. Ђорђе Ђурић, „Русија и Сава Владиславић”, у зборнику *Херцеговци у Панонији. Прилози поетско-историјског трага*, уредник Лука Бај, СПКД Просвјета, одбор у Новом Саду, ИП Београд, Зрењанин 2017, 69–86.
2. Ђорђе Ђурић, „Генерал А. М. Зајончковски, биографија и командовање српским добровољцима у Добруџи”, *Зборник радова научног скупа Добровољци у Великом рату 1914–1918*, Историјски институт Београд – у штампи.

У току 2018. настављена су архивска истраживања и објављени су резултати у зборницима радова, а на тему „Политички односи Србије и Русије 1909–1917”. Истраживања су обављена у Архиву Србије у Београду: фонд Министарства иностраних дела – Политичко одељење; фонд Јована Жујовића, преписка са друштвом руских новинара, преписка Јована Жујовића и Стојана Новаковића; Архиву Југославије: фонд Краљев двор, списи руске емиграције, и Архиву САНУ у Београду (преписка). Учешће са рефератом „Председник СКА Јован Жујовић о уједињењу Јужних Словена” на научном скупу „Крај рата, Срби и стварање Југославије” који су организовали САНУ, АНУРС и Матица српска. Приређен је зборник радова *Први светски рат и Уједињење*, у издању Матице српске.

Објављени радови:

1. Ђорђе Ђурић, „Генерал А. М. Зајончковски, Биографија и командовање српским добровољцима у Добруџи / Đorđe Đurić, „General A. M. Zayonchkovski, biography and command od serbian volunteers in Dobruja”, у Зборнику радова *Добровољци у Великом рату 1914–1918 / The volunteers in the great war 1914/1918*, Уредници: Срђан Рудић, Далибор Денда, Ђорђе Ђурић, Историјски институт, Институт за стратегијска истраживања, Матица српска, Београд 2018, 219–230.

Проф. др Александар Растовић

Током четворогодишњег периода (2016–2020) настављена су архивска истраживања у Архиву Србије, и то у: Политичком оделењу МИД-а, фонду Микрофилмотека и Посланство Велике Британије у Београду, Административном фонду, као и у личном фонду Илије Гарашанина. Замисао је да се истраже ставови званичне британске политике и дипломатије према српском националнополитичком и револуционарном покрету, и његовим главним актерима на територији Хабзбуршке монархије у 1848–1849. години. Започета су истраживања у фондовима: Збирка Varia и Збирка Радослав Перовић.

Др Урош Станковић

У оквиру рада на пројекту током 2016. године тема истраживања била је улога познатог књижевника и политичара Лазара Зубана у Српском народном покрету 1848/49. После вишемесечног истраживања током којег су прегледане релевантна

литература, мемоарска грађа, тадашња домаћа штампа и релевантна грађа Архива Србије, архива САНУ у Београду и Сремским Карловцима, Архива Војводине, Рукописног одељења Матице српске и Историјског архива Кикинде, израђен је рукопис научног чланка „Лазар Зубан у Српском народном покрету 1848/49", који је објављен у часопису *Српске студије*, 8/2017, 293–311.

Током 2017. године почело је прикупљање и прекуцавање новинских извештаја о најважнијим догађајима из историје Срба у Јужној Угарској који су се током XIX века одиграли у Новом Саду – оснивање Српске читаонице, мађарско бомбардовање Новог Сада 1849, први и други избор Светозара Милетића за градоначелника, оснивање Уједињене омладине српске, оснивање Либералне и Радикалне странке и убиство Мише Димитријевића. Чланци о овим збивањима, објављени у најтиражнијим српским листовима у Хабзбуршкој монархији, Кнежевини (Краљевини) Србији и Црној Гори, наћи ће се у књизи која ће бити објављена у оквиру едиције новосадске градске библиотеке о старом Новом Саду.

У току рада на пројекту током 2018. године резултати истраживања представљени су на научном скупу „Срби у Револуцији 1848/49. и дешавања у Србобрану". Скуп је одржан 15. јуна у организацији Општине Србобран и Удружења потомака и поштовалаца добровољаца ослободилачких ратова 1848–1918. „Србијански – србобрански". На скупу је представљен рад „Прота Матеја Ненадовић и Српски народни покрет 1848/49".

РАЗВОЈ ПРАВНЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ КОД СРБА
(руководилац пројекта: проф др Љубомирка Кркљуш)

Проф. др Љубомирка Кркљуш

Како је замисао о организовању рада на овој теми настала током истраживања разноврсних сфера делатности Константина Богдановића, једне значајне личности српског културног и јавног живота у првој половини XIX века и угледног правника, прикупљена је и грађа о стварању правне терминологије на српском језику у неким областима права. У то време је у угарском правном систему почео да се користи мађарски језик, па су мађарски преводи правних прописа са латинског који су тада начињени почели да се преводе и на српски језик. Поводом термина који су у појединим преводима први пут употребљавани вођене су полемике међу угледним српским правницима у Јужној Угарској. Прикупљени су ти преводи и полемички текстови српских правника који су у вези са њима настали – Константина Богдановића, Павла Арс. Поповића и других.

У току 2017. године прикупљени су грађа и објављени радови о првим преводима образаца за формулисање и писање разних докумената правне природе са немачког на српски језик начињених у XVIII веку и њиховим ауторима, знаменитим српским интелектуалцима тога времена – Алексију Везилићу и Атанасију Стојковићу, као и преводи неких прописа издатих за Војну границу у XVIII веку. Припремљена је грађа и о уставноправној терминологији уставних пројеката насталих у Српској Војводини у току Српског народног покрета 1848–1849. године.

Објављен је чланак „О преводима угарског Меничног закона, њиховим ауторима и критичарима", *Зборник Матице српске за историју*, 95, 1/2017, 15–38.

У току 2018. године настављен је рад на библиографији објављених радова, као и прикупљање грађе релевантне за пројект – превода закона, законских и уставних нацрта, стручних радова правника и бројних других извора. Резултати истраживања објављени су у раду: „Правни термини у епистоларима Алексија Везилића и Атанасија Стојковића", *Зборник за историју Матице српске*, 97, Нови Сад 2018, 69–82.

Током 2019. године настављено је прикупљање релевантне литературе и грађе. Постигнут је договор са проф. др Жиком Бујуклићем и начињени су први кораци у заједничком раду на анализи терминологије превода *Pandekta* немачког романисте Х. Дернбурга који је начинио Лаза Костић. Написан је чланак: „Уставноправни појмови и термини у документима Српског народног покрета 1848–1849. године", предат за *Зборник за историју*, 15 страница.

Др Урош Станковић

У оквиру рада на пројекту током 2016. године тема истраживања била је правна терминологија коришћена у држави Првог српског устанка. У правним прописима издатим у току Устанка, сачуваној грађи тадашњих магистрата, Карађорђевом деловодном протоколу и другим текстовима од значаја за тему, пронађен је велики број правних термина.

Да би се утврдили старост пронађених термина и њихово порекло, прегледан је велики број српских средњовековних извора права (повеље, преписи Душановог законика, рукописи Законоправила итд.), стари српски записи и натписи (Љубомир Стојановић), цела едиција „Стари српски записи и натписи из Војводине", грађа коју је Гаврило Витковић издао у делу *Споменици из будимског и пештанског архива*, грађа са територије данашње Црне Горе. Консултовани су и листови *Сербскија новини* и *Славено-сербскија вједомости*, као и дела *Кратко сочињеније о приватних и публичних делах* и *Сербски секретар*, чији су аутори Алексије Везилић, односно Атанасије Стојковић.

Током 2017. године проучаван је рукопис под насловом *Грађанско право у ц.к. Хрватско-славонској и Србско-банатској војничкој граници или Свеобшти грађански аустриски законик од год 1811. на србски језик преведен, и с додатцима за житеље граничарске потребним допуњен* (превод аустријског Општег грађанског законика (1811) на српски језик са коментарима, који је сачинио петроварадински адвокат Павле Шероглић).

У току рада на пројекту 2018. године, а на основу прикупљених података током истраживања аустријског Општег грађанског законика (1811), написан је текст под радним насловом „Коментар Аустријског грађанског законика Павла Шероглића", који је објављен у *Зборнику радова Правног факултета у Нишу*, бр. 83/2019, 19–39.

Својина је најважнији институт стварног права и један од најважнијих правних института уопште. Питање својине такође представља саму срж односа у друштву. Као и за готово сваки други правни институт, за њу су се у току развоја нововековне српске правне терминологије употребљавали различити термини. У току рада на пројекту 2019. године написан је рад под насловом „Српски термини за својину 1804–1918", који је предат за објављивање у часопису *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* за 2019. годину.

ИСТОРИЈА КАРЛОВАЧКЕ МИТРОПОЛИЈЕ ОД КРАЈА XVII ДО КРАЈА XVIII ВЕКА
(руководилац пројекта: проф. др Војин Дабић)

Богословље и духовни живот Карловачке митрополије
(носилац теме: проф. др Владимир Вукашиновић)

У току 2016. године објављена је (у коауторству са Николом Јоцићем) књига *Старе штампане књиге библиотеке Славонске епархије у Пакрацу*, Београд 2016.

Поводом објављивања књиге организована је Међународна конференција „Очување рукописног и старог штампаног наслеђа Југоисточне Европе: иденти-

тетска истраживања” на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, 18–19. новембра 2016. године.

Од 2017. године, сваке године у децембру у Матици српској одржава се научни скуп „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије”. Том приликом представљају се значајни радови настали током рада на пројекту. На научним скуповима изложено је око дванаест научних саопштења еминентних стручњака у оквиру две сесије.

Током 2018. године објављен је Зборник радова представљених на научном скупу „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије” одржаном у Матици српској, 11. децембра 2017. године. Део резултата истраживања спроведених током 2018. године представљен је на научном скупу „Културолошка и образовна преплитања и узајамни односи цркава и политичких ентитета Централне и Југоисточне Европе од 1690. до 1918. године”.

Током 2019. године објављен је Зборник радова представљених на научном скупу „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије” одржаном у Матици српској, у децембру 2018. године. Део резултата истраживања спроведених током 2019. године представљен је на научном скупу „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије у оквиру 800 година аутокефалије Српске православне цркве” који је одржан 16. децембра у Београду и 17. децембра у Новом Саду у Матици српској. У Матици српској радове и резултате истраживања предочили су: Порфирије Перић, Жарко Војновић, Драган Каран, Зоран Ранковић, Владимир Вукашиновић, Србољуб Убипариповић, Владислав Пузовић, Игор Борозан, Гордана Гаврић, Владета Петровић Анђела Гавриловић, Никола Лукић, Мирослава Костић, Владимир Симић, Ана Рашковић, Петар Николић и Дарко Јелић.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ НОВОВЕКОВНЕ ИСТОРИОГРАФИЈЕ ДО 1918. ГОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Ђорђе Ђурић)

Током 2017. године ужа радна група сарадника на пројекту приступила је истраживању најмање истражених питања – демографских прилика, развоја становништва и парохијалне мреже на простору Карловачке митрополије. Сарадници на пројекту у периоду од 2017. до 2020. године били су: проф. др Бранко Бешлин, др Радован Поповић и проф. др Ђорђе Ђурић.

Историја српске нововековне историографије до 1918. године
(носилац теме: проф. др Ђорђе Ђурић)

Током 2017. године настављено је истраживање утицаја европских историографија на развој историописања код Срба у XVIII и XIX веку. Проучени су литература и објављени извори који указују на методолошке утицаје (и контакте) Матеја Бела и Јана Томке Саског на Јована Рајића и Августа Лудвига Шлецера на Вука Караџића. Обављено је истраживање у Архиву САНУ у Београду где је проучен и приређен рукопис Симеона Пишчевића *Извешшшај сачињен од машшеријала који је пшрикуйљен из разних књиг̄а и хроника, и пшреведен на словенски језик, који г̄овори о словенском народу, о Илирији, Србији и о свим срйским кнежевима, краљевима, царевима и десйошшима, а шшакође и о Грчкој, Турској, давно прошлој уг̄арској йобуни и, на крају, о одласку срйског̄ народа у Русију*, који се чува под архивском сигнатуром 9238. *Исшорија срйског̄ народа* чији је аутор Симеон Пишчевић настала је последњих година XVIII века у императорској Русији, међутим, до данас није била у целости објављена. Овај драгоцени рукопис био је чуван у породици, док га ауторов праунук није предао Нилу Александровичу Попову, руском слависти, историчару

и археографу. Попов га је 1871. године поклонио Српском ученом друштву (чији је био дописни члан), али је једно време био „затурен" у оставштини Вука Караџића, и тек између два светска рата постао је познат српској научној јавности. Данас се чува у Архиву САНУ у Београду. Делове овог рукописа објавио је Нил Попов у часопису *Вѣстникъ Европы* у Санкт Петербургу 1870. године и углавном су се наши историчари до сада позивали на тај изворник.

Пишчевићева *Историја* обухвата период од старог века, Сеобе народа па до средине XVIII столећа. За време и прилике у којима је дело настајало показао је изузетно познавање литературе, а био му је доступан велики број дела античких, византијских, немачких, чешких и руских аутора. Посебну изворну вредност има опис прилика и догађаја којима је био савременик или су се одиграли у деценијама које су му претходиле, и који чине већи део рукописа.

Током 2017. као резултат рада на теми објављени су следећи радови:

1. Ђорђе Ђурић, „*Грађанска Европа* Чедомира Попова", *Летопис Матице српске*, година 193, мај 2017, књ. 499, св. 5, стр. 660–664.
2. Ђорђе Ђурић, „Павле Јулинац и Захарија Орфелин као историчари": у *Споменица академику Чедомиру Попову*, Уређивачки одбор: Василије Крестић и др., Нови Сад 2017, 287–309.

Током 2018. године извршена је анализа више извора који су утицали на развој историописања код Срба у XVIII веку, пре свега на дела Јована Рајића, Симеона Пишчевића и Захарије Орфелина. Обрађена су дела Антона Фридриха Бишинга (Anton Friedrich Büsching) објављена у историјско-географској едицији *Magazin für die neue Historie und Geographie* (чија су 22 тома изашла од 1767. до 1788), затим Андреја Лизлова (Андрей Иванович Лызлов) *Скитска историја* која је настала на основу руских летописа, хронографа, старих пописа државних службеника, пољско-литавских хроника, али и дела западних аутора, поред осталих и Ђованија Ботера. Потом је обрађено дело Јохана Георга Есихса (Johann Georg Essichs), *Kurze Einleitung zu der allgemeinen und besonderen Welthistorie: aufs neue übersehen, und bis auf gegenwärtige Zeit fortgesezet* изашло у Штутгарту 1707, а у XVIII веку доживело чак једанаест издања. Књига Франца Мартина Пелцела, једног од утемељивача модерне чешке историографије, просветитеља и једног од најзначајнијих припадника препорода свога народа, који је своја историографска дела објављивао на немачком, латинском и чешком језику, *Краткa историја Чеха* (*Kurzgefasste Geschichte der Böhmen von den ältesten bis auf die itzigen Zeiten*. St. Clemens, Prag 1774), настала је на основу старих чешких хроника, повеља и рукописа који су му били доступни.

Објављени радови:

1. Ђорђе Ђурић, „Од Сеобе народа до Сеоба", у: *Историја српског народа Симеона Пишчевића*, Нови Сад, Шид 2018, 7–133.

Током 2019. године у раду на пројекту је прикупљена грађа из руских архива и Архива САНУ која се односи на преписку Нила Александровича Попова са српским историчарима и њиховим потомцима. Обрађена је и преведена преписка Александра Платоновича Пишчевича са Нилом Поповом (Отдел рукописей РГБ Москва) са краја XIX века из које се види каква је била судбина оригинала рукописа мемоара Симеона Пишчевића. Такође је обрађена и преведена преписка Јована Суботића са Нилом Поповом у вези са Суботићевом посетом словенском конгресу у Москви и Санкт Петербургу и школовањем његовог сина Дејана у Русији. Грађа је приређена за штампу.

Настављен је рад на проучавању и анализи извора и литературе које су користили српски историчари у XVIII веку, пре свих Јован Рајић, Симеон Пишчевић и Захарија Орфелина. Обрађена су дела Карла Готлиба фон Виндиша, *Kurzgefasste Geschichte der Ungarn von den ältesten, bis auf die itzigen Zeiten*, Pressburg 1778; Јохана

Хибнера, *Kurtze Fragen aus der politischen Historie*, Leipzig 1693, као и више дела Кристофа Мартина Келера, укључујући и његову збирку историјских карата.

Објављен је чланак: „Historiographical work of Simeon Piščević: between Central Europe and Russia" у часопису *Istraživanja*, *Journal of historical researches*, 30/2019. Novi Sad 2019. У штампу је предат чланак „Председник СКА Јован Жујовић о уједињењу Јужних Словена", који је позитивно рецензиран и треба да буде објављен у зборнику са научног скупа САНУ *Крај Првог светског рата и стварање Краљевине СХС/Југославије*. Као резултат рада на пројекту редакцији *Зборника за друштвене науке Матице српске* је предат и рад „Немачки узори српске историографије друге половине XVIII и почетка XIX века". Рад је позитивно рецензиран, али је главни уредник одбио да рад објави.

Утицај идеја западноевропског либерализма на српску историографију
у другој половини XIX века
(носилац теме: проф. др Бранко Бешлин)

Током 2017. године, у оквиру истраживања доприноса Владимира Јовановића развоју српске историографије у другој половини XIX века, анализирана су његова дела *Српски народ и источно питање* и *Србенда и готован*. Прво дело је у виду брошуре најпре објавио 1863. у Лондону на енглеском (*The Serbian Nation and the Eastern Question*), а потом исте године у Новом Саду. Јовановић је, с намером да придобије британско јавно мњење за ослободилачку борбу Србије, изложио њену историју од почетака до савременог доба, с тим што је у интерпретацији догађаја и процеса следио идеолошке обрасце које су поставили енглески либерални историчари. Покушао је да докаже како Срби имају урођену склоност ка слободи и демократији и на тај начин оправда њихове тежње за ослобођењем од турске власти и државном самосталношћу. По његовом тумачењу, апсолутизам се међу Србима јављао искључиво као последица страног утицаја (византијског, османског, руског), али му се српски народ увек опирао бранећи своје изворне демократске установе. Следеће, 1864. године Јовановић је те ставове поновио у трактату *Србенда и готован* који се сматра једним од програмских текстова српског либерализма. Убрзо је 1864. претрпео оштру критику Ђуре Даничића која није била без политичке позадине. Даничића је подржао његов студент Стојан Новаковић. То је била предигра вишегодишњег спора који ће у историографији водити присталице националноромантичарске и критичке школе. Зато смо, поред основне теме, посветили пажњу и почетном раздобљу стваралаштва Стојана Новаковића и резултате тог истраживања изложили на научном скупу одржаном у организацији САНУ у Београду 1. и 2. новембра 2017. године.

И током 2018. године у оквиру истраживања доприноса Владимира Јовановића развоју српске историографије у другој половини XIX века, анализирана су његова дела *Српски народ и источно питање* и *Србенда и готован*. Јовановићев боравак у британској престоници означио је и преокрет у српској друштвеној мисли која се тада развијала под утицајем средњоевропских образаца. Млађа генерација интелектуалаца је, првенствено захваљујући Јовановићу, прихватила идеје енглеског и француског позитивизма, што се одразило и на историографију. По доласку из Лондона Јовановић је са својим присталицама покушао да преузме управу над Лицејем и Друштвом српске словесности у Београду, у чему је јануара 1864. био спречен, па је, да би се склонио од прогона режима, отишао у емиграцију. Најпре је боравио у Новом Саду, где су његови политички истомишљеници на челу са Светозаром Милетићем превладали у Матици српској. Ту је Јовановић 1864. објавио свој трактат *Србенда и готован*. Као и у *Источном питању*, анализирајући српску историју тврдио је да је све оно што је код Срба добро, изворно њихово, а рђаво последица

туђинских утицаја. Критику на овај текст изнео је Ђура Даничић у тексту *Србин Србенди* чиме је почео спор између романтичарске и критичке школе у српској историографији који ће кулминирати у наредне три деценије.

Објављен је рад:

1. „Борба либерала за превласт у Друштву српске словесности и Матици српској 1864–1866", *Глас САНУ* CDXXVIII, Одељење историјских наука, књига 18, Београд 2018, 281–298.

У претходној фази рада на пројекту истраживане су друштвене и политичке околности у којима је започела полемика између припадника „националноромантичарске" и „критичке" школе у српској историографији. Анализирани су историографски чланци и полемички текстови у два најзначајнија часописа Уједињене омладине српске: новосадској *Матици* и београдској *Вили*, које су писали Алимпије Васиљевић, Мита Ракић, Панта Срећковић, Чедомиљ Мијатовић и Стојан Новаковић. Истовремено је пажња обраћена на биографије аутора и истраживана њихова преписка како би се проникнуло у међусобне односе који су уз методолошка опредељења аутора и њихове политичке ставове такође утицали на ток полемике. У следећем истраживачком периоду највише пажње биће усмерено на двотомно дело Стојана Бошковића *Историја света за народ и школу* (1866, 1874) и *Свеопшту историју* (1864–1872) Панте Срећковића. У питању су два уџбеника намењена студентима Велике школе на којој су обојица аутора били предавачи. Намера је да се установи која су дела европских историчара Бошковић и Срећковић највише користили, како се то одразило на њихове методолошке концепције и интерпретацију историјских догађаја и процеса, те каква је била рецепција ових књига у јавности.

Српски књижевници XIX века и историографија
(носилац теме: др Радомир Ј. Поповић)

У 2017. години у фокусу истраживања је било прикупљање материјала за писање чланка о пореклу и школовању Косте (Стојана) Новаковића у Шапцу у раздобљу од 1842. до 1857. године. Та тема није довољно проучена у нашој историографској литератури. Узгредно су о томе писали Павле Поповић („Млади Новаковић (1842–1873)" у *Споменици Стојана Новаковића*, Београд: СКЗ, 1921) и Станоје Филиповић (*Школовање Стојана Новаковића*, ГМИАШ, 1976, XIII). Наиме, из њихових радова сазнајемо само толико да је Новаковић похађао основну школу у Шапцу од 1849. до 1853. године и четири разреда Шабачке полугимназије од 1853. до 1857. године, те предмете које је слушао као ученик полугимназије. Циљ истраживања је био да се на основу досад некоришћених извора, пре свега фонда Министарства просвете, фонда Кнежеве канцеларије и фонда Шабачког окружног начелства у Архиву Србије, реконструише породично порекло и школовање Косте Новаковића у Шапцу. У Међуопштинском историјском архиву у Шапцу прегледан је фонд Суда округа шабачког. У Народној библиотеци Србије и Библиотеци САНУ истражени су периодичне публикације, новине и часописи, у којима се пише о Новаковићевом пореклу. Прелиминарни резултати истраживања саопштени су на научном скупу о Стојану Новаковићу у САНУ 1. новембра 2017. године.

Резултат досадашњег рада на пројекту су публиковани следећи радови:

1. „Нићифор Нинковић – трагом *Жизниописанија* и других историјских извора", *Прилози за књижевност, историју, језик и фолклор* LXXXII (2016), 89–107;
2. „Анастас Јовановић – ангажовани обреновићевац", у: *Идентитети и медији. Уметност Анастаса Јовановића и његово доба*, Музеј Града Београда, Београд 2017, 53–67.

Према плану за 2018. годину, истраживања током те и делом претходне године била су усмерена на проучавање једног дела живота Стојана Новаковића, то јест,

његово одрастање и школовање. Тим истраживањима је хронолошки обухваћено раздобље од Новаковићевог рођења у Шапцу 1842. до завршетка Лицеја у Београду 1863. године. Иако у српској историографији постоји неколико чланака о „младом Новаковићу", истраживања су била усмерена на проналажење досад некоришћених докумената из фонда Министарства просвете у Архиву Србије о Новаковићевом школовању у шабачкој основној школи, шабачкој полугимназији, гимназији и Лицеју у Београду. Резултат истраживања су два рада. Први рад „Шабачки дани Стојана Новаковића" објављен је у зборнику радова *Стојан Новаковић поводом сто седамедесет пет година од рођења* у издању Српске академије наука и уметности. У раду је изнета основана претпоставка да се Новаковићев отац доселио у Шабац средином четврте деценије XIX века, приказано је његово школовање у основној школи у Шапцу од 1849. до 1853. године и полугимназији од 1853. до 1857. године. Други рад, „Стојан Новаковић у Гимназији и Лицеју 1857–1863. године", објављен је у часопису *Прилози за књижевност језик и фолклор.* У њему су објашњене околности под којима је Новаковић као сиромашан ученик примао благодејаније и бесплатне уџбенике током школовања. Истакнут је континуитет његовог образовања у Гимназији и Лицеју и стицање солидне основе за каснија свестрана научна интересовања (филологија, историја, библиотекарство).

У току 2019. године написана су три чланка: „Баталака о Карађорђу и Првом српском устанку у дневничким белешкама Николе Крстића", „Белешке из живота Јанка Веселиновића Драгутина Ђ. Туфегџића" и „Српско-руске теме у издањима Историјског института – допринос Андреја Шемјакина".

У првом раду који је објављен у зборнику радова *Од Карађорђа до Версајског мира* представљени су и анализирани дневнички записи Николе Крстића о раду Лазара Арсенијевића Баталаке на писању историје Првог српског устанка, затим о Крстићевим покушајима да се рукопис после Баталакине смрти публикује и, на крају, предаји рукописа на чување Српској краљевској академији. У раду „Белешке из живота Јанка Веселиновића од Драгутина Ђ. Туфегџића" који је објављен у часопису *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* приложене су четири непознате белешке из живота Јанка Веселиновића које је написао његов зет Драгутин Ђ. Туфегџић (1881–1960), свештеник и књижевник: „Из Јанковог детињства", „Јанков последњи Божић", „Јанкова галантност" и „Јанкови последњи часови живота". Реч је о аутентичним сведочанствима из живота великог писца која бацају ново светло на поједине догађаје из његовог живота. У раду „Српско-руске теме у издањима Историјског института – допринос Андреја Шемјакина", који ће бити објављен у зборнику радова 2020. године у спомен на изузетног и рано преминулог руског историчара Андреја Л. Шемјакина (1960–2018), компаративном анализом прилога објављених у периодичним издањима Историјског института на тему односа Србије и Русије, доказано је да је Шемјакин, са осам прилога, најпродуктивнији руски историчар који је публиковао радове у издањима Историјског института.

ПРИРЕЂИВАЊЕ И НАУЧНА ОБРАДА ГРАЂЕ ОСМАНСКОГ ПОРЕКЛА ИЗ МУЗЕЈА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
(руководилац пројекта: др Мирослав Павловић)

Музеј Српске православне цркве у Београду садржи значајну колекцију грађе османске провенијенције (око 300 докумената), која се тематским оквиром односи већином на сремске манастире. Хронолошки оквир колекције је прилично неуједначен, предњаче документа из класичног и раног транзиционог периода. Посматрано по карактеру грађе, у питању су значајним делом тапије и хуџети, односно докумената повезана са гаранцијама манастирских поседа, иако нису ретки фермани,

бујурулдије и остала врста докумената. Пројекат „Приређивање и научна обрада грађе османског порекла из Музеја Српске православне цркве” започет је 2018. године.

У почетној фази рада на пројекту обављени су послови припреме пројекта. Прибављена је дозвола Св. архијерејског Синода СПЦ и испитани су архивски фондови како би се стекао увид у врсту и обим архивске грађе. Процедура успостављања сарадње са Музејом СПЦ и управником Музеја господином Радовановићем текла је крајње задовољавајуће, али је поступак одобравања пројекта захтевао одређено време. Мапирање архивског фонда је отпочело упоредо са процедуром одобравања пројекта, захваљујући предусретљивости руководства Музеја. Извршена је груба класификација архивског материјала и установљено да фонд располаже грађом везаном највећим делом за фрушкогорске манастире и посебно имовинско-правне односе. Уз то, фонд располаже и са неколико фермана и осталих врста докумената централних органа власти. Што се стања грађе тиче, закључено је да је конзервирана и у изузетно добром стању. По добијању дозволе од СПЦ за отпочињање пројекта, приступило се дигитализацији грађе, што је и успешно завршено. Тиме је завршена прва фаза пројекта и стекли су се сви услови за отпочињање следеће фазе.

У наредном периоду очекује се детаљна класификација дигитализованог архивског материјала, израда архивских регеста и почетак рада на транслитерацији. Иако је, како је већ истакнуто, стање грађе изузетно добро, поједини документи су благо оштећени, што може представљати проблем приликом транслитерације.

Пројекат „Објављивања османске грађе из Музеја Српске православне цркве” спроводи Матица српска у сарадњи са Музејом СПЦ а по одобрењу Св. Синода Српске православне цркве. Пројектом су предвиђени систематска обрада, класификација и објављивање целокупног фонда грађе османске провенијенције из Музеја СПЦ. Од покретања пројекта (средином 2017. године) скениран је архивски материјал и објављена је његова детаљна класификација, те је током 2018. започет обиман посао транслитерације са упоредном израдом архивских регеста. Рад на документима је знатно одмакао, али је брзина напредовања условљена делимичним оштећењем докумената и проблемима који су својствени овој врсти посла, посебно имајући у виду њихову разноликост у врсти, квалитету очуваности и различитом хронолошком периоду. Током текуће године обрађени су материјали који се односе на економију фрушкогорских манастира, њихових поседа и осталих потраживања. Извршена је транслитерације значајног дела хуџета и берата. За транслитерацију су остали најпроблематичнији документи, узимајући у обзир њихову старост и степен очуваности. Може се очекивати да се посао транслитерације приведе крају у првом кварталу наредне године, што је уједно и најтежа фаза. Досадашњи рад на транслитерацији протекао је без већих проблема, с тим да се периодично јављају проблеми приликом реконструкције одређених минорних сегмената, који би могли незнатно утицати на претпостављене временске оквире. Може се закључити да је током текуће, 2018. године приведена крају најобимнија и најзахтевнија фаза пројекта, те да у наредном периоду пројекат улази у своју финалну фазу.

У плану рада за 2019. годину предвиђено је привођење крају посла транслитерације и превода архивске грађе, што је у највећем делу и урађено. Услед оштећења појединих докумената, или њихове нечитљивости, одређена места су остала проблематична за транслитерацију. Овај проблем је предвиђен као могућ и очекиван и у плану рада. Тренутни задаци су усмерени ка решавању проблема и финализовању пуног текста транслитерације и превода целокупне грађе. Очекује се да потпун превод буде завршен у првом тромесечју наредне године. Тада би целокупан материјал могао бити предат на рецензију.

Досадашњи резултати на пројекту презентовани су пред стручном публиком, османиста и оријенталиста, на научном скупу „Српски оријент”, организованом у

Матици српској, 15. октобра 2019. године. Током наредне године планирана је публикација научног рада проистеклог из рада на пројекту.

Значај рада на пројекту огледа се у систематском проучавању и публиковању целокупне грађе османског порекла из једног од најзначајнијих архивских фондова у нашој земљи, Музеју Српске православне цркве, и обавља се уз благослов Светог архијерејског Синода Српске православне цркве.

ТЕМИШВАРСКИ ОДБОР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Током четворогодишњег периода 2016–2020. године, Темишварски одбор је радио у саставу: Стеван Бугарски, председник (Темишвар), проф. др Ђорђе Ђурић, мср Дејан Јакшић, др Бранка Кулић, Божидар Панић (Арад), проф. др Душан Ј. Попов (Темишвар), проф. др Миља Радан (Темишвар) и мр Драган Тубић.

Уз чланове на реализацији активности Темишварског одбора радили су и сарадници: др Миодраг Ћурушкин (Темишвар), мср Љиљана Пузовић (Београд), Дејан Попов (Темишвар), Илона Миклошик (Темишвар), Зоран Марков (Темишвар) и Николета Демиан (Темишвар).

Чланови Темишварског одбора организовали су велики број активности и програма и на њима учествовали.

Током 2016. године учествовали су у организовању сусрета „Срби и Поморишје као тема у науци и култури", Арад и Велики Семиклуш, 2. и 3. септембра 2016, са излагачима из Румуније и Србије (Божидар Панић, Стеван Бугарски); у приређивању изложбе „Темишвар 1716. Почеци једнога европског града", Темишвар, поводом 300-годишњице изгона Турака и уласка аустријске царске војске у Темишвар (изложба је отворена 19. јула а затворена 10. децембра 2016. године) (Зоран Марков, Стеван Бугарски); на свечаности поводом отварања нове ликовне поставке у Владичанском двору у Темишвару (др Бранка Кулић); у истраживању страдања Срба заточеника у Арадском концентрационом логору 1914–1918, обрађено и објављено стотинак до сада необјављених докумената Арадске полиције (Божидар Панић, Стеван Бугарски); у документарном истраживању знаменитога догађаја у манастиру Бездину: долазак монаха прогнаних из манастира Винче 1740. године (Дејан Јакшић); у документарном истраживању о српској школи у месту Нађвали, која је укинута већ више деценија (др Душан Ј. Попов, Дејан Попов); у сређивању и приређивању рукописа монографије *Срби у Великом Семиклушу*, који је остао од Љубомира Степанова, покојнога члана Темишварскога одбора (Весна Рошка, Стеван Бугарски); у припремању књиге есеја покојнога проф. др Борислава Д. Крстића, члана Темишварскога одбора у првом саставу, 1991. године (др Драган Стојановић, Стеван Бугарски, Божидар Панић); у организовању међународнога скупа „Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и/или периферним областима" у Темишвару 14–16. октобра 2016. године (др Миља Радан, др Живко Милин); у организовању „Дана српске културе у Румунији", Темишвар, новембар 2016, и посебно у обележавању „Дана српског језика", Темишвар, 21. новембар 2016. године (др Жива Милин, др Душан Ј. Попов, др Миља Радан, Стеван Бугарски).

Поред тога, излагали су радове на скупу „Елите у Великом рату", Нови Сад, 27–28. октобар 2016; на скупу „Историја Срба у Мађарској (Угарској): стање и перспективе истраживања", Будимпешта, 24–26. новембар 2016; и скупу „Улога и значај свештеника у балканским ратовима и у Првом светском рату", Београд, 20. децембар 2016. Настављено је прикупљање грађе за наредну свеску *Темишварскоī зборника*; процена је да је до сада обезбеђено 60–65% грађе. Због презаузетости, током године није рађено на Библиографији Срба у Румунији 1508–2008. године.

Током 2017. године објављени су радови са којима су чланови Темишварског одбора учествовали на скуповима током 2016. године: *Опсцена лексика у српском језику*, Ниш 2017; *Свештеници у Великом рату*, Београд 2017; *Српске елите у Великом рату*, Нови Сад 2017; *Бела Барток и српска музика*, Будимпешта 2017. Током 2018. године пристигли су томови радова са скупова на којима су чланови Темишварскога одбора учествовали током 2017. године: *Манастири и библиотеке чувари културне баштине*, Ириг – Велика Ремета 2018, „Исходишта", Темишвар–Ниш 2018.

Уз логистичку подршку Савеза Срба у Румунији чланови Темишварскога одбора организовали су традиционални годишњи „Арадски поморишки скуп", 6. октобра 2017, са темом „Музички живот Срба у Поморишју"; остварено је систематско прикупљање и излагање података о хоровима и оркестрима у местима: Арад, Арад-Гај, Наћвала, Фенлак, Велики Семиклуш, Деска (Мађарска), те синтезни прегледи рада сеоских хорова у Поморишју и први покушај сагледавања црквених појаца у Поморишју. Настојало се посебно на бележењу података из новије прошлости. Чланови Темишварскога одбора учествовали су у организовању међународног скупа „Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и/или периферним областима" у Нишу октобра 2017. и на њему излагали.

Традиционални годишњи „Арадски поморишки скуп" организован је и 2018. године, 27. и 28. септембра, са две теме: арадске годишњице (150 година од приступања Саве Текелије Матици српској, односно 80 година од смрти Ивана Алексића) и занати Срба у Поморишју. О Сави Текелији у Матици српској беседио је, по позиву, проф. др Душан Николић. Објављен је зборник са скупа из 2017. *Арад кроз време*, бр. 18.

Чланови Темишварскога одбора учествовали су у организовању међународног скупа „Материјална и духовна култура Срба у мултиетничким срединама и/или периферним областима у Темишвару" октобра 2018. године и на њему излагали.

Поводом Дана српског језика у Румунији приређена је изложба „Српски буквари у Румунији", са пратећим каталогом. Аутор изложбе и каталога је Стеван Бугарски.

Током 2019. године организован је у Араду јубиларни 20. „Арадски поморишки скуп" и за ту прилику издат зборник *Арад кроз време 2019*. Организован је у Темишвару научни скуп „Сто година крупних догађања за Србе у Румунији", посвећен стогодишњици окончања Великога рата, а пристигли радови предложени су за објављивање у тематском броју *Темишварског зборника* 11.

Приликом Дана српске културе у Темишвару 2019. године приређена је изложба „Европски мотиви у колекцији Галерије Матице српске" са пратећим каталогом. Аутор изложбе и каталога је Галерија МС. Приликом Дана српског језика у Румунији приређена је изложба „Српски календари алманаси у Румунији" са пратећим каталогом. Аутор изложбе и каталога је Стеван Бугарски.

Када су у питању истраживачки послови, у периоду од 2017. до 2019. године, чланови Темишварског одбора и сарадници континуирано су наставили да се баве значајним темама.

Настављено је истраживање о Србима у светским ратовима. Пронађен је матични протокол умрлих, при Српској саборној цркви у Темишвару, у којем је уписано 56 Срба ратника умрлих од болести и од рана у темишварским болницама; они се додају броју од 864 умрлих које су уписали војни свештеници. Утрошено је прилично времена и енергије на прегледу градских матичних протокола у Арадској жупанијској служби Националнога архива Румуније, ради допуне података о Арадском концентрационом логору 1914–1918. (протоколи су законски постали доступни тек по истеку 100 година од уписа) (Божидар Панић). Зачудо, уписивање смрти логорских заточеника умрлих 1914. и почетком 1915. године обављано је са закашњењем

од по неколико месеци, а јавља се сумња да каснији смртни случајеви, када више нису коришћена градска гробља него логорско гробље код Тврђаве, нису регистровани у градској служби. Током 2019. обрађена су гробна места свештенства Српске православне цркве у Темишвару. Обухваћено је раздобље 1756–2016. године. Регистровано је 105 смртних случајева (дакле гробова) и идентификовано 35 постојећих гробних обележја, од којих је најстарије из 1830. године. Подаци су приказани у књизи *Гробна места свештеника и ђакона Српске православне цркве у Темишвару*, која је објављена старањем аутора (Стеван Бугарски) у Темишвару 2019. Настављено је идентификовање гробних места свештеника Српске православне цркве који су служили у Румунији, дакле после 1919. (идентификовано их је 156) и српских гробова по црквама и капелама (идентификовани у местима: Темишвар (Град), Темишвар (Мехала), Темишвар (Фабрика), Немет, Рудна, Фиритеаз, Бегегсов, Вењ, Петрово Село, Герман, Варадија; делимично обрађени).

Темишварски одбор је започео да се бави интернирским гробовима на Долњем гробљу у Араду. Састављена је скица дотичне парцеле и прешло се на процену правних услова за добијање трајне концесије над гробовима интернираца 1914–1915, односно да ли је ССР или ко надлежан.

Приступило се попису, класификацији, опису и препису текстова споменика подигнутих после два светска рата погинулим: мештанима, руским војницима, војницима војске Краљевине Србије, совјетским војницима. Албум је састављен и обухвата споменике које су подигли сами Срби у српским местима (свега 51) и заједничке споменике који су подигнути у местима са мешовитим становништвом (свега 10). Рукопис је преломљен и прихваћен за издавање у Издавачкој кући Савеза Срба у Румунији 2020. (Стеван Бугарски, Дејан Попов). Приступило се попису и истраживању српских гробова; то је веома опсежна тема и још увек није у потпуности сагледано ни осмишљено њено финансирање. Током 2018. године пописано је 108 гробних места српског свештенства у Темишвару; планира се објављивање пописа у засебном тому. Остварено је истраживање о сусељанима Срба у Српском Семартону, селу које је 1938. године записано са 98,9% Срба. Испоставило се да је у раздобљу 1788–1990. године у месту било несталнога несрпског становништва, које је имало 347 рођења и 362 сахране. Истраживање је објављено у тому на четири језика који се говоре у Банату: српском, немачком, мађарском и румунском (Стеван Бугарски).

Започето је истраживање о стању српскога живља у Румунији почетком Другога светског рата, и то на основу жандармеријских извештаја (Миодраг Ћурушкин). Започето је и истраживање румунских докумената о присуству војске Краљевине Србије у Банату 1918–1919. на основу упитника попуњених 1934–1935. у Тамиш-торонталској жупанији за 237 сеоских општина. Закључци су сажети у напису објављеном у *Темишварском зборнику* бр. 10. (Зоран Марков). Наставља се истраживање по истом изворнику за Карашку и Северинску жупанију.

Закључен је рукопис *Монаштво Карловачке митрополије. Грађа за биографски речник*, који обухвата око 1000 стандардних страна сложеног текста, односно око 3800 монашких биографија. Рад је започео члан Темишварског одбора блаженопочивши владика Сава (Вуковић), а окончао Стеван Бугарски. Том је издао манастир Гргетег 2018. Рађено је на писању опште Завичајне (ретроспективне) библиографије Срба у Румунији.

На захтев Института за истраживање националних мањина, који делује у Клуж-Напоки, а по молби и опуномоћењу Савеза Срба у Румунији, састављен је синтезни хронолошки преглед догађања у оквиру српске мањине за раздобље 2010–2015. године.

У оквиру Дана српске културе у Темишвару, односно при обележавању Дана српског језика у Румунији, 2016. године, остварено је, уз помоћ Библиотеке Мати-

це српске и Савеза Срба у Румунији, фототипско издање *Банатскога алманаха за годину 1827*, док је 2017. године у оквиру Дана српске културе у Темишвару организован дводневни скуп (2–3. новембра) под насловом „Сто година крупних догађања за Србе у Румунији", са широком тематиком предратном, ратном и послератном. Учествовало је 17 излагача из Румуније, Србије и Немачке; по народности било је Срба, Румуна, Немаца и Мађара. Скуп је отворен у присуству министра културе Србије, амбасадора Србије у Букурешту и генералног конзула Србије у Темишвару. Такође, у оквиру Дана српске културе у Темишвару организовано је обележавање Дана српског језика у Румунији. На свечаној академији учествовали су ученици гимназије „Доситеј Обрадовић" у Темишвару, а беседу је, по позиву, одржао проф. др Душан Иванић, председник Управног одбора Доситејеве задужбине. Били су присутни представници Вукове задужбине. Отворена је изложба насловљена „Српски буквари у Румунији". За ту прилику остварили смо, уз помоћ Библиотеке Матице српске и Савеза Срба у Румунији, фототипско издање књиге Теофана Прокоповича *Первое учение отроком*, српско-румунског буквара штампаног у Римнику 1726. године.

Бригом Темишварског одбора сва издања Срба у Румунији из периода 2016–2019. године достављена су Библиотеци Матице српске и Народној библиотеци Србије. Током четворогодишњег периода, чланови Темишварског одбора сарађивали су писањем биографија за *Српски биографски речник*.

У Архиву Војводине прегледан је инвентар и, за потребе изучавања, фотокопиран фонд Епархијске конзисторије за раздобље 1783–1801. године. Фотокопирање је обављено настојањем и трошком Дејана Попова. Аутобиографију владике Јустина (Јовановића), који је био архимандрит бездински пре но што је постао епископ будимски, објавио је Дејан Јакшић. За Епархију темишварску састављен је детаљан преглед парохија, филијала и њихове поделе на протопрезвитерате од 1727. до 1797. године. Притом су откривени подаци о постојању православних цркава за које се није знало. Употпуњени су списак епископа и свештеника и њихови основни биографски подаци. Припремиће се издавање целине 2021. године. Окончане су предвиђене обрада и допуна података о школи у Нађвали. Прионуло се на израду биографског речника српских учитеља у Румунији после 1919. године (Душан Ј. Попов).

Букурештанско издање *Бећарца* (Букурешт, 1982) знаменито је по томе што је грађа сакупљана на терену у скоро свим местима где су тада живели Срби у Румунији и што је, због објективних демографских услова, такав поступак непоновљив. Основни текст је прегледан и пратећи текст дорађен. Покушаће се његово издавање код којег издавача у Србији, да би издање доспело код шире читалачке публике.

Одељење за природне науке

Током 2016. године реализована су и завршена истраживања појединих пројеката и пројектних тема. У завршној години пројекта „Генетика крвних група становништва Војводине" (руководилац пројекта: проф. др Бранислава Белић) прикупљени су планирани подаци о крвногрупним системима и подаци везани за АБ0 и Рх систем. Спроведена је анализа прикупљених података, како за крвне групе АБ0 и Рх крвногрупног система, тако и за фреквенцију генотипова и гена у системима МНСс, Кел, Дафи, Лутеран, Кид, Луис и П. У току статистичке обраде података примећено је да пројекат обухвата, до сада, на територији Војводине значајан број узорака за велики број крвногрупних система. По подацима из литературе и досадашњег научноистраживачког рада у овој области, на подручју Војводине, добијен је до сада највећи број узорака и дошло се до најпрецизнијих статистичких

података о појединим крвногрупним системима и заступљености крвних група у становника Војводине.

У завршној години пројекта „Испитивање критичних параметара потребних за утврђивање квалитета кукуруза као сировине у производњи пива" (руководилац пројекта: проф. др Ида Лескошек Чукаловић) извршена је анализа добијених резултата из претходних година истраживања. Резултати су статистички обрађени и утврђено је да за потребе пиварске индустрије најбоље карактеристике поседује хибрид кукуруза ПАКО са садржајем екстракта од 91,82% рачунато на суву материју и релативно ниским садржајем масти од 2,49%. Поред хибрида ПАКО следећи хибриди су дали велики принос екстракта рачунато на суву материју: Агрис B38 (90,48%), ЗП 666 (90,14%), T56 (89,61%), П1114 (88,84%) и МАС 59П (88,40%). Садржај масти у наведеним хибридима се кретао у границама 2,02–3,75%. Остали хибриди нису дали висок садржај екстракта (74,5–86,6%) и могли би бити рангирани на следећи начин: 2/АС72> ДКЦ 4590> МАС 56Ф> НС 640> ДКЦ 5707> ПИОНИР Ф 38>1/АС 72> ДКЦ 6089> АС 54 (АС 62)> АС 57. Садржај масти у наведеним хибридима је био значајно виши и кретао се у границама од 2,74 до 4,04%. Хибрид ПАКО је отпоран на ниске температуре, даје висок и константан принос чак и у стресним условима, толерантан је на сушу и високе температуре те се стога може препоручити узгајање овог хибрида као сировине за потребе пиварске индустрије. Поред хибрида ПАКО, за потребе пиварске индустрије могло би се препоручити и узгајање следећих хибрида: Агрис B38, ЗП 666, T56, П1114 и МАС 59П.

ПРОУЧАВАЊЕ ФРУШКЕ ГОРЕ
(руководилац пројекта: проф. др Пал Божа)

Биолошки активна једињења биљака Фрушке горе
(носилац теме: проф. др Горан Аначков)

Током 2016. године завршена су сва флористичка, еколошка и фитохемијска испитивања одабраних група биљних таксона за које су карактеристични иридоиди. Наиме, резултати рада из претходних година упућивали су константно на потребу проширивања листе таксона. Из тих разлога, сваке године су се настављала истраживања обогаћивањем списка иридоидних врста новим таксонима. Истраживања у 2016. години пратило је додатно фитохемијско испитивање врста за које смо, показало се оправдано, претпостављали да поседују значајне количине иридоида, што није било познато у литератури. У протеклом периоду проверени су добијени резултати у хемијској карактеризацији новоодабраног биљног материјала, прикупљеног са Фрушке горе, на присуство и садржај иридоидних гликозида. Предмет истраживања биле су врсте из биљних фамилија са мањим бројем врста на Фрушкој гори. Сакупљени биљни материјал мацериран је у метанолу. Применом хроматографских техника као и специфичних бојених реакција доказано је присуство дитерпена и тритерпена. У раду су примењене технике танкослојне хроматографије TLC, препаративне TLC као и HPLC-DAD методе HPLC-MS-MS технике. Добијени резултати компарирани су са подацима из литературе.

Анализом резултата завршен је поступак прикупљања података те је у односу на раније организовање композиције рукописа завршено писање поглавља:

поглавље 1. Теоријске основе синтезе и функције иридоида у биљкама,

поглавље 2. Диверзитет станишта Фрушке горе,

поглавље 3. Описи биљака са иридоидима, биохемијска карактеризација и потенцијална употреба.

Потенцијални списак садржи 97 таксона од којих су детаљно приказани они који имају значајне количине иридоида и представљају природни ресурс. Таксо-

номска структура флористичког списка медицинске флоре је усаглашена са модерним класификационим системима, а у потпуности прати модел карактеристичан за едицију.

Током наредних година вршена су флористичка, еколошка и фитохемијска испитивања одабраних група биљних таксона за које су карактеристични дитерпени и тритерпени као и биљака са фенолима и флавоноидима. Наиме, резултати рада из претходних година упућивали су константно на потребу проширивања листе таксона. Из тих разлога, сваке године су се настављала истраживања обогаћивањем списка врста новим таксонима. Истраживања у протеклим годинама пратило је додатно фитохемијско испитивање врста за које смо, показало се оправдано, претпостављали да поседују значајне количине секундарних биомолекула који су били предмет истраживања, што није било познато у литератури. Потенцијални списак биљака са дитерпенима и тритерпенима садржи око 60 таксона, од којих ће детаљно бити приказани они који имају значајне количине дитерпена и тритерпена и представљају природни ресурс. Таксономска структура флористичког списка медицинске флоре је усаглашена са модерним класификационим системима, а у потпуности прати модел карактеристичан за едицију.

Реализација пројектних задака обухватала је активна додатна теренска истраживања, нови сет лабораторијских испитивања која су подразумевала изолације-детекције и квалификације биомолекула. Већ постојеће информације о врстама које садрже истраживану групу активних биомолекула су се показале као оскудне те су предвиђене и активности лабораторијских истраживања. Теренска испитивања обухватила су проверу станишта и процену стања популација, проналажење нових локалитета и станишта одабраних биљака на подручју Фрушке горе. Теренска ботаничка истраживања настављена су лабораторијском анализом основних мониторинг елемената везаних за динамику популација истраживане групе биљака на Фрушкој гори. Колектовање материјала је праћено сакупљањем одговарајућих количина и њиховом припремом за даље поступке екстракције и изолације циљане групе једињења. Укупан материјал је таксономски и систематски обрађен у Хербаријуму Департмана за биологију и екологију Природно-математичког факултета у Новом Саду (BUNS) те су том приликом и одвојени и обележени примерци јемства (*Voucher specimens*) везани за биљке које су даље обрађиване биохемијским методама.

Рукопис биљака са иридоидима је завршен и заједно са извештајем о раду у 2019. години предат на даљу процедуру Одбору Одељења за природне науке Матице српске.

Низијски рељеф Војводине
(носилац теме: проф. др Слободан Марковић, дописни члан САНУ)

Током 2016. године успешно су реализоване све планиране активности везане за планирана теренска и лабораторијска мерења, а највећа пажња била је посвећена писању и финалној припреми научних радова за слање у часописе. То је резултирало пристојним бројем објављених радова. Листа објављених радова је приказана по категоријама радова по класификацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Објављени радови:

M14

– Vasiljević, Dj. A., Marković, S. B., Vujačić, M. 2016. Appreciating Landscapes throught history – the basis of modern loess geotourism in the Vojvodina region of north Serbia, From: Hose, T. (ed.) *Appreciating Physical Landscapes: Three Hundred Years of Geotourism*. Geological Society, London, Special Publications, 417, 229–239.

M21

– Obreht, I., Zeeden, C., Hambach, U., Veres, D., Marković, S. B., Bösken, J., Svirčev, Z., Bačević, N., Gavrilov, M. B., Lehmkuhl, F. 2016. Tracing the influence of Mediterranean climate on Southeastern Europe during the past 350,000 years. *Scientific Reports 6*, 36334, doi:10.1038/srep36334(2016). IF za 2015 5.228.
– Zeeden, C., Kels, H., Hambach, U., Schulte, P., Protze, J., Eckmeier, E., Markovic, S. B., Klasen, N., Lehmkuhl, F., accepted. Three climatic cycles recorded in a loess--palaeosol sequence at Semlac (Romania) – implications for dust accumulation in south-eastern Europe. *Quaternary Science Reviews 154*, 132–140. IF 4.521.
– Ninkov, J., Marković, S., Banjac, D., Vasin, J., Milić, S., Banjac, B., Mihailović, A. 2016. Mercury content in agricultural soils (Vojvodina Province, Serbia). Environmental Science and Pollution Research, doi: 10.1007/s11356-016-7897-1 IF 2.760.
M22
– Smalley, I. J., Bentley, S. P., Marković, S. B. 2016. Loess and fragipans: Development of polygonal-crack-network structures in fragipan horizons in loess ground. *Quaternary International 399*, 228–233. IF 2,067.
– Marković, S. B., Fitzsimmons, K., Sprafke, T., Gavrilović, D., Smalley, I. J., Jović, V., Svirčev, Z., Gavrilov, M. B., Bešlin, M. 2016. The history of Danube loess research. *Quaternary International 399*, 86–99. IF 2,067.
M23
– Gavrlov, M., Tošić, I., Marković, S. B., Unkašević, M., Petrović, P. 2016. Analysis of annual and seasonal temperature trends using the Mann-Kendall test in Vojvodina, Serbia. *IDOJARAS 120*, 183–198. IF 0.500.
– Petrović, M., Pavić, D., Marković, S. B., Meszaros, M., Jovičić, A. 2016. Comparison and estimation of the values in wetland areas – study of Ramsar sites Obedska Bara (Serbia) and Lonjsko Polje (Croatia). *Carpathian Journal of Eart and Environmental Sciences 11*, 367–380. IF 0.730.
– Sümegi, P., Marković, S., Molnár, D., Sávai, S., Náfrádi, K., Szelepcsénzi, Z., Novák, Z. 2016. Crvenka loess-paleosol sequence revisted: local and regional Quaternary biogeographical inferences of the southern Carpathian Basin. *Open Geocsiennces 8*, 390–404. IF 0.726.
M24
– Bjelajac, D., Mesaroš, M., Schaetzl, R. J., Pavić, D., Micić, T., Marković, R. S., Gavrilov, M. B., Perić, Z., Marković, S. B. 2016. *Geographica Pannonica 20*, 1–7.

Током октобра 2017. године реализовано је 26 дана теренских истраживања са колегама из Института за геологију и геофизику Кинеске академије наука из Пекинга које је предводио проф. др Ђинђен Хао. Највећа пажња је била посвећена писању и финалној припреми научних радова за слање у часописе. Листа објављених радова је приказана по категоријама радова по класификацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Објављени радови:

M21a
– Obreht, I., Hambach, U., Veres, D., Zeeden, C., Bosken, J., Stevens, T., Marković, S. B., Klasen, N., Brill, D., Burow, C., Lehmkuhl, F., 2017. Shift of large-scale atmospheric systems over Europe during late MIS 3 and implications for Modern Human dispersal. *Scientific Reports 7*, 58–48. (IF za 2016 4,259).
M21
– Ninkov, J., Marković, S., Banjac, D., Vasin, J., Milić, S., Banjac, B., Mihailović, A. 2017. Mercury content in agricultural soils (Vojvodina Province, Serbia). *Environmental Science and Pollution Research 24*, 10966–10975. (IF 2,741).
– Bösken, J., Kasen, N., Zeeden, C., Obreht, I., Marković, S. B., Hambach, U., Lehmkuhl, F. 2017. New luminescence-based geochronology farming the last two

glacial cycles at the southern limit of European Pleistocene loess in Stalać (Serbia). *Geochronometria 44*, 150–161. (IF 1,426).

M22

- Tasić, N. N., Penezić, K., Marković, S. B., Catto, N. 2017. Vinča – Garden of Eden. *Quaternary International 429*, 1–2. (IF 2,199).
- Bate, S., Stevens, T., Buylaert, J-P., Marković, S. B., Roos, P., Tasić, N. 2017. Pottery versus sediment: Optically stimulated luminescence dating of the Neolithic Vinča culture, Serbia. *Quaternary International 429,* 45–53. (IF 2,199).

M23

- Lukić, T., Marić, P., Hrnjak, I., Gavrilov, M. B., Mladjan, D., Zorn, M., Komac, B., Milošević, Z., Marković, S. B., Sakulski, D., Jordan, J., Đorđević, J., Pavić, D., Stojsavljević, R., 2017. Forest fire analysis and classification based on a Serbian case study. *Acta Geographica Slovenica 57-1*, 51–63. (IF 0,533).
- Marković, V. N., Vasiljevic, D. A., Jovanović, T., Lukić, T., Vujičić, M. D., Kovačević, M., Ristić, Z. A., Marković, S. B., Ristanović, B., Sakulski, D. 2017. The effect of natural and human-induced habitat conditions on number of Roe Deer: Case study of Vojvodina, Serbia. *Acta Geographica Slovenica 57-2*, 57–69. (IF 0,533).

M24

- Tomić, N., Koković, J., Jakšić, D., Ninkov, J., Vasin, J., Malićanin, M., Marković, S. B. 2017. Terroir of the Tri Morave Wine Region (Serbia) as a Basis for Producing Wines with Geographical Indication. *Geographica Pannonica 21*, 166–178.

Радови објављени онлајн:

- Gavrilov, N. B., Marković, S. B., Schaetzl, R. J., Tošić, I. A., Zeeden, C., Obreht, I., Sipos, Gy., Ruman, A., Putniković, S., Emunds, K., Perić, Z., Hambach, U., Lehmkuhl, F., in press. Prevailing surface winds in Northern Serbia in the recent and past time periods; modern- and past dust deposition. *Aeolian Research*. DOI:10.1016/j.aeolia.2017.07.008 (IF 2,298).
- Radaković, M., Tošić, I. A., Gavrilov, M. B., Bačević, N., Marković, S. B., in presss. The analysis of aridity in Central Serbia from 1949 to 2015. *Theoretical and Applied Climatology*. DOI: 10.1007/s00704-017-2220-8 (IF 2,640).
- Tošić, I. A., Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Ruman, A., Putniković, S. in press. Seasonal prevailing surface winds in Northern Serbia. *Theoretical and Applied Climatology.* DOI: 10.1007/s00704-017-2044-6 (IF 2,640).

Током 2018. године реализовано је 15 дана теренских истраживања са колегама из Института за геологију и геофизику Кинеске академије наука из Пекинга које је предводио проф. др Шенкси Ксију. Листа објављених радова је приказана по категоријама радова по класификацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Објављени радови:

M21a

- Zeeden, C., Hambach, U., Obreht, I., Hao, Q. Z., Abels, H. A., Lehmkuhl, F., Gavrilov, M. B., Marković, S. B. 2018. Patterns and timing of loess-paleosol transitions in Eurasia: Constraints for paleoclimate studies. *Global and Planetary Change 162*, 1–7.
- Marković, S. B., Yang, S. L., Mason, J. 2018. Editorial: Eurasian loess. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology 509*, 1–3.
- Marković, S. B., Sümegi, P., Stevens, T., Schaetzl, R. J., Obreht, I., Chu, W., Buggle, B., Zech, M., Zech, R., Zeeden, C., Gavrilov, M. B., Perić, Z., Svirčev, Z., Lehmkuhl, F. 2018. The Crvenka loess-paleosol sequence: A record of continuous grassland domination in the southern Carpathian Basin during the Late Pleistocene. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology 509*, 33–46.

– Marković, S. B., Stevens, T., Mason, J., Vandenberghe, J., Yang, S., Veres, D., Újvári, G., Timar-Gabor, A., Zeeden, C., Guo, Z., Hao, Q., Obreht, I., Hambach, U., Wu, H., Gavrilov, M. B., Rolf, C., Tomić, N., Lehmkuhl, F. 2018. Loess correlations – Between myth and reality. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology 509*, 4–23.

M21

– Schaetzl, R. J., Bettis, E. A., Crouvi, O., Fitzsimmons, K. E., Grimley, D. A., Hambach, U., Lehmkuhl, F., Marković, S. B., Mason, J. A., Owczarek, P., Roberts, H. M., Rousseau, D.-D., Stevens, T., Vandenberghe, J., Zárate, M., Veres, D., Yang, S., Zech, M., Conroy, J. L., Dave, A.K., Faust, D., Hao, Q., Obreht, I., Prud'Homme, C., Smalley, I., Tripaldi, A., Zeeden, C., Zech, R. 2018. Approaches and challenges to the study of loess – Introduction to the LoessFest Special Issue. *Quaternary Research 89*, 563–618.
– Song, Y., Guo, Z., Marković, S. B., Hambach, U., Deng, C., Chang, L., Wu, J., Hao, Q., 2018. Magnetic stratigraphy of the Danube loess: A composite Titel – Stari Slankamen loess section over the last one million years in Vojvodina, Serbia. *Journal of Asian Earth Sciences 155*, 68–80.

M22

– Radaković, M., Tošić, I. A., Gavrilov, M. B., Bačević, N., Gavrilov, M. B., Marković, S. B. 2018. The analysis of aridity in Central Serbia from 1949 to 2015. *Theoretical and Applied Climatology 133*, 887–898. DOI: 10.1007/s00704–017–2220–8.
– Lukić, T., Bjelajac, D., Fitzsimmons, K. E., Marković, S. B., Basarin, B., Mlađan, D., Micić, T., Schaetzl, R. J., Gavrilov, M. B., Milanović, M., Sipos, G., Mezősi, G., Knežević-Lukić, N., Milinčić, M., Létal, A, Samardžić, I. 2018. Factors triggering landslide occurrence on the Zemun loess plateau, Belgrade area, Serbia. *Environmental Earth Sciences 77*, 519.
– Lehmkuhl, F., Bösken, J., Hošek, J., Sprafke, T., Marković, S. B., Obreht, I., Hambach, U., Sümegi, P., Thiemann, A., Steffens, S., Lindner, H., Veres, D., Zeeden, C. 2018. Loess distribution and related Quaternary sediments in the Carpathian Basin, *Journal of Maps 14*, 673–682. DOI:10.1080/17445647.2018.1526720.
– Smalley, I., Marković, S. B. 2018. Four loess pioneers: Charles Lyell, F. von Richthofen, V. A. Obruchev, L. S. Berg. *Quaternary International 469*, 4–43.
– Gavrilov, N. B., Marković, S. B., Schaetzl, R. J. Tošić, I. A., Zeeden, C., Obreht, I., Sipos, Gy., Ruman, A., Putniković, S., Emunds, K., Perić, Z., Hambach, U., Lehmkuhl, F., 2018. Prevailing surface winds in Northern Serbia in the recent and past time periods; modern- and past dust deposition. *Aeolian Research 31*, 117–129. DOI:10.1016/j.aeolia.2017.07.008.
– Tošić, I. A., Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Ruman, A., Putniković, S. 2018. Seasonal prevailing surface winds in Northern Serbia. *Theoretical and Applied Climatology 131*, 1273–1284.. DOI: 10.1007/s00704–017–2044–6.

M23

– Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Janc, N., Nikolić, M., Valjarević, A., Komac, B., Zorn, M., Punišić, M., Bačević, N. 2018. *Acta Geographica Slovenica 58*, 7–25.
– Miljković, D., Božić, S., Miljković, L., Marković, S. B., Lukić, T., Jovanović, M., Bjelajac, D., Vasiljević, D. A., Vujičić, M. D., Ristanović, B. 2018. Geosite Assessment Using Three Different Methods; A Comparative Study of the Krupaja and the Žagubica Springs-Hydrological Heritage of Serbia. *Open Geosciences 10*, 192–208.
– Vasiljević, D. A., Vujičić, M. D., Božić, S., Jovanović, T., Marković, S. B., Basarin, B., Lukić, T., Čakardić. J., 2018. Trying to underline geotourist profile of National park visitors: Case study of NP Fruška Gora, Serbia (Typology of potential geotourists at NP Fruška Gora). *Open Geosciences 10*, 222–233.

– Vujičić, M. D., Vasiljević, D. A., Hose, T. A., Tasić, N., Đurić, A., Marković, S. B. 2018. A multi-criteria decision analysis with special reference to loess and archaeological sites in Serbia (Could geosciences and archaeology cohabitate?). *Open Geoscience 10*, 333–343.
– Tičar, J., Tomić, N., Breg-Valjavec, Zorn, M., Marković, S. B., Gavrilov, M. B. 2018. Speleotourisn in Slovenia: Balance in between mass tourism and geoheritage protection. *Open Geoscience 10*, 344–357.

M24

– Tomić, N., Koković, J., Jakšić, D., Ninkov, J., Vasin, J., Malićanin, M., Marković, S. B. 2018. Terroir of the Tri Morave Wine Region (Serbia) as a basis for producing wines with geographical indicaton. *Geographica Pannonica 21*, 166–178.

Током 2019. године реализовано је 22 дана теренских истраживања са колегама из Института за геологију и геофизику, Кинеске академије наука из Пекинга, које је предводио проф. др Ђинђен Хао, и Фуџоу универзитета, које је предводио проф. др Бингуи Цаи. Листа објављених радова је приказана по категоријама радова по класификацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Објављени радови:

M21a

– Constantin, D., Veres, D., Panaiotu, C., Anechitei-Deacu, V., Groza, S. M., Begy, R., Kelemen, S., Buylaert, J.-P., Hambach, U., Marković, S. B., Gerasimenko, N., Timar-Gabor, A. 2019. Luminescence age constraints on the Pleistocene-Holocene transition recorded in loess sequences across SE Europe. *Quaternary Geochronology 49*, 71–77.
– Obreht, I., Zeeden, C., Hambach, U., Veres, D., Marković, S. B., Lehmkuhl, F., 2019. A critical reevaluation of palaeoclimate proxy records from loess in the Carpathian Basin. *Earth Science Reviews 190*, 498–520.

M21

– Svirčev, Z. B., Dulić, T., Obreht, I., Codd, G. A., Lehmkuhl, F., Marković, S. B., Hambach, U., Meriluoto, J. 2019. Cyanobacteria and loess-an underestimated interaction. *Plant and Soil 439*, 293–308.

M22

– Gavrilov, M. B., An, W., Xu, C., Radaković, M. G., Hao, Q., Yang, F., Guo, Z., Perić, Z., Gavrilov, G., Marković, S. B. 2019. Independent Aridity and Drought Pieces of Evidence Based on Meteorological Data and Tree Ring Data in Southeast Banat, Vojvodina, Serbia. *Atmosphere 10*, 586.
– Govedarica, D. D., Gavrilov, M. B., Zeremski, T. M., Govedarica, O. M., Hambach, U., Tomić, N. A., Sentić, I., Marković, S. B., 2019. Relationships between heavy metal content and magnetic susceptibility in road side loess profiles: A possible way to detect pollution. *Quaternary International 509A*, 148–159.
– Radaković, M., Gavrilov, M. B., Hambach, U., Schaetzl, R. J., Tošić, I., Ninkov, J., Vasin, J., Marković, S. B. 2019. Quantitative relationships between climate and magnetic susceptibility of soils on the Bačka Loess Plateau (Vojvodina, Serbia). *Quaternary International 509A*, 85–94.
– Perić, Z., Adophi, E. L., Buylaert, J. P., Stevens, T., Újvári, G., Marković, S. B., Hambach, U., Fischer, P., Zeeden, C., Schmidt, C., Schulte, P., Huayu, L., Shuangwen, Y., Lehmkuhl, L., Obreht, I., Veres, D., Vött, A., Zöller, L. 2019. Quartz OSL dating of late Quaternary Chinese and Serbian loess: a cross Eurasian comparison of dating results and mass accumulation rates. *Quaternary International 509A*, 30–44.
– Smalley, I., Marković, S. B. 2019. Controls on the nature of loess particles and the formation of loess deposits. *Quaternary International 509A*, 160–164.

– Tomić, N., Antić, A., Marković, S. B., Đorđević, T., Zorn, M., Valjavec, M. B. 2019. Exploring the Potential for Speleotourism Development in Eastern Serbia. *Geoheritage 11 (2)*, 359–369.
M23
– Kovačić, S., Jovanović, T., Miljković, Dj., Lukić T., Marković, S. B., Vasiljević D. A., Vujičić, M. D., Ivkov, M. C. 2019. Are Serbian tourists worried? The effect of psychological factors on tourists‘ behavior based on the perceived risk. *Open Geosciences 11*, 273–287.
– Janc, N., Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Protić-Benišek, V., Benišek V., Popović, L. C., Tomić, N. A. 2019. Ice Age theory: a correspondence between Milutin Milanković and Vojislav Mišković. *Open Geosciences 11*, 263–272.
– Gavrilov, M. B., Lukić, T., Janc, N., Basarin, B., Marković, S. B. 2019. Forestry Aridity Index in Vojvodina, North Serbia. *Open Geosciences 11*, 367–377.
– Gavrilović, B., Sümegi, P., Ćirić, M., Radaković, M. G., Gavrilov, M. B., Mladjen, D., Marković, S. B. 2019. The Middle and Late Pleniglacial (Weichselian) malacofauna of the Zemun loess–paleosol sequence, Serbia. PalZ (2019). https://doi.org/10.1007/s12542-019-00465-y.
M24
– Antić, A., Tomić, H., Marković, S. 2019. Karst geoheritage and geotourism potential in the Pek River lower basin (eastern Serbia). *Geographica Pannonica 23 (1)*, 32–46.

ИСТРАЖИВАЊЕ ФАУНЕ ФРУШКЕ ГОРЕ
(руководилац пројекта: проф. др Смиљка Шимић)

Бескичмењаци представљају најбројнију групу врста у живом свету. И поред тога најслабије су истражени. У прилог томе говори податак да је само око 10% група у Србији детаљније проучена. Многи подаци нису обједињени тако да се резултати не могу користити за сагледавање биогеографских и еколошких вредности појединих, а посебно заштићених подручја. То и јесте био мотив за покретање овог пројекта, посебно имајући у виду подручје Фрушке горе, нашег најстаријег националног парка.

Током 2016. године припремљена је дефинитивна верзија два обимна научна прилога која ће бити штампана у петој књизи едиције *Бескичмењаци Фрушке горе*. Такође, током 2016. године су уговорена и започета истраживања неколико бескичмењачких група за које до сада нису постојали обједињени подаци за подручје Националног парка. Тренутно се ради на неколицини бескичмењачких група – *Isopoda* (*Crustacea*), *Arctiidae* и *Tortricidae* (*Lepidoptera*), *Syrphidae* (*Diptera*) и макрозообентосу у водама Фрушке горе.

Током наредних година, део истраживања је започет, а за поједине групе бескичмењака се радило на обједињавању података и припреми рукописа за штампу. Такође, одштампана је пета књиге ове едиције *Invertebrates of the Fruška Gora mountain; Бескичмењаци (Invertebrata) Фрушке горе V,* у којој су обрађене две групе инсеката – сурлаши (*Coleoptera, Curculionoidea*) и *Heteroptera*.

Истраживачи на пројекту су током ове године учествовали на домаћим и иностраним скуповима и имали завидну научну продукцију (проф. др Анте Вујић, проф. др Снежана Раденковић, др Зорица Недељковић, проф. др Бранко Миљановић, др Младен Хорватовић, др Дејан Стојановић и групе сарадника), а детаљни подаци се налазе у научним картонима поменутих истраживача.

До сада је објављено пет монографија ове едиције, а према плану за 2019. годину радови су требали бити у завршној фази за објављивање и шесте књиге.

Током 2019. године припремљено је шест научних радова за публиковање од стране 13 истраживача-специјалиста за одређене групе бескичмењака. Припре-

мљени су и сви прилози, а у наредном периоду се очекује рецензирање поменутих радова од стране два иностранa рецензента. Радови су писани на енглеском језику, поседују стандардна поглавља, али имају и обиман сажетак на српском језику. Списак аутора и радова налази се у табели.

Nikola R. Vesović Dejan V. Stojanović Srećko B. Ćurčić	О ФАУНИ БУБА ПЕШЧАРКИ (COLEOPTERA: CARABIDAE: CICINDELINAE) ПЛАНИНЕ ФРУШКЕ ГОРЕ ON THE FAUNA OF TIGER BEETLES (COLEOPTERA: CARABIDAE: CICINDELINAE) OF MT. FRUŠKA GORA
Smiljka Šimić Zorica Nedeljković Antonio Ricarte Snežana Radenković Ante Vujić	НОВЕ ВРСТЕ ОСОЛИКИХ МУВА (INSECTA: DIPTERA: SYRPHIDAE) ЗА ФАУНУ ФРУШКЕ ГОРЕ NEW SPECIES OF HOVERFLIES (INSECTA: DIPTERA: SYRPHIDAE) FOR THE FRUŠKA GORA MOUNTAIN
Dejan V. Stojanović	CLERIDAE (INSECTA, COLEOPTERA) ФРУШКЕ ГОРЕ CLERIDAE (INSECTA, COLEOPTERA) OF FRUŠKA GORA
Dejan V. Stojanović	DREPANIDAE (INSECTA, LEPIDOPTERA) ФРУШКЕ ГОРЕ DREPANIDAE (INSECTA, LEPIDOPTERA) OF FRUŠKA GORA
Dejan V. Stojanović	TORTRICIDAE (INSECTA, LEPIDOPTERA) ФРУШКЕ ГОРЕ TORTRICIDAE (INSECTA, LEPIDOPTERA) OF FRUŠKA GORA
Mladen Horvatović Dragiša Savić	МОКРИЦЕ (CRUSTACEA, ISOPODA, ONISCIDEA) ФРУШКЕ ГОРЕ WOODLICE (CRUSTACEA, ISOPODA, ONISCIDEA) OF THE FRUŠKA GORA MOUNTAIN

ИСТОРИЈА МЕДИЦИНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ КУЛТУРЕ НА ТЛУ ДАНАШЊЕ ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Јован Максимовић)

Истраживања на овом пројекту Одељења за природне науке Матице српске започела су 1989. године. Иницијатор овога пројекта и његов први руководилац био је академик Берислав Берић, касније проф. др Милорад Велисављев, а сада проф. др Јован Максимовић.

Пројекат је конципиран тако што се посебно ради на истраживању и писању појединих историјских раздобља, од праисторије до данашњих дана, а посебно се врше истраживања и писање историјата појединих медицинских дисциплина. У прва два тома је обрађен и у две посебне публикације објављен период од праисторије до 1848. године, на којем је радила група аутора. Што се тиче историјата медицинских дисциплина, објављене су следеће публикације: *Историја ветеринарске медицине*, аутора проф. др Војислава Јовановића, *Патолошка анатомија и судска медицина у Војводини*, аутора проф. др Драгише Поповића, и *Историја апотекарства Војводине*, мр пх Илије Савкова.

Током 2016. године истраживане су опште историјске прилике у свету и на територији данашње Војводине, које би имале директног или индиректног утицаја на медицину и здравствену културу. Такође, рађено је на истраживању и писању монографије о лекарима пречанима у српском цивилном и војном санитету, монографије у оквиру истог пројекта. Спроведена су истраживања историјата хирурги-

је на територији Војводине, о чему је део грађе објављен у *Свескама за природне науке Матице српске* (*Зелене свеске*).

У току 2017. године завршено је писање, а затим коректура и припрема за штампу књиге о учешћу лекара пречана у српском цивилном и војном санитету. Аутор је проф. др Јован Максимовић. У току је истраживање и писање другог дела другог тома опште историје медицине и здравствене културе на тлу Војводине, у периоду од 1848. до 1941. године, кроз читавих 100 година. У 2017. години завршено је писање уводног дела, који се односи на геополитичке прилике у свету, затим на прилике на територији Војводине у том периоду, као и на многобројна открића у медицини у свету током тих 100 година. Настављено је истраживање здравствених прилика на територији Војводине кроз тај временски период. Ова истраживања врши проф. др Јован Максимовић. Истраживање и писање историје хирургије у Војводини обављао је током 2017. године проф. др Милан Бреберина.

У току 2018. и 2019. године настављено је истраживање и писање историје здравствене културе на тлу Војводине од 1848. до 1941. године, кроз читавих 100 година. То је уједно и најопсежнији део пројекта, јер је управо у то време, поред развоја опште медицине, дошло до оснивања нових медицинских делатности, у складу са новим открићима у развоју здравства у свету. Свака регија Војводине истражује се посебно (Срем, Банат и Бачка). Општи уводни део је написан и у току је истраживање и писање историјата здравствене културе Бачке. Завршена су истраживања и написан је текст о историји здравствене културе у Европи и свету у споменутом стогодишњем временском периоду, када су се десила бројна епохална открића медицинске науке и праксе. Завршено је писање текста историјскополитичких збивања и прилика на територији данашње Војводине.

Такође је у завршној фази писање историјата хирургије на територији данашње Војводине. Истраживање и писање текста овог посебног тома врши проф. др Милан Бреберина и очекује се завршетак текста и предаја за штампу до краја 2019. године.

РИТОВИ ВОЈВОДИНЕ – ЈУЧЕ, ДАНАС, СУТРА
(руководилац пројекта: проф. др Анте Вујић)

У 2016. години посебна пажња била је усмерена на истраживања простора неколико ритских станишта у Војводини, Ковиљско-петроварадински рит, горње Подунавље. Истраживања су била усмерена на теренски рад; обраду прикупљеног материјала и података; обједињавање резултата и припрему публикација. Највећи део активности је био везан за следеће теме: диверзитет и заштита појединих група организама на ритским стаништима у Војводини на темељу постојећих законских решења, посебно у истраживањима таксона које се налазе у категоријама заштићених и строго заштићених врста. Настављена су истраживања орнитофауне у ритовима Војводине.

Добијени су вредни резултати који ће бити обједињени у монографске публикације у наредним годинама. Резултати би могли бити примењиви у мерама очувања предела од посебног научног значаја, али и у мерама коришћења присутних ресурса у смислу одрживог управљања. Посебна пажња била је усмерена на социоекономске аспекте газдовања ритским стаништима.

Објављени радови:

– Markov, Z., Nedeljković, Z., Ricarte, A., Vujić, A., Jovičić, S., Jozan, Z., Mudri-Stojnić, S., Radenković, S., Ćetković, A. (2012): Bee (Hymenoptera: Apoidea) and hoverfly (Diptera: Syrphidae) pollinators in Pannonian habitats of Serbia, with a description of a new Eumerus Meigen species (Syrphidae). *Zootaxa 4154 (1)*: 027–050.

У 2017. години настављена су истраживања простора неколико ритских станишта у Војводини која претходних година нису била покривена. Истраживања су била усмерена на теренски рад, обраду прикупљеног материјала и података и обједињавање резултата. Посебна пажња је посвећена уклапању ритских станишта у концепт еколошких мрежа у сарадњи са Заводом за заштиту природе Војводине. У оквиру тога су настављена истраживања орнитофауне у ритовима Војводине.

Део резултата је публикован у научним радовима:

- Schleuning, M., Frund, J., Schweiger, O., Welk, E., Albrecht, J., Albrecht, M., Beil, M., Benadi, G., Bluthgen, N., Bruelheide, H., Bohning-Gaese, K., Dehling, M., Dormann, C. F., Exeler, N., Farwig, N., Harpke, A., Hickler, T., Kratochwil, A., Kuhlmann, M., Kuhn, I., Michez, D., Mudri Stojnić, S., Plein, M., Rasmont, P., Schwabe, A., Settele, J., Vujić, A., Weiner, C. N., Wiemers, M., Hof, C.: *Ecological networks are more sensitive to plant than to animal extinction under climate change. Nature Communications*, DOI: 10.1038/ncomms13965.
- Jovičić, S., Burgio, G., Diti, I., Krašić, D., Markov, Z., Radenković, S., Vujić, A. (accepted). Influence of landscape structure and land use on *Merodon* and *Cheilosia* (Diptera: Syrphidae): contrasting responses of two genera. *Journal of Insect Conservation*. DOI: 10.1007/s10841-016-9951-1.

У 2018. години настављена су истраживања посвећена укључивању ритских станишта у концепт еколошких мрежа у сарадњи са Заводом за заштиту природе Војводине. Урађене су анализе које су презентоване у једној публикацији која је субмитована у реномираном међународном часопису. Поред тога настављена су истраживања ритских станишта која у претходном периоду нису била предмет детаљних анализа. Планира се наставак истраживања на просторима мањих ритова уз реке Војводине.

Објављени радови:

- Miličić, M., Vujić, A., Cardoso, P. (2018) Effects of climate change on the distribution of hoverfly species (Diptera: Syrphidae) in Southeast Europe. *Biodiversity and Conservation 27 (5)*: 1173–1187.
- Popov, S., Miličić, M., Diti, I., Marko, O., Sommaggio, D., Markov, Z., Vujić, A. (2018) Phytophagous hoverflies (Diptera: Syrphidae) as indicators of changing landscapes. *Community Ecology 18 (3)*: 287–294.

У 2019. години настављена су истраживања посвећена развоју концепта еколошких мрежа везано за ритска станишта у сарадњи са Заводом за заштиту природе Војводине. Теме које су реализоване односе се на истраживања флоре и фауне ритова Војводине. Посебна пажња је била усмерена на истраживања о одрживом управљању и коришћењу ритских станишта, развоју активне заштите ових подручја и увођењу посебних садржаја који подржавају одрживост и развој (екотуризам). Настављена су истраживања Потисја, Потамишја, горњег Подунавља, и ритских станишта уз реку Саву. Истраживања ритских подручја трају већ дуги низ година, посебно са хидробиолошких аспеката, као и праћења стања појединих микробиолошких аспеката, и праћења стања појединих микробиолошких параметара, уз интензивна флористичка и делом реализована фаунистичка проучавања.

Део резулата је публикован у научним радовима:

- Milić, D., Radenković, S., Radišić, D., Andrić, A., Nikolić, T., et al. (2019) Stability and changes in the distribution of Pipiza hoverflies (Diptera, Syrphidae) in Europe under projected future climate conditions. PLOS ONE 14(9): e0221934. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0221934

– Miličić, M., Popov, S., Vujić, A., Ivošević, B., Cardoso, P. (2019) Come to the dark side! The role of functional traits in shaping dark diversity patterns of south-eastern European hoverflies. Ecol Entomol. doi:10.1111/een.12788

Учесници на пројекту: географија (др Владимир Стојановић, др Драгослав Павић, др Минуцер Месарош); ботаника (др Ружица Игић, др Божа Пал, др Бранислава Буторац, др Драгана Вуков, др Биљана Пањковић, др Горан Аначков, др Дубравка Полић, др Снежана Радуловић, др Душанка Лакетић); зоологија (др Смиљка Шимић, др Анте Вујић, др Слободан Пузовић, др Предраг Радишић, др Снежана Раденковић, Никола Стојнић).

ЗДРАВСТВЕНА БЕЗБЕДНОСТ СУШЕНОГ ВОЋА СА АСПЕКТА НАЛАЗА КСЕРОФИЛНИХ ПЛЕСНИ И МИКОТОКСИНА
(руководилац пројекта: проф. др Марија Шкрињар)

У току 2016. године испитан је утицај природних антимикробних агенаса на раст изолованих плесни и продукцију микотоксина у *in vitro* и *in vivo* условима.

Бројни резултати, добијени током ових истраживања, публиковани су у међународним часописима (М23–2,) или у зборницима са међународних скупова (М34–2).

Објављени радови:

М23

– Blagojev, N., Škrinjar, M., Čabarkapa, I., Šošo, V., Suturović, I. (2016). Survival of some food-borne fungi in the presence of oregano essential oil. *Agro FOOD Industry Hi Tech 27 (1)*, 38–42.
– Kocić-Tanackov, S., Dimić G., Mojović, Lj., Gvozdanović-Varga, J., Djukić-Vuković, A., Tomović, V., Šojić, B., Pejin, J. (2016). Antifungal activity of the onion (*Allium cepa* L.) essential oil against *Aspergillus*, *Fusarium* and *Penicillium* species isolated from food. *Journal of Food Processing and Preservation*, doi:10.1111/jfpp.13050.

M34

– Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Mojović, Lj., Đukić-Vuković, A., Pejin, J. (2016). Effect of caraway (*Carum carvi* L.) extract on the *Aspergillus versicolor* growth and sterigmatocystin production. Book of Abstracts of 4th International ISEKI Food Conference: Responsible Research and Innovation in the Food Value Chain, 6-8 July, Vienna, Austria, p. 161.
– Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Mojović, Lj., Djukić-Vuković, A., Tomović, V., Šojić, B., Pejin, J. (2016). Antifungal activity of the garlic (*Allium sativum* L.) essential oil against *Aspergillus* species isolated from food. Book of Abstracts of the Second International Scientific & Expert Conference: Narural resources, green Technology & sustainable development/2 – GREEN 2016, 5-7 October, Zagreb, Croatia, p. 70.

Одбрањени специјалистички радови:

– Радојевић, Ј. (2016). Токсигене плесни и афлатоксини у кикирикију и сувом грожђу на тржишту Републике Србије. Специјалистички рад. Технолошки факултет. Универзитет у Новом Саду.

Током 2017. године су изведена миколошка и микотосиколошка испитивања сировог кукуруза и производа од кукуруза, са посебним освртом на токсигене врсте. Узорци су узорковани случајним избором у прехрамбеним продавницама, продавницама „здраве хране" и на пијацама. Изоловање и одређивање укупног броја плесни изведено је према ИСО стандарду (21527-2) на миколошкој подлози (дихлоран 18% глицерол агар – ДГ18), или пласирањем зрна на подлогу, а идентификација и таксономска класификација према кључевима за детерминацију (Klich, 2002; Samson et al., 2004). Садржај укупних афлатоксина одређен је ЕЛИСА тестом.

Од 31 испитаног узорка присуство плесни је утврђено у 28, док код 3 узорка кукурузних пахуљица није детектован раст. У највећем проценту су били контаминирани узорци сировог кукуруза. Просечан број плесни по зрну је био 3,3. Код кукуруза кокичара тај број је износио 2,1, а код смрзнутог кукуруза шећерца 0,86. Просечан број плесни добијен методом разређења био је највећи код кукурузног брашна (4,3 log cfu/g), док се код осталих производа кретао од 0,8 до 1,8 log cfu/g.

Највећи удео у укупној микопопулацији сировог кукуруза имале су плесни рода *Aspergillus* са 54,3%, затим *Penicillium*, *Eurotium* и *Rhizopus* са 15,6%, 15% и 12,4% изолата. Код кукуруза кокичара, у поређењу са сировим кукурузом, род *Penicillium* је био незнатно фреквентнији од рода *Aspergillus*. Њихова заступљеност у укупној микопопулацији износила је 36,4 и 35,6%. Следећи по уделу у укупној микопопулацији (22,5%) припадници су рода *Fusarium*. Најфреквентније у микопопулацији смрзнутог кукуруза шећерца такође су биле плесни рода *Penicillium*, са уделом од 30,2% у односу на укупан број изолата. Други је био род *Aspergillus*, са уделом од 25,6%. Врсте рода *Cladosporium* имале су учесталост од 14%, а рода *Alternaria* 9,3%.

Код кукурузног брашна, као и у случају кукуруза кокичара, највећи део укупне микопопулације чинили су родови *Penicillium* и *Aspergillus*, са већим уделом рода *Penicillium* (47,5%) у односу на род *Aspergillus* (31,6%). Род *Fusarium* је био следећи по фреквентности са 13,9%. У укупној микопопулацији паленте доминантан је био род *Fusarium*, коме је припадало 61,4% изолата. Учесталост рода *Byssochlamys* је била 17,5%, док су родови *Aspergillus* и *Penicillum* показали мањи удео, од 5,3%. Са фреквентношћу од 57,1% у укупној микопопулацији интензитет контаминације кукурузних пахуљица рода *Aspergillus* је био највећи. Плесни рода *Cladosporium* су у укупном броју изолата представљале 28,6%. Род *Penicillium* је имао удео од 14,3%.

Од токсигених *Aspergillus* spp. код сировог кукуруза, кукуруза кокичара и кукурузног брашна највећи удео у укупној микопопулацији имала је врста *A. flavus*. Код смрзнутог кукуруза шећерца са највећим бројем изолата била је *A. clavatus*, код паленте *A. fumigatus*, а најфреквентнија код кукурузних пахуљица била је *A. niger*.

Од укупно 31 испитаног узорка 23 је садржавало афлатоксине у нивоу од 0,514 до 2,381 μg/kg. Утврђене количине афлатоксина ни у једном узорку нису биле изнад максимално дозвољене концентрације афлатоксина које су регулисане Правилником Републике Србије.

Имајући у виду значај и заступљеност орашастих плодова у људској исхрани и прехрамбеној индустрији, као и њихову потенцијалну контаминацију токсигеним плеснима, циљ овог пројекта био је да се испита миколошка и микотоксиколошка контаминација различитих узорака орашастих плодова, са посебним освртом на токсигене врсте плесни. Наиме, поједине врсте плесни могу продуковати микотоксине, веома токсичне секундарне метаболите, због чега је важно спроводити редовне контроле њиховог присуства у сировинама и производима намењеним за људску исхрану. У оквиру пројекта „Микотоксигене плесни и микотоксини у сировинама и производима намењеним за људску исхрану" током 2018. године, анализирано је укупно 25 узорака различитих орашастих плодова. Узорци су сакупљани методом случајног избора у прехрамбеним продавницама, продавницама „здраве хране" и на пијацама а обухватали су сирове лешнике, сирове бадеме, орахе, индијске орахе и пистаће.

Одређивање укупног броја плесни изведено је према ИСО стандарду (21527-2) пласирањем зрна на микробиолошку подлогу дихлоран 18% глицерол агар (ДГ18), након чега су плесни изоловане и пресејане на Чапек агару и Сабоурауд малтозни агару (СМА) у циљу добијања чистих култура. Идентификација и таксономска класификација изолованих плесни изведена је према кључевима за детерминацију. Поред одређивања укупног броја плесни и њихове идентификације, испитан је и

садржај укупних афлатоксина и охратоксина А у испитиваним узорцима, ЕЛИСА тестом. Раст плесни детектован је код свих 25 испитаних узорака. У узорцима сировог бадема просечан број плесни по зрну био је 1. У узорцима сировог лешника укупан број плесни по зрну кретао се од 1,6 до 4, код индијског ораха од 1 до 5,1, код пистаћа од 0,5 до 1,6, док је највећи број плесни по зрну забележен у узорцима ораха где су се вредности кретале од 3,5 од 7,25.

Највећи удео у укупној микопопулацији сировог лешника имале су врсте *Rhizopus oryzae* (32,2%), *Aspergillus niger* (28,9%), *Rhizopus oligosporus* (18,9%), *Aspergillus flavus* (17,8%), *Rhizomucor pusillus* (1,1%) и *Penicillium expansum* (1,1%). У узорцима сировог бадема једина идентификована врста била је *Rhizopus oligosporus*. Најзаступљенија врста у узорцима сирових ораха била је *Aspergillus niger* (75,6%), затим *Rhizopus oligosporus* (10,9%), *Aspergillus flavus* (5,1%), *Fusarium oxysporum* (4,5%), *Monascus ruber* (1,9%) и *Aspergillus parasiticus* (1,9%). У узорцима индијског ораха *Aspergillus niger* (42,4%) такође је био најдоминантији, затим *Eurotium chevalieri* (24,2%), *Rhizopus oligosporus* (12,1%), *Monilia sitophila* (7,6%), *Eurotium herbariourum* (4,5%), *Aspergillus flavus* (3%), *Syncephalastrum racemosum* (1%), *Penicillium glabrum* (1%), *Alternaria alternata* (1%) и *Monascus ruber* (1%). У узорцима пистаћа, доминирале су врсте *Alternaria alternata* (20,7%), *Cladosporium cladosporioides* (20,7%) и *Aspergillus niger* (10,3%). Следеће по уделу у микопопулацији биле су врсте *Rhizopus oligosporus*, *Cladosporium sphaerospermum*, *Penicillium polonicum* и *Penicillium nalgiovenseca* заступљеношћу од 6,9% а врсте *Penicillium solitum*, *Aspergillus versicolor*, *Moniliella acetoabutens*, *Ulocladium atrum*, *Rhizopus oryzae* и *Pteroconium intermediumca* учесталошћу од 3,4%.

У укупној микопопулацији испитаних узорака, потенцијално афлатоксигене врсте *Aspergillus flavus* и *A. Parasiticus* имале су удео од 6,9% и 0,8% док је потенцијално охратоксигена врста *Aspergillus niger* имала удео од чак 46,5%.

У свим анализираним узорцима, утврђене количине охратоксина биле су испод нивоа детекције. Утврђене количине укупних афлатоксина у узорцима сирових лешника, сирових бадема, индијских ораха и пистаћа биле су такође испод нивоа детекције, док је у узорцима ораха утврђена средња концентрација укупних афлатоксина од 7,1 ppb.

Резултати добијени током ових испитивања указују не само на потенцијалну опасност од контаминације орашастих плодова токсигеним плеснима већ и на чињеницу да су неки од узорака ораха са подручја Србије били контаминирани афлатоксинима. У том циљу, потребно је увести систематски мониторинг присуства микотоксина у орашастим плодовима и пре свега одговарајућим агротехничким мерама и побољшањем услова чувања спречити да до раста токсигених плесни дође.

Објављени радови и саопштења:

- Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Mojović, Lj., Pejin, J. (2018). In vitro i in vivo primena prirodnih antimikrobnih agenasa u kontroli rasta mikroorganizama u hrani. XII Kongres mikrobiologa Srbije sa međunarodnim učešćem, Mikromed 2018 Regio, 10–12. maj 2018. Beograd, Zbornik abstrakta, str. 220. (Предавање по позиву).
- Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Đerić, N., Mojović, Lj., Pejin, J., Tomović, V., Šojić, B., Đukić-Vuković, A. (2018). Effect of basil and caraway essential oils on macro- and micromorphological changes of moulds isolated from fermented sausages. Programme & Book of Abstract of UNIFOOD Conference, 5–6 October, 2018, Beograd, p. 252.
- Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Milenić, I., Mojović, Lj., Djukić-Vuković, A., Mladenović, D., Pejin, J. (2018). Effect of caraway and juniper essential oils on aflatoxigenic fungi growth and aflatoxins biosynthesis. IV International Congress “Food Technology, Quality and Safety”, FoodTech 2018, 23–25 October 2018, Novi Sad, Serbia, p. 117.

У току 2019. године, у оквиру пројекта „Микотоксигене плесни и микотоксини у сировинама и производима намењеним за људску исхрану” испитана је миколошка и микотоксиколошка исправност млека и млечних производа. Анализирано је укупно 60 узорака, од тога 15 узорака меких сирева, 12 узорака тврдих сирева, 15 узорака јогурта и 18 узорака млека (свеже пастеризовано и стерилисано дуготрајно млеко). Узорци су сакупљани методом случајног избора на пијацама и у прехрамбеним продавницама.

Одређивање укупног броја плесни изведено је према ИСО стандардима 21527-1 и 21527-2. У 55,5% узорака меких сирева примећен је раст плесни. Укупан број плесни кретао се од 10 до 60 cfu/g. Идентификација и таксономска класификација изолованих плесни изведена је према кључевима за детерминацију (Samson и сар., 2004; Samson и Frisvad, 2004). Из узорака меких сирева изоловане су и идентификоване следеће врсте плесни: *Cladosporium cladosporioides* (31,6%), *Penicillium polonicum* (21%), *Penicillium nalgiovense* (21%), *Rhizopus oligosporus* (10,5%), *Penicillium glabrum* (10,5%) и *Geotrichum candidum* (5,3%). У свим узорцима испитан је садржај афлатоксина M1 ЕЛИСА тестом. Узорци су припремљени у складу са инструкцијама кита „I’ screen Aflatoxin M1 ELISA kit”, Tecna srl, Trieste, Italy. Апсорбанце су очитане на 450 nm користећи ЕЛИСА читач „Multiskan EX”, Thermo Electron Corporation. Од укупно 60 узорака, афлатоксин M1 детектован је у три узорка свеже пастеризованог млека у концентрацијама од 0,026 μg/L, 0,028 μg/L и 0,036 μg/L, док је у осталим анализираним узорцима концентрација афлатоксина M1 била испод нивоа детекције. Утврђене количине афлатоксина M1 нису биле изнад максимално дозвољене концентрације афлатоксина M1 које су регулисане Правилником Републике Србије.

Овај токсин настаје метаболизирањем афлатоксина Б1 у јетри музних грла, након уношења контаминиране сточне хране афлатоксином Б1. Највећим делом се излучије преко млека, одакле се може пренети и на производе од млека. С обзиром на то да је у питању термостабилно једињење, температуре које се примењују у производњи млека и производа од млека не могу га разградити. Стога превенција и контрола афлатоксина M1 у млеку и производима од млека може се постићи контролом раста токсигених плесни у сточној храни током њене производње и складиштења.

Објављени радови:

- Kocić-Tanackov, S., Dimić, G., Jakšić, S., Mojović, Lj., Djukić-Vuković, A., Mladenović, D., Pejin, J. (2019). Effects of caraway and juniper essential oils on aflatoxigenic fungi growth and aflatoxins secretion in polenta. *Journal of Food Processing and Preservation* 43, 14224, 1-8. doi.org/10.1111/jfpp.14224
- Rakić, I. Z., Blagojev, N. T., Čabarkapa, I. M. (2019). Effects of *Oreganum heracleoticum* L. essential oil on survival of some food-borne moulds. 1st International Conference on Advanced Production and Processing (ICAPP), 10-11 October 2019 Novi Sad, Serbia, elektronsko izdanje.
- Rakić, I. Z., Dimić, G. R., Škrinjar, M. M., Kocić-Tanackov, S. D. (2019). Aflatoxigenic and ochratoxigenic moulds and their toxins in tree nuts on Serbian market. *Matica Srpska Journal for Natural Sciences*, прихваћен за штампу.

МЕХАНИЗАМ ОСЦИЛАТОРНОГ ТРАНСПОРТА ЈОНА И МАЛИХ РАДИКАЛА КРОЗ ТИЛАКОИДНУ МЕМБРАНУ И ЊИХОВ ДОПРИНОС РЕГУЛИСАЊУ ЕФИКАСНОСТИ ФОТОСИНТЕЗЕ КОД ИНБРЕД ЛИНИЈА КУКУРУЗА

(руководилац пројекта: проф. др Чедомир Раденовић)

Постигнути научни резултати су таквог квалитета да пружају могућност да се објави научна монографија, под насловом „Облици и механизми осцилаторних транспортних процеса јона кроз биомембрану”. Поред целовите анализе резултата

садржаних у наведеним радовима, остварени научни резултати у 2016. години дају се и у виду објављених радова:

- Ч. Раденович, Г. В. Максимов, Е. В. Тютяев, В. В. Шутова, Н. Делич, З. Чамџия, Й. Павлов, Ж. Йованович: Идентификация органических соединений в зерне гибридов кукурузы (*zea mays* l.) Сербской селекции с помощью инфракрасной спектроскопии. *Сельскохозяйственная биология*. 2016, том 51, № 5, с. 645–653
- Ч. Н. Раденовић, Д. М. Гродзинскиј, М. Р. Филиповић, Н. С. Делић, Ј. З. Срдић, И. М. Павлов: Quality traits of maize inbred lines and hybrids with efficient photosynthetic functions. *Физиология растений и генетика.* 2016. Т. 48. № 5, с. 382–392.
- Č. N. Radenović, B. S. Dinić, M. Radosavljević, A. S. Popović, M. V. Beljanski, M. D. Pavlović: Nutritive properties of new maize inbred lines and their hybrids. *5th Workshop: Specific methods for food safety and quality, is a satellite event of Physical Chemistry*. 2016, pp. 23-26, Belgrade, Serbia.

Током 2017. године започети су прва фаза експерименталних проучавања, укупна и стандардна обрада експерименталних резултата, анализа добијених експерименталних резултата и писање мањих научних радова.

Остварени научни резултати у 2017. години у оквиру пројекта дају се у виду објављених радова:

- Radenović, Č. N., Grodzinskij, D. M., Petrović, R. J., Dinić, B. S., Radosavljević, M. M., Terzić, D. P., Janković, M. Z., Ranković, D. M. (2017). Characteristics of New Maize Inbred Lines and Their Hybrids with High Nutritional and Feed qualities. *Физиология растений и генетика*. 2017, том 49, 2, стр. 95–109.
- Petrović, R. J., Radenović, Č. N., Sečanski, M. D., Janković, M. Z., Videnović, Ž. V., Popović A. S., Ranković, D. M. (2017). Inbred Lines with Significant Breeding Traits and High-Quality Maize Hybrids with Rich Pigment Properties and Exceptional Nutritive Values. *Separat – Interna publikacija Instituta za kukuruz „Zemun Polje"*, pp. 1–36.
- Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Tyutyaev, E. V., Sečanski, M. D., Pavlović, M. D., Beljanski, M. V. (2017). Maize Inbred Lines with Erect Top Leaves: Agronomic Traits and IR Spectroscopic Analysis of Grains. *Journal of Food Science & Technology.*
- Radenovic, Č. N., Maksimov, G. (2017). The Analysis of Maize Inbred Lines with Significant Breeding Traits and Their High Yielding Hybrids Selected with the Purpose of Producing Healthy Food. Book: *Maize – Genetics and Omics Technologies for Crop Improvement*.

Током 2018. године настављени су фаза експерименталних проучавања, укупна и стандардна обрада експерименталних резултата, анализа добијених експерименталних резултата и писање мањих научних радова.

Објављени радови и саопштења:

- Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Shutova, V. V., Delić, N. S., Milenković, M. V., Pavlović, M. D., Beljanski, M. V. (2018). The study by the methods of infrared spectroscopy of the stretching and twisting vibrations of chemical bonds in functional groups of organic compounds contained in grains of maize inbred lines. *Физиология растений и генетика*, Т. 50. № 4, pp. 322–330.
- Slatinskaya, O. V., Protopopov, F. F., Seifullinaa, N. Kh., Matorin, D. N., Radenovic, C. N., Shutova, V. V., Maksimov, G. V. (2018). A Study of the State of Photosynthetic Pigments of Hybrid Maize Seeds Exposed to Ultraviolet and Radiation. Biophysics, Vol. 63, No. 4, pp. 611–620.
- Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Slatinska, O., Protopopov, F., Delić, N., Čamdžjija, Z., Pavlov, J., Sečanski, M., Pavlović, M. D., Beljanski, M. V. (2018). Infra red spectroscopic analysis of maize inbred line grains: identification of biomolecular

unstable states and their characterization. Proceedings Volume I, pp. 527–530. (14th International Conference on Fundamental and Applied Aspects of Physical Chemistry, September 24–8, 2018. Belgrade, Serbia).

Резултати проучавања на пројекту у 2019. години дају се у виду објављених научних радова:

– Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Slatinskaya, O. V., Protopopov, F. F., Delić, N. S., Pavlov, J. M., Popović, A. S., Sečanski, M. D. (2019). Study of the low intensity spectral bands within the infrared spectra of kernels of high-yielding maize hybrids. *Зборник Матице српске за природне науке / Matica Srpska J. Nat. Sci*. Novi Sad, № 136, 33–42.
– Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Shutova, V. V., Slatinskaya, O. V., Protopopov, F. F., Delić, N. S. Grchić, N. M., Pavlov, J. M., Čamdžija, Z. F. (2019). Complete Study of Nature and Importance of Spectral Bands Contained in Infrared Spectra of Leaves of Maize Inbred Lines with Significant Breeding Properties. *Russian Agricultural Sciences*, Vol. 45, No. 4, pp. 334–339. © Allerton Press, Inc., 2019.
– Radenović, Č. N., Maksimov, G. V., Shoutova, V. V., Slatinskaya, O. V., Protopopov, F. F., Delić, N. S., Milenković, M. V., Čamdžija, Z. F., Grcic, N. M., Pavlov, J. M. (2019). The detailed study of leaf infrared spectrum parameters – a contribution to the overall characterisation of maize inbred lines properties. *Физиология растений и генетика*. Т. 51. № 6: 1–11.
– Radenović, Č. N., Videnović, Ž. V., Radosavljević, M. M., Filipović, M. R., Pajić, Z. P., Grčić, N. M. (2019). Analysis of the maize inbred lines with significant breeding traits and their high yielding hybrids selected with the purpose of producing healthy food and feed in the form of several semi-finished and finished products. These studies and obtained results prove the „ZP“ brand's superiority – LECTURES. *Institut za kukuruz „Zemun Polje”. Интерна публикација* 2019, стр. 1–38.

ФИЗИОЛОШКИ АСПЕКТИ МИНЕРАЛНЕ ИСХРАНЕ БИЉАКА
(руководилац пројекта: академик Рудолф Кастори)

Човекову околину загађују бројна органска и неорганска једињења. Међу њима значајно место заузимају тешки метали, који у већим концентрацијама делују веома токсично. Стога накупљање тешких метала са претежно токсичним дејством може да изазове у биосфери непожељне, иреверзибилне квантитативне и квалитативне промене са несагледивим последицама. Имајући наведено у виду, у 2016. год. наставили смо са проучавањем утицаја неких тешких метала (Cd, Zn, Fe) и других елемената (Mg, Y i Na) на животне процесе и органску продукцију биљака. Утврђено је да се кадмијум у зрну пшенице код појединих генотипова у различитој мери накупља, што може да буде од значаја у оплемењивању пшенице при стварању сорти са мањим накупљањем овог токсичног тешког метала. Даље, утврђено је повољно дејство тешких метала са претежно позитивним дејством гвожђа и цинка на квалитет хране за децу. Поред наведених тешких метала испитивано је и дејство биогеног елемента магнезијума и корисног елемента за биљке натријума, односно неповољно дејство већих концентрација његове соли. Наставили смо са разматрањем утицаја елемента ретких земаља пре свега итријума на животне процесе биљака.

Објављени радови:

– Kastori, R., Maksimović, I., Putnik-Delić, M. (2016): Uticaj elemenata retkih zemalja na životne procese biljaka. Dan Mađarske naučnosti u Vojvodini. Naučno društvo vojvođanskih Mađara, Verzal, Novi Sad, 15-30. ISBN 978-86.88077-08.
– Daničić, M., Maksimović, I., Putnik-Delić, M. (2016): Physiological and chemical characteristics of safflower (*Carthamus tinctorius* L.) grown in the presence of low

salt concentrations. *Зборник Матице српске за природне науке / Matica Srpska J. Nat. Sci.* Novi Sad, 130, 85-91. UDC 582.579.2:581.48, DOI: 10.2298/ZMSPN1630085D.
– Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Momčilović, V., Denčić, S., Kádár, I., Kastori, R. (2016): Accumulation of Cadmium in the Grain of Different Cultivars of Wheat. 22nd International Symposium on Analytical and Environmental Problems Szeged, Hungary October 10, 2016 University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry P44 .
– Putnik-Delić, M., Orlandini, S., Dalla Marta, A., Maksimović, I., Daničić, M., Maričković, I., Marjanović-Jeromela, A. (2016): Response of coriander (*Coriandrum sativum* L.) to low concentrations of NaCl. 11th International Conference on Agrophysics, 26th – 28th September 2016, Lublin, Poland.
– Maksimović, I., Orlandini, S., Putnik-Delić, M., Dalla Marta, A. (2016): Exploring possibilities to fortify hydroponically grown baby vegetables with Fe and Zn. 11th International Conference on Agrophysics, 26th – 28th September 2016, Lublin, Poland.
– Kastori, R., Maksimović, I., Ilin, Ž., Putnik-Delić, M. (2016): Magnezijum u ishrani biljaka. Univerzitet u Novom Sadu, *Poljoprivredni fakultet*, 1-240, ISBN: 978-86-7520-368-1.
– Kastori, R., Putnik-Delić, M., Maksimović, I. (2016): Značaj magnezijuma u životnim procesima biljaka. Naučni skup, Dan mađarske naučnosti u Vojvodini – 2016. Naučno društvo vojvođanskih Mađara, Novi Sad, 19. XI. 2016.

Тема истраживања 2017. године била је „Акумулација стронцијума у зрну *Aegilops* и *Triticum* врста”. Стронцијум (Sr) није биогени елеменат за више биљке, али његово улажење у ланац исхране представља велику еколошку опасност, посебно у случају контаминације средине са ^{90}Sr. Имајући наведено у виду, значајно је познавање његовог накупљања нарочито у јестивом делу биљака различитих генотипова пшенице, врсте која се гаји на великим површинама широм света. Стога постоји значајна практична потреба за научним проучавањем ове проблематике.

У 2017. години испитана је концентрација стронцијума (Sr) у шест диплоидних генотипова са различитим геномима (BB, AA и DD), пет тетраплоида (BBAA) и девет хексаплоиода (BBAADD). Концентрација Sr у зрну зависно од генотипа кретала се у сувој материји у широким границама од 0,70 до 3,89 mg kg-1. Зрно дивље форме диплоида *Aegilops speltoides* са геномом BB имало је сигнификантно већу концентрацију Sr од осталих испитиваних генотипова. Зрно дивљих и гајених тетраплоидних генотипова одликовало се најнижом концентрацијом Sr. Модерне гајене хексаплоидне пшенице такође су се значајно разликовале у накупљању Sr у зрну. Варијабилност у накупљању Sr у зрну међу генотиповима указује на могућност да се селекцијом утиче на поменуто својство. Резултати испитивања објављени су у међународном научном часопису.

У оквиру пројекта проучавани су и други проблеми везани за минералну исхрану биљака. Резултати истраживања су објављени у научним часописима или саопштени на научним скуповима.

Објављени радови:

– Kastori, R., Maksimović, I., Denčić, S., Kádár, I., Putnik Delić, M., Momčilović, V. (2017): Strontium accumulation in whole grain of Aegilops and Triticum species. *Journal of Plant Nutrition and Soil Science*, 180 (2), pp. 212–219.
– Maksimović, I., Kastori, R., Momčilović, V., Denčić, S., Putnik Delić, M., Daničić, M. (2017): The concentration ratio of alkaline earth elements calcium, barium and strontium in grains of diploid, tetraploid and hexaploid wheat. *Matica Srpska J. Nat. Sci*, Novi Sad, 132, 87–100.
– Brdar Jokanović, M., Zorić, M., Kondić Šipka, A., Maksimović, I., Kobiljski, B., Kraljević Balalić, M. (2017): Boron tolerance in wheat accessions of different origin

estimated in controlled and field conditions. *Journal of Agricultural Science and Technology*, 19 (2), pp. 345–356.
– Koleška, I., Hasanagić, D., Maksimović, I., Bosančić, B., Kukavica, B. (2017): The role of antioxidative metabolism of tomato leaves in long-term salt-stress response. *Journal of Plant Nutrition and Soil Science*, 180 (1), pp. 105–112.
– Maksimović, I., Putnik Delić, M., Eitzinger, J., Ilin, Ž., Adamović, B. (2017): Concentration of Fe and Zn in field grown pepper (Capsicum annum L.) in different fertilization schemes. *Proceeding book, XVIII International Plant Nutrition Colloquium, 21–24 August 2017*, Copenhagen, Denmark, 819–820.
– Maksimović, I., Putnik Delić, M., Perišić, M., Kastori, R., Ilin, Ž., Daničić, M. (2017): Accumulation of essential metals in leaves and roots of cucumber grown in presence of solid residues from a biogas plant, *Proceedings, 23rd International Symposium on Analytical and Environmental Problems Szeged, Hungary October 9–10, 2017* University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry P37.
– Kastori, R., Putnik Delić, M., Maksimović, I. (2017): Uloga bora u živom svetu. Dan nauke u Vojvodini. Naučno društvo Mađara Vojvodine, Novi Sad.
– Putnik Delić, M., Maksimović, I., Lazić, D., Daničić, M., Kastori, R., Ilin, Ž. (2017): Response of Sinapis nigra L. and Sinapis alba L. to the presence of NaCl and silicon in nutrient solution. *Proceedings, 23rd International Symposium on Analytical and Environmental Problems Szeged, Hungary October 9–10, 2017*, University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry P49.
– Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Dalla Marta, A., Mirosavljević, M., Ilin, Ž., Adamović, B. (2017): Fertilization effects on quality of cabbage produced in the greenhouse. *Proceeding book, XVIII International Plant Nutrition Colloquium, 21–24 August 2017*, Copenhagen, Denmark, 835–836.

У току 2018. године проучавано је накупљање алуминијума у зрну *Aegilops* и *Triticum* врсти пшенице. У светским размерама чине се напори у изналажењу генотипова, посебно пшенице толерантне на сувишак алуминијума, имајући у виду велику заступљеност киселих земљишта у глобалним размерама у којима се овај елемент често налази у фитотоксичним концентрацијама. У том циљу користе се различити физиолошки индикатори ради утврђивања толерантности гајених врста на високе концентрације алуминијума у хранљивој подлози. С тим у вези према плану рада за 2018. годину предвиђено је да се испита генетска специфичност накупљања алуминијума у зрну пшенице код генотипова различитог нивоа плоидности *Aegilops* і *Triticum* врста, пореклом из различитих крајева света, као могући показатељ толерантности према фитотоксичним концентрацијама алуминијума. Испитана је концентрација алуминијума у 20 генотипова: шест диплоидних генотипова са различитим геномима (BB, AA и DD), пет тетраплоида (BBAA) и девет хексаплоида (BBAADD) гајених у току три године у истим агроеколошким условима. Највећа концентрација алуминијума у зрну утврђена је код дивљег диплоида *Aegilops speltoides* TAUSCH var. speltoides sa BB геномом, а најнижа код испитиваних тетраплоида и генотипова *Triticum aesativum*.

У оквиру испитиваних генотипова истог нивоа плодности и година испитивања утврђена је сигнификантна разлика у погледу накупљања алуминијума у зрну. Испитивана је и корелација између концентрације алуминијума у зрну и морфолошких и производних особина класа, маса зрна по класу, маса 1000 зрна и др. Добијени резултати истраживања указују на постојања генетске специфичности у накупљању алуминијума у зрну пшенице. Даља истраживања су потребна да би се утврдила корелација између накупљања алуминијума и толерантности пшенице на фитотоксичне концентрације алуминијума. Резултати испитивања су статистички обрађени и припремљени за објављивање.

У току 2018. године отпочета су и испитивања дејства различитих концентрација кадмијума на пшеницу, што је предвиђено планом рада за наредну годину, и проучавани су и други проблеми у вези са минералном исхраном биљака који су саопштени или објављени.

Објављени радови и саопштења:

- Maged, M., Saad, M. M., Michalet, S., Fossou, R., Putnik-Delić, M., Crèvecoeur, M., Meyer, J., Malézieux, C., Hopfgartner, G., Maksimović, I., Perret, X. (2018): Loss of NifQ leads to accumulation of porphyrins and altered metal-homeostasis in nitrogen-fixing symbioses. Molecular Plant-Microbe Interactions – Manuscript ID MPMI-07-18-0188-R (in print).
- Kastori, R., Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Momčilović, V., Denčić, S. (2018): Zinc accumulation in whole grain of diploid, tetraploid and hexaploid wheat. *24th International Symposium on Analytical and Environmental Problems (ISAEP 2018), Proceedings*, University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry, Szeged 8–9 October 2018, 139–143.
- Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Kastori, R., Ilin, Ž., Daničić, M. (2018): Micronutrients concentration in field grown pepper (Capsicum annum L.). *24th International Symposium on Analytical and Environmental Problems (ISAEP 2018), Proceedings,* University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry, Szeged 8–9 October 2018, 197–201.
- Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Daničić, M., Kastori, R. (2018): Changes in accumulation of essential macronutrients during vegetative growth of rapeseed exposed to NaCl. Epigenetics, Phenotypic Plasticity and Physiological Ecology Sfecologie 2018, International Conference on Ecological Science, 22–25 October 2018, Rennes, France, 695.
- Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Kastori, R., Momčilović, V. (2018): The effect of various doses of Cd on productive features and quality of wheat. Abstract booklet, Ecophysiology, 695, Sfecologie 2018, International Conference on Ecological Science, 22–25 October 2018, Rennes, France, 670.
- Daničić, M., Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Kastori, R. (2018): Effect of silicon on growth and biochemical traits of *Coriandrum sativum* L. in saline conditions. 3rd International Conference on Plant Biology. Book of Abstracts, pp 27, 9–12th June in Belgrade Serbia.
- Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Daničić, M., Kastori, R., Marjanović-Jeromela, A. (2018): Effect of low concentrations of NaCl on accumulation and distribution of Na, K, Ca and their ratios in different plant species. 3rd International Conference on Plant Biology. Book of Abstracts, pp 22, 9–12th June in Belgrade Serbia.
- Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Hrbak, T., Daničić, M., Lazić, D., Kastori, R. (2018): Stimulative effect of silicon on the growth of alfalfa (*Medicago sativa* L.). 3rd International Conference on Plant Biology. Book of Abstracts, pp 22, 9–12th June in Belgrade Serbia.
- Kastori, R., Maksimović, I., Putnik-Delić, M. (2018): Bor u ishrani biljaka (Boron in plant nutrition). Matica srpska Novi Sad, p 178 ISBN 978-86-7946-23, 7–4.

У току 2019. године у лабораторијским условима проучено је дејство различитих концентрација кадмијума на клијање и раст младих биљака пшенице, а у пољским условима његов утицај на концентрацију минералних материја у зрну и слами у фази пуне зрелости биљака, које су потекле од зрна третираног кадмијумом. С повећањем концентрације кадмијума у фази бубрења семена скоро се линеарно повећала његова концентрација у семену. Утврђено је да веће концентрације кадмијума значајно смањују клијање и енергију клијања семена, а повећавају учешће атипичних клијанаца и непроклијалог семена. Веће концентрације кадмијума зна-

чајно су смањиле раст младих биљака као и масу њихове суве материје. Раст надземног дела и корена смањен је у већој мери од масе суве материје, на основу чега се може закључити да је кадмијум у већој мери утицао на факторе раста него на стварање суве масе. Највећа примењена концентрација кадмијума смањила је хидратисаност надземног дела младих биљака. Бубрење семена у присуству различитих концентрације кадмијума није утицало на концентрацију азота, фосфора и калијума у зрну, а смањило је њихово присуство у слами, нарочито азота на крају вегетације. Добијени резултати потврђују налазе ранијих истраживања код других биљних врста на основу којих су физиолошки и биохемијски процеси клијања семена значајно инхибирани у присуству већих концентрација кадмијума. На основу наведеног може се предвидети да ће на земљишту загађеном кадмијумом ницање усева и раст младих биљака пшенице бити ограничени, што ће се неповољно одразити на принос усева.

Проучавани су и други проблеми у вези са минералном исхраном биљака који су саопштени на научним скуповима и објављени.

Објављени радови:

- Kastori, R., Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Momčilović, V., Rajić, M. (2019): Effect of cadmium on germination and growth of wheat. *Matica Srpska Journal for Natural Sciences*, 136: 57–68.
- Maged, M., Saad, M. M., Michalet, S., Fossou, R., Putnik-Delić, M., Crèvecoeur, M., Meyer, J., Malézieux, C., Hopfgartner, G., Maksimović, I., Perret, X. (2019): Loss of NifQ leads to accumulation of porphyrins and altered metal-homeostasis in nitrogen-fixing symbioses. *Molecular Plant-Microbe Interactions* 32(2): 208–216.
- Putnik-Delić, M., Daničić, M., Vujanov, T., Kastori, R. (2019): Effect of low NaCl concentrations on the water relations of rapeseed. *Matica Srpska Journal for Natural Sciences*, 137: 67–75.
- Daničić, M., Maksimović, I., Putnik-Delić, M., Lazić, D. (2019): The accumulation of K+, Ca2+, Na+ and P in Sinapis nigra L. grown in the presence of NaCl and silicon. *Matica Srpska Journal for Natural Sciences*, 137: 77–85.
- Putnik-Delić, M., Maksimović, I., Mirosavljević, M., Ilin, Ž., Kastori, R., Rajić, M., Adamović, B. (2019): The concentration of nitrates in cauliflower and broccoli under different fertility regimes. *25th International Symposium on Analytical and Environmental Problems (ISAEP 2019), Proceedings,* University of Szeged, Department of Inorganic and Analytical Chemistry, Szeged 7–8 October 2019, 139–143.

РАЗВОЈ ФИЗИКЕ И АСТРОНОМИЈЕ НА ПОДРУЧЈУ ДАНАШЊЕ ВОЈВОДИНЕ

(руководилац пројекта: проф. др Драгослав Петровић)

Пројекат је конципиран као вишегодишње истраживање у оквиру посебно дефинисаних пет тематских целина. У првој години реализације пројекта (2017) приоритетан нагласак је био на прикупљању грађе и анализама везаним за:

- елементе физике и астрономије у научним погледима у литератури и становиштима у Аустроугарској;
- допринос истакнутих појединаца са подручја Војводине развоју физике и астрономије;
- историју астрономије у Војводини, развој астрономских друштава и студијских модула.

Припремљена је посебна публикација која се односи на рад познатог писца и историчара Јована Рајића (1728–1801), а односи са на његово посматрање „Велике комете” C 1769 P1 (Messier) из Новог Сада, од 24. августа до 15. септембра 1769.

године. Истраживани су архивска грађа о српском историчару астрономије Ненаду Ђ. Јанковићу (1911–1997) и рукопис Јована Рајића „Астрологическое описание о кометах и свойствах техже" о опису кретања комете на небу изнад Новог Сада у августу и септембру 1769. године, који се налази у библиотеци Патријаршије Српске православне цркве у Београду под бројем 13.

У оквиру друге тематске целине започето је прикупљање опсежне грађе о животу и активностима тзв. сомборске плејаде нуклеарних физичара. Наиме, мање је познато да су, као генерацијски блиски ученици Сомборске гимназије, проф. др Гаја Алага, проф. др Стеван Коички и др Богдан Маглић дали непроцењив допринос нуклеарној физици, који је знатно превазишао границе региона. Професор Алага остаће запамћен као креатор чувених правила о нуклеарним структурама која носе његово име и као блиски сарадник Нилса Бора. Професор Коички, поред изузетно запажених научних радова, био је и креатор пројекта изградње циклотрона у Институту за нуклеарне науке у Винчи. Неоспорна је и улога др Маглића у открићу омега мезона у CERN-у. У наредној истраживачкој години нагласак ће бити на стручној анализи ефеката рада и резултата ових великана на простору Војводине и региона.

Истраживани су значај изградње Планетаријума на Петроварадинској тврђави за популаризацију и развој астрономских активности, као и историјат и пројекциона структура Планетаријума.

Сарадници на пројекту: проф. др Ђура Паунић, проф. др Дарко Капор, проф. др Душан Мрђа, проф. др Иштван Бикит, проф. др Светлана Лукић, проф. др Иштван Винце, мсц Мирослав Јаћимовић, мсц Кристина Чајко, Јарослав Францисти.

У реализацији пројекта у 2018. години приоритетан нагласак је био на прикупљању грађе и анализи:

– елемената физике и астрономије у научним погледима у литератури у Аустроугарској;
– доприносу академика Стевана Коичког развоју физике код нас и у свету;
– битних догађаја везаних за историју развоја физике и астрономије у Војводини.

Наш познати историчар астрономије Ненад Јанковић (1911–1997) истражујући историју астрономије у старим српским рукописима у Патријаршијској библиотеци у Београду, први је педесетих година XX века запазио изузетно значајан спис Јована Рајића, и у сарадњи са академиком Николом Радојчићем (1882–1964), снимио га је и припремио га за штампу још 1953. године. Али тада није било заинтересованих издавача да се спис штампа. Рукопис под насловом „Спис о комети од 1769." написан је у Рајићево доба на тада уобичајеном старословенском (црквеноруском) језику, који је у наше време тешко разумљив. Да би текст био приступачан савременом читаоцу, дат је превод на савремени српски језик. Детаљно је, уз анализу са аспекта савремених астрономских сазнања, обрађено свих 20 поглавља ове значајне оставштине. Важно је запазити да је писање овога списа Ј. Рајић завршио (6. септембра) само два дана по последњем посматрању комете (4. септембра), што нам говори да је писан као хроника намењена актуелним догађањима.

На основу консултација и података директних сарадника академика Стевана Коичког, допуњени су биографски подаци и анализирани поједини елементи научног доприноса истакнутог научника. Изучавајући реакције неутронског захвата, развио је оригиналну методу временски диференциране спектроскопије, која се заснивала на временски помереним коинциденцијама сложених гама зрака. Метода је постала драгоцен извор комплементарних података и основа сарадње великих светских лабораторија. Пред крај каријере, у ери све већих научнотехнолошких подређености малих земаља, др Коички се поново ангажовао на широј обнови и модернизацији домаће експерименталне истраживачке основе кроз пројекат „акцелератор Тесла" Института у Винчи.

Институционални развој физике као науке на подручју Војводине могао би се везати за 1946. годину када су основане више педагошке школе у Новом Саду и Зрењанину. Водећу улогу имао је професор Бранко Ђурић, који је био познат као аутор уџбеника из физике објављених још пре Другог светског рата. Професори Димитрије Јанковић, Живојин Ћулим и Золтан Ковач Стрико дали су у то време непроцењив допринос популаризацији и развоју физике на овом простору. У периоду од 1961. до 1976. године централна научна и педагошка група везана за физику лоцирана је у оквиру Завода за физику и математику, а основна настава је реализована у оквиру Филозофског факултета. Од 1976. године постоји самостална институција на којој се негује физика, а у оквиру Природно-математичког факултета.

У реализацији пројекта у 2019. години један од приоритета је било и прикупљање детаљне документације о оснивању првих астрономских секција у Војводини и њиховом раду у периоду 1954–1962. године. Забележено је да су прве астрономско-астронаутичке изложбе реализоване на подручју Војводине у организацији Астрономског друштва „Руђер Бошковић" из Београда: у Новом Саду (10–25. X 1954), Сремској Митровици (1–9. XI 1954; 2–7. II 1955), Бечеју (9–28. I 1955), Суботици (30. I – 7. II 1955) и Сомбору (средином фебруара 1955). Оне су изазвале велико интересовање чак око 30.000 посетилаца. То је био одлучујући подстицај за оснивање првих подружница Астрономског друштва у Новом Саду и Сремској Митровици (1954), Сомбору (1955), Белој Цркви (1958), Суботици (1960) и Зрењанину (1962).

Касније оснивање Астрономског друштва Нови Сад – АДНОС биће од изузетног значаја за активности у наредних 40 година од којих посебно треба истаћи: успостављање Новосадске школе астрономије, учешће на Ноћи истраживача и фестивалима науке, посматрања ретких астрономских догађаја, набавку нових телескопа и формирање првог Планетаријума и каснију самосталну изградњу дигиталног планетаријумског пројектора и реконструкцију зграде Опсерваторије.

Предмет изучавања је била и даља анализа најстаријих познатих астрономских посматрања и мерења телескопом обављена из Панонске низије, Војводине и Србије, грофа Л. Ф. Марсиљија 1696. године, а на пет издвојених локација:

I – УШЋЕ ДРАВЕ (Апатин–Букченовац) 9–14. јун 1696.
II – СЕНТА (шанац поред Тисе) 14. јул 1696.
III – ЦРНА БАРА (Бачко Градиште) 15. јул 1696.
IV – ТИТЕЛ (Тврђава) 18–25. јул 1696.
V – ЖАБАЉ (шанац поред Тисе) 2. август 1696.

У наставку прикупљања опсежне грађе о животу и активностима астронома и физичара са ширег подручја данашње Војводине, расветљавани су детаљи везани за елементе из живота и рада Милутина Миланковића, са посебним нагласком на његове контакте и сарадњу са Матицом српском. Чињеница је да је Матица српска битно допринела настанку његове књиге *Кроз васиону и векове* написане између два рата. Наиме, Марко Малетин (1890–1968), секретар Матице и уредник *Летописа* (1923–1929), одиграо је важну улогу, јер је у периоду између 1926. и 1928. године у *Летопису*, у наставцима, објављивао делове припремљеног рукописа за ову књигу.

У оквиру пројекта реализована је и I конференција са међународним учешћем „Елементи и догађаји о развоју астрономије и физике на подручју данашње Војводине". Учествовало је више од 40 истраживача из 15 институција из Србије и иностранства, са 22 стручна и научна саопштења. Међу њима се издвајају и саопштења везана за овај пројекат:

– Р. Марјановић, Д. Мрђа, „Активности Астрономског удружења Нови Сад – Аднос и његов допринос популаризацији астрономије од 2003. до 2018. године",
– Ј. Францисти, „Популаризација астрономије у Војводини у периоду 1954–1984. године и астрономска посматрања грофа Л. Ф. Марсиљија на територији Војводине у току лета 1696. године",
– Ђура Паунић, „Милутин Миланковић и Матица српска".

Сарадници на пројекту: проф. др Ђура Паунић, проф. др Дарко Капор, проф. др Душан Мрђа, проф. др Иштван Бикит, проф. др Светлана Лукић, проф. др Иштван Винце, мсц. Мирослав Јаћимовић, др Кристина Чајко, Јарослав Францисти.

ЛЕКОВИТЕ ГЉИВЕ
(руководилац пројекта: проф. др Милан Матавуљ)

Од почетка развоја људске цивилизације гљиве су биле предмет посебног интересовања. Познато је да је њихова јестивост привлачила још старе цивилизације (Грке, Римљане, Египћане, Кинезе и америчке Индијанце), које су кроз традиционалну употребу упознавале и њихова лековита својства.

Свесни огромног природног ресурса нових супстанци са биоактивним својствима какав представљају гљиве, као и чињенице да је данашњи свет суочен са све већом потребом за очувањем сопственог здравља, покушали бисмо да на темељима вишевековне традиције источњачких култура, на бази емпирије других народа, као и на бази најновијих научних сазнања, дамо допринос познавању ове материје и упознамо јавност са производима на природној бази кроз реализацију пројекта писања едиције под насловом „Лековите гљиве".

Према усвојеном предлогу плана пројекта, током 2017. године истраживања су обухватила: прикупљање и преглед доступне литературе, систематизовање знања о врстама лековитих гљива, систематизовање гљива по обољењима и здравственим проблемима који могу да се санирају биоактивним супстанцама из гљива на основу података о традиционалном коришћењу гљива, систематизовање гљива на основу најновијих експерименталних података медицинских и фармаколошких сазнања и писање уводних разматрања. Сарадници на пројекту: проф. др Маја Караман и др Драгиша Савић.

Објављени радови:

- Tešanović, K., Pejin, B., Šibul, F., Matavulj, M., Rašeta, M. Janjušević, Lj., Karaman, M. (2017): A comparative overview of antioxidative properties and phenolic profiles of different fungal origins: fruiting bodies and submerged cultures of Coprinus comatus and Coprinellus truncorum. *J Food Sci Technol* 54: 430. https://doi.org/10.1007/s13197-016-2479-2;
- Glumac, M., Pejin, B., Karaman, M., Mojović, M., Matavulj, M. (2017): Lignicolous fungi hydrodistilled extracts may represent a promising source of natural phenolics. *Natural Products Research*, 31 (1): 104–107. DOI: 10.1080/14786419.2016.1212036;
- Karaman, M., Tesanovic, K., Novakovic, A., Jakovljevic, D., Janjusevic, Lj., Sibul F., Pejin, B. (2018): Coprinus comatus filtrate extract, a novel neuroprotective agent of natural origin. Natural Product Research (DOI: 10.1080/14786419.2018.1533831); (https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14786419.2018.1533831?scroll=top&needAccess=true);
- Janjušević, Lj., Pejin, B., Kaišarević, S., Gorjanović, S., Pastor, F., Tešanović, K., Karaman, M. (2018): Trametes versicolor ethanol extract, a promising candidate for health-promoting food supplement, *Natural Product Research*, 32:8, 963–967, DOI: 10.1080/14786419.2017.1366484. (https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F14786419.2017.1366484).
- Vulinović, J. N., Lolić, S. B., Vujčić, S. B., Matavulj, M. N. (2018): *Schizophyllum commune Fr.* 1815 – wood decay fungus distribution in alleys and parks of Novi Sad city (Serbia). *Biologia Serbica*;

Према усвојеном предлогу плана пројекта, током 2019. године, због обиља најновијих литературних извора, истраживања су настављена на: систематизовању најновијих сазнања о врстама лековитих гљива и систематизовању гљива по обоље-

њима и здравственим проблемима који могу да се санирају коришћењем биоактивних супстанци из гљива. Такође, на основу података о традиционалном коришћењу гљива и на основу најновијих експерименталних података и медицинских и фармаколошких истраживања, допуњена су и обогаћена досадашња сазнања која ће бити саставни део књиге у припреми.

Објављени радови:

- Karaman, M., Tešanović, K., Novaković, A., Jakovljević, D., Janjušević, L., Sibul, F., Pejin, B. (2018): *Coprinus comatus* filtrate extract, a novel neuroprotective agent of natural origin. *Natural Product Research* (https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14786419.2018. 1533831?scroll=top&needAccess=true)
- Karaman, M., Janjušević, L., Jakovljević, D., Šibul, F., Pejin, B. (2019): Anti-hydroxyl radical activity, redox potential and anti-AChE activity of Amanita strobiliformis polysaccharide extract. *Natural Product Research*, 33, 10: 1522-1526. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14786419.2017.1422183

ПИТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА КВАЛИТЕТА И ЗДРАВСТВЕНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ У АП ВОЈВОДИНИ

(руководилац пројекта: проф. др Ђорђе Јовановић)

Питања заштите животне средине и перспективе производње довољних количина и квалитета хране у будућности се налазе на врху листе приоритета савременог друштва. Ограничење необновљивих и обновљивих ресурса (уз драматичан раст популације у свету и климатске промене) додатно отежава остварење овога циља. Простор АП Војводине је за Републику Србију у том смислу посебно значајан као регија погодна за овакву врсту производње, како за домаће потребе тако и за пласман ових производа на светско тржиште. У том циљу (а на основу актуелног сагледавања свих ових трендова), ово је могуће урадити кроз реализацију комплексних и интердисциплинарних истраживања.

Ова истраживања обухватају различите аспекте (еколошки, педолошки, хемијски, технолошки, квалитет и здравствена безбедност, и др.) и могућности овакве производње у будућности као и њиховог поређења са прошлим, актуелним и будућим трендовима по свим овим питањима у свету и код нас. На овај начин би се добила јаснија и целовитија слика свих ових захтева и омогућило квалитетније сагледавање управљања овим процесом у АП Војводини и Републици Србији у целини.

У складу са дефинисаним активностима, наводе се резултати рада на пројекту у првој години (2017. години) пројектних активности који су представљени у наставку:

- Pastor, K., Ačanski, M., Vujić, Đ., Jovanović, Đ., Wienkoop, S. (2016): Authentication of Cereal Flours by Multivariate Analysis of GC–MS Data, *Chromatographia*, Vol. 79 Issue 19–20, pp 1387–1393, pp 1–7, ISSN: 0009-5893 (Print) 1612-1112 (Online), doi:10.1007/s10337-016-3142-9 (M23);
- Lukinović, M., Jovanović, Đ., Jovanović, L., (2016): Rešavanje problema klimatskih promena i analiza rezultata konferencije UN u Parizu, *Ecologica* 82/2016, str. 153–160, UDC: 551.583.061.053(UN) (M51);
- Bošković, J., Bojat, Č. N. (2017): Importance of plant genetic resources for food and agriculture. *The 7thIntenatnationala Congress Bomedicine and Geosciences-Influence of Environment on human Health*. Invited lectures. *Proceeding*: Belgrade, 24–26. May 2017. Crowne Plaza, Belgrade. P. 9–19. (M31);
- Bošković, J., Prodanović, R., Vukić, M. (2017): The impact of HAARP system climate change and sustainable agriculture. *Proceedings 7thInternational Symposium on natural resources management,* p. 126–134. Eds. D. Mihajlovic, B. Djordjevic, May 31, Faculty of Management Zaječar, John Naisbitt University Belgrade, Republic Serbia, Zaječar. ISBN 978-86-7747-566-6. (M31).

Поред објављених радова, послата су још два рада категорије М23 на рецензију у међународни часопис и договорена је организација скупа „Питања животне средине и перспективе развоја квалитета и здравствене безбедности хране у АП Војводини" на Факултету за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду и издавање тематске монографије у јануару 2018. На скупу би са одабраним темама били заступљени учесници пројекта.

У складу са раније годишње дефинисаним пројектним активностима, наводе се бројни остварени резултати рада учесника на пројекту (самостално и са другима) у другој, 2018, години трајања овог пројекта.

Објављени радови и саопштења:

- Pastor, Kristian, Pezo, Lato, Vujić, Djura, Jovanović, Djordje, Ačanski, Marijana, Discriminating cereal and pseudocereal species using a binary system of GC-MS data – A pattern recognition approach (Article), *Journal of the Serbian Chemical Society*, Vol 83, No 3 (2018), Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia [TR31066]; Cost Action [CA162333]; Project of Matica srpska, Environment and perspectives of quality development and health safety;
- Đorđe Jovanović, Larisa Jovanović, Paradigma održivog razvoja – mesto i uloga zelene ekonomije (Plenarno predavanje), Knjiga apstrakata, str. 22–23, Međunarodna naučna konferencija „Zelena ekonomija i zaštita životne sredine", Naučno-stručno društvo „Ecologica", Beograd, 23–25 april 2018;
- M. Lukinović, Đ. Jovanović, L. Jovanović, Proizvodi sa oznakama geografskog porekla u kontekstu razvoja zelene ekonomije (Plenarno predavanje), Knjiga apstrakata, str. 25–26, Međunarodna naučna konferencija „Zelena ekonomija i zaštita životne sredine", Naučno-stručno društvo „Ecologica", Naučno-stručno društvo „Ecologica", Beograd, 23–25. april 2018;
- Đorđe Jovanović, Milan Matavulj, Larisa Jovanović, Uloga zelene ekonomije u borbi protiv klimatskih promena i njihovih posledica, Knjiga apstrakata, str. 45, Međunarodna naučna konferencija „Zelena ekonomija i zaštita životne sredine", Naučno-stručno društvo „Ecologica", Beograd, 23–25 april 2018;
- Đorđe Jovanović, Milan Matavulj, Marijana Ačanski, Pitanja životne sredine i pravci razvoja kvaliteta i zdravstvene bezbednosti hrane u AP Vojvodini, Knjiga apstrakata, str. 121–122, Međunarodna naučna konferencija „Zelena ekonomija i zaštita životne sredine", Naučno-stručno društvo „Ecologica", Beograd, 23–25 april 2018;
- Đorđe Jovanović, Održivi razvoj i zelena ekonomija – mesto i uloga inovacija, Inovaeducation 2018, Innovation, ICT and Education for the Next Generation, Conference Proceedings. str. 252–272, Faculty of Economics and Engineering Management, Novi Sad, 2018;
- M. Lukinović, Đ. Jovanović, Inovacije, „zeleni" ekonomski razvoj i intelektualna svojina, Conference proceedings. Inovaeducation 2018, Innovation, ICT and Education for the Next Generation, str. 239–252, Faculty of Economics and Engineering Management, Novi Sad, 2018;
- Bošković, J., Prodanović, R. (2018): Application of Genetic Engineering Technology in Agriculture and Environmental Impact, Conference Proceedings, Inovaeducation 2018 – Innovation, ICT and Education for the Next Generation, p. 86–102, Editors: Soleša, D., Šimović, V., Faculty of Economics and Engineering Management in Novi Sad, Serbia. ISBN: 978-86-87619-89-0 UDK: 37:004.738.5(082). (M63);
- Drobnjaković, T., Marčić, D., Prijović, M., Pantelija Perić, P., Milenković, S., Bošković, J. (2018): Sublethal effects of NeemAzal-T/S on Duch and Serbian population of Eucarsia formosa. Biocontrol Science and Technology. Taylor&Francis Group. DOI:10.1080/095 83157.2017.1409336. Vol. 28. N01. P. 1–19. (M21);

– Zečević, V., Bošković, J., Milenković, S., Matković Stojšin, M., Balijagić, J., Đukić, N., Desimir Knežević, D. (2018): Phenotypic variability of yield components of Triticum spelta in organic production. Agriculture & Forestry, 64 Issue 3: 71–78, DOI: 10.17707/AgricultForest.64.3.06. (M51);
– Beškoski, V., Miletić, S., Ilić, M., Gojgić-Cvijović, G., Papić, P., Marić, M., Šolević-Knudsen, T., Jovančićević, B., Nakano, T., Vrvić, M. M. Microbial biodegradation of isoprenoids, steranes, terpanes and phenanthrenes during in situ bioremediation of petroleum contaminated groundwater, Clean – Soil, Air, Water (IF = 1,716), doi: [10.1002/clen.201600023];
– Gajica, G., Šajnović, A., Stojanović, K., Antonijević, M., Aleksić, N., Jovančićević, B. (2018): The influence of pyrolysis type on shale oil generation and its composition (Upper layer of Aleksinac oil shale, Serbia) Journal of the Serbian Chemical Society (IF = 0,913) 82, 1461–1477;
– Samelak, I., Balaban, M., Vidović, N., Koljančić, N., Antić, M., Šolević, Knudsen, T., Jovančićević, B. (2018): The application of alkane biological markers in the assessment of the origin of oil pollutants in the soil and recent river sediments (river Vrbas, Bosnia and Herzegovina) Journal of the Serbian Chemical Society (IF = 0,913) doi: org/10.2298/JSC180501061S;
– Jovančićević, B., Beškoski, B., Miletić, S., Gojgić-Cvijović, G., Schwarzbauer, J., Vrvić, M. (2018): Development of a procedure for bioremediation treatment of underground waters and soils polluted by petroleum, 22nd World Multiconference on Systemics, Cybernetics and Informatics (WMSCI 2018), Orlando, USA, July 8–11, 2018, Proceedings, 48–52;
– Jovančićević, B. (2018): Oil – useful fossil fuel, but also the cause of climate change. Humboldt-Kolleg. „Sustainable Development and Climate Change: Connecting Research, Education, Policy and Practice", Belgarde, September 19–22, 2018, Book of Abstracts, 46;
– Jovančićević, B. (2018): Biodegradacija nafte u sedimentin stenama i u životnoj sredini – prednosti nedostaci. 8. Simpozijum Hemija i zaštita životne sredine, Envirochem 2018, Kruševac, 30.5–1.6. 2018, 23;
– Kašanin-Grubin, M., Šajnović, A., Gajica, G., Simić, V., Stojanović, K., Bršeski, I., Jovančićević, B. (2018): Značaj geohemijskih i meneroloških karakteristika sedimenata za predvidjanje procesa degradacije terena. 8. Simpozijum Hemija i zaštita životne sredine, Envirochem 2018, Kruševac, 30.5–1.6. 2018, 105;
– Šajnović, A., Kašanin-Grubin, M., Penezić, K., Stojadinović, S., Veselinović, G., Jovančićević, B. (2018): Organsko geohemijsko ispitivanje sedimenata iz arheološkog nalazišta Vinča (Beograd, Srbija). 8. Simpozijum Hemija i zaštita životne sredine, Envirochem 2018, Kruševac, 30.5–1.6. 2018, 151;
– Stojadinović, S., Šajnović, A., Jovančićević, B., Golumbeana, M., Almasan, R., Brčeski, I. (2018): Karakteristike aromatične frakcije mulja iz jezera Tehirgol (Rumunija). 8. Simpozijum Hemija i zaštita životne sredine, Envirochem 2018, Kruševac, 30.5–1.6. 2018, 173;
– Gajica, G., Kašanin-Grubin, M., Hagemann, L., Vasić, N., Schwarzbauer, J., Jovančićević, B. (2018): Ispitivanje neorganskog sastava sedimenata Đerdapskog jezera (Srbija). 8. Simpozijum Hemija i zaštita životne sredine, Envirochem 2018, Kruševac, 30.5–1.6. 2018, 199;
– M. Lukinović, Z. Dragojević, Vina sa geografskim poreklom i geografske oznake porekla, Pravni život, 12/2018, 2018;
– V. Aleksić, M. Lukinović, L. Jovanović, Ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine u Republici Srbiji, Ecologica: naučno-stručni i informativni časopis, no. 91. 2018.

У складу са раније годишње дефинисаним пројектним активностима, наводе се бројни остварени резултати истраживања и рада учесника на пројекту (самостално и са другима) у трећој, 2019, години трајања овог пројекта. Учесници на пројекту су остварили велики број научних резултата (разврстаних у различите категорије) па зато наводимо само оне најзначајније (категорија М20).

Ови резултати су збирно представљени у наставку:

- Jovanović, Đorđe, Lukinović, Mario, Vitošević, Zdravko, Environment and health – thirty years of successful implementation of the Montreal protocol, Srpski arhiv za celokupno lekarstvo, 2019 Volume 147, Issue 7-8, Pages: 492-496, https://doi.org/10.2298/SARH190320043J (M23);
- Kristian Pastor, Vesna Vujasinović, Ana Marjanović Jeromela, Djura Vujić, Djordje Jovanović, Marijana Ačanski, Gas chromatography–mass spectrometry system applied to determine botanical origin of various types of edible vegetable oils, Journal of the Serbian Chemical Society, Vol 84, No 9 (2019), https://doi.org/10.2298/JSC180719109P (M23);
- Kristian Pastor, Marko Ilić, Djura Vujić, Djordje Jovanović & Marijana Ačanski (2019): Characterization of Fatty Acids in Cereals and Oilseeds from the Republic of Serbia by Gas Chromatography – Mass Spectrometry (GC/MS) with Chemometrics, Analytical Letters, DOI:10.1080/00032719.2019.1700270 (M23);
- Tamer Tashla, Nikola Puvača, Dragana Ljubojević Pelić, Radivoj Prodanović, Svetlana Ignjatijević, Jelena Bošković, Dragan Ivanišević, Miralem Jahić, Omar Mahmoud, Ilias Giannenas, Jovanka Lević (2019): „Dietary medicinal plants enhance the chemical composition and quality of broiler chicken meat". Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society (prihvaćen za štampu) (M23);
- Gelert Gligor, Tamás Szolnoky, Milana Drašković, Nenad Đurić, Zdravko Hojka, Jelena Bošković, and Milena Žuža (2019): „Quality and Possibilities of Use of Stabilized Sludge Compost obtained by Inoculation with Geocell-1 Consortium". (Manuscript clen201900023) in the journal Clean – Soil, Air, Water. Publisher: Weinheim : Wiley-VCH Verlag, Germany. ISSN1863-0650; eISSN1863-0669 https://doi.org/10.1002/clen.201900023 Vol. 47 (10) (M22);
- Ignjatijević, S., Prodanović, R., Bošković, J., Puvača, N., Tomaš-Simin, M., Peulić, T., Đuragić, O. (2019): Comparative analysis of honey consumption in Romania, Italy and Serbia. Food and Feed Research, 46 (1); 125–136 (M24);
- Марио Лукиновић и Ђорђе Јовановић: Могућност тржишне market valorization валоризације српских с посебним карактеристикама, Зборник Матице српске за друштвене науке / Matica Srpska Social Sciences Quarterly LXX, № 170 (2/2019): 229–243; https: doi.org/10.2298/ZMSDN1970229L (M24);
- Djordje Jovanović, Tatjana Živković, „Security threats and challenges – inadequate waste management at the local level in the Rebuplic of Serbia", TEME, (прихваћен рад за објављивање у децембарском броју) (M24)
- Djordje Jovanović, Tatjana Živković, Public-Private Partnership as a Possibility for Improvement of Municipal Waste Management, Spatium, (прихваћен рад за објављивање у децембарском броју) (M24).

Одржана су тематска предавања предвиђена пројектом у просторијама Матице српске:

1. „Нафта – од фосилног горива до загађујуће супстанце", проф. др Бранимир Јованчићевић, 4. 11. 2019;
2. „30 година успешне примене монтреалског протокола – смањење оштећења озонског омотача, утицај на људско здравље и животну средину", проф. др Ђорђе Јовановић, доц. др Марио Лукиновић, 28. 11. 2019;

3. „Контрола квалитета и аутентификација цереалија, псеудоцереалија и уљарица”, проф. др Маријана Ачански, 6. 12. 2019;
4. „Наночестице, употреба и ризик по људско здравље и животну средину”, проф. др Александар Ђорђевић, 12. 12. 2019.

ПРОУЧАВАЊЕ СТАЊА БИОДИВЕРЗИТЕТА ПЛАНИНЕ ЦЕР
(руководилац пројекта: др Мирјана Ћук)

Чланови Научноистраживачког друштва студената биологије и екологије „Јосиф Панчић” започели су истраживања на планини Цер 2012. године са циљем бољег упознавања природних вредности и биодиверзитета овог подручја. Досадашња истраживања Друштва показују да је планина Цер и те како вредно природно богатство.

Током 2018. године, у периоду од 19 до 26. августа текуће године Научноистраживачко удружење студената биологије и екологије „Јосиф Панчић” је уз помоћ Матице српске организовало научноистраживачки камп на планини Цер са циљем истраживања биодиверзитета. На овом кампу од секција биле су присутне: Херпетолошко-батрахолошка, Ентомолошка, Миријаподолошка и Мамолошка. Кроз рад ових секција друштво је успело да допринесе бољој слици о биолошкој разноврсности планине Цер.

Када је у питању Херпетолошко-батрахолошка секција, фаунистичка истраживања вршена су неинвазивним методама и подразумевала су посматрање животиња и идентификацију јединки до нивоа врсте уз помоћ адекватних кључева за идентификацију и консултовање стручне литературе. Јединке су фотографисане зарад потврде идентификације. Сваки појединачни налаз истраживаних врста је геореференциран користећи уређај за ручну навигацију и навођење (Garmin eTrex 20), односно забележене су координате сваког налаза. Такође коришћена је и апликација Биологер, једноставан и слободан софтвер осмишљен за прикупљање података о биолошкој разноврсности и распрострањењу врста у Републици Србији (https://biologer.org/). За шест дана активног истраживања у летњем периоду, забележено је присуство четири врсте водоземаца: *Pelophylaxesculentus complex, Salamandra salamandra, Bombina variegata* и *Rana graeca*, као и пет врста гмизаваца: *Lacerta viridis, Podarcis muralis, Zamenis longissimus, Vipera ammodytes* и *Anguis fragilis complex*. У оквиру Миријаподолошке секције узорци стонога сакупљани су појединачно, само мужјаци јер су полне ножице мужјака таксономски карактер, јединке врста које су могле бити идентификоване *in situ* враћене су на место одакле су сакупљене. Сви узорци су након сакупљања фиксирани у седамдесетопостотном етанолу да би се очували до касније идентификације. Ентомолошка секција се бавила групама које никад до сада нису биле обрађене на Церу. То су тврдокрилци, са фокусом на трчуљке и мраве.

У реализацији активности на планини Цер учествовали су чланови НИДСБЕ „Јосиф Панчић”. Научноистраживачки рад организован је у оквиру секција које су своје активности остварилe свакодневним изласцима на терен.

Пројекат је, поред теренског рада, реализован и кроз низ активности као што су идентификација материјала, едукативне радионице и предавања.

Планина Цер смештена је у северозападном делу Србије и представља ка северу најистуренију острвску планину јужног обода Панонског басена. Доминантне геолошке формације су силикати, гранити и гранодиорити. Највиши врхови Цера су Цер (687 м) и Кумовац (593 м). Окарактерисана је као предео разноврсних геоморфолошких, хидролошких, биогеографских и других природних одлика. Планина је лоцирана у западној Србији, тридесетак километара од града Шапца. Цер је кроз историју био значајно место за разне социјалне и културне активности (археолошки

налази, средњовековни градови и манастири, значајне битке). Данас, поред тога што је слабо насељен, трпи одређени антропогени притисак (сеча шума, изградња викендица) који махом оставља негативне последице по природне вредности овог предела.

Еколошки услови и станишта Цера су већим делом под шумама различитих врста храста (цер, медунац, китњак), букве, липе и граба са примесама јасена, јавора и бреста. У новије време подигнуто је доста засада четинара на некадашњим голетима и пашњацима. На нижим надморским висинама уз насеља, присутне су мозаично распоређене пољопривредне површине. Цер је IBA (Important Bird Area – подручје важно за птице) које није заштићено. У току је валоризација целокупног масива Цера ради интегралне заштите ширег простора. Унутар IBA постоји више културноисторијских локалитета попут Тројановог и Косаниног града, као и насеља Текериш.

Током 2019. године Научноистраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић" је уз помоћ Матице српске организовало три научноистраживачка кампа на планини Цер са циљем истраживања биодиверзитета. Пролећни камп је одржан у периоду 10–12. 5. 2019, летњи је одржан у периоду 27. 7. – 3. 8. 2019, а јесењи у периоду 19–21. 10. 2019. године. На овим камповима биле су присутне следеће секције: Херпетолошко-батрахолошка, Ентомолошка, Мириаподолошка, Орнитолошка, Миколошка и Ботаничка. Кроз рад ових секција Друштво је успело да допринесе бољој слици о биолошкој разноврсности планине Цер. Значај одржавања научноистраживачког кампа на Церу огледа се пре свега у добијању података са овог интересантног подручја, како са становишта природе, тако и из културно-историјског угла. Истраживано подручје, осим што је сврстано у IBA, готово да нема никакав други статус везан за конзервацију и заштиту. Из тог разлога сви подаци који се сакупе са овог подручја имају немерљив значај за науку и заштиту природе у Србији. На Церу, многи студенти биологије и сродних наука имају прилику да се први пут сусретну са научноистраживачким радом, пре свега теренским радом. Поред тога, овај пројекат је имао за циљ подизање нивоа информисаности локалног становништва, које је директно било информисано о природним вредностима овог подручја.

Одељење за ликовне уметности

Рад Одељења одвијао се у оквиру раније утврђеног плана и програма, на научноистраживачким пројектима, а захваљујући средствима за научноистраживачки рад која су обезбедили републичко Министарство просвете и науке и технолошког развоја и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, на припреми *Зборника Матице српске за ликовне уметности*, Научног скупа „Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века", припреми посебних издања, предавања из области историје уметности, на припреми округлог стола посвећеног проф. др Мирославу Тимотијевићу и другим пословима који су неопходни за рад Одељења.

Прва седница Одбора Одељења за ликовне уметности, у новом сазиву, одржана је у понедељак 21. октобра 2016. године. Разматран је План и програм научноистраживачког рада у периоду 2017–2020. Друга седница одржана је 9. децембра 2016. године. У току 2017. одржане су две електронске седнице Одбора Одељења за ликовне уметности, 27. септембра и 8. децембра. У току 2018. одржане су две електронске седнице Одбора Одељења за ликовне уметности, 19. септембра и 3. децембра. У току 2019. одржана је седница Одбора Одељења за ликовне уметности, 6. децембра, и приређене су две електронске седнице. Електронске седнице одржаване су кад год је то било могуће, како би се избегли трошкови реализације седница (трошкови превоза и сл.).

УМЕТНОСТ СРПСКОГ ЦАРСТВА (1346–1371)
(руководилац пројекта: др Драган Војводић)

Током 2016. године настављен је истраживачки рад на пројекту „Уметност српског царства (1346–1371)" и приведена је крају његова четврта, завршна фаза.

У складу с Планом четворогодишњег рада, у четвртој фази истраживања на пројекту проучени су споменици српске уметности из доба царства, као и они који непосредно претходе том периоду, сачувани у Рашкој области и Републици Црној Гори. Због уплате знатно мањих финансијских средстава од планираних, теренска истраживања су могла бити обављена само захваљујући синхронизацији активности на овом и неким другим пројектима. Она су обухватила следеће споменике.

1) Рашка област – егзонартекс Сопоћана, фасада улазне куле у Студеници, Свети Никола у Палежу, Свети Никола у Бањевцу, Свети Никола у Ушћу и Брвеник.
2) Континентална Црна Гора – Ђурђеви ступови у Будимљи.
3) Црногорско приморје – Свети Трипун у Котору, Света Марија Колеђата у Котору, Свети Стефан у Дуљеву, Свети Никола у Старом Бару.

Истраживачки посао обављен је углавном у сарадњи с проф. др Миодрагом Марковићем, с којим радим на реализацији овог пројекта. Заједнички теренски рад је из више разлога, укључујући и могућност смањења трошкова, представљао и овога пута најцелисходније решење.

У оквиру теренског истраживачког рада обављено је детаљно дигитално снимање цркава. Поред дигиталног снимања архитектуре и живописа наведених храмова, пописана је тематика живописа и преписани су најзначајнији натписи на фрескама. Прикупљени теренски подаци су подвргнути обради и систематизацији. Део истраживачких резултата остварених на пројекту у току 2013, 2014, 2015. и 2016. године представљен је научној јавности у оквиру радова и јединица објављених у научним часописима, зборницима и енциклопедијама:

– Д. Војводић, „Српски властеоски портрети и ктиторски натписи у Богородичиној цркви у Ваганешу", *Косовско-метохијски зборник* 5 (2013), 1–21;
– Д. Војводић, „Ваганеш", у: *Српска енциклопедија*, том II, Нови Сад – Београд 2013, 35;
– Д. Војводић, „Владарска иконографија", у: *Српска енциклопедија*, том II, Нови Сад – Београд 2013, 493–494;
– Д. Војводић, „О времену издавања повеља којима краљ Душан потврђује Хиландару даривање манастира светог Ђорђа и села Уложишта а Хрусијском пиргу поклања цркву у Липљану", у: *ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ*. Зборник у част Мирјане Живојиновић, Књ. 1, Београд 2015, 251–257;
– Д. Војводић, Д. Павловић, „Црква „Тамница" код Ајноваца у позном средњем веку", *Косовско-метохијски зборник* 6 (2015), 9–60;
– D. Vojvodić, „Serbian Art from the Beginning of the 14th Century till the Fall of the Nemanjić State", у: *Byzantine Heritage and Serbian Art II. Sacral Art of the Serbian Lands in the Middle Ages*, ed. D. Vojvodić, D. Popović, Belgrade 2016, 271–297;
– D. Vojvodić, S. Marjanović-Dušanić, „The Model of Empire – The Idea and Image of Authority in Serbia (1299–1371)", у: *Byzantine Heritage and Serbian Art II. Sacral Art of the Serbian Lands in the Middle Ages*, ed. D. Vojvodić, D. Popović, Belgrade 2016, 299–315;
– Д. Војводић, „Родословне представе и идеја прародитељства у манастиру Студеници", у: *Манастир Студеница. 700 година Краљеве цркве*, Београд 2016.

СРПСКО ЗИДНО СЛИКАРСТВО XVII ВЕКА
(руководилац пројекта: др Зоран Ракић)

Рад на пројекту „Српско зидно сликарство XVII века" био је, услед недостатка средстава, ограничен на прикупљање документације, комплетирање литературе и

седмодневни боравак у манастирима Морачи и Пиви, током којег сам сакупљао грађу о стваралаштву сликара Јована, најзначајнијег српског уметника XVII века, и зографа Димитрија, оснивача бококоторске сликарске радионице. Целокупан боравак на терену и рад на комплетирању литературе финансирао сам сопственим средствима.

Објавио сам следеће радове:

1. „Уметност обновљене Пећке патријаршије (1557–1690)", у зборнику: *Сакрална уметност српских земаља у средњем веку*, Београд 2016, 497–513 (прев. на енглески: „Art of the restored Patriarchate of Peć (1557–1690)", in: *Sacral Art of the Serbian Lands in the Middle Ages*, Belgrade 2016, 497–513);
2. „The seventeenth and eighteenth centuries wall painting in the Chilandar Monastery – Iconographic and stylistic characteristics, у: *Mount Athos in the 17th and 18th centuries*, Thessaloniki 2016;
3. „Сликар Димитрије Даскал. Почеци бококоторске иконописне радионице", *Бока* 36, Херцег Нови 2016.

Поред рада на делима зидног сликарства, наставио сам са изучавањем српског рукописног наслеђа XVII века. У оквиру рада на тој теми објавио сам следеће студије (у појединим од њих говори се о односу књижног украса и зидног сликарства XVII столећа):

1. „Прилог проучавању орнаментике српских рукописа XVII века у Хиландарској библиотеци" (A Contribution to the Study of the Serbian Illuminated Manuscripts at the Library of Hilandar), у: *Девета казивања о Светој Гори*, Београд 2016, 207–235, 297–298;
2. „Сликани украс српских рукописних књига XVI и XVII века", у зборнику: *Сакрална уметност српских земаља у средњем веку*, Београд 2016, 541–551 (прев. на енглески: „Illumination of 16th and 17th Century Serbian Manuscripts", in: *Sacral Art of the Serbian Lands in the Middle Ages*, Belgrade 2016, 497–513);
3. „Сликани украс српских рукописних књига од XII до XVII века", у: *Свет српске рукописне књиге (XII–XVII век)*, Београд 2016, 175–208 (прев. на енглески: „Illumination of the Serbian Manuscripts from 12th to the 17th Centuries", in: *The World of Serbian Manuscripts (12th – 17th Centuries)*, Belgrade 2016, 209–231). У оквиру исте публикације каталошки сам обрадио четрдесет рукописа насталих у периоду од XII до краја XVII века;
4. „Сликани украс Архијерејског чиновника бр. 7 у манастиру Савини", *Зборник Народног музеја* XXII-2, Београд 2016, 137–151;
5. „Минхенски српски псалтир и његова београдска копија", *Смедеревски зборник* 5, Смедерево 2016, 233–244.

Програмска и иконографска истраживања
српског зидног сликарства у доба Царства
(носилац теме: др Миодраг Марковић)

План је предвиђао да у току 2016. године буду проучени споменици српске уметности из доба Царства, као и они који непосредно претходе том периоду, сачувани у Рашкој области и Републици Црној Гори (егзонартекс Сопоћана, фасада улазне куле и Студеници, Свети Никола у Палежу, Свети Никола у Бањевцу, Свети Никола у Ушћу, Брвеник, Ђурђеви ступови у Будимљи, Свети Трипун у Котору, Света Марија Колеђата у Котору, Свети Стефан у Дуљеву, Свети Никола у Старом Бару). Нажалост, недостатак финансијских средстава спречио је скоро у потпуности остварење предвиђеног плана. Ипак, у склопу других пројеката успео сам да обавим теренска истраживања у Студеници и њеној околини (Палеж, Бањевац, ушће), у Будимљи (Ђурђеви ступови) и Котору (Свети Трипун, Света Марија Колеђата). У

току тих теренских истраживања обављено је детаљно дигитално снимање поменутих споменика. Други део истраживања обухватио је обраду и систематизацију података прикупљених на терену. Резултати рада укључени су у чланке објављене у зборнику „Србија у Византији – ктиторска делатност српских задужбинара на подручју ромејског царства", у: *Византијско наслеђе и српска уметност II: Сакрална уметност српских земаља у средњем веку*, ур. Д. Војводић, Д. Поповић, Београд 2016 (=„Serbia in Byzantium – the patronage of Serbian ktetors in the Byzantine empire", in: *Byzantine heritage and Serbian art II: Sacral art of the Serbian lands in the Middle ages*, eds. D. Vojvodić, D. Popović, Belgrade 2016), који је приређен и публикован поводом одржавања 23. међународног скупа византолога у Београду, августа 2016.

СВЕТАЧКИ КУЛТОВИ И РЕЛИКВИЈЕ У СРПСКИМ ЗЕМЉАМА СРЕДЊЕГ ВЕКА
(руководилац пројекта: др Даница Поповић, научни саветник)

С обзиром на то да пројекту у 2016. години нису додељена финансијска средства, планирана теренска истраживања нису могла бити обављена.

АРХИТЕКТУРА СРЕДЊОВЕКОВНЕ СРБИЈЕ
(руководилац пројекта: проф. др Иван Стевовић)

У складу са чињеницом да ни у текућој, као ни током претходних година од када је пројекат пријављен и прихваћен, за његово спровођење нису одвојена ни најминималнија финансијска средства, ритам радова налазио се у непосредној релацији са наведеном чињеницом. Теренска истраживања обављена су, у мери у којој је то било могуће, на простору континенталног и приморског дела Републике Црне Горе, као и на малом простору Републике Албаније (област Скадра и околине). Овај део рада, уз уобичајену теренску документацију, између осталог је резултирао установљавањем сарадње руководиоца пројекта са фондацијом „Маруби" у Скадру, која поседује више десетина хиљада фотографија начињених током XIX и првих деценија XX столећа. Будући да је реч о фотографијама са тематиком превасходно из јавног и културног живота, међу њима се може наићи и на приказе великог броја средњовековних храмова који су касније у потпуности уништени. Стога ће збирка „Маруби", у којој је посебан део предвиђен за хришћанске сакралне споменике, у будућности представљати изузетно вредан извор података о објектима који у досадашњој историографији никада нису ни споменути. Из наведене, као и из других упоредних делатности, произишла су три рада која се налазе у штампи – један ће бити објављен до краја текуће године, са темом везаном за Михаила Валтровића и почетке истраживања средњовековне архитектуре у Србији (ЗНМ), док су два, посвећена каменој пластици раносредњовековног Улциња (рад за зборник са научног скупа под покровитељством БАНУ у Софији, март 2016), односно споменицима и преиспитивању познатих података из историје раносредњовековног Котора (ЗЛУМС за наредну годину) у штампи, и биће публиковани наредне године. Уз наведену делатност, руководилац пројекта је својим средствима обавио истраживања недовољно проучених касносредњовековних споменика на територији Шумадије (Славковица, Горович, Враћевшница, Горња Каменица и други), о којима, упоредо с књигом која ће изићи евентуално и уз помоћ Матице српске, такође припрема посебан рад.

ЕВРОПСКИ ОКВИРИ СРПСКЕ УМЕТНОСТИ НОВОГ ВЕКА
(руководилац пројекта: проф. др Мирослав Тимотијевић)

Пројекат садржи 7 засебних тема.

Барок код Срба
(носилац теме: проф. др Мирослав Тимотијевић)

Током извештајног перода 2016. проф. др Мирослав Тимотијевић је преминуо.

Слике европског барока у музејима и галеријама Србије
(носилац теме: ванр. проф. др Саша Брајовић)

Због недостатка средстава, научноистраживачка делатност на овој теми била је обустављена.

Иконостаси XVIII и XIX века у Срему
(носилац теме: др Мирјана Лесек, конзерватор саветник)

У току пројектног периода носилац теме др Мирјана Лесек је преминула.

Црквено сликарство касног барока у Карловачкој митрополији
(носилац теме: др Мирослава Костић)

Рад на теми „Црквено сликарство касног барока у Карловачкој митрополији" обухватао је, с обзиром на то да ове године средства нису добијена, само стилске и иконографске анализе живописа у манастирима Бођани и Крушедол. Извршени су идентификација материјала, његова селекција и груписање.

Теренска истраживања су обављена у два наврата, у априлу и мају текуће године. У току истраживања обављено је дигитално снимање делова зидног сликарства поменутих манастира. Прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији.

На терен сам путовала приватним возилом, а током теренског рада, због недостатка средстава, била сам принуђена да потражим смештај у кућама пријатеља које нису регистроване за туризам.

Обавештење да су ми додељена средства од 60.000,00 бруто добила сам мејлом 22. 11. 2016. године.

Резултати рада на теми укључени су у писање следећег научног рада:

– „Визуелне представе светог Константина и Јелене у барокној побожности Карловачке митрополије", у: *Ниш и Византија* XIV, градови и грађани византијског света (*Niš and Byzantium* XIV, Cities and Citizens in Byzantine World), Ниш 2016, 525–536.

Српско барокно дрворезбарство
(носилац теме: др Бранка Кулић)

Током 2016. године прибављени су снимци ентеријера у неколико српских православних цркава у Мађарској, у Српском Ковину, Сентандреји и Сегедину са значајнијим деловима дрворезбареног фиксног и покретног мобилијара, који се може датирати у XVIII век. Мобилијар очуван у наведеним црквама је кључан пример за разумевање и тумачење барокног дрворезбарства и послужиће као радни материјал на коме ће се анализирати наведена тема.

Просветитељство код Срба
(носилац теме: др Владимир Симић)

У складу са планираним активностима представљеним у пројектној документацији подносимо извештај о раду на теми „Просветитељство код Срба". Током

2016. године обављена су теренска истраживања у Архиву Српске православне епархије будимске у Сентандреји у периоду од 22. до 25. новембра. Циљ рада био је да се идентификују непознати историјски извори и грађа о сликару Арсенију Теодоровићу и његовом опусу у српској цркви у Будиму. Наиме, он је у периоду од 1818. до 1820. извео сликарство иконостаса у духу тада важећих класицистичких начела, што је овај храм сврстало у групу најважнијих споменика новије српске уметности и културе. Како је црква страдала током и после Другог светског рата, те о њој имамо само посредне податке, највећи део црквених предмета је загубљен, док је иконостас расклопљен и чува се у Музеју епархије будимске у Сентандреји. Архивска грађа је снимљена и налази се у процесу научне обраде, те ће бити укључена у публикацију о поменутом иконостасу Арсенија Теодоровића која је планирана за наредну годину.

Библиографија:

В. Симић, „Слика прошлости као историјски аргумент: рецепција средњег века у српској барокној уметности", у: *Замишљање прошлости и рецепција средњег века у српској уметности XVIII–XXI века* (Византијско наслеђе и српска уметност, Т. III), Византолошки институт САНУ и Службени гласник, Београд 2016. (коуредник и аутор);

В. Симић, „Име и знак: о псеудониму Захарије Орфелина", *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* 82 (2016).

Скуп:

В. Симић, „Одблесци просветитељства на Лешенколовом портрету темишварског епископа Петра Петровића", *Српска теологија данас – осми годишњи симпосион*, 27. мај 2016.

Предавање:

„Светови XVIII столећа: Један поглед на сталну поставку Галерије Матице српске", предавање одржано у Галерији Матице српске 18. новембра 2016.

Далматински иконостас XVIII и XIX вијека
(носилац теме: др Бранко Чоловић, Загреб)

Због недостатка средстава, научноистраживачка делатност на овој теми била је обустављена.

СРПСКА САКРАЛНА ВИЗУЕЛНА КУЛТУРА У XIX ВЕКУ
(руководилац пројекта: ванр. проф. др Ненад Макуљевић)

Рад на пројекту „Српска сакрална визуелна култура у XIX веку" био је током 2016. реализован према предвиђеном плану. Обављена су теренска истраживања, прикупљене су архивска грађа и стручна литература, док је део резултата био публикован и изложен стручној јавности. Зато су током 2016, према расположивим финансијским средствима, обављене предвиђене активности.

Теренска истраживања су током 2016. обављена у различим подручјима Републике Србије. Циљ је био да се обиласком споменика стекне увид у сакралну ликовну продукцију XIX века, као и у тренутно стање српског црквеног сликарства. На подручју Војводине, рад је био усмерен ка проучавању српских православних храмова у Овчи, Борчи и Опову. У централној Србији изведена су теренска истраживања у Лазаревцу, Врчину и Лесковцу. На југу Србије обављена су истраживања на ширем подручју града Пирота. Уз истраживање пиротских градских храмова, обављено је проучавање црквене уметности XIX века у манастирима Суково, Ви-

сочка Ржана и Темска, као и у Димитровграду. Истраживање је обухватило и Дивљански манастир код Беле Паланке, као и Цркву Свете Петке у Сићеву.

Резултат теренских истраживања је обогаћивање сазнања о српској сакралној уметности XIX века. Потврђено је постојање више културних модела у којима се развијала српска црквена уметност. Истовремено су евидентирана бројна уметничка остварења, која до сада нису била приказана у стручним радовима. Теренска истраживања су показала забрињавајуће стање на подручју југоисточне Србије, у околини града Пирота, где се налази углавном непубликована ликовна продукција. Уочено је, као и у ранијим приликама, да надлежне службе заштите не делују према професионалним критеријумима. Бројне иконе, иконостаси, зидне слике, као и црквене грађевине XIX века су у веома лошем стању и постоји опасност од њиховог трајног уништавања.

Током рада на пројекту, прикупљена је обимна фото и документарна грађа и започето је писање више научних радова, као и синтетичке студије – резултат вишегодишњих истраживања.

Досадашњи резултати рада на пројекту били су презентовани на међународним научним конференцијама у Софији, Пекингу и Вашингтону:

- N. Makuljević, „Word and Image in the Oeuvre of Hristifor Žefarović, Texts, Inscriptions, Images", Institute of Art Studies BAN, Sofia 2016;
- N. Makuljević, „Hybridity as Authenticity: Cultural Contact, Geography and Early Modern Balkan Visual Culture", CIHA 2016, 34 World Congress of Art History, Beijing 2016. http://www.ciha2016.org/en/speakers/index/283;
- N. Makuljević, „Politics of Representation in the Age of Globalization: Serbia on the World Expostions, Panel: Globalization and Modern Visual Arts in Serbia (1882–1914)", 48th Annual ASEEES Convention, Washington 2016.

Резултати досадашњег рада на пројекту делимично су објављени у студији: N. Makuljević, „Migrations and the Creation of Orthodox Cultural and Artistic Networks between the Balkans and the Habsburg Lands (17th–19th Century)", in: *Across the Danube. Southeastern Europeans and Their Travelling Identities (17th–19th C.)*, ed. by O. Katsiardi-Hering and M. Stassinopoulou, Brill 2016, 54–64.

СКУЛПТУРА СТАНИМИРА ПАВЛОВИЋА
(руководилац пројекта: проф. др Станислав Живковић)

Због недостатка средстава, научноистраживачка делатност на овом пројекту била је обустављена.

УМЕТНОСТ, ЗБИРКЕ И МУЗЕЈИ У СРПСКОЈ КУЛТУРИ XX ВЕКА
Настанак и развој модерних идеја и концепција слике у српском сликарству 1905–1926.
(руководилац пројекта и носилац теме: проф. др Лидија Мереник)

У оквиру овог пројекта реализују се пројектне теме: „Настанак и развој модерних идеја и концепција слике у српском сликарству 1905–1926", „Жене, уметност и филантропија" и „Галерија Матице српске: историја, деловање, домети". Извештај за последње две наведене доноси се посебно, иза овога.

Извештај за тему „Настанак и развој модерних идеја и концепција слике у српском сликарству 1905–1926":

Л. Мереник, „Једна година у животу Саве Шумановића", у: *Једна француска епизода Саве Шумановића*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2016.

Коуредник и аутор у: „Византијско наслеђе и српска уметност III – замишљање прошлости и рецепција средњег века у српској уметности XVIII–XXI века",

Савремена уметност, постмодерна – ново средњовековље у делу Милете Продановића и Зорана Гребенаровића, Византолошки институт САНУ и Службени гласник, Београд 2016, 187–195.

Скуп: „Скулптура. Медиј. Метод. Друштвена пракса", Музеј савремене уметности Војводине, Нови Сад, 25. 11. 2016

Скуп: „Jugoslovanska umetnostna zgodovina 1918–1991. Ob 130. obletnici rojstva Franceta Steleta, Vojeslava Moleta in Izidorja Cankarja", Mednarodni kolokvij Nacionalno in umetnostnozgodovinske raziskave v jugoslovanskem prostoru, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, Ljubljana, 2–3. december 2016

Жене, уметност и филантропија
(носилац теме: проф. др Симона Чупић)

Књига:

Џон Кенеди и „нова граница" културе. Мона Лиза и Супермен, Галерија Матице српске, Нови Сад 2016. ISBN 978-86-83603-95-4 316.7:[32:929 Kennedy J. F. 930.85 (73)"1960/1963" COBISS.SR-ID 305112583

Учешће на скуповима:

„Kerouac, Mona Lisa & Camelot: Jacqueline Kennedy as the New Image of Politics 1960–1963", European Association for American Studies Conference Ovidius University, Constanta, Romania, April 22–25, 2016. (међународни скуп);

„Ideja nacionalnog u delu Nadežde Petrović i njenih savremenika", *Naučni skup posvećen Nadeždi Petrović*, SZPB, Novi Sad 2016. UDC 0659.51:7 UDC 069:004 UDC 069.538:73/76 (497.113 Novi Sad) (национални скуп).

Изложба:

„Српска академија наука и уметности 1841–2016", Галерија САНУ, Београд 2016. (сарадница на изложби и каталогу).

Галерија Матице српске: историја, деловање, домети
(носилац теме: др Тијана Палковљевић Бугарски, виши кустос)

Током 2016. године проучавала се историја Матице српске, њеног Музеума и Галерије у архивама и Рукописном одељењу Матице српске и Галерије Матице српске. Резултати тих истраживања обједињени су у докторској тези *Галерија Матице српске. Слика културног идентитета посредством презентације уметничких дела*, коју је носилац теме одбранила на Одсеку за историју уметности Филозофског факултета у Београду, код ментора др Ненада Радића. Други део истраживања биће публикован у оквиру публикације „Уметничка збирка Матице српске".

Поред тога, носилац теме је говорила 10. јула на Уметничкој вечери посвећеној Радовану Ждралу, писцу и скулптору, у Коларчевој задужбини о Поклон-збирци скулптура које је даровао Матици српској.

Учествовала је на конференцији „Култура. Основа државног и националног идентитета" у Српској академији наука и уметности, 23. и 24. новембра 2016. године, и у оквиру излагања „Музеји у Србији јуче, данас, сутра" представила рад Галерије Матице српске као пример добре праксе.

Библиографија:

Тијана Палковљевић Бугарски, *Од приватног ка јавном. Уметничка колекција компаније Tarkett*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2016;

„Реч унапред", у: Л. Мереник, В. Буројевић, *Једна француска епизода Саве Шумановића*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2016.

СТРАНИ УТИЦАЈИ НА СРПСКУ АРХИТЕКТУРУ У XX ВЕКУ
(руководилац пројекта: др Александар Кадијевић)

У оквиру рада на пројекту, током 2016. године, пажња носиоца пројекта била је усмерена у више праваца: ка сакупљању грађе и документације у домаћим и страним збиркама, ка обради сакупљеног материјала и његовој припреми за писмену научностручну елаборацију, и на крају на презентовање досегнутих резултата из минуле и текуће године у свету и код нас (кроз симпозијуме, изложбе, предавања, трибине, промоције, научне зборнике, часописе, каталоге). Примљена средства су утрошена наменски на путовања и обиласке значајних међународних архитектонских центара (за шта су издвојена и додатна средства које је носилац пројекта током године сакупио).

Највише докумената је скупљено у домаћим архивима, док је у иностраним срединама углавном проучавана архитектонска грађа на терену, као и она из појединих музеја и института, посвећена раду руских, пољских, аустријских, хрватских и словеначких стручњака у српској и југословенској средини. За штампу је припремљен одређени број научних радова, проистеклих из рада на пројекту у минулој и текућој години. Међу објављеним радовима претежу научни чланци и монографски каталог о византијским инспирацијама српских градитеља новијег доба, које су у знатној мери биле подстицане из других културних средина. Низ питања везаних за тему пројекта носилац је проблематизовао и у саопштењима на међународним и националним симпозијумима на којима је током 2016. год. учествовао (11).

Уредио је у сарадњи са члановима редакције свеску 44 ЗЛУМС (у којој је објавио рад и приказ), а започео је и припреме за нову свексу 45 планирану за публиковање у 2017. години. Зборник је примљен током 2016. год. на ЕРИХПЛУС и ЕСЦИ листу референтних научних часописа.

Објављени радови др А. Кадијевића у којима се потпуније или парцијално дотиче тема пројекта ООЛУМС:

1. „Srpska arhitektura u 1926. godini – između kontinuiteta i promene", *Zbornik seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu* 12, Beograd 2016, 99–120;
2. „Zeitgeist & Genius Loci: Trade value aesthetics and weakness of author's identity in recent Serbian architecture", in: E. Vaništa Lazarević, M. Vukmirović, A. Krstić Furundžić, A. Djukić, *3rd International Academic Conference on Places and Technologies*, Belgrade 2016, 445–451;
3. „Between the Daily Politics and Civilizational Nostalgia – King Alexander I Karađorđević and Interwar Yugoslav Architecture", in: D. Damjanović, L. Magaš Bilandžić, Ž. Miklošević (eds.), *Art and Politics in Europe in the Modern Period*, Book of Abstracts, Zagreb 2016, 63;
4. „The Creative Presence of Jews in Belgrade Architecture of the Twentieth Century", *Journal of the North American Society for Serbian Studies*, Vol. 27, 2013, Nos. 1–2, Bloomington 2016, 147–166;
5. „Serbien. Stadt als Regional Kontext für Architektur. Serbia. The City as a Regional Context of Architecture, Bojan Kovačević, Adolph Stiller (editors)", *Prostor* 51(1), Zagreb 2016, 129;
6. *Византијско градитељство као инспирација српских неимара новијег доба / Byzantine architecture as inspiration for Serbian New Age architects*, Београд/ Belgrade 2016;
7. „Between Artistic Nostalgia and Civilisational Utopia: Byzantine Reminiscences in Serbian Architecture of the 20th Centuries", in: *Imaginig the past: The reception of the middle ages in Serbian art from the 18th to the 21st century*, Belgrade 2016, 169–179;

8. „Палата Милоша Савчића (1924–1926) – нетипична београдска угаона зграда", *Наслеђе* XVII, Београд 2016, 37–51;
9. „Поглед на градитељство Смедерева у периоду између два светска рата", у: *Смедеревски крај 1918–1941,* књига апстраката научног скупа, Смедерево 2016, 12;
10. „Inženjer Stjepan Samoilovič Kričinski i palata Uprave Monopola (1908) u Beogradu", u: *Jugoslovensko-poljski odnosi u XX veku*, apstrakti izlaganja naučnog skupa, Beograd 2016, 38;
11. „Архитект Николај Васиљев и јавни простори Београда", у: *Критичка историја преиначавања јавних простора Београда II (19–20. век)*, зборник резимеа научног скупа, 52;
12. „Degradative urbanistic and architectural aspects of the project 'Belgrade Waterfront' (2012–2016)" (with Bojan Kovačević), *Зборник Матице српске за ликовне уметности* 44, Нови Сад 2016, 367–377;
13. „Biljana Mickov i Dragan Ilić (urednici), Kulturna transformacija grada, Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad, 2015", *Зборник Матице српске за ликовне уметности* 44, Нови Сад 2016, 398–400;
14. „Under the influence of Ottoman and Habsburg-Hungarian rule and culture: The crucial aspects of Serbian architecture in XVIII and XIX century", in: *Ottoman--Hungarian-Habsburg contact and Suleiman the Magnificent*, book of abstracts, Budapest 2016, 8–9;
15. „Руски инжењери и архитекти емигранти у Југославији – проблеми истраживања и стање извора", у: *КОНЕКЦИЈА, Српско-руске везе у архитектури од почетка 20. до почетка 21. века*, Београд 2016, 44;
16. „Између уметничке носталгије и цивилизацијске утопије: византијске реминисценције у српској архитектури 20. века", у: *Византијско наслеђе и српска уметност III замишљање прошлости и рецепција средњег века у српској уметности XVIII–XXI века*, Београд 2016, 169–178.

Учесник научних конференција у 2016. години са саопштењима везаним за тему пројекта:

1. „Ottoman-Hungarian-Habsburg contact and Suleiman the Magnificent", Budapest (Hungary);
2. „The Balkan Jews & the Minority Issue in South-Eastern Europe", Warszaw (Poland);
3. „Art & Politics", Zagreb (Croatia);
4. „Cyprus in history", Nicosia (Cyprus);
5. „Global Conversations, ASEEES 48th Annual Convention", Washington DC (USA);
6. „International conference on multidisciplinary studies", Belgrade (Serbia);
7. „КОНЕКЦИЯ, Српско-руске везе у архитектури од очетка 20. до почетка 21. века", Београд (Србија);
8. „International Academic Conference on Places and Technologies, keynote lecture", Belgrade (Serbia);
9. „Критичка историја преиначавања јавних простора Београда II (19–20. век)", Београд (Србија);
10. „Смедеревски крај 1918–1941", Смедерево (Србија);
11. „Југословенско-пољски односи у XX веку", Београд (Србија).

ПРОБЛЕМИ ИСТОРИОГРАФСКОГ ТУМАЧЕЊА АРХИТЕКТОНСКОГ НАСЛЕЂА НОВИЈЕГ ДОБА
(руководилац пројекта: проф. др Александар Кадијевић)

Током 2017. настављен је и продубљен рад на пријављеном пројекту. У току је припрема приручника *Прилози методологији архитектонске историографије*,

који сублимира задатке извршене у претходној и овој години. Део поглавља је написан, док се остатак употпуњује.

У оквиру рада на тој теми, али и на другим темама које по дефиницији кореспондирају са проблемима методологије, објављен је низ радова. Део приређених огледа је саопштен на научним скуповима, као и на једној стручној изложби („Архитектура Рашке", Центар за културу Градац, 2017). Приређен је и тематски блок радова у научном часопису *Култура* (бр. 154, Завод за проучавање културног развитка). Уређена је и свеска 45 *Зборника Матице српске за ликовне уметности* за 2017. годину.

Симпозијуми у 2017. години:

1. „Архитекта Никола Добровић – 50 година после", Завод за културни развитак, Београд;
2. „Научна критика и стручне рецензије", Институт за новију историју Србије, Београд;
3. „Creating Memories in Early Modern Art and Literature, GAON", Филозофски факултет, Београд;
4. „ASEES 2017 annual convention and congress", Чикаго;
5. „Balkan Architectural Bienalle", Београд;
6. „Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века", Матица српска, Нови Сад.

Списак објављених радова руководиоца пројекта:

1. „Балтичка модерна у Београду: Пројект Управе монопола и Министарства финансија (1908) Кричинског и Васиљева", *Наслеђе* XVIII, Београд 2017, 63–76;
2. „Табаковићи и породице архитеката у Србији", свеска апстраката Научног скупа „Иван и Ђорђе Табаковић", Нови Сад 2017 (са В. Путник Прица);
3. *Архитектура Рашке* (са Сањом Милићевић, монографија), Рашка 2017;
4. „Nikola Dobrović. 50 godina posle", у: Jelena Ivanović Vojvodić, Danica Jovović Prodanović, Ivan Kucina, Ružica Sarić (ur.), *Dvorišta ideja. 12 Beogradska internacionalna nedelja arhitekture*, Beograd 2017, 30–31;
5. „The cult of Ataturk personality in the visual arts of early Turkish Republic (1923–1941)", in: *Creating Memories in Early Modern Art and Literature* (abstracts of papers), Belgrade 2017, 35;
6. „Iz istorije kulture i arhitekture. Zapisi jednog istraživača. Vladimir Mitrović", *Prostor*, 53, Zagreb 2017, 168;
7. „About typology and meaning of the Serbian public architectural monuments (19–20th centuries)", *ЗЛУ Матице српске*, 45, Нови Сад 2017, 243–248;
8. „Aleksandra Stupar, Grad. Forme i procesi, Orion art, Beograd 2016", *ЗЛУ Матице српске*, 45, Нови Сад 2017, 345–346;
9. „Типологија архитектонских и урбанистичких преиначавања Београда (19–21. век)", *Култура*, 154, Београд 2017, 11–23;
10. „Новије градитељство – од модернизације и деструкције до искривљеног приказивања", у: *Српско уметничко наслеђе на Косову и Метохији: идентитет, значај, угроженост* (ур. М. Марковић и Д. Војводић), САНУ, Београд 2017, 64–65;
11. „Hagia Sophia in Istanbul as Inspiration of the Newer Russian and Serbian Orthodox Churches", in: *I International Symposium on Multidisciplinary Studies (ISMS), 20–23 October 2016, Belgrade, Serbia (Symposium Book)*, Editors Abidin Temizer & Rıdvan Karapınar, Ankara 2017, 1–11.

Радови који би требало да буду објављени до краја 2017. године:

– „Arhitekti emigranti iz Rusije u Hrvatskoj", *Prostor*, 55, Zagreb 2017;

– „Поглед на градитељство Смедерева у раздобљу између два светска рата", зборник радова Научног скупа „Смедеревски крај 1918–1941" (Историјски архив), Смедерево 2017;
– „La crise d'architecture d'auteur dans la culture post globale en Serbie", in: *La transformation culturelle et de l'innovation de la ville* (édité par Fabrice Thuriot et Biljana Mickov), L'Harmattan, Paris 2017.

Током 2018. године радом на текућем пројекту, као и у оквиру ширих активности Одељења за ликовне уметности Матице српске, остварено је више истраживачких учинака. Сакупљен је обиман корпус изворне грађе, а заокружена истраживања резултирала су објављеним прилозима, као и оним који су предати у штампу. У истраживачком смислу, настављена су разматрања методолошких проблема који оптерећују рад историографа новије српске архитектуре. С тим у вези, знатно се одмакло у припреми методолошког приручника *Историографија на раскршћу – прилози методологији истраживања тековина новије српске архитектуре*, планираног за довршење у првом тромесечју 2019. године. Учествовало се и на међународном научном скупу „Умјетничка баштина Срба у Хрватској", и одржана су два стручна јавна предавања (СО Врачар и Библиотека града Београда).

Уреднички је приређена свеска 46 *Зборника Матице српске за ликовне уметности*, који је од тог броја у категоризацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије званично напредовао од категорије М51 до М24. Уреднички је (са др Л. Мереник и др В. Симићем) приређен зборник радова Научног скупа „Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века" у издању Матице српске. Приређен је и тематски блок радова о архитекти академику Николи Добровићу (1897–1967) у научном часопису *Култура*. Продубљена је сарадња са међународним научним институцијама и часописима (Пољска, Хрватска, Француска).

Објављени радови:
1. „Добровић и Брашован – две испреплетане стваралачке биографије", *Култура* 159, Београд 2018, 222–233;
2. „Преглед опуса академика архитекте Милана Лојанице (1939)", *ЗЛУ Матице српске* 46, Нови Сад 2018, 213–232;
3. „И. Р. Марковић, М. Миловановић, На врелу неимарства. Архитекти породице Татић", *ЗЛУ Матице српске* 46, Нови Сад 2018, 300–301.

Прихваћени радови у штампи:
1. „Between unitarism and regionalism, Architecture in Yugoslavia (1918–1941)", у: *Architecture and independence in Central Europe*, Krakow 2018;
2. „O djelatnosti ruskih arhitekata emigranata iz drugih jugoslavenskih centara u Hrvatskoj i zagrebačkih diplomanata arhitekture izvan nje (1920–1980)", *Prostor* 56, Zagreb 2018;
3. „La crise d'architecture d'auteur dans la culture post globale en Serbie", у: *La transformation culturelle et de l'innovation de la ville* (édité par Fabrice Thuriot et Biljana Mickov), L 'Harmattan, Paris 2018;
4. „Slobodan crtež u novijoj i savremenoj srpskoj arhitekturi", *Zbornik radova seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu* 15;
5. „Табаковићи и породице архитеката у Србији", у: *Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века*, зборник радова, ур. Л. Мереник, В. Симић и А. Кадијевић, са В. Путник Прица, Нови Сад 2018.

Као члан ООЛУ Матице српске, у 2019. години сам наставио рад на основној теми пројекта, сакупљао и обрађивао грађу, продужујући припрему приручника

о методологији архитектонске историографије за 2020. г. са насловом „Национално и глобално. Историографија новије српске архитектуре". Тиме ће се заокружити вишегодишњи рад на пројекту. Рукопис ће по завршетку бити предат управи ООЛУМС.

Осим што сам учествовао на три међународна и једном националном научном скупу, објавио сам више радова у иностранству и Србији, који сведоче о раду на пројекту и презентују његове резултате, у директном или посредном облику:

1. „La crise de l'architecture d'auteur dans la culture post-globale en Serbie", in: Biljana Mickov et Fabrice Thuriot (eds.), *Innovation culturelle et transformation des villes*, Paris: L'Harmattan, 2019, 155–167;
2. „The Difference Between Theory and Ideology in Architecture Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi", *Journal of Ottoman Legacy Studies*, 6/15, Istanbul 2019, 363–369;
3. „Slobodan crtež u novijoj i savremenoj srpskoj arhitekturi", *Zbornik seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu* 15, Beograd 2019, 7–21;
4. „Глобализација – генератор кризе ауторске архитектуре и потискивања наслеђа у Србији", у: С. Димитријевић Марковић (ур.), *Културно наслеђе. Ризици и перспективе*, Београд 2019, 61–70;
5. „Палата Марка Стојановића и српска архитектура последње четвртине 19. века", у: *Зграда Факултета ликовних уметности у Београду – историја, наслеђе, будућност* (апстракти), Београд 2019, 7;
6. „Zlatko Karač i Alen Žunić: Islamska arhitektura i umjetnost u Hrvatskoj. Osmanska i suvremena baština/ Islamic Architecture and Art in Croatia Ottoman and Contemporary Heritage", *Prostor* 57, Zagreb 2019, 172–173.

Очекује се излазак из штампе следећих радова:

1. „Palača Narodne banke Jugoslavije u Dubrovniku arhitekte Bogdana Nestorovića", *Prostor* 58, Zagreb 2019;
2. „Кућа Марка Стојановића – остварење српског раног академизма у архитектури", у: *Кућа Марка Стојановића* (зборник радова), Београд 2019;
3. *Krippel and Canonica* (zbornik radova), Izmir 2019;
4. „Национална библиотека Косова у Приштини – остварење архитекте Андрије Мутњаковића" (свеска апстраката међународног научног скупа), Београд 2019;
5. „Глобализација и београдска архитектура", *Наслеђе* XX, Београд 2019;
6. „Критички регионализам у делу Бранислава Митровића" (са М. Просеном), *ЗЛУМС* 48, Нови Сад 2019;
7. „Приказ изложбе Алексеја Бркића у Бечу", *ЗЛУМС* 48, Нови Сад 2019.

Уз то, уреднички сам приредио и нову свеску *Зборника Матице српске за ликовне уметности* за 2019. годину и за њу рецензирао неколико радова о архитектури.

СРПСКО БАРОКНО ДРВОРЕЗБАРСТВО
(руководилац пројекта: др Бранка Кулић)

Током 2017. године прикупљани су илустративни материјал из Славоније и Сентандреје и литература о српским црквама и манастирима у Славонији и Мађарској. Најновија литература је донела сазнања о ауторима дрворезбе неких иконостаса баш у тим областима, те ће бити кључна за боље разумевање и тумачење развоја дрворезбарства током XVIII века. Такође, расветлиће питања школовања православних дрворезбара и њиховог каснијег рада у појединим градовима на северу Карло-

вачке митрополије. Мобилијар, а нарочито иконостаси, кључан су пример за разумевање и тумачење развоја српског барокног дрворезбарства и послужиће као радни материјал на коме ће се анализирати наведена тема.

На основу плана, 2018. године настављен је рад на истраживању података о предложеној теми барокног дрворезбарства на терену у Хрватској посетом Дарувару и манастиру Пакри. Тамо су смештена два иконостаса за које се верује да су радови Василија Романовића рађени за православну цркву у Доњим Граховљанима и капелу на гробљу поред манастира Пакре. Иконостаси су у веома лошем стању због измештања услед ратних дејстава из 1990-их година. Прашина, инсекти и крхотине дрвене конструкције и делова дубореза су видљиви у великој мери, а и хор цркве је неодговарајуће место на брзину пронађено као привремени смештај. Међутим, та привременост је потрајала више од двадесет година а и сада је без изгледа да ће се нешто набоље променити. Због таквих околности једино је било могуће снимање затеченог стања. Потребна је што хитнија одлука о даљој судбини икона, о чему се разговарало са Галеријом Матице српске.

Настављен је 2019. године рад на истраживању података и прибављању фото-документације о барокном дрворезбарству на терену Мађарске и Хрватске са посебним освртом на иконостас манастира Пакре. Такође је настављен рад на обради података о још два иконостаса смештена на хору цркве у Дарувару за које се верује да су радови Василија Романовића. Ови иконостаси су урађени за цркву у Доњим Граховљанима и за капелу на гробљу у комплексу истог манастира. Услед ратних дејстава из 1990-их година сви иконостаси су у веома лошем стању. Степен оштећења сликаног програма је мањи у односу на дрворез картуша и конструкције тако да је неизвесна судбина оба иконостаса.

У Српском Ковину је обрађен сачувани барокни мобилијар који по дрворезбарским облицима и вештини мајстора припада ретким и најлепшим примерцима барокног дрвореза рађеног за православне цркве.

КУЛТОВИ НАЦИОНАЛНИХ СВЕТАЦА У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРБИЈИ
(руководилац пројекта: др Даница Поповић)

У току 2017. године рад на теми посвећеној култу светаца и реликвија у средњовековној Србији одвијао се према утврђеном плану. Основна активност састојала се у проучавању извора и референтне литературе. За потребе публиковања студија израђивана је одговарајућа документација и она је графички обрађивана. Вршени су и припремни радови за монографију посвећену проблематици реликвија и светачких култова.

Радови – објављени или предати у штампу:

1. Д. Поповић, „Свод српских светих у доба краља Милутина. Култови архијереја и пустиножитеља", у: *Манастир Студеница – 700 година Краљеве цркве*, прир. Љ. Максимовић, В. Вукашиновић, Београд 2016, 81–97;
2. Д. Поповић, „Чуда светог Симеона", у: *Свети Симеон Немања – Преподобни Симеон Мироточиви. Зборник радова*, Беране–Београд 2016, 383–393;
3. Д. Поповић, „Светиње и свети на Косову и Метохији у култном сећању и националној свести Срба", у: *Српско уметничко наслеђе на Косову и Метохији. Идентитет, значај, угроженост*, Галерија САНУ, Београд 2017, 31–33;
4. D. Popović, „The Shrines and Saints of Kosovo and Metohija in the Cultic Memory and National Consciousness of the Serbs", у: *Serbian Artistic Heritage in Kosovo and Metohija, Identity, Significance, Vulnerability*, Galery of the SASA, Belgrade 2017, 31–33;
5. D. Popović, „The Siena relic of John the Baptist's right arm", *Зограф* 41, 2017.

У току 2018. године настављена су истраживања на пројекту „Светачки култови и реликвије у српским земљама средњег века", у складу са достављеним планом рада. Главни предмет истраживања биле су реликвије – како оне општехришћанске, које су имале важну функцију у идеологији и побожној пракси средњовековковне српске средине, тако и оне националне, које су представљале њена најважнија култна, државна и црквена средишта. Из поменутих проучавања произашло је неколико текстова.

Из штампе је изашао рад:

D. Popović, „The Siena relic of John the Baptist's right arm", *Зограф* 41, 2017, 77–94.

У штампу су предати следећи радови:

1. D. Popović, B. Todić, „The Shrines of the Holy King Stefan the First-Crowned in the Sacral Topography of Serbian Lands", у: *Icons of Space. Studies in Hierotopy and Iconography. Festschrift in Honor of Alexei Lidov for His 60th Birthday*, ed. J. Bogdanović, M. Bacci, V. Sedov;
2. D. Popović, „The staurotheke of the church of Sts Peter and Paul in Ras, Serbia. A contribution to research", *Зограф* 42;
3. Д. Поповић, „Српски владарски и архиепископски гроб у средњем веку – нова сазнања и тумачења", у: *Краљевство и архиепископија. Тематски зборник у част 800 година проглашења краљевства и аутокефалне архиепископије свих српских и поморских земаља*, ур. Љ. Максимовић, С. Пириватрић.

Главни, синтетички резултат рада на теми култа реликвија и српских светих је књига под насловом *Ризница спасења. Култ реликвија и српских светих у средњовековној Србији*, која је у целини припремљена за штампу, а чији су издавачи Балканолошки институт САНУ и Матица српска – Одељење за ликовне уметности.

Тематским оквирима пројекта припада и саопштење под насловом „Реликвијарни програм средњовековних владарских ризница. Српски приступ у доба првих Немањића", који сам припремила за излагање на међународном скупу „Стефан Првовенчани и његово доба". Овај скуп, у организацији Историјског института из Београда, одржаће се 23. и 24. новембра текуће године.

Резултате истраживања реликвијарне проблематике саопштила сам и на два јавна предавања (под насловом „Свети Сава Српски и реликвијарни програм првих Немањића") одржана на Филолошком факултету у Београду (март 2018) и на трибини Српског хералдичког друштва (мај 2018).

У оквиру рада на пројекту, наставила сам истраживање култова светих пустињака, који чине особену и важну компоненту српског светачког „пантеона" у средњовековној Србији. С обзиром на то да су овим проучавањима обухваћена и светилишта као и станишта анахорета, обавила сам завршна испитивања исихастирија манастира Милешеве, из чега је произашао рад: Д. Поповић, М. Поповић, „Испоснице манастира Милешеве", *Саопштења* 50. Култовима српских средњовековних пустиножитеља наредне године биће посвећена посебна пажња, што је истакнуто у поднетом Плану рада за 2019. годину.

У току 2019. године настављена су истраживања на пројекту „Светачки култови и реликвије у српским земљама средњег века", у складу са достављеним планом рада. Главни предмет истраживања биле су реликвије – како оне општехришћанске тако и националне, које су имале важну функцију у идеологији и побожној пракси средњовековне српске државе. Из поменутих проучавања произашло је неколико резултата.

Главни, синтетички резултат рада на теми је књига под насловом *Ризница спасења. Култ реликвија и српских светих у средњовековној Србији*, чији су издавачи Балканолошки институт САНУ и Матица српска – Одељење за ликовне уметности.

Из штампе је изашао и рад: D. Popović, „The staurotheke of the church of Sts Peter and Paul in Ras, Serbia. A contribution to research", *Зограф* 42, 2018, 73–87.

Очекује се да до краја године буду публиковани и следећи радови:

1. D. Popović, B. Todić, „The Shrines of the Holy King Stefan the First-Crowned in the Sacral Topography of Serbian Lands", in: *Icons of Space. Studies in Hierotopy and Iconography. Festschrift in Honor of Alexei Lidov for His 60th Birthday*, ed. J. Bogdanović, M. Bacci,V. Sedov;
2. Д. Поповић, „Српски владарски и архиепископски гроб у средњем веку – нова сазнања и тумачења", in: *Краљевство и архиепископија. Тематски зборник у част 800 година проглашења краљевства и аутокефалне архиепископије свих српских и поморских земаља*, ed. Љ. Максимовић, С. Пириватрић.

У штампу је предат и следећи рад: D. Popović, „On two lost medieval reliquaries. Staurothekai of King Stefan Uroš I and Queen Helen" (Balcanica L).

Резултате истраживања реликвијарне проблематике саопштила сам и на јавном предавању под насловом „Свети Сава Српски и сакралне основе државе Немањића", које сам одржала у Библиотеци града Београда, у оквиру циклуса предавања „Држава и црква у српском народу" (11. 6. 2019).

У оквиру рада на пројекту наставила сам истраживање култова светих пустињака као и њихових обитавалишта и светилишта. Из ове истраживачке области публикован је рад: Д. Поповић, „Испоснице манастира Милешеве", *Саопштења* L, 2018, 9–32 (са М. Поповић). У завршној етапи рада је и припрема монографије *Манастир Шудикова у Будимљи* (са М. Поповић), у издању Епархије будимљанско-никшићке.

СРПСКА УМЕТНОСТ ОД ПРОПАСТИ ЦАРСТВА ДО ПАДА ПОД ТУРСКУ ВЛАСТ
(руководилац пројекта: проф. др Миодраг Марковић)

Током 2017. године започет је истраживачки рад на теми „Српска уметност од пропасти Царства до пада под турску власт". У складу с планом рада, у првој фази истраживања поменуте теме истраживани су споменици Моравске Србије. Најпре су спроведена теренска истраживања у северним областима државе Лазаревића и Бранковића. Она су обухватила следеће споменике: остатке храмова и стамбених објеката на Београдској тврђави из доба деспота Стефана Лазаревића, цркве у Смедеревској тврђави и на гробљу у Смедереву, манастире Јошаницу, Раваницу, Ресаву, Сисојевац, Руденицу, Каленић, Љубостињу, Велуће, Наупару, остатке Мелентије, Цркву Лазарицу у Крушевцу и Цркву Светог Николе у Рамаћи. У току тих теренских истраживања обављено је детаљно дигитално снимање поменутих споменика. Сва прикупљена грађа биће достављена Матици српској у дигиталној форми.

План рада остварен је у целини, без обзира на то што исплаћена средства за рад на теми нису била довољна да покрију све трошкове. Трошкови путовања и боравка на терену, као и неопходан технички материјал, обезбеђени су позајмицом средстава с других пројеката у којима учествује руководилац пројекта. То је било могуће извести јер је у првој фази био предвиђен обилазак релативно блиских локалитета и јер су истраживања у великој мери обављана у сарадњи с проф. др Драганом Војводићем, који ради на сродној теми у оквиру истог пројекта

Према плану рада из 2018. године на пројекту „Српска уметност од пропасти Царства до пада под турску власт", у току друге фазе истраживања настављено је проучавање споменика српске уметности након пропасти Царства у области Моравске Србије, а затим и Старе Рашке. Оно је обухватило следеће споменике: остаци храмова и стамбених објеката откривених у области Рудника, Павловац, Црква Светих Теодора у Жичи, Богородичина црква у Доцу код Студенице и Богородичина црква у Вражјем камену.

У току тих теренских истраживања обављено је детаљно дигитално снимање поменутих споменика. Други део истраживања обухватио је обраду и системати-

зацију података прикупљених на терену. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовну уметности Матице српске.

У складу са планом рада на пројекту „Српска уметност од пропасти Царства до пада под турску власт", у току треће фазе истраживања у 2019. години обављено је проучавање споменика српске уметности након пропасти Царства у области данашње Северне Македоније. Теренско истраживање обухватило је следеће споменике: Марков манастир у селу Сушици код Скопља, Цркву Светог Андреја (Андреаш) на Тресци, цркве Светог Димитрија и Светих арханђела у Прилепу, манастир Зрзе са Црквом Преображења Господњег. Теренски рад на српским споменицима у областима данашње Бугарске и Грчке због недостатка средстава није остварен.

У току теренских истраживања обављено је детаљно дигитално снимање поменутих споменика. Други део истраживања обухватио је обраду и систематизацију података прикупљених на терену. Теренски рад организован је и обављен у сарадњи с колегом проф. др Драганом Војводићем који ради на сродној теми у оквиру истог пројекта. На тај начин су трошкови рада значајно умањени. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовну уметност Матице српске.

Програмски и идеолошки аспекти српске уметности у позном средњем веку (носилац теме: проф. др Драган Војводић)

Током 2017. године започет је истраживачки рад на теми „Програмски и идеолошки аспекти српске уметности у позном средњем веку" и приведена је крају његова прва фаза.

У складу с планом рада, у првој фази истраживања поменуте теме истраживани су споменици Моравске Србије. Посебна пажња посвећена је споменичким целинама које до сада нису темељно проучене када је реч о идеолошким аспектима сликарства и архитектуре. Спроведена су теренска истраживања у севернијим областима територије српске средњовековне државе. Она су обухватила следеће споменике: остатке храмова и стамбених објеката на Београдској тврђави из доба деспота Стефана Лазаревића, цркве у Смедеревској тврђави и на гробљу у Смедереву, манастире Јошаницу, Раваницу, Ресаву, Сисојевац, Руденицу, Каленић, Љубостињу, Велуће, Наупару, остатке Мелентије, Цркву Лазарицу у Крушевцу и Цркву Светог Николе у Рамаћи.

План рада остварен је у целини, без обзира на то што средства за рад на теми нису исплаћена. Путовања и боравак на терену, као и неопходан технички материјал, обезбеђен је на основу позајмице средстава с других пројеката у којима учествује руководилац пројекта. То је било могуће извести јер је у првој фази био предвиђен обилазак не много удаљених локалитета и јер су истраживања у великој мери обављана у сарадњи с проф. др Миодрагом Марковићем, који ради на сродној теми у оквиру истог пројекта.

Током 2018. године настављен је истраживачки рад на пројекту „Програмски и идеолошки аспекти српске уметности у позном средњем веку" и приведена је крају његова друга фаза.

У складу с планом рада, у другој фази истраживања поменуте теме проучено је неколико преосталих споменика српске уметности након пропасти Царства у области Моравске Србије и започет је истраживачки рад на црквама Старе Рашке, односно Косова и Метохије. Истраживањима су обухваћени следећи споменици: остаци храмова и стамбених објеката откривених у области Рудника, Павловац, Црква Светих Теодора у Жичи, Богородичина црква у Доцу код Студенице, Бого-

родичина црква у Вражјем камену, остаци катедрале у Новом Брду, манастир Девич, остаци сликарства из почетка XV столећа у Грачаници, пећинске цркве и испоснице у околини Пећи и Дечана.

План рада остварен је у целини. Трошкови путовања и боравак на терену, као и набавке неопходног техничког материјала, покривени су делимично и захваљујући рационализацији истраживачког процеса заснованог на комбиновању и надопуњавању средстава из различитих извора – с овог Матичиног и других пројеката Министарства просвете и науке у којима учествујем. Рационализација је извршена и тако што је део истраживања организован и обављен у сарадњи с колегом проф. др Миодрагом Марковићем, који ради на сродној теми у оквиру истог пројекта. На тај начин су поједини трошкови осетно умањени.

Током 2019. године настављен је истраживачки рад на теми „Програмски и идеолошки аспекти српске уметности у позном средњем веку" и приведена је крају његова трећа фаза.

У складу с планом рада, у трећој фази истраживања поменуте теме обављено је проучавање споменика из доба након пропасти Царства у областима данашње Републике Македоније, пре свега у околини Скопља. Најпре су спроведена теренска истраживања. Она су обухватила следеће црквене споменике: Марков манастир у селу Сушици код Скопља, Цркву Светог Андреја (Андреаш) на Тресци, Светог Николу Шишевског на Тресци, цркве Светог Димитрија и Светих арханђела у Прилепу, манастир Зрзе са Црквом Преображења Господњег.

План рада остварен је у целини. Трошкови путовања и боравак на терену, као и трошкови набавке неопходног техничког материјала, покривени су делимично и захваљујући рационализацији истраживачког процеса заснованој на комбиновању и надопуњавању средстава из различитих извора – с овог Матичиног и других пројеката Министарства просвете и науке у којима учествујем. Рационализација је извршена и тако што је део истраживања организован и обављен у сарадњи с колегом проф. др Миодрагом Марковићем, који ради на сродној теми у оквиру истог пројекта. На тај начин су поједини трошкови и овога пута осетно умањени.

ЦРКВЕНО СЛИКАРСТВО КАСНОГ БАРОКА У КАРЛОВАЧКОЈ МИТРОПОЛИЈИ
(руководилац пројекта: др Мирослава Костић)

Рад на пројекту „Црквено сликарство касног барока у Карловачкој митрополији" обухватао је, с обзиром на то да ове године средства нису добијена, само стилске и иконографске анализе архијерејског трона Цркве Мајке Ангелине у селу Крушедолу.

Теренска истраживања су обављена у мају 2017. У току истраживања обављено је дигитално снимање делова поменутог трона. Прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији.

Др Мирослава Костић је на терен путовала приватним возилом, а током теренског рада, због недостатка средстава, била је принуђена да потражи смештај у кућама пријатеља које нису регистроване за туризам. Из тих разлога није била у могућности да обави теренска истраживања и снимања која су, према плану, подразумевала обилазак цркава и верских споменика у Новом Саду, Загребу, Осијеку, Зрењанину, Темишвару, Сентандреји, Сомбору и Вршцу.

Такође, рад у оквиру пројекта се одвијао и у Универзитетској библиотеци и библиотеци САНУ.

Резултати рада на теми укључени су у писање следећих научних радова:

1. „Визуелне представе Срба владара светитеља у *Историји* Јована Рајића", у: *Niš and Byzantium* XVI, Римски венац православног краљевства. Саопштење

са истом темом је прочитано на скупу који је одржан у Нишу од 3. до 5. јуна 2017;

2. „Јаков Орфелин: Архијерејски трон Цркве Мајке Ангелине у селу Крушедолу".

Планирано да се радови објаве у зборнику радова који ће штампати Српска православна црква, а уређиваће га проф. др Владимир Вукашиновић.

Током 2018. године рад на пројекту „Црквено сликарство касног барока у Карловачкој митрополији" обухватао је теренска истраживања која су обављена у мају, јуну и септембру текуће године. Теренска истраживања и дигитална снимања, према плану, обухватала су обилазак цркава и верских споменика у Новом Саду, Зрењанину, Крушедолу, Сремској Каменици, Сретењској цркви села Крушедола, Сентандреји, Сомбору и Вршцу.

Стилски и иконографски анализирани су живописи у манастирима, идентификован је материјал и обављене његова селекција и груписање. Дакле, прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији.

На терен сам путовала приватним возилом, а била сам смештена у кућама пријатеља.

Рад у оквиру пројекта одвијао се у Универзитетској библиотеци, библиотеци САНУ, Архиву Србије, Архиву у Сремским Карловцима.

Резултати рада на теми укључени су у писање следећих научних радова:

1. „Визуелне представе Срба владара светитеља у *Историји* Јована Рајића", у: *Ниш и Византија* XVI, Niš and Byzantium XVI, Римски венац православног краљевства", Ниш 2018, 405-416 M14=4;
2. Саопштење на међународном научном скупу „Ниш и Византија XVII, Обнова Византије на Балкану 1018", *Niš and Byzantium* XVII, Ниш 2018, 3–5 јуна, М. Костић, „Српски народ на тлу Хабзбуршке монархије током друге половине 18. столећа. Историја и традиција, рађање новог типа националног јунака" M34=0,5;
3. „Развој барокне визуелне културе Срба у Хабзбуршкој монархији током друге половине 18. века", Зборник радова *Богословље и духовни живот Карловачке митрополије. Историја Карловачке митрополије од краја 17. до краја 18. века*;
4. „Стефан Гавриловић: Олтарска преграда цркве Светог Николе у Сремској Каменици", *Саопштења* L, Београд 2018.

Током 2019. године рад на пројекту „Црквено сликарство касног барока у Карловачкој митрополији" обухватао је теренска испитивања пре свега у области Срема, али и истраживања цркава и верских споменика у Новом Саду, Зрењанину, Сомбору и Вршцу. Добијени резултати били су основа за израду техничке и фото документације како би се створила потребна база података. Извршене су стилске и иконографске анализе живописа у манастирима, идентификован је материјал и обављене његова селекција и груписање. Дакле, прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији

Настављен је рад на проучавању текстуалних извора и компаративне литературе неопходних за писање појединих студија.

На терен сам путовала приватним возилом, а била сам смештена у кућама пријатеља које нису регистроване за туризам.

Такође, рад у оквиру пројекта се одвијао у Универзитетској библиотеци, библиотеци САНУ, Архиву Србије, Архиву у Сремским Карловцима.

Резултати рада на теми укључени су у писање следећих научних радова:

1. „Олтарска преграда у цркви Светог Николе у Сремској Каменици", *Саопштења* L, Београд 2018, 175–195. M51=3 (изишло 2019);

2. „Јаков Орфелин: Архијерејски трон цркве мајке Ангелине у селу Крушедолу”, *Зборник Народног музеја* XXIII, Београд 2018, 47–64. M51=3;
3. „Развој барокне визуелне културе Срба у Хабзбуршкој монархији током друге половине 18. века”, у: *Богословље и духовни живот Карловачке митрополије*, Београд 2018, 36–49. M44=3;
4. Саопштење на скупу „Културна и образовна преплитања и узајамни односи Цркава и политичких ентитета Централне и Југоисточне Европе од 1690. до 1918. године”, Београд – Нови Сад 17. и 18. децембар 2018. године у оквиру пројекта КАС-а: *Теологија и модерно друштво: о неопходности међурелигијског дијалога* и пројектне теме Матице српске: *Богословље и духовни живот Карловачке митрополије од краја XVII до почетка XX века*;
5. „Стефан Гавриловић”, у: *Српска енциклопедија*, САНУ, Матица српска, том III, Г (10.748 карактера, 5 дактилографских страница), Београд 2018, 65–66. M 46 ISBN 978-86-7946-232-9;
6. „Илија Гавриловић”, у: *Српска енциклопедија*, САНУ, Матица српска, том III, Г (2104 карактера, 1,5 дактилографских страница), Београд 2018, 57. M 46 ISBN 978-86-7946-232-9;
7. „Српски народ на тлу Хабзбуршке монархије током друге половине 18. столећа. Историја и традиција”, у: *Ниш и Византија*, Niš and Byzantium XVII, Ниш 2019, 401–416. M14=4;
8. Саопштење на међународном научном скупу „Ниш и Византија XVIII, Niš and Byzantium XVIII, 800 година аутолефалности српске цркве (1219–2019): црква, политика и уметност у Византији и суседним земљама”, Ниш 2019, 3–5. јуна, М. Костић, *Обнова српског златног доба у симболичној политици репрезентативне културе Карловачке митрополије у 18. столећу,* M34=0,5;
9. М. Костић, В. Симић, *Захарије Орфелин као слободни мислилац: просветитељске реформе и критика епископата 70 тих година XVIII века у Карловачкој митрополији*, *Богословље и духовни живот Карловачке митрополије, Културолошка и образовна преплитања и односи Цркава и политичких ентитета Централне и Југоисточне Европе од 1690. до 1918. године*, Београд 2019, 72–90. M14=4 или M44=3.

РЕЛИГИОЗНО СЛИКАРСТВО КОД СРБА НА ТЛУ КАРЛОВАЧКЕ МИТРОПОЛИЈЕ У 19. ВЕКУ
(руководилац пројекта: др Игор Борозан)

Током 2017. уобличене су основе замишљеног рада на пријављеном пројекту „Религиозно сликарство код Срба на тлу Карловачке митрополије у 19. веку”. Посебна пажња током године била је усмерена на окончање комплексног процеса уређивања монографије о уметнику Димитрију Аврамовићу, као и на завршетак сложеног поступка постављања истоимене изложбе у Галерији Матице српске у Новом Саду. Дело Димитрија Аврамовића парадигматски објашњава процес преношења религиозне уметности с тла Карловачке митрополије (Аустроугарске) на простор Кнежевине Србије, и обратно, и тако повезује религиозно искуство српског народа с обе стране Саве и Дунава. Током трајања изложбе руководилац пројекта је одржао низ предавања посвећених знаменитом уметнику.

Приређена монографија под називом *Димитрије Аврамовић. Уметник европских оквира и српског контекста*, као и изложба под истим називом, успешно су реализоване у септембру 2017. године.

У поменутој монографији, у издању Матице српске и Галерије Матице српске, налазе се и три ауторска текста руководиоца пројекта:

– Између историје и вере: Јохан Фридрих Овербек и уметност немачких назарена", 13–48;
– Европски оквири и уметничка пракса Димитрија Аврамовића", 49–80;
– Саборна црква у Београду као парадигма трансфера германског назаренског сликарства", 145–178. (Овај текст је посебно наведен као резултат пројекта „Религиозно сликарство код Срба на тлу Карловачке митрополије у 19. веку".)

Истовремено, одвија се и потпројекат „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије", у оквиру којег се припрема писање и излагање текста „Симболизам и обнова средњовековља: иконостас у цркви Вазнесења Господњег у Чуругу као пример религиозног сликарства Ђорђа Крстића".

Током 2018. године је настављено са праксом истраживања сакралне топографије на тлу Карловачке митрополије у 19. веку. Поред теренских истраживања у манастиру Ковиљу и Цркви Вазнесења Господњег у Чуругу, проучавани су и архивски извори, с посебним акцентом на периодику и ликовну критику с краја 19. и почетка 20. века. Препознавање и критичка ревалоризација визуелног материјала из музејских установа (Галерија Матице српске, Народни музеј у Београду...) спроведени су у складу са предвиђеним ритмом четворогодишњег плана рада. Контекстуализација примарне вербалне и визуелне грађе заснована је на релацији европско и национално. Веза локалног (српског) наслеђа са ширим европским оквирима уметности и визуелне културе 19. века потврђена је и радовима који су потпуно, или у великој мери, проистекли из оквира утврђене стратегије пројекта о деконструкцији односа општег и националног у уметности 19. века.

Објављени радови:

Монографија:

– *Сликарство немачког симболизма и његови одјеци у култури Краљевине Србије*, Београд, Филозофски факултет у Београду, 2018.

Научни чланци:

– „Култ Рафаела и назаренско сликарство: Богородица са Христом Аксентија Мародића на ковиљском иконостасу", *Саопштење* XLX, 2018.

Научни скупови:

– „Срби у Угарској 1848–1918: од Мајске до Велике народне скупштине", Матица српска, Нови Сад, 2. 11. 2018; тема реферата: „Између потврде и замишљања: уметност и процес уобличавања српске државотворности у јужној Угарској од 1848. до 1918. године";
– Међународни научни скуп „Осам векова аутокефалије СПЦ (1219–2019): историјско, богословско и културно наслеђе", 12–13. 11. 2018; тема реферата: „Уобличавање и преображај лика Светог Саве у религиозном сликарству 19. и првих деценија 20. века".

Током 2019. године је настављено са праксом истраживања сакралне топографије на тлу Карловачке митрополије у 19. веку. Поред теренских истраживања у манастиру Ковиљ, проучавани су и архивски извори, с посебним акцентом на периодику и ликовну критику с краја 19. и почетка 20. века. Препознавање и критичка ревалоризација визуелног материјала из музејских установама (Галерија Матице српске, Музеј Српске православне цркве...) спроведена је у складу са предвиђеним ритмом четворогодишњег плана рада. Контекстуализација примарне вербалне и визуелне грађе је заснована на на релацији европско и национално. Веза локалног (српског) наслеђа са ширим европским оквирима уметности и визуелне културе 19. века је потврђена и радовима који су потпуности, или у великој мери, проистекли

из оквира утврђене стратегије пројекта о деконструкцији односа општег и националног у уметности 19. века.

Објављени радови:

– „Алегорија спасења и представа Свет Никола спасава бродоломнике Уроша Предића", у: *Богословље и духовни живот Карловачке митрополије*, Зборник радова са научног скупа, ур. В. Вукашиновић, Београд 2019, 97–113.

Научни скупови:

– „Богословље и духовни живот Карловачке митрополије", Православно-богословски факултет у Београду, Матица српска у Новом Саду, Београд – Нови Сад, 16–17. 12. 2019; тема реферата: „Стратегије репрезентације и портретне представе патријарха Георгија Бранковића".

Сарадник на пројекту: др Тијана Борић, доцент, Универзитет уметности у Нишу.

ОРНАМЕНТИКА СРПСКИХ РУКОПИСНИХ КЊИГА XVI И XVII ВЕКА
(руководилац пројекта: др Зоран Ракић)

Током лета 2017. године у оквиру пројекта посвећеног истраживању орнаментике српских рукописних књига XVI и XVII века у целости су обрађене библиотеке у манастирима Морачи и Пиви. Поред тога, истражена је и детаљно описана орнаментика четрдесет српских рукописа из XVI и XVII столећа који се чувају у Националној библиотеци Кирило и Методије у Софији. Боравак у Софији укључио је и рад у Библиотеци и у Одељењу за документацију научног центра „Иван Дујчев", као и успостављање контаката са колегама из Народне библиотеке у Пловдиву која баштини известан број српских илуминираних кодекса.

Планирани боравак у Загребу, који је подразумевао опис српских рукописа из колекције Хрватске академије знаности и умјетности и Градске библиотеке одложен је, услед сложене процедуре за добијање дозволе за рад, за пролеће наредне године.

Као резултат обављених истраживања у манастирима Црне Горе, за објављивање су припремљене три студије – о илуминацији Пивског и Цетињског четворојеванђеља и пореклу раскошне квадратне заставице из издања Ободске штампарије, а написан је и прилог о сликаном украсу фрагмента једне рукописне књиге из колекције Народне библиотеке Србије.

За потребе репрезентативне изложбе о уметничкој баштини Косова, која се одржава у Галерији Српске академије наука и уметности, написане су и публиковане одреднице о сликаном украсу Рударског законика и Поменика манастира Дечана.

Поред путних трошкова, део средстава одобрених за пројекат утрошен је за набавку стручне литературе, фотокопирање и израду и обраду дигиталних снимака појединих рукописа.

Током јесени 2018. године у оквиру пројекта посвећеног истраживању орнаментике српских рукописних књига XVI и XVII века обрађено је четрдесет осам рукописа који се чувају у библиотекама Владичанског двора у Пакрацу и Архива Хрватске академије знаности и умјетности у Загребу. Поред тога, описан је сликани украс у тридесет рукописа који се чувају у библиотеци манастира Хиландара.

Као резултат обављених истраживања, за објављивање су припремљене три студије – о илуминацији Равноречког четворојеванђеља, сликаном украсу једног фрагментарно сачуваног четворојеванђеља из Архива ХАЗУ и о три хиландарске минијатуре с представом Светог Саве и Симеона Српског. О илуминацији Четво-

ојеванђеља из Равне Реке говорио сам и на симпозијуму о баштини српског народа у Хрватској који је почетком новембра одржан у Загребу.

Поред путних трошкова, део средстава одобрених за пројекат утрошен је за набавку стручне литературе, фотокопирање и израду и обраду дигиталних снимака појединих рукописа.

Током лета и јесени 2019. године у оквиру пројекта посвећеног истраживању орнаментике српских рукописних књига XVI и XVII века обрађено је седамдесет пет рукописа који се чувају у Музеју Српске православне цркве у Београду. Рукописи потичу из колекције самог Музеја, Оставине Радослава Грујића и из манастирских библиотека Дечана, Пећке патријаршије и Крке. Током рада на сликаном украсу поменутих рукописа начињено је преко 850 снимака. Уз то, настављен је рад на истраживању орнаментике у рукописима који се чувају у библиотеци манастира Хиландара. Ове године описано је тридесет пет хиландарских рукописа и начињено је око 900 фотографија њихове орнаментике.

Као резултат обављених истраживања, објављена је студија о три хиландарске минијатуре с представом Светог Саве и Симеона Српског, а у припреми су још две студије посвећене илуминацији два четворојеванђеља која се чувају у Музеју СПЦ.

Поред путних трошкова, део средстава одобрених за пројекат утрошен је за набавку стручне литературе, фотокопирање и израду и обраду дигиталних снимака из поменутих рукописа.

АРХИТЕКТУРА СРЕДЊОВЕКОВНЕ СРБИЈЕ
(руководилац пројекта: проф. др Иван Стевовић)

Будући да су вишегодишња проучавања на овом пројекту тек у 2017. години по први пут добила одређену материјалну подршку, појединачна истраживања, која је руководилац континуирано спроводио од тренутка предаје нацрта, довела су до тога да се пројекат налази у завршној фази, која подразумева писање књиге које је у току, као и припрему обимне техничке документације која ће пратити њен текстуални део.

Радови др Ивана Стевовића, објављени или у штампи у 2017. години:

1. „Котор у раном средњем веку: ауторитет традиције или маглине историје?”, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 45 (2017), 55–70;
2. „ET IN PATRIA EGO: средњовековни споменици у путописима из Србије с почетка XIX века”, *Етноантропološки проблеми* 4 (2017);
3. „Yugoslavia and Art History: a Battlefield of Medieval Architecture”, у: *Byzantine and Post-Byzantine Art crossing Borders, International Conference “Art Readings 2017”* Old Art Module, Instutute of Art Studies BAN, Sofia, March 31st-April 2nd 2017 (у штампи под насловом “Medieval Architecture as an Ideological Wheapon: the Case of Yugoslavia”), Papers of BAN;
4. „Рана средњовизантијска црква и мошти Св. Трифуна у Котору”, *Зограф* 41 (2017);
5. „Облици и симболика простора Спасове цркве у Жичи” (са Ј. Ердељан), у: *Међународни научни скуп „Ниш и Византија 2017”*;
6. „Оквири разумевања сакралне топографије средњовековне Србије, XII–XV век” (са Ј. Ердељан), у: *Српска теологија данас. Девети годишњи симпосион*, 26. V 2017.

2018.

Објављене књиге:

– *Византијска црква. Образовање архитектонске слике светости*, Evoluta, Београд 2018.

Објављени радови у 2018:

1. „*Et in Patria ego*: Средњовековни споменици у путописима из Србије с почетка XIX века", *Етноантропološки проблеми* 12-4 (2017), 1291–1308;
2. „Котор у раном средњем веку: ауторитет традиције или маглине историје?", *Зборник Матице српске за ликовне уметности* 45 (2017), 55–70;
3. „Рана средњевизантијска црква и реликвије Светог Трифуна у Котору", *Зограф* 41 (2017), 37–50;
4. „Medieval Art and Architecture as an Ideological Wheapon: the Case of Yugoslavia", *Проблеми на Изкуството*, (БАН София) 2-2018, 3–9;
5. „Облици и симболика простора Спасове цркве у Жичи", у: *Ниш и Византија* XVI/2017 (2018), 87–100 (са Ј. Ердељан).

Предавања по позиву:

– „Архитектура средњовековне Србије: апропријација и синтеза", Филозофски факултет Свеучилишта у Ријеци, 16. март 2018.

Чланство и делатност у међународним организационим одборима и издавачким пројектима:

– *The Actual Problems of History and Theory of Art: International Academic Conference VIII,* Lomonosov State University-Saint Petersburg State Univesity-State Tretyakov Gallery-State Hermitage Museum, Moscow 2–6. 10. 2018 (стални члан Организационог комитета од 2011);
– *Migrations in Visual Art (J. Erdeljan, M. Germ, I. Prijatelj-Pavičić, M. Vicelja Matijašić eds.)*, The *Pontes Academici* Book Series, Faculty of Philosophy, University of Belgrade 2018.

Чланство и делатност у националним стручним комисијама:

– Члан Радне групе за израду програма обнове манастира Св. Николе код Куршумлије, под окриљем Министарства културе и информисања Републике Србије.

Настављени су теренски рад и прикупљање одговарајуће документације за потребе пројекта, односно будуће књиге „Архитектура средњовековне Србије", чији је први део наведена књига *Византијска црква. Образовање архитектонске слике светости*.

Током 2019. године, радом на текућем научноистраживачком пројекту остварено је, или ће до краја календарске и почетка наредне године бити остварено, више разнородних резултата. У оквиру примарне делатности настављена су проучавања различитих феномена српске средњовековне архитектуре, који ће у виду посебне књиге бити презентовани на крају пројектног циклуса. Имајући у виду велики обим материје и потребу за реваловризацијом полазишних тачака у истраживањима средњовековне архитектуре источнохришћанске екумене, као својеврсни увод у концептуалне и методолошке оквире на којима ће будућа књига бити заснована почетком текуће године руководилац пројекта објавио је посебну студију *Византијска црква. Образовање архитектонске слике светости. Преиспитивања, проблематика и перспективе проучавања византијске сакралне архитектуре*, Evoluta, Београд 2018 (ISBN 978-86-80912-23-3), са напоменом да она представља део резултата пројеката који се спроводи под окриљем Матице српске.

Уз наведено, из делатности на пројекту произишли су, или ће у наредном периоду произићи, посебни радови који се налазе у штампи или је њихова припрема у току. У том погледу, на првом месту треба навести да је у априлу 2019. руководилац пројекта био учесник и модератор научног скупа „Eclecticism at the Edges: Medieval Art and Architecture at the Crossroads of the Latin, Greek, and Slavic Cultural Spheres" на универзитету Принстон. Овом приликом изложени су поједини резултати добијени радом на пројекту, чиме је архитектура средњовековне Србије постала део материје која ће постепено бити инкорпорирана у оквире дигиталне

платформе под називом „North of Byzantium", коју је формирао и коју ће подржавати споменути универзитет (видети https://www.northofbyzantium.org/). Такође, руководилац пројекта је током текуће године по позиву сарађивао, или то чини, у више различитих делатности, од научноистраживачких до оних које за циљ имају разнородне видове презентовања српске средњовековне архитектуре и уметности у оквирима домаћих и светских научних публикација.

Радови у штампи:

1. I. Stevović, „Afterword: a View from the Edge", у: *Eclecticism at the Edges: Medieval Art and Architecture at the Crossroads of the Latin, Greek, and Slavic Cultural Spheres* (eds. A. I. Sullivan, M.A. Rossi), Princeton – De Gruyter;
2. I. Stevović, „Dečani Monastery", у: *Encyclopedia of Medieval World*, Bloomsbury;
3. И. Стевовић, „L'Ancien art serbe. Les églises један век касније", у: *Габријел Мује и истраживања старе српске архитектуре* (ур. Г. Суботић, М. Марковић, Д. Војводић), САНУ;
4. I. Stevović, „Monumental Architecture", у: *East Central and Eastern Europe in the Middle Ages (500-1300).* A Handbook (ed. F. Curta), Routledge (са Бела Жолт Сакачем).

Радови у припреми:

1. I. Stevović, „Martyr and the Image of Divine Order: an Example of Stone Arcade from Kotor (Montenegro)", у: *Iconography and Hagiography. Visualizing Holiness* (Fourteenth International Conference of Iconographic Studies), University of Rijeka, 28–29. 5. 2020;
2. I. Stevović, „Serbian Medieval Sacral Architecture as „Space-in-Between"", у: *Actual Problems of Theory and History of Art IX*, Државни универзитет у Санкт Петерсбургу – Универзитет „Ломоносов" у Москви – музеј „Ермитаж" – Третјаковска галерија Москва, Санкт Петерсбург, октобар 2020.

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ: ИСТОРИЈА, ДЕЛОВАЊЕ, ДОМЕТИ
(руководилац пројекта: др Тијана Палковљевић Бугарски)

Током 2017. године настављени су: а) теренски рад. Музеји и збирке у Београду, Новом Саду, Сентандреји и Будимпешти; б) архивски и музејски рад, идентификација документације и историјске грађе и извора о историјату Музеја Матице српске и Галерије Матице српске у Рукописном одељењу и Библиотеци Матице српске и архиви Галерије.

Поред истраживачког дела, током 2017. остварене су следећи резултати у презентацији историјата Галерије Матице српске:

а) објављени радови релевантни за пројекат:

Т. Палковљевић Бугарски, „Галерија Матице српске – жив музеј", у: *Зборник радова Српске академије наука и уметности са стручног скупа „Култура: основа државног и националног идентитета".*

б) учешће на научним скуповима:

Т. Палковљевић Бугарски, „Оријентализам у сликарству Паје Јовановића", Међународни научни скуп „Оријентализам на Балкану", Градска галерија Софије, Софија, Бугарска, 23–24. 3. 2017.

Током 2018. године, настављени су: а) теренски рад. Музеји и збирке у Београду, Новом Саду, Сентандреји и Будимпешти; б) архивски и музејски рад, идентификација документације и историјске грађе и извора о историјату Музеја Матице српске и Галерије Матице српске у Рукописном одељењу и Библиотеци Матице српске и архиви Галерије.

Поред истраживачког дела остварени су следећи резултати у презентацији историјата Галерије Матице српске

а) објављени радови релевантни за пројекат:

Т. Палковљевић Бугарски, *Слике великих формата – Сведочанства епоха* (каталог изложбе), Галерија Матице српске, Нови Сад 2018.

б) учешће на научним скуповима:

„Музеј Матице српске 1847–1918", Научни скуп: „Срби у Угарској 1848–1918: Од Мајске до Велике народне скупштине" (2. 11. 2018).

Т. Палковљевић Бугарски је учествовала у представљању Матице српске и њених установа на Међународном сајму књига у Будимпешти (21. 4. 2018).

в) Промоција књиге и филмова:

Представљање документарне емисије РТВ поводом 170 година трајања Галерије Матице српске, ауторке Софије Љуковчан у оквиру програма *Посвета посвећењу* (19. 01. 2018);

Представљање књиге академика Мира Вуксановића, *Насамо са Миланом Коњовићем*, Православна реч, Нови Сад 2018. (26. 9. 2018) поводом обележавања 120 година од рођења Милана Коњовића са излагањем „Милан Коњовић и Матица српска";

Представљање књиге др Владимира Симића, *Романови и Срби. Рецепција слике руских владара у уметности 18. века*, Галерија Матице српске и Матица српска, Нови Сад 2018. (22. 11. 2018).

Током 2019. године, настављени су: а) теренски рад. Музеји и збирке у Београду, Новом Саду, Сентандреји и Будимпешти; б) архивски и музејски рад, идентификација документације и историјске грађе и извора о историјату Музеја Матице српске и Галерије Матице српске у рукописном одељењу и Библиотеци Матице српске и архиви Галерије; в) учешће у припремама нове сталне поставке реконструисаног Српског црквеног музеја у Сентандреји.

Поред истраживачког дела остварени су следећи резултати у презентацији историјата Галерије Матице српске:

а) објављени радови:

1. „Реч унапред", у: *Збирка примењене уметности Галерије Матице српске*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2019.

31. мај 2019, Будимпешта, Мађарска, Међународна конференција у организацији Историјског музеја Будимпеште (Budapest History Museum): Визуализација катаклизме и обнављања (Visualizing Cataclysm and Renewal) – Визуелна култура и ратне репрезентације у Средњој и Источној Европи у Првом светском рату и после њега (1914–1920). Представљање научног рада на тему „Визуелна култура у Србији (1914–1920)", у оквиру панела под називом „Пропаганда и њене институције у Првом светском рату".

24–26. септембар 2019, Охрид, Северна Македонија, Међународна конференција ON THE CROSS-PATH OF CULTURAL IDEAS: Macedonia, the Balkans, Southest Europe-heritage, management, resources. Strategic Предавање на тему: Планирање и грађење публике у Галерији Матице српске (Planning and Buildingn Audiance at the Galery Collection of Matica Srpska from Novi Sad) у оквиру панела под називом „Музеји, галерије, менаџмент".

2–5. октобар 2019, Бар, Црна Гора, Конференција Жива 2019 Награда за најбољи словенски музеј. Представљање Галерије Матице српске у оквиру панела „Музеји фокусирани на уметност (Art-focused Museums)" и представљање актуелних активности у оквиру Тржнице идеја.

б) промоције књига:

Промоција књиге *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму*, групе аутора, Галерија Матице српске, Нови Сад 2018 (Текелијанум, Будимпешта јануар 2019).

Промоција књиге *Вечна садашњост*, ауторке проф др Јелене Тодоровић, Клио, Београд 2018 (Галерија Матице српске, фебруар 2019).

Промоција књиге *Анастас Јовановић. Уметност и нови медији*, уредници Игор Борозан и Данијела Ванушић, Музеј града Београда и Матица српска (Галерија Матице српске, март 2019).

Промоција књиге *Алмашка црква*, групе аутора, Црквена општина Нови Сад, Нови Сад 2019 (Галерија Матице српске, март 2019).

СРПСКА УМЕТНОСТ У ДОБА ПРОСВЕТИТЕЉСТВА
(руководилац пројекта: проф. др Владимир Симић)

Рад на пројекту „Српска уметност у доба просветитељства" током 2017. одвијао се у складу са предложеним планом рада, а састојао се из теренског истраживања и објављивања резултата у виду научих радова и јавних предавања. Руководилац пројекта је током марта 2017. обавио додатна истраживања у Архиву Српске православне епархије будимске у Сентандреји и прикупио грађу о сликару Арсенију Теодоровићу и његовом опусу у српској цркви у Будиму. Архивска грађа је снимљена, научно обрађена и укључена у истраживања. Из тога је делом проистекло поглавље у монографији *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму*, коју је објавила Галерија Матице српске.

На позив др Игора Борозана, у својству уредника зборника радова *Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста*, др Владимир Симић је написао и приложио рад „Утицај Лаватерове *Физиогномике* на Аврамовићеве студије главе". У циклусу предавања која су пратила изложбу и публикацију у Галерији Матице српске одржао је и јавно предавање на ту тему.

Библиографија:

1. „Сликарство Арсенија Теодоровића и обнова ентеријера будимског храма почетком XIX века", у: *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму*, ур. Даниела Королија Црквењаков и Владимир Симић, Нови Сад: Галерија Матице српске 2017, 69–137.
2. „Утицај Лаватерове *Физиогномике* на Аврамовићеве студије главе", у: *Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста*, ур. Игор Борозан, Нови Сад: Галерија Матице српске 2017, 103–144.

Предавање:

Предавање „Утицај Лаватерове *Физиогномике* на Аврамовићеве студије главе", одржано у Галерији Матице српске 6. октобра 2017.

Током 2018. године рад на пројекту „Српска уметност у доба просветитељства" одвијао се у складу са предложеним планом, а састојао се из теренског истраживања и објављивања резултата у виду научних радова и учешћа на научним скуповима. У августу сам обавио истраживања у Архиву САНУ у Сремским Карловцима, а у октобру у Београду. Циљ је био да се допуне подаци о уметничким делима која су настала у Карловачкој митрополији крајем XVIII или почетком XIX века, а по свом садржају и морфологији припадају корпусу српског просветитељства. Архивска грађа је снимљена, научно обрађена и укључена у истраживања.

У суиздаваштву Матице српске и Галерије Матице српске објавио сам књигу *Романови и Срби: рецепција слике руских владара у уметности XVIII века*. Књига се бави односом руских владара према српском народу у Угарској у XVIII веку, а ова проблематика је анализирана на примерима руских владарских портрета – Петра Великог, Катарине Друге и Александре Павловне.

Научни чланци:

1. „Путовање Саве Текелије у Русију: скица Источне Европе у белешкама просвећеног племића", *Књижевна историја* 2018. [у штампи];
2. „Погреб и постхумни портрет митрополита Павла Ненадовића: цртежи Теодора Крачуна и Захарије Орфелина, *Саопштења* 50 (2018).

Учешће на научним скуповима:

1. „Руско-српске појачке везе", Међународна научна конференција, Српска академија наука и уметности, Музиколошки институт САНУ, Београд, 22–23. октобар 2018;
2. „Срби у Угарској 1848–1918: Од Мајске до Велике народне скупштине", Матица српска, 2. новембар 2018;
3. „Осам векова аутокефалије Српске православне цркве", Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 10–14. 12. 2018;
4. „Културолошка и образовна преплитања и узајамни односи цркава и политичких ентитета Централне и Југоисточне Европе од 1690. до 1918. године", Матица српска, 17. и 18. децембар 2018.

Рад на пројекту у 2019. години је текао у складу са предвиђеном динамиком. Планирана истраживања су изведена у архиву и музеју Епархије будимске српске православне цркве у Сентандреји. Циљ је био идентификовање грађе о Арсенију Теодоровићу, као и снимање и обрада ликовних дела овог сликара на територији Будимске епархије. Фокус је био на документима и иконама који би омогућили квалитетнији увид у приватне и јавне аспекте његовог живота и дела. Ново ишчитавање и анализа те грађе баца ново светло не само на њега као кључног сликара и главног уметничког протагонисту око 1800. године већ и на друге носиоце културног и уметничког развоја с краја XVIII и почетка XIX века. Резултати истраживања су публиковани у виду научних чланака или представљени кроз саопштења на научним скуповима.

Сарадник на пројекту: мр Коста Вуковић.

Научни чланци:

1. „Рецепција мандилиона у доба просветитељства: икона Арсенија Теодоровића из српске цркву у Будиму", *ЗЛУМС* [у штампи];
2. „Орфелинов и Доситејев грађански патриотизам: однос српских интелектуалаца према просветитељским реформама Јосифа II", у: *Век просветитељства код Срба*, Задужбина „Доситеј Обрадовић", Београд [у штампи].

Учешће на научним скуповима:

1. „Динамика културног простора у 18. веку: црква у Српском Ковину као модел", Научни скуп „Српски културни простор: устројство, проблеми, вредности", Матица српска, 17. и 18. мај 2019;
2. „Оквири за разумевање Доситеја Обрадовића у контексту православне теологије и културе 18. века", Симпосион „Теологија у јавној сфери", Требиње, од 7. до 10. фебруара 2019.

ЦРКВЕ СИРИНИЋКЕ И СРЕДАЧКЕ ЖУПЕ
(руководиоци пројекта: Донка Станчић и др Ивана Женарју)

Према усвојеном четворогодишњем плану за рад на пројекту „Цркве Сиринићке и Средачке жупе" (Космет), организован је и реализован теренски рад. У складу са прикупљеним средствима, пре свега захваљујући спонзорима, било је

могуће током августа за недељу дана обићи једанаест цркава у селима Средачке жупе и три цркве у Сиринићкој жупи. Све су документоване (фотографисане и технички снимљене) и описане уз посебан увид у стање њихове очуваности.

С обзиром на знане околности, организација путовања није била нимало једноставна. Благовремено су обезбеђени писмени благослов Рашко-призренске епархије и усмена „логистичка подршка" Канцеларије за Косово и Метохију, на састанку код др Душана Јововића, заменика директора. Тражена је макар минимална новчана помоћ, али је и она изостала. Више разумевања је било у тзв. приватном сектору – већи део новца приложила је „Минаква", а аутомобил са возачем и трошкове пута обезбедила је Иванка Тасић, власница туристичке организације „Pana Comp". Траженом извештају морају припадати и ове чињенице, јер су документ наше стручне реалности.

На крају путовања руководиоци пројекта су обишли Љевишку, Дечане, Пећку патријаршију (на њеним црквама присутна је алармантна тешка влага у висини од око метра), Грачаницу и музеј у Приштини.

У току 2018. започет је рад на фото-документацији насталој приликом теренског истраживања августа 2017. године. Обрађиван је материјал који се односи на све цркве у Сиринићкој и Средачкој жупи, на Космету. На основу до сада реализованог снимања анализирани су архитектура, иконостаси и зидно сликарство. Паралелно са радом на фото-документацији настављено је прикупљање постојеће литературе.

До краја године планирано је истраживање у Документационом центру САНУ.

Финална обрада техничке документације свих цркава налази се у завршној фази, у одговарајућој размери спремној за штампу.

Током 2019. године настављен је рад на обради и анализи фото-документације насталој приликом теренског истраживања 2017. године. Прибављена је и документација Покрајинског завода из Приштине као и документација коју је формирала екипа „Мнемозине", током рада на терену 2001. године. Овај посао односи са на све цркве сачуване на територији Сиринићке и Средачке жупе. Истовремено, запажено је да постоји извесна потреба понављања фото-снимања или допуна, с обзиром на то да је теренски рад обављен за само 4 дана. Том приликом је од 26 цркава детаљно технички снимљено 15 (осталих 11 завршено је на терену 2001). Овај посао је сада комплетно урађен и предат у финалном облику, спреман за штампу.

Настављен је рад на прикупљању и компаративној анализи постојеће литературе. Примећене су извесне неподударности у изношењу чињеница код појединих аутора, те та анализа захтева доста времена. Средином године започет је рад на писању појединачних текстова о црквама, а уз планирани уводни већи синтезни текст посао би требало да буде готов до следеће године, што би било у оквиру договореног рока за завршетак и предају пројекта.

МЕМОАРИ СЛИКАРА ПАВЛА ПАЈЕ ЈОВАНОВИЋА (1859–1957)
(руководилац пројекта: проф. др Владимир Симић)

Рад на пројекту „Мемоари сликара Павла Паје Јовановића (1859–1957)" током 2018. одвијао се у складу са планираном динамиком. У овој првој фази рада били су предвиђени снимање и дигитализација рукописа који се чувају у Музеју града Београда и Архиву САНУ. Грађа из Музеја града Београда која се налази у Легату Паје Јовановића чини куцани текст на српском језику под називом *Мемоари сликара Радована* на 236 страница. У Архиву САНУ, у оквиру заоставштине Милутина Миланковића, налазе се разни фрагменти сликареве аутобиографије: поред куцаног текста који обухвата раздобље од његовог детињства до одласка у Лондон (220 страна), чувају се аутографи писани на немачком (336 страна) и енглеском је-

зику (114 страна). Ради се о делимично познатим или потпуно непознатим деловима рукописа, који би могли да осветле биографију славног српског сликара. Током 2018. дигитализована је рукописна грађа из обе институције, те су се стекли услови да се пређе у наредну фазу рада на пројекту.

Рад на пројекту у 2019. години се одвијао по предвиђеној динамици. Након што је у претходним фазама истраживачки рад био усмерен на прикупљање, систематизацију и дигитализацију несређене мемоарске грађе, ове године се прешло у наредну, трећу фазу. Ангажовани су стручни преводиоци Љубица Јанков и Марија Зарифовић који су на српски језик преводили делове мемоарске грађе писане на енглеском и немачком. Окончањем тог посла било је могуће приступити склапању различитих делова текста у једну интегралну целину, након чега је започето са првом редакцијом целокупног рукописа. Тиме се улази у претпоследњу фазу планирану за 2020. годину – стручну анализу садржаја рукописа и припрему за објављивање.

УМЕТНОСТ У СРБИЈИ ТРИДЕСЕТИХ ГОДИНА 20. ВЕКА
(руководилац пројекта: проф. др Лидија Мереник)

У првој години рада на пројекту обављена су истраживања грађе и уметничког материјала.

Објављена су два научна рада у Словенији: „Na robu. On the brink. The Visual Arts in the Kingdom of Yugoslavia", ed. Moderna galerija i MSU Ljubljana, Cip Narodna in univerzitetska knjižnica Ljubljana: 7(497.1)(083.824); ISBN 978-961-206-139-5

1. Ana Bogdanović, Predstavljanje jugoslovenske umetnosti v tujini: Kraljevina Jugoslavija in Beneški bienale (i na engleskom), 71–94
2. Lidija Merenik, Ideološki in estetski modeli realizmov: o srbski umetnost tidesetih let (i na engleskom), 222–280.

Одељење за сценске уметности и музику

Прва седница Одбора Одељења, у новом сазиву, одржана је 24. октобра 2016. године. Друга седница одржана је 9. децембра електронским путем.

Године 2017. рад се одвијао у оквиру раније утврђеног плана и програма – на научноистраживачким пројектима (захваљујући средствима за научноистраживачки рад која су обезбедили Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој), на припреми посебних издања, *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*, научног скупа „Живот и дело Рудолфа Бручија – композитор у процепу између естетика и идеологија", предавања, представљања књига, Музичких вечери Матице српске и других послова који су неопходни за рад Одељења. У току 2017. одржане су три електронске седнице (26. јануара, 4. априла и 27. септембра) и једна неелектронска седница (15. децембра) Одбора Одељења за сценске уметности и музику. Електронске седнице одржаване су кад год је то било могуће, како би се избегли трошкови око реализације седница (нпр. трошкови превоза и сл.).

Године 2018. рад се одвијао у оквиру раније утврђеног плана и програма, на научноистраживачким пројектима а захваљујући средствима за научноистраживачки рад, која су обезбедили Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, на припреми посебних издања, *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*, предавања, представљања књига, Музичких вечери Матице српске и других послова који се подразумевају и неопходни су за рад Одељења. Одштампане су обе свеске *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 58/2018. и бр. 59/2018. Приређено је 9 Музичких вечери. У току 2018. одржане су три елек-

тронске седнице Одбора Одељења за сценске уметности и музику (24. септембра, 3. децембра и 21. децембра). Електронске седнице одржаване су како би се избегли трошкови око реализације седница (нпр. трошкови превоза и сл.).

Године 2019. рад се одвијао у оквиру раније утврђеног плана и програма, на научноистраживачким пројектима а захваљујући средствима за научноистраживачки рад, која су обезбедили Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, на припреми посебних издања, *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*, предавања, представљања књига, Музичких вечери Матице српске и других послова који се подразумевају и неопходни су за рад Одељења. Одштампане су обе свеске *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 60/2019. и бр. 61/2019. Приређено је 8 Музичких вечери. У току 2019. одржана је седница Одбора Одељења за сценске уметности и музику, 12. новембра. Такође, одржано је више електронских седница Одбора Одељења. Електронске седнице одржаване су како би се избегли трошкови око реализације седница (нпр. трошкови превоза и сл.).

Театролошке студије

УВОД У ТЕАТРОЛОГИЈУ
(руководилац пројекта: проф. др Петар Марјановић)

У основи пројекта „Увод у театрологију" налазе се предавања која је професор др Петар Марјановић држао на магистарским студијама у Београду (1994–2008), Новом Саду (1996–1997) и Тузли (2007. и 2009). Научна студија *Увод у театрологију* имаће дванаест тема (поглавља).

У 2016. години урађена су два уводна поглавља пројекта: „Шта је театрологија – настанак театрологије као научног подручја; задаци, могућности и границе театрологије као науке; теорија и методологија театрологије" и „Особености најстарије научне дисциплине театрологије – историје позоришта и њених субдисциплина: театрографије и социологије позоришта".

За 2017. годину приређена су три поглавља, чије текстове је професор Марјановић доставио Одељењу: „Шта је театрологија – настанак театрологије као научног подручја; задаци, могућности и границе театрологије као науке; теорија и методологија театрологије" (прва тема), „Особености најстарије научне дисциплине театрологије – историје позоришта (са њеном помоћном науком театрографијом и субдисциплином социологијом позоришта)" (друга тема) и „Театролошка анализа текста драме: Љубомир Симовић: *Хасанагиница*" (пета тема).

Током 2018. године приређена су поглавља чије текстове је професор Марјановић доставио Одељењу (54 стране куцаног текста) „Особеност естетике позоришта и главни делови њених истраживања: глума, режија и сценски простор".

Током 2019. године приређена су и предата Одељењу три завршена поглавља: „Позориште и публика од античких времена до наших дана", „Портрет глумца остварен театролошким методом: Пера Добриновић (1853–1923)" и „Портрет редитеља остварен театролошким методом: Дејан Мијач (1934)".

Ради се и на припреми књиге *Театролошке теме*, која је резултат рада на овом пројекту и коју ће носилац пројекта током 2020. године предати Одељењу за штампу.

ПОЉСКО-СРПСКЕ ПОЗОРИШНЕ ВЕЗЕ (1991–2011)
(руководилац пројекта: проф. др Јадвига Сопчак, Пољска)

Током 2017. године настављен је рад на проучавању двадесетогодишњих пољско-српских позоришних преплитања од 1991. године. У сферу проучавања укљу-

чени су драмски писци, позоришни редитељи, глумци, сценографи и костимографи из Пољске, а чија су дела на репертоару српских позоришта, као и писци и сценски уметници из Југославије, Србије и Црне Горе, Србије и Републике Српске чије је стваралаштво укључено у репертоаре пољских позоришта.

Тиме се настављају проучавања др Јадвиге Сопчак (Скурњик), која је докторску тезу о рецепцији пољске драме на југословенским сценама до 1990. године одбранила на Академији уметности у Новом Саду и објавила је у издању Матице српске. Темељ ових проучавања су и театролошке конференције одржане у Лођу 2008. и на Андревљу 2011. године.

Занимљива и богата позоришна укрштања сагледавају се компаративном методом, у свеобухватној театролошкој анализи. Резултати истраживања биће крунисани заједничким издањем Матице српске у Новом Саду и Филмске академије у Лођу.

У истраживањима у Пољској учествују проф. др Јадвига Сопчак (Филмска академија, Лођ) и Зофија Узелац, декан Филмске академије у Лођу.

Рад на овом пројекту је 2018. године обустављен због болести руководиоца пројекта проф. др Јадвиге Сопчак.

Рад на овом пројекту је и 2019. године „замрзнут" због болести руководиоца пројекта проф. др Јадвиге Сопчак.

ЛУТКАРСКА И ДРАМСКА ПОЗОРИШТА ЗА ДЕЦУ У СРБИЈИ
(руководилац пројекта: др Зоран Ђерић)

Објављени радови у 2016:

1. „Драматургија за децу и младе", приредили Марина Миливојевић Мађарев и Зоран Ђерић, *Сцена*, 1/2 2016, 76–141.
2. Зоран Ђерић, „Велика синтеза Хенрика Јурковског", *Сцена*, 1/2 2016, 186–195.
3. Хенрик Јурковски, „Лутке у књижевности", превод с пољског Зоран Ђерић, *Сцена*, 1/2 2016, 197–226.
4. Борис Голдовски, Љубов Духанина, „Време аутомата / Automaton era", избор и превод с руског Зоран Ђерић, *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 7–10.
5. Хенрик Јурковски, „Дивљење за вештачке лутке – аутомате / Being impressed by artificial objects – automatons", избор и превод с пољског Зоран Ђерић, *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 13–15.
6. Хенрик Јурковски, „Побуна манекена / Revolt of The Mannequins", избор и превод с пољског Зоран Ђерић, *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 18–20.
7. Сенка Петровић, „Победа пријатељства / Victory of friendship", *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 46–47.
8. Сенка Петровић, „Новосадски нови театар / Novi Sad New Theatre", *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 52–54.
9. Зоран Ђерић, „Историја и еволуција механичних лутака / History and evolution of mechanic puppets" (Б. Голдовский, Л. Духанина, *Дети Гефеста*, Москва 2015), *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 56.
10. Зоран Ђерић, „10 x 10" (18. међународни луткарски фестивал *Златна искра*), *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 62–63.

11. Хенрик Јурковски, „Лутка у временима непоштовања / Henryk Jurkowski, Puppets in The Times of disrespect", избор и превод с пољског Зоран Ђерић, *Нити – часопис за луткарску уметност / Threads – puppetry magazine*, 4, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2016, 66–67.
12. *Jurkovskom u čast*. Zbornik radova, priredio Zoran Đerić, Pozorišni muzej Vojvodine, Međunarodni festival poezije za decu, Otvoreni univerzitet Subotica 2016, 142 str.; ilustr.; 24 cm (Biblioteka Estetika teatra za decu).
13. Zoran Đerić, „Velika sinteza Henrika Jurkovskog", u: *Jurkovskom u čast*. Zbornik radova, priredio Zoran Đerić, Pozorišni muzej Vojvodine, Međunarodni festival poezije za decu, Otvoreni univerzitet Subotica 2016, 29–43.
14. Zoran Đerić, „Napomena priređivača", u: *Jurkovskom u čast*. Zbornik radova, priredio Zoran Đerić, Pozorišni muzej Vojvodine, Međunarodni festival poezije za decu, Otvoreni univerzitet Subotica 2016, 129–131.
15. Zoran Đerić, „Kratka hronologija života i rada akademika Henrika Jurkovskog", u: *Jurkovskom u čast*. Zbornik radova, priredio Zoran Đerić, Pozorišni muzej Vojvodine, Međunarodni festival poezije za decu, Otvoreni univerzitet Subotica 2016, 133–136.
16. Зоран Ђерић, „Од кризе позоришта до позоришта кризе, ка позоришту нове драматургије", *Агон*, часопис за позоришне и визуелне комуникације, Бања Лука, година V, 8, 15–20.
17. Zoran Đerić, Intervju za azerbejdžanski *Günün Sesi* o pozorištu u Srbiji: „Ölkənizi və xalqinizi çox sevdim – Zoran Deriç", 10 Noyabr 2016 – 12:50, www.gununsese.info/az.

Објављени радови у 2017:

1. *Сцена, часопис за позоришну уметност*. Издавач: Стеријино позорје; број 1, јануар–март 2017, главни и одговорни уредник Зоран Ђерић.
2. *I / Позориште у XXI веку: изазови и кризе* (приредио и превео Зоран Ђерић).
3. *II / Позориште и мултикултуралност* (приредио Зоран Ђерић).
4. *III / Позориште и фестивали* (приредио и превео Зоран Ђерић).
5. Милан Рихтер, „Све моје драме су добре за читање, али имају и сценски потенцијал" (разговарао Зоран Ђерић), 109–111.
6. Зоран Ђерић, „Украјинска драматургија данас", 241–244.
7. *Нити*, *часопис за луткарску уметност*. Издавач: Позоришни музеј Војводине; главни и одговорни уредник Љиљана Динић, члан уредништва Зоран Ђерић. Напомена: у штампи су бројеви 6 и 7 за 2017. годину. У њима ће бити објављени прилози Љиљане Динић, Сенке Петровић и Зорана Ђерића.
8. Хенрик Јурковски, *Лутка у култури*, превео Зоран Ђерић. Издавачи: Позоришни музеј Војводине, Међународни фестивал позоришта за децу, Суботица и Отворени универзитет Суботица, 2017, 332 стране.
9. Зоран Ђерић, „Луткарска култура", поговор у: Хенрик Јурковски, *Лутка у култури*, превео Зоран Ђерић, издавачи: Позоришни музеј Војводине, Међународни фестивал позоришта за децу, Суботица и Отворени универзитет Суботица, 2017, 287–294.
10. *A tribute to Jurkowski*. Collection of Papers. Edited by Zoran Đerić, The Theatre Museum of Vojvodina, International Children's Theatre Festival, Open University Subotica 2017; 144 p.
11. Zoran Đerić, „The great synthesis of Henryk Jurkowski", y: *A tribute to Jurkowski*. Collection of Papers. Edited by Zoran Đerić, The Theatre Museum of Vojvodina, International Children's Theatre Festival, Open University Subotica 2017, 31–46.
12. Zoran Đerić, „A note from the editor", y: *A tribute to Jurkowski*. Collection of Papers. Edited by Zoran Đerić, The Theatre Museum of Vojvodina, International Children's Theatre Festival, Open University Subotica 2017, 131–134.

13. Zoran Đerić, „Short chronology of life and works of academician Henryk Jurkowski", у: *A tribute to Jurkowski*. Collection of Papers. Edited by Zoran Đerić, The Theatre Museum of Vojvodina, International Children's Theatre Festival, Open University Subotica 2017, 135–138.
14. Zoran Đerić, „Repertoar raznolik i estetski relevantan", интервју у: *Festivalski bilten*, XXIV Međunarodni festival pozorišta za decu, Subotica, 24–29. septembar 2017, 7.
15. Zoran Đerić, „Programme is diverse and aesthetically relevant", интервју у: *Festival Bulletin*, XXIV International Children's Theatre Festival, Subotica, Serbia, 24–29 September 2017, 7.
16. Zoran Đerić, „Kako razumeti svet", у: *Danas*, 30. septembar 2017, Dodatak „Nedelja", 4.
17. Зоран Ђерић, „Драматизација поезије и прозе Иве Андрића", *Агон*, Бањалука, година VI, 9, 2017, 15–24.
18. Зоран Ђерић, „*Оперска драматургија*, драгоцено штиво Дејана Миладиновића", *Дневник*, Култура, 9. август 2017, 10.
19. Зоран Ђерић, интервју „Имигранти у вавилонској кули", у: *Имигранти у вавилонској кули*, приредила Зденка Валент Белић, Завод за културу Војводине, Нови Сад 2017, 9–22.

Објављени радови у 2018:
1. Зоран Ђерић, „Дела Данила Киша на Стеријином позорју", у: *Савремени домаћи драмски текст на Стеријином позорју (од оснивања Позорја до данас)*, Стеријино позорје, Нови Сад 2017, 75–89 (из штампе изашло у јануару 2018).
2. Marija Magdalena Idei Trifunović, „Nacionalni teatar ljubav duga četiri decenije", Intervju s upravnikom SNP-a dr Zoranom Đerićem, *Novosadski reporter*, 6. 4. 2018, 1 (najava) i 17.
3. Зоран Ђерић, управник Српског народног позоришта, одговор на анкету „Шта волим у Војводини" – „Стварна и митска", *Дневник*, 7. и 8. априла 2018. године, 4.
4. Zoran Đerić, „Pozorište ima ključnu poziciju u nacionalnoj kulturi", интервју у: *Danas*, povodom Svetskog dana pozorišta, specijalni dodatak „World Theatre Day", VI, Utorak, 27. mart 2018.

Написани су текстови и припремљени за објављивање:
1. Зоран Ђерић, „Војвођанско позориште лутака, у Новом Саду, од 1945. до 1953. године".
2. Зоран Ђерић, „Градско позориште лутака у Новом Саду, од 1953. до 1968. године".
3. Зоран Ђерић, „Позориште младих у Новом Саду, од 1968. до 1981. године".
4. Зоран Ђерић, „Позориште младих у Новом Саду, од 1981. до 1989. године".
5. Зоран Ђерић, „Позориште младих у Новом Саду, последње две деценије".

Преведени су текстови и припремљени за објављивање:
1. Вјеслав Хејно, „Пољска школа луткарске режије", с пољског превео Зоран Ђерић (за часопис *Нити*, децембар 2018);
2. Николај Наумов, „Припремање улоге (о раду на припреми улоге у позоришту лутака)", с руског превео Зоран Ђерић (за часопис *Нити*, децембар 2018).

Написани су текстови и чекају на објављивање:
1. Зоран Ђерић, „Хлеб, лутке и луткари", приказ 31. међународног луткарског фестивала у Ломжи, Пољска;

2. Зоран Ђерић, „Утицај модернизма на луткарство”, приказ књиге Бранке Рудман, *Луткарство и великани модернизма – примјена драматургских искустава Станиславског, Брехта и Артоа у казалишту лутака* („Школска књига”, Загреб 2017).

Написан је текст који чека на објављивање у зборнику *Српски писци између два рата на Стеријином позорју* (Стеријино позорје, Нови Сад 2018): Зоран Ђерић, „Дела Иве Андрића на Стеријином позорју”.

Објављени радови у 2019:

1. Зоран Ђерић, „Драматизације дела Ива Андрића на Стеријином позорју”, у: *Српски писци и њихова дела између два светска рата на Стеријином позорју,* Стеријино позорје, Нови Сад 2018, 92–101 (из штампе изашло у јануару 2019).
2. Zoran Djerić, „Theatre is Eternal Change”, интервју у: *Diplomacy & Commerce*, Color Media Communications, Novi Sad, January 2019, ISSUE No. 35, 60, 61.
3. Вјеслав Хејно, „Ко је луткарски редитељ. Пољска школа луткарске режије” (превод с пољског Зоран Ђерић), *Нити*, 8/9 2018, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад [јануар 2019], 14–19.
4. Николај Наумов, „Правимо улогу. О раду на улози у позоришту лутака” (превод с руског Зоран Ђерић), *Нити*, 8/9 2018, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад [јануар 2019], 20–29.
5. Зоран Ђерић, „Хлеб, лутка и луткари. 31. међународни позоришни фестивал у Ломжи, Пољска”, *Нити*, 8/9 2018, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад [јануар 2019], 72–74.
6. Зоран Ђерић, „Заувек вертеп” (Зоран Радовановић, *Заувек вертеп. Сцено извођење у слици и речи*, РТС издаваштво, Београд 2017), *Нити*, 8/9 2018, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад [јануар 2019], 82–83.
7. „Први човек театра није супермен” Интервју: Зоран Ђерић, управник СНП-а / Борка Г. Требјешанин, *Политика*, Култура, понедељак, 1. април 2019, 17.
8. Зоран Ђерић, „Историја и легенда”, *Билтен 1*, XXII Театар фест „Петар Кочић”, Бања Лука, Република Српска, БиХ, 4–6.
9. Зоран Ђерић, „(П)огледи повлашћеног гледаоца”, у: Наташа Глишић, *(П)огледи.* Драма. Позориште. Стварност, Бања Лука 2019, 215–219.
10. Зоран Ђерић, „Српско народно позориште, некада, сада и сутра”, у: *Агон* (часопис за позориште и визуелне комуникације), Народно позориште Републике Српске, Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука 2019, година VII, 11, 75–79.
11. Зоран Ђерић, „Историја и легенда”, Театар фест 2019. Бања Лука, у: *Агон* (часопис за позориште и визуелне комуникације), Народно позориште Републике Српске, Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука, 2019, година VII, 11, 103–107.
12. М. Стајић, Интервју: Зоран Ђерић, селектор 26. Међународног фестивала позоришта за децу у Суботици, „Шаролик свет театра за клинце и клинцезе”, *Дневник*, субота, 21. септембра 2019, 10.
13. Zoran Đerić, „Selekcija XXVI Međunarodnog festivala pozorišta za decu u Subotici”/ „Program of The XXVI International Children’s Theatre Festival in Subotica”, Catalogue *XXVI International Children’s Theatre Festival, Subotica 22–27 September 2019,* Subotica 2019, 8–9.
14. *X međunarodni forum za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade / 10th International research College of Theatre arts for children and young people.* Zoran Đerić, učesnik: „Pozorišta za decu i mlade: između dramskog i postdramskog teatra”. Subotica 22–27. septembar 2019.

Написани су текстови и припремљени за објављивање у часопису *Нити* до краја 2019. године:

1. Зоран Ђерић, „Утицај модернизма на луткарство", приказ књиге Бранке Рудман, *Луткарство и великани модернизма – примјена драматуршких искустава Станиславског, Брехта и Артоа у казалишту лутака* („Школска књига", Загреб 2017);
2. Зоран Ђерић, „Драматургија луткарског позоришта", приказ књиге Зденке Ђерђ, *Драматургија луткарскога казалишта* (Leykam international, Zagreb 2018).

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
(руководилац пројекта: др Зоран Т. Јовановић)

Матица српска и Српско народно позориште (1861–1914)
(носилац теме: др Исидора Поповић)

Рад на теми „Матица српска и Српско народно позориште (1861–1914)" током 2016–2017. године одвијао се у две етапе. Настављени су ишчитавање и анализа дела грађе која је током претходне године издвојена из збирки Рукописног одељења Матице српске. Настављен је преглед каталога Збирке писама РОМС-а који ће до краја 2017. године бити приведен крају. Издвојена су писма релевантна за тему и отпочето је са њиховим ишчитавањем које ће бити настављено и у наредној години.

Друга етапа рада на теми обухватила је истраживање Фонда „Друштво за Српско народно позориште – Нови Сад (1861–1941)", који се под ознаком Ф. 35 чува у Архиву Војводине. Прегледан је аналитички инвентар овог фонда за кутије 4, 5 и 6 и начињен попис грађе коју треба прегледати у оквиру истраживања ове теме. У току је преглед кутија 9 и 10, за које аналитички инвентар не постоји. Истраживање овог фонда потребно је наставити и током наредне године.

У току 2018. године довршена је планирана анализа издвојене архивске грађе која се чува у Рукописном одељењу Матице српске. Ишчитана су сва писма раније издвојена из Збирке, а нека од њих су скенирана за потребе будуће књиге. Упоређивани су и укрштани подаци из раније обрађених рукописа, грађе из Записника и Архиве Матице српске и одабране преписке. Издвојени су и прегледани релевантни чланци из периодике.

Настављено је планирано истраживање Фонда 35 у Архиву Војводине које би, због обима грађе, требало да траје и у првој половини наредне године. Поред тога, настављени су послови на лоцирању делова грађе којој је, због честог сељења, тешко установити место.

Током 2019. године настављено је истраживање грађе везане за тему у Фонду 35 Архива Војводине („Друштво за Српско народно позориште"). Релеватна грађа је обимна и расута у више институција тако да се у првој половини године истраживање одвијало спорије од очекиваног. Истраживања везана за лоцирање појединих писама Јована Ђорђевића потребно је проширити и на Музеј позоришне уметности Србије. Стога се део истраживачких послова ради што прецизнијег комплетирања података мора наставити и током 2020. године. Током 2019. године настављени су послови на систематизацији досад прикупљене грађе, пре свега оној која се чува у Рукописном одељењу Матице српске и оној која је досад прикупљена истраживањем у Архиву Војводине. Такође, током 2019. године анализиран је удео драмских дела пристиглих на конкурсе Матице српске на репертоару Српског народног позоришта. Настављен је и рад на систематизацији досад прикупљене грађе о Антонију Хаџићу.

Српско народно позориште (1900 –1914)
(носилац теме: др Зоран Максимовић)

У 2016. години, у циљу прикупљања релевантне грађе о историји и уметничким дометима Српског народног позоришта од почетка XX века до Првог светског рата (1900–1914), истраживана су и прикупљана документа, плакати, фотографије и други документациони материјал у Позоришном музеју Војводине. Акценат истраживања је био на збиркама плаката и фотографија. На основу плаката представа и рецензија из дневне штампе би се реконструисао репертоар Позоришта.

Осим тога, изучена је и критички анализирана постојећа стручна литература за овај период делања Српског народног позоришта. Како наша позоришна литература не обилује радовима који су систематично и исцрпно обухватали и делатност СНП-а у првој половини XX века, овај рад би, у највећем делу, требало да излаже, синтетише и анализира до сада прикупљени документациони материјал (акта Друштва за Српско народно позориште /самог Друштва, Управног одбора, Уметничког одсека, Економског одсека.../, затим државна документа, плакате представа, преписку, позоришне чланке и критике у штампи, сценске и портретне фотографије...). Из тако прикупљених позитивистичких чињеница на основу докумената различите провенијенције, тежили бисмо да реконструишемо и анализирамо историју СНП-а и нашег позоришног живота у назначеном периоду.

Театролошка реконструкција (театролошка, историографска, компаративна метода) позоришног наслеђа неопходан је основ за истинско разумевање и тумачење модерног позоришта и драматургије, и битан предуслов замашнијих синтеза. У овом случају нарочито је битна, јер је у питању и истраживање једног од недостајућих и нерасветљених периода у делању Српског народног позоришта. Коначно, и ради израде монографије Српског народног позоришта, коју најстарији професионални театар у Срба још увек нема.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ 1918–1941.
(руководилац пројекта: др Зоран Максимовић)

Ради се о четворогодишњем пројекту (2017–2020) о историји Српског народног позоришта у Новом Саду (у даљем тексту: СНП), који је подељен на четири фазе истраживања (1. фаза: до сада је прикупљена грађа за период: децембар 1918. – јун 1927. и 1927–1931; 2. фаза: СНП 1931–1935; 3. фаза: СНП 1935–1939; и 4. фаза: СНП 1939–1941). Свака фаза одговара наредним годинама истраживања.

Српско народно позориште (1918–1941) тема је научноистраживачког рада коју чини делатност тог најстаријег националног театра у Срба. Она је повезана са околностима, облицима и појавама друштвеног живота у годинама такозваног међуратног раздобља (1918–1941), а мотив за обраду ове теме је у чињеници да наша позоришна литература не обилује радовима који су научно и стручно обухватали делатност СНП-а између два светска рата.

Историја СНП-а би се могла поделити на три периода: „романтичарски" (1861–1914), међуратни (1918–1941) и савремени (од 1944). Сматрамо да примарно истраживање међуратне историје СНП-а није извршено у довољној мери – оно није ни систематско ни исцрпно. Самим тим недостаје предуслов за даља изучавања и анализе, који би кроз социолошке, културолошке и друге претпоставке расветлили овај период прошлости најстаријег професионалног театра у Срба.

У највећем делу, овај рад синтетише и анализира доступни документациони материјал (акта Друштва за Српско народно позориште /самог Друштва, Управног одбора, Уметничког одсека, Економског одсека.../, Министарства просвете, затим друга документа, репертоар, плакате представа, преписку, позоришне чланке и

критике у штампи, сценске и портретне фотографије...). На основу тако прикупљених чињеница тежимо да реконструишемо и анализирамо историју СНП-а, његове особености и уметничке домете у међуратном периоду.

Театролошка реконструкција (театролошка, историографска, компаративна метода) позоришног наслеђа неопходан је основ за истинско разумевање и тумачење како историје, тако и модерног позоришта и драматургије.

У 2017. години прикупљени су и истражени извори за период децембар 1918. – јун 1931, те је извршена обрада и анализа сакупљене грађе, а у циљу реконструисања и писања међуратне историје СНП-а. Истраживање документације је вршено у Архиву Војводине (Фонд Друштва за Српско народно позориште), Архиву Српског народног позоришта, Рукописном одељењу Матице српске, Позоришном музеју Војводине и на другим местима, а текстови из периодике тога времена прикупљани су у Библиотеци Матице српске (критике, најаве представа, вести и остали текстови).

У 2018. години прикупљени су и истражени извори у сезонама: 1931/32, 1932/33, 1933/34. и 1934/35. У циљу реконструисања и писања међуратне историје СНП-а (1918–1941) обрађена је и анализирана сакупљена грађе за те наведене сезоне. Истраживање документације је, као и у претходној години, спровођено у: Архиву Војводине (Фонд Друштва за Српско народно позориште), Архиву Српског народног позоришта, Рукописном одељењу Матице српске и Позоришном музеју Војводине, а прикупљање текстова из периодике тога времена, у Библиотеци Матице српске и библиотекама СНП-а и Позоришног музеја Војводине (критике, најаве представа, вести и остали текстови).

Током 2019. године се приступило раду на 3. фази у оквиру овог научноистраживачког пројекта. У ранијим фазама истраживања прикупљена је грађа о СНП-у за период децембар 1918. – јун 1935. године, док су у 3. фази истраживања, у 2019. години, прикупљени и истражени извори у сезонама: 1935/36, 1936/37, 1937/38. и 1938/39. Та одабрана и проучена документа, плакати и други документациони материјал (Архив Војводине – Фонд Друштва за Српско народно позориште, Архив Српског народног позоришта, Рукописно одељење Матице српске, Позоришни музеј Војводине и др.), као и текстови из периодике тога времена (Библиотека Матице српске: критике, најаве представа, вести и остали текстови) систематизовани су хронолошки, а затим су подвргнути даљој анализи.

Од све те одабране грађе, она релевантна је скенирана и послужиће као прилог и илустрација будућег рукописа.

ПРВИ ПОСЛЕРАТНИ РЕДИТЕЉИ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА
Редитељска естетика Миленка Шуваковића у Драми Српског народног позоришта (1954–1965)
(руководилац пројекта и носилац теме: др Милена Лесковац)

Истраживање на тему о редитељској естетици Миленка Шуваковића је у основи истраживење његових двадесет режија које је као редитељ Српског народног позоришта остварио током једанаест година. Шуваковић би био трећи редитељ, после Јурија Љвовича Ракитина и Боривоја Ханауске којег бих проучила и истражила.

Током 2016. године настављен је истраживачки рад на прикупљању грађе о уметничком раду Миленка Шуваковића. Наставила сам са прегледом годишњих извештаја о представама које је Шуваковић режирао (од 1954. до 1965), а које се чувају у Архиву Српског народног позоришта. Такође сам наставила да преписујем белешке са „картона" на којим су се бележила сва догађања на сваком извођењу свих 30 представа. У време Шуваковићевог редитељског рада у СНП је дежурано на свакој представи и на картону-формулару бележене су све промене и дешавања

на представама, тако да су ти картони веома значајни и пуни различитих информација о животу сваке представе понаособ. О Шуваковићевим режијама сведочи неколико стотина таквих записа. Током 2016. наставила сам са прикупљањем и проучавањем грађе (фотографије, плакате, програмске књижице, сценографске и костимографске скице...), као и њихово скенирање. Миленко Шуваковић је редитељ Српског народног позоришта који је незаобилазан у проучавању естетике позоришне режије не само Српског народног позориште него позоришне режије уопште. Расветљавањем његовог уметничког рада, анализом његове редитељске естетике допринела бих развоју театрологије, али и историји нашег позоришта, као и режији уопште. Истраживање редитељске естетике Миленка Шуваковића је у основи истраживање његових двадесет режија које је као редитељ Српског народног позоришта остварио током једанаест година. Шуваковић је трећи редитељ, после Јурија Љовича Ракитина и Боривоја Ханауске, кога проучава др Милена Лесковац.

Незаобилазан је у проучавању естетике позоришне режије не само Српског народног позоришта него позоришне режије уопште, те расветљавање његовог уметничког рада, анализом његове редитељске естетике доприноси развоју театрологије али и историји нашег позоришта, као и режији уопште.

Током 2017. године настављен је истраживачки рад на прикупљању грађе о уметничком раду Миленка Шуваковића. Завршено је са пописом свих годишњих извештаја о представама које је Шуваковић режирао (од 1954. до 1965), а који се чувају у Архиву Српског народног позоришта. Окончано је и преписивање белешки са „картона" на којим су се бележила сва догађања на сваком извођењу свих 30 представа. У време Шуваковићевог редитељског рада у СНП-у су на свакој представи на картонима-формуларима бележене све промене и сва дешавања на представама, тако да су ти картони веома значајни и пуни различитих информација о животу сваке представе понаособ. О Шуваковићевим режијама сведочи неколико стотина таквих записа. У Библиотеци Српског народног позоришта истражена су драмска дела на основу којих су рађене представе.

Током 2018. године настављен је истраживачки рад на прикупљању грађе о уметничком раду Миленка Шуваковића.

Током 2019. године настављен је истраживачки рад на прикупљању грађе о уметничком раду Миленка Шуваковића. Током ове године фокусирала сам се на проналажење критичких приказа за сваку његову представу коју је режирао у СНП. Највише времена истраживала сам у Библиотеци Матице српске и у Архиву СНП. Неколико пута сам одлазила и у Народну библиотеку Србије, тамо истраживала и пронашла неколико критичких приказа. Критички прикази у великој мери допуњују слику рада једног редитеља и његове естетике. Такође сам класификовала сав материјал који сам до сада сакупила и копирала.

ИНТЕРМЕДИЈАЛНОСТ И ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТ У УМЕТНОСТИ: МОДУС – СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ, ДРУГЕ ВИЗУЕЛНЕ УМЕТНОСТИ И КЊИЖЕВНОСТ

(руководилац пројекта: проф. др Софија Кошничар)

У оквиру пројекта „Интермедијалност и интертекстуалност у уметности" Одељења Матице српске за сценске уметности и музику у Новом Саду, који се спроводи под руководством проф. др Софије Кошничар, у 2016. г. реализован је потпројекат: „Интермедијалност у стваралаштву Милоша Црњанског: поетика позоришта и сценског у приповедној и романескној прози Милоша Црњанског".

Предмет истраживања је поетика тематике и мотива позоришта и позоришног (сценског, у ширем смислу) који су богато присутни у наративном ткиву романескне

и приповедне прозе Милоша Црњанског: од теме и мотива самог театра као институције до најразличитијих феномена сценске уметности (сцена, глумци, певачи, костим, маска...). Њихова функција, у наратолошком и семиотичком смислу је многобројна и поливалентна: од везаних мотива који круцијално структурирају фабулу (на нивоу језгро-функција) и сижејну мрежу, до слободних мотива у функцији катализатора, индиција и информаната који богате главни ток нарације. Театар и театарско у поменутој прози Црњанског, осим наративно-структурних функција, имају и посебан семиотичко-културолошки значај.

Истраживање је реализовано с циљем да се допринесе сагледавању одговора на следећа основна питања:

- Који су елементи позоришта и сценског тематски и мотивски обухваћени литературом која је у фокусу истраживачке пажње (посебно: *Дневник о Чарнојевићу*, *Себе*, Друга књига себа I–II, *Кай шйанске крви*, *Сузни крокодил*, *Код Хиперборејаца*, *Књига о Микеланђелу*, *Роман о Лондону*, ране приповетке из војвођанског живота);
- Које функције има поменути тематско-мотивски комплекс у обликовању конкретне наративне структуре и поменуте прозе Црњанског у целини;
- Који је значај референтног тематско-мотивског комплекса, како за назначену уметничку прозу Црњанског, тако и за културни контекст (синхронијски и дијахронијски) и то из аспекта семиотике културе;
- Постоје ли, и ако постоје који су, видови интермедијалне и интертекстуалне кореспонденције тематско-мотивског комплекса у назначеној прози Милоша Црњанског; у новинарско-публицистичком стваралаштву Црњанског.

Истраживање је резултирало рукописом који је у припреми за објављивање у виду засебног научноистраживачког рада (сепарата).

Рад на терену: За потребе истраживачког потпројекта реализован је рад на терену (Народна библиотека Србије; документацијски фондови Српског народног позоришта у Новом Саду и Народног позоришта у Београду; документација приватних збирки у Новом Саду и Београду) ради употпуњавања и провере фактографије из грађе (четири пута, током матра и маја).

Током 2017. године у оквиру пројекта „Интермедијалност и интертекстуалност у уметности (модус – сценске уметности, друге визуелне уметности и књижевност)" акценат је ове године стављен на интермедијално и интердисциплинарно изучавање појединих аспеката сложеног естетског, семиотичког и комуниколошког односа сценских уметности, других визуелно-акустичких уметности и књижевности у уметничкој прози Милоша Црњанског. Детаљније су сагледани тематика и мотивски комплекс везани за театар, музику и плес. Такође су идентификовани значај и улога партиципације штампаних медија (дневна штампа и публицистика) у обликовању приповедне и романескне прозе Црњанског која садржи поменуте мотиве. У конкретним уметничким текстовима овог књижевника који у свом актанционом пољу садрже назначени тематско-мотивски комплекс идентификовани су улога и функција конкретних референтних мотива, њихова комуниколошка и уметничка сврха и њихов семиотички и културолошки значај. Такође су конкретније проучени извесни аспекти проседеа медијског транспоновања и адаптације уметничких текстова (посебно: И. Андрића, М. Црњанског...) за друге уметничке медије и, с тим у вези, транслација смисаоног и естетског аспекта на релацији примордијални текст – секундарни текст (учитавање нових смислова; промене семантичког поља примордијалног уметничког текста...). Током 2018. године је инсистирано на заједничким аспектима једног и другог пројекта који – управо у међусобној синергији различитих визура, својствених сваком овом пројекту понаособ – на нов начин

осветљавају аспекте на релацији: сценске уметности, друге визуелне уметности, медији, уметничка књижевност, а у контексту српске културе у европском окружењу. Стога је у оквиру пројекта „Интермедијалност и интертекстуалност у уметности (модус – сценске уметности, друге визуелне уметности и књижевност)" акценат стављен на интермедијално изучавање комуниколошких аспеката поменутих феномена у домену балетске уметности. С тим у вези, детаљније су сагледани тематика и мотивски комплекс везан за театарску, телевизијску и филмску презентацију плеса и његових жанровских модалитета, посебно балета. Конкретно, идентификовани су значај и улога партиципације масмедија (штампа, публицистика, радио, ТВ, интернет) у обликовању медијске слике како о појединим истакнутим балетским уметницима (који су своју успешну каријеру градили под окриљем Српског народног позоришта у Новом Саду, попут Ерике Марјаш и Растислава Варге) тако и о балетском и плесном репертоару (класичном, модерном; домаћем).

Током 2019. године је инсистирано на њиховој комплементарности и међусобном прожимању историографског и научнотеоријског приступа са могућим синергијским резултатима. Због тога је њихов садржај истраживан комбинацијом синхронијско-дијахронијских и теоријских визура референтних феномена својствених сваком овом пројекту понаособ. То је омогућило да на нов начин буду осветљени аспекти на релацији: сценске уметности, друге визуелне уметности, уметничка књижевност, масмедији – а у домену српске културе у европском контексту.

У оквиру пројекта „Интермедијалност и интертекстуалност у уметности *(*модус – сценске уметности, друге визуелне уметности и књижевност)" акценат је стављен на интермедијално изучавање балетске уметности, а у контексту историје балета на сцени СНП у другој половини 20. века. Наиме, балет (специфична плесна врста и аутохтона европска културна и уметничка тековина, настала и доминантно развијана и усавршавана у Европи) управо је у том, европском духу, обележио традицију и развој те уметности на сцени СНП. Због тога су истраживачки детаљније сагледани: тематика и мотивски комплекс везани за балетску уметност на сцени СНП; репертоарско профилисање; медијски одјеци и рецепцијски аспекти (критика) везани за балетску продукцију и живот ове уметности на сцени СНП; професионални живот и каријеру истакнутих балетских уметника који су свој плесни и педагошки рад везали доминантно за СНП.

С тим у вези, сачињена су два критичка приказа одговарајућих монографија о изузетним балетским уметницима који су трајно обележили историју Српског народног позоришта: примабалерини Ерики Марјаш (текст под називом: „Да се још једном родим [...] опет бих била балерина" објављен у 60. броју *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*) и брачном пару Мирјани Матић и Жарку Миленковићу који су били посебна професионална и уметничка појава не само у СНП, током педесетак година историје његове балетске сцене, већ и у балетско-педагошком раду и културном животу града током друге половине прошлог века (текст под називом: „Брачни пар Миленковић-Матић корифеј у балетском животу СНП" предат је *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику*). У оба текста су идентификовани: значај и улога партиципације масмедија (посебно штампа, публицистика, ТВ, интернет) у моделовању слике у јавности не само о назначеним балетским уметницима који су своју успешну каријеру градили под окриљем Српског народног позоришта у Новом Саду већ и о плејади њихових колега и сарадника са којима су, заједно, обликовали историју балетске сцене СНП током друге пловине 20. века и то у домену класичног и модерног репертоара.

Ради истраживања поменутих аспеката спроведен је и рад на терену у: Београду (Библиотека Народног позоришта; Народна библиотека); Новом Саду (Библиотека Матице српске; архив РТВ; Универзитетска библиотека).

ЕВРОПСКИ ОКВИРИ РЕЦЕПЦИЈЕ ТЕАТРА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОЈ ПРОЗИ И ЊЕН КУЛТУРОЛОШКИ ЗНАЧАЈ
(руководилац пројекта: проф. др Софија Кошничар)

У оквиру овог пројекта размотрени су извесни аспекти улоге театра у друштвеном животу грађанске Европе и његова рецепција у српској књижевној прози. У том смислу проблем је сагледан у појединим прозним делима Милоша Црњанског и Тодора Манојловића, с циљем да се допринесе опсервацији партиципације и улоге театра као европске културне тековине у српској књижевној прози и култури, као и његовог значаја за приближавање европских друштвених вредности српском ентитету.

Као резултат овогодишњег рада на пројекту, у завршној фази је припрема за објављивање библиографске јединице о извесним аспектима прозе М. Црњаског и Т. Манојловића са заједничком тематиком везаном за театар, те мотивима и ликовима утемељеним у европској историографији.

У научно-методолошком смислу, истраживања су вођена у току 2017. године са семиотичко-културолошких и уметничко-теоријских становишта. Управо због тога, у истраживачком раду су добродошли и извесни заједнички аспекти једног и другог пројекта који, управо у међусобној синергији различитих визура – својствених сваком овом пројекту понаособ – на нов начин доприносе осветљавању односа на релацији сценске уметности – друге визуелне уметности – медији – уметничка књижевност, а у контексту српске културе у европском контексту. Тај моменат синергијског прожимања циљева поменута два пројекта свој израз налази у одговарајућим писаним сепаратима, који ће бити припремљени за објављивање.

Ради истраживања поменутих аспеката спроведен је и рад на терену у: Београду (Народна библиотека; Музеј звука; Библиотека Народног позоришта); Зрењанину (Архив Града, Градска библиотека); Новом Саду (Библиотека Матице српске; РТВ – архив Радио Новог Сада; Универзитетска библиотека).

У оквиру пројекта „Европски оквири рецепције театра у српској књижевној прози и њен културолошки значај", фокус је 2018. године стављен на изучавање улоге театра у културном и друштвеном животу грађанске Европе и његову рецепцију у српској књижевној прози. С тим у вези, проучено је следеће: мотивско-тематски комплекс театарског и сценског (посебно плесног) у проседеу уметничке прозе Милоша Црњанског и Тодора Манојловића; функције назначеног мотивског комплекса у обликовању и структурирању нарације и других битних наратолошких параметара у одговарајућим уметничким текстовима; аспекти медијског транспоновања појединих уметничких текстова М. Црњанског за друге уметничке медије (нпр. радиодрамско извођење); транслација смисаоног и естетског аспекта на релацији примордијални текст – секундарни текст (учитавање нових смислова; промене семантичког поља примордијалног уметничког текста ...).

Резултати рада су у завршној фази припреме за штампање прилога:

- о роману *Кай шанске крви* М. Црњанског (посебно: тематско-мотивски, сценски и културолошки аспекти);
- о приповедној прози М. Црњанског *Света Војводина* као радиодрамском културолошком сведочењу;
- о извесним аспектима заједничке сценске тематике М. Црњанског и Т. Манојловића, утемељене у европској историографији;
- приказ монографског омажа Ерики Марјаш;
- приказ о кореодрами у Србији у 20. и 21. веку.

Ради истраживања поменутих аспеката, спроведен је и рад на терену у: Београду (Библиотека Народног позоришта; Народна библиотека; Музеј звука); Зрењанину

(Архив Града, Градска библиотека); Новом Саду (Библиотека Матице српске; РТВ – архив Радио Новог Сада; Универзитетска библиотека).

Током 2019. године акценат је стављен на изучавање драмских и сценских потенцијала реномираних текстова Милоша Црњанског (*Роман о Лондону*) и Вирџиније Вулф (*Госпођа Даловеј*) јер су индиције указивале на могућност постојања међусобних интертекстуалних веза, које, међутим, до сада нису проучене. Истраживањем је утврђено постојање изражених не само дијалошких већ и цитатних кореспонденција између ова два текста у којима је експонирана драма два брачна пара (Лукреција и Септимус Ворен Смит / Нађа и Коља Рјепнин). Њихова драматика је посебно потенцирана турбулентним историјским околностима – поратним и међуратним декадама у раљама два светска рата које су трајно обележиле драму Европе у првој половини прошлог века. С тим у вези, сагледани су интертекстуалне паралеле и интермедијални адаптацијски потенцијали поменутих текстова.

Резултати овог обимног истраживања презентовани су у студији приређеној у два наставка „Драмски аспекти интертекстуалног шапутања Милоша Црњанског са Вирџинијом Вулф (I и II део)". Студија је прихваћена за штампу у 61. и 62. броју *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику.* У првом делу студије акценат је на кључним аспектима цитације у домену: основне хронотопије и драматичности контекстуалног окружења у којима се конституише драма брачног пара Ворен Смит и Рјепнин; њихових заједничких „отклона" од хоризонта очекивања лондонског естаблишмента, као увода у драматични пад поменутих парова у немилост зле судбине. У другом делу студије у фокусу су: унутрашња драма поменутих брачних парова осуђених на пропаст у датим друштвенополитичким и економским условима; цитација *социемских* и *психемских наративних фигура* те *унутрашње Другости.* С тим у вези, размотрена је и интертекстуална цитација: схеме понашања поменутих мушких и женских ликова (солилоквиј са покојним ратним другом; мотив алијенације; мотив деце; мотив шивења; мотив гласова из зида; суицид); цитација њихових међусобних односа и њиховог односа са заједницом у којој живе, као и цитација драмске актанционе схеме по типу модификованог троугла – а који су, као зајенички именитељи, примењени у уметничком проседеу *Госпође Даловеј* и *Романа о Лондону.* Осветљавањем наведених аспеката истраживања у домену поетике стваралаштва Вирџиније Вулф и Милоша Црњанског у овој студији, постигнут је вишеструки допринос:

- идентификовано је постојање необично богатог интертекстуалног дијалога на релацији *Госпођа Даловеј – Роман о Лондону*; детаљно је сагледана комплексна мрежа и природа цитатних кореспонденција између поменутих текстова;
- разоткривено је заједничко драмско клиниште сложеног обликовног поступка у назначеним текстовима Вулфове и Црњанског у контексту заједнице европске литературе;
- указано је на велики потенцијал нових читања поменутих текстова и учитавања нових смислова у њих, као и на могућности њихових драматизација и сценских поставки интертекстуалног типа.

Музиколошке студије

АКСАК РИТАМ У ФОЛКЛОРУ БАЛКАНСКИХ ЗЕМАЉА
(руководилац пројекта: проф. др Нице Фраџиле)

Рад на теми „Аксак ритам у фолклору балканских земаља" започет је 2017. године. С обзиром на то да је овај ритам откривен захваљујући Бели Бартоку тек тридесетих година XX века, и то под називом „бугарски ритам", аутор пројекта је

током 2017. године трагао за најстаријим фонографским снимцима традиционалне музике из првих деценија XX века, као најверодостојнијим документима о музичко-фолклорним особеностима песама и мелодија традиционалних игара, укључујући и асиметрични ритам аксак, који је фундаментална одлика балканског фолклора. Захваљујући љубазности проф. др Ларса Кристијана Коха (Lars-Christian Koch), директора Етнолошког музеја у Берлину, и поверењу етномузиколога др Сузане Циглер (Susanne Ziegler), проф. др Нице Фрациле је имао привилегију да учествује у изучавању и евалуацији фонографских снимака традиционалне музике српских и румунских заробљеника током Првог светског рата. И у српским и у румунским фонографским снимцима, које је са научним циљем реализовао немачки музиколог Георг Шинеман (Georg Schünemann), идентификоване су песме и инструменталне мелодије у којима се јавља аксак ритам у неколико облика. У оквиру рада „Evaluating the phonographic recordings of the Serbian tradicional music", који ће бити објављен у следећем броју двојезичног међународног часописа за музику *Нови звук / New Sound*, биће речи, између осталог, и о присуству горе наведеног ритма у фонографским снимцима српских заробљеника (1915–1918), као и о његовом континуитету и виталности и у XXI веку.

Током 2018. године преслушавањем, транскрибовањем и анализом фонографских снимака традиционалне музике које је 1912. забележио Бела Барток на простору Баната, као и фонографских снимака традиционалне музике у извођењу српских заробљеника у немачким логорима Кенихсбрик (Königsbrück) и Пархим (Parchim) током Првог светског рата (1915–1918), настављен је рад на теми „Акасак ритам у фолклору балканских земаља". Истраживање је резултирало објављивањем студије „The Phonographic Recordings of Traditional Music Performed by Serbian Prisoners of War (1915–1918)" (*New Sound, International Journal of Music*, 51, I/2018, Ed. Mirjana Veselinović-Hofman. Belgrade: Department of Musicology, Faculty of Music, 2018, 17–42. ISSN 0354-818X; COBISS SR-ID 102800647) у којој је аутор, између осталог, идентификовао песме и инструменталне мелодије у којима се јавља неколико облика аксак ритма, што је веродостојан документ о његовом постојању у српском фолклору почетком XX века.

Као резултат рада на овом пројекту, аутор је у зборнику *Chalenges in Contemporary Musicology. Essays in Honor of Prof. Dr. Mirjana Veselinović-Hofman / Izazovi savremene muzikologije. Eseji u čast prof. dr Mirjane Veselinović-Hofman* (Beograd: Fakultet muzičke umetnosti, 2018, 392–410. ISBN 978-86-81340-00-4) објавио студију „Percepcija/apercepcija aksak ritma i definisanje metroritmičkih pulsacija" у којој је – на основу доступне литературе и публикација музичко-фолклорне грађе са простора Југоисточне Европе, као и личних теренских истраживања, те анализе више хиљада нотних записа – расветлио значајна питања перцепције/аперцепције аксак ритма и дефинисања његових метроритмичких пулсација у музичко-фолклорној баштини више култура на простору Балкана.

Аксак ритам у музичко-фолклорном наслеђу балканских земаља и данас представља један од супстанцијалних и виталних елемената вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне традиције. У првој половини XX века многи композитори из Југоисточне Европе нису перципирали овај ритам, те су га често погрешно записивали, други су га називали „суперкомпликовани ритам" или „хиперкомпликовани ритам", док је композитор и диригент Арбатски, између осталог, рекао: „музичари и даље нису толико образовани да би успели да се снађу у овом ритмичком хаосу" (Arbatsky, Yury. 1940. „Muzika në Shqiperi". *Përpjekja shqiptare*. Tiranë, 43). Тек у другој половини XX века сведоци смо интензивнијих истраживања овог ритма, нарочито у Бугарској и Румунији.

Компаративном проучавању разних облика аксак ритма на простору Балкана посвећена је знатно мања пажња. Отуда је циљ овог пројекта да на основу преслу-

шавања, транскрибовања и анализе фонографских снимака традиционалне музике, те најновијих теренских снимака у којима се јавља аксак ритам, осветли – уз одговарајућу стручну литературу и релевантне нотне записе – са компаративног становишта заједничке и особене метроритмичке пулсације разних култура на простору Балкана. Током 2019. године је управо овом аспекту посвећена највећа пажња, као и најсложенијим облицима овог асиметричног ритма попут 9/16 (2+2+2+3), 11/16 (2+2+3+2+2) и др. Занимљиво је да последње две деценије поједини даровити инструменталисти из средишње Србије и Војводине имају на свом репертоару све већи број таквих виртуозних мелодија преузетих од врсних свирача из Бугарске, Македоније или Румуније. О овим и другим метроритмичким пулсацијама аксак ритма, аутор овог пројекта написао је ове године рад под називом „Сложени облици аксак ритма на простору Балкана".

МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ ДЕЧЈЕГ ФОЛКЛОРА У ВОЈВОДИНИ
(руководилац пројекта: проф. др Нице Фрациле)

Досадашњи резултати истраживања ове теме саопштени су на 10. Међународном симпозијуму „Музика у друштву" у оквиру усменог научног саопштења под истим називом: „Мултикултуралност дечијег фолклора у Војводини". Овај међународни научни скуп музиколога, етномузиколога, музичких педагога и теоретичара музике, у организацији Музиколошког друштва ФБиХ и Музичке академије у Сарајеву, одржан је у периоду од 20. до 22. октобра 2016. године на Музичкој академији у Сарајеву, Босна и Херцеговина. Рад је прихваћен за штампу и биће објављен 2017. године на српском, а потом највероватније и на енглеском језику, уз одговарајуће нотне записе дечијих песама снимљених на територији Војводине (на српском, мађарском, словачком и румунском језику), фотографије и цитиране референце. Иако је за реализацију овог пројекта предвиђено укључивање тима сарадника-истраживача, у коме би био бар по један припадник националних заједница Војводине, из финансијских разлога носилац пројекта био је принуђен да сам реализује снимање музичко-фолкорне грађе и код других националних заједница (нпр. мађарске, словачке). Након теренског истраживања у Новом Саду, Бачком Петровцу, Ади, Вршцу и Куштиљу (бројалице, антиципативни обрасци дечијих игара, песме-обрасци, песме посвећене разним птицама и животињама које су драге и блиске деци, коринђашке дечије песме, песме уз игру итд.) било је потребно да се грађа класификује, транскрибује и анализира, те да се поетски текстови на језицима националних мањина преведу на српски језик, што је и учињено, за потребе објављивања научних резултата горе наведеног рада.

Рад на теми „Мултикултуралност дечијег фолклора у Војводини" 2017. године је резултирао оригиналном научном студијом „Мултикултуралност – релевантна одлика дечјег фолклора у Војводини". Ова студија је настала на основу коришћене литературе и личних теренских истраживања реализованих с циљем да се осветли појава мултикултуралности дечијег фолклора код појединих националних заједница: Срба, Мађара, Словака и Румуна. Значајна пажња посвећена је континуитету/дисконтинуитету, променама, компаративним истраживањима и најновијим трендовима у дечијем фолклору ове мултикултурне средине.

Рад је прихваћен за штампу и биће објављен у следећем броју *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику.* Иако је за реализацију овог пројекта предвиђено укључивање тима сарадника-истраживача у којем би био бар по један припадник националних заједница Војводине, из финансијских разлога је носилац пројекта био принуђен да сам реализује снимање музичко-фолкорне грађе и код других националних заједница (нпр. мађарске, словачке). Класификацију не би могао извршити без помоћи припадника мађарске односно словачке мањине у Вој-

водини – етномузиколога Жофије Каналаш, професорке музичког васпитања Агнеш Мелеги и студенткиње мастер студија етномузикологије на Академији уметности у Новом Саду Ане Зорњан.

Са циљем да се комплетира и обогати корпус примера дечијег фолклора, током 2018. године је настављен рад на терену у Бачком Брегу, Фекетићу, Бачком Петровцу и Равном Селу. Снимана је музичко-фолклорна грађа Буњеваца, Мађара, Словака и Срба у Војводини (бројалице, антиципативни обрасци дечијих игара, са појединим разумљивим и неразумљивим речима, бројалице са текстом преузетим од другог народа), песме у којима се огледа дечије реаговање у односу на природу (када виде птицу, пужа, сунце итд.), песме уз одређене дечије игре, дечије песме које се изводе у оквиру појединих обичаја, песме уз игру, песме научене у обданишту или школи, а које се преносе усмено са генерације на генерацију и друго. Архивирана је и класификована прикупљена музичко-фолклорна грађа, а известан број примера је транскрибован.

Значајна пажња је посвећена континуитету/дисконтинуитету, променама, компаративним истраживањима и најновијим трендовима у дечијем фолклору ове мултикултурне средине.

Рад на комплетирању, обогаћивању и изучавању корпуса примера дечијег фолклора у Војводини настављен је и током 2019. године. У Старој Пазови снимљене су словачке дечије песме од три генерације породице Јашо, Владимира Хурбана (Павел Јашо, 62 год., Ана Јашо 61 год., Зденко Јашо 38 год., Ана Јашо 32 год., Миа Јашо 11 год., Леа Јашо 8 година). На овај начин могао се стећи општи увид у репертоар дечијих песама из овог места у другој половини 20. и у првим деценијама 21. века. Снимљене су песме у којима се огледа дечије реаговање у односу на природу (нпр. „Slimák, slimák" /Пужу, пужу – Павел Јашо, 62 год.), песме уз одређене дечије игре („Tancuj, tancuj" /Играј, играј – Леа Јашо, 8 год., „Kolo, kolo mlinské" /Kolo, kolo mlinsko – Леа Јашо, 8 год. и Миа Јашо, 11 год., „Zlatá brána otvorená" /Златна брана отворена – Леа Јашо, 8 год.), као и песме уз игру с дететом, које су деца преузела од родитеља и певала у било ком тренутку у току дана попут дечијих песама (нпр. „Varila mamička kašičku" /Кувала је мајчица кашицу – Ана Јашо, 32 год.). Словачка деца имају на репертоару и поједине песме које су преузела од деце српске националности (нпр. „Ринге, ринге раја" – Зденко Јашо, 38 год.). Снимљено је и десетак мађарских дечијих песама из Фекетића, које припадају разним фолклорним поджанровима дечијег фолклора: песме у којима се огледа дечије реаговање у односу на природу („Csiga biga gyere ki" / Испружи пужићу своје рогове, „Süss fel nap" /Сунце сија, „Cirmos cica haj" /Шарена мачка), песме уз одређене дечије игре (нпр. „Elvesztettem zsebkendőmet" /Изгубила сам марамицу), песме из забавишта („Nyuszi űl a fűben" /Зец седи у трави). Ове као и друге песме које нису наведене у овом извештају певала је Ноеми Терек (Török Noémi, 23 год., Фекетић). Такође, снимљено је и неколико шокачких и српских дечијих песама из Бачког Брега и Новог Сада, које су, такође, архивиране, класификоване и анализиране.

Комплетна музичко-фолклорна грађа снимљена је аудио а делимично и видео-техником. На основу прикупљеног материјала и доступне литературе написао сам рад о „Дечијем фолклору у мултикултурној Војводини", који планирам да објавим у следећем броју *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику.*

ФОЛКЛОРНА МУЗИКА КАО РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА И МЕДИЈ „ПРЕГОВАРАЊА" КУЛТУРНИХ ИДЕНТИТЕТА У ВОЈВОДИНИ
(руководилац пројекта: др Данка Лајић Михајловић)

Као мултиетничка, мултиконфесионална и мултикултурна средина, Војводина представља интригантан и инспиративан ареал за етномузиколошке студије

идентитета. Досадашња истраживања у овом правцу задржавала су се махом у сфери појединачних етнички/национално обележених традиционалних култура, превасходно културе села, третирајући традицију као ригидну категорију. Савремени приступи проучавању идентитета музику третирају као репрезентацију „људи који стварају музику" и „људи који доживљавају музику" (J. T. Titon), али и као форму преговарања индивидуалних и социокултурних идентитета. На овај начин фокус се шири, укључујући не само поље традиционалне фолклорне музике већ и посебно деликатне сфере њених модерних рефлексија и релација са жанровима популарне музичке културе. Истраживања на овом пројекту нарочито ће бити усмерена ка интеракцији култура, ка степену и квалитету ових релација обележених распоном мултикултуралност–интеркултуралност–транскултуралност (В. Велш /W. Welsch/). Такође, пажња је посвећена односу идентитета у дијахронији, кроз промену модела „народне музичке педагогије", посебно уочљиву у домену инструменталне праксе. Коначно, као најделикатнији аспект односа музичких култура, намеће се синхрони контакт вербалне и музичке компоненте у синкретичним, вокалним жанровима. Они се често третирају као симболи („одбране") етнокултурних идентитета, али су се потврдили и као вешти „преговарачи" са формама и естетиком (транснационалне) популарне музике (Г. Борн /G. Born/), због чега ће им бити посвећена нарочита пажња. Истраживања ће обухватити различите средине и друштвене слојеве: руралне али и урбане средине, посебно изразито мултикултурне заједнице, старије носиоце музичке традиције, али и младе генерације, које су некада у позицији да традицију преузимају обезбеђујући јој континуитет, мада је често практично ревитализују тамо где је већ нестала.

Предвиђено је да се истраживања базирају првенствено на оригиналним материјалима прикупљеним путем теренских истраживања, као и да се у разматрање укључе материјали из фонда Одељења, али и сарадничких институција – Академије уметности у Новом Саду, Музиколошког института САНУ и Факултета музичке уметности у Београду.

Сходно поменутом, у методолошком смислу, истраживања би се базирала на теренском раду у форми снимања музике и интервјуа, опсервације музицирања, анкета, фотографисања и видео-снимања материјалних аспеката фолклорног музицирања и контекста у којем се оно одвија. Очекује се да сам (оригинални) материјал усмери избор (сврсисходних) теоријских оквира у чијој светлости би био елабориран. Као потенцијално плодотворне прихватљиве су различите антрополошке, социолошке, психолошке, културолошке, односно интердисциплинарно генерисане теорије идентитета.

Циљ овог пројекта је спознаја специфичне улоге фолклорне музике у социокултурним процесима у Војводини, посебно међу носиоцима различитих етнички/национално детерминисаних култура. Апликативна димензија, у новије време све важнија и у сфери друштвених наука, подразумева као један од циљева истраживања и стицање искустава важних у сферама попут културе, образовања, па и културне политике, културне индустрије и сл.

Очекивани резултати рада на пројекту су пре свега оригинални теренски снимци, који ће бити депоновани у фоноархиву Одељења, као форма заштите нематеријалног културног наслеђа, али и као фундус грађе за будућа научна истраживања. Уколико то финансијски буде омогућено, планирано је објављивање компакт-диска са избором из прикупљеног материјала. Као продукти научне елаборације материјала и искустава планирају се оригиналне студије.

Сарадници на пројекту: др Данка Лајић Михајловић, руководилац (Музиколошки институт САНУ, Београд), др Сања Ранковић, сарадница (Факултет музичке уметности у Београду – Катедра за етномузикологију), др Весна Ивков, сарадница (Академија уметности Нови Сад – Катедра за музикологију и етномузикологију).

Инструментална и вокално-инструментална фолклорна музика као репрезентација и медиј „преговарања” културних идентитета у Војводини (носилац теме: др Данка Лајић Михајловић)

Током истраживања у оквиру наведене теме, 2016–2017. забележени су интервјуи и музицирање двојице свирача мултиинструменталиста на традиционалним народним инструментима и једног гуслара. Реч је о Душану Љубичићу, свирачу на аерофоним инструментима (диплама, фрули, двојницама) и тамбури-самици, који живи у Врбасу али је пореклом из области Буковица у Хрватској, затим Љубомиру Миљанићу, диплару и гуслару из Врбаса, пореклом из Црне Горе, и Слободану Бодоњију, гуслару из Врбаса, који је дете из етнички мешовитог брака. Сва три свирача представљају индикативне и изузетно интересантне примере релација музике и идентитета које рефлектују и њихова музичка пракса и (вербални) дискурс о музици. У случају Д. Љубичића, у разговор је укључена и његова супруга Душанка Љубичић, која је не само „аутсајдерски коментатор” музичке (ауто)биографије свог супруга већ и неко са ким он дели музички идентитет у вокално-инструменталном извођењу песама. Примарна функција снимљених аудио и видео материјала је документовање музичке културе нашег времена. Они су свакако грађа за етномузиколошка разматрања у будућности, али имају потенцијал и за антрополошке студије идентитета и културе.

Део грађе прикупљене у оквиру истраживања на овој теми претходних година коришћен је за студију „Towards the audiovisual ethnomusicology: the contribution from the research of Serbian epics”, објављену у публикацији: Ivanka Vlaeva, Lozanka Peycheva, Ventsislav Dimov (Compilers), *Music and Dance in Southeastern Europe: Myth, Ritual, Post-1989, Audiovisual Ethnographies. Fifth Symposium of the International Council for Traditional Music Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe 2016*. Blagoevgrad: University Publishing House „Neofit Rilski”, 280–288.

Током 2018. године рад на теми обухватио је истраживање јавног репрезентовања културних идентитета преко традиционалних музичких инструмената од стране аматерских и „полупрофесионалних” музичара. У фокусу су били фестивал „Рог Баната”, организован у Зрењанину 14. септембра 2018, његови организатори и учесници. За потребе истраживања снимљени су концертни наступи, те интервјуи са музичарима и организатором, гајдашем Вањом Илијевим. Ова грађа је анализирана за потребе студије чије објављивање је планирано у *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику* за 2019.

Грађа прикупљена у оквиру теренских истраживања на пројекту у вези са певањем уз гусле коришћена је у раду „Шта је ’традиционално’ у традиционалном певању уз гусле као нематеријалном културном наслеђу”, представљеном на скупу „Савремена српска фолклористика VI”, одржаном у Тршићу 2–4. новембра 2018. (штампано у изводу).

Културно-историјски аспекти традиције епског певања уз гусле у Војводини део су проблематике разматране у студији „Филип Вишњић: гуслар из сенке песника”, објављеној у *Зборнику МС за сценске уметности и музику*, 58, 9–22.

У оквиру планираних теренских истраживања, реализовано је снимање манифестације „Рог Баната”, која окупља извођаче на традиционалним народним музичким инструментима и мултикултурног је профила, а за потребе истраживања интервјуисани су поједини актери из редова учесника, организатора и публике (Зрењанин, 19. октобар). Грађа је архивски обрађена и похрањена у фоноархиву Музиколошког института САНУ.

Такође, пропраћен је и документован 27. фестивал духовног и материјалног стваралаштва динарских Срба у Војводини „Нашем роду и потомству” (Бачка Топола, 10. новембар), где је програм профилски посвећен блиским културним изразима

динарских Срба, који се могу идентификовати као једна култура, али је из научне перспективе интересантна рецепција у мултикултурној средини.

Коначно, певање уз гусле као нематеријално културно наслеђе Србије уписано на Репрезентативну листу НКН човечанства, на 19. међународном фестивалу „Етно глас" (Панчево, 9–10. новембар), представљено је као део културног мозаика Војводине, али и Србије и Балкана, промовишући истовремено пројекат „Фолклорна музика као репрезентација и медиј преговарања културних идентитета у Војводини" Матице српске.

За *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 60 (2019) написана је студија „(Пре)обликовање српске тамбурашке традиције кроз индивидуалне праксе: репертоарски и стилски аспекти" (стр. 11–25).

С обзиром на лимитирана средства, део плана у вези са електронском нотографијом рукописних транскрипција за монографију базирану на магистарском раду Д. Лајић Михајловић *Гајде у Војводини* одложен је за наредну годину.

Традиционална вокална пракса као идентификатор
културних идентитета у Војводини
(носилац теме: др Сања Ранковић)

Истраживања вокалне праксе на подручју Војводине обухватила су хетерогене вокалне дијалекте који припадају различитим културним групама. Једна од базичних интригација било је идентификовање фактора који доприносе виталности вокалног система, као и бележење музичких текстова и уочавање парадигматских елемената на различитим нивоима структуре и њихово повезивање са појединим идентитетским оквирима. Истраживање је обухватило различите средине и друштвене групе – руралне али и урбане заједнице. У методолошком смислу истраживања су базирана на теренском раду у форми снимања музике и интервјуа, опсервације музицирања и контекста у којем се оно одвија.

Током 2017. забележено је певачко наслеђе Срба староседелаца у Банату и Бачкој. Снимљен је драгоцен материјал у извођењу женске певачке групе „Веселе Банаћанке" из Зрењанина, као и извођача из Томашевца код Зрењанина. У Бачкој Паланци, као и у селима Силбаш и Товаришево, снимљено је извођење песама које припадају различитим жанровима, те богата етнографска грађа, пре свега подаци о прослављању Божића, Ускрса и свадби. У насељу Бач забележене су различите форме вокалне интерпретације које су део репертоара женске певачке групе КУД „Младост". Специфичност ове групе огледа се у томе што су њене чланице пореклом из Босанске Крајине, тако да негују старије и новије облике вокалне праксе.

У оквиру рада на теми „Традиционална вокална пракса као идентификатор културних идентитета у Војводини", током вишекратних аудио и видео снимања, забележена је драгоцена певачка традиција у насељу Војка. Том приликом фокус истраживачких активности односио се на досељенике из Фоче, који чине вокални ансамбл „Фочаци" (Ђоко Говедарица, Милорад Зарић, Миломир Крсмановић, Јово Нишић, Миливоје Нишић, Драган Марић). Поред њиховог извођења, документована је и интерпретација дуета „Дрина", чији су чланови (Слободан Томић и Сретен Ракић) родом из околине Вишеграда. Током неколико поновљених интервјуа забележени су подаци који су расветлили музичку активност певача у родном крају, као и у Војци. Том приликом прикупљени су богата музичка грађа и етнографски подаци који реферирају на обреде попут Божића, славе и свадбе.

Посебан фокус опсервације на терену односио се на бележење вокалних форми које представљају парадигме вокалних дијалеката научених у матичном простору. У оквиру певачког репертоара групе „Фочаци" то су песме које припадају старијој певачкој пракси, а исказане су у оквиру музичких форми које испитаници

називају: романијски начин певања, сјецалице и отезалице. На репертоару вокалног састава „Дрина” такође су заступљене песме старије традиције које певачи именују као певање подвика.

Сви забележени облици музичког изражавања су транскрибовани.

У оквиру овогодишњег рада на теми „Традиционална вокална пракса као идентификатор културних идентитета у Војводини”, документована је драгоцена певачка традиција у насељима Станишић и Рићица. У фокусу вишекратних истраживачких активности бележена је музичка традиција становништва које је пореклом из околине Врлике, Книна, Жегара, Дубровника, Сплита, Шибеника, Буковице итд. Током неколико поновљених интервјуа забележени су подаци који су расветлили музичку активност певача који негују вокални дијалекат далматинског залеђа на подручју Војводине. Том приликом снимљена је богата музичка грађа која подразумева различите вокалне форме и жанрове, као и етнографске податке који се односе на успостављање дијахронијске димензије у вези са променама на плану традиционалне музике. Нарочита пажња током интервјуа је посвећена сагледавању неговања певачког наслеђа Далмације у новим географским и културним условима. Сав прикупљен музички материјал је транскрибован и преписан у програму Sibelius.

Народна музичка педагогија у Војводини
(аерофони инструменти с писком: јединка, двојнице)
(носилац теме: др Весна Ивков)

У априлу 2017. године др В. Ивков је у Сарајеву, током рада 21. симпозијума ICTM Study Group on Musical Instruments, изложила саопштење и припремила рад за штампу на тему „Accordionists’ competitions – a factor of tradition or academisation”. Приликом одржавања Петог симпозија глазбених педагога у Пули, у организацији Музичке академије Свеучилишта Јурја Добриле, изложен је и штампан рад др В. Ивков под насловом „Ставови и мишљења музичких педагога и студената о музици као ван(основно)школској активности у животу Хрвата у Војводини”. В. Ивков је чланица Програмског одбора конференције „Дани основних школа Сплитско-далматинске жупаније 2017. Од знаности до учионице”, у организацији Филозофског факултета Свеучилишта у Сплиту. У оквиру „2. međunarodnog znanstvenog i umjetničkog simpozija o pedagogiji u umjetnosti” у организацији Умјетничке академије Свеучилишта Јосипа Јурја Штросмајера у Осијеку изложен је и за штампу прихваћен рад на тему „Хрватске мелодије у ’школи за хармонику’”. Рад под насловом „Семинарски и дипломски рад – изазов етномузиколошког истраживања” у припреми је за штампу поводом одржавања Balkan Art Forum-а Факултета уметности Универзитета у Нишу. „Две српске мелодије у медијском дискурсу – међа и мост” назив је рада који је презентован на Међународном научном скупу „Српски језик, књижевност, уметност” у октобру 2017. године, у организацији Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу. Др В. Ивков је чланица организације симпозијума „Етномузиколошка традиција у Војводини и савремена музичка уметност”, који је одржан у новембру 2017. године у Заводу за културу АП Војводине.

Као резултат рада „2. međunarodnog znanstvenog i umjetničkog simpozija o pedagogiji u umjetnosti” у организацији Академије за умјетност и културу Свеучилишта Јосипа Јурја Штросмајера у Осијеку, штампан је рад др Весне Ивков на тему „Hrvatske melodije u ‘školi za harmoniku’”. Рад под насловом „Семинарски и дипломски рад – изазов етномузиколошког истраживања” штампан је 2018. године, након прошлогодишњег Balkan Art Forum-а Факултета уметности Универзитета у Нишу. У септембру 2018. године, на Академији уметности Универзитета у Новом Саду одбрањен је дипломски рад кандидаткиње Оливере Бијелић под насловом *Примена и улога кларинета у извођењу и очувању традиционалних мелодија*, под ментор-

ством др Весне Ивков, где се, између осталог, разматра и свирање кларинета као резултат ваншколског учења. У оквиру рада Balkan Art Forum-а Факултета уметности Универзитета у Нишу у октобру 2018. године В. Ивков је изложила рад на тему „Одлике професионализма и аматеризма у акордеонистичкој/хармоникашкој пракси". Истог месеца, приликом одржавања 11. међународног симпозијума „Музика у друштву" у организацији Музиколошког друштва БиХ и Музичке академије Универзитета у Сарајеву, В. Ивков је изложила рад на тему „Музика других у практичној настави етномузикологије Академије уметности у Новом Саду".

У Зборнику радова са научног скупа „Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог" одржаног 2017. године, две године касније, у Бања Луци је штампан рад В. Ивков под називом „Квалитативне особености босанско-херцеговачког певања у Војводини". Рад В. Ивков под насловом „Оркестар хармоника 'Алекса Шантић' Угљевик – од учионице до сцене" презентован је 13. априла 2019. године на Академији умјетности у Бања Луци, у оквиру Научног скупа „Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог". У оквиру Међународног научног скупа „Југословенска идеја у/о музици", у Матици српској у Новом Саду, 26. маја 2019. године представљен је рад В. Ивков под називом „'Војводина Тон' – (пост) југословенске перспективе". Рад В. Ивков под називом „Рефлексија идентитета кроз очување музичке традиције Црногораца у Војводини" презентован је 23. августа 2019. у Министарству културе Црне Горе на Цетињу, у оквиру рада 2. међународне конференције под називом „Музичко насљеђе Црне Горе – музичке праксе и њихови потенцијали". У склопу одржавања интердисциплинарног научног скупа „Ерне Кираљ – живот у музици" на Академији уметности у Новом Саду, 27. септембра 2019. изложен је рад В. Ивков под насловом „Радови Ерна Кираља у зборницима Конгреса Савеза удружења фолклориста Југославије". У оквиру рада Balkan Art Forum-а Факултета уметности Универзитета у Нишу, у октобру 2019. године штампан је рад В. Ивков на тему „Одлике педагогије у акордеонистичкој/хармоникашкој пракси". У оквиру рада Art Forum-а Факултета уметности Универзитета у Нишу, 4–5. октобра 2019. године, уврштен је рад В. Ивков под називом „Перцепција у процесу мелографије – искуства студената". Након одржавања 11. међународног симпозијума „Музика у друштву" у организацији Музиколошког друштва БиХ и Музичке академије Универзитета у Сарајеву, припремљен је за штампу рад под насловом „Музика других у практичној настави етномузикологије Академије уметности у Новом Саду". У штампи је књига под називом *Изворне (народне) песме из Сомбора и околине* др Винка Жганца, у издању Градског музеја Сомбор, коју су приредили Нада Путица, Весна Ивков и Павле Карабасил.

МУЗИКА И ТЕАТАР: МОДАЛИТЕТИ САПОСТОЈАЊА У НАЦИОНАЛНОЈ ПРАКСИ МОДЕРНОГ ДОБА
(руководилац пројекта: др Катарина Томашевић)

Иако су у 2016–2017. години, иначе сасвим неизвесној по питању финансирања, средства додељена пројекту била више него скромна, сарадници су наставили са истраживањима у оквиру главне теме. Поједина истраживања део су дугорочних планова, док је неколико тема и заокружено у виду радова који су већ објављени или чије се објављивање очекује.

У првом броју *Зборника МС за сценске уметности и музику* за 2017. годину, бр. 56, објављена је обимна и темељна студија др Иване Весић „Одјеци идеје политичког театра у Краљевини СХС/Југославији: поглед на критичко-теоријске наративе" (стр. 43–63), као и иновативан рад др Марије Думнић „Теоријски спој етномузикологије и студија перформанса на примеру концерта: извођење као обликотворни процес староградске музике" (43–63). У другом броју *Зборника МС за сценске уметности и музику* за 2017. годину, бр. 57, објављен је чланак др Алексан-

дра Васића „Српска оперска критика међуратног доба: између националног и модерног репертоара”.

Допринос истраживању феномена „културе сећања” на примеру српске националне опере с почетка 20. века дала је др Биљана Милановић у реферату „Staging the Culture of Rememberance in the Serbian National Opera at the Beginning of the Twentieth Century”, саопштеном на међународном научном скупу „Creating Memories in Early Modern and Modern Art and Literature”, одржаном од 13. до 16. марта 2017. у организацији Филозофског факултета у Београду и Ben-Gurion Универзитета у Негеву (Израел). Рефератом „Музика у српским избегличким позориштима (1916–1918)” др Милановић је дала и значајан прилог међународном научном скупу „Први свјетски рат (1914–1918.) и глазба. Складатељске стратегије, изведбене праксе и друштвени утјецаји”, одржаном у Загребу од 24–27. октобра 2017 (организатори: Хрватско музиколошко друштво, Хрватски институт за повијест и Одсјек за повијест хрватске глазбе ХАЗУ). Допринос централној теми пројекта дала је и др Катарина Томашевић, као главна и одговорна уредница тематског зборника радова *Davorin Jenko (1835–1914). Prilozi za kulturu sećanja* [*Davorin Jenko (1835–1914). Prispevki za kulturo pomina* / Muzikološki institut SANU i Nacionalni savet slovenačne nacionalne manjine u RS Srbiji, ISBN 978–86–80639–27–7; COBISS: SR-ID 245342732]; у тој публикацији К. Томашевић објавила је, између осталог, и студију „Како је о Даворину Јенко писао Драготин Цветко. Прилог проучавању словеначко-српских музиколошких веза у ФНРЈ” (129–142).

Нажалост, као и ранијих година, средства додељена пројекту била су симболична, ни издалека довољна да би се започела израда интерактивне базе података позоришних представа с музиком у XIX и XX веку на сценама Народног позоришта у Београду и Српског народног позоришта у Новом Саду (аутор: К. Томашевић).

Централна пажња сарадника на пројекту „Музика и театар: модалитети сапостојања у националној пракси модерног доба” била је усмерена на припрему за штампу и публиковање монографских студија, радова у часописима, као и на јавна предавања.

Др Катарина Томашевић објавила је монографију *Време промена. Музика и српски театар барокног доба* (Музиколошки институт САНУ), где је представила резултате свог дугогодишњег проучавања историје музике на српским сценама 18. века. Структурисана у шест поглавља и опремљена обимним пописом литературе, резимеом на енглеском језику и регистром имена, књига такође обухвата око 60 нотних и ликовних илустрација. Финансијска средства додељена пројекту уложена су превасходно у финализацију рада на овој књизи: сарадник на пројекту, др Александар Васић побринуо се за редиговање и допуну библиографије, др Ивана Медић превела је на енглески језик обиман резиме (24 странице), Слободан Варсаковић урадио је допуну и коректуру нотних примера, док су графичка обрада ликовних прилога и дизајн насловне странице били поверени техничком уреднику штампарије Colorgrafx. Део својих истраживања посвећених музици у позоришним остварењима 18. века К. Томашевић је представила и у реферату „Музика на барокној сцени Сремских Карловаца. Сусрет Истока и Запада”, на међународном научном скупу „Руско-српске појачке везе” (Музиколошки институт САНУ, 22–23. октобар 2018).

Поред тога што су сарадници на пројекту – др Ивана Весић и др Александар Васић, били аутори текстова у *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику* и новопокренутом часопису Матице српске на енглеском језику – *Synaxa*, др И. Весић приредила је за штампу и објавила аутобиографију *Мој пут у музику* истакнутог оперског стваралаца Светомира Настасијевића. Опремљен и уводном студијом (коауторски прилог др И. Весић и др В. Пено), Настасијевићев спис, који се чува у Музиколошком институту САНУ, објављен је у издању Музеја рудничко-таковског краја.

Др Биљана Милановић је део својих истраживања посвећених музици и театру представила у својој обимној монографији *Музичке праксе у Србији и формирање националног канона* (Музиколошки институт САНУ). Такође је дала значајан прилог проучавању до сада слабо истражене теме о музици и позоришту у српским заробљеничким логорима у Аустроугарској током Великог рата. Резултате је саопштила на предавању одржаном 6. новембра 2018, у Малој сали Задужбине Илије М. Коларца, у оквиру циклуса предавања „Музикологија и етномузикологија данас", приређеног у склопу обележавања 70 година рада Музиколошког института САНУ. Наставила је и са радом на припреми монографије посвећене Миленку Пауновићу.

Централна пажња сарадника на пројекту „Музика и театар: модалитети сапостојања у националној пракси модерног доба" у 2019. години била је усмерена на фундаментална истраживања области обухваћених пројектном темом, на припрему за штампу и публиковање радова у часописима, те поглавља у тематским монографијама, као и на рецензирање текстова који се претежно односе на подручје музичке сцене и рецепцију музичкосценског стваралаштва и праксе за водећи национални часопис *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику.*

Продужавајући своје досадашње активности на припреми монографије посвећене Миленку Пауновићу (у плану за објављивање у 2020. години), др Биљана Милановић је додатно истражила Пауновићеву уметничку биографију и релевантну грађу за проучавање дела овог значајног композитора музичкосценских дела. Резулате свог рада исцрпно је представила у тексту „Проучавање уметничке биографије и музичког деловања Петра Стојановића: прилог идентификацији и разматрању истраживачких извора" (*Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 61). Поред тога, у кругу централне теме Пројекта нашла се и њена објављена студија „Opera Productions of the Belgrade National Theatre at the Beginning of the 20th Century Between Political Rivalry and Contested Cultural Strategies" [in: Jernej Weiss (ed.) *Vloga nacionalnih opernih gledališč v 20. in 21. stoletju – The Role of National Opera Houses in the 20th and 21st Centuries*. Koper, Ljubljana: Založba Univerze na Primorskem, Festival Ljubljana, 2019, 231–251] Једно од тежишта рада др Биљане Милановић у 2019. г., било је и уређивање обимне (20 радова), двојезичне тематске монографије *На маргинама музиколошког канона. композиторска генерација Петра Стојановић, Петра Крстића и Станислава Биничког* [*On the Margins of the Musicological Canon: The Generation of Composers Petar Sojanović, Petar Krstić and Stanislav Binički*, Београд: Музиколошко друштво Србије и Музиколошки институт САНУ, 2019], у коме је неколико радова посвећено сценској музици или ову област укључује у разматрање одређених тема (нпр. I. Moody: „Cosmopolitanism as Nationalism, or How to Create a National Opera"; В. Меркел Тифенталер и М. Кокановић Марковић: „Рецепција оперета Петра Стојановића у бечкој штампи: социокултурни и политички аспекти"; S. Bašić: „Glazbeni prinosi Petra Stojanovića, Petra Krstića i Stanislava Biničkog repertoaru Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku od osnutka 1907. do Drugog svjetskog rata"; Т. Ајгнер: „*Floribella* и *Triglav*. Рукописи композиција Петра Стојановића у Библиотеци града Беча"; Б. Милановић: „Активности Станислава Биничког и Петра Крстића у Удружењу српских музичара"; М. Дујовић: „Делатност Станислава Биничког у Опери Народног позоришта у Београду"). У својству рецензента, Б. Милановић рецензирала је два рада за *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*: прилог мср Марије Маглов, „Збирка фотографија у Архиву Музиколошког института САНУ" (бр. 60) и рад др Срђана Атанасовског, „Путовања српских академских певачких дружина" (бр. 61).

Продужавајући своје посвећено истраживање подручја националне музичке критике и музикографије, др Александар Васић објавио је студију о слабо истраженом критичарском опусу Рикарда Шварца. Под називом „Музички критичар Рикард Шварц", рад је објављен у *Зборнику Матице српске за сценске уметности*

и музику (бр. 61). У својству рецензента, експретски је помогао значајном унапређивању текста мср Иване Ножице, чија је финална верзија рада „Место савремене музике у часопису *Звук* (1932–1990)" публикована у *ЗМССУМ* (бр. 61). Допринос резултатима пројекта др Васић пружио је и као рецензент текста мср Марије Голубовић, „Музика Н. А. Римског-Корсакова у огледалу београдске критике између два светска рата" (*ЗМССУМ*, бр. 61; други рецензент била је др К. Томашевић).

У вези са истраживањима и прилогом мср М. Голубовић, посебно истичемо да се њен рад непосредно односи на тему пројекта: у њему се, на основу критика из дневне штампе, периодике и музичких часописа, исцрпно разматрају извођења и рецепција музичкосценских опуса Римског-Корсакова (опере *Царска невеста, Цар Салтан*, балети *Шехерезада* и *Златни петлић*), при чему је, природно, значајна пажња поклоњена и истакнутним доприносима представника руске емиграције у процесима стасавања и репертоарског профилисања уметничке физиономије Народног позоришта у Београду између два светска рата.

Сродан прилог у том правцу дала је и мср Вања Спасић, текстом „Живот опере *Борис Годунов* М. П. Мусоргског на сцени опере Народног позоришта у Београду". Ауторка је у раду педантно испратила дуг период њеног извођења на београдској оперској сцени Народног позоришта, почев од прве премијере, 1926. до последње поставке, 1994. године. У раду је темељно указано и на рецепцију дела од стране критике. У својству рецензената, који су ангажовано указали ауторки на правце унапређења рада, биле су др Мелита Милин и др Катарина Томашевић, руководилац Пројекта и главни и одговорни уредник *ЗМССУМ*.

У вези са централном темом Пројекта, у овом Извештају свакако треба напоменути и (од финансирања Пројекта сасвим независне!) истакнуте резултате сарадница на Пројекту које су своја истраживања заокружиле објављивањем монографских публикација, у којима је подручје музичке сцене у мањој или већој мери било релевантно за правце промишљања централних тема њихових студија: др Марија Думнић објавила је монографију под називом *Звуци носталгије: историја староградске музике у Србији* (Чигоја штампа, Музиколошки институт САНУ); др Ивана Весић, монографију *Конструисање српске музичке традиције у периоду између два светска рата* (Музиколошки институт САНУ), а др Катарина Томашевић, руководилац Пројекта, дала је свој прилог проучавању савременог музичкосценског стваралаштва пишући уводно поглавље, под насловом „Живот посвећен музици. О стваралачкој поетици Дејана Деспића", за монографску публикацију посвећену комичној опери *Пой Ћира и пой Сира* академика Дејана Деспића (издање Музиколошког друштва Србије, 2019).

Нажалост, као ни у претходним годинама, средства додељена Пројекту нису била ни приближно довољна за реализацију израде интерактивне базе података о комадима с певањем и сценској музици на репертоарима Народног позоришта у Београду, као и Српског народног позоришта у Новом Саду (аутор: др К. Томашевић), те су додељена средства распоређена сарадницима који су имали реалне трошкове за фундаментална истраживања (скенирање и фотографисање извора у релевантним институцијама), ауторима и рецензентима чланака за *Зборник МС за сценске уметности и музику.*

МУЗИКА СА МАРГИНА
(допринос општој и музичкој култури и просвети)
(руководилац пројекта: др Даница Петровић)

Током 2016. године истраживања су обухватила претежно простор данашње Војводине, али и шири простор и живот Срба у Угарској у 18. и 19. веку. У овој години истраживања су обављана у: Библиотеци и Рукописном одељењу Матице

српске и Архиву САНУ у Сремским Карловцима. Грађу о раду певачких друштава у Темишвару и Араду обавља у локалним архивама Дејан Попов. На основу извора сабраних ове, али и протеклих година, припремљена су и одржана три предавања за грађанство и полазнике Летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен" у Сремским Карловцима: „О Традицији и живој појачкој пракси Срба у Темишвару и околини" (Дејан Попов); „Црквена музика у приватном животу Срба у 19. веку" (Наташа Марјановић); „О црквеним музичарима и њиховој вишеструкој функцији у животу цркве и друштва" (Даница Петровић).

Узимајући у обзир изостанак било каквог финансирања рада на пројекту, сарадници су у оквиру својих досадашњих интересовања, појединачних могућности и започетих истраживања, наставили са радом.

У оквиру рада на сабирању документације везане за рад Јована Пачуа, др Маријана Кокановић Марковић је сачинила попис Пачуових партитура (штампаних и рукописних), које се чувају у Библиотеци Матице српске и Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду, као и попис фотографија Јована Пачуа које се чувају у РОМС. Систематизовани су и до сада прикупљени написи о Јовану Пачуу у новосадској штампи, а у сарадњи са др Ланом Пађуком (Музичка академија, Источно Сарајево) сабрани су и написи о Пачуу из *Сарајевског листа*. Ова сарадња биће настављена како би били сабрани шири подаци о Пачуовој уметничкој делатности у Сарајеву.

Мр Милица Андрејевић је допунила исписе грађе из часописа *Духовна стража* и *Хришћански живот*, а сада ради на писању студије на основу овог материјала.

Сарадница др Наташа Марјановић је, када су истраживања у питању, паузирала неко време (породиљско одсуство), али је на основу раније сабраног материјала, који је користила и у својој докторској дисертацији, у Матици српској 17. маја 2017. одржала занимљиво и лепо прихваћено предавање и музичко вече „Музика у животу Срба у 19. веку – трагом мемоарске литературе", уз сарадњу студената Академије уметности у Новом Саду и новосадског хора „Орфелин".

Др Даница Петровић, руководилац пројекта, радила је на обради архивског материјала из Архива Будимске епархије у Сентандреји, у оквиру подухвата да се поводом десетогодишњице смрти подигне споменик Корнелију Станковићу на Табанском гробљу, на којем је Станковић првобитно био сахрањен. Сазнали смо да је у међувремену пронађена и фотографија овог споменика, који је нестао приликом уклањања Табанског гробља после Првог светског рата. Овај материјал биће прикључен широј студији о до данас подигнутим споменицима К. Станковићу. О значају музичких остварења и активности „са маргина" музичког стваралаштва Д. Петровић је говорила на округлом столу у оквиру хорског фестивала „Музички Едикт" у Нишу, на оснивачкој скупштини Српског хорског савеза у Сомбору, као и у оквиру рада 25. летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен" у Сремским Карловцима.

Обимна збирка мелографских записа проф. Грује Јовановића, адвоката, професора француског језика и врсног зналца црквеног појања из Ниша, доспела је на процену руководиоцу овог пројекта. Наследник те обимне збирке прихватио је сугестију да овај материјал, уз биографију мелографа, поклони на чување и бригу Рукописном одељењу Матице српске.

Др Наташа Марјановић је припремила избор композиција низа домаћих аутора који се помињу у грађи њене монографије: *Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице*. Изведена и снимљена дела из овог избора преснимљена су, технички обрађена и припремљена за објављивање на CD-у, који ће бити прикључен књизи. Рукопис и снимак су предати у штампу.

Ванр. проф. др Маријана Кокановић Марковић наставила је рад на проучавању живота и рада Јована Пачуа. Поред истраживања везаних за дату епоху, за различите Пачуове делатности, па и средине у којима је радио, сарадница је припреми-

ла избор његових клавирских композиција, које би и данас могле да нађу извођаче, а и публику. Овај материјал спреман за нотографију могао би у следећој години да буде барем нотографисан. Радећи на овој теми, сарадница је успоставила сарадњу са колегама из Хрватске и Босне и Херцеговине.

Мр Милица Андрејевић је на основу изворне грађе сакупљане у архивама, али и на терену у јужном Банату, припремила текст „О црквеном певању (појању) у јужном Банату", који ће предати уредништву Зборника за рубрику „Грађа". Ова изворна грађа сведочи о неговању, развијању и унапређивању црквеног појања у овој регији, а потом и његовог замирања крајем 20. века.

Даница Петровић је припремала за нотографију (наслови, поднаслови празника и појединачних песама на српском и енглеском језику) део необјављиване рукописне заоставштине Корнелија Станковића са песмама из *Посног триода* и *Пентикостара (Цветног триода)*. О Станковићу је написала и прилог уз снимак и издање његове *Литургије* у извођењу црквеног хора „Св. Георгије" из Београда.

Недавно објављена монографија др Наташе Марјановић, *Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице*, заједничко издање Музиколошког института САНУ и Матице српске, садржи и CD са избором музике о којој је у књизи реч. Преснимавање, техничка обрада снимака и израда CD-ова финансирани су из средстава овог пројекта.

Ванред. проф. др Маријана Кокановић Марковић наставила је рад на проучавању живота и рада Јована Пачуа. Извршен је одабир Пачуових рапсодија за клавир и започет рад на нотографисању нотног материјала, који представља основу будуће публикације. Рад нотографа финансира се из средстава овог пројекта.

На основу изворне грађе сакупљане у архивама, али и на терену у Јужном Банату, мр Милица Андрејевић је припремила студију „О црквеном певању (појању) у Јужном Банату", која је објављена у *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 60 (2019). Ова изворна грађа сведочи о неговању, развијању и унапређивању црквеног појања у поменутој регији током 19. и у првој половини 20. века, као и о његовом замирању крајем 20. века. Сарадница наставља рад на прилозима о музици објављиваним у часопису *Духовна стража*.

На молбу Црквене општине у Сомбору Д. Петровић је написала предлог пројекта поводом обележавања 80-годишњице смрти протојереја, професора, појца и мелографа Ненада Барачког, иначе и члана Матице српске. У оквиру реализације тог програма др Н. Марјановић је у сарадњи са сарадницима Музеја у Сомбору припремила музички део изложбе посвећене личности и делу Н. Барачког. Истим поводом организован је и округли сто, за који су своје прилоге, из оквира наше теме излагали или приложили: Д. Петровић, Н. Марјановић, М. Андрејевић и наши блиски сарадници др Предраг Ђоковић и проф. др Ненад Ристовић. Сви текстови су организаторима предати за штампу. Истим поводом на нашу молбу композиторка Наташа Ђурагић је према записима Н. Барачког написала хорске аранжмане две песме за парастос, које ће такође бити објављене у зборнику.

Н. Марјановић је организовала рад 27. летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен" у Сремским Карловцима, на којој је С. Жујић радила са хором одраслих, М. Андрејевић са дечијим хором, а П. Ђоковић са групом за једногласно појање. Ђоковић је представио и ново нотно издање, своју збирку нотних записа *Српско црквено појање – Катавасије*, док је Д. Петровић полазницима представила примере неколико у САД насталих, објављених, изведених и снимљених композиција православне духовне музике. Д. Петровић је одржала и беседе на обележавању 180-годишњице Панчевачког певачког друштва, додели награде „Доситеј Обрадовић" академику Димитрију Стефановићу и на прослави 30-годишњице рада женског хора „Св. Архангел Михаило" у Јагодини.

ДНЕВНЕ НОВИНЕ *ЈЕДИНСТВО* – ИЗВОР ЗА ПРОУЧАВАЊЕ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ НОВОГ САДА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА
(руководилац пројекта: др Ира Проданов Крајишник)

Истраживање у оквиру пројекта „Дневне новине *Јединство* – извор за проучавање музичке културе Новог Сада између два рата" остало је фокусирано на прве године излажења листа. Увидом у садржај из наредног периода, након што је Петар Коњовић напустио уређивање овог дневног листа, констатован је престанак артикулације оних „неуралгичних тачака" на којима је Коњовић инсистирао. После детаљног прегледа грађе утврђено је да период Коњовићевог политичког ангажмана на месту главног уредника *Јединства* захтева темељно промишљање у светлу постојећих историографских наратива о самом композитору, српској музици и развоју југословенске идеје у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Таквом промишљању мора да претходи припрема у виду калибрације методолошког апарата и разастирања интертекстуалне мреже чија „чворишта" бацају релевантно светло на феномене уочене у претходним фазама рада на пројекту, а изнад свега монархистичку и пројугословенску оријентацију листа у контексту сукоба између Коњовића и Друштва за СНП, односно у контексту жестоке критике заставашког идеолошког оквира наслеђеног из аустро-угарског периода.

Ток рада на пројекту „Дневне новине *Јединство* – извор за проучавање музичке културе Новог Сада између два рат" у претходној години следио је идеју о сагледавању околности и активности у вези са институционализацијом и модернизацијом музичког школства у периоду од 1919 до 1921. године на простору Војводине, на основу написа у „органу Демократске странке". Овај дневни лист се наметнуо као веома богат извор информација и тумачења у вези са темом образовања, с обзиром на то да је имао за циљ да шири југословенску пропаганду и у оквиру ње, у вези са Војводином, промовише настојања на очувању и унапређењу српске културе на територијама некадашње Аустроугарске монархије насељеним Србима. С тим у вези, у новинама је најпре значајан простор посвећен фељтонима о општим настојањима на едукацији у Европи, а касније, са утемељењем државних институција, и расправама о:

1) положају образовања и културе у Уставу;
2) доношењу законских аката и структурисању Министарства образовања, његових органа и надлежности у контексту централизације југословенске власти на целој територији Краљевине (у то време су постојали територијални спорови са свим суседним државама);
3) „подржављењу" постојећих мушких и женских српских школа и питању образовања Немаца и Мађара;
4) реформи учитељског образовања и положају музике у њему са посебним акцентом на секуларизацији учитељске наставе и ослобађању обавезе службе у цркви (појање и дириговање црквеним хором на службама);
5) социјалном статусу наставног кадра, радничким правима учитеља и наставника, обрачунавању зараде и здравственој заштити;
6) оснивању државних музичких и уметничких школа, њиховим наставним плановима и школарини;
7) оснивању београдске и новосадске опере;
8) реформи Матице српске и њеној улогози у спровођењу реформе образовања;
9) положају војвођанских студената у Прагу, стипендирању, смештају и исхрану током студија.

Сваком од наведених питања је посвећена пажња у зависности од доступних информација, али су све заједно сагледане као део истог пројекта имплементације образовне стратегије југословенских власти, са фокусом на положају и улози му-

зике у њему. С обзиром на то да је повереник Министарства за музичке школе био наш истакнути композитор Петар Коњовић (који је у претходном периоду обављао функцију главног и одговорног уредника новина *Јединство*), сагледавање појединости у вези са раним периодом државног музичког образовања у Србији омогућило је употпуњавање знања о контексту стварања наших значајних остварења међуратног модернизма. Непосредан резултат ове фазе реализације пројекта, поред систематизоване дигиталне архиве чланака, биће и научни рад у којем ће бити изложена запажања у вези са поменутим питањима, употпуњена сазнањима из других извора, пре свега написа из тадашњих опозиционих листова са којима су аутори из *Јединства* готово свакодневно улазили у отворене полемике.

Ток реализације пројекта је ушао у фазу у којој је могуће штампати текстове који се директно ослањају на архивску грађу те су, као такви, погодни за објављивање у *Свескама Матице српске*.

Имајући у виду да је током рада на пројекту анализирано више стотина новинских чланака посвећених културним догађајима, приступљено је селекцији и категоризацији текстова који су били од нарочитог значаја за касније интерпретације, те је најгрубља подела укључивала текстове о музици (музичку критику, приказе и фељтоне, музичке рекламе и огласе итд.), чланке о позоришту (у ову категорију су сврстани сви текстови који имају везе са сценским уметностима) и написе о осталим уметностима и култури уопште (у ову групу спада и посебан подскуп са текстовима о Матици српској).

Даљом обрадом је уочено да су посебно место у новинама заузимали написи о државним културним пројектима, као што су оснивање музичких школа, музички наставни планови и програми, питања доступности музичког образовања, стипендирања студената у иностранству (нарочито у Прагу), додељивање награда и презентовање наше уметности у иностранству (углавном у Паризу).

Нарочита пажња је посвећена написима и фељтонима који се баве питањима подучавања и „културног одгоја" младих у светлу оснивања нове државе и осавремењивања образовног система. У том контексту је било посебно значајно размотрити питање приватног и државног музичког школства, као и односа према националним мањинама у пограничним крајевима, у којима су спорадични војни сукоби још увек били предмет писања *Јединства* све до 1921. године. Управо то је тема текста који се припрема за часопис *Свеске Матице српске*.

Иако се план рада на пројекту „Дневне новине *Јединство* – извор за проучавање музичке културе Новог Сада између два рата" за 2018. годину – како је истакнуто у претходно усвојеном документу Одељења – везивао пре свега за потенцијалан допринос *Јединства* историјату музичког школства у Војводини и Србији, односно за преиспитивање и допуну досадашњих историзација ове друштвене формације, бројни примери овог гласила показују једну другу, посредну везу са образовним потребама становништва. Наиме, у години 1922, на страницама *Јединства*, и даље новина које су оријентисане ка различитим областима разматрања друштва и културе, појављују се готово редовни иако веома кратки осврти на рад Опере Српског народног позоришта. У том смислу кратке вести о томе шта се изводило и како је „примљено" у области музичко-сценских дела биле су уобичајени начин обезбеђивања информација о музичком животу најстаријег националног театра. Такви текстови штампани су од једне до две реченице („У петак, 22. септембра, други пут је одлично примљена оперета *Лесењи маневар* од К. Бакоњи, музика Е. Калмана, у којој су се нарочито истакли гђице Левова, Оливијери и Авировићева, а гг. Крањчевић, Клеменчић и Оџић", *Јединство*, Нови Сад, бр. 973, 23. септембра). Међутим, има и текстова који претендују да буду музичке критике, као што је случај са чланком из 24. 9. 1922, бр. 974, где се коментарише управо оперета *Лесењи маневар* са речима „није то бог зна какво уметничко дело, али се та оперета пријатно гледа и

слуша”, што значи да је била присутна валоризација естетског квалитета дела, али и самих извођача, кроз коментар да је „г. Крањчевић своју тешку и водећу улогу достојно извршио”, а да су зборови били „врло добро извеџбани”. У већини тих малих осврта аутори су анонимни, односно потписивани акронимом за које је тешко утвдити чији су. У обимној грађи текстова који посредно грађане образују као публику, посебно се истичу проблеми који се тичу формирања репертоара Опере СНП и ставови у вези са њим. Чланци као што су „Је ли скупо позориште” или „Зашто Новосађани не иду у позориште?” (*Јединство*, 15. 2. 1921. бр. 510) сведоче о бризи због осипања публике, док неки други истичу неписменост у погледу писања програма концерта („Трећи симфонијски концерт”, 3. фебруар 1921) где се каже да су „објаве Позоришне управе и до сада биле неписмене, али трећи симфонијски концерт туче рекорде у том погледу”. Најзанимљивији се показао фељтон „Наша опера” (*Јединство*, 1921. бр. 498), где су систематично и веома стручно истичу сви аспекти рада опере и критикује велики број дела сладуњавих оперета које утичу на укус публике, те се закључује да од „превише слаткиша уме стомак да заболи”. Прегледни чланак и о овим аспектима чланака дневних новина *Јединство* биће објављен у *Свескама Матице српске* чији се број управо уређује.

Реализација пројекта је у завршној фази. Истраживања су обављена, а резултат чине три објављења рада у часопису *Свеске Матице српске*, бр. 60, година 2019. Аутори радова су чланови пројектног тима др Ира Проданов Крајишник, др Милан Милојковић и др Немања Совтић. У наставку конкретизујемо резултате истраживања дајући наслове и сажетке објављених радова. URL адреса часописа је http://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/sveske_ms_60.pdf.

Немања Совтић

О ПОЗОРИШНОМ ПИТАЊУ 1919. ГОДИНЕ У ДНЕВНОМ ЛИСТУ *ЈЕДИНСТВО* ПОД УПРАВОМ ПЕТРА КОЊОВИЋА

Стр. 7–22

Дневне новине *Јединство* важан су извор за проучавање културе Новог Сада између два светска рата. Током прве године излажења листа, 1919, управник је био српски композитор Петар Коњовић. Исте године решаван је статус Српског народног позоришта у новој држави Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Из написа у *Јединству*, од којих је већину саставио Петар Коњовић, сазнајемо да се овај композитор и музички писац залагао за етатизацију позоришта, док је Друштво за СНП желело самоуправу. У другој половини године полемика је прерасла у отворени сукоб.

Милан Милојковић

КУЛТУРНИ ЖИВОТ НОВОГ САДА 1920. ГОДИНЕ НА ОСНОВУ НАПИСА У ДНЕВНИМ НОВИНАМА *ЈЕДИНСТВО*

Стр. 23–32

У тексту су сагледани најзначајнији догађаји на пољу културе у Новом Саду током 1920. године, на основу чланака у органу Демократске странке, дневним новинама *Јединство.* Како је у овој години дошло до имплементације образовних и просветних планова централних власти у Војводини, највише пажње је посвећено реформи постојећих образовних и просветних институција, као и оснивању нових, те расправама о правцу у којем образовање у Краљевини треба да се креће, што је резултирало реформама Матице српске и оснивањем Опере и Музичке школе. Поред тога, музички живот града је сагледан кроз најаве и приказе концертних дешавања. Репертоари и наступи су испољавали знакове опоравка од ратне кризе и усмеравали публику ка новом, панславенски оријентисаном стваралаштву гостију из Русије и других градова Краљевине.

Ира Проданов Крајишник

ТРАГОМ НАПИСА О РАДУ ОПЕРЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ИЗ ДНЕВНИХ НОВИНА *ЈЕДИНСТВО* (1921)

Стр. 33–38

У тексту се најпре доноси чланак „Наша опера", у целини преузет из дневних новина *Јединство*, а у наставку се анализирају примедбе које непознати аутор у њему упућује на рачун Управе Опере, пре свега у вези са репертоаром, а потом ангажманом „оперског особља", односно ансамбла. Коначно, компарација са динамиком деловања београдске Опере указује на незадовољство темпом припреме опера и малим бројем наступа новосадске Опере. Судећи по језику и детаљима које анонимни аутор наводи, реч је о особи која је била стручно музички образована. Све примедбе на рачун репертоара, неангажованости певача, те начина пословања могуће је транспоновати на садашњи тренутак, на основу чега се да закључити да се мало шта променило у последњих стотину година у функционисању једине војвођанске оперске куће.

ЕЛЕКТРОАКУСТИЧКА МУЗИКА У ВОЈВОДИНИ – ПРИКУПЉАЊЕ И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

(руководилац пројекта: др Ира Проданов Крајишник)

Рад на реализацији прве фазе пројекта „Електроакустичка музика у Војводини" започет је мапирањем доступне грађе у званичним културним институцијама и одређивањем теоријске платформе са које би јој се приступило. Истраживање је започето стицањем увида у стање и бројност релевантних артефаката који су похрањени у архивима и колекцијама АУНС, Библиотеке Матице српске, Радио Ковачице и РТВ, будући да је рад академски образованих композитора био претежно везан за ове установе, најчешће због расположивих техничких ресурса. У том смислу, до сада је установљено да је на подручју Новог Сада, Бачке Тополе и Ковачице у периоду од 1960. до 2000. године деловало девет композитора и два ансамбла чије се стваралаштво (око 60 композиција, перформанса, медијских пројеката (инсталација) и радиофонских остварења) може одредити као припадајуће корпусу српске електроакустичке уметничке музике, на основу теоријских и аналитичких аргумената елаборираних у радовима домаћих музиколога (Мирјана Веселиновић Хофман, Весна Микић, Ивана Неимаревић, Биљана Срећковић). Детаљнији преглед грађе и иницијални предлог за њену каснију историзацију прихваћени су за објављивање од стране Уредништва *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику* у форми текста „Електроакустичка музика у Војводини – од експеримента до академског предмета (1960–2000)" који је настао као резултат прве године истраживачког рада (мишљење рецензената др Татјане Марковић и др Ире Проданов од 25. јула 2017). Будући да је у опису пројекта наведено да ће циљ бити и повећање доступности података и дела, као и њихова дигитализација, приступљено је изради истоименог сајта који ће садржати све информације и дигиталне копије медијских садржаја сакупљених током рада на пројекту, у форми погодној за флексибилно претраживање и даљи истраживачки рад. Због недостатка материјалних средстава, фокус у изради сајта је био на његовој функционалности и адаптабилности, док ће графички дизајн странице бити одређен у зависности од цене, али без нарушавања организације садржаја.

Поменутим активностима је омогућен даљи рад на грађи и допуњавање формиране базе података и артефаката, остварењима из осталих војвођанских средина у којима је постојало интересовање за ову врсту стваралаштва.

Сарадници: чланови Катедре за музикологију и етномузикологију Академије уметности Универзитета у Новом Саду.

Имајући у виду пројектовани след активности из четворогодишњег плана реализације пројекта, у другој години су истраживачке активности усмерене на прикупљање материјала из Суботице и околине, као и на стратегије укључивања електронског музичког инструментаријума у домаћу клупску музику (live act), те на постепено увођење у архиву стваралаштва аутора из Панчева, Вршца, Бечеја, Врбаса, Нове Пазове и Бачке Тополе. Будући да прикупљени материјал из Суботице и Новог Сада превазилази очекивани обим, грађа из осталих градова биће обрађена током треће године пројекта.

Након иницијалне обраде материјала из области уметничког стваралаштва, дошло се до идеје о писању посебног рада у оквиру пројекта, посвећеног музичком сегменту стваралаштва Каталин Ладик, која је остварила значајну сарадњу са композиторима Ерном Кираљем (чије је стваралаштво обрађено у првој години пројекта), Милком Келеменом, Бранимиром Сакачем, Душаном Радићем, Митром Суботићем и Борисом Ковачем. С обзиром на значај поменуте групе аутора за дешавања на југословенској музичкој сцени седамдесетих и осамдесетих година двадесетог века (сви аутори су били у различитој мери везани за електроакустичку музику), као и самосталне музичке и звучно-поетске радове Каталин Ладик, чини се да сагледавање овог стваралаштва из угла вишемедијске уметности којом се ова уметница посвећено бави, пружа могућност за другачији увид у синкретичне тенденције тадашњих стваралаца и изражајне домете њихових уметничких остварења. Рад прати појаве и делатност уметника који су били активни у овој области крајем осамдесетих година, и сагледава их као основу на којој ће се почетком следеће деценије у знатно другачијим друштвеним околностима развити „нова" сцена електронске музике која ће укључивати како елементе плеса, тако и поједине композиционе стратегије и технике „наслеђене" из претходног периода и/или сфере уметничке музике. Рукопис ће бити предат уредништву *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику* до краја новембра 2018. године.

На основу закључака до којих се дошло у вези са истраживањем развоја клупске електроакустичке музике у Новом Саду и Суботици, са посебним фокусом на живо извођаштво, може се рећи да су готово истовремено започеле активности и „party"-ји чија је популарност убрзо превазишла до тада конвенционалне видове музичких наступа и унела другачији поглед на улогу музике у друштву, њен статус као уметничког дела и значај у индустрији забаве. Посебан сегмент истраживања у овом контексту је посвећен идеји „live act-а" у клупској музици, као врсте наступа која подразумева непосредно свирање на електронским инструментима, насупрот „традиционалном" DJ-ингу, заснованом на миксу већ снимљених сегмената. У оквиру овог сегмента рада је до новембра 2018. године обрађено 28 извођача из Суботице и Новог Сада (са околином). Постојећа база података на сајту је допуњена информацијама о прикупљеној грађи и до сада садржи 37 уноса.

У трећој години рада на овом пројекту су истраживачке активности биле усмерене на прикупљање материјала у вези са новосадском и суботичком клупском сценом, као и на стваралаштво аутора из Панчева, Темерина, Вршца, Бечеја, Врбаса, Нове Пазове и Бачке Тополе. Такође, у овој пројектној години је објављен и рад настао у претходном периоду посвећен сарадњи Каталин Ладик са композиторима електроакустичке музике (Милан Милојковић, „Сарадња Каталин Ладик са композиторима електроакустичких музичких остварења", *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 60, 123–127).

У претходној години је сакупљена и обрађена грађа која се тиче клупске електроаустичке музике. Сакупљено је 27 необјављених снимака (20 студијских и седам аматерских и/или насталих на наступима), уз 17 јединица штампане грађе коју чине постери, плакати и омоти фонограма. Након иницијалног сагледавања грађе, фокус је у даљој обради материјала био на детаљним анализама документације

сакупљене о догађајима названим *Techno therapy* (19. 1. 1994, СПЕНС), *Rave the City* (22. 4. 1995, СПЕНС) и *Electronic session* (12. 1. 1996, Дом младих), које су у центру пажње наредне студије реализоване у оквиру овог пројекта. Рад је центриран око питања произашлих из сагледавања ширег контекста поменутих дешавања, с обзиром на крајње неповољне друштвене околности по уметност средином деведесетих година у Србији, нарочито када је у питању стваралаштво које зависи од савремених технолошких достигнућа. Почевши од анализе музике, као и пратећих аспеката ових манифестација, учињен је покушај да се поређењем продукције домаћих и сродних иностраних аутора у овом периоду уоче особености локалног клупског стваралаштва из средине деведесетих година, најпре на пољу имплементације технолошких достигнућа у музику, а затим и у вези са стилским опредељењем извођача. Рукопис ће бити предат уредништву *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику* до краја новембра 2019. године.

У вези са сегментом пројекта који се тиче уметничког електроакустичког стваралаштва, постојећа база података је допуњена делима аутора из деведесетих година који су у свом стваралаштву користили електронске уређаје. Пре свега, реч је о композицијама Денеша Фиштеша (Füstös Dénes) који је значајан део својих композиторских настојања реализовао уз помоћ Мекинтош рачунара и софтвера Max, којим је управљао уживо уз помоћ MIDI система. Поред њега, значајно је поменути и остварења Ерна Веребеша (Ernő Verebes) за клавир и траку, као и сродне композиције Бориса Ковача.

ПРОУЧАВАЊЕ, РЕДИГОВАЊЕ И ОБЈАВЉИВАЊЕ СРПСКЕ МУЗИЧКЕ БАШТИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Соња Маринковић)

У току 2016. године настављен је рад на критичкој редакцији партитуре *Симфоније у це-молу* Петра Коњовића. Радом су обухваћене студије редакција из 1922. и 1954. године. У тиму су ангажовани поред руководиоца пројекта и др Аница Сабо, др ум. Светлана Савић и Марко Алексић, композитор који је нотографисао целокупну верзију из 1954. године и прва два става верзије из 1922. У току је рад редакционог тима на доношењу одлука у вези са недоумицама и нејасноћама у партитури. Начелан став је да се максимално испоштује композиторов оригинал, али је одређене допуне неопходно урадити.

У оквиру пројекта „Проучавање, редиговање и објављивање српске музичке баштине" остварује се сарадња музичких стручњака различитог профила: музиколога, композитора и извођача, јер је посао проучавања и редиговања комплексан и захтева њихову међусобну координацију. До сада су у оквиру пројекта реализовани комплетна припрема за штампу *Прве југословенске симфоније* Миленка Пауновића, вредног дела српске музичке баштине које је до сада постојало само у рукопису и као делимично снимљено. Урађене су студије о Милојевићевим раним гудачким квартетима, као и редакције и преписи прва два гудачка квартета Милоја Милојевића, *Симфонијског триптихона* Петара Коњовића и *Византијске литургије* Миленка Живковића. На концерту одржаном 28. XI 2016. у Галерији САНУ изведен је Милојевићев *Други гудачки квартет* на основу преписане партитуре. Започет је рад на истраживању *Симфоније у це-молу* (1906) Петра Коњовића, прве симфоније у историји српске музике. Због недовољног прилива средстава рад на преписивању редигованих гудачких квартета Петра Коњовића још није почео.

Сарадници на Пројекту: др Соња Маринковић, музиколог; др Аница Сабо, теоретичар и композитор; мр Бојан Суђић, диригент; др ум. Светлана Савић, композитор; чланови Гудачког квартета Београдске филхармоније и Милан Алексић, композитор, нотограф.

Због изостанка очекиваних средстава, рад на преписивању и редакцији Симфоније у це-молу (1906) Петра Коњовића још увек траје. Истраживачки тим је аплицирао за додатна средства у Сокоју и добио је финансијску подршку за преписивање четвртог става симфоније, те је рад на њеној редакцији у току.

У 2018. години настављен је нови сегмент пројекта који се односио на редакцију (затим и снимање) гудачких квартета Петра Коњовића. Пројекат је у 2018. години обухватио израду редакције текста *Првог гудачког квартета*, јер постојећа партитура (издање САНУ) и штимови нису у сагласности, а да би ова музика била квалитетно снимљена, неопходно је урадити темељну редакцију нотног текста. Редакцију партитуре урадили су чланови квартета Београдске филхармоније. Потребна су додатна средства за реализацију снимка *Првог гудачког квартета.*

Услед недовољних финансијских средстава рад на преписивању и редакцији Коњовићеве Симфоније у це-молу (1906) био је у застоју, али се очекује да буде завршен 2020, захваљујући наменским средствима које је истраживачки тим добио од Сокоја.

Током 2019. финализовани су послови везани за припрему за штампу и критичко издање Милојевићевих гудачких квартета, урађене су последње коректуре у складу са упутствима композиторовог унука, одабран формат издања и у наредној години може се приступити њиховом објављивању.

У 2019. години настављен је и нови сегмент пројекта који се односио на редакцију (затим и снимање) гудачких квартета Петра Коњовића.

МУЗИЧКЕ УСТАНОВЕ КАО НОСИОЦИ ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ПРЕДСТАВЉАЊА МУЗИКЕ У СРБИЈИ, ОБРАЂЕНЕ У ФОРМИ МУЗИЧКОГ ЛЕКСИКОНА

(руководилац пројекта: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман)

Будући да је у оквиру пројекта „Музичке установе као носиоци институционалног представљања музике у Србији, обрађене у форми музичког лексикона”, током 2015. године завршен планирани рад на селекцији музичких институција у Војводини, њиховом класификовању и обради одговарајуће грађе, и да су реализоване лексикографске јединице о укупно 62 музичке установе које су деловале и делују на територији Војводине (међу којима су, на пример, и Балет Српског народног позоришта у Новом Саду, Војвођански симфонијски оркестар, Вокални студио „Орфелин”, Зрењанинска филхармонија, Катедра за музикологију и етномузикологију Академије уметности Универзитета у Новом Саду, Црквени хор Бечеј), у 2016. години започет је обиман рад на прегледу и стручној корекцији свих приспелих прилога. Постављени су и основни технички стандарди према којима ће се, у предстојећој припреми за штампу, вршити уједначавање лексикографских јединица. Сем тога, радило се и на допунском списку етномузиколошких институција, чијом би се лексикографском обрадом проширио број установа из те области, првобитно обухваћених истраживањем у оквиру пројекта.

У реализацији послова учествују наставници и докторанди Академије уметности Универзитета у Новом Саду и Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду.

Истраживање музичких институција, њихове заступљености, историје и деловања у српској музичкој култури, од оснивања до данашњих дана, као и институција које нису музичке али су допринеле афирмацији и развоју разних подручја српске музике, представља важан сегмент музиколошког рада јер је својеврстан показатељ институционалног заступања идентитета српске музичке културе у националним и интернационалним оквирима. Представљање тог заступања јесте циљ којем се тежило у раду на предложеном пројекту. Реализација тог представљања

замишљена је у форми лексикона музичких установа у Србији, као базичног извора информација о врсти музичких установа у Србији, областима, интензитету и распону њиховог деловања, као почетној оријентацији за даља истраживања било тих појединачних установа, било динамике музичког, па и укупног културног живота у нашој средини, у којем су те установе оставиле и остављају свој траг.

Сарадничка екипа у свим фазама рада на овом пројекту је из редова наставника и докторанада Академије уметности Универзитета у Новом Саду и Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду, а уредничке послове обављају др Мирјана Веселиновић Хофман, др Ира Проданов Крајишник и др Мирјана Закић.

У 2017. години је у оквиру пројекта настављен веома обиман рад који је започет током претходне године – читање и стручна провера свих приспелих прилога. При томе су кориговани неки од већ примењиваних техничких стандарда за уједначавање лексикографских јединица, а у складу са решавањем извесних недоумица које су искрсле током рада. Ова фаза израде пројекта је, по природи посла који захтева, дуготрајна јер се одвија знатно спорије него претходне етапе пројектне реализације.

Истовремено је, али са умањеним капацитетом, текла и прошле године планирана допуна списка етномузиколошких институција, чијом би се лексикографском обрадом проширио број установа из те области, првобитно обухваћених истраживањем у оквиру пројекта.

Током 2018. године је у оквиру наведеног пројекта настављено са гломазним уредничким припремама рукописа за штампу. При томе је посебна пажња усредсређена на проверу података, као и на њихово ажурирање кад су посреди и данас активне установе.

Такође, етномузиколошки део екипе сарадника на пројекту завршио је рад на конципирању проширења пројекта одабиром и класификацијом кључних институција које су деловале и делују посебно у области музичког фолклора и етномузикологије у Србији.

Активност на пројекту се у 2019. години још увек одвијала у оквиру завршне провере лексикографских одредница, фрагментарно и неких техничких послова на уредничким припремама рукописа за штампу. Нарочито је био интензиван рад на лексикографској обради допунских јединица о бројним институцијама чије је деловање (било) везано за подручје музичког фолклора и етномузикологије у Србији. Изгледи су да ће ова фаза рада трајати још и током (прве половине) 2020, како је то и наговештено у Плану рада за ту годину.

У оквиру пројекта „Музичке установе као носиоци институционалног представљања музике у Србији, обрађене у форми музичког лексикона", настављен је веома обиман рад који је започет током претходне године, на читању и стручној провери свих приспелих прилога. При томе су кориговани неки од већ примењиваних техничких стандарда за уједначавање лексикографских јединица, а у складу са решавањем извесних недоумица које су искрсле током рада. Ова фаза израде Пројекта је, по природи посла који захтева, дуготрајна јер се одвија знатно спорије него претходне етапе Пројектне реализације.

Истовремено је, али са приметно умањеним капацитетом, текла и прошле године планирана допуна списка етномузиколошких институција, чијом би се лексикографском обрадом проширио број установа из те области, првобитно обухваћених истраживањем у оквиру Пројекта.

Сарадничка екипа на овом пројекту је из редова наставника и докторанада Академије уметности Универзитета у Новом Саду и Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду, док уредничко срођивање довршеног дела Пројекта обављају и са ауторима прилога координирају др Мирјана Веселиновић Хофман (руководилац Пројекта) и др Ира Проданов Крајишник.

Музичке вечери Матице српске

У протеклом извештајном периоду приређене су следеће Музичке вечери Матице српске:

Током 2016. године приређена су 3 концерта соло и камерне музике са еминентним извођачима из земље и иностранства.

9. јуна 2016. године, први пут у Матици српској, концерт су одржале Душица Младеновић (виолина), стални члан Београдске филхармоније, и Теа Андријић (клавир), корепетитор у школи за музичке таленте у Ћуприји.

Током 2017. године приређено је 9 концерата соло и камерне музике, са еминентним извођачима из земље и иностранства.

Ове године Градска управа за културу Града Новог Сада је подржала Музичке вечери Матице српске са 400.000 динара, а Покрајински секретаријат за културу и информисање са 200.000 динара.

Приређене Музичке вечери:

– 22. фебруара 2017. у Свечаној сали Матице српске приређен је концерт гудачког квартета „Аниме", који чине виолинисткиње Душица Младеновић и Мина Младеновић, виолисткиња Марина Поповић и виолончелисткиња Теодора Николић, са пијанисткињом Теом Андријић. Публика је имала прилику да ужива у делима Густава Малера и Јоханеса Брамса. Својим виртуозним, надахнутим извођењем уметнице су отвориле концертну сезону Музичких вечери Матице српске за 2017. годину.
– 1. марта 2017. приређен је концерт Жељка Р. Андрића (баритон) и Данијеле Јовановић (сопран), уз клавирску пратњу Страхиње Ђокића. Публика је имала прилику да чује извођења арија из опера и оперета Моцарта, Пучинија, Вердија, Чилеа, Лехара, Бизеа и Калмана.
– 5. априла 2017. је у Матици српској одржан концерт Јелене Симоновић Ковачевић и Косте Јевтића. Звуци композиције *Мала свита* Клода Дебисија одјекнули су Свечаном салом Матице српске, након чега је уследило извођење композиције *Успомене из детињства* аутора Александра Симића, кога су извођачи, на задовољство публике, позвали на бину. Током вечери изведена је и композиција *О краљицама, вољу, деци и киши* Маје Алвановић, написана специјално за овај клавирски дуо. Извођењем композиције *Свита Доли* Габријела Фореа дуо се опростио од бројне публике.
– 11. маја 2017. приређен је концерт Радославе Воргић Журжован, сопранисткиње, и Јулије Бал, пијанисткиње. Изведена су, пред пуном салом, дела Г. Ф. Хендла, В. А. Моцарта, Ј. Брамса, Ј. Бал, Ц. Тавенера, Б. Бритна, Е. Вила-Лобоса и М. Клементија.
– 17. маја 2017. у Матици српској је приређен програм под насловом „Реч и музика", који је био посвећен музици и речи у животу Срба 19. века. Уводно слово одржали су др Даница Петровић, музиколог, и проф. др Душан Иванић, историчар књижевности. Получасовно предавање „Музика у животу Срба у 19. веку – трагом мемоарске литературе" приредила је др Наташа Марјановић, музиколог. У другом, музичком делу програма, учествовали су студенти Академије уметности у Новом Саду и Вокални студио „Орфелин", уз дириговање Тамаре Адамов Петијевић. Изведена су дела Корнелија Станковића, Фредерика Шопена и Исидора Бајића.
– 23. маја 2017. приређен је концерт Трија Сингидунум, који чине Стана Крстајић, флаутисткиња, Ксенија Милошевић, виолинисткиња, и Дејан Суботић, пијаниста. Изведена су дела Иване Стефановић, чија композиција је премијерно изведена, Милане Стојадиновић Милић, Владимира Трмчића, Драгане Јовановић, Ивана Бркљачића, Ане Крстајић и Луке Чубрила.

– 27. јуна 2017. приређен је концерт наше истакнуте пијанисткиње Иване Ћојбашић која живи у САД. Изведена су дела Ј. С. Баха, Ф. Ј. Хајдна, П. И. Чајковског и Џ. Гершвина.
– 26. октобра 2017. приређен је концерт наше истакнуте пијанисткиње Марине Милић Радовић, под називом „Има неки сат у мени". Уметница је овај концерт посветила успомени на свога оца Томислава Милића, добротвора Матице српске и оснивачког добротвора Фондације „Лаза Костић". Изведена су дела Јохана Себастијана Баха, Лудвига ван Бетовена и Фредерика Шопена.
– 6. децембра 2017. приређен је концерт Дуње Симић, сопрана, професорке на Академији умјетности Универзитета у Бањој Луци, Одсек за соло певање. Уз клавирску пратњу Сњежане Поповић Вулета, солисткиња је извела дела Антонија Вивалдија, Алесандра Страделе, Јоханеса Брамса, Сергеја Рахмањинова, Петра Крстића, Стевана Христића, Оторина Респигија, Жила Маснеа, Ђакома Пучинија и Ђузепа Вердија. Гости концерта били су: Сенка Недељковић, сопран, Жељко Р. Андрић, баритон, и Марина Микић, клавирска сарадница.

Током 2018. године приређено је 9 концерата соло и камерне музике са еминентним извођачима из земље и иностранства. Ове године, Градска управа за културу Града Новог Сада подржала је са 600.000,00 динара Музичке вечери Матице српске.

– У Матици српској, 8. фебруара 2018. године, приређен је концерт виолинисте Мирана Бегића и хармоникаша Предрага Јанковића, истакнутих уметника из Црне Горе. На концерту су изведена дела Томаза Албинонија, Алфреда Шниткеа, Николе Херцигоње, Антонија Вивалдија, Фрица Крајслера, Исака Албениза, Карлоса Гардела и Боре Таминџића. Уметници су дали интервјуе за редакцију класичне музике Радио Новог Сада и за РТВ Беседу. Такође је Радио-телевизија Војводине снимила део концерта за потребе приказа концерта.
– У Матици српској, 28. фебруара 2018. године, приређен је концерт пијанисткиња Дијане Јовановић и Ане Стефановић. На концерту су изведена дела Сергеја Рахмањинова, Игора Шамоа, Генадија Саска, Ане Стефановић и Валерија Гаврилина. На бис је изведено дело савремене руске композиторке Ане Колтунове. Дијана Јовановић је дала интервју за редакцију РТВ Беседа.
– У Матици српској, 22. марта 2018. године, приређен је концерт клавирског дуа који чине Иван Мелеш и Маргита Дракуловић Мелеш. На концерту су изведена дела Ф. Шуберта, В. Мокрањаца, К. Бабића, Ј. Брамса, Д. Деспића, Ж. Бизеа, И. Бајића, Ж. Офенбаха. Иван Мелеш дао је интервју за редакцију РТВ Беседа.
– У Матици српској, 12. априла 2018. године, приређен је концерт дуа флаута Стане Крстајић и Дејана Гаврића, под називом *Разговори*. На концерту су изведена дела Роберта Мучинског, Мирјане Живковић, Вилхелма Фридемана Баха, Вере Станојевић, Гофреда Петрасија, Јасне Вељановић и Драгане Јовановић. На бис је изведено дело Јохана Јоакима Кванца. Стана Крстајић и Дејан Гаврић дали су интервју за редакцију класичне музике Радио Новог Сада.
– У Свечаној сали Матице српске 18. маја одржан је концерт пијанисткиње Наташе Митровић. На програму су била дела Жана Филипа Рамоа, Карла Филипа Емануела Баха, Волфганга Амадеуса Моцарта, Петра Илича Чајковског, Милоша Раичковића и Сезара Франка.
– У Матици српској, 23. маја 2018. године, приређен је концерт дуа Art Unicus који чине Саша Петровић, тенор, и Роберт Папик, хармоникаш. Специјални гост вечери била је мецосопранисткиња Тања Обреновић. У програму је учествовао и млади пијаниста Лука Петровић. Изведена су дела О. Респигија, Ђ. Росинија, Т. Албинонија / Р. Ђијазота, Л. ван Бетовена, Л. Дале, М. Гревера, Р. Галиана, Ф. Шопена, Е. Виле-Лобоса, Ј. Гадеа, Л. Гиљелмија / Е. Пијаф, А. Ларе, Џ. Гершвина и А. Тесте/Д. Фостера.

– У Матици српској, 7. јуна 2018. године, приређен је концерт под називом *Посланство умећа*. Наступиле су флаутисткиња Аделина Тазијева и пијанисткиња Јелисавета Украинска. На концерту су изведена дела Ј. С. Баха, Ф. Шуберта, Ј. Хумела, С. Прокофјева и Ф. Листа/В. Хоровица.

Концерт је приређен у сарадњи са Домом музике из Санкт Петербурга, Министарством културе Руске Федерације и Руским домом у Београду.

– У Матици српској, 24. октобра 2018. године, приређен је концерт гудачког квартета „Камелеон", који чине Катарина Тешењи Ковачевски, виолина, Корнелија Стаменковић, виолина, Ивана Мандић, виола, и Дејан Митровић, виолончело. Изведена су дела Станка Шепића, Иване Стефановић, Љубомира Николића и Милоја Милојевића.
– У Матици српској, 20. децембра 2018. године, приређен је новогодишњи гала концерт под називом *Романтичне песме љубави***.** Наступали су Славко Николић, тенор, Ана Станковић, сопран, Миодраг Чолаковић, пијаниста, и Петар Голубовић који је свирао мандолину, гитару, бузуки, балалајку и хармонику. Изведена су дела Е. де Куртиса, Ц. Биксија, Ф. Лехара, Т. Котрауа, К. Веласкез, С. Кардиља, А. Пијацоле, А. Ларе, Ф. Ј. Обрадоса, М. Теодоракиса, Ј. Далараса, П. И. Чајковског, Л. Денце. Уметници су извели још три композиције на бис.

Током 2019. године приређено је 8 концерата соло и камерне музике са еминентним извођачима из земље и иностранства. Ове године, Градска управа за културу Града Новог Сада подржала је са 400.000,00 динара Музичке вечери Матице српске,

– У Матици српској, 30. јануара 2019. године, приређен је концерт Срђана Асановића, певача, и Јелене Васин Кекић, пијанисткиње. Вече је било посвећено традиционалним песама из Србије и песмама за глас и клавир Корнелија Станковића.
– У Матици српској, 12. фебруара 2019. године, приређен је концерт клавирског квинтета ALTRO SENSO, који чине Наташа Шпачек, клавир, Теа Петровић Балинт, виолина, Бојана Јовановић Јотић, виолина, Јован Стојановић, виола, Душан Кочишевић, виолончело. Изведена су дела Дмитрија Шостаковича и Петра Стојановића. Током извођења композиције Петра Стојановића, на видео-биму приказивана је изложба о Петру Стојановићу, са ексклузивним материјалима везаним за композитора.
– У Матици српској, 24. маја 2019. године, приређен је концерт виолисте Зорана Јаковчића и виолончелисткиње Анет Јаковчић, уз клавирску сарадњу Укија Оваскаинена. Изведена су дела Јохана Себастијана Баха, Лудвига ван Бетовена, Џорџа Крамба, Валтера Пистона и Николаја Мјасковског.
– У Матици српској, 4. јуна. 2019. године, приређен је концерт „Песме нашег окружења и најлепше арије". Наступиле су соло певачице Анелија Видинова (Анелия Видинова), сопран, Бугарска, Анђелика Попеску (Angelica Popescu), мецосопран, Румунија, Силвија Минеа, сопран, Србија, уз клавирску сарадњу Маје Грујић, Србија. Изведена су дела Петра Коњовића, Тиберијуа Бредићануа, Георгија Златева, Беле Бартока, Золтана Кодаља, Пјетра Маскањија, Ђузепа Вердија, Ђакома Пучинија, Жоржа Бизеа, Имреа Калмана и др.
– У Матици српској, 16. октобра 2019. године, приређен је концерт пијанисткиње Наташе Шарчевић. Концерт под називом „Вече јерменске, бугарске и српске класичне музике за клавир" био је посвећен композицијама насталим у XX веку. Изведене су композиције Вардапета Комитаса, Арноа Бабаџањана, Александра Арутјуњана, Панча Владигерова и Василија Мокрањца.
– У Матици српској, 7. новембра 2019. године, приређен је концерт пијанисте Ивана Динића. Изведене су композиције Јоханеса Брамса, Сергеја Рахмањинова, Франца Листа, Фредерика Шопена и Клода Дебисија.

Сви концерти су снимљени и могу се погледати у видео-архиви на сајту Матице српске. www.maticasrpska.org.rs

Рукописно одељење

У односу на усвојени Четворогодишњи план рада Одељења, закључено је да је реализација планираних активности била у складу са постављеним циљевима. Пажња је била усмерена на рад на планираним темама у оквиру прокјекта „Рукописна грађа за проучавање српске културе" и њиховог објављивања у Едицији „Документ".

РУКОПИСНА ГРАЂА ЗА ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ
(руководилац пројекта: проф. др Душан Иванић)

ПРЕПИСКА ЛАЗЕ КОСТИЋА
(руководиоци пројекта: проф. др Душан Иванић и мр Милица Бујас)

У току 2016. године завршен је рад на другој књизи *Преписке Лазе Костића*. Књига садржи око 400 писама. Извршени су препис са аутографа и поређење са истим, писање коментара за кореспонденте у другој књизи, провера датирања писама, нумерисање писама хронолошки у оквиру једног кореспондента и хронолошко сврставање кореспондената према првом нађеном писму. Током 2017. године започет је рад на трећој књизи *Преписке Лазе Костића*. Одабрана писма су истраживана и решавана су нејасна места у вези са њиховим датирањем. Започето је истраживање грађе, односно трагање за новим писмима у Рукописном одељењу, Архиву Српске академије наука и уметности и Градском музеју у Сомбору. Извршени су препис са аутографа и поређење са њим, писање коментара за кореспонденте у трећој књизи, провера датирања писама, нумерисање писама хронолошки у оквиру једног кореспондента и хронолошко сврставање кореспондената према првом нађеном писму. Током 2018. године настављен је рад на трећој књизи *Преписке Лазе Костића*. Настављено је истраживање грађе, односно трагање за новим писмима у Народној библиотеци Србије, Архиву Србије, Архиву САНУ, Рукописном одељењу Матице српске, Повјесном музеју Срба у Хрватској и Хрватској академији знаности и умјетности. Преведена су писма писана на немачком, мађарском и латинском језику. Урађени су компјутерски унос писама и коректура. Започет је рад на регистрима.

ВАСА СТАЈИЋ, *АУТОБИОГРАФИЈА 1847–1943. ФРАГМЕНТИ ИЗ ДНЕВНИКА*
(приређивач, аутор предговора и коментара проф. др Зорица Хаџић)

Рад на приређивању књиге Васе Стајића *Аутобиографија 1847–1943. Фрагменти из дневника* овијао се у следећим фазама током 2016. године: рад у Рукописном одељењу Матице српске (Дневници и бележнице Васе Стајића); рад на рукопису Стајићеве *Аутобиографије* (у приватном власништву); рад у Музеју града Новог Сада; приређивање рукописне грађе, писање предговора, напомена и коментара; припрема за штампу.

У првој фази рада на приређивању књиге Васе Стајића *Аутобиографија 1847–1943. Дневнички фрагменти*, прегледана је и обрађена рукописна оставштина Васе Стајића која се налази у Рукописном одељењу Матице српске. Припремљени су за штампу Стајићеви дневнички записи, сачувани у великом временском распону – од ране Стајићеве младости па све до оних који су настали до неколико дана пред смрт

(фебруар 1947). Начињен је избор из ових записа који на најбољи начин представља и осветљава личност, дело и прилике из живота овог „апостола старе Војводине". Дневнички записи су разврстани и поређани хронолошки. Разврставање записа по хронологији могло би се назвати и посебном фазом у раду на овој књизи јер су Стајићеве дневничке белешке расуте по различитим бележницама, неповезаним листовима хартије... Када је реч, на пример, о бележници у којој се налазе записи настали током Првог светског рата, један њен део налази се у Рукописном одељењу Матице српске, а други део у Музеју града Новог Сада. (Увидом у грађу јасно је да ова бележница није изузетак, већ, прецизније би се могло рећи, правило када је реч о рукописној оставштини Васе Стајића.)

Сва грађа је прегледана, а дневничке белешке пажљиво сортиране и разврстане.

Следећа фаза рада подразумевала је приређивање за штампу Стајићеве необјављене Аутобиографије чији се рукопис налази се у поседу потомака Васе Стајића. Унук Васе Стајића, Растко Швалба, уступио је ову грађу Зорици Хаџић, уз дозволу за њено објављивање. Рукопис Аутобиографије настао је током Другог светског рата, и доноси драгоцене и непознате податке о Стајићевој најранијој младости, школовању, политичком опредељењу, пријатељству са Тихомиром Остојићем, Милетом Јакшићем, Вељком Петровићем, Јосипом Смодлаком, Исидором Секулић... Целокупни рукопис Аутобиографије, неколико пута споменут у досадашњим студијама о Васи Стајићу (Живан Милисавац и Младен Лесковац) по први пут ће се појавити у овој књизи.

Рад у Музеју града Новог Сада подразумевао је истраживање рукописне оставштине Васе Стајића која је, својим мањим делом, ту похрањена. Реч је о две бележнице настале током Великог рата. Начињен је избор из ових дневничких бележака и оне су приређене за штампу.

Последња фаза рада подразумевала је рад на целокупној обрађеној грађи (Рукописно одељење Матице српске, архива потомака Васе Стајића, Музеј града Новог Сада), разврставање те грађе и њено инкорпорирање у књигу.

Намера је била да књига Васе Стајића *Аутобиографија 1847–1943. Дневнички фрагменти* буде објављена у години обележавања седамдесетогодишњице смрти Васе Стајића. Рукописно одељење Матице српске допринело је чувању спомена на некадашњег председника Матице српске, уредника *Летописа* и човека који је знатан део свог живота провео вредно радећи у архивама, свестан важности документа и архивске грађе.

КРВАВА ОКУПАЦИЈА БАЧКЕ – ДНЕВНИК ЈЕДНОГ ПОСМАТРАЧА (1941–1944)
(приређивачи: др Драго Његован и др Александар Хорват)

Рад на приређивању рукописа *Крвава окупација Бачке – Дневник једног посматрача (1941–1944)* аутора Тиме Димитријевића, чији су приређивачи др Драго Његован и др Александар Хорват, приведен је крају током 2017. године. Рукопис је комплетиран, прекуцан и предат Одељењу. Припрема за штампу и штампа уследиле су у 2018. години.

ВЕЛИКИ ГОСПОДИН – МЛАДЕН ЛЕСКОВАЦ, ЊИМ САМИМ
(аутор рукописа: Радован Поповић)

Крајем 2016. године предат је Одељењу рукопис *Велики господин – Младен Лесковац, њим самим*. Рад на приређивању рукописа представљао је животопис Младена Лесковца, „једне од најзначајнијих личности српске културе XX века". Рукопис је написан на основу архивске грађе, Лесковчеве обимне кореспонденци-

је, има 269 страница. Изузетним стилом, на веома леп начин дочарани су живот и дело великог ерудите, неуморног прегаоца и стилисте. Академик Лесковац приказан је као песник, есејиста, преводилац, књижевни историчар, оснивач Филозофског факултета у Новом Саду, дугогодишњи уредник *Летописа Матице српске*, десетогодишњи председник Матице српске. Приказани су и његова активност ван Матице у САНУ, СКЗ, Савезу књижевника Југославије и његово деловање у оквирима међународне научне и културне сарадње.

ПРЕПИСКА МИЛАНА ШЕВИЋА
(приређивач: проф. др Зорица Хаџић)

Преписка књижевног историчара, преводиоца и педагога Милана Шевића (1866–1934), похрањена у Рукописном одељењу Матице српске, представља драгоцен извор за проучавање живота српске интелигенције с краја XIX и почетка XX века. У својој вишеструкој научној и културној делатности Милан Шевић водио је преписку са Јованом Јовановићем Змајем, Лазом Костићем, Светиславом Стефановићем, Васом Стајићем, Тихомиром Остојићем, Миланом Савићем, Иваном Мештровићем, Милевом Симић и др.

Књига ће обухватити избор из преписке Милана Шевића пропраћен објашњењима и коментарима. Овакав избор указаће на бројне литерарне и ванлитерарне везе до данас готово непознате историчарима српске књижевности.

Током извештајног периода рад се одвијао у следећим етапама: унос и компјутерска обрада; упоређивање и сравњивање прекуцаног текста са оригиналом; преглед архива и библиотека.

Рукопис преписке Милана Шевића биће спреман за штампу у току 2020. године.

ЂАЧКИ ДНЕВНИК ИЛИЈЕ ВУЧЕТИЋА
(1861–1864)
(приређивач: проф. др Зорица Хаџић)

Илија Вучетић (1844–1904), књижевник, преводилац, адвокат и политичар, водио је дневник током ђаковања у Сегедину и Пешти од 1861. до 1864. године. Након школовања у Новом Саду и Карловцима, Вучетић је као сегедински гимназијалац активно учествовао у раду ђачког књижевног друштва које је поред бављења лепом књижевношћу водило рачуна и о културном животу Срба, те је организовало и прву прославу Светог Саве. У то време Вучетић је почео своје књижевне прилоге да штампа у *Комарцу* Ђорђа Рајковића и *Српском дневнику* Јована Ђорђевића. Континуитет књижевне и културне делатности наставио је и продубио у Пешти, где је као Текелијин питомац живо учествовао у раду „Преоднице". Поред живота у Сегедину и Пешти, ђачки дневник Илије Вучетића садржи податке и о културној атмосфери Новога Сада, који је посећивао у време ферија. Објављивање ђачког дневника Илије Вучетића биће допринос изучавању књижевног и културног живота Срба у Сегедину и Пешти.

Током извештајног периода радило се на упоређивању и сравњивању прекуцаног текста са оригиналом, писању поговора и пропратних објашњења.

МИЛАН ЛАЗАРЕВИЋ – *СУБОТЕ И НЕДЕЉЕ*
(приређивач: мр Гордана Ђилас, библиотекар саветник)

Овим пројектом научној и културној јавности се представља рукопис који се чува у богатој збирци Рукописног одељења Матице српске, стваран са свешћу аутора да пишући о себи и времену у којем живе преносе део моралних, културних, идео-

лошких па и књижевних напора да се успостави духовна вертикала између прошлости и садашњости, напора српског национа да очува културни и духовни идентитет, да сведочи о догађајима и тиме нас подучи дубљем сагледавању и доживљавању стварности у којој живимо. Приређен је рукопис Милана Лазаревића *Суботе и недеље.* Рукопис има 155 страна и више од 500 фуснота. Уз њега је приложен и предговор.

ДНЕВНИЦИ МИЛАНА ЈОВАНОВИЋА СТОИМИРОВИЋА 1941–1942.
(руководиоци потпројекта: проф. др Александра Вранеш и проф. др Бојан Ђорђевић)

Завршен је рад на приређивању рукописа *Дневника*. Окончан је унос текста који је опремљен предговором, коментарима и индексом имена, и биће приређен у две књиге, под називом: *Дневник 1941–1942*. Рукопис је предат Одељењу а његово објављивање планира се у 2020. години.

У дневницима које је Стоимировић водио током окупације налазе се драгоцени и опсежни подаци како о личностима и догађајима у окупираној Србији, а посебно Београду, тако и о политичким односима међу српским колаборационистима, о Николају Велимировићу и његовом утамничењу, о Милану Недићу и другим члановима његове владе, као и о српским књижевницима и уметницима. Такође, као посматрач који је био близак тадашњим српским властима, али није био укључен у управу, Стоимировић је, упркос свој својој субјективности, могао да пружи и тзв. поглед са стране на прилике у окупираној Србији. Своје дневнике успео је да сакрије од нове власти и они су претрајали његов прогон и хапшење.

ПРЕПИСКА МИЛАНА КАШАНИНА
(приређивач: проф. др Зорица Хаџић)

Књига *Преписка Милана Кашанина* обухватиће целокупну преписку Милана Кашанина (1895–1981) која се чува у Рукописном одељењу Матице српске, уз писма похрањена у осталим архивама и библиотекама, и приватном власништву.

Другим речима, поред Кашанинове преписке штампане у књизи *Сусрети и писма* (са Аницом Савић Ребац, Исидором Секулић, Милетом Јакшићем, Јованом Дучићем, Пером Слијепчевићем, Иваном Мештровићем, Томом Росандићем, Петром Коњовићем, Миланом Миловановићем и Савом Шумановићем), биће приређена за штампу још и преписка са Миланом Коњовићем, Пећом Милосављевићем, Тодором Манојловићем, Владимиром Велмаром Јанковићем, Васом Стајићем, Тихомиром Остојићем, Светиславом Марићем (писма која нису ушла у књигу *Преписка двојица младића*), Милошем Црњанским, Растком Петровићем, Александром Тишмом, Бошком Петровићем, Радивојем Кашанином, уредништвом *Летописа Матице српске...*

Објављивање преписке Милана Кашанина биће пропраћено објашњењима и коментарима као и регистрима.

Књига је спремна за припрему за штампу, њено објављивање се очекује у 2020. години.

ДОКУМЕНТАРНА БИОГРАФИЈА АЛЕКСАНДРА ТИШМЕ
(аутор: Радован Поповић)

Биографија Александра Тишме написана је на основу истраживања архивске грађе која се чува у Архиву Српске академије наука и уметности, Рукописном одељењу Матице српске, приватним архивама и на основу аутобиографских текстова

Александра Тишме. Од посебног значаја били су разговора са савременицима, односно помоћ пишчевог сина Андреја Тишме. Књига је опремљена именским регистром и богато илустрована. Урађена је припрема за штампу а излазак из штампе се очекује у 2020. години.

ПРЕПИСКА ЈОВАНА ДУЧИЋА
(приређивач: Соња Боб, виши архивиста)

Током извештајног периода, обављено је истраживање грађе: Записника Матице српске и друге документације архивиране у фонду Матице српске која се односи на сарадњу Јована Дучића у *Летопису Матице српске*, односно преписку са Миланом Савићем и Тихомиром Остојићем, уредницима и секретарима Матице српске. Такође је обављено читање и упоређивање прекуцаних текстова, писама, рецензија, извода из Записника и Рада МС са оригиналима, извршене су допуне и исправке у прекуцаним текстовима. Завршено је скенирање писама.

ДНЕВНИК ТИХОМИРА ОСТОЈИЋА
(приређивач: мср Александра Јовановић, виши архивиста)

Рад на рукопису *Дневник Тихомира Остојића* приведен је крају. *Дневник* садржи 110 руком исписаних страница формата А4. Урађен је компјутерски унос рукописа, са додатком уз *Дневник* који садржи 22 руком исписане странице назване *Моји умотвори*. Књига ће бити опремљена предговором, коментарима и фотографијама. У завршној фази је и исписивање коментара уз рукопис *Дневника*. Захваљујући описима, детаљно препричаним доживљајима и утисцима из најраније младости и периода школовања Тихомира Остојића, стиче се утисак о његовом животу, његовим најближима, школским друговима међу којима су Милета и Милутин Јакшић. Изнад свега, *Дневник* нам открива изузетан однос и обострану приврженост Тихомира Остојића и Јована Грчића, професора Велике српске гимназије који на посебан начин пружа врхунско образовање и родитељску бригу Тихомиру Остојићу. Потребно је урадити регистар имена, након чега се могу очекивати предаја књиге и припрема за штампу.

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА У ВОЈВОДИНИ 1919–1927.
(приређивач: мср Огњен Карановић, архивиста)

Рукопис припада делу архивске грађе Рукописног одељења Матице српске који је сачуван под сигнатуром М.14044 и категорисан је као културно добро од великог значаја. Предмет је важан историјски извор за познавање развоја Демократске странке на простору данашње Војводине у првој деценији постојања прве југословенске државе (Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца) и односи се на период њеног деловања од 1919. до 1927. године. У поменутом периоду Демократска странка је била једна од најутицајнијих политичких партија у новој држави, а свакако је била незаобилазна политичка снагу у констелацији друштвених односа на просторима ондашњих региона Бачке, Барање, Срема и Баната. На поменути начин историјат њене делатности представља значајан сегмент у укупном разумевању историјских стања и процеса у повесници свеобухватног развоја Војводине и Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у датом временском интервалу.

Током извештајног периода, основна фаза рада подразумевала је детаљну стручну архивистичку обраду и ревизију свих појединачних аката у предмету, а у оквиру исте одвијали су се послови техничко-софтверске обраде рукописа (ксерографисање, скенирање, снимање, превођење и прекуцавање).

МЕМОАРИ ДР МИХОВИЛА ТОМАНДЛА
(1894–1963)
(приређивач: др Ивана Спасовић)

Мемоари др Миховила Томандла, написани непуну деценију пре смрти, обухватају 138 куцаних страна (више од 400 страна рукописа) пишчевих сећања на људе и догађаје који су обележили његов живот. Томандл је тежиште писања ставио на места која је као средњошколац, за време летњих распуста, обишао са својим друговима. Идући, углавном пешке, упознао је словеначке и чешке крајеве Аустроугарске, Италију, Немачку, Француску. Стога ови *Мемоари* имају и елементе путописа. О крупним историјским збивањима уочи и за време Првог светског рата, у којима је и сам учествовао или бар био њихов сведок, Томандл пише непристрасно и занимљиво. Области које је запоставио у *Мемоарима*, као што су учешће у политичком и културном животу Панчева и целе Краљевине СХС – Југославије, уређивање новина, научно стваралаштво и приватни живот – биће, на основу обимног и дуготрајног истраживања, представљени у Предговору. Због свега тога, *Мемоари* др Миховила Томандла могу да представљају вредан допринос историографији посвећеној првој половини XIX века.

Посао око приређивања *Мемоара* током извештајног периода је подразумевао: прекуцавање рукописа, упоређивање и сравњивање прекуцаног текста са оригиналом, идентификовање личности и писање коментара уз основни текст, истраживање и писање Предговора, израду регистара имена и географских појмова, прикупљање, селекцију и обраду илустративног материјала, завршну обраду и припрему за штампу. Књига је у припреми за штампу и на лектури, након чега се очекује предаја књиге за штампу.

КАТАРИНА АВАКУМОВИЋ: СЕЋАЊА
(приређивач: проф. др Драган Станић)

Посао око приређивања мемоара Катарине Авакумовић подразумевао је у протеклој години прекуцавање оригинала рукописа, али се на томе стало због заузетости приређивача. Констатоване су занимљивост текста, његова естетска оствареност и важност као извора сазнања.

СВЕТИСЛАВ ПРЕДИЋ – *УСПОМЕНЕ*
(приређивач: мр Гордана Ђилас, библиотекар саветник)

Приређивање рукописа за штампу подразумевало је разрешавање бројних интервенција на машински куцаном тексту (брисања, додавања реченица, неколико варијанти самог почетка *Успомена*). Из *Успомена* сазнајемо да их је написао на потицај Милана Лазаревића, са којим је био у службеној делегацији у Лондону, о чему је Лазаревић писао у својим успоменама. Посебно занимљиви сегменти овог рукописа су познанства са истакнутим културним и јавним личностима с почетка XX века, досад непозната културној јавности, а сам приступ аутора осваја својом истинољубивошћу али и рационалношћу коју поставља као императив, док делимично у тексту на дискретан начин изражава емотивност.

Посао око приређивања дневничких забелешки овог рукописа подразумевао је: прекуцавање оригинала рукописа (113 стр. и око 30 страна додатака); упоређивање и сравњивање прекуцаног текста са оригиналом; идентификовање помињаних личности и писање фуснота уз основни текст; разјашњења географских појмова, страних речи, архаичних речи; израда регистара имена и географских појмова; прикупљање, селекција и обрада илустративног материјала; писање уводног текста; завршна обрада рукописа и припрема за штампу.

АРХИВИСТИЧКА ДЕЛАТНОСТ РУКОПИСНОГ ОДЕЉЕЊА

Током извештајног периода основна делатност Рукописног одељења се одвијала у складу са програмским циљевима који подразумевају прикупљање грађе, евидентирање, сређивање, израду информативних средстава, информисање и издавање архивалија на коришћење.

Архивистички послови – обрада Фонда Матице српске и Збирке одељења, као и рад са истраживачима обављали су се на уобичајен начин.

Након предузетих мера да се приступи информатичкој обради архивске грађе и осавремењавању услужне делатности Одељења, омогућено је Одељењу да отпочне са процесом пружања квалитетније услуге корисницима грађе, као и побољшања рада приликом обављања послова.

Током година су обављане уобичајене референтске дужности које подразумевају припрему седница Одбора Одељења, писање периодичних извештаја о делатностима унутар Одељења, преписку са сарадницима, пријем и разврставање приспеле грађе у збирке, вођење књиге улазног инвентара (поклона и откупа) и финансијске послове.

Др Исидора Поповић је 3. новембра 2017. године стекла више звање у архивистици и постала виши архивиста. Комисија за доделу виших звања у архивској струци оценила је да су испуњени сви неопходни услови из члана 6 и 7 Правилника и једногласно донела одлуку.

Анализом рада Одељења донети су следећи закључци:

1. Да се истиче задовољство Одељења што је после више деценија извршена комплетна реконструкција Одељења, укључујући реконструкцију Депоа, чиме је отклоњена бојазан да ли ће се у оквиру постојећих капацитета обезбедити смештај вредних поклона које прима Одељење;
2. Да се истичу напори Одељења за рад на пројекту „Дигитализација архивске грађе Рукописног одељења", као и изузетан кооперативан однос и помоћ у раду које исказује Председништво Матице српске и управник послова Матице српске мср Јелена Веселинов;
3. Да се истиче значај истраживања тема које се приређују а у вези су са вредном архивском грађом Одељења;

ФОНД МАТИЦЕ СРПСКЕ

У оквиру прерасподеле послова у Рукописном одељењу, ангажовањем архивисте Огњена Карановића, у протеклом извештајном периоду наставило се са сређивањем предмета архивске грађе Фонда Архиве Матице српске за 1946. и 1947. годину.

На предлог управнице послова Матице српске мср Јелене Веселинов, 2018. године скениран је део архиве који се односи на Задужбине Матице српске.

ЗБИРКА ПИСАМА

(архивистичка обрада: Бранислав Карановић, виши архивиста)

У потпуности је завршен рад на обради писама из преписке Рашка Димитријевића. Урађени су завршно класирање и ревизија преписке, уношење допуна и исправки у недавно обрађена писма. Током година се радило на тријажи, класирању и сортирању новоприспелих писама, извршен је рад на тријажи, класирању и сортирању архиве писама Младена Лесковца. Радило се на грубом сређивању новоприспеле грађе, као и на припреми грађе за изложбе и на припреми књиге о Васи Стајићу.

ЗБИРКА МАНУСКРИПАТА
(архивистичка обрада: др Исидора Поповић, виши архивиста)

Обрађен је део рукописне заоставштине Драгољуба Гаварића од око 3000 страница (рукопис *Сећања о људима из бившег живота* и грађа повезана са овим рукописом заведени су под сигнатуром М.19979). Обрађена је новија грађа (приспела у РОМС) у току 2013. и 2014. (дипломе, захвалнице и сл.) – овај део грађе заведен је под сигнатурама М.19961–М.19980. Направљено је и уложено 177 каталошких картона.

Ревизија анонима:

Прегледан је корпус анонимне грађе у Збирци рукописа, начињени су и уложени каталошки картони за цео корпус овог дела Збирке рукописа (375 упутних картона). У току 2016. године разрешено је ауторство за 19 рукописа.

Електронска обрада рукописа који су већ обрађени по
именском и предметном каталошком принципу
(архивистичка обрада: Соња Боб, виши архивиста)

Сачињено је укупно 2109 електронских записа (обједињени подаци из инвентарних књига и каталошких картона збирке рукописа) за рукописе који су раније обрађени по именском и предметном каталошком принципу, тако да је овај посао, електронска обрада података збирке рукописа, завршен. Ради се коначна ревизија свих записа.

У овом извештајном периоду је завршена електронска обрада података (обједињени подаци из инвентарних књига и каталошких картона збирке рукописа) за рукописе и мањи број фотографија у склопу рукописа, који су раније обрађени по именском и предметном каталошком принципу, као и ревизија свих раније унетих записа (на појединим местима су извршене измене и допуне).

Прикупљени су подаци у вези са орденима којима је Матица српска одликована. Такође, прикупљени су подаци о примопредаји музеолошког материјала, слика, уметничких предмета и архивске грађе приликом разграничења Музеја Матице српске и процедуре оснивања Војвођанског музеја (Музеја Војводине), о чему је сачињен посебан извештај. Током 2018. године, истраживана је архивска грађа за потребе појединих корисника, сарадника и институција – по захтеву Б. Хложана, новинара РТВ-а, припремљен је материјал за снимање тв емисије о проф. др Лазару Ракићу; по захтеву В. Шмуља, библиотекара Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске (Бања Лука) припремљена је грађа (рукописи, писма, фотографије, проверени и исписани сви неопходни каталошки подаци) о Васи Пелагићу за поставку изложбе поводом обележавања јубилеја, 150 година од оснивања Српске читаонице; Музеју Војводине, новооснованом Одељењу присаједињења 1918, припремљени су и предати, позајмљени уз пратећу документацију, оригинални документи (рукописи: пуномоћја народних посланика, записници и одлуке Велике народне скупштине 1918; фотографије: В. Стајића, Ј. Томића, Т. Остојића, Ж. Миладиновића) како би били изложени као експонати на изложби „Од сна до јаве” присаједињење Војводине Србији 1918.

ЛИЧНИ ФОНД „РУДОЛФ БРУЧИ (1917–2002)”
(архивистичка обрада: др Исидора Поповић, виши архивиста)

Крајем 2016. и почетком 2017. године у РОМС је стигла рукописна оставштина Рудолфа Бручија. Грађа је испуњавала све критеријуме да буде обрађена као

лични фонд. У току извештајног периода формиран је и комплетно обрађен Лични фонд „Рудолф Бручи (1917–2002)". Израђен је сумарни инвентар Фонда, а у току су послови на изради аналитичког инвентара. У сарадњи са колегиницом мср Александром Јовановић извршени су сви архивистички послови у вези са организацијом изложбе грађе из овог Фонда.

ЛИЧНИ ФОНД „БОЖИДАР КОВАЧЕК 1930–2007"
(архивистичка обрада: др Исидора Поповић, виши архивиста)

Током година извештајног периода, у Одељење је пристигла сва грађа за овај лични фонд. Планирано је да се приступи обради овог фонда, због чега су започете припреме грађе. С обзиром на то да је реч о изразито великом фонду, те припреме су у току извештајног периода подразумевале прелиминарно разврставање новоприспеле грађе, у односу на онај њен део који је у претходном периоду већ био класификован. Током 2018. године, обрађене су фотографије за VI групу Фонда, која ће морати бити допуњавана фотографијама које породица Ковачек није уступила РОМС-у, али ће дозволити њихов одабир и скенирање за Фонд. У овој групи је обрађено 87 фотографија. Обрађен је део преписке која је накнадно додата у Фонд – укупно 112 писама.

ЛИЧНИ ФОНД „ЧЕДОМИР ПОПОВ (1912–1936)"
(архивистичка обрада: мср Огњен Карановић, архивиста)

Током 2017. године у Одељење је стигла рукописна оставштина академика Чедомира Попова. Грађа испуњава све критеријуме да буде обрађена као лични фонд. Започети су послови сређивања и обраде Личног фонда „Чедомир Попов (1912–1936)". У сарадњи са колегиницом др Исидором Поповић завршени су послови сумарног пописа доспеле архивске грађе. Током 2018–2019. године, према дипломатичкој и садржајној врсти докумената, архивска грађа сређивана је и обрађивана у оквиру следећих основних група: Лична документа; Имовинскоправни списи; Документи делатности; Преписка; Архивска грађа разних лица о творцу фонда; Илустративни материјал; Архивска грађа сродника творца фонда. Завршени су послови сумарног пописа доспеле архивске грађе. Обрађен је 431 предмет.

ЛИЧНИ ФОНД „МИЛАН КАШАНИН"
(архивистичка обрада: др Исидора Поповић, виши архивиста)

Током 2018. године вршене су припреме за обраду Личног фонда „Милан Кашанин" чија грађа је стигла до краја године: припремљен је Записник за примопредају грађе у приватном власништву, вршено је лоцирање делова грађе која би припадала Фонду, а налази се код других ималаца (Народни музеј, Архив САНУ, Архив Србије, Архив СКЗ, Библиотека Града Београда), као и преглед грађе која се већ налази у збиркама РОМС-а, а коју ће бити нужно придружити Фонду. Током 2019. године, извршена је подела грађе (преузете 19. 12. 2018. од Марине Бојић) на 7 група предвиђених при обради личних фондова. Формирана је и VIII група у виду додатка Фонду (Кнез Павле/ Музеј кнеза Павла).

Завршена је обрада I и II групе (лична документа и имовинскоправни списи); због разноврсне делатности творца фонда III група грађе (документа из делатности) делимимично је завршена (грађа је разврстана на 6 подгрупа и хронолошки сређена унутар њих); обрада IV група (преписка) грубо је разврстана, а придружена јој је и сва преписка Милана Кашанина која се већ налазила у Збирци писама РОМС-а.

С обзиром на то да је ово најобимнији део грађе Личног фонда, као и да су се у току године паралелно са обрадом вршили послови на приређивању *Преписке*

Милана Кашанина (проф. др Зорица Хаџић) обрада ове групе је текла најспорије; обрађена је V група (документа других лица о творцу фонда); при крају је обрада VI групе (илустративни материјал; обраду ове групе делимично је успорило то што је грађа допуњавана у неколико наврата); окончана је обрада VII групе Фонда (документа сродника творца Фонда), као и обрада VIII групе (додатак – Кнез Павле/Музеј кнеза Павла).

У току обраде Фонда вршено је истраживање у другим архивима (пре свега у Фонду кнеза Павла у Архиву Југославије). Урађена је историјска белешка за лични фонд.

ЗБИРКА ФОТОГРАФИЈА
(архивистичка обрада: мср Огњен Карановић, архивиста)

Током извештајног периода настављени су послови сређивања и обраде архивских предмета и прилошких материјала архивске грађе Збирке фотографија Рукописног одељења који се односе на делатност Матице српске, као и појединачних фотографија различитих личности и догађаја и група фотографија (фотографије настале делатношћу Редакција Енциклопедије Новог Сада, Лексикона писаца Југославије, Матице српске, и других).

Фотографије су сређиване, а потом и обрађиване у складу са *Упутством о чувању и обради збирке фотографија*. Регеста свих фотографија унесена су у Инвентарну књигу Збирке фотографија. Сва грађа је скенирана и припремљена за процес дигитализације. Формирано је и 140 електронских записа у бази података Збирке фотографија EDOPS-програма (укупно од 2009. године формиран је 8191 запис). Обрађени предмети и појединачне архивалије сигнирани су и уложени у архивске кутије (заштићени). Сачињена су научна информативна средства ужег типа – регеста за именски и предметни каталог (985 каталошких картица).

У електронском каталогу и евиденционој књизи носача аудио и видео формата евидентирано је укупно 3068 фотографија (до краја октобра) у електронској форми из 2017. године (укупно 28.251 за период 2004–2016). Уредно су вођене све основне и помоћне евиденције. Сумарно, аналитички и софтверски, обрађено је 1034 предмета у које укључујемо позитиве, негативе, фотокопије и различите типове фотографија и прилога (F-2550-3228). У електронском каталогу и евиденционој књизи носача аудио и видео формата евидентирано је укупно 2653 фотографије (до краја октобра) у електронској форми из 2018. године (укупно 30.904 за период 2004–2018. година).

Сачињена су научна информативна средства ужег типа – регеста за именски и предметни каталог (507 каталошких картица). Настављени су послови израде Именског регистра (327 страница, 20 у овој години), Предметног (127 – 9 у овој години), као и систематског регистра (33). Сумарно, аналитички и софтверски, обрађено је 508 предмета у које укључујемо позитиве, негативе, фотокопије и различите типове фотографија и прилога (F-3229-3737). У електронском каталогу и евиденционој књизи носача аудио и видео формата евидентирано је укупно 3123 фотографије у електронској форми из 2019. године (укупно 34.027 за период 2004–2018. година). Уредно су вођене све основне и помоћне евиденције.

Скенирање грађе

Током 2017. године, у складу са интерно креираним планом у оквиру РОМС, као и на захтев сарадника или истраживача (за различите изложбене или пројектне активности), скенирана су, стручно-архивистички и техничко-софтверски припремљена укупно 1033 предмета и појединачне архивалија из свих збирки Рукописног

одељења Фонда Матице српске. Од поменутих, припремљени су 723 фотографије, 141 писмо, 68 рукописа, 6 графика и мапа, десетине страница и листова из 8 Записника Матице српске и 87 публикација. За *Рад Матице српске* припремљено је 769 фотографија. За потребе обележавања јубилеја стогодишњице *Присаједињења 1918–2018*, стоседамдесетогодишњице одржавања *Мајске скупштине 1848–2018*, 270 година од елибертације Града Новог Сада 1748. године (стицања статуса Слободног краљевског града), на описане начине припремљено је 56 писама, 19 рукописа, 60 фотографија, 5 страница из Записника Матице српске и 21 страница из периодичних и монографских, штампаних публикација. У току године, у складу са интерно креираним планом у оквиру РОМС, као и на захтев сарадника или истраживача (за различите изложбене или пројектне активности), скенирано је, стручно-архивистички и техничко-софтверски припремљено укупно 833 предмета и појединачне архивалије из свих збирки Рукописног одељења и Фонда Матице српске. Од поменутих, припремљене су 544 фотографије, 201 писмо, 65 рукописа, 11 графика и мапа, десетине страница и листова из 7 Записника Матице српске и 5 публикација.

Рачуноводствена грађа

На захтев Рачуноводствено-финансијске службе, Рукописно одељење је у 2017. години приступило преузимању односно уништењу безвредног регистратурског материјала насталог радом рачуноводствено-финансијске службе Матице српске. У свим фазама током процеса овог рада учествовали су сви запослени из Рукописног одељења, док је веома значајну, консултативну улогу у току рада имао колега Југослав Вељковски из Архива Града Новог Сада, члан Одбора Рукописног одељења.

На основу чл. 37 став 1 тачка 4 и став 2 Закона о културним добрима (*Сл. гласник РС* бр. 71/94), чл. 15 и 16 Упутства о поступку одабирања архивске грађе, излучивања безвредног регистратурског материјала и о начину примопредаје архивске грађе (*Сл. гласник РС* бр. 47/81) и Оријентационе листе категорија регистратурског материјала из рачуноводствено-финансијске области за кориснике буџетских средстава, Комисија за излучивање безвредног регистратурског материјала донела је одлуку о уништењу следећих категорија безвредног регистратурског материјала који је настао радом Матице српске:

С П И С А К
безвредног регистратурског материјала који је уништен

Ред. бр.	Назив категорије материјала	Година настанка	Рок чувања по Листи	Редни број у Листи	Количина	Напомена
1.	Налози за књижење (банка, благајна) са пратећом документацијом	1987–2005.	5	66	64	Потпуно уништити
2.	Изводи из банке	1980–2005.	5	67	329	Потпуно уништити
3.	Улазни рачуни	1993–2005.	5	50	53	Потпуно уништити
4.	Синдикална служба, рачуни	1979–1992.	5	77	5	Потпуно уништити

Безвредни регистратурски материјал који је предложен за излучивање и уништење нема оперативну вредност за даљи рад Матице српске јер му је истекао рок чувања по Листи категорија регистратурског материјала са роковима чувања, а нема ни вредност архивске грађе да би се као културно добро трајно чувао.

Укупна количина безвредног регистратурског материјала: 451 регистратор. Безвредни регистратурски материјал који је предложен за излучивање је обухватао период од 1979. године до 2005. године.

Комисија је предложила да се излучени архивски материјал у потпуности уништи уз помоћ надлежних служби Града које су у ту сврху биле ангажоване.

Комисија је радила у следећем саставу: Биљана Кленовшек, шеф Рачуноводства МС; Биљана Блажек, архивар у МС; мср Александра Јовановић, стручни сарадник РО, и Југослав Вељковски, стручни консултант из Историјског архива Града Новог Сада, члан Одбора РОМС.

Нова грађа

Текућа Архива Матице српске

Одељење је преузело из Општег одељења:

- архива из 2015. године, која је у вези са свечаностима и активностима у Матици српској (фотографије, позивнице са свечаних скупова, предавања и промоција);
- мапа графичких листова студената Графичког одсека Факултета примењених уметности и дизајна у Београду *Шесш векова Косовског боја*, 1989.

Поклони

У току извештајног периода, Рукописном одељењу су уручили поклоне следећи дародавци:

2016.

- Владимир Димитријевић из Чачка – рукописна грађа познатог српског професора филозофије, математике и немачког језика Владимира Вујића;
- Душан Јованчевић из Новог Сада – *Песме 1957–2044*, аутор Миливоје Раденковић Палавртић;
- Иван Негришорац из Новог Сада – ауторска песма *Хачкар. Невидљива црква, шорањ и шлоцрш. Анђели пољу* чији је превод урадио Бабкен Симоњан;
- Мирослав Радоњић из Новог Сада – три писма Младена Лесковца и једно писмо Исидоре Секулић, упућена Милици Веселинов;
- Милош Растовић из Питсбурга, САД – монографија Српског народног савеза из Питсбурга, САД; скениране, урамљене странице *Америчког Србобрана*, најстарије српско-америчке новине која излази у континуитету на северноамеричком континенту;
- Рудолф Бручи из Новог Сада – избор докумената, партитура, признања везана за професионални рад композитора Рудолфа Бручија који је као музички стваралац оставио дубок траг на музичкој сцени Новог Сада;
- Јелена Ковачек Светличић из Новог Сада – део личне заоставштине проф. др Божидара Ковачека, председника Матице српске;

2017.

- Рудолф Бручи из Новог Сада – Лични фонд „Рудолф Бручи”;
- Стеван Бугарски из Темишвара, Румунија – пројекат, рад М. Тапавице;

– Милован Зекић из Вуковара, Хрватска – архива Вуковарског српског певачког друштва „Јавор”;
– Јелена Ковачек Светличић из Новог Сада – Лични фонд „Божидар Ковачек”;
– Милан Ливада из Новог Сада – сабрана дела у рукопису књижевника Ђуре Ливаде;
– Лука Миленковић из Ниша – нотни зборници (5), грађа појца и мелографа проф. Грује Р. Јовановића из Ниша;
– Ненад Милорадовић из Панчева, породично стабло Петра Милорадовића из Панчева;
– Јелена Попов из Новог Сада – Лични фонд „Чедомир Попов”;
– Радомир Поповицки из Новог Сада – Животопис Лазара Поповицког;

2018.
– Миливоје Бакић из Аустралије – колекција бронзаних олимпијских медаљона – Сиднеј 2000; 23 медаље сребра (31,4 гр сребро); 1 медаља бронза и једна сребрна полуга 1 кг бр. 000822;
– Љуба Вукмановић из Новог Сада – документација о животу и делу песника Мирослава Антића и Лазе Костића (класификована у више категорија, коришћена као материјал у професионалном раду Љубе Вукмановића, објављивана у листу *Дневник*);
– Марина Бојић из Београда – архивска грађа у вези са животописом, књижевним радом, радом на историји уметности и историји књижевности Милана Кашанина (44 фасцикле, односно око 1 дужног метра у периоду од 1895. до 1981);

2019.
– Мариета Вујичић из Новог Сада – географска ратна карта Србије и Македоније чији је аутор картограф Карл Флеминг (Flemmings Kriegskarte Nr. 27); Фотографија непознате женске особе из фотографске радње Т. Стојановић, Сомбор;
– Академик Кајетан Гантар из Љубљане, Словенија – анализа „Документа о Рајку” која датира из времена краља Стефана Душана, чији је аутор проф. др Антон Совре; студија о „Рајку” на словеначком и немачком језику; новински текст о академику Милану Будимиру из 1975. године;
– др Ксенија Минчић Обрадовић из Новог Сада – преписка Ксеније Минчић Обрадовић и проф. др Митра Пешикана (5 писама);
– Мирјана Џепина из Новог Сада – две дописнице и једно писмо из личне преписке са књижевником др Драшком Ређепом, читуље поводом смрти др Драшка Ређепа, објављене у листу *Дневник*.

Откуп грађе

Комисије за процену и откуп архивске грађе у Рукописном одељењу Матице српске у чијем саставу су: проф. др Александра Вранеш, управница Одељења, Соња Боб и мср Александра Јовановић, виши архивисти Одељења, предложила је 2017. године Председништву Матице српске да омогући Одељењу да Збирку РО допуни следећим архивалијама:

– Четири документа у рукопису који припадају периоду од 1857. до 1866. године и чија се садржина везује за Вршачку епархију, упућена протопрезвитеру Филипу Трандафиловићу. Документи су у рукопису, написани тадашњом редакцијом српског језика са очуваним печатним воском.

За понуђену грађу господина Хусеина Чамџића из Сремске Каменице процењена је вредност од 10.000 динара. Комисија за откуп грађе донела је одлуку да понуђена грађа буде откупљена по тој вредности.

У 2018. години откупљена је следећа архивалија:

– Грб породице Тапавица, месингана плоча, формата 16,5 x 12,5 цм.

Комисија се консултовала са мр Данилом Вуксановићем, руководиоцем Одељења за истраживање и заштиту колекције у Галерији Матице српске, који је потврдио мишљење да је у питању аутентични грб породице Тапавица који је додељен генералу Теодору Тапавици 1831. године. У питању је репродукција из XX века, која је направљена по наруџбини у ограниченом броју. Репродукција је израђена у виду емајлиране интарзије на месингу, формата 16,5 x 12,5 цм.

За понуђену грађу господина Горана Николића из Опова процењена је вредност од 15.000 динара. Комисија за откуп грађе донела је, уз консултације са Председништвом Матице српске, одлуку да понуђена грађа буде откупљена по тој вредности.

Услужна делатност

Током извештајног периода грађу из збирки Одељења користили су истраживачи који су долазили из Бавништа, Бањалуке, Бачког Јарка, Бачке Паланке, Београда, Буковца, Будимпеште (Мађарска), Будисаве, Војводе Степе, Вршца, Земуна, Зрењанина, Кикинде, Ковиља, Новог Сада, Москве (Русија), Ниша, Оџака, Панчева, Прага (Чешка), Сенте, Сомбора, Темишвара (Румунија), Футога, Чачка и Шида.

Рукописно одељење је, својом услужном делатношћу кроз пружање помоћи у налажењу потребне архивске грађе, било укључено у рад на бројним Матичиним пројектима. Сарадња и помоћ пружена је бројним установама у области културе и образовања кроз налажење, скенирање и уступање наше архивске грађе за излагање на изложбама, или репродуковање у објављеним књигама. Више телевизијских екипа и представника писаних медија затражили су и добили одговарајућу стручну помоћ од запослених у Рукописном одељењу Матице српске.

Сви архивисти Одељења радили су у Читаоници и Депоу, у складу са планираним распоредом дежурстава.

Будући да су се током 2019. године одвијали сложени грађевински радови како у делу зграде Матице српске тако и у самом Рукописном одељењу, Читаоница је била затворена за јавност. И поред тога, сарадници, истраживачи могли су да добију информације о грађи и увид у грађу електронским путем.

Скенирање грађе

Током извештајног периода, у складу са интерно креираним планом у оквиру РОМС, као и на захтев сарадника или истраживача (за различите изложбене или пројектне активности), скенирани су, стручно-архивистички и техничко-софтверски припремљени укупно 1033 предмета и појединачне архивалија из свих збирки Рукописног одељења Фонда Матице српске. Од поменутих, припремљене су 723 фотографије, 141 писмо, 68 рукописа, 6 графика и мапа, десетине страница и листова из 8 Записника Матице српске и 87 публикација. За *Рад Матице српске* припремљено је 769 фотографија. За потребе обележавања јубилеја стогодишњице *Присаједињења 1918–2018*, стоседамдесетогодишњице одржавања *Мајске скупштине 1848–2018*, 270 година од елибертације Града Новог Сада 1748. године (стицања статуса Слободног краљевског града), на описане начине припремљено је 56 писама, 19 рукописа, 60 фотографија, 5 страница из Записника Матице српске и 21 страница из периодичних и монографских, штампаних публикација. У току године, у

складу са интерно креираним планом у оквиру РОМС, као и на захтев сарадника или истраживача (за различите изложбене или пројектне активности), скенирано је, стручно-архивистички и техничко-софтверски припремљено укупно 833 предмета и појединачне архивалије из свих збирки Рукописног одељења и Фонда Матице српске. Од поменутих, припремљене су 544 фотографије, 201 писмо, 65 рукописа, 11 графика и мапа, десетине страница и листова из 7 Записника Матице српске и 5 публикација.

Сарадња са сродним установама

Галерија Матице српске извршила је конзерваторско-рестаураторске радове који се односе на архивалију из корпуса Збирке рукописа чија је сигнатура М. 13.061. Архивалија садржи пет литографија које су, након рестаураторских радова којима је координирао мр Данило Вуксановић, биле изложене у Галерији Матице српске поводом организовања изложбе „Димитрије Аврамовић – уметник европских оквира и српског контекста" у периоду од 15. септембра до 12. новембра 2017. године. Музеј Војводине обратио се Рукописном одељењу Матице српске поводом сарадње која подразумева истраживање архивског материјала из корпуса Одељења у вези са формирањем тематски значајних архивалија за Музеј присаједињења и обележавања свечаности планираних тим поводом у 2018. години. У оквиру сарадње Градске библиотеке у Новом Саду и Матице српске, др Исидора Поповић је за Едицију „Новосадски манускрипт" Градске библиотеке прикупила и систематизовала грађу у Рукописном одељењу Матице српске, Архиву Војводине, Позоришном музеју Војводине и Архиви Српског народног позоришта, као и у Библиотеци Матице српске. Прикупљена грађа приређена је као целина у књизи *Фо̄тер: Јован Ђорђевић и Срӣско народно ӣозориш̄те кроз одабране изворе*. Књига је предата на припрему Градској библиотеци у Новом Саду и биће штампана у оквиру Едиције „Новосадски манускрипт", чији је уредник др Зорица Хаџић. Сарадња је остварена и са Галеријом Матице српске, Музејом Николе Тесле, Историјским архивом Града Новог Сада, Музејом Града Новог Сада, Историјским архивом Шумадије, такође са свим универзитетским установама у држави и другим правним лицима.

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ГРАЂЕ РУКОПИСНОГ ОДЕЉЕЊА
(руководилац пројекта: проф. др Александра Вранеш)

Циљ пројекта – обрада и сређивање архивске грађе Рукописног одељења дигиталним средствима, омогућио је почетак процеса коришћења дигитализованих докумената. Рукописно одељење Матице српске је у протеклом периоду приступило, уз средства добијена од Министарства културе и информисања и Покрајинског секретаријата за културу, дигитализацији Архива.

2016.

Збирка писама

Од 11. октобра 2016. године отпочело се са радом на дигитализацији Збирке писама, циљ пројекта јесте представљање јединствене збирке преписке српских личности из историје и културе. Пружа се недвосмислен увид у богату преписку коју су водиле познате и признате личности из наше историје са истакнутим личностима и институцијама времена у којем су деловале. Промовише се Збирка писама Рукописног одељења и концепт књижевноисторијског, посебно профилисаног архивског Одељења унутар Матице српске.

Редослед рада на пројекту:

Са радом на пројекту отпочело се скенирањем преписке и припремом за рад у електронској форми:
- техничка припрема документације;
- препис и унос података по упутству и под контролом наручиоца;
- провера података;
- скенирање докумената (Збирка писама);
- трансфер слика у архивски електронски систем у просторијама извршиоца, а затим трансфер у систем наручиоца, по стандардима струке;
- упаривање података и слика.

2018.
- У протеклом периоду обрађена су 108.372 фајла слика, односно скенова. Да би се извршила дигитализација целокупне Збирке, у 2018. години, преосталих 40.000 скенова, односно слика, било је неопходно дигитализовати како би се окончао рад на преосталом делу писама која припадају најстаријем периоду и драгоцени су део архивалија Рукописног одељења (писма Станислава Винавера, Вука Караџића, Илије Гарашанина, Милана Грола, Доситеја Обрадовића, Лазе Костића, Тихомира Остојића, Михајла Пупина и многих других). Са радом на пројекту наставило се у марту 2018. и завршило се у мају 2018. године.

Збирка рукописа

2019.

Током 2019. године започет је рад на дигитализацији Збирке рукописа. Укупан број дигитализованих фајлова-слика, односно скенова, јесте 10.000.

У протеклом периоду је обрађено 10.000 фајлова слика, односно скенова. Да би се извршила дигитализација целокупне Збирке, у наредној години било би неопходно дигитализовати преостали део Збирке, како би се окончао рад на архивалијама које припадају најстаријем периоду и драгоцени су део архивалија Рукописног одељења (архивалије Станислава Винавера, Вука Караџића, Илије Гарашанина, Милана Грола, Доситеја Обрадовића, Лазе Костића, Тихомира Остојића, Михајла Пупина и многих других).

Да би се наставила дигитализација целокупне Збирке, биће потребно да се Одељењу обезбеде неопходна средства која би обухватила рад на преосталом делу Збирке.

Одељење је за реализацију овог пројекта током периода од 2016. до 2019. године финансирало Министарство културе и информисања и Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање:

2016. – Министарство за културу и информисање: 500.000,00

2018. – Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање: 200.000,00

2019. – Министарство за културу и информисање: 360.000,00 динара.

Сарадници на пројекту: мср Александра Јовановић, виши архивиста, координатор рада на пројекту; Соња Боб, виши архивиста, Бранислав Карановић, виши архивиста, мср Огњен Карановић, архивиста, и др Исидора Поповић, виши архивиста Рукописног одељења Матице српске.

Научни и стручни скупови, округли столови

2017.

Округли сто „Разматрање нацрта 'Стратегије развоја културе Републике Србије од 2017. до 2027'"

У Матици српској је 1. септембра 2017. године одржан Округли сто „Разматрање нацрта 'Стратегије развоја културе Републике Србије од 2017. до 2027'", као прилог јавној расправи. Представљање детаља Стратегије организовано је у сарадњи Матице српске, Огранка САНУ и Универзитета у Новом Саду. Бројну публику и госте поздравили су председник Матице српске проф. др Драган Станић, министар културе и информисања господин Владан Вукосављевић и председник Огранка САНУ академик Стеван Пилиповић.

Током првог дела програма своја разматрања о нацрту представили су: посебни саветник министра културе и информисања др Вук Вукићевић, управник Библиотеке САНУ академик Миро Вуксановић, проректор за науку Универзитета у Новом Саду проф. др Снежана Смедеревац, председник Матице српске проф. др Драган Станић, декан Академије уметности у Новом Саду проф. Синиша Бокан и министар културе и информисања господин Владан Вукосављевић.

Други део програма био је намењен питањима и предлозима учесника јавне расправе. Округлом столу су присуствовали помоћници министра културе: Александра Фулгоси, Ивана Дедић, Асја Драча Мунтеан, др Дејан Масликовић и Оливера Живановић, затим секретар Министарства културе Игор Јовичић, посебни саветник министра културе др Драган Хамовић и саветница у Министарству културе и информисања Александра Ђорђевић, многи уважени гости, као и многобројна публика.

Министар културе и информисања истакао је значај одржавања округлог стола и јавне расправе у Матици српској као најстаријој књижевној, културној и научној институцији код Срба и нагласио да је ово прва у низу јавних расправа поводом нацрта Стратегије.

Округли сто „Косово и Метохија: јуче, данас, сутра"

У Матици српској је 17. новембра 2017. у Свечаној сали одржан Округли сто „Косово и Метохија: јуче, данас, сутра". Скуп су поздравили проф. др Драган Станић, председник Матице српске, др Иринеј Буловић, епископ бачки, и господин Марко Ђурић, директор Канцеларије за Косово и Метохију. Округли сто је одржан у две седнице. Првој седници председавали су проф. др Драган Станић и академик Миро Вуксановић. Своја саопштења су изложили: проф. др Зоран Аврамовић, проф. др Бранко Бај, проф. др Слободан Владушић, академик Миро Вуксановић, проф. др Славко Гордић, проф. др Јован Делић, проф. др Ђорђе Ђурић, др Бојан Јовановић, проф. др Милош Ковачевић, проф. др Милош Ковић, господин Драгољуб Којчић и проф. др Часлав Копривица. Након паузе другом седницом су председавали проф. др Јован Делић и проф. др Валентина Питулић. Саопштења су изложили: академик Миодраг Марковић, проф. др Александар Милановић, др Александра Новаков, проф. др Валентина Питулић, мр Живојин Ракочевић, проф. др Александар Растовић, проф. др Митра Рељић, господин Ђорђо Сладоје, проф. др Драган Станић, др Драган Хамовић, проф. др Богољуб Шијаковић, проф. др Срђан Шљукић и проф. др Урош Шуваковић. У завршној речи говорили су: проф. др Јован Делић, др Владимир Давидовић и проф. др Драган Станић. Догађају су

присуствовали: господин Никола Селаковић, генерални секретар председника Републике Србије, проф. др Владимир Поповић, државни секретар за науку у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Драган Владисављевић, директор Канцеларије за координационе послове у преговарачком процесу, и др Владимир Давидовић, помоћник министра правде.

2019.

„Српски културни простор: устројство, проблеми, вредности"

У Матици српској, у петак, 17. маја 2019. године у 10 сати, свечано је отворен дводневни скуп „Српски културни простор: устројство, проблеми, вредности". Поздравне речи учесницима, преставницима медија и бројној публици упутили су: господин Владан Вукосављевић, министар културе и информисања у Влади Републике Србије, епископ Јован (Пурић) и проф. др Драган Станић, председник Матице српске. У свом обраћању, министар Вукосављевић је подсетио присутне да је овај скуп наставак активности која је зачета потписивањем „Повеље о српском културном простору", наглашавајући да је „Српски културни простор онај географски простор на коме је српски народ током дугог историјског трајања оставио несумњиве трагове свог материјалног и нематеријалног културног наслеђа. Ти простори не поклапају се са политичким просторима народа у неком историјском тренутку".

Том приликом господину Владану Вукосављевићу уручено је посебно признање Матице српске за досадашњу сарадњу и покретање идеје за одржавање поменутог скупа – Специјална плакета и Печат Матице српске израђени 2014. године поводом обележавања 150. годишњице пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад.

Свечаном отварању, између осталих, присуствовали су и господин Далибор Рожић, члан Градског већа за културу, и госпођа Драгана Милошевић, покрајински секретар за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама.

На дводневном скупу одржаном у Матици српској 17. и 18. маја учествовало је више од шездесет научних и културних радника, као и представника стручне и културне јавности из Србије, Црне Горе, Републике Српске, Хрватске и Румуније. Организациони одбор скупа чинили су: проф. др Драган Станић, проф. др Јован Делић, проф. др Слободан Владушић, проф. др Срђан Шљукић и др Драган Хамовић, а скуп је замишљен као нека врста округлог стола на којем би требало размотрити читав низ питања које отвара појам српског културног простора. Сваки учесник био је потпуно слободан да разматра она питања која сматра важним, а у склопу теме назначене насловом. Намера је била не само да се отворе начелна, теоријска него и сасвим практична питања која са намећу у пољу различитих научних, уметничких и стручних дисциплина. Исто тако није било намере да пажња учесника скупа буде усмерена ка неопходности излагања сасвим нових научних сазнања (она су пожељна, али нису неопходна), него се настојало, пре свега, да се сагледа какво је садашње стање на српском културном простору, како та целина функционише, у каквим су односима делови тог система, а посебно шта би у будућности било потребно да се уради како би та целина и њени делови функционисали што динамичније и што складније.

Радови са скупа биће штампани у посебном тематском зборнику, а своје реферате поднели су: академик Матија Бећковић, академик Василије Ђ. Крестић, академик Слободан Реметић, академик Милован Данојлић, академик Миро Вуксановић, академик Гојко Ђого, проф. др Душан Иванић, проф. др Милош Ковић, проф. др Богољуб Шијаковић, проф. др Славко Гордић, проф. др Петар Пијановић, проф. др

Милош Ковачевић, проф. др Вељко Брборић, проф. др Александар Милановић, проф. др Јелица Стојановић, проф. др Јован Делић, проф. др Драган Станић, проф. др Милован Митровић, проф. др Љубиша Митровић, проф. др Љубинко Милосављевић, проф. др Љубиша Деспотовић, проф. др Срђан Шљукић, проф. др Младен Шукало, проф. др Слободан Владушић, проф. др Владимир Коларић, проф. др Ђорђе Трифуновић, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Владимир Симић, проф. др Игор Борозан, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Валентина Питулић, проф. др Лидија Томић, проф. др Александар Јовановић, проф. др Слободан Рељић, доц. др Горан Радоњић, др Бојан Јовановић, др Александар Гајић, др Драган Хамовић, др Виктор Савић, др Момчило Павловић, др Миле Бјелајац, др Светлана Шеатовић, др Момчило Вуксановић, др Славомир Гвозденовић, др Данијела Королија Црквењаков, др Јана Алексић, др Борис Булатовић, мср Никола Маринковић, мср Немања Рајак, мср Марко Тошовић, Драгослав Бокан, Ђорђе Нешић, Будимир Дубак, Салих Селимовић, Дејан Радовановић.

Одржавање скупа финансијски су подржали Министарство културе Републике Србије и Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама.

Одељење за књижевност и језик

2017.

„Имају ли интелектуалци будућност?”

У Матици српској је 21. априла 2017. године одржан Округли сто „Имају ли интелектуалци будућност?”. Своја гледишта о данашњем друштвеном положају и улози интелектуалаца и о њиховој будућности изнели су књижевници, историчари, политиколози и социолози из Србије и Републике Српске. Излагања са овог скупа објављена су у јулско-августовској свесци *Летописа Матице српске*.

Учеснике, публику и представнике медија поздравили су проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и проф. др Срђан Шљукић, координатор скупа, а учествовали су: проф. др Љубиша Деспотовић, проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Драган Станић, проф. др Срђан Шљукић, мр Александар Врањеш, проф. др Слободан Владушић, проф. др Јован Попов, доц. др Милош Ковић, др Слободан Рељић, др Александар Гајић, др Јелена Марићевић и мср Немања Рајак.

„Јован Суботић – у свом и нашем времену”

У Матици српској је 12. децембра 2017. године одржан округли сто посвећен књижевном, научном и политичком раду Јована Суботића (1818–1886), некадашњег председника Матице српске и уредника *Летописа Матице српске*, под називом „Јован Суботић – у свом и нашем времену”. Организациони одбор скупа чинили су проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и проф. емеритус др Душан Иванић са Филолошког факултета Универзитета у Београду, који су скуп и отворили, те са неколико пробраних речи поздравили учеснике и публику. Током радног дела скупа саопштења су поднели: академик Василије Ђ. Крестић, проф. др Душан Иванић, проф. др Ђорђе Ђурић, проф. др Драган Станић, проф. др Александар Милановић, проф. др Душко Певуља, проф. др Радослав Ераковић, др Татјана Јовићевић и мср Марија Слобода. Након тога уследила је дискусија.

Саопштења са скупа, као што је то и обичај, биће објављена у засебном тематском зборнику.

2018.

„Аутошовинизам и космополитизам”

У Матици српској, у петак, 20. априла 2018. године, одржан је Округли сто „Аутошовинизам и космополитизам”. Поздравну реч одржао је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, а скупом који се одвијао у две сесије председавали су проф. др Слободан Владушић и проф. др Слободан Шљукић. Своја гледишта о овој актуелној и савременој теми изнели су књижевници, историчари, политиколози и социолози из Србије, Црне Горе и Републике Српске: Славко Гордић, Зоран Аврамовић, Богољуб Шијаковић, Часлав Копривица, Митра Рељић, Горан Радоњић, Слободан Антонић, Љубиша Деспотовић, Саша Гајић, Слободан Владушић, Срђан Шљукић и Немања Рајак.

Ћопићев симпозијум у Матици српској

У Матици српској одржан је 8, 9. и 10. новембра 2018. осми симпозијум „Ћопић фантастични” у оквиру међународног научног пројекта „Лирски, хумористички и сатирички свијет Бранка Ћопића” Института за славистику Универзитета „Карл Франц” у Грацу, који је започет 2011. године и којим руководи проф. емеритус др Бранко Тошовић. На скупу су учествовала 22 стручњака за књижевност и језик из четири земље (Аустрије, Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије) и једанаест градова (Беча, Бихаћа, Граца, Јагодине, Новог Сада, Руменке, Сомбора, Сремских Карловаца, Шапца, Вуковара и Зрењанина).

„Поезија и стварност Милоша Црњанског”

У Матици српској 26. децембра 2018. године обележена 125-годишњица рођења Милоша Црњанског програмом под називом „Поезија и стварност Милоша Црњанског”. У програму су учествовали проф. др Александар Петров, проф. др Бојана Стојановић Пантовић, проф. др Горана Раичевић, др Светлана Милашиновић и др Марко Недић.

Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а програм је водила и читала одабране песме Милоша Црњанског др Исидора Поповић.

2019.

Српски језик и његова норма

Писмено и усмено изражавање у складу са нормом стандардног српског језика изузетно је важно − не само међу наставним особљем и стручним сарадницима у колективу и настави него и међу ученицима. Подизањем свести и неговањем језичке норме међу наставницима, стручним сарадницима и свим учесницима у васпитању и образовању, непосредно се утиче и на ученике и децу у предшколским установама, а тиме и на развој индивидуе и друштва у целини. Са циљем унапређења ових идеја, у четвртак и петак (14–15. 3. 2019) у Матици српској одржан је семинар „Српски језик и његова норма”. Исти семинар је одржан и од 23. до 24. фебруара 2017. Семинар је акредитован у Заводу за унапређивање образовања и васпитања под редним бројем 835 и носи осам бодова.

Учесници семинара су имали прилике да чују основне податке о структури правописних проседеа, о развоју правописних начела у српском књижевном језику

довуковског периода, те о задацима ортографске нормативистике у србистици, анализирали су низ случајева писања великог слова у српском језику, од једноставнијих до оних у којима искључиво контекстуализација и интерпретација значења условљава писање малог или великог слова (нпр. називи манастира, називи историјских догађаја – устаљених и описних, писање лексеме црква, скупштина, град, општина и сл.). Током другог дана семинара указано је на најчешћа огрешења о језичку норму, на пожељан реченични положај енклитике, на употребу одговарајућих стилских решења и сл.

Интерактивним радом на тексту учесници су имали прилику да активно учествују у размени мишљења, предлога и идеја како са реализаторима семинара тако и међусобно.

ЊЕГОШЕВ ОДБОР

2017.

Научни скуп о Његошу

Поводом 170 година од првог издања *Горског вијенца*, Вуковог превода *Новог завјета*, Бранкових *Песама* и Даничићевог *Рата за српски језик и правопис*, истичући велики значај 1847. године за српску духовност, језик, књижевност и културу, Његошев одбор Матице српске организовао је научни скуп. Одабране су књиге о Његошу које су написали Иво Андрић, Милосав Бабовић, Николај Велимировић, Едвард Денис Гој, Јован Деретић, Милован Ђилас, Мило Ломпар, Мишел Обен, Бранислав Петронијевић, Миодраг Поповић, Павле Поповић, Аница Савић Ребац, Исидора Секулић, Слободан Томовић, Мирон Флашар и Алојз Шмаус. То је први научни скуп на којем је пажња била усмерена на дела духовника, писаца, историчара књижевности и других научника који су изучавали Његоша као песника, владику и владара. На скупу су своја саопштења поднели професори универзитета и научни радници: Јован Делић, Радомир Ивановић, Микоња Кнежевић, Радојка Вукчевић, Горан Максимовић, Лидија Томић, Душко Бабић, Борис Лазић, Илија Марић, Душко Певуља, Ненад Николић, Мило Ломпар, Драган Станић, Драго Перовић, Војислав Јелић и Љиљана Пешикан Љуштановић. На свечаном отварању у Матици српској, на дан Његошевог рођења, 13. новембра 2017, говорили су епископ бачки Иринеј (Буловић), проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и академик Миро Вуксановић, председник Организационог одбора и уредник *Његошевог зборника* Матице српске.

2019.

Његошев одбор обележио је *Његошев дан у Матици српској* 14. новембра промоцијом *Његошевог зборника Матице српске* бр. 3 и научним скупом „Језик у Његошевим делима".

На свечаном отварању присутнима су се обратили градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, председник Матице српске проф. др Драган Станић и епископ мохачки господин Исихије.

Његошев зборник Матице српске бр. 3 приказао је проф. др Горан Максимовић, члан Његошевог одбора Матице српске.

Научни скуп „Језик у Његошевим делима" припремио је Организациони одбор (академик Миро Вуксановић, академик Јасмина Грковић-Мејџор и проф. др Мато Пижурица), а скупу су председавали чланови Организационог одбора академик Миро Вуксановић и академик Јасмина Грковић-Мејџор. На скупу су

изложене следеће теме: „Треба нам свака Његошева реч”, академик Миро Вуксановић; „Језик обичајнога права у Његошевим делима”, академик Јасмина Грковић-Мејџор; „Именовање ликова у Горском вијенцу (лингвокултуролошки аспект)”, проф. др Јелица Стојановић; „Текстолошки аспекти проучавања Његошевих дјела (основна, критичка и акценатска издања)”, проф. др Радмило Маројевић; „Његош и славеносрпска традиција”, проф. др Александар Милановић; „Елементи славеносрпског у језику Његошевих писама”, проф. др Исидора Бјелаковић; „Језик Његошевих дела у релацијама према средњокатунским и љешанским говорима и Вушовићевој монографији”, проф. др Мато Пижурица; и „Неке морфолошке и синтаксичке црте Његошевог завичајног говора”, проф. др Миодраг Јовановић.

КОСОВСКОМЕТОХИЈСКИ ОДБОР

2018.

Недеља Косова и Метохије у Матици српској

У Матици српској, 26. фебруара 2018. године, у 18 часова, у оквиру „Недеље Косова и Метохије у Матици српској” одржано је прво представљање духовног стваралаштва Срба са Косова и Метохије. Скуп су поздравили: проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и господин Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада који је и отворио манифестацију „Недеље Косова и Метохије у Матици српској”. Одржана су предавања: проф. др Валентина Питулић „Значење божура у народним умотворинама са Косова и Метохије” и мр Живојин Ракочевић „Контекст и развој културе у гету”. Господин Небојша Јевтић, историчар уметности, отворио је изложбу „Приштинска школа, савремено српско сликарство на Косову и Метохији (1997–2017)”. Након тога присутни су погледали изложбу за коју је одштампан пригодан каталог.

У Свечаној сали Матице српске, 27. фебруара 2018. године, у 19 часова, одржано је Вече песника са Косова и Метохије. Програм је започет песмом студената Факултета уметности Приштина–Звечан под руководством професорке Јасмина Новокмет. Поздравну реч упутио је господин Игор Мировић, председник Покрајинске владе АП Војводине. У духу ове вечери рецитовао је своје песме посвећене Косову и Метохији. Своје стихове су казивали и песници: Ратко Поповић, Драгомир Костић, Милан Михајловић, Живојин Ракочевић и Жарко Миленковић. Биографије песника казивала је др Исидора Поповић, стручни сарадник Рукописног одељења Матице српске, која је програм и водила. Вече је и завршено песмом студената Факултета уметности Приштина–Звечан.

У оквиру „Недеље Косова и Метохије у Матици српској” а у суорганизацији Матице српске и Гимназије „Лаза Костић” у Позоришној сали Гимназије, 28. фебруара 2018. године, у 19 часова, изведена је представа Народног позоришта Приштина *Говорна мана* Горана Марковића. Играли су: Тихомир Станић, Јелена Орловић и Небојша Ђорђевић.

У Свечаној сали Матице српске, 1. марта 2018. године, у 19 часова, Његово преосвештенство епископ рашко-призренски и косовско-метохијски господин Теодосије одржао је беседу. Поздравну реч упутио је Његово преосвештенство епископ бачки др Иринеј Буловић. У уметничком делу програма учествовао је Хор „Свети Јован Дамаскин” под управом хоровође јерођакона Јеротеја. Беседу је пратила презентација фотографија манастира Грачанице и Богородице Љеви-

шке. Фотографије је уступио господин Душан Вујичић, директор Издавачке куће „Платонеум”.

У Свечаној сали Матице српске, 2. марта 2018. године, у 19 часова, представљена је књига *Листићи из даље и ближе прошлости* Петра Костића. О књизи су говорили: проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић и приређивачи др Александра Новаков и др Урош Шешум. У уметничком делу програма учествовали су др Исидора Поповић и Ансамбл „Косовски божури”. Програм је пратила видео-презентација о Петру Костићу и Призрену његовог доба.

КРАЈИШКИ ОДБОР

2019.

„Савремено стање идентитета крајишких Срба”

У петак, 29. новембра 2019. године, у Матици српској, у организацији Крајишког одбора Матице српске, одржан је научни скуп „Савремено стање идентитета крајишких Срба”.

Поздравну реч упутио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, истичући значај одржавања овог скупа за историју Матице. Он је напоменуо да је изузетно важно истраживање крајишких простора које мора имати добру научну основу, јер ови простори нису изгубљени и ми их морамо бранити у сећању. Потребно је поуздана научна истраживања обавити што пре, а нарочито када је у питању говор Крајишника. У том послу као организатор значајно учешће треба да узме недавно основани Крајишки одбор. Он ће бити и додатна копча с народом који данас живи на тим просторима.

Уводну реч упутио је проф. др Душан Иванић, председник Крајишког одбора, који је истакао значај подршке председника Станића оснивању и раду овог одбора. Професор Иванић је нагласио да су циљеви скупа да се раштркана баштина једног раштрканог народа на неки начин обједини и систематизује, као и да се одржи поверење у будућност овога дела српске културе. Идентитет крајишких Срба је угрожен и ово крупно питање Крајишки одбор Матице српске покушава да разматра на више нивоа.

Радни део скупа састојао се од три сесије у оквиру којих су представљени радови из разних научних дисциплина, од историје, музичке традиције, фолклористике, ликовних уметности, па до књижевне и културне историје, са циљем да се јасније сагледају сложени процеси савременог стања идентитета крајишких Срба.

Чланови Организационог одбора скупа били су: проф. др Душан Иванић, председник, проф. др Славица Гароња Радованац, др Данка Лајић Михајловић, др Милан Мицић и др Љиљана Стошић.

Одељење за друштвене науке

2017.

Округли сто посвећен животу и раду
академика Чедомира Попова

У Матици српској је 15. марта 2017. године, на дан рођења академика Чедомира Попова (1936–2012), одржан округли сто посвећен његовом животу и раду. На округлом столу учествовали су: председник Матице српске проф. др Драган Станић, проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Љубомирка Кркљуш, потпредседник Матице

српске проф. др Бранко Бешлин, др Михаел Антоловић, проф. др Александар Растовић, генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић и др Миша Ђурковић, а на крају се са неколико пробраних речи присутној бројној публици и поштоваоцима лика и дела академика Попова обратила његова супруга др Јелена Попов.

На овој свечаности представљена је књига *Историја на делу* коју је приредила др Јелена Попов, а која се састоји од најзначајнијих интервјуа посвећених актуелним историјским и друштвеним питањима које је током година овај угледни академик давао у писаним медијима различитим поводима.

Током свечаности истакнут је и немерљив допринос академика Попова Матици српској и српској историографији. Осим тога што је био председник и почасни председник Матице српске, академик Попов био је утемељивач и руководилац Матичиних значајних пројеката, попут Српског биографског речника и Српске енциклопедије. Академик Попов био је активан и у другим установама науке и културе. Поред наставничког и научног рада, обављао је и много послова на стручном, културном и друштвеном пољу у земљи и иностранству.

Округли сто и изложба „Српкиња – хероина великог рата"

У Матици српској је 13. јуна 2017. године, у оквиру циклуса „Први светски рат и Уједињење", у заједничкој организацији Матице српске и Балканкулта отворена изложба „Српкиња – хероина великог рата". Присутне је поздравио проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, а о изложби је говорио Димитрије Вујадиновић, аутор. Након отварања изложбе, на исту тему одржан је и округли сто на којем су учествовали: Драгана Букумировић, публициста; проф. др Владислава Гордић Петковић, Филозофски факултет, Нови Сад; проф. др Милена Драгичевић Шешић, Факултет драмских уметности, Београд; Првослав Плавшић, психолог; Даница Радовић, новинар; проф. др Светлана Томин, Филозофски факултет, Нови Сад; Владимир Чех, Институт за историју оглашавања, Београд.

Сва сложеност периода Великог рата углавном се тумачи мушким војним и политичким принципима, те су ова изложба и округли сто, пре свега, осмишљени да би се овај турбулентни историјски период публици приближио из једног сасвим другачијег угла. Намера је била да се истакне херојска улога српске жене, сељанке и грађанке, на чијим плећима су остали породица, кућа и имање, попаљено и опљачкано огњиште и брига за вољене који су били на фронту.

2018.

„Срби у Угарској 1848–1918:
од Мајске до Велике народне скупштине"

У петак, 2. новембра 2018. године, у Матици српској, у оквиру програма обележавања 100-годишњице присаједињења Војводине Краљевини Србији и 170-годишњице Мајске скупштине, одржан је научни скуп „Срби у Угарској 1848–1918: од Мајске до Велике народне скупштине". Програм је отворио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, истичући значај интердисциплинарног разматрања стања српске политичке и културне свести која је водила ка значајним историјским променама. Присутне је поздравио и владика бачки др Иринеј Буловић и истакао неопходност обележавања значајних историјских догађаја за развој једне културе. Председник покрајинске владе, господин Игор Мировић, захвалио је Матици српској на активном учешћу у богатом програму обележавања стогодишњи-

це који се одржава на покрајинском и градском нивоу, док је господин Здравко Јелушић, председник Скупштине Града Новог Сада, истакао да Град Нови Сад активно подржава програме који доприносе афирмацији богате историје Новог Сада и Војводине.

Радни део скупа састојао се од две сесије у оквиру којих су представљени радови из разних научних дисциплина, од политичке, војне, државноправне, па до књижевне, уметничке, музичке и културне историје, са циљем да се јасније сагледају сложени процеси у временском распону од 1848. до 1918. године.

Шести међународни симпозијум
„Академик Берислав Бета Берић"

У организацији Српске академије наука и уметности (Одбора за проучавање становништва), Владе Аутономне Покрајине Војводине (Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну политику и демографију), Матице српске и Универзитета у Новом Саду (Природно-математичког факултета, Департмана за географију, туризам и хотелијерство), у новембру 2018. одржан је шести међународни симпозијум „Академик Берислав Бета Берић" посвећен људским ресурсима и регионалном развоју. Симпозијум се одржава сваке четврте године на дан рођења академика Берислава Бете Берића, који је дао велики научни, стручни и практични допринос сагледавању демографског развоја становништва.

Традиционални циљ симпозијума је анализа популационе проблематике у региону. Ова сазнања треба да укажу на све последице које ће депопулација изазвати у будућности и да омогуће осавремењавање програма демографског развоја. Симпозијум 2018. године био је посвећен примерима добре праксе у популационој политици и у планирању породице, као и квалитативном прилагођавању последицама старења.

На симпозијуму су представљена 32 рада и они су објављени у *Зборнику Матице српске за друштвене науке*, број 167.

2019.

„Српски Оријент"

У Матици српској, у уторак, 15. октобра 2019. године, одржан је научни скуп „Српски Оријент". Скуп су отворили те пробраним речима поздравили учеснике и госте проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и академик Дарко Танасковић, председник Организационог одбора.

Уводно предавање „Зашто српски Оријент?" одржао је академик Дарко Танасковић, наглашавајући неопходност одржавања научних скупова усмерених ка српском Оријенту. Скуп је одржан у две сесије током којих су еминентни стручњаци представили своја занимљива и инспиративна истраживања и открића. У првој сесији, којом је председавала проф. др Анђелка Митровић, своје радове саопштили су: проф. др Љиљана Чолић, др Марија Ђинђић, мр Жељко Вујадиновић, доц. др Мирослав Павловић и др Сеид Халиловић. На другој сесији, којом је председавала проф. др Љиљана Чолић, своје радове су саопштили проф. др Анђелка Митровић, проф. др Ема Петровић, проф. др Мирјана Маринковић, др Јован Шаљић и проф. др Драган Станић. Радови ће бити штампани у посебном тематском зборнику.

Скуп су подржали Министарство културе и информисања Републике Србије и Градска управа за културу Града Новог Сада.

Одељење за природне науке

2016.

„Трећи век ботанике у Војводини”

У Свечаној сали Матице српске, 15. априла 2016. године, одржан је Симпозијум „Трећи век ботанике у Војводини”. Организатори симпозијума били су Матица српска и Ботаничко друштво „Андреас Волни”, а суорганизатори Департман за биологију и екологију Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду и Покрајински завод за заштиту природе.

На свечаном отварању говорили су представници организатора – проф. др Драган Станић, председник Матице српске, проф. др Ружица Игић, председник Ботаничког друштва „Андреас Волни”, те представници суорганизатора симпозијума – проф. др Горан Аначков и др Биљана Пањковић. У три сесије било је 19 усмених излагања. У Малој сали Матице српске било је постављено 20 постер-презентација. У току симпозијума у Малој сали презентована су и заштићена подручја којима управља ЈП „Војводина шуме”. Радови учесника симпозијума биће објављени у посебној свесци *Зборника Матице српске за природне науке*.

2017.

„Микологија, микотоксикологија и микозе”

У Матици српској је 27. септембра 2017. године, уз тонове нумера „Магдаленин плач” и „Балканска игра” које је извела Марија Бајева, те уз виолински дуо „Баратос” који чине Невена Ташин и Кристина Лакић, ученице Основне музичке школе „Јосип Славенски”, отпочело свечано отварање Шестог међународног научног скупа „Микологија, микотоксикологија и микозе”. Учеснике и присутну публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а о значају скупа и његовој историји говорила је др Сунчица Коцић Танацков, председница Организационог одбора. У име Ректората Универзитета у Новом Саду скуп је поздравила проф. др Биљана Абрамовић, проректор за наставу. Након нумере „Fantaisie brillante sur Carmen”, коју су извеле флаутисткиња Душица Николић и пијанисткиња Сања Ђалдовић, студенткиње Академије уметности у Новом Саду, скуп је званично отворио академик Рудолф Кастори, секретар Одељења за природне науке Матице српске.

Током три дана на скупу је презентовано више од 70 саопштења из више од 12 земаља, одржана су значајна пленарна предавања и предавања по позиву еминентних стручњака из Србије, Италије, Аустрије, Словеније и Хрватске, као и промоције књига. Уприличени су дружење и свечана вечера, уз обилазак Новог Сада и посету Галерији Матице српске.

Одржавање скупа помогли су: Научни ветеринарски институт Србије, Научни ветеринарски институт „Нови Сад”, „Импулс хемија” д. о. о., „Калдарица” д. о. о., Вински подрум „Цервин” Књажевац, „Јафа” д. о. о., „Еуген чоколаде”, „Универекспорт”, Туристичка организација Града Новог Сада и Туристичка организација Војводине.

2018.

„Таксономија, генетички диверзитет и екологија фамилије осоликих мува (diptera, syrhpidae)”

У четвртак, 19. априла 2018. године, у Матици српској одржан је научни скуп посвећен сећању на проф. др Слободана Глумца (1930–1998) под називом „Таксо-

номија, генетички диверзитет и екологија фамилије осоликих мува (Diptera, Syrphidae)". Присутне чланове породице проф. Глумца и бројне сараднике поздравио је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске. О традицији Матице српске и Одељења за природне науке да организује округле столове и научне скупове посвећене заслужним сарадницима, говорио је академик Рудолф Кастори, секретар Одељења Матице српске за природне науке. Проф. др Михајла Ђан, заменик шефа Департмана за биологију и екологију Природно-математичког факултета у Новом Саду, обратила се у име Департмана као суорганизатора скупа и истакла значајну улогу проф. Глумца и у оснивању и у раду Департмана. Надахнуту беседу о животу професора Глумца, његовој непоколебљивој вољи, иновативном научном размишљању и посвећености предавачком и истраживачком позиву говорио је проф. др Анте Вујић са Департмана за биологију и екологију Природно-матаматичког факултета. На скупу је представљено девет радова усмерених ка новијим сазнањима о фауни, таксономији, генетици, филогенетици, биогеографији и филографији фамилије осоликих мува – Diptera, Syrphidae.

2019.

„Развој астрономије и физике на подручју данашње Војводине"

У уторак, 21. маја 2019. године, у Матици српској одржан је први научностручни скуп „Развој астрономије и физике на подручју данашње Војводине". Скуп су организовали Матица српска, Департман за физику Природно-математичког факултета у Новом Саду и Астрономско друштво Нови Сад.

Присутнима су се обратили и скуп отворили проф. др Драган Станић, председник Матице српске, проф. др Милица Павков Хрвојевић, декан Природно-математичког факултета у Новом Саду, и проф. др Драгослав Петровић.

Представљена су 22 рада еминентних стручњака и младих истраживача из Србије и иностранства.

„Еколошки значај органске материје у земљишту"

Научни национални скуп „Еколошки значај органске материје у земљишту" одржан је 5. децембра 2019. у Свечаној сали Матице српске са почетком у 10 часова. Скуп су организовали Матица српска – Одељење за природне науке, Институт за ратарство и повртарство из Новог Сада у партнерству са Програмом Уједињених нација за развој (UNDP) и уз подршку привреде.

Скуп је уписан у званични календар догађаја УН као званични допринос Републике Србије обележавању Светског дана земљишта. На скупу је разговарано о решењима и конкретним мерама за очување органске материје и адаптацију на климатске промене, као што су: редукована обрада земљишта, покровни усеви, зеленишно ђубрење, микробиолошка разградња жетвених остатака, наводњавање, ветрозаштитни појасеви и др.

Према програму, прво су представљене прелиминарне анализе осмотрених промена климе и осетљивости кључних сектора, као и предлози мера прилагођавања на измењене климатске услове у оквиру израде Трећег националног извештаја Републике Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе, чију израду је координирао Програм Уједињених нација за развој (UNDP).

У оквиру научних радова представљено је са колико резерва органског угљеника располажемо у Републици Србији, како начини коришћења земљишта у пољопривреди утичу на ове резерве, како микробиолошка ђубрива могу да нам помогну у разградњи жетвених остатака, важност плодореда у очувању органске

материје, шта се дешава са органском материјом у земљиштима шумских заједница и зашто нам је важна органска материја кад опасне и штетне материје доспеју у земљиште.

На крају, током панел-дискусије, размотрено је доношење конкретних мера за очување органске материје у земљишту као што је редукована обрада земљишта, а указано је и на неке добре праксе, за које су заслужни представници привреде: КИТЕ доо, Делта холдинг, Матијевић аграр, MK Agriculture и Almex, уз представнике научне заједнице и отворен дијалог свих учесника.

Учесници скупа били су представници: надлежних министарстава и секретаријата (пољопривреде и заштите животне средине), локалне самоуправе као доносиоци одлука; представници научне заједнице из области науке о земљишту и агроекологије; представници привреде – компанија из сектора пољопривреде са великим земљишним површинама; удружења пољопривредника и младих пољопривредника; представници НВО из сектора пољопривреде и заштите животне средине, међународних организација UN, GIZ, WWF, USAID; представници страних и домаћих компанија и удружења попут FIC, AmCham, PKS; и други.

Одељење за ликовне уметности

2017.

„Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века”

У Матици српској је 7. новембра 2017. године приређен Научни скуп „Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века”, поводом 120 година од рођења архитекте Ђорђа Табаковића и 40 година од смрти сликара Ивана Табаковића.

Организациони одбор скупа радио је у саставу: др Александар Кадијевић, др Лидија Мереник, др Владимир Симић, др Симона Чупић, др Тијана Палковљевић Бугарски, Владимир Митровић, Донка Станчић и Марта Тишма.

Носиоци скупа били су проф. др Александар Кадијевић (Филозофски факултет у Београду) и проф. др Лидија Мереник (Филозофски факултет у Београду). Рад скупа одвијао се у две сесије: прва сесија „Личност и дело Ивана Табаковића” и друга сесија „Личност и дело Ђорђа Табаковића”. Радове је са визуелном подршком изложио 21 учесник.

У 2017. години сусрела су се два значајна датума за историју српске уметности: 120 година од рођења архитекте Ђорђа Табаковића (Арад, 3. V 1897. – Нови Сад, 1. IX 1971) и 40 година од смрти сликара Ивана Табаковића (Арад, 10. XII 1898. – Београд, 27. VI 1977). Ова двојица чланова угледне арадске породице оставила су иза себе огроман траг у српској уметности XX века. Ђорђе Табаковић, једна од водећих личности модерне српске архитектуре, реализовао је бројна дела широм Војводине, док је само у Новом Саду пројектовао и извео више од педесет грађевина различитих намена, од приватних кућа и вила, преко стамбених зграда, до фабрика и јавних установа. Његов брат Иван се такође потврдио као славни српски сликар, а потом и као професор Академије примењених уметности у Београду и члан Српске академије наука и уметности.

Поред обележавања годишњица, циљ скупа био је да путем изворних научних прилога допринесе даљим и продубљеним уводима у дело и живот Ђорђа и Ивана Табаковића. У рад скупа били су укључени афирмисани домаћи и страни научници (по позиву), али и млађи сарадници и истраживачи, што је допринело њиховој јавној афирмацији. Учествовањем на скупу добили су прилику да прикажу нове интерпретативне методе на уметничкој заоставштини двојице славних уметника,

а отворила им се и могућност за публиковање нове и непознате грађе. Све то је кумулативно допринело новим сазнањима о поменутим личностима, али и о кључним феноменима српске уметности XX века. Публикација у виду зборника радова са научног скупа или тематског зборника биће објављена 2018. године

Одељење за сценске уметности и музику

2017.

Научни скуп и изложба поводом стогодишњице рођења Рудолфа Бручија

У Матици српској је 30. марта 2017. године одржан први дан међународног научног скупа „Живот и дело Рудолфа Бручија – композитор у процепу између естетика и идеологија", који је посвећен стогодишњици рођења овог нашег истакнутог композитора. Научни скуп је реализован у сарадњи Матице српске и Академије уметности у Новом Саду. На свечаном отварању говорили су Синиша Бокан, декан Академије уметности, и проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске. У музичком делу програма изведена је композиција Рудолфа Бручија *Међимурска* (за кларинет и клавир). Свирали су Васа Вучковић, кларинет, и Наташа Пенезић, клавир. Своје радове представиле су проф. др Мирјана Веселиновић Хофман и др Мелита Милин.

Скуп се одвијао у две сесије. На првој сесији, којој је председавао проф. др Богдан Ђаковић, радове су представили проф. др Соња Маринковић и др Аница Сабо; др Свенка Савић и др Вера Обрадовић; др Иван Моди (Ivan Mody) из Велике Британије. Другој сесији председавала је проф. др Соња Маринковић, а радове су представили мр Зоран Мулић, др Ивана Медић и мр Борислав Чичовачки. Други дан скупа одржан је у Мултимедијалном центру Академије уметности у Новом Саду.

У склопу обележавања стогодишњице рођења знаменитог композитора Рудолфа Бручија у Матици српској је 30. марта 2017. године отворена изложба под називом „Избор из Личног фонда 'Рудолф Бручи (1917–2002)'". На отварању су говорили проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске, и др Немања Совтић, аутор изложбе. Шездесетак експоната које је син Рудолфа Бручија поклонио Матици српској представља репрезентативни део недавно формираног личног фонда. Иако је непосредан повод овој изложби обележавање стогодишњице композиторовог рођења, она има за циљ и да јавности предочи да је Лични фонд „Рудолф Бручи (1917–2002)" обрађен и доступан истраживачима у Рукописном одељењу Матице српске. Изложба је трајала до 30. априла 2017. године.

2019.

„Југословенска идеја у/о музици"

У Матици српској, 25. и 26. маја, одржан је Међународни научни скуп „Југословенска идеја у/о музици". Суорганизатори скупа били су Матица српска и Музиколошко друштво Србије. Присуствовање на скупу било је отворено како за стручну тако и за ширу публику.

На научном скупу „Југословенска идеја у/о музици" представљена су актуелна проучавања у оквиру више тематских области које обухватају проблематику југословенске идеје у и о уметничкој и популарној музици, као и музичком фолклору. Посебна пажња посвећена је питањима историографије, деловању музичких институција, фестивала и, уопште, феноменима који су имали кључну улогу у дефинисању југословенског идентитета у музици.

Скуп су подржали: Министарство културе и информисања Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама.

Одељење за ликовне уметности

2017.

Округли сто посвећен проф. др Мирославу Тимотијевићу

У Матици српској је 18. децембра 2017. године одржан округли сто посвећен проф. др Мирославу Тимотијевићу (1950–2016). О лику и делу проф. др Мирослава Тимотијевића говорили су др Драган Станић, др Бранка Кулић, др Игор Борозан, др Тијана Палковљевић Бугарски и др Владимир Симић.

Обележавање јубилеја

2016.

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ

Светски дан поезије Матица српска и Библиотека Матице српске обележиле су 21. марта програмом посвећеним Матији Бећковићу. О признатом песнику и академику говорили су проф. др Јован Делић, Иван Негришорац и Селимир Радуловић. Матија Бећковић је одржао беседу о поезији и говорио је своје стихове. У музичком делу програма учествовали су Младен Јовичић Мишко уз пратњу Саше Кочића, гитаристе. Програм је водила и казивала стихове Матије Бећковића Исидора Поповић. Свечана сала Матице српске била је претесна да прими све који су дошли.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 100-ГОДИШЊИЦЕ ОСНИВАЊА ПРВЕ СРПСКЕ ДОБРОВОЉАЧКЕ ДИВИЗИЈЕ И ЊЕНИХ БОРБИ У ДОБРУЏИ

У Матици српској, 26. априла 2016. године, у организацији Матице српске и Банатског културног центра, одржана је свечана академија поводом стогодишњице оснивања Прве српске добровољачке дивизије и њених борби у Добруџи.

Присутну публику, госте и представнике медија са неколико пробраних речи поздравили су: проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, Славиша Грујић, покрајински секретар за културу и јавно информисање, и Видоје Голубовић, председник Удружења ратних добровољаца 1912–1918. и њихових потомака и поштовалаца из Београда. О историјату Прве српске добровољачке дивизије беседио је др Милан Мицић, а у музичком делу програма учествовали су Изворна група „Звуци с камена" и Новосадски камерни хор. Програм је водила Гордана Ђурђевић Димић, првакиња Драме Српског народног позоришта, а пригодан избор из текстова о Првој српској добровољачкој дивизији и њеном учешћу на фронту казивао је Миодраг Петровић, глумац Српског народног позоришта.

Прва српска добровољачка дивизија основана је 29. априла 1916. године у Одеси. Састојала се од Срба аустроугарских држављана руских ратних заробљеника који су се из руског заробљеништва пријавили добровољно у српску војску. Били су то Срби из Баната, Бачке, Срема, Барање, Босне, Херцеговине, Лике, са Баније, Кордуна, из Далмације, Славоније који су чином добровољног ступања у

српску војску жртвовали себе, своје породице и своју имовину јер је њихов чин Аустроугарска сматрала велеиздајом. Они су актом ступања у српску војску показивали жељу српског народа из крајева из којих су потицали за уједињењем са Краљевином Србијом у један државни оквир и били су после окупације Србије 1915. године једина и последња војничка попуна српске војске.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 75-ГОДИШЊИЦЕ ОСНИВАЊА УСТАШКОГ ЛОГОРА „ЈАСЕНОВАЦ" У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ

У Свечаној сали Матице српске, 4. маја 2016. године, одржано је предавање поводом обележавања 75-годишњице оснивања усташког логора „Јасеновац" у Независној Држави Хрватској.

О геноцидној политици НДХ говорио је академик Василије Ђ. Крестић. Обраћајући се присутнима, академик Крестић је кроз изводе из релевантних докумената показао да је геноцидна идеја Хрватске као начин решавања српског питања присутна од друге половине 19. века и да је било само питање времена када и како ће бити реализована. Такође је истакао да је хрватска политичка мисао заснована на хрватском државном и повесном праву била и, до данашњих дана остала, дубоко прожета идејом геноцидног решења српског питања. Идеје о геноцидном уништавању Срба и стварању велике етничке и римокатоличке Хрватске надживљавале су све државне оквире и оне су се провлачиле од Старчевића, Кватерника, Павлиновића, Јосипа Франка, Супила, Радића и Павелића па све до Туђмана. Академик Крестић закључио је да немамо право да се уљуљкујемо у осећање да се геноцид не може поновити, пошто многа дешавања у данашњој Хрватској показују да вековно усађивана нетрпељивост и мржња према Србима нису нестале, да не јењавају и да се учестало испољавају.

О логору „Јасеновац" говорила је проф. др Мира Радојевић и истакла да је „Јасеновац" најстрашнија српска реч и симбол непојмљивог зла. Презицизан број жртава у овом логору никада се неће утврдити, али је до данас именом и презименом утврђено око 200.000 жртава. Многе жртве убијене су или умрле а да нису ни стигле до логора. Нарочито у последњим месецима Другог светског рата (од јесени 1944. до априла 1945) у логор „Јасеновац" депортовани су сви логораши и затвореници свих логора и затвора на територији НДХ како би били убијени. Међутим, како су део тих убистава обавиле „дивље усташе" 1941. и 1942. године, као и у последњим месецима Другог светског рата, дефинитиван број никада се неће утврдити.

На крају предавања, којим је обележена седамдесетпетогодишњица оснивања усташког логора „Јасеновац", приказан је документарни филм „А Бог је ћутао", у којем говори преживели заточеник Садик Данон (1923–2009).

У оквиру овог циклуса 13. маја 2016. године одржано је још једно предавање. Беседио је професор Богољуб Шијаковић на тему „Култура памћења и брига за жртву". Поздравну реч присутнима и краћи увод о теолошком и филозофском раду господина Шијаковића одржао је проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

Професор Шијаковић нагласио је да се српски народ невољно и славно убројио међу неколика народа са процентуално великим цивилним и војним жртвама у историји 19. и 20. века. Због тога је обавеза и потреба да се успостави меморијална установа српским жртвама „Споменик жртве". Ова потреба је пре свега идентитетске и егзистенцијалне природе која је морална и онтолошка. Професор Шијаковић у свом излагању искористио је прилику да објасни какав смисао има жртва у нашој хришћанској вери. Истина из перспективе жртве као субјекта битно се разликује од истине из перспективе насиља које тражи жртву као објект. Насиље стигмати-

зацијом конструише жртву као објект и тако рационализује своје поступке, оно демонизује жртву и тако прикрива светост жртве. Памћење води ка свести појединца али и колективној и друштвеној свести. Она је ускладиштена у производима културе а функционално је присутна у друштвеним односима. Жртве које су наши преци поднели део су идентитета нашег народа, а основни и најмањи дуг који ми морамо да одужимо према њима јесте да изградимо културу памћења жртава.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 100-ГОДИШЊИЦЕ БИТКЕ НА КАЈМАКЧАЛАНУ

У Матици српској, 30. септембра 2016. године, приређен је свечани програм у част стогодишњице Битке на Кајмакчалану. Свечаност је отворила Изворна група „Звуци с камена", химном „Боже, правде". Потом је прочитано писмо његовог краљевског височанства престолонаследника Александра упућено Матици српској поводом овог догађаја. Присутне је поздравио генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић, који је у својој уводној речи говорио о голготи српског народа током преласка преко Албаније. Генерални секретар је у свом говору истакао да, уколико је повлачење преко Албаније представљало смрт Србије, Битка на Кајмакчалану значила је њен васкрс.

Присутне је, у име Покрајинске владе, поздравио подсекретар Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама Хаџи-Зоран Лазин. Др Исидора Поповић, стручни сарадник Матице српске, изговорила је песму Љубомира Симовића „Источнице" а о Бици на Кајмакчалану беседио је др Милан Мицић, који је ослобађање Кајмакчалана симболично представио као пролаз кроз „капију слободе". Прочитан је и текст о Добровољачком одреду, а присутни су били у прилици да чују и неколико потресних личних сведочења преживелих војника Битке на Кајмакчалану. Група „Звуци с камена" извела је одломке из две нумере – „Чини ми се, душо моја, да је Србија" и „Знаш ли одакле си, сине". На крају програма, др Исидора Поповић изговорила је песму „Плава гробница" Милутина Бојића. Програм је завршен изведбом делова песама „Креће се лађа француска" и „Тамо далеко".

Свечаности су присуствовали бројни гости – представници Покрајинске владе и Скупштине Војводине, представници градске власти, представници Српске православне цркве, Војске Србије, Скупштине општине Србобран, као и представници Удружења потомака добровољаца 1912–1918. године из Сомбора, Алексе Шантића, Растине, Сирига, Руског Села, Војвода Степе… Због раније преузетих обавеза, председник САНУ, академик Владимир С. Костић, није био у могућности да присуствује овом догађају, о чему је обавестио Матицу српску.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 500-ГОДИШЊИЦЕ СМРТИ ЂОРЂА (МАКСИМА) БРАНКОВИЋА

У Свечаној сали Матице српске, 15. новембра 2016. године, одржано је предавање поводом 500-годишњице смрти Ђорђа (Максима) Бранковића, српског деспота и београдског митрополита. Поздравну реч присутнима упутио је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске. О Ђорђу Бранковићу, његовој породици и ceобама као судбини истакнутих личности српског позног средњег века говорила је проф. др Светлана Томин са Филозофског факултета у Новом Саду. Мр Драган Тубић излагао је о Ђорђу Бранковићу у *Српском биографском речнику*, а проф. др Петер Рокаи, редовни професор новосадског Филозофског факултета у пензији, у свом обраћању дао је нови прилог биографији овог истакнутог члана породице Бранковић.

2017.

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ

Матица српска је 21. марта 2017. године обележила Светски дан поезије свечаним програмом „Песник Рајко Петров Ного". Светски дан поезије је 1999. године, под слоганом „Дијалог међу цивилизацијама посредством поезије", прогласио Унеско. „Сврха проглашења Светског дана поезије јесте допринос промоцији читања, писања, објављивања и учења поезије у читавом свету, као и подстицање националних, регионалних и интернационалних поетских покрета".

О песнику су говорили проф. др Јован Делић, Иван Негришорац и Ђорђо Сладоје. Своје стихове и беседу о поезији говорио је академик Рајко Петров Ного.

У музичком делу програма Виктор Ђукнић, студент мастер студија гитаре на Академији уметности у Новом Саду, у класи професора Срђана Тошића, извео је две композиције.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 125-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА ИВЕ АНДРИЋА

У оквиру обележавања 125-годишњице рођења Иве Андрића, у Матици српској је 26. децембра 2017. године одржан програм „Књижевни свет и његово тумачење". Говорили су проф. др Славко Гордић, др Жанета Ђукић Перишић, проф. др Јелена Новаковић и др Марко Недић. Одломке из одабраних текстова читала је др Исидора Поповић.

„ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ" У МАТИЦИ СРПСКОЈ

Пројекат под називом „Дани Српске у Србији" покренут је 2013. године с идејом да се Србији и њеним грађанима на увек нов и јединствен начин представе Република Српска и њени потенцијали.

У оквиру програма „Дани Српске у Србији" у Матици српској су организоване две манифестације: проф. др Ранко Поповић, професор Филолошког факултета у Бањалуци, 18. септембра 2017. године одржао је предавање „125-годишњица Иве Андрића", а 19. септембра су Ранко Рисојевић, Предраг Бјелошевић, Јованка Стојчиновић Николић и Златко Јурић, писци из Удружења књижевника Републике Српске, одржали песничко вече. На почетку обе манифестације присутнима се обратио генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић, а у име Представништва Републике Српске у Србији Душко М. Петровић. Песничко вече водила је др Исидора Поповић.

2018.

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ

Светски дан поезије Матица српска је обележила 21. марта 2018. године програмом посвећеном Драгану Јовановићу Данилову. О признатом песнику, есејисти, прозном писцу, ликовном критичару и његовој поезији говорили су Иван Негришорац и проф. др Ђорђе Деспић, а о зборнику радова *Поезија Драгана Јовановића Данилова* др Јелена Марићевић. Песник Драган Јовановић Данилов казивао је своје стихове и своја поетска уверења.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 100 ГОДИНА ОД ЗАВРШЕТКА ВЕЛИКОГ РАТА И ПРИСАЈЕДИЊЕЊА ВОЈВОДИНЕ КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

Матица српска је током 2018. године низом активности реализовала програме посвећене обележавању догађаја пре, током и након Првог светског рата. У уторак,

29. маја 2018. године, поводом обележавања 170. годишњице Мајске скупштине, одржано је предавање „Мајска скупштина – у свом и нашем времену". У петак, 2. новембра 2018. године, у Матици српској, у оквиру програма обележавања 100-годишњице присаједињења Војводине Краљевини Србији и 170-годишњице Мајске скупштине, одржан је научни скуп „Срби у Угарској 1848–1918: од Мајске до Велике народне скупштине". Објављен је зборник радова *Први светски рат и Уједињење* који садржи текстове са предавања која су одржана у Матици српској током 2017. године, у оквиру истоименог циклуса.

ПРОСЛАВА 170 ГОДИНА ОД МАЈСКЕ СКУПШТИНЕ У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА

Свечана академија поводом обележавања 170. годишњице одржавања Мајске скупштине, када је проглашено оснивање српске Војводине, одржана је у уторак 15. маја 2018. године у Сремским Карловцима. Свечаности је претходила света литургија у Саборној цркви коју је служила Његова светост патријарх српски господин Иринеј. Свечана академија један је од кључних догађаја којим се у току 2018. године обележавала стогодишњица од присаједињења Војводине Краљевини Србији. Академик Василије Ђ. Крестић одржао је беседу „Мајска скупштина 1848. године" у којој је нагласио да је Мајска скупштина била резултат столетних тежњи српског народа у Хабзбуршкој монархији, као и да је на темељима Мајске скупштине у другој половини 19. века грађена целокупна политика Срба у Угарској.

ПРЕДАВАЊЕ „МАЈСКА СКУПШТИНА – У СВОМ И НАШЕМ ВРЕМЕНУ"

У Матици српској, у уторак, 29. маја 2018. године, поводом обележавања 170. годишњице Мајске скупштине, одржано је предавање „Мајска скупштина – у свом и нашем времену". Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Предавач је била проф. др Љубомирка Кркљуш, секретар Одељења за друштвене науке Матице српске. Током предавања указано је на тековине револуције 1848. године које су отвориле пут оснивању Српског националног покрета, а посебно је истакнут историјски значај Мајске скупштине у данашњем историјском контексту.

ПЕСНИЧКО ВЕЧЕ ПОВОДОМ 100-ГОДИШЊИЦЕ ПРИСАЈЕДИЊЕЊА ВОЈВОДИНЕ СРБИЈИ И УЈЕДИЊЕЊА ЦРНЕ ГОРЕ СА СРБИЈОМ

Дана 8. децембра 2018. године, у Свечаној сали Матице српске, у организацији Матице српске и Српског националног савјета Црне Горе, поводом обележавања стогодишњице присаједињења Војводине Србији и уједињења Црне Горе са Србијом одржано је песничко вече. Поздравне речи присутнима су упутити председник Матице српске проф. др Драган Станић и председник Српског националног савјета др Момчило Вуксановић.

У програму су учествовали песници из Војводине, Србије и највише из Црне Горе, како би представили савремену поезију двеју земаља: Мирослав Алексић, Благоје Баковић, Милица Бакрач, Радован Влаховић, Будимир Дубак, Гојко Ђого, Новица Ђурић, Милица Краљ, Драган Лакићевић, Бећко Милачић, Милутин Миићовић, Иван Негришорац, Ненад Раденковић Јеро, Селимир Радуловић и Ђорђо Сладоје. У уметничком програму наступили су оперска певачица Зорица Белић и појац Љуба Манасијевић. Програм је водила Ивана Крушчић.

ПОЕЗИЈА И СТВАРНОСТ МИЛОША ЦРЊАНСКОГ

У Матици српској 26. децембра 2018. године обележена 125-годишњица рођења Милоша Црњанског програмом под називом „Поезија и стварност Милоша Црњанског". У програму су учествовали проф. др Александар Петров, проф. др Бојана Стојановић Пантовић, проф. др Горана Раичевић, др Светлана Милашиновић и др Марко Недић.

Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а програм је водила и читала одабране песме Милоша Црњанског др Исидора Поповић.

2019.

СЕЋАЊЕ НА МИЛОРАДА ПАВИЋА

У петак, 22. новембра 2019. године, у Малој сали Матице српске одржан је програм посвећен сећању на великог српског писца Милорада Павића, поводом 90 година од рођења, 10 година од смрти и 35 година од објављивања *Хазарског речника.* Том приликом представљен је зборник радова *Милорад Павић: становник светске књижевности* (Матица српска, 2019), који је приредио Иван Негришорац. На промоцији су о Милораду Павићу говорили госпођа Јасмина Михајловић, проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ, др Марко Недић и Иван Негришорац. Програм је подржала Градска управа за културу Града Новог Сада. Сва предавања су снимљена и могу се погледати у видео-архиви сајта Матице српске.

У ЗНАКУ ВЕЛИКИХ ЈУБИЛЕЈА ПРЕДСТАВЉЕНА ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ НИШКИХ ЦЕНТАРА

У Свечаној сали Матице српске, у понедељак 18. фебруара 2019. године, представљена је издавачка делатност нишких центара: Центра за византијско-словенске студије Универзитета у Нишу, Центра за црквене студије и Међународног центра за православне студије. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а о издањима су говорили: проф. др Зоран Николић, саветник ректора Универзитета у Нишу, проф. др Драгиша Бојовић, управник Центра за византијско-словенске студије, и доц. др Борис Стојковски, са Филозофског факултета у Новом Саду.

Професор Николић је нагласио значај оснивања Центра за византијско-словенске студије и истакао улогу нишких центара у оснивању Међународне научне мреже Pax Byzantino-Slava.

Доц. др Борис Стојковски представио је зборник *Српска краљевства у средњем веку*, са научне конференције организоване у Краљеву поводом осам векова од крунисања краља Стефана Првовенчаног. Надахнуто је говорио и о зборнику *Божидар Вуковић и српска књига у Венецији*, који је објављен поводом петстоте годишњице од штампања прве књиге у Вуковићевој штампарији у Венецији.

Проф. др Драгиша Бојовић говорио је о најзначајнијим издањима нишких центара. Истакао је да су ови центри (нарочито Центар за црквене студије), поред поменутих јубилеја, обележили вредним издањима и друге значајне годишњице: 1700 година Миланског едикта, 140 година Призренске богословије и др. Посебно је говорио о тематском броју *Црквених студија: Свети Сава и осам векова Српске цркве*, који представља први значајан научни допринос обележавању великог јубилеја Српске православне цркве. Значајне прилоге у двотомном броју објавили су и многи новосадски професори.

Издавачи су промовисана издања поклонили Библиотеци Матице српске и богословији у Сремским Карловцима.

ОБЕЛЕЖЕН *СВЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ*

Светски дан поезије Матица српска је обележила 21. марта 2019. године програмом „Портрет песника Милосава Тешића". Том приликом представљене су збирка песама *Калоӣера Пера* Милосава Тешића и студија Александра Јовановића *Сӣих и ӣамћење – О ӣоезији и ӣоеӣици Милосава Тешића*. О песнику и студији Александра Јовановића говорили су проф. др Радивоје Микић, проф. др Зорана Опачић и проф. др Александар Јовановић. Током програма стихове из своје збирке казивао је Милосав Тешић.

На почетку програма присутне је поздравио проф. др Драган Станић, представио учеснике и рекао: „Имам част да поздравим једног од најзначајнијих живих српских песника Милосава Тешића. [...] Овим програмом жалим оне који нису дошли вечерас, јер заиста има шта да се чује. Овим обележавамо Светски дан поезије. Светски дан поезије је предиван празник и ваљало би га славити онолико колико славимо поезију у себи и у култури којој припадамо".

Предавања

2016.

ПЕСНИЧКО ВЕЧЕ СРПСКИХ И РУМУНСКИХ ПЕСНИКА ИЗ ТЕМИШВАРА

У Свечаној сали Матице српске 1. јуна 2016. године одржано је песничко вече српских и румунских песника из Темишвара. Повод је био жеља да се прикаже на који начин заједно живе и делују два народа и њихове језичке и књижевне културе.

Председник Матице српске Драган Станић поздравио је присутну публику, госте и представнике медија, подсећајући да су Нови Сад и Темишвар градови побратими, а њихови становници по много чему слични. „Ту је врло слична културолошка ситуација, као што је код нас у Новом Саду и Војводини, где живи више нација и где је потребно учинити много тога да једни друге боље упознамо и не живимо као странци једни поред других", додао је он.

Присутнима се обратио и угледни књижевни критичар и универзитетски професор Корнел Унгуреану и том приликом рекао: „Радујемо се сусрету са српским и румунским писцима из Новог Сада. Са нама су и српски писци из Темишвара. Сви ми овим сусретима заједно дајемо значајне димензије сарадњи две књижевности". Затим је одржао предавање „Румунско-српски књижевни монолози и дијалози"

„Савез писаца Румуније и њему сродне организације у Темишвару, као и Матица српска, Друштво књижевника Војводине и сличне институције у Новом Саду јесу темељи и стубови трајања српског и румунског народа", нагласио је Славомир Гвозденовић, књижевник и српски посланик у румунском парламенту.

Своју поезију говорили су песници Адријан Боднару, Роберт Шербан, Славомир Гвозденовић и Горан Мракић, док је преводе румунских песама на српском читала Исидора Поповић.

ЖАР И ПЕПЕО – ЈЕВРЕЈИ У ДЕЛИМА АЛЕКСАНДРА ТИШМЕ

У Матици српској је 28. јуна 2016. године проф. др Драган Кујунџић одржао предавање. Међу писцима бивше Југославије мало њих је као Александар Тишма (1924–2003) систематично писало о животу Јевреја и насиљу историје, као и о национализму сваке врсте. Тишма је први и вероватно до сада једини аутор из бивше Југославије који је насловио роман по протагонисти, преживелом Јеврејину, у овом

случају Мирославу Бламу (*Књига о Бламу*, 1972), и који је много писао о патњама једне јеврејске породице, као што је породица Роберта Кронера (*Употреба човека*, 1980) – рекао је професор др Драган Кујунџић, Новосађанин који већ три деценије живи у Америци и предаје на тамошњим универзитетима. Шеф је Катедре за јеврејске, германистичке и славистичке студије, филм и медије на државном универзитету Флориде, као и велики познавалац Тишминог дела, које га, како каже, прати кроз целу његову досадашњу академску каријеру.

Приликом представљања предавача председник Матице српске проф. др Драган Станић између осталог је нагласио да је Матица српска објавила 1983. године његову књигу *Керитичке вежбе* у Едицији „Прва књига".

ПРЕДАВАЊЕ „GROWING BETTER CROP ROOTS: MOLECULAR MARKERS ASSOCIATED WITH ROOT TRAITS"

Проф. др Зед Ренгел (Zed Rengel) 20. октобра 2016. године одржао је предавање „Growing better crop roots: molecular markers associated with root traits". Уводне речи упутили су академик Рудолф Кастори, секретар Одељења Матице српске за природне науке, др Горан Бекавац, саветник за генетику и оплемењивање биљака, и др Ивица Ђаловић, научни сарадник са Института за ратарство и повртарство у Новом Саду. Проф. др Зед Ренгел професор је на универзитету Западне Аустралије и има богату научну и радну биографију. Ово релевантно и интересантно предавање учеснике је подстакло на живу размену мишљења.

ЦИКЛУС ПРЕДАВАЊА „ХЕРОЈСКЕ ГОДИНЕ И ПЕТРАШКО ДОБА (АУСТРО-ТУРСКИ РАТ 1716–1718)"

У оквиру пројекта „Обележавање 300 година од Петроварадинске битке" током 2016. године реализован је циклус предавања „Херојско доба и петрашке године (Аустро-турски рат 1716–1718)". Прво предавање „Битка код Петроварадина" одржано је 23. новембра у Матици српској. Предавање је одржао проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске. Поред бројних пријатеља и чланова Матице српске, предавању су присуствовали гости из Матице словачке и др Милан Мицић, помоћник покрајинског секретара за културно наслеђе. Друго предавање, „Аустро-турски рат 1716–1718 и Срби", одржано је 7. децембра у Матици српској. Предавање је одржао проф. др Владан Гавриловић. Поздравну реч упутио је проф. др Бранко Бешлин. Треће и последње предавање у овом циклусу одржала је проф. емеритус др Марија Клеут 14. децембра на тему „Петрашев Ерлангенски рукопис".

2017.

ПРЕДАВАЊЕ „ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ ГРАБОВАН И СРПСКО БАРОКНО СЛИКАРСТВО"

У Свечаној сали Матице српске 5. маја 2017. године одржано је предавање „Јован Четиревић Грабован и српско барокно сликарство". О лику и делу овог српског барокног сликара говорила је доц. др Александра Кучековић, а поздравне речи упутио је доц. др Владимир Симић, секретар Одељења за ликовне уметности Матице српске.

Др Кучековић је у предавању навела да у оквирима развоја српског црквеног сликарства друге половине XVIII века Јован Четиревић Грабован заузима специфично место, одређено како његовим пореклом и уметничким образовањем, тако и особеним стилом и иконографијом. Цинцарског порекла, из Грабова у средњој

Албанији, где је породица Четири генерацијама неговала сликарску професију, у Хабзбуршку монархију прелази након 1769. и, настанивши се трајно у Осијеку, подупрт снажним везама међу цинцарским трговачко-занатским колонијама у славонским и хрватским градовима, али и изразитом личном предузимљивошћу, развија плодну делатност која је привукла пажњу истраживача још почетком XX столећа. Иако је значајан део Четиревићевих остварења нестао, број сачуваних иконостаса и појединачних икона омогућава сагледавање његовог готово монополског положаја међу сликарима који су радили у Славонији и Хрватској у последњој четвртини XVIII века. Четиревићево сликарство, на споју јужнобалканских и средњоевропских постулата, произашло из синтезе поука позновизантијских ерминија, словенског (кијевског) барока и западноевропских графичких предложака, одговарало је укусу православних црквених општина у доминантно католичким подручјима, где је ова јединствена синергија „традиције и барока" обележила репрезентативну визуелну културу северозападних области Карловачке митрополије.

ЦИКЛУС ПРЕДАВАЊА „ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И УЈЕДИЊЕЊЕ"

У оквиру пројекта „Први светски рат и Уједињење", током 2017. године одржано је 16 предавања и изложба „Српкиња – хероина великог рата":

- 23. марта предавање „Срби и Југославија" одржао је проф. др Љубодраг Димић, дописни члан Српске академије наука и уметности и редовни професор на Филозофском факултету у Београду;
- 6. априла предавање „Француска и стварање Краљевине СХС" одржао је др Станислав Сретеновић, виши научни сарадник са Института за савремену историју;
- 12. априла предавање „Фебруарска револуција у Русији, Никола Пашић и Крфска декларација" одржао је др Андреј Леонидович Шемјакин, са Института за словенске студије Руске академије наука из Москве;
- 27. априла предавање „Од пораза до уједињења: српска војска 1876–1920. године" одржао је др Далибор Денда, са Одељења за војну историју Института за стратегијска истраживања Министарства одбране Републике Србије;
- 11. маја предавање „Језик пропаганде Првог светског рата на примеру Аустроугарске монархије и Краљевине Србије" одржала је мр Гордана Илић, са Института за славистику Универзитета у Бечу;
- 16. маја предавање „Силе Антанте и голгота Србије 1915" одржао је проф. др Милош Ковић, са Филозофског факултета у Београду;
- 13. јуна, у заједничкој организацији Матице српске и Балканкулта, отворена је изложба „Српкиња – хероина великог рата". Присутне је поздравио проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, а о изложби је говорио Димитрије Вујадиновић, аутор. Након отварања изложбе, на исту тему, одржан је округли сто на којем су учествовали: Драгана Букумировић, публициста; проф. др Владислава Гордић Петковић, Филозофски факултет, Нови Сад; проф. др Милена Драгичевић Шешић, Факултет драмских уметности, Београд; Првослав Плавшић, психолог; Даница Радовић, новинар; проф. др Светлана Томин, Филозофски факултет, Нови Сад; и Владимир Чех, Институт за историју оглашавања, Београд;
- 13. јуна предавање „О женском јунаштву – српске жене у одбрани отаџбине" одржала је др Јасмина Миловановић, научни сарадник, Иститут за савремену историју;
- 12. октобра предавање „Топлички устанак 1917" одржала је проф. др Божица Младеновић, са Филозофског факултета у Нишу;

– 17. октобра предавање „Уједињење Србије и Црне Горе 1918. године” одржао је проф. др Александар Животић, са Филозофског факултета у Београду;
– 25. октобра предавање „Октобарска револуција 1917. године” одржали су доц. др Алексеј Тимофејев, са Филозофског факултета у Београду и Института за новију историју Србије, и проф. др Јарослав Вишњаков, са Московског државног института за међународне односе;
– 31. октобра предавање „Ратници за српство, чувари Југославије” одржао је др Милан Мицић;
– 6. новембра предавање „Доминација или потчињеност: Срби у Хрватској, Славонији и Далмацији и ’великосрпска хегемонија’ у Краљевини СХС (1918–1929)” одржала је проф. др Софија Божић, Институт за новију историју Србије;
– 9. новембра предавање „Југословени у Октобарској револуцији” одржао је академик Никола Б. Поповић, члан Академије наука и умјетности Републике Српске;
– 22. новембра предавање „Културни изасланици Србије у Великој Британији током Великог рата и њихов утицај на британску слику Србије” одржао је проф. др Слободан Г. Марковић, са Факултета политичких наука Универзитета у Београду;
– 24. новембра предавање одржала је проф. др Мира Радојевић, Филозофски факултет у Београду;
– 1. децембра предавање „О правној природи Прводецембарског акта 1918. године о стварању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца” одржала је проф. др Љубомирка Кркљуш.

Овим циклусом предавања завршен је четворогодишњи програм (2014–2017) посвећен историји Првог светског рата који је реализован у Матици српској у оквиру Одељења за друштвене науке. Током трајања циклуса реализовано је 48 програма, од тога 40 предавања (два предавања су била пропраћена отварањем изложби), четири представљања књига које су се односиле на историју Првог светског рата и четири научна скупа у којима је Матица српска била суорганизатор. Током 2014. године објављен је зборник радова на основу одржаних предавања, а планирано је и да се почетком 2018. године објави још један зборник радова *Први светски рат и Уједињење*.

ПРЕДАВАЊЕ „КАРАЂОРЂЕ И ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК НА СЦЕНАМА СРБИЈЕ, БАЛКАНА И ЕВРОПЕ”

У Матици српској је 11. октобра 2017. године одржано предавање под називом „Карађорђе и Први српски устанак на сценама Србије, Балкана и Европе”. Говорио је проф. др Алојз Ујес, који је током свог вишедеценијског рада пронашао преко 50 драмских дела на шест језика о Карађорђу у драми и позоришту. Скоро ниједан војсковођа у историји није добио тако значајно место у позоришној уметности као Карађорђе. Пошто се ове године навршава 200 година од трагичне смрти вожда Карађорђа, ово предавање посветили смо тој годишњици и сећању на Карађорђа.

ПРЕДАВАЊЕ „ШТА ЗНАМО О ФЛОРИ СЛОВЕНИЈЕ?”

У Матици српској је 29. новембра 2017. године одржано предавање „Шта знамо о флори Словеније?”. Присутне госте и публику поздравио је академик Рудолф Кастори, секретар Одељења Матице српске за природне науке, а предавача, проф. др Нејца Јогана са Биотехничког факултета Универзитета у Љубљани, најавио је

проф. др Горан Аначков са Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду. Предавање је организовано у сарадњи са Ботаничким друштвом „Андреас Волни" и Научноистраживачким друштвом студената биологије и екологије „Јосиф Панчић".

ПРЕДАВАЊЕ И ИЗЛОЖБА „КАНАДСКЕ МЕДИЦИНСКЕ МИСИЈЕ У СРБИЈИ 1914–1918. ГОДИНЕ – CANADIAN MEDICAL MISSIONS IN SERBIA 1914–1918"

У оквиру програма Матице српске „Први светски рат и Уједињење", 6. новембра 2017. године, мср Софија Шкорић, библиотекар емеритус Универзитета у Торонту, одржала је предавање. На почетку програма уваженим гостима и присутној публици поздравним речима добродошлице обратио се проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и указао на важност очувања традиционално присних односа између Србије и Канаде, као и између народа наших земаља. Такође, председник Станић посебно је истакао вредност поменутих веза „искованих" у тешким временима и околностима подношења страховитих жртава које су оба народа „принела на олтар слободе и победе" у Првом светском рату. Истовремено, присутне је упознао са значајем делатности многобројне српске исељеничке заједнице у Канади која и данас предано ради на јачању и даљем развоју садржајне сарадње између два народа и две државе. У својим речима осврнуо се и на дугогодишњи научни, књижевни и хуманитарни рад мср Софије Шкорић у Канади, Сједињеним Америчким Државама и Србији.

Након излагања проф. др Драгана Станића скупу се обратила мср Софија Шкорић и у свом надахнутом предавању публици приближила историјска сазнања из периода када је велика епидемија тифуса захватила Србију у првим годинама Великог рата. Према речима госпође Шкорић, српска влада је тада упутила очајничке апеле свету тражећи медицинску помоћ. Поред британске, америчке, француске, руске, италијанске и грчке мисије, на позив српске владе одазвао се и тим канадског лекарско-болничког особља, па је из Канаде у Србију одмах стигло 34 лекара. Указано је да су припадници канадске лекарске мисије били добровољци мотивисани да помогну српском народу, свесни да у датим околностима ризикују и своје животе. Данас знамо да је преко 600 канадских добровољаца и регрутованог особља (лекара и болничарки) било упослено у Србији и на Солунском фронту, па је госпођа Шкорић нагласила да свако од њих појединачно заслужује наше признање, захвалност и нарочито сећање.

Након излагања мср Софије Шкорић, а уз асистенцију госпође Олгице Маринковић, сараднице за научне и културне везе Амбасаде Канаде у Србији, присутнима се обратио господин Брајан Александер Ебел, отправник послова и саветник Амбасаде Канаде у Републици Србији, који је на крају свог предавања отворио приређену изложбу. Уз исказану захвалност Матици српској и њеним часницима на указаном поверењу и добродошлици, господин Ебел је нагласио да је поред појединачних добровољаца Канада регрутовала, организовала и упутила на Солунски фронт (заједно са професионалним, искусним медицинским особљем) и три комплетне војне болнице, капацитета до 2000 кревета, и то са свим потребним санитетским материјалом. Након предавања и присутни су с великим занимањем погледали поставку поменуте изложбе, на којој је представљено 55 експоната са фотографијама, репродукцијама уметничких слика и вредним документима насталим из делатности канадских медицинских мисија и њихових припадника у Србији и на Солунском фронту у периоду између 1914. и 1918. године.

2018.

ПРЕДАВАЊЕ „У ПОТРАЗИ ЗА РАЈЕМ: ПРЕДСТАВЕ РАЈСКОГ ВРТА У УМЕТНОСТИ ПРВИХ ХРИШЋАНА”

У четвртак, 10. маја 2018. године, у Матици српској др Бранка Вранешевић одржала је предавање „У потрази за рајем: представе рајског врта у уметности првих хришћана”. Предавањем су обухваћени различити историјски периоди, од антике па све до касног средњег века, тако да су превазиђени оквири дефинисани насловом, али се све време говорило о константном човековом потрагом за рајем. Ово изванредно предавање инспирисало је слушаоце и оставило их са новим питањима, а пре свега са свешћу о томе да исконска чежња човековог духа кореспондира са савременим човеком. Уводни поздрав присутнима и завршну реч на овом догађају дао је секретар Одељења Матице српске за ликовне уметности др Владимир Симић.

ПРЕДАВАЊЕ „МАЈСКА СКУПШТИНА – У СВОМ И НАШЕМ ВРЕМЕНУ”

У Матици српској, у уторак, 29. маја 2018. године, поводом обележавања 170- годишњице Мајске скупштине, одржано је предавање „Мајска скупштина – у свом и нашем времену”. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Предавач је била проф. др Љубомирка Крклјуш, секретар Одељења за друштвене науке Матице српске. Током предавања указано је на тековине револуције 1848. године које су отвориле пут оснивању Српског националног покрета, а посебно је истакнут значај Мајске скупштине у данашњем историјском контексту.

2019.

ПРЕДАВАЊЕ „СРПСКА ТРАДИЦИОНАЛНА КУЛТУРА И КЊИЖЕВНОСТ”

У Матици српској, 26. септембра 2019. године, одржано је предавање „Српска традиционална култура и књижевност” којим се најстарија српска институција културе, књижевности и науке придружила манифестацији „Европски дан језика”. Програм је реализован у организацији Косовскометохијског одбора Матице српске, Гимназије „Јован Јовановић Змај” и Фондације „Симонида”. Специјални гости били су ученици и професори Гимназије Приштина – Лапље Село који су били у тродневној посети Новом Саду. Домаћини ученика били су ученици Гимназије „Јован Јовановић Змај”. Скуп је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Након тога предавања су одржали: проф. др Јасмине Јокић „Култ дрвета у српској традиционалној култури”; доц. др Драгољуб Перић „Како је српски вампир стекао светску славу” и асистент мастер Милош Јоцић „Баба вијештица у *Горском вијенцу*”.

У уметничком делу програма учествовали су др Исидора Поповић (водила је програм и прочитала одломак из Завештање језика Стефана Немање) и Женска певачка група Музичке школе „Исидор Бајић” под руководством професорке Валентине Летић. Група је извела композиције „Востани Сербије”, „Прионі мобо за лада”, „Даруј брале, даруј селе”, „Ој, ружо моја румена” и „Кад запјевам, пјевам радо”.

ПРЕДАВАЊЕ „ЧЕТИРИ СЛОВЕНАЧКА КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГА У СРПСКОЈ КУЛТУРИ” (ŠTIRJE SLOVENSKI KLASIČNI FILOLOGI V SRBIJI)

У оквиру наставка сарадње Матице српске и Словеначке матице, 16. октобра 2019. године у сали за седнице, академик Кајетан Гантар (Љубљана) одржао је предавање „Четири словеначка класична филолога у српској култури” (Štirje slovenski klasični filologi v Srbiji). Реч је о четворици угледних словеначких класичних филолога: Лука Зима (1830–1906), Албин Вилхар (1902–1975), Милан Грошељ (1902–1979) и Антон Совре (1885–1963), који су се обрели на свом професионалном путу у Србији, где су својим знањем дали велики допринос развоју и ширењу класичног образовања у српској средини, док су, с друге стране, њихово професионално искуство и знање стечено у Србији обогатили и словеначку средину. Госта из Љубљане и присутне поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Програм су подржали Министарство културе и информисања Републике Србије и Градска управа за културу Града Новог Сада.

ПРЕДАВАЊЕ „ПРЕВОДИЛАЦ НА РАЗМЕЂУ ФРАНЦУСКЕ И СРПСКЕ КУЛТУРЕ: САСВИМ ЛИЧНО ИСКУСТВО”

У сали за седнице Матице српске, 28. октобра 2019. године, француски преводилац Ален Капона одржао је предавање „Преводилац на размеђу француске и српске културе: сасвим лично искуство”. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а уводну реч дао је проф. др Миливој Сребро, есејиста, књижевни критичар и професор на Катедри за словенске студије Универзитета „Мишел де Монтењ” у Бордоу.

ПРЕДАВАЊЕ „СВЕТИ САВА И ПОСТАНАК СРПСКЕ АРХИЕПИСКОПИЈЕ”

Матица српска ове године слави Осам векова аутокефалности Српске православне цркве. Прославу је започела Светосавском беседом коју је одржао Његово преосвештенство митрополит загребачко-љубљански господин Порфирије (Перић). Матица је свој сто деведесет и трећи рођендан обележила беседом Његовог преосвештенства епископа бачког господина Иринеја, „Осам векова Српске архиепископије”. Након дуже паузе, због реновирања Матице српске, настављено је обележавање овог значајног јубилеја.

У Свечаној сали Матице српске, у понедељак, 18. новембра 2019. године, др Срђан Пириватрић, научни сарадник Византолошког института САНУ, одржао је предавање „Свети Сава и постанак Српске архиепископије”. Поздравну реч упутио је проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске.

Др Пириватрић је у веома занимљивом и инспиративном предавању говорио о постанку аутокефалне архиепископије свих српских и поморских земаља. Констатовао је да се тај догађај у научној историографији везује углавном за 1219. годину и схвата као последица сложеног сплета догађаја насталих у процесима општијег карактера и већег значаја на просторима источног Средоземља и његовог европског и малоазијског залеђа.

ПРЕДАВАЊЕ „СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, БИЛАНС ОСМОГ ВЕКА”

Поводом обележавања Осам векова аутокефалности Српске православне цркве Матица српске је наставила циклус предавања. У Свечаној сали Матице српске,

у среду, 27. новембра 2019. године, др Радмила Радић, научни саветник Института за новију историју Србије, одржала је предавање „Српска православна црква, биланс осмог века". Поздравну реч упутио је проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске.

Др Радић је међу историчарима један од најбољих познавалаца историје српске цркве у XX веку. У свом предавању подсетила је на два значајна јубилеја и на чињеницу да Српска православна црква у овој и наредној години обележава два догађаја: 800 година од добијања аутокефалности (1219) и сто година од уједињења српских православних црквених области (1920). По први пут, јавност у Србији могла је чути исцрпно и на чињеницама засновано предавање о билансу Српске православне цркве у XX веку. Др Радић је говорила кроз какве историјске фазе је црква пролазила током XX века: о ратним страдањима, о процесу уједињења, о промени политичког и идеолошког окружења и о правном оквиру функционисања цркве. На крају излагања осврнула се на стање у самој цркви али и на верничку популацију и ревитализације СПЦ у савременом друштву.

Издавачка делатност

Одељење за књижевност и језик

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ

2016.

У 2016. години, Редакција *Летописа* радила је у следећем саставу: Слободан Владушић, главни уредник, те чланови Уредништва: Ђорђе Деспић, Владимир Кецмановић и Тамара Крстић; секретар Редакције: Светлана Милашиновић; лектор: Мирјана Карановић; коректор: Бранислав Карановић; технички уредник: Вукица Туцаков; веб-дизајнер: Милан Шиђански.

У 2016. години изашло је дванаест свезака *Летописа Матице српске* (од тога два двоброја – јануар/фебруар и јул/август). Као што то традиција дуга безмало два века налаже, *Летопис* је и у 2016. години остао отворен за дела различитих поетичких оријентација која карактеришу савремену српску прозу и поезију. Текстови овог типа објављивани су у сталној рубрици „Поезија и проза".

Посебна пажња поклоњена је, као што је то било и ранијих година, тематима. У току 2016. године у *Летопису* су објављени следећи темати: „Српске цркве и манастири у књижевности", „Постдемократија", „Концепти теорије филма у XXI веку" и „Жарко Видовић" .

Летимичан преглед тема које су обележиле тематске блокове у *Летопису* илуструје жељу Уредништва да истовремено обележи значајне књижевноисторијске теме (попут рецимо увек занимљиве теме везане за српске цркве и манастире у улози својеврсних књижевних топонима), ревалоризује донекле заборављене песнике и писце (као што је нпр. Жарко Видовић), али и да прокрчи пут обради неких савремених и актуелних проблема (нпр. постдемократија). Као посебан куриозитет треба издвојити јулско–августовски број који је у целости посвећен анкети под називом „Поезија будућности". Овај експеримент, по замисли Уредништва, био је мотивисан покушајем да замислимо како ће поезија изгледати у временима која долазе. На анкету се одазвало тридесетак песника, песникиња, критичара и критичарки, које спаја поезија, а разликују се по годинама, поетикама и погледима на свет. Овако испољене разлике су добродошле, јер оне само потврђују и сведоче да је поезија била и остала једно од повлашћених места сусрета и испољавања личности.

Као и у претходним годинама, и ове године у рубрици „Сведочанства” објављена су пробрана предавања одржана у организацији Матице српске, као и текстови посвећени великанима српске и светске књижевности.

У рубрици „Есеји” обрађиване су, између осталих, књижевне и историјске теме везане за култ значајних личности из ових области. У рубрици „Прикази књига”, као што је то и уобичајено, приказана су значајна прозна и песничка дела која су обележила 2016. годину. Такође, значајан простор уступљен је важним књигама из области есејистике или филозофије, као и појединим преведеним књигама.

Рубрика „Летопис сурфовања” и ове године је донела тридесетак кратких приказа сајтова из домена књижевности, науке и уметности. Притом, посебна пажња поклоњена је садржајима на српском језику.

Рубрика „Прикази филмова” донела је занимљиве текстове о савременој европској и светској кинематографији, а рубрика „Блог” потврдила је настојање Уредништва да стави акценат на чињеницу да наш најстарији књижевни часопис и те како иде у корак са временом, те прати савремене трендове у општој култури.

2017.

У 2017. години Редакција *Летописа* радила је у следећем саставу: Ђорђе Деспић, главни уредник, те чланови Уредништва: Слободан Владушић, Предраг Петровић и Тамара Крстић; секретар Уредништва: Светлана Милашиновић; лектор: Мирјана Карановић; коректор: Бранислав Карановић; технички уредник: Вукица Туцаков; веб-дизајнер: Милан Шиђански.

У 2017. години изашло је дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август). Као и до сада, *Летопис* је и у 2017. години остао отворен за дела различитих поетичких оријентација које карактеришу савремену српску прозу и поезију. Текстови овог типа објављивани су у сталној рубрици „Поезија и проза”.

Као и ранијих година, посебна пажња поклоњена је тематима. Током 2017. године у *Летопису* су објављени следећи темати: „Миодраг Павловић (1928–2014)”, „Округли сто: Имају ли интелектуалци будућност?”, „Стогодишњица Октобарске револуције 1917–2017: Велика октобарска револуција и књижевност” и „Ник Кејв – I am the captain of my pain”, уз који су у електронској верзији часописа доступни и аудио-снимци Кејвових песама.

Летимичан преглед тема које су обележиле тематске блокове у *Летопису* илуструје жељу Уредништва да истовремено обележи значајне књижевноисторијске теме (попут темата посвећеног стваралаштву Миодрага Павловића, те оног који се односи на Октобарску револуцију), али и да прокрчи пут обради неких савремених и актуелних проблема (нпр. округли сто о будућности интелектуалаца, те темат посвећен стваралаштву Ника Кејва). Као посебан куриозитет треба издвојити октобарски број, који је великим делом посвећен анкети под називом „Српска проза данас”. Наиме, у намери да настави разговор о књижевности, који је поводом поезије прошле године започет са песницима, Уредништво *Летописа Матице српске* одлучило је да ове године направи анкету о савременој српској прози: о њеним поетичким тенденцијама, о профилу данашњег читаоца, о односу прозе према филмској уметности, о политичкој коректности али и критичком потенцијалу прозе нашег времена. На анкету, састављену од пет питања, одазвало се двадесетак истакнутих писаца различитих генерација и поетичких погледа, сви са жељом да из свог стваралачког угла промисле и осветле савремену српску прозну сцену.

Као и у претходној години, и ове године у рубрици „Сведочанства” објављена су пробрана предавања одржана у организацији Матице српске, као и текстови посвећени великанима српске и светске књижевности.

У рубрици „Есеји” обрађивани су, између осталих, феномени из савремене књижевне теорије, као и многе књижевноисторијске теме.

У рубрици „Критика”, као што је то и уобичајено, приказана су значајна прозна и песничка дела која су обележила 2017. годину. Такође, значајан простор уступљен је важним књигама из области есејистике или филозофије, као и преведеним књигама.

Уведене су и три повремене рубрике: „Аутопоетички запис”, „Разговор” и „Приказ филмског фестивала”. У рубрици „Аутопоетички запис” поводом своје поетике огласио се Драган Јовановић Данилов, рубрика „Разговор” доноси интервјуе са писцима (Живорад Недељковић, Милосав Тешић, Михајло Пантић), док „Приказ филмских фестивала” у три наврата прилаже интересантне текстове Дејана Петровића о Десетом међународном фестивалу документарног филма Bel Docs – „Није још мрак”, 45. међународном филмском фестивалу ФЕСТ, те о Берлиналу 2017.

У априлском броју издваја се и рубрика „Приказ стрипа”, у којој је објављен веома убедљив и озбиљан текст Ивана Албрехта „О стрипу и другим стварима (Ник Сузенис, *Одрављивање*)”, који указује на настојања *Летописа* да одржи корак са савременим стваралачким трендовима у уметности.

2018.

У 2018. години, Уредништво *Летописа* је радило у следећем саставу: Ђорђе Деспић, главни уредник, те чланови Уредништва: Слободан Владушић, Предраг Петровић и Тамара Крстић; Секретар Уредништва: Светлана Милашиновић; Лектор: Мирјана Карановић; Коректор: Бранислав Карановић; Технички уредник: Вукица Туцаков; Веб дизајнер: Милан Шиђански.

У 2018. години изашло је дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август). Као и до сада, *Летопис* је и у 2018. години остао отворен за дела различитих поетичких оријентација која карактеришу савремену српску прозу и поезију. Текстови овог типа објављивани су у сталној рубрици „Поезија и проза”.

Посебна пажња поклоњена је, као што је то био случај и ранијих година, тематима. Наиме, у току 2018. године, у *Летопису* су објављени следећи темати: „Компаративно проучавање књижевности”, „Светосавски темат”, „Недовршене приче Лазе К. Лазаревића”, „Округли сто: аутошовинизам и космополитизам” и „Рецепција Милорада Павића”.

Летимичан преглед тема које су обележиле тематске блокове у *Летопису* илуструје жељу Уредништва да истовремено обележи значајне књижевноисторијске теме (попут темата посвећеног стваралаштву Лазе К. Лазаревића, Милорада Павића, компаративној књижевности, те оног који се односи на култ светосавља), али и да прокрчи пут обради неких савремених и актуелних проблема (нпр. „Округли сто: аутошовинизам и космополитизам”).

Као и у претходној години, и ове године у рубрици „Сведочанства” објављена су пробрана предавања одржана у организацији Матице српске, као и текстови посвећени великанима српске и светске књижевности.

У рубрици „Есеји” обрађивани су, између осталих, феномени из савремене књижевне теорије, као и бројне књижевноисторијске теме.

У рубрици „Критика”, као што је то и уобичајено, приказана су значајна прозна и песничка дела која су обележила 2018. годину. Такође, значајан простор уступљен је важним књигама из области есејистике или филозофије, као и преведеним књигама.

Треба истаћи и три повремене рубрике, „Аутопетички запис”, „Разговор” и „Приказ филмског фестивала”. У рубрици „Аутопоетички запис” поводом своје

поетике огласио се Јовица Аћин, рубрика „Разговор” доноси интервјуе са писцима (Тахер Бен Желун, Захар Прилепин, Карен Шахназаров, Камиј Лоранс), док „Приказ филмских фестивала” у неколико наврата прилаже интересантне текстове Дејана Петровића о 46. међународном филмском фестивалу ФЕСТ, „Берлинале 2018” и Једанаести међународни фестивал документарног филма Bel Docs – „Знам да си ту”.

2019.

У 2019. години Редакција *Летописа* радила је у следећем саставу: Ђорђе Деспић, главни уредник, те чланови Уредништва: Слободан Владушић, Предраг Петровић и Тамара Крстић; секретар Редакције: Светлана Милашиновић; лектор: Мирјана Карановић; коректор: Бранислав Карановић; технички уредник: Вукица Туцаков; веб-дизајнер: Милан Шиђански.

У 2019. години изашло је дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август). Као и до сада, *Летопис* је и у 2019. години остао отворен за дела различитих поетичких оријентација која карактеришу савремену српску прозу и поезију. Текстови овог типа објављивани су у сталној рубрици „Поезија и проза”.

Посебна пажња поклоњена је, као што је то био случај и ранијих година, тематима. Наиме, у току 2019. године, у *Летопису* су објављени следећи темати: „Округли сто: Милош Црњански”, „Рецепција Драгана Јовановића Данилова”, „Константин Нојка” и „Примо Леви”.

Летимичан преглед тема које су обележиле тематске блокове у *Летопису* илуструје жељу Уредништва да истовремено обележи значајне књижевноисторијске теме (попут темата посвећеног стваралаштву Милоша Црњанског и Драгана Јовановића Данилова), али и да не заобиђе ни стваралачке опусе страних аутора попут Константина Нојке и Прима Левија.

Као и у претходној години, и ове године у рубрици „Сведочанства” објављена су пробрана предавања одржана у организацији Матице српске, као и текстови посвећени великанима српске и светске књижевности.

У рубрици „Есеји“ обрађивани су, између осталих, феномени из савремене књижевне теорије, као и бројне књижевноисторијске теме.

У рубрици „Критика”, као што је то и уобичајено, приказана су значајна прозна и песничка дела која су обележила 2019. годину. Такође, значајан простор уступљен је важним остварењима из области есејистике или филозофије, као и преведеним књигама.

Треба истаћи и три повремене рубрике, „Позоришна критика”, „Разговор” и „Приказ филмског фестивала”. У рубрици „Позоришна критика” поводом представе *Травничка хроника* редитеља Никите Миливојевића огласила се Ивона Јањић, рубрика „Разговор” доноси интервјуе са писцима и преводиоцима (Валтер Уго Маи, Димитрис Сотакис, Ненад Љубинковић, Милан Ненадић, Андреј Тишма, Ала Татаренко и Зденка Валент Белић), док „Приказ филмских фестивала” у неколико наврата прилаже интересантне текстове Дејана Петровића о 14. филмском фестивалу „Слободна зона”, „Берлинале 2019”, те 12. међународном фестивалу документарног филма Bel Docs – „Замисли” и 47. међународном филмском фестивалу „Фест”.

Летопис Матице српске се оваквом уређивачком концепцијом у протекле четири године учврстио и потврдио углед најстаријег књижевног часописа у Европи који континуирано излази још од свог покретања 1824. године.

Током извештајног периода часопис је редовно излазио. Секретар Уредништва била је Светлана Милашиновић, лектор Мирјана Карановић, коректор Бранислав Карановић, технички уредник Вукица Туцаков а веб-дизајнер Милан Шиђански.

Техничку припрему обављао је Владимир Ватић (Студио „Графит” Петроварадин). Штампа је била поверена штампарији „Сајнос”, Нови Сад. Објављивање часописа финансијски је омогућило Министарство културе Републике Србије, а помогао је и Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање. Крајем 2016. године истекао је четворогодишњи мандат Уредништва (Слободан Владушић, главни уредник; чланови Уредништва: Тамара Крстић, Ђорђе Деспић и Владимир Кецмановић), те од јануара 2017. године уређивачку концепцију часописа преузима Ђорђе Деспић као главни уредник, уз помоћ чланова (Тамара Крстић, Предраг Петровић и Слободан Владушић).

2016. – објављено је дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август), књиге 497 и 498, свака са по шест свезака.

2017. – дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август), књиге 499 и 500, свака са по шест свезака.

2018. – дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август), књиге 501 и 502, свака са по шест свезака.

2019. – дванаест свезака *Летописа Матице српске* (десет појединачних бројева и два двоброја – јануар/фебруар и јул/август), књиге 503 и 504, свака са по шест свезака.

LITERARY LINKS OF MATICA SRPSKA

Матица српска покренула је издавање часописа на енглеском језику *Literary links of Matica srpska* – часопис Матице српске за представљање српске књижевности и културе на енглеском језику, с циљем да популарише српску књижевност и да је прикаже као богат и пажње вредан корпус дела и стваралаца. У првом плану овог часописа стављена је способност сагледавања разноврсности српске књижевности, специфичности појединих поетика и културних кодова, њихова вредносна раслојеност, те генерацијски и регионални распони који се својим богатством разлика срећно интегришу унутар целине српске књижевности. Планирано је да часопис излази једном годишње. Уредништво: Иван Негришорац (проф. др Драган Станић), главни и одговорни уредник, чланови: проф. др Саша Радојчић, проф. др Зоран Пауновић, проф. др Михајло Пантић. Секретар Уредништва: др Светлана Милашиновић.

Слично концепцији *Летописа Матице српске*, најстаријег европског живог књижевног часописа који је покренут још 1824. године, овај часопис има рубрику „Поезија и Проза” (Poetry and Fiction), где ће својим текстовима бити приказани водећи српски песници, приповедачи и романсијери (у првом броју 1/2017 преведена су поетска и прозна остварења Матије Бећковића, Александра Тишме, Гојка Ђога, Александра Гаталице и Дејана Алексића). У „Огледима” (Essays) се бирају текстови који исказују спремност аутора да се суоче са отвореним питањима и са специфичностима српске културе, али и са теоријски и методолошки иновативним приступима српској књижевности и култури (у првом броју о овим темама пишу Чедомир Мирковић, Јован Делић и Петар Пијановић). У рубрици „Сведочанства” (Testimonies) изложени су разноврсни текстови који указују на специфичности функционисања српске књижевности у социјалном и културном контексту (први број доноси текстове Богољуба Шијаковића, Ђорђа Ђурића, Ђорђа Сладоја, Ивана Негришорца, Мирослава Радоњића и Светозара Кољевића). Осим тога, кратким и прецизним текстовима у рубрици „Критике” (Review) приказано је десетак књига које би, у оквиру годишње продукције, било важно да препоручимо иностраном читаоцу (о књигама Драгана Великића, Филипа Давида, Драгана Јовановића Данилова, Иване Димић, Веселина Костића и Роберта Ходела пишу Михајло Пантић,

Драгана В. Тодоресков, Александар Б. Лаковић, Бранко Момчиловић и Саша Радојчић).

Двоброј 2-3/2018 у рубрици „Поезија и Проза" (Poetry and Fiction) доноси преведена поетска и прозна остварења Растка Петровића, Иве Андрића, Милоша Црњанског, Вулета Журића, Владимира Пиштала и Рајка Петрова Нога. У „Огледима" (Essays) у овом броју пишу Михајло Пантић, Славко Гордић, Светозар Кољевић и Слободан Владушић. У рубрици „Сведочанства" читају се текстови Жанете Ђукић Перишић, Александра Петрова, Але Татаренко, Мила Ломпара, Јована Делића, Саше Радојчића и Ивана Негришорца. Рубрика „Критика" (Review) доноси десетак књига које препоручујемо иностраном читаоцу (о књигама Вулета Журића, Лазе Костића, Василија Крестића, Дејана Атанацковића, Гојка Ђога, Владимира Пиштала, Зорана Милутиновића, Рајка Петрова Нога и Мирослава Максимовића пишу Весна Тријић, Миливој Ненин, Коста Чавошки, Зоран Пауновић, Драган Хамовић, Светлана Милашиновић, Владан Бајчета, Јана Алексић и Александар Б. Лаковић.

Двоброј 4-5/2019 у рубрици „Поезија и Проза" (Poetry and Fiction) доноси преведена поетска и прозна остварења Драгише Васића, Ђорђа Сладоја, Данила Николића, Даринке Јеврић, Слободана Костића и Сунчице Денић. У „Огледима" (Essays) преведени су текстови Слободана Јовановића, Мила Ломпара, Михајла Пантића, Слободана Антонића, Слободана Рељића и Мише Ђурковића. У рубрици „Сведочанства" (Testimonies) изложени су разноврсни текстови који указују на специфичности функционисања српске књижевности у социјалном и културном контексту (овај број доноси преведене текстове који са културолошких, социолошких и филозофских аспеката расветљавају актуелно питање судбине Косова и Метохије, а текстове потписују Епископ бачки Иринеј, Богољуб Шијаковић, Бојан Јовановић, Јован Делић, Милош Ковачевић, Иван Негришорац, Срђан Шљукић, Ђорђо Сладоје, Живојин Ракочевић, Драган Хамовић, Љиљана Пешикан Љуштановић и Ненад Љубинковић. Осим тога, ова рубрика доноси и два текста о актуелним књижевним наградама „Ниновој" и „Андрићевој", а о добитницима Владимиру Табашевићу и Владимиру Кецмановићу пишу Марјан Чакаревић и Александар Јовановић. Кратким и прецизним текстовима у рубрици „Критике" (Review) приказано је десетак књига које препоручујемо иностраном читаоцу (о књигама Мила Ломпара, Слободана Владушића, Ђорђа Сладоја, Алека Вукадиновића, Драгана Јовановића Данилова, Дејана Илића и Александре Новаков пишу Јован Попов, Виолета Митровић, Светозар Кољевић, Марко Паовица, Александар Лаковић, Бојана Стојановић Пантовић, Катарина Пантовић и Биљана Вучетић).

ЗБОРНИЦИ

Зборник Матице српске за књижевност и језик. Уредништво у саставу: проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ (главни и одговорни уредник), проф. др Исидора Бјелаковић (секретар), проф. др Сања Бошковић Данојлић (Француска), проф. др Бојан Ђорђевић, проф. др Пер Јакобсен (Копенхаген), проф. др Марија Клеут, проф. др Персида Лазаревић ди Ђакомо (Пескара), проф. др Жана Левшина (Русија), проф. др Горан Максимовић, проф. др Дејвид Норис (Велика Британија), проф. др Предраг Петровић, проф. др Горана Раичевић, проф. др Иво Тартаља, проф. др Светлана Томин, проф. др Роберт Ходел (Хамбург) и проф. др Вида Тарановски Џонсон (Тафт, САД), проф. др Саша Шмуља (Бањалука).

Зборник је задржао концепцију научног часописа за књижевноисторијско и књижевнотеоријско проучавање, пре свега српске књижевности и њеног статуса у контексту европске књижевности.

2016. − из штампе су изашле трећа свеска LXIII књиге за 2015. годину у обиму од 312 страна и прва и друга свеска LXIV књиге за 2016. годину у обиму од 308 и 284 стране; у штампи је трећа свеска.

2017. − из штампе су изашле трећа свеска LXIV књиге за 2016. годину у обиму од 390 страна и прва и друга свеска LXV књиге за 2017. годину у обиму од 348 и 432 стране; у штампи је трећа свеска.

2018. − из штампе су изашле трећа свеска LXV књиге за 2017. годину у обиму од 358 страна и прва и друга свеска LXVI књиге за 2018. годину у обиму од 390 и 340 страна; у штампи је трећа свеска.

2019. − из штампе су изашле трећа свеска LXVI књиге за 2018. годину у обиму од 380 страна и прва и друга свеска LXVII књиге за 2019. годину у обиму од 334 и 416 страна; у штампи је трећа свеска.

Зборник Матице српске за филологију и лингвистику. Уредништво је радило у саставу: академик Јасмина Грковић-Мејџор (главни и одговорни уредник), проф. др Миливој Алановић, проф. др Нада Арсенијевић, проф. др Жарко Бошњаковић, академик Драга Зец (Универзитет Корнел, Итака, САД), академик Герхард Невекловски (Аустријска академија наука, Аустрија), проф. др Мотоки Номаћи (Хокаидо универзитет, Јапан), проф. др Слободан Павловић (секретар), проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Мато Пижурица, академик Милорад Радовановић, проф. др Владислава Ружић, академик Светлана М. Толстој (Руска академија наука, Русија), др Зузана Тополињска (Македонска академија наука, Македонија) и проф. др Бјорн Хансен (Универзитет у Регензбургу, Немачка).

Зборник је задржао сва она обележја по којима је постао препознатљив у породици сродних научних часописа код нас и у свету.

2016. − из штампе су изашле обе свеске књиге LIX за 2016. годину у обиму од 270 и 342 стране.

2017. − из штампе су изашле обе свеске књиге LX за 2017. годину у обиму од 270 и 342 стране.

2018. − из штампе су изашле обе свеске књиге LXI за 2018. годину у обиму од 232 и 228 страна.

2019. − из штампе су изашле обе свеске књиге LXII за 2019. годину у обиму од 226 и 300 страна.

Зборник Матице српске за славистику. Уредништво у саставу: проф. др Корнелија Ичин (главни и одговорни уредник), др Марта Бјелетић, проф. др Николај Богомилов (Москва), проф. др Џон Болт (Лос Анђелес), проф. др Михаил Вајскопф (Јерусалим), академик Вилем Вестстејн (Амстердам), проф. др Дојчил Војводић, проф. др Роналд Врун (Лос Анђелес), проф. др Ханс Гинтер (Билефелд), проф. др Зоран Ђерић, академик Наталија Корнијенко (Москва), проф. др Јаромил Линда, проф. др Сињити Мурата (Токио), проф. др Људмила Поповић, проф. др Тања Поповић, проф. др Љубинко Раденковић, дописни члан САНУ, проф. др Игор Смирнов (Констанц), академик Андреја Топоркова (Москва) и академик Борис Успенски (Рим – Москва).

Зборник је уређиван као међународни научни часопис у којем се објављују резултати проучавања словенских језика, књижевности и култура, посматраних у целини, у поређењима или понаособ.

2016. − из штампе су изашле свеска 89 у обиму од 342 стране и свеска 90 у обиму од 280 страна за 2016. годину.

2017. − из штампе су изашле свеска 91 у обиму од 342 стране и свеска 92 у обиму од 280 страна за 2017. годину.

2018. − из штампе су изашле свеска 93 у обиму од 384 стране и свеска 94 у обиму од 224 стране за 2018. годину.

2019. − из штампе су изашле свеска 95 у обиму од 340 страна и свеска 96 у обиму од 368 страна за 2019. годину.

Зборник Матице српске за класичне студије. Уредништво је радило у саставу: проф. др Ксенија Марицки Гађански (главни уредник), проф. др Сима Аврамовић, проф. др Растко Васић (Београд), проф. др Бхарт Гупт (Делхи, Индија), проф. др Виктор Кастелани (Денвер, САД), др Емилија Масон (Париз), проф. др Александар Поповић, проф. др Курт А. Рафлауб (Провиденс, САД), проф. др Маријана Рицл (Београд), др Ливио Росети (Перуђа), др Данијела Стефановић (секретар), проф. др Мирјана Д. Стефановић и др Бојана Шијачки Маневић.

У часопису се изучава антика у свим њеним аспектима и презентују радови наших научника и писаца са класичном тематиком. Рецепција хеленске филозофије, књижевности, уметности и културе, како грчке тако и римске, у српској традицији је једна од главних тема у часопису. Компаративна испитивања религије и мита и теоријско одређење ове сфере су интересовање наших и страних сарадника, као и право и природне науке у антици.

2017. – из штампе је изашла свеска 18 у обиму од 274 стране за 2016. годину.

2018. − из штампе је изашла свеска 19 у обиму од 390 страна за 2017. годину.

2019. − у штампи је свеска 20 у обиму од 388 страна за 2018. годину.

Језик данас. Гласило Матице српске за културу усмене и писане речи *Језик данас* посвећено је неговању правилности и лепоте језичког израза и актуелној језичкој проблематици. Покренуто је 1997. године на иницијативу тадашњег председника Матице српске академика Бошка Петровића уз помоћ угледник лингвиста. Намењено је најширој културној јавности, пре свега онима који непосредно, свакодневно утичу на данашњи ниво језичке културе – средњошколци, студенти, професори, лектори, преводиоци, новинари, писци свих струка. Њима се жели помоћи и од њих се очекује помоћ у заједничком напору да се језик улепша, ојача, оплемени, учини природнијим, изражајнијим, богатијим. Прве бројеве (1−22) уређивао је академик Иван Клајн. Часопис је наишао на добар пријем код читалачке публике.

Стицајем околности престао је да излази 2005. године. Потреба за њим је, међутим, остала. У живом језичком бићу дошло је до промена па су се јавила нова огрешења, а многа стара нису престала да постоје. У међувремену је изашла допуњена и у извесној мери измењена верзија *Правописа*, а појавила се и *Нормативна граматика српског језика* са неким новим решењима. Због свега овога Матица српска је 2014. године донела одлуку да поново покрене *Језик данас*. Почела је његова нова серија, али заснована на старим темељима. У новој серији изашло је тринаест бројева, четрнаести је у штампи.

Тематске области којима се *Језик данас* бави: неговање и нормирање савременог српског језика; ортоепија, неговање правилног изговора и акцента, посебно на радију и ТВ; статус екавице и ијекавице у новим условима; настава матерњег језика у основним и средњим школама; језик уџбеника и приручника; језик средстава јавног информисања; политички и правни језик; стручне терминологије, могућност њиховог уједначавања и стандардизације; начини борбе против бирократизације језика; однос према туђицама (посебно англицизмима) у данашњим условима; питања преводилаштва (књижевног, стручног, превода страних филмова и серија на телевизији).

Ауторски радови су сврстани у рубрикама „Норма”, „Преиспитивања”, „Предлози”, „Осветљавања”, „Запазили смо”, „Поводом...”, „Мали савети”, „Писци о језику”. У сваком броју буду објављене и Одлуке Одбора за стандардизацију српскога језика.

Уредништво је радило у саставу: др Рада Стијовић (главни и одговорни уредник), др Рајна Драгићевић, др Радојица Јовићевић, др Весна Ломпар, др Мато Пижурица, Милорад Телебак и академик Милосав Тешић. Годишње излазе два броја.

2016. – из штампе је изашао двоброј 7–8.

2017. – из штампе су изашли бројеви 9 и 10.

2018. – из штампе су изашли бројеви 11 и 12.

2019. – из штампе је изашао број 13, број 14 је у штампи.

Свеске Матице српске. **Серија за књижевност и језик.** Уредништво чине: проф. др Горана Раичевић (главни и одговорни уредник), проф. др Зорица Хаџић и проф. др Гордана Штрбац.

2018. – из штапе је изашла свеска 16 у обиму од 238. страна.

У периоду 2016–2019. за научне часописе лекторске послове обављали су Мирјана Карановић, др Исидора Бјелаковић, Маја Стокин, Татјана Пивнички Дринић; коректорске Маја Стокин, Татјана Пивнички Дринић, Бранислав Карановић; послове техничког уредника Вукица Туцаков; преводе резимеа на енглески др Бојана Радић Бојанић и Рендал Мејџор, на руски др Дојчил Војводић и Стефан Розоф. Компјутерски слог за *Летопис* и све зборнике припремао је Владимир Ватић, а штампу штампарија „Сајнос" Нови Сад. *Летопис* се штампа у тиражу од 1000 примерака, а сви зборници у тиражу од 500 примерака.

ЕДИЦИЈА „ПРВА КЊИГА"

Уредништво је радило у саставу: Ласло Блашковић (до 2017), Соња Веселиновић, проф. др Владислава Гордић Петковић (главни уредник), проф. др Ђорђе Деспић, књижевник Ненад Милошевић и књижевник Иван Радосављевић.

Објављене су следеће књиге:

- Коло за 2016. годину: 268. Лука Трипковић, *Осмех под гором маслиновом*, роман, 268 стр.; 269. Јован Гавриловић, *Стубови*, приче, 98 стр.; 270. Срђана Петровић, *Фрактали*, песме, 58 стр.
- Коло за 2017. годину: 271. Владимир Вујовић, *Silencio*, роман, 254 стр.; 272. Стефан Јањић, *Ништа се није десило*, роман, 247 стр.; 273. Иван Којић, *Лаура*, песме, 50 стр.; 274. Катарина Митровић, *Утроба*, песме, 80 стр.; 275. Мирјана Наранџић, *Нема везе*, песме, 84 стр.
- Коло за 2018. годину: 276. Милан Вурдеља, *Соба за бештије*, 123 стр.; 277. Виолета Митровић, *Херменеутичка пристаништа*, 333 стр.
- Коло за 2019. годину: 278. Дајана Милованов, *Персефона и Аријел: женске фигуре и културно памћење у поезији Силвије Плат*, есеји, 157 стр.; 279. Страхиња Млађеновић, *Locus amoenus или Прича о дечкоњи и девојчурку*, роман, 272 стр.; 280. Катарина Пантовић, *Унутрашње невреме*, песме, 60 стр.

Ликовну опрему свих књига осмислио је Иван Француски, коректорске послове обавиле су Јулкица Ђукић, Вера Василић и Татјана Пивнички Дринић.

ЕДИЦИЈА „СТУДИЈЕ О СРБИМА"

Уређивачки одбор Едиције „Студије о Србима" радио је у саставу: академик Милорад Радовановић (председник), проф. др Слободан Владушић, Милош Јевтић, академик Предраг Пипер (заменик главног уредника), проф. др Слободан Г. Марковић и академик Нада Милошевић Ђорђевић.

Едицију заједнички објављују Матица српска, Завод за уџбенике из Београда и Вукова задужбина из Београда.

Из штампе су изашле књиге:

1. *Јапански слависти о српским темама: Зборник радова*, у којем су представљени јапански аутори и њихови славистички односно србистички доприноси из области науке о језику, науке о књижевности и науке о фолклору. Приређивачи књиге су проф. др Мотоки Номаћи (Универзитет Хокаидо, Сапоро, Јапан) и проф. др Миливој Алановић (уз ангажовање преводилаца из Београда);
2. Јуси Нуорлуото, *Језик Јована Стејића. Допринос историји стандардног језика код Срба* (превела проф. др Љиљана Суботић, редактор доц. др Исидора Бјелаковић).
3. Габријела Шуберт, *О српској књижевности и култури*. Приређивачи су проф. др Бошко Сувајџић и др Весна Матовић. Габријела Шуберт је етнолог, балканолог, фолклориста, професор на Катедри за јужну славистику и студије Југоисточне Европе на Универзитету „Фридрих Шилер" у Јени, члан Collegium Europaeum Jenense, инострани члан САНУ. Бави се народном књижевношћу, немачко-јужнословенским књижевним и културним везама, културном семиотиком, контактивном лингвистиком, савременом јужнословенском приповетком. Ауторка је књиге *Срби и Немци. Традиције заједништва против предрасуда* (Serbien und Deutsche…), те бројних научних радова, између осталих „Вуково коментарисање народних пословица", „Однос између жене и мушкарца у српским народним песмама о косовском боју" и других.

Више рукописа се налази у различитим фазама: за рукопис Е. Петровича очекује се мишљење, од књиге М. Квапила се одустало, књига Ј. Вјежбицког је у разматрању а књига А. Собољева на превођењу. Предложени су и нови аутори: Н. Јорга, Вл. Богишић.

БИБЛИОТЕКА „ЗМАЈЕВА НАГРАДА"

Уредници едиције су Иван Негришорац и проф. др Ђорђе Деспић.

2017.

Из штампе је изашао зборник *Поезија Небојше Деветака* (248 страна). Зборник садржи песниково саопштење са доделе Змајеве награде, потом критички коментар једног члана жирија, десетак нових критичких текстова, аутобиографску и аутопоетичку песникову исповест, као и библиографски прилог. Започета је припрема зборника радова о Слободану Зубановићу.

2018.

Из штампе је изашао зборник *Поезија Слободана Зубановића* (264 стране), рецензенти су проф. емеритус др Славко Гордић и проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ. Зборник садржи песниково саопштење са доделе Змајеве награде, потом критички коментар једног члана жирија, осам нових критичких текстова, аутобиографску и аутопоетичку песникову исповест, као и библиографски прилог. Започета је припрема зборника радова о Слободану Ракитићу.

2019.

У припреми је зборник радова о Слободану Ракитићу.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У протеклом извештајном периоду, публикована су следећа издања:

2016.

Правопис српскога језика (Мато Пижурица) (треће доштампано издање); Марта Фрајнд, *Огледи о српској позоришној периодици 1871–1941*, рецензенти проф. др

Душан Иванић и проф. Зоран Т. Јовановић (196 страна); Слободанка Пековић, *Часопис по мери просвећеног „женскиња”*, рецензенти др Станиша Тутњевић и др Весна Матовић (380 страна); Алексије Везилић, *Краткоје сочињеније о приватних и публичних дјелах (1785)* (приређивачи доц. др Исидора Бјелаковић и Оливера Обрадовић), рецензенти проф. др Мато Пижурица и проф. др Александар Милановић (406 страна); Павле Кенгелац, *Јестествословије (1811)* (приређивач Милена Зорић), редактор доц. др Исидора Бјелаковић, рецензенти проф. др Мато Пижурица и проф. др Александар Милановић (737 страна); СтефанЖивковић Телемак, *Прикљученија Телемака сина Улисева, част прва (1814)* (приређивачи доц. др Ирена Цветковић Теофиловић и Јелена Стошић), рецензенти проф. др Мато Пижурица и проф. др Радослав Ераковић (630 страна); Дејан Милорадов, Васа Павковић, Слободан Пузовић, Јавор Рашајски, *Орнитолошки речник*, рецензенти проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Рајна Драгићевић и проф. др Зоран Ристић; редактори мр Дејан Милорадов и мр Васа Павковић (483 стране). Штампање књига финансирао је Град Нови Сад, Градска управа за културу.

2017.

Правопис српског језика (Мато Пижурица) (треће доштампано издање); *Нормативна граматика српског језика* (Иван Клајн и Предраг Пипер) (друго доштампано издање); *Речник славеносрпског језика*, огледна свеска. Уредници: Александар Младеновић, Љиљана Суботић, Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић; аутори: Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић, Милена Зорић, Јелена Стошић; редактор: Ана Кречмер; Др Миодраг Матицки, *Српска књижевна периодика 1766–1850*; Жарко Рошуљ, *Лексикон српске шаљиве периодиеке 1830–1918*; Четврта и пета наведена књига објављене су у оквиру заједничке едиције Матице српске и Института за књижевност и уметност „Историја српске књижевне периодике”; *Serbica iaponica. Допринос јапанских слависта српској филологији* (зборник радова). Редактори др Мотоки Номаћи и проф. др Миливоје Алановић, рецензенти академик Предраг Пипер и академик Милорад Радовановић. Књига припада Едицији „Студије о Србима”; Јуси Нуорлуото, *Језик Јована Стејића, допринос историји стандардног језика код Срба* (превела проф. др Љиљана Суботић, редактор доц. др Исидора Бјелаковић). Књига припада Едицији „Студије о Србима”; Зборник радова *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности*; Зборник радова *Поезија Небојше Деветака* у Библиотеци „Змајева награда” (приређивачи Иван Негришорац и Ђорђе Деспић).

2018.

Рајна Драгићевић, *Српска лексика у прошлости и данас*. Рецензенти: академик Предраг Пипер, проф. др Даринка Гортан Премк, проф. др Божо Ђорић, проф. др Александар Милановић; *Синтакса сложене реченице у српском језику* групе аутора (Предраг Пипер, Миливоје Алановић, Слободан Павловић, Ивана Антонић, Људмила Поповић, Марина Николић, Дојчил Војводић, Срето Танасић, Биљана Марић) у редакцији Предрага Пипера (суиздаваштво: Институт за српски језик САНУ и Матица српска). Рецензенти: академик Милорад Радовановић, академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Владислава Ружић; Др Божидар Ковачек, *Говор и обраћања*, приређивач Б. Ковачек. Рецензенти проф. др Драган Станић и проф. емеритус др Славко Гордић; *Изабрана дела Мирона Флашара*, I том, приредили академик Александар Лома, проф. др Војислав Јелић и проф. др Ненад Ристовић, III том, приредили проф. др Војислав Јелић и проф. др Ненад Ристовић (суиздаваштво: Филозофски факултет, Београд, САНУ и Матица српска). Рецензенти: академик Предраг Пипер, проф. др Душан Иванић, проф. др Маријана Рицл; Нада Савковић,

Јован А. Дошеновић. Рецензенти: проф. др Љиљана Бањанин, проф. др Жељко Ђурић и проф. др Душан Иванић; Милена Зорић, *Славенизми у раним драмама Јована Стерије Поповића*. Резултат рада на пројекту „Речник славеносрпског језика". Рецензенти: проф. др Исидора Бјелаковић и проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић; Гаврило Ковачевић, *Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју освободивши*. Приредили проф. др Радослав Ераковић и проф. др Сава Дамјанов. Резултат рада на пројекту „Религиозни еп српских предромантичара". Рецензенти: проф. др Зорица Хаџић, проф. др Горан Максимовић; *Поезија Слободана Зубановића* (у Едицији „Библиотека Змајева награда"). Приређивачи Иван Негришорац и Ђорђе Деспић. Рецензенти: проф. др Славко Гордић и проф. др Јован Делић; Зборник радова *Српско-руске књижевне и културне везе – епоха модерне* (суиздаваштво: Матица српска и Институт за славистику Руске академије наука у Москви). Рецензенти: проф. др Јасмина Војводић и проф. др Александар Петров. У оквиру пројекта „Српско-руске књижевне и културне везе"; Мирослав Егерић, *Дела и дани V* (суиздаваштво: Завод за културу Војводине, Матица српска и Градска библиотека); Кнез Божидар Карађорђевић, *Записи о Индији*, приредио и превео с француског Александар Петровић (суиздаваштво: Матица српска и Задужбина Краља Петра I); *Мануов законик*, превео проф. др Светислав Костић. Рецензенти: проф. др Александар Петровић и проф. др Срђан Шаркић (једанаеста и дванаеста наведена књига настале су у оквиру пројекта „Српско-индијске везе у култури кроз историју"); Паљо Бохуш, *Пет година без таме*, приредили Бошко Ивков, Михал Харпањ. Рецензенти: Бошко Ивков, проф. емеритус др Славко Гордић и проф. др Михал Харпањ. У оквиру пројекта „Српско-словачке књижевне и културне везе"; *Речник бачких Буњеваца*, 2. допуњено издање. У оквиру пројекта „Дијалекатски речник Војводине"; Милорад Радевић, *Пословице и изреке у српској периодици 1818–1877.* Приредио Миодраг Матицки. Рецензенти: проф. др Бошко Сувајџић, др Бранко Златковић, др Смиљана Ђорђевић Белић, виши научни сарадник. Резултат рада на пројекту „Библиотека усмене књижевности".

2019.

Правопис српског језика (доштампано); *Батрахолошко-херпетолошки речник српског језика* (Д. Милорадов, И. Ћелић, К. Сунајко, Р. Ајтић, И. Кризмић); *Речник српских говора Војводине* 1–4; Јеленка Пандуревић, *Епско-лирске народне песме у „Босанској вили"* – у два тома, штампано је у целости 2019; Михал Харпањ, *Поглавља из словачке књижевности и науке о књижевности*; Радослав Ераковић, *Дневник читалачких искушења*; *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности* 2; Жарко Рошуљ, *Час описа часописа 8 (Лексикон српске шаљиве периодике (1918–1941)*; Младен Јаковљевић, *Сер Гавејн и Зелени витез: превод, тумачења и значења*; *Рецепција књижевног дела Милорада Павића у свету.* Зборник радова приредио Иван Негришорац; Ненад Ристовић, *Античка књига и рано хришћанство у дијалогу: Октавија Минуција Феликса*; *Нови прилози српском правопису* (Зборник радова са научног скупа „Актуелна питања српског правописа" одржаног у Андрићграду 13. 10. 2018).

Едиција „Језичка баштина":

П. Соларић: Улог ума человеческога (1808) (приредиле Милена Зорић и Горица Радмиловић); *Л. Бојић; Памјатни мужем у славеносрпском књижеству славним в жертву признателности и благодаренија (1815)* (приредиле Исидора Бјелаковић и Драгана Грбић);

Едиција „Студије о Србима":

Габријела Шуберт, *О српској књижевности и култури*;

Едиција „Дијалози”:

С. Гвозденовић, *У истом огледалу*: 20 румунских и српских песника из Темишвара и Новог Сада; Гојко Ђого, *Ovid in Tomis*;

Међународна сарадња:

Из историје српско-мађарских културних веза 2 (зборник радова); *Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту* (зборник радова).

Његошев одбор

Његошев зборник Матице српске. Уредништво је радило у саставу: академик Миро Вуксановић (главни и одговорни уредник), академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Јован Делић, дописни члан САНУ, проф. др Горан Максимовић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Драган Станић, проф. др Богољуб Шијаковић и Јулка Ђукић (секретар).

2018. – из штампе је изашао број 3 у обиму од 348 страна.

Косовскометохијски одбор

2018.

Косово и Метохија: јуче, данас, сутра, Нови Сад 2018; Ненад Љубинковић, *Од Косовске битке до косовске легенде*, Нови Сад 2018; *Зборник радова Савремена српска фолклористика V, Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту*, Београд – Призрен – Нови Сад 2018. (у саиздаваштву са Богословијом „Свети Кирило и Методије” у Призрену и Друштвом фолклориста Србије);

2019.

Александра Новаков, *Српске светиње Шар-планине, Призрена и околине*, Нови Сад 2019. (на српском и енглеском језику); Александар Петровић, Данко Камчевски, *Косово на крају историје, сажета анализа привида*, Нови Сад 2019. (на српском и енглеском језику); Славиша Недељковић, *Дахијска времена на Косову и Метохији (1878–1899)*, Нови Сад 2019. (у саиздаваштву са „ИК Прометеј”); Урош Шешум, *Српска четничка акција (1897–1908), Оружана дипломатија*, Нови Сад 2019; Сања Ранковић, Мирјана Закић, *Српско певачко наслеђе централног дела Косова и Метохије*, Нови Сад 2019.

Лексикографско одељење

2018.

Српска енциклопедија, 1. књига III том (од Г до Демографски преглед). Књига 1. III тома изашла је из штампе 19. октобра 2018. године. У раду су учествовали 23 члана Уређивачког одбора, 553 сарадника и 96 чланова стручних редакција Српске енциклопедије. Књига 1. III тома садржи 1918 одредница и 90 упутница на 936 страница. Као и претходни томови, и ова књига садржи богат илустративни материјал и то 169 портрета, 643 илустрације са 54 карте/мапе.

Српски биографски речник (од Мл до Пан), том 7. Седми том изашао је из штампе 15. октобра 2018. године. На Сајму књига у Београду изазвао је велико интересовање читалачке публике. У раду на овом тому учествовало је 323 сарадника који су написали 1626 биографија, објављених на 884 стране. Као и претходних шест томова, и овај садржи фотографије појединих личности (524).

2019.

Владимир Гречић, *Српска стваралачка интелигенција у расејању, нужност сарадње матичне државе и дијаспоре*, Нови Сад 2019. Главни уредник издања је проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић а рецензенти су проф. др Благоје Бабић, проф. др Млађен Ковачевић и др Драгомир Раденковић.

Одељење за друштвене науке

ЗБОРНИЦИ

Зборник Матице српске за друштвене науке је и у периоду 2016–2019. година задржао концепцију домаћих научних часописа из области друштвених и хуманистичких наука у категорији М24.

Уредништво часописа је у 2016. години радило у саставу које је изабрано у претходном сазиву Матичиних органа (седница Управног одбора од 17. децембра 2012. године). Главни и одговорни уредник часописа био је академик Часлав Оцић; чланови Уредништва: проф. др Бошко Бојовић (Париз, Француска), проф. др Рајко Буквић (заменик главног и одговорног уредника; Београд), проф. др Бранислав Ђурђев (Нови Сад), проф. др Милош Марјановић (Нови Сад), проф. др Милован Митровић (Београд), др Драго Његован (Нови Сад), проф. др Милан Брдар (Београд), проф. др Ђорђе Игњатовић (Београд), проф. др Срђан Шљукић (Нови Сад), проф. др Питер Радан (Сиднеј, Аустралија), др Масајуки Ивата, инострани члан САНУ (Токио, Јапан). Секретар Уредништва и стручни сарадник Одељења: Владимир Николић. На седници Управног одбора од 14. новембра 2016. године, након избора новог Председништва Матице српске, на предлог Одбора Одељења за друштвене науке, изабрани су ново Уредништво и Савет *ЗМСДН* за период 2017–2020. Уредништво чине домаћи и инострани чланови: главни и одговорни уредник др Рајко Буквић, проф. др Бошко Бојовић (Париз, Француска), проф. др Милан Брдар (Београд), проф. др Костас Дузинас (Лондон, Велика Британија; Атина, Грчка), проф. др Ђорђе Игњатовић (Београд), проф. др Бранислав Ђурђев (Нови Сад), др Миша Ђурковић (Београд), проф. др Владимир Јаковљевич Захаров (Нижњи Новгород, Русија), проф. др Милош Ковић (Београд), академик Милица Костић (Подгорица, Црна Гора), проф. др Митко Котовчевски (Скопље, Северна Македонија), проф. др Милош Марјановић (Нови Сад), проф. др Милован Митровић (Београд), др Драго Његован (заменик главног и одговорног уредника; Нови Сад), др Александра Павићевић (Београд), проф. др Драган Проле (Нови Сад), проф. др Миломир Степић (Београд), проф. др Хуанг Пинг (Пекинг, Кина) и проф. др Срђан Шљукић (Нови Сад). Секретар Уредништва и стручни сарадник Одељења: Владимир Николић. Конституисан је и Савет Уредништва који чине: академик Часлав Оцић, председник савета, и чланови: проф. др Рајко Буквић (Београд), проф. др Масајуки Ивата (Токио, Јапан), проф. др Александар Јокић (Портланд, САД), проф. др Љубомирка Кркљуш (Нови Сад), проф. др Питер Радан (Сиднеј, Аустралија) и проф. др Богољуб Шијаковић (Београд).

У четворогодишњем периоду (2016–2019) одржана су три редовна састанка Уредништва: 21. септембра 2016, 3. марта 2017. и 12. априла 2019. На састанку 3. марта 2017. извршена је примопредаја дужности између претходног и новоизабраног Уредништва часописа на челу са др Рајком Буквићем чиме је конституисано ново Уредништво. Такође је конституисан Савет Уредништва. Одржано је дванаест електронских састанака на којима су утврђени садржаји свезака *ЗМСДН*. Савет часописа одржао је први састанак 12. априла 2019.

Најзначајнији резултати четворогодишњег периода (2016–2019): 1) објављене су планиране свеске часописа (четири у свакој години); 2) конституисан је Савет ча-

сописа; 2) у току 2017. успостављена је и одржава се успешна сарадња са CEOOL-ом (Онлајн библиотека Централне и Источне Европе); 3) измењени су и допуњени *Упутство за аутоpe* и *Рецензентски лист*, и 3) афирмисани су нови аутори. Најзначајније смернице и одлуке: 1) часопис треба да буде видљивији у електронским базама; 2) донета је одлука да се радови у часопису објављују искључиво на српском језику (изузимајући стране ауторе); 3) радови из економских и сродних наука обавезни су да имају JEL-класификацију, чиме се уклапају у међународно признат стандард и постају видљиви за електронско претраживање; 4) Уредништво ће у позиву на сарадњу предлагати разноврсније и актуелније теме.

У овом четворогодишњем периоду објављено је шеснаест свезака часописа (154–172), од којих су три свеске двоброји (155–156, 157–158, 159–160). Објављено је: 173 оригинална и прегледна научна рада, два рада у рубрици Научна хроника, осам у рубрици Хроника, три рада у рубрици Документи, три у рубрици Преводи, једна у рубрици Библиографија, 19 осврта, 51 приказ, један интервју, једна полемика, један предговор и два некролога. Чланци су из области економије, демографије, социологије, филозофије, педагогије, права, историографије, етнологије, психологије итд. Сваке четврте године позитивно рецензирани радови са Научног скупа с међународним учешћем „Академик Берислав Бета Берић" објављују се у једној свесци часописа *Зборника МС за друштвене науке*. У Свесци 167 (2018) објављена су 32 позитивно рецензирана рада који су презентовани на Шестом научном скупу („Примери добре праксе у популационој политици и планирању породице"), одржаном 13. и 14. новембра 2018.

Тираж часописа је 400 примерака. Часопис је доступан у електронској верзији на Сајту Матице српске. Издавање *Зборника* помогло је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Зборник Матице српске за историју је у четворогодишњем периоду (2016–2019) задржао концепцију часописа за научне чланке из области историографије. Часопис је и у овом периоду задржао категорију (М51) домаћих научних часописа за хуманистичке науке (историја, археологија и етнологија). Уредништво часописа је у 2016. години радило у саставу изабраном у претходном сазиву Матичиних органа (седница Управног одбора 17. децембра 2012. године): главни и одговорни уредник проф. др Војин Дабић, проф. др Ђорђе Бубало, др Петар В. Крестић (научни саветник), проф. др Ненад Лемајић, проф. др Мира Радојевић, проф. др Александар Фотић, др Андреј Леонидович Шемјакин, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин. На седници Управног одбора 14. новембра 2016. године, на предлог Одбора Одељења за друштвене науке, изабрано је ново Уредништво *ЗМСИ* за период 2017–2020. За главног и одговорног уредника реизабран је проф. др Војин Дабић. За чланове Уредништва изабрани су: проф. др Ђорђе Бубало, др Петар В. Крестић (научни саветник), проф. др Ненад Лемајић, проф. др Мира Радојевић, проф. др Александар Фотић, др Андреј Леонидович Шемјакин, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин. Главни и одговорни уредник часописа проф. др Војин Дабић преминуо је 24. октобра 2017. године. На предлог члана Уредништва часописа проф. др Мире Радојевић и секретара Одељења за друштвене науке проф. др Љубомирке Кркљуш за новог главног и одговорног уредника предложен је члан Уредништва, научни саветник Историјског института у Београду др Петар В. Крестић. За заменика главног и одговорног уредника предложен је проф. др Ђорђе Бубало, а за секретара Уредништва Владимир Николић, стручни сарадник Одељења. Предлози су прихваћени на седници Одбора Одељења за друштвене науке а верификовани на седници Управног одбора 19. фебруара 2018. На предлог главног и одговорног уредника др Петра В. Крестића, прихватањем Одбора Одељења за друштвене науке и верификацијом Управног одбора МС, за новог члана Уредништва изабран је др Небојша Шулетић, доцент Фи-

лозофског факултета Универзитета у Београду. Инострани члан Уредништва (Русија) проф. др Андреј Леонидович Шемјакин преминуо је 8. марта 2018. године. На састанку Уредништва 12. септембра 2018. предложена је допуна чланова Уредништва из Србије и иностранства. За нове чланове Уредништва часописа из Србије предложени су др Срђан Рудић, виши научни сарадник и директор Историјског института у Београду, и др Александра Новаков, стручни сарадник у Лексикографском одељењу Матице српске. Од иностраних чланова Уредништва предложени су: проф. др Габор Агоштон, ванредни професор на Департману за историју на Џорџтаун универзитету у Вашингтону (САД); др Иван Лаковић, руководилац Одељења за општу историју у Историјском институту Универзитета Црне Горе у Подгорици; др Росица Градева, професор на Америчком универзитету у Бугарској (Софији) и научни саветник на Институту за балканске студије Бугарске академије наука (Софија, Бугарска). Предлози су усвојени на Одбору Одељења за друштвене науке а затим верификовани на седници Управног одбора 17. фебруара 2019.

У овом четворогодишњем периоду одржано је девет састанака Уредништва *ЗМСИ*: 20. априла и 28. новембра 2016; 23. маја, 8. новембра и 22. децембра 2017; 12. септембра и 5. децембра 2018, и 7. јуна и 11. децембра 2019.

Главне одлуке, резултати и смернице овог четворогодишњег периода су: 1) објављене су предвиђене свеске часописа; 2) проширено је Уредништво часописа домаћим и иностраним члановима; 3) објављени су ново Упуство за ауторе и Политика Уредништва; 4) часопис *Зборник МС за историју* испуњава услове за вишу категоризацију научних часописа у области друштвених и хуманистичких наука (тренутно је М51) те ће се аплицирати за прелаз у вишу категорију; 5) часопис обезбеђује дигиталну (ПДФ) верзију (од броја 69–70/2004); 6) у наредном периоду инсистирати на дигитализацији ранијих бројева часописа како би се нашли на сајту у облику доступним за претраживање и коришћење; 7) донета је одлука да се изради Садржај чланака по ауторима за првих сто бројева (период 1970–2019), и 8) од броја 99/2019, свака свеска садржаће регистар (именски, географски и предметни).

У периоду 2016–2019. објављено је осам свезака *Зборника МС за историју* (93–100). Објављена су 45 оригинална научна рада у категорији Чланци и расправе; шест радова у категорији Грађа и прилози; два рада у категорији Историографија и методологија; три рада у категорији Библиографија; два у категорији Осврти; у категорији Прикази и белешке објављена су 32 рада и у категорији Некролози два.

Тираж часописа је 400 примерака. Часопис се налази доступан и у електронској верзији на Сајту Матице српске. Издавање *Зборника* помогло је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

SYNAXA: MATICA SRPSKA INTERNATIONAL JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES, ARTS AND CULTURE (СИНАКСА: МЕЂУНАРОДНИ ЧАСОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ, УМЕТНОСТ И КУЛТУРУ)

Часопис Матице српске за друштвене и хуманистичке науке на енглеском језику је периодична публикација која излази два пута годишње. У часопису се објављују научни чланци и расправе, прегледни чланци, осврти, прикази, хронике, белешке, библиографије итд. из области друштвених и хуманистичких наука. Основан је 2017. године.

У 2017. години Уредништво *Часописа Матице српске за друштвене и хуманистичке науке на енглеском језику* радило је у саставу: академик Часлав Оцић, главни и одговорни уредник, проф. др Катарина Томашевић, проф. др Ненад Макуљевић, проф. др Душан Рњак и мср Јована Трбојевић, секретар Уредништва.

У току 2017. године припремљен је први број, који садржи 12 радова и 3 приказа.

Током 2018. године, Уредништво је радило у следећем саставу: академик Часлав Оцић, главни и одговорни уредник; чланови Уредништва: проф. др Душан Рњак и проф. др Катарина Томашевић. Послове секретара часописа радила је др Јована Трбојевић.

У току 2018. године конкурисано је за средства потребна за објављивање другог броја часописа. Представљање првог броја уприличено је 4. јула 2018. године у Матици српској. Током године изашао је нови број – двоброј, који садржи 12 радова и 2 приказа.

Током 2019. године, Уредништво је радило у следећем саставу: академик Часлав Оцић, главни и одговорни уредник; чланови Уредништва: проф. др Душан Рњак и проф. др Катарина Томашевић. Послове секретара часописа радила је др Јована Трбојевић. У току 2019. године објављен је двоброј (4–5) који садржи 8 радова, 2 приказа и 1 сведочанство.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

У 2017. години објављене су два броја Свезака Матице српске: *Свеске Матице српске* 57. Серија природних наука бр. 17 и *Свеске Матице српске* 58. Серија уметности бр. 16. *Свеске* 57. Серија природних наука бр. 17 садрже три рада. Обим им је 74 странице и садрже илустративни материјал. *Свеске* 58. Серија уметности бр. 16 садрже девет радова из области музикологије, театрологије и историографије.

У 2018. години објављена је *Свеска Матице српске* 59, Серија књижевност и језик, бр. 16. Редакција *Серије за књижевности и језик* радила је у саставу: проф. др Горана Раичевић, проф. др Зорица Хаџић и проф. др Гордана Штрбац. Рецензенти у овом броју били су: проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Светлана Томин, проф. др Жарко Бошњаковић и проф. др Исидора Бјелаковић.

Свеска 59 садржи девет радова. Обима је 74 странице и садржи илустративни материјал.

ЗБОРНИК РАДОВА *ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И УЈЕДИЊЕЊЕ*

Зборник радова *Први светски рат и Уједињење* садржи текстове предавања која су одржана у Матици српској током 2017. године, у оквиру истоименог циклуса. Текстови у зборнику груписани су тематски и хронолошки: прво текстови који говоре о политичким, војним и културним односима великих сила према Србији, потом радови у којима су обрађени теме и догађаји из војне и културне историје, док су у последњем делу зборника објављени радови који се односе на присаједињење, стварање јужнословенске државе и њен послератни живот. Зборник се састоји од 14 радова, укупног обима од 298 страна. Зборник је приредио проф. др Ђорђе Ђурић.

ЗБОРНИК РАДОВА *СРБИ У УГАРСКОЈ 1848–1918: ОД МАЈСКЕ ДО ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ*

Зборник радова *Срби у Угарској 1848–1918: од Мајске до Велике народне скупштине* садржи текстове радова изложених на скупу под истим насловом, који је реализован 2018. године у Матици српској. Зборник се састоји од 23 рада, укупног обима од 460 страна. Зборник су приредили проф. др Љубомирка Крклјуш, др Петар Крестић и проф. др Драган Станић.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

2016.

Василије Ђ. Крестић, *Запамћења*, Матица српска, Нови Сад 2016; Бранко Бешлин, *Евгеније Савојски и његово доба*, Матица српска, Нови сад 2016;

2017.

Група аутора, *Споменица академику Чедомиру Поповy*, Матица српска, Нови Сад 2017; Гордана Вуксановић и Имре Нађ, *Природне катастрофе у свести становништва и спремност за суочавање с њима*, Матица српска, Нови Сад 2017; Љубица Ивановић Бибић, *Становништво Шајкашке*, Матица српска, Нови Сад 2017; Мирослав Павловић, *Смедеревски Санџак 1739–1788*, Матица српска, Нови Сад 2017;

2018.

Слободан Ђурчић, *Атлас насеља Војводине: Бачка*, Матица српска, Нови Сад 2018; Љубомирка Кркљуш, *Константин Богдановић (1811–1854)*, Матица српска, Нови Сад 2018;

2019.

Далибор Денда, *Шлем и шајкача: војни фактор и југословенско-немачки односи (1918–1941)*, Матица српска, Нови Сад 2019.

Темишварски одбор

Темишварски зборник Матице српске. Уредништво *Темишварског зборника* радило је у саставу: Стеван Бугарски, главни уредник, академик Иван Алексеевич Чарота (Белорусија), проф. др Ђорђе Ђурић, др Бранка Кулић и проф. др Миља Радан. Током 2017. године објављен је *Темишварски зборник* бр. 9 са следећом структуром: Студије и чланци (6 написа), Прилози и грађа (7 написа), Сведочанства (2 написа), Оцене и прикази (3 написа). Током 2018. године објављен је *Темишварски зборник* бр. 10 са следећом структуром: Студије и чланци (5 написа), Прилози и грађа (7 написа), Оцене и прикази (2 написа). Током 2019. године објављен је *Темишварски зборник* бр. 11 са следећом структуром: Студије и чланци (5 написа), Прилози и грађа (7 написа), Оцене и прикази (2 написа).

Одељење за природне науке

ЗБОРНИК

Зборник Матице српске за природне науке (*Matica Srpska Journal for Natural Sciences*) у четворогодишњем периоду (2016–2019) задржао је концепцију домаћих научних часописа из области природних наука. Часопис је у периоду од 2016. до 2017. у области домаћих научних часописа за биотехнологију и пољопривреду, и биологију био у категорији М51. У периоду 2018–2019. часопис је добио категорију М24 у области биотехнологије и пољопривреде, док је у области биологије задржао категорију М51. Чланци часописа доступни су у пуном тексту на веб-локацији Матице српске и у следећим базама података: Српски индекс цитираности, EBSCO бази података, апстракти на Агрису FAO, CAB бази података у виду сажетака, CABI бази потпуним чланцима и на Томсон Рojтерс листи часописа.

Уредништво часописа је у 2016. години радило у саставу који је, на предлог Одбора Одељења, изабран у претходном сазиву Матичиних органа (седница Управног одбора 14. новембра 2016. године). Главни и одговорни уредник часописа: проф.

др Ивана Максимовић; чланови Уредништва: др Славка Гајин, академик Васкрсија Јањић, академик Видојко Јовић, академик Рудолф Кастори, проф. др Дарко Капор, проф. др Лазар Лепшановић, проф. др Ивана Максимовић, академик Војислав Марић, проф. др Слободан Ћурчић и проф. др Марија Шкрињар. Часопис има Савет Уредништва у саставу: др Атанас Атанасов (Бугарска), др Петер Хокинг (Аустралија), др Алех Иванович Родкин (Белорусија), др Калиопи Роубелакис Ангелакис (Грчка), др Станко Стојиљковић (САД), др Гинтер Шилинг (Немачка), др Ђерђ Вараљаји (Мађарска) и др Акурсио Венеција (Италија). Секретар Уредништва: проф. др Славка Гајин. Члан Уредништва проф. др Лазар Лепшановић преминуо је 16. октобра 2016. На састанку Уредништва 12. децембра 2016. за новог члана Уредништва предложена је проф. др Тијана Продановић, редовни професор на Департману за физику ПМФ у Новом Саду. Овај предлог усвојен је на следећој седници Управног одбора МС.

На седници Управног одбора Матице српске (14. новембра 2016), усвојен је предлог Одбора Одељења за ново Уредништво и Савет часописа за период 2017–2020. у следећем саставу: главни и одговорни уредник, проф. др Ивана Максимовић; чланови Уредништва: проф. др Славка Гајин, академик Рудолф Кастори, академик Васкрсија Јањић, академик др Видојко Јовић, проф. др Дарко Капор, академик Војислав Марић, проф. др Слободан Ћурчић, проф. др Марија Шкрињар и проф. др Тијана Продановић. Именован је и Савет Уредништва часописа: др Атанас Атанасов (Бугарска), др Петер Хокинг (Аустралија), др Алех Иванович Родкин (Белорусија), др Калиопи Роубелакис Ангелакис (Грчка), др Станко Стојиљковић (САД), др Гинтер Шилинг (Немачка), др Ђерђ Вараљаји (Мађарска) и др Акурсио Венеција (Италија). Секретар Уредништва: проф. др Славка Гајин. Члан Савета часописа Гинтер Шилинг (Немачка) преминуо је 8. августа 2018. а Ђерђ Вараљаји (Мађарска) 2. децембра 2018.

У току четворогодишњег периода одржано је шест састанака Уредништва *Зборника МС за природне науке*: 6. јуна и 27. децембра 2016; 5. јуна 2017; 14. јуна 2018; 21. маја и 9. октобра 2019.

Најзначајнији резултати четворогодишњег периода (2016–2019): објављено је осам планираних свезака часописа (2 свеске годишње); укупно је објављено 114 оригиналних научних радова, један приказ, један поговор научном скупу и један помен (проф. др Слободану Глумцу); поднесени су извештаји: извештај о позитивно рецензираним радовима који су објављени у свесци 131 (2016), који су саопштени на ботаничком скупу „Трећи век ботанике у Војводини" (Матица српска, 14. априла 2016); извештај о позитивно рецензираним радовима који су објављени у свесци 133 (2017), који су саопштени на Међународном научном скупу „Микологија, микотоксикологија и микозе" (Матица српска и АП Војводина, 27–29. септембра 2017); извештај о позитивно рецензираним радовима радовима који су објављени у свесци 135 (2018) а који су саопштени 19. априла 2019. на Научном скупу „Таксономија, генетички диверзитет и екологија фамилије осоликих мува (Diptera, Syrphidae)", који је одржан у Матици српској у спомен на проф. др Слободана Глумца (1930–1998), потпредседника Матице српске и професора универзитета у Новом Саду; извештај о позитивно рецензираним радовима који су саопштени на Научном скупу „Елементи и догађаји о развоју астрономије и физике на подручју данашње Војводине" (Матица српска, 21. мај 2019), који су објављени у свесци 136 (2019); испуњени су захтеви за допуну листе DOAJ (Directory of Open Access Journals / Сервис за проналажење часописа објављених у отвореном приступу); побољшана је видљивост часописа на интернет бази; од свеске 131 (2016) часопис редовно објављује прилог Политика Уредништва и Упутство за писање радова за ауторе. На Сајту периодичних публикација Матице српске часопис је доступан у дигиталној (ПДФ) форми од свеске бр. 96 (1999). Тираж часописа је 400 примерака. Издавање *Зборника* помогло је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

ГРАЂА И ПРИЛОЗИ ЗА КУЛТУРНУ И ДРУШТВЕНУ ИСТОРИЈУ

У оквиру Едиције *Свеске Матице српске* (бр. 57) изашла је свеска из Серије природних наука бр. 17. Уредништво Серије природних наука: др Јован Максимовић, др Милан Бреберина, др Боривој Крстић, др Душан Лалошевић и др Србислав Денчић.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

2017.

Група аутора, *Invertebrates* (*Invertebrata*) *Of the Fruška Gora Mountain – Бескичмењаци* (*Invertebrata*) *Фрушке Горе*, књига V, Матица српска, Нови Сад 2017; Јован Максимовић, *Лекари пречани у српском вилном и војном санитету у XIX и почетком XX века*, Матица српска, Нови Сад 2017;

2018.

Бранислава Буторац, *Флора Петроварадинског рита: јуче–данас–сутра*, Матица српска, Нови Сад 2018; Рудолф Кастори, Ивана Максимовић, Марина Путник Делић, *Бор у исхрани биљака*, Матица српска, Нови Сад 2018.

Одељење за ликовне уметности

ЗБОРНИК

Уредништво ***Зборника Матице српске за ликовне уметности*** радило је у следећем саставу:Александар Кадијевић, главни и одговорни уредник (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Кокан Грчев (Источномедитерански универзитет Фамагуста, Кипар – Одељење архитектуре), Ненад Макуљевић (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Миодраг Марковић, (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Лидија Мереник (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Иван Стевовић (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Рудолф Клајн (Универзитет Сент Иштван, Будимпешта), Бисера Пенчева (Универзитет Стенфорд, САД), проф. др Драган Дамјановић (Филозофски факултет, Загреб), проф. др Срђан Марковић (Факултет уметности, Ниш) и проф. др Александар Игњатовић (Архитектонски факултет, Београд). Рецензенти текстова зборника су сви чланови Уредништва и сарадници Одељена који по својој стручности одговарају садржајима текстова. Сваки текст рецензирају два до три рецензента. На седници Уредништва *Зборника Матице српске за ликовне уметности* одржане 2. фебруара 2016. године закључена је свеска 44, обима 55 штампарских табака. Садржај свеске 44 чине: чланци, расправе, прилози (23 рада), прикази (9 радова), Именски регистар, Географски регистар и Упутство за ауторе на српском и енглеском језику. Објављен је на стр. 5 уводни текст уредника на српском и енглеском језику. *Зборник Матице српске за ликовне уметности* је од 29. марта 2016. године индексиран на ERIH PLUS листи часописа (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences), која својим високим системом вредновања и строгим критеријумима окупља најугледније европске часописе из области друштвенохуманистичких наука.

Уредништво зборника од 2017. године радило је у следећем саставу: Александар Кадијевић, главни и одговорни уредник (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Кокан Грчев (Источномедитерански универзитет Фамагуста, Кипар – Одељење архитектуре), Ненад Макуљевић (Универзитет у Београду – Филозофски

факултет), Миодраг Марковић (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Лидија Мереник (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Иван Стевовић, (Универзитет у Београду – Филозофски факултет), Рудолф Клајн (Универзитет Сент Иштван, Будимпешта), Бисера Пенчева (Универзитет Стенфорд, САД), проф. др Драган Дамјановић (Филозофски факултет, Загреб), проф. др Срђан Марковић (Факултет уметности, Ниш) и проф. др Александар Игњатовић (Архитектонски факултет, Београд). Рецензенти текстова зборника су сви чланови Уредништва и сарадници Одељења који по својој стручности одговарају садржајима текстова. Сваки текст рецензирају два до три рецензента.

Одштампан је *Зборник Матице српске за ликовне уметности* бр. 44/2016.
Одштампан је *Зборник Матице српске за ликовне уметности* бр. 45/2017.
Одштампан је *Зборник Матице српске за ликовне уметности* бр. 46/2018.
Одштампан је *Зборник Матице српске за ликовне уметности* бр. 47/2019.

Лектуру, коректуру и регистар зборника урадила је Татјана Пивнички Дринић. Преводилац резимеа на енглески језик је Оливера Кривошић. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог урадио је Владимир Ватић, Графит, Петроварадин, а одштампала штампарија Сајнос, Нови Сад. Тираж је 400 примерака.

Комплетан PDF свих зборника налази се на Сајту Матице српске maticasrpska.org.rs

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

На електронској седници Одбора Одељења за ликовне уметности, одржане 8. децембра 2017. године, разматрано је и утврђено да проф. др Александра Кучековић, историчарка уметности, у наредном периоду буде чланица Редакције Свезака Матице српске (грађа и прилози за културну и друштвену историју). Године 2017. је објављене су *Свеске Матице српске* бр. 58 (Грађа и прилози за културну и друштвену историју).

Године је 2018. изабрана нова Редакција за *Свеске Матице српске (грађа и прилози за културну и друштвену историју)* коју чине проф. др Ира Проданов Крајишник, музиколог, главни и одговорни уредник, др Милена Лесковац, театролог, и проф. др Александра Кучековић, историчарка уметности.

Објављена је ове године свеска број 60/17.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

2017.

Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста, ур. Игор Борозан, Нови Сад: Матица српска: Галерија Матице српске, 2017. – 257 стр.: илустр. Аутори: др Игор Борозан, Петар Петровић, Евгенија Блануша, др Владимир Симић, др Мирјана Д. Стефановић и др Милан Попадић; *Идентитети и медији: уметност Анастаса Јовановића и његово доба*, ур. Игор Борозан и Данијела Ванушић, Београд: Музеј града Београда; Нови Сад: Матица српска, 2017. – 452 стр.: илустр. Аутори: др Игор Борозан, мср Златан Стојадиновић, др Радомир Поповић, мср Данијела Ванушић, др Звонко Маковић, др Ивана Манце, др Јелена Перић, др Миланка Тодић, др Тијана Борић, др Саша Брајовић, мср Исидора Савић, мср Јована Миловановић, др Милан Попадић, мср Вељко Џикић, др Чедомир Васић;

2018.

Даница Поповић, *Ризница спасења: култ реликвија и српских светих у средњовековној Србији*, Београд 2018. Књига је објављена у саиздаваштву са Балкано-

лошким институтом САНУ; *Иван и Ђорђе Табаковић – градитељи српске културе XX века* (зборник радова са научног скупа одржаног 7. новембра 2017. године у Матици српској), ур. Лидија Мереник и Александар Кадијевић, Нови Сад 2018; Владимир Симић, *Романови и Срби. Рецепција слике руских владара у уметности XVIII века*, Нови Сад 2018. Књига је објављена у саиздаваштву Матице српске и Галерије Матице српске;

2019.

Мирослав Тимотијевић, *Српско барокно сликарство*, друго издање, Нови Сад: Матица српска, 2019. [у припреми]; Бранислав Тодић, *Епиской Викентије Поповић и његов Дневник богослужења*, Нови Сад: Матица српска, 2019. [у припреми]; Зборник радова са округлог стола посвећен проф. др Мирославу Тимотијевићу (1950–2016) [у припреми].

Одељење за сценске уметности и музику

ЗБОРНИК

Уредништво ***Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*** радило је у следећем саставу: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, др Зоран Т. Јовановић, главни и одговорни уредник, проф. др Каталин Каич, др Ивана Перковић, ванредни професор, др Ира Проданов Крајишник, ванредни професор, проф. др Душан Рњак, др Катарина Томашевић, заменик главног и одговорног уредника, проф. др Марија Бергамо (Хрватска) и проф. др Јадвига Сопчак (Пољска).

Уредништво *Зборника* радило је од 2017. године у следећем саставу: др Катарина Томашевић, главни и одговорни уредник, проф. др Живко Поповић, заменик главног и одговорног уредника, проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Зоран Ђерић, проф. др Каталин Каич, др Зоран Максимовић, проф. др Ивана Перковић, проф. др Ира Проданов Крајишник, проф. др Јернеј Вајс (Словенија) и проф. др Јадвига Сопчак (Пољска).

Одштампан је *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* бр. 54 и 55 за 2016. годину;

Одштампан је *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* бр. 56 и 57 за 2017. годину;

Одштампан је *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* бр. 58 и 59 за 2018. годину;

Одштампан је *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* бр. 60 и 61 за 2019. годину.

Рецензенти текстова *Зборника* су сви чланови Уредништва *Зборника* и сарадници Одељења Матице српске за сценске уметности и музику који по својој стручности одговарају садржајима текстова. Сваки текст рецензирају два или три рецензента.

Лектуру, коректуру и регистар *Зборникâ* урадила је Татјана Пивнички Дринић. Преводилац резимеа на енглески језик је Оливера Кривошић. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог је урадио Владимир Ватић, Графит, Петроварадин, а одштампала штампарија Сајнос, Нови Сад. Тираж је 400 примерака.

Комплетан PDF свих зборника налази се на Сајту Матице српске maticasrpska.org.rs

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

На седници Одбора Одељења за сценске уметности и музику, одржаној 15. децембра 2017. године, разматрано је и предложено да проф. др Ира Проданов Кра-

јишник, музиколог, у наредном опериоду буде уредница за *Свеске Матице српске* (*грађа и прилози за културну и друштвену историју)*, а др Милена Лесковац, театролог, чланица Редакције.

Објављене су *Свеске Матице српске (грађа и прилози за културну и друштвену историју)* бр. 58/16.

Од 2018. године је изабрана нова Редакција за *Свеске Матице српске (грађа и прилози за културну и друштвену историју)* коју чине проф. др Ира Проданов Крајишник, музиколог, главни и одговорни уредник, др Милена Лесковац, театролог, и проф. др Александра Кучековић, историчарка уметности.

Објављена су *Свеске Матице српске (грађа и прилози за културну и друштвену историју)* бр. 60/17.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

2017.

Немања Совтић, *Несврстани хуманизам Рудолфа Бручија: композитор и друштво самоуправног социјализма*. Рецензенти књиге су проф. др Мирјана Веселиновић Хофман и проф. др Ира Проданов Крајишник;

2018.

Милена Лесковац, *Боривоје Ханауска.* Рецензенти књиге су проф. др Петар Марјановић и проф. др Живко Поповић; Зборник радова са научног скупа;

Живот и дело Рудолфа Бручија – Композитор у процепу између естетика и идеологија, 2018;

2019.

Наташа Марјановић, *Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице*. Рецензенти књиге су проф. др Душан Иванић, проф. др Даница Петровић и др Александар Васић.

Рукописно одељење

ЕДИЦИЈА „ДОКУМЕНТ”

2016.

Аристократ духа (Документарна биографија Милана Кашанина), аутор Радован Поповић, Нови Сад, Матица српска, 2016;

2017.

Васа Стајић. Аутобиографија 1847–1943. Фрагменти из дневника, приређивач, аутор предговора и коментара проф. др Зорица Хаџић, Нови Сад, Матица српска, 2017;

Лаза Костић, *Преписка II*, приређивачи, аутори поговора и коментара Младен Лесковац, проф. др Душан Иванић и мр Милица Бујас, Нови Сад, Матица српска, 2017;

Велики господин Младен Лесковац – њим самим, аутор Радован Поповић, Нови Сад, Матица српска, 2017;

2018.

Благодат новог јутра Бошко Петровић – њим самим, аутор Радован Поповић, Нови Сад, Матица српска, 2018;

Милан Лазаревић – суботе и недеље, приређивач мр Гордана Ђилас, библиотекар саветник, Нови Сад, Матица српска, 2018;

Крвава окупација Бачке – дневник једног посматрача (1941–1944), приређивачи др Драго Његован и др Александар Хорва, Нови Сад, Матица српска, 2018.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ИЗДАВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Одељење за књижевност и језик

2016.

Промоција књига митрополита црногорског Амфилохија

У Свечаној сали Матице српске 21. фебруара представљене су књиге *Житије Светог митрополита Петра Другог – Цетињског пустињака и Ловћенског тајновидца* митрополита црногорско-приморског Амфилохија и *Споменица*, објављена поводом тридесет година архијерејске и двадесет пет година митрополитске службе Његовог високопреосвештенства архиепископа цетињског, митрополита црногорско-приморског и егзарха најсветијег Пећкога трона г. Амфилохија. У програму су учествовали: високопреосвештени митрополит Амфилохије, академик Матија Бећковић, академик Миро Вуксановић и проф. др Драган Станић. У *Житију* митрополит Амфилохије, између осталог, истиче да Његош „својом поруком и својим изворним сведочењем Бога и Христове вере не понавља на уобичајен начин научену веру и исповедање прошлих поколења. Он не проповеда и не приповеда; он не проучава и не моралише". У наставку свог обраћања митрополит Амфилохије је рекао да је добро што Матица српска, чији је Његош био члан, наставља своју везаност за његово дело. Говорећи о *Споменици*, академик Миро Вуксановић је рекао да је владика Амфилохије одређен „да хода као светац, а да говори као мудрац и да свој српски народ молитвом брани од сваке напасти и зла". Академик Матија Бећковић је на промоцији изговорио две своје песме, прву посвећену Његошу, а другу митрополиту Амфилохију, док је председник Матице српске проф. др Драган Станић у својој беседи посебну пажњу посветио улози владике у сагледавању значаја исихазма за српску културу. „У драгоценим доприносима дефинисања природе и специфичности српске културе посебно ваља истаћи његово сагледавање домета и значаја исихастичког покрета. Јер српска култура је у оваквој врсти молитвеног искуства стекла изузетно моћну духовну основу. Митрополит црногорско-приморски је сјајан есејиста, чија је беседничка реч увек у близини песника. Он није књижевник у ужем, цеховском смислу речи – он је православни духовник и богослов који се књижевним начином говора користи да би исказао искуства која би могла остати недовољно убедљива, па можда чак и неизречена уколико се књижевни стил не појави као посредник", рекао је Драган Станић.

Књижевници и политика у српској култури 1804–2016.
проф. др Зорана Аврамовића

У Свечаној сали Матице српске 20. априла је представљена књига проф. др Зорана Аврамовића *Књижевници и политика у српској култури 1804–2016*, у издању Православне речи. Проф. др Драган Станић, председник Матице српске, поздравио је присутне и дао реч директору издавачке куће Православна реч Зорану Гутовићу.

Овом монографијом проф. др Зоран Аврамовић осветљава и обрађује једну веома деликатну тематску област. Политички ангажман писаца је нешто о чему се код нас много говорило али се врло мало писало, бар не овако компетентно, утемељено, отворено, без заобилажења и калкулација. Пишчев истраживачки приступ је веома свеж и провокативан, јер он ангажман српских књижевника сагледава из више оштрих углова, са свим врлинама и многим манама. Истовремено, он покушава да продре што дубље у разлоге наших често трагичних подела, идеолошких, политичких, моралних па и естетских. О књизи су говорили Селимир Радуловић, проф. др Дејан Микавица и аутор.

Представљање књиге *Матични млеч* Ивана Негришорца

У Свечаној сали Матице српске 26. априла књигу *Матични млеч* Ивана Негришорца представили су академик Матија Бећковић, Селимир Радуловић и др Саша Радојчић.

„Иван Негришорац, што је песничко име председника Матице српске Драгана Станића, дао је себи труда да препева Матичину историју и докаже да је та историја временом постала поезија. Тако је песник Иван Негришорац осветлао образ професору Станићу исписујући поменик његовим претходницима на челу Матице српске, творећи тако својеврсну Матицијаду српску – ако је Матицијада права реч за ову пустоловину", истакао је Матија Бећковић у својој беседи на промоцији Негришорчеве књиге, која је у целини посвећена Матици српској.

По оцени песника и књижевног критичара Селимира Радуловића, Негришорчева поетизована слика *Матични млеч*, односно двовековно трајање наше културне ризнице, при томе није ни пригодна, ни свечарска, ни идеализована. У наставку програма говорио је и др Саша Радојчић, а аутор је читао одломке из поеме.

Књига је изашла под окриљем новосадске издавачке куће Орфеус.

Представљање књиге *Дневник о Добрици Ћосићу*
др Стојана Бербера

Матица српска и Градска библиотека „Карло Бијелицки" из Сомбора су 19. маја у сали за седнице представиле књигу др Стојана Бербера *Дневник о Добрици Ћосићу.*

О књизи и аутору говорили су: академик Љубомир Зуковић, проф. др Драгољуб Гајић, проф. др Милош Ђорђевић, публициста Дејан Томић и аутор.

У књизи необичног наслова – *Дневник о Добрици Ћосићу* – њен аутор Стојан Бербер даје обиман преглед и тумачење целокупног књижевног стваралаштва великог српског писца, наводећи притом и многе занимљиве детаље из Ћосићевог политичког ангажмана, рекао је на почетку промоције проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

Представљање књиге *Лествe патријарха Павла*
Драгана Драгојловића

Матица српска је, заједно са Градском библиотеком у Новом Саду, 26. јуна у сали за седнице организовала промоцију књиге Драгана Драгојловића *Лествe патријарха Павла*. На почетку промоције присутнима се обратио епископ Иринеј Буловић, који је изнео мало познатих детаља из живота патријарха Павла. О књизи су говорили проф. др Драган Станић и песник Селимир Радуловић. Стихове из збирке песама читао је Миодраг Петровић, глумац Српског народног позоришта. Програм је водио Драган Којић, управник Градске библиотеке у Новом Саду.

Представљање зборника радова *Литературные взаимосвязи России XVIII–XIX вв.: по материалам зарубежных архивохранилищ*

У сали за седнице Матице српске 30. јуна представљени су зборник радова *Литературные взаимосвязи России XVIII–XIX вв.: по материалам зарубежных архивохранилищ* и превод Његошеве *Луче микрокозма* који је у зборнику објављен. У представљању су учествовали: проф. др Ђорђе Ђурић, др Наталија Блудилина, др Јелена Осипова и др Иља Числов. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

Представљена Едиција „Прва књига" Матице српске за 2016. годину

24. октобра 2016. године на штанду Матице српске Београдског сајма књига представљена је Едиција „Прва књига" Матице српске, коло за 2016. годину, књига 268. Луке Трипковића, *Осмех под гором маслиновом*, роман, 269. Јована Гавриловића, *Стубови*, приче, и 270. Срђане Петровић, *Фрактали*, песме. О књигама је говорила проф. др Владислава Гордић Петковић, главни и одговорни уредник, а аутори су прочитали делове из својих књига

6. децембра у Свечаној сали Матице српске представљено је коло за 2016. годину. На промоцији су учествовали проф. др Милета Продановић, проф др Владислава Гордић Петковић, главни уредник, и аутори.

Представљен *Орнитолошки речник*

У Матици српској је 14. новембра у Свечаној сали одржана промоција *Орнитолошког речника*. Представљање овог јединственог речника у нас отворио је председник Матице српске проф. др Драган Станић. У поздравној речи председник Матице осврнуо се на настанак идеје о писању оваквог речника у разговору између њега и Јавора Рашајског на путу ка Светој Гори и истакао значај терминолошких речника. Даље су се публици обратили један од рецензената речника проф. др Рајна Драгићевић и аутори – мр Дејан Милорадов, мр Васа Павковић и др Слободан Пузовић.

Проф. Рајна Драгићевић нагласила је поузданост речника на основу његових пробраних извора. Већ сам увид у изворе указује на потребу за израдом једног оваквог речника, који представља значајан допринос и науци о птицама, али и науци о језику. Посебан утисак на њу оставиле су напомене аутора. Аутори у њима исказују активан однос према прикупљеној грађи. Они нису само приказивачи корпуса, већ и тумачи, па и нормативисти. Ову последњу црту нарочито показују у главном тексту речника, где се опредељују за један домаћи назив као доминантан, па самим тим и као онај који се препоручује. Носилац пројекта мр Дејан Милорадов у свом говору приказао је публици историјат идеја и покушаја стварања терминолошких речника у Матици српској од краја XIX века наовамо. Закључак је јасан – Матица српска је најпозванија установа за рад на тим пословима. Затим је мр Дејан Милорадов у кратким цртама изнео основне податке о речнику, објаснио концепцију речника и његове циљеве. С обзиром на то да овај речник намерава бити нормативан, из мноштва дијалекатске лексике требало је разазнати која је реч супстандардна, а коју можемо сматрати стандардизованом. Носилац пројекта овом приликом захвалио је свим људима који су допринели речнику својим радом или поклоном. Најавио је и нови терминолошки речник који се већ увелико ради – Батрахолошко-херпетолошки речник (имена водо̀зе̄маца и гмизаваца).

Мр Васа Павковић рекао је да *Орнитолошки речник* у првом реду намерава да обухвати сва забележена српска народна имена птица из свих објављених, а у границама могућности, и необјављених извора. Речник садржи попис српских на-

родних имена птица, па представља једну врсту зборника. Будући да се у њему такође обрађују с научне тачке најприхватљивија српска имена птица, *Орнитолошки речник* добија и одређену нормативну улогу. Неки делови обраде имена птица уливају му и извесна енциклопедијска обележја. Мр Васа Павковић такође је напоменуо да *Орнитолошки речник* указује на учесталост и дистрибуцију српских имена птица у најразличитијим изворима, почевши од најранијих до савременог доба. Он, такође, указује и на нормативну употребу орнитонима.

На крају промоције присутнима се обратио др Слободан Пузовић. Он је с орнитолошке стране истакао значај речника и установио да, иако је пописано скоро 8000 назива птица, посао није завршен, јер се у народу крије богатство именовања за птице, које није забележено у речнику. Као добар пример навео је недавни теренски рад из околине Прибоја, где је забележио неколико нових орнитонима. Закључио је да ауторском тиму речника предстоји још посла на прикупљању нових назива птица с целог српског језичког простора, који ће, надамо се, бити објављени у другом издању Орнитолшког речника.

2017.

Речник славеносрпског језика
Огледна свеска

У Свечаној сали Матице српске 5. априла је представљена књига *Речник славеносрпског језика*, *Огледна свеска*, коју су саставили доц. др Исидора Бјелаковић, проф. др Ирена Цветковић Теофиловић, проф. др Александар Милановић, др Милена Зорић и Јелена Стошић.

На почетку промоције присутнима се обратио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

О књизи, као и о пројекту „Речник славеносрпског језика", говорили су проф. др Мато Пижурица, проф. др Гордана Штасни и доц. др Исидора Бјелаковић.

Проф. др Мато Пижурица је, уз кратак осврт на историјат пројекта, чији је сарадник и сам био у једном периоду, представио основне карактеристике принципа лексикографске обраде и структуре лексикографског чланка *Речника*, указујући на предности изабраног поступка, али и на проблеме са којима се чланови пројектног тима у будућем раду могу суочити.

Након тога присутнима се обратила проф. др Гордана Штасни и са лексиколошког аспекта, уз илустративне примере, указала на могућности истраживања које обрађена грађа из огледне свеске отвара (у погледу хомонимије, полисемије, деривације и сл.).

Доц. др Исидора Бјелаковић, као руководилац пројекта, представила је развој овог пројекта од његовог оснивања 1981. године до данас. Уз аргументовано објашњење због чега се приступило потпуној ексцерпцији грађе, у име чланова пројектног тима захвалила је онима који су својим саветима и знањем допринели томе да огледна свеска добије своју коначну форму.

Помало неочекивано, она се на крају излагања обратила публици у духу славеносрпске епохе и позвала је у салон следећим речима: „Уз дозволеније господина председатеља, с глубочајшим високопочитанијем приглашавам вас да овај торжествени час продолжајемо в салонах Матице серпске".

Зборник радова
Serbica iaponica: допринос јапанских слависта српској филологији

У Свечаној сали Матице српске 24. марта представљен је зборник радова *Serbica iaponica: допринос јапанских слависта српској филологији*, 22. књига у Едицији

„Студије о Србима” (Матица српска, Slavic-Eurasian Research Center, Hokkaido University, Завод за уџбенике, Вукова задужбина). Присутнима се обратио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. После уводне речи представио је и најавио учеснике промоције: академика Милорада Радовановића, главног уредника Едиције „Студије о Србима”, академика Предрага Пипера, рецензента, проф. др Дивну Тричковић, преводиоца, проф. др Миливоја Алановића, редактора превода, и проф. др Мотокија Номаћија, једног од аутора и главног уредника зборника.

„Пиши српски да те сви разумеју”, рекао је на одличном српском језику др Мотоки Номаћи, професор Словенско-евроазијског истраживачког центра Универзитета у Хокаиду, говорећи о развоју интересовања за овдашње језике у Јапану. Професор Номаћи је истакао да је у његовој земљи деценијама славистика заправо била синоним за русистику, те да је тек пре пола века већу пажњу почела да добија србистика, односно србокроатистика, најпре кроз интересовање за овдашња књижевна дела, а потом и за лингвистичка питања.

Зборник, поред опсежне уводне студије, чине четири целине: „Језик”, „Књижевност”, „Фолклор” и „Есеји”. Илустрације ради, наводимо следеће радове: „О перцепцији српскохрватског акцента на основу јапанског језичког осећања” Јуми Накађиме, „Српска авангарда и јапаска поезија” Кајоко Јамасаки или „Српска народна песма ’Хасанагиница’” Шигеа Курихае. У сваком случају, по оцени академика Предрага Пипера, реч је о узорно припремљеном зборнику, „било да је реч о мериторности аутора који су у њему заступљени, било да је у питању репрезентативност њихових радова, било да се ради о промишљености и брижљивости с којима је урађен”.

Темеље моста научне сарадње јапанске и српске славистике постављали су славистички великани с обе стране – пре свега проф. Шигео Курихара, утемељивач јапанске славистике, али и Милка и Павле Ивић својом сарадњом са јапанским славистима и славистичким и лингвистичким установама. Најновији стуб тог моста сарадње управо је зборник *Јапанска србистика*. „По природи ствари он није могао донети коначне одговоре на сва постављена питања, али свакако представља вредан пажње покушај постављања основа за даља истраживања у датом смеру”, речи су академика Пипера.

На почетку промоције председник Матице српске, проф. др Драган Станић, уручио је професору Номаћију скулптуру Николе Тесле, рад вајара Радована Ждрала, у знак захвалности за све што је учинио да издавачки подухват какав је зборник *Јапанска србистика* буде реализован. Станић је на крају најавио и да са овом публикацијом неће бити завршено представљање репрезентативних домета србистичких истраживања у Јапану, наводећи да би ускоро требало да буде објављен и опсежан рад Ајако Оку, посвећен рецепцији дела Милорада Павића у Земљи излазећег сунца.

Представљање књиге
Огледи о руској књижевности XIX и XX вијека

У организацији Градске библиотеке у Новом Саду и Матице српске, у Свечаној сали Матице српске је 24. октобра одржана промоција књиге др Јеврема Бјелице *Огледи о руској књижевности XIX и XX* вијека, у издању Завода за уџбенике и наставна средства из Подгорице.

О књизи су говорили проф. др Татјана Јововић са Филолошког факултета у Подгорици, проф. др Драгиња Рамадански и проф. Радојка Тмушић Степанов. На почетку програма присутнима се обратио Драган Којић, директор Градске библиотеке у Новом Саду. Свечаности је присуствовао и покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност проф. др Зоран Милошевић.

Представљање књиге *Пут српског језика и писма*
проф. др Јелице Стојановић

Матица српска и Друштво чланова Матице српске у Црној Гори су 24. октобра у Свечаној сали Матице српске организовали промоцију књиге проф. др Јелице Стојановић *Пут српског језика и писма*. О књизи су говорили академик Јасмина Грковић-Мејџор, проф. др Милош Ковачевић и проф. др Александар Милановић. Публици се обратила и ауторка.

Књига *Пут српског језика и писма*, објављена у Плавом колу Српске књижевне задруге 2016. године, осветљава два аспекта историје српског језика, врло испреплетена у времену Вукове борбе за његову стандардизацију и кодификацију: аспект његове унутрашње и његове спољашње историје.

Седам студија које чине ове књигу могу се поделити у три тематске целине. Прву целину чине радови који се баве општесрпским лингвистичко-социолингвистичким дијахроним и савременим статусом српског књижевног језика. Радови друге целине баве се историјским и актуелним статусом српске ћирилице, а у трећој, завршној целини заступљени су радови који се тичу историјског и актуелног статуса српског језика у Црној Гори.

Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

Представљање Едиције „Прва књига" Матице српске за 2017. годину

На штанду Матице српске на Београдском сајму књига 27. октобра представљена је Едиција „Прва књига" Матице српске, коло за 2017. годину: књига 271. Владимир Вујовић, *Silencio*, роман, књига 272. Стефан Јањић, *Ништа се није десило*, роман, књига 273. Иван Којић, *Лаура*, песме, књига 274. Катарина Митровић, *Утроба*, песме, и књига 275. Мирјана Наранџић, *Нема везе*, песме. О едицији, књигама и ауторима говорила је проф. др Владислава Гордић Петковић, главна и одговорна уредница, а аутори су прочитали делове из својих књига.

Коло за 2017. годину представљено је и 10. новембра, у Свечаној сали Матице српске. На промоцији су учествовали проф. др Владислава Гордић Петковић, главна уредница, и аутори. Присутне је поздравио потпредседник Матице српске мр Ненад Остојић.

2018.

Представљена књига проф. др Јусија Нуорлуота
Језик Јована Стејића. Допринос историји стандардног језика код Срба

У Матици српској 8. фебруара одржана је промоција публикације *Језик Јована Стејића. Допринос историји стандардног језика код Срба* аутора Јусија Нуорлуота. Реч је о преводу с енглеског језика књиге која је објављена давне 1989. г. у Хелсинкију. Будући да је публикација објављена у оквиру Едиције „Студије о Србима", на промоцији је најпре говорио академик Милорад Радовановић, потом проф. др Исидора Бјелаковић и проф. др Александар Милановић, а приказивање публикације заокружено је речима аутора.

Јован Стејић (1803–1853) био је изузетно угледна личност међу Србима током прве половине XIX века. Лекар по вокацији, а умерењак у погледу ставова према књижевном језику, писму и правопису, одиграо је важну улогу у постављању темеља научно-образовног и здравственог система у Кнежевини Србији, активно учествујући у раду Друштва српске словесности приликом израде терминологије и објављујући значајна дела из домена медицинских наука и биологије, као и низ краћих текстова дидактичко-филозофског профила.

Описом језика овог културног трудбеника употпуњена је слика о стању у књижевним језицима код Срба током прве половине XIX века, а будући да је истраживање проф. Нуорлуота реализовано не само дескриптивном него и социолингвистичком методом, вредност овог штива постаје још већа.

Представљена књига *Фонетика и фонологија карашевских говора данас.*

Прилог проучавању српских говора у Румунији
проф. др Михаја Н. Радана

У Свечаној сали Матице српске 30. марта представљена је књига Михаја Радана *Фонетика и фонологија карашевских говора данас. Прилог проучавању српских говора у Румунији* у издању Филозофског факултета у Новом Саду, Института за српски језик САНУ и Матице српске. О књизи су говорили академиик Слободан Реметић, проф. др Гордана Драгин, проф. др Радивоје Младеновић, проф. др Снежана Гудурић и аутор. Присутне су поздравили проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и Огњан Крстић, председник Савеза Срба у Румунији.

Представљена књига Слободана П. Селинића
Србија и језички сукоб у Југославији 1967.

У Свечаној сали Матице српске 16. марта представљена је књига *Србија и језички сукоб у Југославији 1967.* др Слободана П. Селинића (Институт за новију историју Србије). О књизи су говорили др Миле Бјелајац, директор Института за новију историју Србије, аутор и академик Матија Бећковић.

Монографија је посвећена језичком сукобу у Југославији 1967. У центру пажње су „Декларација о називу и положају хрватског књижевног језика" 18 институција науке и културе Хрватске и одговор групе српских писаца познат као „Предлог за размишљање". У поздравној речи др Драган Станић, председник Матице српске, рекао је да је тема ове монографије дубоко матичарска, јер је Матица српска као установа била један од кључних носилаца и главни чинилац у свему томе, почев од припреме Новосадског договора, анкете у *Летопису Матице српске*, Новосадског договора, односа Матице српске и Матице хрватске.

Представљена књига *Српска лексика у прошлости и данас*
проф. др Рајне Драгићевић

У Свечаној сали Матице српске 22. маја представљена је књига Рајне Драгићевић *Српска лексика у прошлости и данас.* О књизи су говорили академик Предраг Пипер, проф. др Вера Васић, проф. др Александар Милановић и аутор. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

Представљена књига протојереја Слободана Бобана Јокића
Црквени живот у Црној Гори у 18. и 19. вијеку

Матица српска и Друштво чланова Матице српске у Црној Гори 5. јуна у сали за седнице Матице српске организовали су промоцију књиге протојереја Слободана Бобана Јокића *Црквени живот у Црној Гори у 18. и 19. вијеку* (у издању Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори, Свевиђа и Светигоре).

Ова историографска и теолошка студија на преко 200 страна расветљава вишевековни континуитет богослужбеног живота Православне цркве у Црној Гори, али пружа и значајан увид у различите светотајинско-литургијске и историјско-богословске изазове пред којима се налазио, посебно се везујући за период XVIII и XIX века.

О књизи су говорили проф. др Јелица Стојановић, проф. др Драго Перовић и аутор. Присутне је поздравио Селимир Радуловић, управник Библиотеке Матице српске.

Одржана промоција књиге
Синтакса сложене реченице у српском језику

У Свечаној сали Матице српске 16. октобра представљена је монографија *Синтакса сложене реченице у српском језику* групе аутора: Предрага Пипера, Миливоја Алановића, Слободана Павловића, Иване Антонић, Људмиле Поповић, Марине Николић, Дојчила Војводића, Срете Танасића, Биљане Марић; у редакцији академика Предрага Пипера (у издању Матице српске и Института за српски језик САНУ).

Књига је у целини у теоријско-методолошком и емпиријском погледу утемељена како на традицији тако и на актуелним сазнањима из области словенске и српске синтаксе и представља значајан допринос српској и словенској лингвистици.

О књизи су говорили: академик Јасмина Грковић-Мејџор, академик Милорад Радовановић, проф. др Владислава Ружић и академик Предраг Пипер, а присутне је поздравио председник Матице српске проф. др Драган Станић.

Одржана промоција књиге *Говори и обраћања*
проф. др Божидара Ковачека

У Свечаној сали Матице српске 29. октобра одржана је промоција књиге *Говори и обраћања* проф. др Божидара Ковачека, у издању Матице српске. Књигу чини око стотину беседа, поздравних речи, писама и огледа насталих током шестогодишњег Ковачековог руковођења најстаријом српском културном, књижевном и научном институцијом. Том приликом Матица српска је обележила десетогодишњицу смрти свог председника. Његово дело и деловање исписује не само Матичину историју већ и историју Новосадског универзитета и Академије уметности.

У програму су учествали: проф. др Славко Гордић, проф. др Марија Клеут, проф. мр Ненад Остојић, др Исидора Поповић и проф. др Драган Станић.

Представљање зборника радова
Поезија Небојше Деветака

У Свечаној сали Матице српске 13. новембра представљен је зборник радова *Поезија Небојше Деветака*, у оквиру Библиотеке Змајева награда. Деветак је добитник Змајеве награде за 2008. годину, а награда му је уручена на Свечаној седници одржаној у Матици српској 16. фебруара 2009. године. О књизи су говорили: проф. др Саша Радојчић, Ђорђо Сладоје, Иван Негришорац и мср Горица Радмиловић. Програм је водила и стихове Небојше Деветака читала др Исидора Поповић.

Одржано песничко вече поводом 100-годишњице присаједињења
Војводине Србији и уједињења Црне Горе са Србијом

У Свечаној сали Матице српске, 8. децембра, у организацији Матице српске и Српског националног савјета Црне Горе поводом обележавања стогодишњице присаједињења Војводине Србији и уједињења Црне Горе са Србијом одржано је песничко вече.

Поздравне речи присутнима су упутили председник Матице српске проф. др Драган Станић и председник Српског националног савјета др Момчило Вуксановић. У програму су учествовали песници из Војводине, Србије и највише из Црне

Горе, како би представили савремену поезију двеју земаља: Мирослав Алексић, Благоје Баковић, Милица Бакрач, Радован Влаховић, Будимир Дубак, Гојко Ђого, Новица Ђурић, Милица Краљ, Драган Лакићевић, Бећко Милачић, Милутин Мићовић, Иван Негришорац, Ненад Раденковић Јеро, Селимир Радуловић и Ђорђо Сладоје.

У уметничком програму наступили су оперска певачица Зорица Белић и појац Љуба Манасијевић. Програм је водила Ивана Крушчић.

Представљена књига Мирослава Егерића
Дела и дани

У Матици српској 11. децембра представљена је књига Мирослава Егерића *Дела и дани* (шести део) коју су објавили Завод за културу Војводине, Градска библиотека Новог Сада и Матица српска. О професору Егерићу и његовом делу говорили су емиритус проф. др Славко Гордић, проф. др Горана Раичевић и проф. др Драган Станић. На почетку програма уводну реч је дао Драган Којић, управник Градске библиотеке у Новом Саду.

Представљен *Љетопис Бањана и Рудина*

У Матици српској 25. децембра престављена су три броја, досад, објављеног часописа *Љетопис Бањана и Рудина* из Никшића. У програму су учествовали академик Миро Вуксановић, мр Павле Орбовић, проф. Веселин Матовић, песник Радомир Уљаревић и главни уредник Милутин Мићовић. Гост на промоцији била је песникиња из Москве Нина Габријелијан. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

2019.

Представљена књига Матије Бећковића *100 мојих портрета*

У Свечаној сали Матице српске 22. фебруара представљена је књига Матије Бећковића *100 мојих портрета*. О песничком делу, у издању Компаније „Новости", говорио је проф. др Јован Делић.

Поздрављајући поштоваоце песниковог дела, међу њима и епископа бачког Иринеја, председник Матице српске Драган Станић је истакао да је Бећковић „једно велико чудо" српске поезије и књижевности.

„Сваком мора бити јасно да смо привилеговани тиме што живимо у времену Матије Бећковића, јер је то чудо од наступа, усменог наступа. Он има ону врсту магије у свом песничком наступу коју бих упоредио са магијом гуслара", рекао је Станић, нагласивши да Матијино дело остаје за вечита времена.

Свој импозантни наступ песник је поновио пред Матичином публиком, читајући стихове из своје нове књиге.

„Ја овде нисам дошао сам. Дошао сам са сто својих портрета. Са својим групним портретом, својом аутобиографијом о другима. Већ сам толико пута рекао да је човек оно што памти. Оно што заборавља то није он. Ја сам оно што нисам могао да заборавим описао као ону усмену заоставштину која увек остаје незаписана", рекао је Бећковић, и више од сат времена гововорио стихове песама „Иво Андрић", „Меша Селимовић", „ Србија", „Кустурица", „Никола Тесла", „Чвор"...

У овој књизи налазе се углавном портрети упокојених личности, али има и живих, рекао је проф. др Јован Делић, нагласивши да су Матијини портрети личности и својеврсна борба против заборава. Однос између портретисте и портретисаног јесте однос присности и блискости – навео је професор Делић, и Матијин

портрет песника Новице Тадића, од само једног стиха, „црна варница", издвојио као најкраћи, али савршен.

У име Компаније „Новости" новинарка Јованка Симић поздравила је госте на промоцији истакавши да је ово дело једно од капиталних издања „Новости", објављено уочи прошлог београдског Сајма књига, које је побудило изузетно интересовање сајамске публике.

Одржана промоција *Речника бачких Буњеваца или Ричника бачки Буњеваца*

У Буњевачкој матици 15. марта одржана је промоција другог и допуњеног издања *Речника бачких Буњеваца или Ричника бачки Буњеваца*, чији је издавач Матица српска а суиздавач Национални савет буњевачке националне мањине. Аутори су: Марко Пеић, Грго Бачлија, Јосип Бајић, Сузана Кујунџић Остојић и Драгољуб Петровић.

Присутне је поздравио Вељко Војнић, председник Буњевачке матице, и изразио задовољство што је Речник угледао светлост дана.

Председник Матице српске проф. др Драган Станић нагласио је важност оваквог издања: „Сви народни говори треба да буду описани што је више могуће. Важно је да имамо добре речнике који ће описати што више речи, јер описом тих речи ми добијамо скицу описа народног живота уопште. Зато је и за Буњевце значајан овај речник, у другом издању, уз знатно већи број речи него у првом. То лексичко благо ће бити сачувано и за нас данас, али и за нека будућа времена. Говори неумитно нестају, цивилизацијски притисци чине да прави народни говор нестаје, па је зато добро пописати у одређеним моментима стање, да бисмо га сачували".

Проф. др Мато Пижурица, један од рецензената Речника, истакао је: „Ко се бави лингвистичким послом, лексикографским посебно, зна да овакви речници, када настају нешто касније, на граници два миленијума, код једне етничке заједнице која уназад има културу, а нема нормативног речника, носе тешкоћу да буду написани, посебно је то случај са дијалекатским речницима. Јер сваки дијалекатски речник је прикупљање оних, по мишљењу аутора, мање познатих речи, за које претпостављамо да их други слабије познају, да су ређе у употреби. Настају као диференцијални речници, садрже оно што други не чују, не разумеју и што је штета да буде изгубљено. Речник је урађен на професионалан начин, захваљујући колеги Петровићу, проф. Јерковићу, и мојој маленкости. Тешко је рећи да ли је ово прави дијалекатски речник, јер дијалекатски се мора упоређивати са неким који је стандард. Помало својим статусом подсећа на Вуков Рјечник, јер и данас лингвисти тешко могу да се сложе да ли је тај речник једнодијалекатски или вишедијалекатски".

Др Сузана Кујунџић Остојић, уједно и председница НСБНМ, истакла је велику важност оваког издања и додала да ће Речник користити сви који говоре буњевачки језик, који на њему пишу или се школују на овом језику.

Проф. др Драгољуб Петровић, рецензент и један од аутора Речника, у свом поздравном писму подсетио је присутне на историју Буњеваца, њихову бројност и улогу на Великој народној скупштини у Новом Саду 1918, али и данашње стање које је потпуно промењено. Проф. др Петровић је истакао и да Буњевци имају пуно право на свој језик јер, како каже: „Ако, дакле, Буњевци хоће да заштите свој идентитет, Срби им у томе неће бити препрека, а што се њиховог језичког израза тиче, ја на то гледам сасвим прагматично: ако хрватскога језика нема и ако су Срби ’покрили’ штокавски екавски и јекавски израз, Буњевцима је остављен широк простор да североисточну бачку икавштину уређују као основу свога књижевнојезичког израза, тај ће израз у многим детаљима своје структуре бити близак суседним српским војвођанским говорима, а у којим ће се правцима буњевачки микројезик раз-

вијати, ми сада не можемо знати, али можемо подсетити да је вуковском изразу требало 50 година да се утемељи као модерни српски језик. (А у лингвистичкој литератури остао је запис да микројезици 'могу бити велика тајна'.)

Иновирано издање *Речника бачких Буњеваца или Ричника бачки Буњеваца* може послужити као један од међаша на том путу".

Проф. др Александар Раич је у свом послатом писму истакао важност изласка Речника за заједницу Буњеваца и анализирао шта су даљи задаци у вези са развојем језика.

Честитке поводом значајног издања за буњевачку заједницу послао је и немачки лингвиста др Мартин Ханцелман, са Универзитета у Хамбургу, који са посебном пажњом прати и пише о буњевачком језику.

Овом приликом је представљен и *Граматички и правописни приручник буњевачког језика*, аутора Ане Попов и Сузане Кујунџић Остојић, а у издању Националног савита буњевачке националне мањине.

Представљена књига кнеза Божидара Карађорђевића
Записи о Индији

У Свечаној сали Матице српске 26. јуна представљена је књига кнеза Божидара Карађорђевића *Записи о Индији*, коју је Матица објавила у сарадњи са Задужбином краља Петра I Карађорђевића.

О књизи су говорили Драгомир Ацовић, члан Крунског савета, Александра Стевановић, преводилац, и Александар Петровић, приређивач. На почетку програма поздравне речи присутнима су упутили Драган Станић, председник Матице српске, и Драган Рељић, управник Задужбине краља Петра I.

Књигу је приредио, предговор написао и са француског језика превео проф. др Александар Петровић. Са енглеског језика је превела, коментаре и поговор написала Александра П. Стевановић. Редактуру и превод санскритских термина, упоређивање енглеског и француског текста потписује Мирјана Петровић.

Књига *Записи о Индији* објављена је као друга књига у оквиру пројекта Матице српске „Српско-индијске везе у култури кроз историју". Прва књига је *Од Наланде до Хиландара*, а руководилац пројекта је проф. др Александар Петровић.

Представљен зборник
Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту

У понедељак 28. октобар у Свечаној сали Матице српске представљен је зборник радова *Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту*, који је објавила Матица српска у сарадњи са Универзитетом „Мишел де Монтењ" из Бордоа, а под покровитељством Министарства културе и информисања.

Госте и учеснике поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, захваљујући приређивачима зборника проф. др Јелени Новаковић и проф. др Миливоју Сребру као и ауторима, а посебно је захвалио министру културе господину Владану Вукосављевићу, који се с много разумевања односио према оваквим Матичиним намерама и интенцијама и позвао га да поздрави скуп.

„Народи се најбоље разумеју, чују и препознају кроз културу и преко културе. А Француска и Србија имале су и имају потенцијал да преко културе зближе два народа и развију поверење у времену када је оно драгоцено", казао је министар културе Владан Вукосављевић.

О зборнику су говорили приређивачи проф. др Јелена Новаковић и проф. др Миливој Сребро, аутори др Љубодраг Ристић и мр Бранка Гератовић и преводилац Ален Капон.

Тематски спектар који подразумева пројекат „Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту” веома је широк и омогућава приступ који има потенцијал да понуди нове увиде у проблематику српско-француских веза и односа. Резултат тих истраживања су радови у овом зборнику, распоређени у три основне тематске целине.

Како би истраживачки радови реализовани у оквиру пројекта „Српско-француске књижевне и културне везе у европском контексту” били доступни и француским истраживачима, као и франкофоној публици заинтересованој за ову тематику, партнери на овом пројекту су одлучили да сви прилози писани на француском језику буду паралелно објављени и у Француској, као тематски број електронског часописа Сербика.фр (Serbica.fr), чији је издавач Универзитет „Мишел де Монтењ”, Бордо.

Програм је подржала Градска управа за културу Града Новог Сада.

Представљен песнички зборник *У истом огледалу*

У Матици српској је 1. новембра представљен песнички зборник новосадског и темишварског књижевног круга *У истом огледалу*, који је објављен у оквиру Едиције „Књижевни дијалози”. Избор су направили Славомир Гвозденовић, Роберт Шербан, Славко Алмажан и Саша Радојчић, а поезију су превели Славомир Гвозденовић и Роберт Шербан. Двадесет румунских и српских песника из Темишвара и Новог Сада, два града која ће 2021. године бити културне престонице Европе, нашли су се у зборнику *У истом огледалу.*

Зборник је представљен и у Библиотеци града Београда и у Градској народној библиотеци „Жарко Зрењанин” у Зрењанину. Учесници у програму били су Адријан Боднару, Славомир Гвозденовић, Иван Негришорац, Горан Мракић, Саша Радојчић, Селимир Радуловић, Ђорђо Сладоје, Роберт Шербан, Стеван Тонтић, Зоран Ђерић, критичар Растко Лончар и мајстор гитаре Јоан Доробанчу.

Одржана промоција
Батрахолошко-херпетолошког речника српског језика

У Свечаној сали Матице српске 22. новембра одржана је промоција *Батрахолошко-херпетолошког речника српског језика*, другог у низу терминолошких речника Матице српске. На промоцији су говорили проф. др Рајна Драгићевић са Филолошког факултета у Београду, доц. др Имре Кризманић са Биолошког факултета у Београду, др Растко Ајтић из Завода за заштиту природе Србије из Београда и мр Дејан Милорадов из Матице српске.

Проф. Рајна Драгићевић понудила је ново читање речника анализирајући именовање батрахонима и херпетонима мотивним речима вода, сув, љут, зао, затим називима боја, ономатопејама итд., а осврнула се и на поједине суфиксе. Такође је цитирала неколико занимљивих фуснота из речника. Имре Кризманић истакао је тежину послова при изради речника, као и његов значај за науку. Детаљно се осврнуо на теренска истраживања показујући на видео-биму обрађене пунктове, информаторе и називе који су прикупљени. Растко Ајтић приказао је фотографије неколико мање познатих и општепознатих врста повезујући их са српским називима из Речника. Апострофирао је предност цртежа животиња у односу на фотографије. Дејан Милорадов указао је на главне разлике између овог и претходног терминолошког речника, а посебно на начин његове израде – процес стварања Речника аутоматизован је помоћу софтвера DickHelper, који је ауторско дело сарадника на пројекту.

Представљена Едиција „Прва књига” Матице српске
за 2019. годину

У уторак, 26. новембра у Свечаној сали Матице српске представљене су књиге објављене у Едицији „Прва књига” Матице српске 2019. године: *Персефона и Аријел: женске фигуре и културно памћење у поезији Силвије Плат* Дајане Милованов, *Locus amoenus или Прича о дечкоњи и девојчурку* Страхиње Млађеновића и *Унутрашње невреме* Катарине Пантовић. О књигама су говорили Тамара Крстић, књижевна критичарка и уредница Првог програма Радио Београда, проф. др Владислава Гордић Петковић, главна и одговорна уредница, и аутори.

Промоција је снимљена и може се погледати у видео-архиви Сајта Матице српске. Програм је подржала Градска управа за културу Града Новог Сада.

Одржана промоција књиге
Сер Гавејн и Зелени витез

У Свечаној сали Матице српске 13. децембра одржана је промоција књиге *Сер Гавејн и Зелени витез: превод, тумачења и значења* проф. др Младена Јаковљевића. Поред аутора, о књизи су говорили проф. др Владислава Гордић Петковић и доц. др Наташа Половина. Књига је објављена у издању Матице српске и Филозофског факултета из Косовске Митровице. Уз превод 2530 стихова *Сер Гавејна и Зеленог витеза* датих упоредо са изворним текстом на средњоенглеском језику и праћених илустрацијама проф. др Младена Јаковљевића, књига читаоцима предочава низ тема значајних за читање и тумачење овог дела: од настанка, ауторства и жанровског одређења, узора, језика и формалних обележја дела спеваног у алитеративном стиху, преко друштвено-историјског и културног контекста у којем је настало, позиционирања у оквирима витешке културе, хришћанских идеала и паганских веровања и традиције, до значења, симбола и мотива, као и савремене рецепције и значаја за савремену крижевност.

Ово дело, иако уврштено у програме студија англистике у Србији, до сада је остало недоречено и критички готово занемарено у нашој земљи, што потврђује одсуство превода у стиху, али и новијих текстова о њему на српском језику.

Програм је подржала Градска управа за културу Града Новог Сада. Промоција књиге је снимљена и може се погледати у архиви Сајта Матице српске.

Промоција *Батрахолошко-херпетолошког речника српског језика*
у Београду

У Београду је 9. децембра у читаоници Фонда уметности Библиотеке Града Београда пред препуном салом одржана промоција другог по реду терминолошког речника Матице српске – *Батрахолошко-херпетолошког речника српског језика*. Многобројној публици Речник су представили проф. др Рајна Драгићевић, рецензент, и аутори доц. др Имре Кризманић, др Растко Ајтић и мр Дејан Милорадов. Техничку подршку промоцији Речника пружио је програмер Срђан Милићев. Публика је могла чути занимљиве називе водоземаца и гмизаваца и обавестити се о мотивацији њихових имена, затим видети које је подручје обухваћено истраживањем и која су места покривена теренским радом, упознати се с појединим животињама које су представљене фотографијама и цртежима те сазнати многе детаље о самој књизи, изворима, начину израде помоћу софтвера итд.

Лексикографско одељење

2016.

Српски биографски речник

У просторијама Српског културног центра у Вуковару 17. фебруара одржана је промоција *Српског биографског речника*. О пројекту су говорили др Александра Новаков, уредник за фотографију лексикографских издања Матице српске, Дејана Оцић, уредник за лексикографију Завода за уџбенике у Београду, мр Драган Тубић, председник Редакционог одбора Српског биографског речника, и Боривој Чалић, библиотекар из Вуковара. Присутнима су се обратили и новинар Славко Бубало, председник Српског културног центра у Вуковару Светислав Микеревић и генерални конзул Републике Србије у Вуковару Живорад Симић.

У Српском културном центру „Свети Сава", у задужбини Душана Радића, у Суботици а у оквиру манифестације „Недеља православља" представљена је Матица српска. Скуп је поздравио председник Српског културног центра господин Милан Мародић. О историјату Матице српске говорио је проф. др Драган Станић, председник МС, а о томе шта Матица српска данас јесте говорио је доц. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар МС. О Српском биографском речнику, као најзначајнијем пројекту МС, говорила је др Александра Новаков, научни секретар овог пројекта. Програм је пратила пригодна презентација фотографија знаменитих Суботичана али и других личности које се налазе на страницама шестог тома *Српског биографског речника*. Програму су присуствовали и сарадници Матице српске из Суботице. Представљање књиге пратила је пригодна power point презентација сачињена од галерије портрета значајних личности као и њихових основних идентификационих података.

2019.

Српска стваралачка интелигенција у расејању

У издању Лексикографског одељења Матице српске публикована је књига *Српска стваралачка интелигенција у расејању – нужност сарадње матичне државе и дијаспоре* проф. др Владимира Гречића, редовног професора Економског факултета Универзитета у Београду. Главни уредник издања је проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић а рецензенти су проф. др Благоје Бабић, проф. др Млађен Ковачевић и др Драгомир Раденковић. Публиковање књиге финансијски је подржао Милош Радовић, привредник и активни члан српске заједнице из Чикага.

Књига *Српска стваралачка интелигенција у расејању – нужност сарадње матичне државе и дијаспоре* у Матици српској представљена је 17. октобра. Госте и учесника поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, захваљујући аутору на подизању свесности и гласа поводом ове значајне теме за опстанак и даљи развој српске стваралачке интелигенције у матичној земљи и дијаспори. О теми расејања српске стваралачке интелигенције и озбиљности проблема исељавања српског народа у дијаспору говорио је проф. др Ђорђе Лопичић, истичући обиље података који су садржани у овој књизи, а који јасно указују на актуелности и величину проблематике којом се бави. Рецензент књиге др Драгомир Раденковић присутне је упознао са садржајем књиге и методологијом истраживања коју је аутор применио. Аутор књиге је у кратким тезама истакао основне мотиве за њено писање, разлике у тумачењу термина дијаспора и значај националног идентитета у процесу расејања. Писање и објављивање књиге био је позамашан и захтеван посао, а она има за циљ да укаже на потребу да се темом исељавања српског народа баве

не само културне и научне институције већ и извршна власт, како би спречила даљи пораст броја српских миграната.

Одељење за друштвене науке

2016.

Срби 1903–1914: Историја идеја

У Матици српској 24. марта представљена је књига *Срби 1903–1914: Историја идеја* коју је приредио доц. др Милош Ковић са Катедре за историју Филозофског факултета Универзитета у Београду. Поздравну реч присутној публици и представницима медија упутио је проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске, који је уједно био и први говорник на овој свечаности. Потом су о књизи говорили: проф. др Слободан Владушић, проф. др Александар Петровић и доц. др Милош Ковић, приређивач.

Срби у логорима Мађарске 1941–1945.

У Матици српској 8. новембра представљена је књига *Срби у логорима Мађарске 1941–1945*. Данила Урошевића. Присутне госте и публику поздравио је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, а о књизи су говорили Пера Ластић, из Српског института у Будимпешти, и др Милан Мицић. Програму су присуствовали, између осталих, и др Зоран Милошевић, покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност, др Небојша Кузмановић, заменик покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за односе с верским заједницама, и Борислав Рус из Српске самоуправе у Будимпешти.

Запамћења

У Матици српској 17. децембра представљена је књига *Запамћења* академика Василија Крестића. Поздравну реч упутио је председник Матице српске проф. др Драган Станић. О књизи су говорили академик Коста Чавошки, проф. др Мира Радојевић и аутор.

2017.

Косово и Метохија: етничко насиље у служби великих сила

У Матици српској 3. фебруара представљена је књига *Косово и Метохија: етничко насиље у служби великих сила* (Паидеиа, Београд 2015) проф. др Бошка Бојовића, универзитетског професора, историчара, филолога и социолога из Француске. Госте, публику и представнике медија поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а о књизи су говорили: др Миша Ђурковић, др Вељко Ђурић Мишина, др Јовица Тркуља и аутор, а у име издавачке куће Паидеиа присутнима се обратио њен власник, господин Петар Живадиновић.

Енглези и Балкан: 1837–1914.
и
Велика Британија и Косовски вилајет: 1877–1912.

У Матици српској 23. фебруара представљене су две књиге др Александра Растовића: *Енглези и Балкан: 1837–1914.* и *Велика Британија и Косовски вилајет:*

1877–1912. Присутне госте и публику поздравио је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске. О књигама су говорили др Петар Крестић, научни саветник, и др Биљана Вучетић, научни сарадник.

Злочин у Сириґу 13. априла 1941. ґодине – ґенеза, симбол, последице

У Матици српској 5. децембра представљен је зборник радова са научног скупа, одржаног у новембру 2016. године, под називом *Злочин у Сириґу 13. априла 1941. ґодине – ґенеза, симбол, последице*. Присутне је поздравио и о зборнику говорио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. У наставку програма говорили су аутори зборника др Милан Мицић, помоћник покрајинског секретара за културно наслеђе, и др Драго Његован, директор Музеја Војводине На крају програма публици се обратио господин Драгољуб Вујовић, председник Удружења ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца „Видовдан" – Сириг. У уметничком делу програма учествовала је др Исидора Поповић, стручни сарадник Матице српске.

Обреновићи у музејским и другим збиркама Србије I–IV

У заједничкој организацији Матици српске и Музеја рудничко-таковског краја, 14. децембра представљена је стручна каталошка публикација *Обреновићи у музејским и другим збиркама Србије I–IV*. Присутне је поздравио проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, а у програму су учествовали Александар Марушић, виши кустос, директор Музеја рудничко-таковског краја и уредник публикације; доц. др Небојша Петровић, научни сарадник, Висока школа за комуникације у Београду, и др Драго Његован, музејски саветник и виши научни сарадник, Музеј Војводине.

2018.

Представљање два нова часописа Матице српске на енглеском језику:

Literary links of Matica srpska и *Synaxa – Matica srpska International Journal for Social Sciences, Arts and Culture*

У Свечаној сали Матице српске 4. јула представљена су два нова часописа Матице српске на енглеском језику: *Literary links of Matica srpska* и *Synaxa – Matica srpska International Journal for Social Sciences, Arts and Culture*. Том приликом присутнима су се обратили проф. др Драган Станић и господин Милош Вучевић, градоначелник Града Новог Сада. Садржај и концепцију првог броја часописа за књижевност, *Literary links of Matica srpska*, представио је проф. др Драган Станић, главни уредник, док је садржај и концепцију часописа за друштвене и хуманистичке науке, *Synaxa – Matica srpska International Journal for Social Sciences, Arts and Culture*, представио академик Часлав Оцић. Представљање часописа употпунио је академик Матија Бећковић, један од аутора првог броја часописа за књижевност *Literary links of Matica srpska* који је надахнуто говорио своју песму „Врабац". Др Исидора Поповић, стручни сарадник Матице српске, водила је програм.

2019.

Констан̄тин Боґдановић (1811–1854)

Књига *Констан̄тин Боґдановић (1811–1854)* проф. др Љубомирке Кркљуш (издавач Матица српска) представљена је 4. фебруара. О књизи су говорили академик Василије Крестић и проф. др Сима Аврамовић.

Правнички домети песника Лазе Костића

Књига *Правнички домети песника Лазе Костића* (Службени гласник, Правни факултет Универзитета у Београду и Досије Студио, 2018) проф. др Жике Бујуклића представљена је 25. фебруара. О научном стваралаштву проф. др Жике Бујуклића и књизи говорили су проф. др Јовица Тркуља и проф. др Срђан Шаркић.

Јасеновац: Auschwitz of the Balkans – усташка империја окрутности

Матица српска и Архив Војводине, уз подршку Министарства културе и информисања, Министарства спољних послова, Покрајинске владе и Градске управе за културу 27. августа организовали су представљање књиге *Јасеновац: Auschwitz of the Balkans – усташка империја окрутности* проф. др Гидеона Грајфа из Јерусалима (Израел).

Црвени макови за кнегињу – материјали за биографију кнегиње Јелене Петровне

У Матици српској 10. октобра представљена је књига *Црвени макови за кнегињу – материјали за биографију кнегиње Јелене Петровне* („Књижевна реч", 2018) мр Галине Игоревне Шевцове, сарадника Одељења за општу историју Руске академије наука у Москви.

Српска стваралачка интелигенција у расејању – нужност сарадње матичне државе и дијаспоре

17. октобра 2019. године, у Матици српској представљена је књига *Српска стваралачка интелигенција у расејању – нужност сарадње матичне државе и дијаспоре* (Матица српска, 2019) проф. др Владимира Гречића, редовног професора Економског факултета Универзитета у Београду.

Одељење за природне науке

2018.

Часопис *Теренац*

Часопис *Теренац* који издаје Научноистраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић" при Департману за биологију и екологију представљен је 23. новембра. Том приликом одржано је и предавање „Еколошки аспекати малих електрана – пример Старе планине" које је резултат пројекта. Након предавања, учесници су присуствовали изложби фотографија са теренског дела истраживања пројекта „Проучавање стања биодиверзитета планине Цер" који је део научноистраживачких пројеката Матице српске.

2019.

Флора Петроварадинског рита: јуче – данас – сутра

У оквиру Одељења за природне науке Матице српске, 20. новембра одржан је скуп „Сусрет генерација". Присутне је поздравио академик Рудолф Кастори, секретар Одељења за природне науке Матице српске. У оквиру овог сусрета представљена је монографија *Флора Петроварадинског рита: јуче – данас – сутра* ауторке др

Браниславе Буторац, научног сарадника и саветника за ботанику и екологију у Покрајинском заводу за заштиту природе у пензији, која је објављена у оквиру Одељења. О књизи су говорили проф. др Горан Аначков, директор Департмана за биологију и екологију ПМФ-а у Новом Саду, рецензент и ауторка. Након представљања књиге свој рад и резултате на проучавању стања биодиверзитета планине Цер изложили су чланови Научноистраживачког друштва студената биологије и екологије „Јосиф Панчић". О резултатима истраживања говорио је студент Тибор Рекецки. У холу испред салона студенти су приредили изложбу фотографија биљног и животињског света планине Цер. Програм је подржала Градска управа за културу Града Новог Сада.

Одељење за ликовне уметности

2017.

Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста

У просторијама Галерије Матице српске је 3. новембра представљена је књига групе аутора *Димитрије Аврамовић: уметник европских оквира и српског контекста*, објављена у суиздаваштву са Галеријом Матице српске. Димитрије Аврамовић (1815–1855) био је један од водећих српских уметника прве половине XIX века. Својом широком интелектуалном делатношћу као иконописац, портретиста, карикатуриста, писац и преводилац оставио је иза себе богат опус који није у довољној мери анализиран и интерпретиран. Публикација коју је приредио др Игор Борозан окупила је неколико стручњака различитих научних профила, у циљу тумачења уметничке и интелектуалне биографије Димитрија Аврамовића на интердисциплинаран начин и у складу са актуелним знањима о српској уметности XIX века.

О књизи су говорили др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске, проф. др Драган Станић, председник Матице српске, проф. др Драган Дамјановић, професор на Филозофском факултету у Загребу, и др Игор Борозан, уредник књиге.

2018.

Романови и Срби. Рецепција слике руских владара у уметности XVIII века

У Галерији Матице српске 22. новембра представљена је књига др Владимира Симића *Романови и Срби. Рецепција слике руских владара у уметности XVIII века*. О књизи су говорили проф. др Ђорђе Ђурић, др Мирослава Костић и аутор. Поздравне речи упутила је др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске.

Одељење за сценске уметности и музику

2017.

Несврстани хуманизам Рудолфа Бручија: композитор и друштво самоуправног социјализма

У Матици српској је 15. децембра представљена књига *Несврстани хуманизам Рудолфа Бручија: композитор и друштво самоуправног социјализма* др Немање Совтића. О књизи су говорили проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Ира

Проданов Крајишник и аутор. Поздравне речи упутио је проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске

2018.

Зборник радова са научног скупа *Живот и дело Рудолфа Бручија – композитор у процепу између естетика и идеологија*

У Матици српској 30. марта представљен је зборник радова са научног скупа *Живот и дело Рудолфа Бручија – композитор у процепу између естетика и идеологија*. Зборник су представили доц. др Љубица Илић, проф. др Богдан Ђаковић и доц. др Немања Совтић. Поздравне речи упутио је проф. Ненад Остојић, потпредседник Матице српске.

Играчка и музичка традиција Македонаца у Качареву

У Матици српској 4. априла представљена је етномузиколошка монографија *Играчка и музичка традиција Македонаца у Качареву* Јулијане Јовановић (удато Баштић) и Горана Милошева. Поздравне речи упутили су проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске, и Зорица Митровић, у име Националног савета македонске националне заједнице у Србији. О књизи су говорили етномузиколози проф. др Селена Ракочевић, проф. др Нице Фрациле и аутори.

2019.

Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице

У Свечаној сали Матице српске 12. новембра представљена је књига др Наташе Марјановић *Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице*. Суиздавачи су Матица српска и Музиколошки институт САНУ. О књизи су говориле др Катарина Томашевић, директор Музиколошког института, др Даница Петровић и проф. др Маријана Кокановић Марковић, музиколози. Публици се обратила и ауторка књиге. Поздравне речи упутила је проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, музиколог, секретар Одељења.

Режије Боривоја Ханауске у Српском народном позоришту (1945–1967)

У Матици српској 14. новембра представљена је књига др Милене Лесковац *Режије Боривоја Ханауске у Српском народном позоришту (1945–1967)*, коју је објавила Матица српска, Одељење за сценске уметности и музику. Поздравну реч упутио је проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске. О књизи су говорили: проф. др Марина Миливојевић Мађарев, проф. др Живко Поповић, мср Александар Милосављевић и ауторка. Истакнуто је да је реч о једном од најбољих редитеља Српског народног позоришта, незаобилазног у проучавању делатности тог позоришта после Другог светског рата.

Рукописно одељење

2019.

Представљање књиге *Крвава окупација Бачке – дневник једног посматрача* поводом обележавања 77. годишњице Рације у Новом Саду и јужној Бачкој

У Матици српској је 22. јануара представљена јавности књига *Крвава окупација Бачке* аутора Тиме Димитријевића, као заједничко издање Матице српске,

издавачке куће Беседа и СКЦ Свети Сава из Суботице. Рукописни дневник налази се у Рукописном одељењу Матице српске од 1957. године, а после више од шест деценија приредили су га др Драго Његован и др Александар Хорват. Рукопис представља потресно сведочанство о Рацији која је била спроведена у периоду од 4. до 29. јануара 1942. године на простору јужне Бачке.

На почетку промоције, поздравну реч упутили су Његово преосвештенство, епископ бачки господин Иринеј и председник Матице српске проф. др Драган Станић. О књизи су говорили проф. др Слободан Бјелица, др Милан Мицић и приређивачи др Драго Његован и др Александар Хорват. У уметничком делу програма учествовали су појци Школе црквеног појања Свети Јован Дамаскин, под управом јеромонаха Јеротија, сабрата Светоархангелског манастира у Ковиљу, а одломке из књиге читала је др Исидора Поповић.

Сутрадан, 23. јануара, у оквиру обележавања Светосавске недеље, у Задужбини Душана Радића у Суботици, у којој се налази седиште СКЦ Свети Сава, о књизи *Крвава окупација Бачке* говорили су најпре председник СКЦ Свети Сава господин Милан Мародић и председник Матице српске проф. др Драган Станић. Након њихових поздравних речи, публици су се, у пуној сали Центра, обратили архивски саветник Зоран Вељановић, др Милан Мицић и приређивачи др Драго Његован и др Александар Хорват. У уметничком делу програма, одломке из књиге, читала је др Исидора Поповић.

Награде Матице српске

Змајева награда Матице српске

Змајева награда је установљена 1954. године и додељује се на Свечаној седници Матице српске за најбољу песничку збирку објављену у претходној години.

- 2016. за 2015. Ђорђу Нешићу за збирку песама *Боље је бити у мањини*. О награђеној књизи је говорио проф. др Михајло Пантић.
- 2017. за 2016. Драгану Хамовићу за збирку песама *Меко језгро*. О награђеној књизи је говорио Ђорђо Сладоје.
- 2018. за 2017. Владимиру Јагличићу за збирку песама *Предграђе хоризонта* и Селимиру Радуловићу за збирку песама *Дах мале молитве*. О награђеним књигама су говорили проф. др Јован Делић и Иван Негришорац.
- 2019. за 2018. Зорану Костићу за збирку песама *Пулсквамперфекта*. О награђеној књизи је говорио Ђорђо Сладоје.

Жири за доделу Змајеве награде Матице српске радио је у саставу: др Јован Делић, председник, др Ђорђе Деспић, Иван Негришорац, Желидраг Никчевић и Ђорђо Сладоје,

Награда „Младен Лесковац”

Жири за доделу Награде „Младен Лесковац” у саставу: проф. др Јован Делић, проф. др Душан Иванић, председник, проф. др Александар Јовановић, академик Нада Милошевић Ђорђевић и проф. др Иво Тартаља на седници одржаној 9. јула 2018. године на Филолошком факултету у Београду једногласно је одлучио да се Награда „Младен Лесковац” за 2015, 2016. и 2017. годину додели др Марку Недићу за целокупно научно дело из области историје српске књижевности а поводом објављене две књиге огледа о српској књижевности XX века (*Повратак причи* и *Чарање и плетење приче*).

Награда је лауреату уручена 31. октобра у Свечаној сали Матице српске. Учеснике свечаности поздравио је председник Матице српске проф. др Драган Станић.

У част Младену Лесковцу др Исидора Поповић је прочитала одломак његовог текста „Госпођа Исидора Секулић”. О професору Младену Лесковцу говорио је проф. др Јован Делић, а о добитнику награде проф. др Душан Иванић, председник Жирија. На крају програма др Марко Недић обратио се публици текстом о професору Младену Лесковцу.

Бранкова награда Матице српске

Жири за доделу Бранкове награде Матице српске (за дипломске и семинарске радове) радио је у саставу: доц. др Невена Варница, проф. др Драгана Вукићевић, проф. др Владимир Гвозден, проф. др Војислав Јелић председник, доц. др Наташа Половина. Једногласно је одлучио да се Бранкова награда додели:

за школску 2014/15. Ирени Плаовић, за рад *Реторичка природа „Слова о светом кнезу Лазару” непознатог Раваничанина*, две друге награде: Николини Тутуш, за рад *Симболика биља у „Србљаку”* и Настасји Чичић, за рад *Дигенис Акрита –граничар епског и романескног*, и три треће награде: Давору Арнауту, за рад *Хронотоп Босне 1878. у Андрићевот дјелу*, Катарини Пантовић, за рад *Сувишне жене у романима „Сеоска учитељица” Светолика Ранковића и „Нечиста крв” Борисава Станковића*, и Светлани Савић, за рад *Ерос и Танатос у приповеткама српских реалиста (Милован Глишић, Јанко Веселиновић, Лаза Лазаревић, Светолик Ранковић, Симо Матавуљ)*;

за школску 2015/16. Алекси Николићу, за рад *Архетип душе утеловљене у стаблу као спона између Енеиде, Божанствене комедије и Ослобођеног Јерусалима*, две друге награде: Христини Гајовић, за рад *„Стаклено звоно” Силвије Плат као женски образовни роман − једно читање*, и Маријани Јелисавчић, за рад *Елементи хорор фантастике у роману српског предромантизма*, и три треће награде: Ирени Ђукић, за рад *Имаголошка анализа путописа „Прво путовање” (1957), „Онамо и свуда” (1960), „Меридијани Средње Европе” (1961) Александра Тишме*, Огњену Тодоровићу, за рад *Три поетичка начела поезије Новице Тадића – јуродивост, сатански реализам и молитве*, и Дајани Милованов, за рад *Насиље и женски идентитет у „Малини” И. Бахман и „Пијанисткињи” Е. Јелинек*;

за школску 2016/17. Николи Голубовићу, за рад *Певање приче: Хорацијеве лирске приповести*, другу награду Дејану Илићу, за рад *Старање о души у фолклорној и средњовековној књижевној традицији*, и две треће награде: Душку Вучићевићу, за рад *Искорењеност и конструкција идентитета у прози српске модерне*, и Јовани Тодоровић, за рад *Прича из комшилука: Укљученост ромског становништва у заједницу у биографској причи*;

за школску 2017/18. Лани Јекнић, за рад *Човек и његов „мали свет” у драмама Николаја Кољаде*, две друге награде: Ани Стевић, за рад *Конструкција карневализованог света и фигура двојника у „Дневнику о Чарнојевићу” Милоша Црњанског*, и Јелисавети Арсенијевић, за рад *Мотив сирена у античкој грчкој књижевности*, и три треће награде: Браниславу Чурчову, за рад *Фигура жене у мемоарској прози Симеона Пишчевића*, Марини Срнка, за рад *Евино тело – осврт на мултимедијалне, неоавангардне уметнице у југословенском и ширем контексту*, и Лани Костић, за рад *Васкршњи канон Светог Јована Дамаскина*.

Повеља Матице српске
за неговање српске језичке културе

Управни одбор Матице српске 17. децембра 2012. године установио је Повељу за унапређење изражајних могућности српског језика и његове говорне културе, богатства језичких облика и њихове примене, поштовања правила књижевног је-

зика, неговања српске ћирилице, њене афирмације и развијање њених уметничких потенцијала

Жири за доделу Повеље Матице српске за неговање српске језичке културе у саставу: проф. др Вељко Брборић, др Миодраг Матицки, председник жирија, академик Слободан Реметић, проф. др Драган Станић, председник Матице српске, проф. др Срето Танасић једногласно је донео одлуку да се Повеље Матице српске за неговање српске језичке културе доделе:

– 2016. за 2015. годину

1. Проф. Богдану Терзићу за укупни допринос неговању српске језичке културе;

2. Акцији *Негујмо српски језик* за доприносе заштити српског језика, писма, опште језичке културе и писмености;

3. Листу *Политика* за истрајно неговање језичке културе.

– 2017. за 2016. годину

1. Проф. др Мату Пижурици за укупни допринос неговању српске језичке културе;

2. Српској књижевној задрузи за укупни допринос очувању српског језика, неговању српске језичке културе и ћириличног писма;

3. Акцији Дан српског језика у Румунији, за коју је заслужан Савез Срба у Румунији.

– 2018. за 2017. годину

1. Српској православној цркви за вишевековне доприносе неговању српскога језика, његових изражајних могућности, ћириличног писма, као и за очување српскога народа;

2. Академику Предрагу Пиперу за укупни допринос српској нормативистици и неговању српске језичке културе;

3. Проф. др Михају Радану за допринос очувању српског језичког идентитета и српске језичке културе у Румунији.

– 2019. за 2018. годину

1. Српској академији наука за вишедеценијски допринос неговању српског језика, његових изражајних могућности, ћириличног писма;

2. Проф. др Драгољубу Петровићу за укупни допринос изучавању српског језика и неговању српске језичке културе;

3. Проф. др Милораду Пуповцу за допринос очувању српског језичког идентитета и српске језичке културе у Хрватској.

Награда „Бескрајни плави круг”

Седница Жирија за доделу Награде „Бескрајни плави круг” одржана је 22. новембра 2019. године у Матици српској. Жири је радио у пуном саставу: Александар Јовановић, председник, Небојша Лазић, Јелена Марићевић Балаћ, Горан Радоњић и Младен Шукало.

Већином гласова је одлучено да се Награда „Бескрајни плави круг” за 2019. годину додели Слободану Мандићу за књигу *Панонски палимпсести* (у издању Агоре из Новог Сада – Зрењанина и Градске библиотеке „Жарко Зрењанин” из Зрењанина). Награда се додељује за роман на српском језику који је објављен између 1. новембра 2018. године и 1. новембра 2019. године, у спомен на Милоша Црњанског и његово дело, а у жељи да награђивањем књижевних дела објављених на српском књижевном простору да подстрека развоју наше књижевности.

Награда Матице српске за историју „Иларион Руварац”

Награда Матице српске за историју „Иларион Руварац” је установљена 2015. године и додељује се за најбољу књигу из историје српског народа или из опште историје објављену у протеклој години на српском језику.

Током 2016. године Жири у саставу: академик Љубомир Максимовић, председник Жирија, проф. др Љубомирка Кркљуш, др Драган Богетић, научни саветник, проф. др Војин Дабић и проф. др Ђорђе Ђурић једногласно је донео одлуку да награду додели проф. др Милошу Ковићу за књигу *Срби 1903–1914: Историја идеја*.

Током 2017. године, чланови Жирија су пажљиво размотрили и проценили своју одлуку да се награда за 2016. годину не додели. Имајући у виду најважнију сврху установљења Награде „Иларион Руварац” и мотиве који су у самој одлуци о њеном установљењу истакнути – да се тиме нагласи суштински значај историје и историјске самосвести за српску нацију и културу, а и подстакне развој историјске науке, чланови Жирија су закључили да их и углед установе, Матице српске, и наведени циљеви обавезују да књига коју буду предложили за награду у највећој мери и без икакве резерве доприноси овим циљевима и буде врхунско научно дело.

Током 2018. године чланови Жирија размотрили су публикације из области историографије објављене у току 2017. године. На двема седницама, као и у неколико кругова електронских консултација, дошло се до ужег а затим и најужег избора. На последњој седници, одржаној 11. маја 2018. године, Жири у саставу: академик Љубомир Максимовић, председник Жирија, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Ђорђе Бубало, проф. др Мира Радојевић и проф. др Ђорђе Ђурић једногласно је донео одлуку да награду равноправно додели проф. др Смиљи Марјановић Душанић за књигу *Свето и пропадљиво* (издавач „Clio”) и др Мирославу Павловићу за књигу *Смедеревски санџак 1739–1788* (издавач Матица српска).

Жири у саставу: проф. др Мира Радојевић, председник Жирија, проф. др Ђорђе Бубало, проф. др Александар Фотић, др Драган Богетић и др Радомир Поповић једногласно је донео одлуку да награду за 2018. годину додели др Миомиру Гаталовићу, научном сараднику из Института за савремену историју у Београду, за књигу *Бурна времена. Косово и Метохија у државној политици Југославије 1966–1969* (издавач Институт за савремену историју).

Награда „Лазар Стојковић”

Награда професора Лазара Стојковића установљена је у спомен на професора Лазара Стојковића, а по његовој жељи. Додељује се младим научним радницима и сарадницима за запажени научни рад из области агроекологије и агроекосистема. Награда се додељује сваке треће године у марту, од 1990. године.

Током 2016. године се у року предвиђеном конкурсом пријавило троје кандидата. Жири је донео одлуку да др Ранко Чабиловски, доцент на Департману за ратарство и повртарство Пољопривредног факултета у Новом Саду, добије награду. Награду је уручио председник Матице српске проф. др Драган Станић, а о Лазару Стојковићу говорио је доц. др Срђан Шеремешић. Награда је додељена 25. марта 2016. године у Сали за седнице Матице српске.

У понедељак, 27. маја 2019. године, у Матици српској додељена је „Награда професора Лазара Стојковића” за 2018. годину. Жири у саставу: проф. др Марија Краљевић Балалић, председник Жирија, академик Рудолф Кастори, академик Драган Шкорић, др Нада Милошевић и проф. др Ивана Максимовић, донео је одлуку да награду равноправно додели др Светлани Вујић, доценту на Департману за ратарство и повртарство Пољопривредног факултета у Новом Саду, и мср Милораду Живанову, истраживачу приправнику у Лабораторији за земљиште и агроекологију Института за ратарство и повртарство у Новом Саду.

Пупинова награда

У Свечаној сали Матице 22. марта 2017. додељена је Пупинова награда Матице српске за студентске радове из техничких и природно-математичких дисциплина којима се бавио Михајло Пупин. Добитници Пупинове награде Матице српске за 2017. годину су:

– прва награда: Ирена Спасојевић, за рад „Магнетна хипертермија ферофлуида Mgx Fe3-x O4 синтетисаног хидротермалном методом", и Никола Симић, за рад „Пројектовање квантизера за примену у блок одсечном кодовању и компресији слике";
– друга награда: Тијана Делић, за рад „Синтеза говора на српском језику коришћењем вештачких неуралних мрежа", Јована Перовић, за рад „Слабљење електромагнетних таласа у стохастичким срединама", и Ана Доброта, за рад „Теоријска анализа адсорпције H, O и OH на графен-оксиду".

Жири Пупинове награде ове године радио је у следећем саставу: проф. др Владимир Катић, председник Жирија, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов, академик Миљко Сатарић, проф. емеритус др Душан Сурла, проф. др Бранислав Боровац и проф. др Владимир Вујичић.

Пупинова награда Матице српске додељује се од 1996. године, у интервалу од три године, из Фонда Михајла Пупина и средстава Матице српске. Додељује се за дипломске, мастер, магистарске и друге научне радове студената редовних студија у претходном трогодишњем периоду.

НАГРАДЕ ИЗ ЗАДУЖБИНСКИХ ФОНДОВА МАТИЦЕ СРПСКЕ

2016.

У Матици српској, 28. јуна 2016. године, свечано су уручене награде из задужбинских фондова Матице српске најбољим ђацима и студентима завршних година школа и факултета. Награђене ученике и студенте с неколико пробраних речи поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и том приликом им уручио пригодне поклоне. Професор Станић истакао је значај задужбинарства за историју и развој Матице српске, а посебно је акцентовао и њихов немали допринос афирмисању и подстицају младих ученика и студената за успешан наставак школовања, односно стручног и научног усавршавања. Додели су присуствовали бројне званице и медији.

Добитници награде задужбинских фондова Матице српске за 2016. годину су:

1. Маја Ђорђевић, Гимназија „Лаза Костић", Нови Сад
2. Владимир Голушин, Гимназија „Лаза Костић", Нови Сад
3. Никола Спасић, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад
4. Гаврило Милићевић, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад
5. Наташа Радовић, Гимназија и економска школа „Светозар Милетић", Србобран
6. Милош Голуб, Гимназија „Светозар Марковић", Нови Сад
7. Благоје Прпа, Гимназија „Светозар Марковић", Нови Сад
8. Ела Мартич, Економско-трговинска школа, Бечеј
9. Милан Кресовић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
10. Никола Рађеновић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
11. Андријана Бајуновић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
12. Марија Нешић, Карловачка гимназија, Сремски Карловци
13. Хегедиш Чонгор, Гимназија „Бечеј", Бечеј
14. Дејана Илић, Правни факултет, Нови Сад
15. Срђан Панић, Економски факултет, Суботица
16. Растко Сава Јеремић, Медицински факултет, Нови Сад

17. Ана-Марија Вејновић, Медицински факултет, Нови Сад
18. Даница Тифуњагић, Филозофски факултет, Нови Сад
19. Сара Мајсторовић, Филозофски факултет, Нови Сад
20. Јелена Несторовић, Филозофски факултет, Нови Сад
21. Ксенија Поповић, Филозофски факултет, Нови Сад
22. Јан Ђемровски, Филозофски факултет, Нови Сад
23. Тања Голић, Филозофски факултет, Нови Сад
24. Оливера Милошевић, Филозофски факултет, Нови Сад

2017.

У Матици српској су 28. јуна 2017. године свечано уручене награде из задужбинских фондова Матице српске најбољим ђацима и студентима завршних година школа и факултета. Награђене ученике и студенте поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и уручио им пригодне поклоне. Свечано предавање „Хералдика и проблем идентитета" у част награђених ученика и студената одржао је господин Драгомир М. Ацовић. Додели су присуствовали бројне званице и медији.

Добитници награде задужбинских фондова Матице српске за 2017. годину су:

1. Иринеј Милић, Гимназија „Лаза Костић", Нови Сад
2. Никола Милорадовић, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад
3. Милица Дакић, Гимназија и економска школа „Светозар Милетић", Србобран
4. Елена Тадић, Гимназија „Светозар Марковић", Нови Сад
5. Лука Томашевић, Гимназија „Светозар Марковић", Нови Сад
6. Гојко Станковић, Економско-трговинска школа, Бечеј
7. Александар Игњатијевић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
8. Душан Станишић, Карловачка гимназија, Сремски Карловци
9. Лаура Штербик, Гимназија „Бечеј", Бечеј
10. Дамјан Сладојевић, Правни факултет, Нови Сад
11. Јована Макитан, Економски факултет, Суботица
12. Вања Дрљевић, Медицински факултет, Нови Сад
13. Милош Вуковић, Медицински факултет, Нови Сад
14. Миљана Куљанин, Филозофски факултет, Нови Сад
15. Дајана Милованов, Филозофски факултет, Нови Сад
16. Весна Бајић, Филозофски факултет, Нови Сад
17. Милана Борковић, Филозофски факултет, Нови Сад
18. Марина Кнежевић, Филозофски факултет, Нови Сад
19. Ања Цмиљановић, Филозофски факултет, Нови Сад
20. Јована Пасуљевић Кандић, Филозофски факултет, Нови Сад

2018.

У Матици српској, 28. јуна 2018. године, свечано су уручене награде из задужбинских фондова Матице српске најбољим ђацима и студентима завршних година школа и факултета. Награђене ученике и студенте с неколико пробраних речи поздравио је проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске, и том приликом им уручио пригодне поклоне. Доделу су присуствовали бројне званице и медији.

Добитници награде задужбинских фондова Матице српске за 2018. годину су:

1. Софија Мишковић, Карловачка гимназија
2. Никола Милосављевић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
3. Дарио Божић, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
4. Ленка Фаркаш, Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
5. Никола Вујасиновић, Гимназија „Светозар Марковић", Нови Сад
6. Мартин Топић, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад

7. Магдалена Рељин, Гимназија „Лаза Костић”, Нови Сад
8. Сања Вујиновић, Гимназија „Светозар Милетић”, Србобран
9. Корнел Шољмоши, гимназија Бечеј
10. Бернадет Катона, Економско трговинска школа Бечеј
11. Сара Божић, Медицински факултет, Нови Сад
12. Јован Јаворац, Медицински факултет, Нови Сад
13. Андреа Тот, Медицински факултет, Нови Сад
14. Анђа Зобеница, Медицински факултет, Нови Сад
15. Сара Вишекруна, Медицински факултет, Нови Сад
16. Наташа Јаношевић, Медицински факултет
17. Оливера Бјелић, Медицински факултет, Нови Сад
18. Сања Веселиновић, Филиозофски факултет, Нови Сад
19. Јелена Арсенијевић, Филиозофски факултет, Нови Сад
20. Анђела Мишић, Филиозофски факултет, Нови Сад
21. Ката Тот, Филиозофски факултет, Нови Сад
22. Душан Васић, Филиозофски факултет, Нови Сад
23. Вуксан Шајиновић, Филиозофски Нови Сад
24. Катарина Пантовић, Филиозофски факултет, Нови Сад
25. Бојана Спајић, Правни факултет, Нови Сад
26. Тијана Макивић, Економски факултет, Нови Сад
27. Стефан Стошић, Економски факултет, Нови Сад

2019.

У Матици српској, 28. јуна 2019. године, свечано су уручене награде из задужбинских фондова Матице српске најбољим ђацима и студентима завршних година школа и факултета. Награђене ученике и студенте поздравио је проф. др Бранко Бешлин, потпредседник Матице српске, и том приликом им уручио пригодне поклоне.

Добитници награде задужбинских фондова Матице српске за 2019. годину су:

1. Весна Церовић, Гимназија „Лаза Костић”, Нови Сад
2. Милош Гравара, Гимназија „Исидора Секулић”, Нови Сад
3. Марија Лукић, Гимназија „Исидора Секулић”, Нови Сад
4. Катарина Кајевић, Карловачка гимназија
5. Софија Божић, Карловачка гимназија
6. Емилија Јовановић, Карловачка гимназија
7. Данко Гаврић, Карловачка гимназија
8. Бранислав Веселиновић, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад
9. Јована Мркшић, Гимназија „Светозар Милетић”, Србобран
10. Ленђел Ана, Гимназија у Бечеју
11. Ноеми Ачан, Гимназија „Светозар Марковић, Нови Сад
12. Даница Зец, Гимназија „Светозар Марковић, Нови Сад
13. Милош Михајлица, Економско-трговинска школа, Бечеј
14. Татјана Кличковић, Филозофски факултет, Нови Сад
15. Зорана Бокан, Филозофски факултет, Нови Сад
16. Кристина Марић, Филозофски факултет, Нови Сад
17. Јована Попов, Филозофски факултет, Нови Сад
18. Драган Белеслић, Филозофски факултет, Нови Сад
19. Александар Остојић, Филозофски факултет, Нови Сад
20. Дајана Вујанић, Филозофски факултет, Нови Сад
21. Денис Куштер, Економски факултет, Нови Сад
22. Ана Јовановић, Економски факултет, Нови Сад
23. Данило Кузман, Медицински факултет, Нови Сад
24. Миљана Биговић, Правни факултет, Нови Сад

Проф. др Драган Станић, председник Матице српске, прима Орден Светог деспота Стефана Лазаревића 2019. године

Награде и признања Матици српској

Одликовања, повеље и плакете упућени Матици српској

2017.

1. Указом председника Републике Србије Матица српска је поводом 190 година постојања и рада, 15. фебруара 2017. године, одликована Сретењским орденом првог степена, за нарочите заслуге у очувању националног и културног идентитета Републике.
2. Галерија Матице српске доделила је Матици српској плакету поводом обележавања 170 година трајања на свечаности у Текелијануму. Уз Плакету, Матици српској је поклоњено ауторско дело мр Данила Вуксановића *Демешра йриводи ученика Ашини Палади*, приказ алегоријске композиције са фасаде старе зграде Текелијанума у Будимпешти.
3. Његово преосвештенство епископ новосадски и бачки, сомборски и сегедински господин др Иринеј доделио је 10. новембра 2017. године Архијерејску грамату признања Матици српској за оданост и љубав према светој Православној цркви, исказану у духу задужбинарских и добротворних традиција у српском народу.
4. Поводом 100 година дипломатске службе Украјине, Амбасада Украјине у Републици Србији, доделила је 5. децембра 2017. године Матици српској Плакету за лични допринос развоју украјинско-српских односа.

2018.

1. На предлог Његовог преосвештенства епископа бачког господина Иринеја Свети Архијерејски синод Српске православне цркве доделио је Матици српској 16. новембра 2018. године високо одликовање Српске православне цркве – Орден

Светога Саве првог степена, у знак признања за неизмерни допринос унапређењу културе и науке и очувању традиције и културне баштине нашег народа.

2019.

1. 16. новембра за Ђурђиц, славу Српске Атине, у Светогеоргијском храму у новом Саду, након Свете архијерејске литургије, Његово Преосвештенство, Епископ Новосадкси и Бачки др Иринеј, уручио је Орден Светог деспота Стефана Лазаревића Драгану Станићу (Ивану Негришорцу), председнику Матице српске, којим га је одликовао Свети Синод Српске Православне цркве, у знак признања за неизмерни допринос унапређењу културе, очувању српског језика, традиције и културне баштине нашег народа уопште.

Захвалнице и дипломе упућене
Матици српској

2016.

1. Основна школа „Др Тихомир Остојић" из Остојићева доделила је Матици српској Светосавску плакету за унапређење и развој школства у Остојићеву.
2. Центар националне славе из Санкт Петербурга из Русије доделио је Матици српској диплому и медаљу са ликом грофа Саве Лукића Владиславића Рагузинског за учешће у остварењу програма овековечења сећања на истакнутог руског државника.
3. Књижевна заједница „Борисав Станковић" из Врања доделила је Матици српској „Борин печат" за значајан допринос угледу и развоју заједнице и „Борине недеље".
4. Студентска конференција универзитета Србије доделила је Матици српској Повељу за покровитељство, ради пружања потпоре и подршке даљем раду и развоју највишем представничком телу студената универзитета Србије у остваривању циљева и праваца деловања.
5. Коло српских сестара из Новог Сада доделило је Матици српској повељу захвалности за дугогодишњу подршку и сарадњу.
6. Дечији сабор „Дани ћирилице Баваниште" из Баваништа доделио је Матици српској захвалницу за помоћ и подрушку у организовању Сабора.
7. Војна академија, Школа националне одбране доделила је Матици српској захвалницу од официра 60. класе ГШУ и припадника сталног састава Школе националне одбране у знак захвалности за пружену подршку током организације и реализације студијског путовања.
8. Народна Скупштина Републике Српске уручила је Матици српској Плави вез са Змијања и дивљу трешњу, вез који се налази на UNESCO листи културне баштине човечанства.

2018.

1. Радио-телевизија Србије, Радио Београд 2 доделио је 9. фебруара 2018. године повељу Матици српској за дугогодишњу сарадњу, допринос радио- стваралаштву и афирмацију ауторског и критичког радија посвећеног култури и уметности.
2. Војска Србије доделила је 23. априла 2018. године захвалницу Матици српској за успешну сарадњу и допринос у изградњи оперативних способности 1. бригаде Копнене војске.
3. Поводом 25. година од оснивања, Академија наука и умјетности Републике Српске доделила је 24. септембра 2018. године повељу Матици српској за изузетан допринос развоју Академије наука и умјетности Републике Српске и њеном друштвеном угледу.
4. Универзитет у Новом Саду доделио је 27. септембра 2018. године захвалницу Матици српској за подршку при креирању филма о Универзитету у Новом Саду.

5. Поводом обележавања 100 година од формирања Прве српске ескадриле, 252. школско-тренажна авијацијска ескадрила доделила је 26. октобра 2018. године захвалницу Матици српској због очувања културног и духовног бића нашег народа.
6. Удружење војвођанских учитеља доделило је захвалницу Матици српској за подршку у организацији скупа „Методички дани учитеља" који је одржан 24. новембра 2018. године.

2019.

1. Градоначелник општине Ранилуг, Владица Аритоновић, доделио је Матици српској захвалницу за неизмерну помоћ, подршку и донацију књига за општинску библиотеку у Ранилуг.
2. Педагошки факултет у Врању, Универзитета у Нишу, доделио је захвалнцу Матици српској за изузетну сарадњу и професионалност запослених.
3. Академија уметности у Новом Саду, Универзитета у Новом Саду, доделила је захвалницу Матици српској за дугогодишњу сарадњу и допринос раду Академије уметности у Новом Саду.
4. Удружење војвођанских учитеља доделило је захвалницу Матици српској за вишегодишњу подршку поводом одржаног 25. Фестивала луткарства основних школа.
5. Удружење војвођанских учитеља доделило је захвалницу Матици српској за подршку поводом организације манифестације „Методички дани учитеља 2019".
6. Матица словачка доделила је Матици српској захвалницу за дугогодишњу међусобну сарадњу и подршку поводом обележавања 100-годишњице постојања.

Поклони Матици српској

Матица српска наследила је, оставинским решењем суда бр. О.4815/17 од 04. 01. 2018. године, иза пок. Милице Нешић из Новог Сада локал у Пашићевој улици бр. 23, Нови Сад.

Уметничка дела

2018.

Академски вајар Дринка Радовановић поклонила је Матици српској скулптуру Милоша Мише Димитријевића (1824–1896), председника Матице српске и угледног грађанина Новог Сада, и два рељефа у бронзи са ликом Димитрија Туцовића (1881–1914), истакнутог вође и теоретичара Српске социјалдемократске партије у Србији.

2019.

1. Академски вајар Сава Халугин поклонио је Матици српској бронзани одливак Тихомира Остојића, димензија: 75 x 35 x 59 cm; Плакету која стоји на бронзи Ђорђа Натошевића, бронзани одливак, димензија: 22 x 13 cm и Глава Религиозни портрет – виђење Арсенија Чарнојевића у натприродној величини, бронзани одливак, димензија: 60 x 65 x 55 cm;
2. Академски сликар Јавор Рашајски поклонио је Матици српској ауторско дело, портрет проф. др Драгана Станића, председника Матице српске;
3. Академски сликар Роберт Калмаревић поклонио је Матици српској ауторско дело, портрет академика Чедомира Попова, председника Матице српске;
4. Уметник Иван Карафиловски поклонио је Матици српској портрет Михајла Пупина;
5. Миодраг Ђукић поклонио је Матици српској слику за Дан Ћирила и Методија, *Сиомен ћирилици у част.*

Свечаности Матице српске

СВЕТОСАВСКА БЕСЕДА

У протеклом извештајном периоду традиционална Светосавска академија била је посвећена следећим беседама:

Светосавска беседа Милована Витезовића 2016. године

Светосавска беседа епископа Јована (Пурића) 2017. године

2016.

Одржана је Светосавска беседа, којом Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву, на којој је беседио књижевник Милован Витезовић, на тему „Светац са именом народа". Одржана је и Свечана седница Матице српске, којом установа прославља дан свога оснивања, дан када су утемељени основни принципи дугогодишњег постојања и успешног деловања. На свечаности

Светосавска беседа проф. др Светлане Томин 2018. године

Светосавска беседа митрополита Порфирија (Перића) 2019. године

је беседио академик Василије Крестић, на тему „Мађарске власти о Уједињеној омладини и Матици српској”.

2017.

Одржана је Светосавска беседа, којом Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву, на којој је беседио епископ др Јован Пурић, на тему „Култура у светлости иконе Светога Саве”. Одржана је и Свечана седница Матице српске, којом установа прославља дан свога оснивања, дан када су утемељени основни принципи дугогодишњег постојања и успешног деловања. На свечаности је беседио проф. др Јован Делић, на тему „Иво Андрић и Први светски рат”.

2018.

Одржана је Светосавска беседа, којом Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву, на којој је беседила проф. др Светлана Томин, на тему „Сремски Бранковићи – настављачи светосавске традиције”. Одржана је и Свечана седница Матице српске, којом установа прославља дан свога оснивања, дан када су утемељени основни принципи дугогодишњег постојања и успешног деловања. На свечаности је беседио проф. др Мило Ломпар, на тему „Милош Црњански и Први светски рат”.

2019.

Одржана је Светосавска беседа, којом Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву, на којој је беседио Његово високопреосвештенство митрополит загребачко-љубљански господин Порфирије (Перић), на тему „Мисионарски рад Светога Саве”. Уочи беседе, додељена је Повеља Матице српске за неговање српске језичке културе за 2017. годину академику Предрагу Пиперу и проф. Михају Н. Радану. Академик Предраг Пипер награду је добио за укупни допринос нормативистици и неговању српске језичке културе, а проф. Михај Н. Радан за допринос очувању српског језичког идентитета и српске језичке културе у Румунији. Повеља је додељена и Српској православној цркви за вишевековни допринос неговању српског језика, његових изражајних могућности, ћириличног писма, као и очување српског народа.

СВЕЧАНА СЕДНИЦА МАТИЦЕ СРПСКЕ

У протеклом извештајном периоду Свечана седница Матице српске одржана је у част следећих јубилеја:

2016.

У Матици српској, 16. фебруара 2016. године, поводом обележавања 190-годишњице оснивања Матице српске, одржана је Свечана седница. Прве речи „Свечане песме Матице српске”, коју су написали Раша Попов и Душан Михалек, одјекнуле су свечаном салом у извођењу Новосадског камерног хора (диригент доц. мр Божидар Црњански). Свечану седницу отворио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, који је присутнима поднео извештај о активностима и раду Матице српске током протекле године. Након тога, проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту преминулим члановима, сарадницима и добротворима Матице српске у периоду између две Свечане седнице.

Сто деведесети рођендан Матице српске обележила је беседа „Мађарске власти о Уједињеној омладини и Матици српској” академика Василија Крестића, том приликом истакнут је значај Матице који годинама уназад, па тако ни данас, не

јењава. Након беседе, мср Јелена Веселинов, управник послова, прочитала је Уредбу о Змајевој награди и тиме отворила део Свечане седнице посвећен овој престижној награди Матице српске која се традиционално додељује најбољој поетској збирци објављеној протекле године. Ђорђо Сладоје, члан Жирија, прочитао је одлуку Жирија да Змајеву награду за 2015. годину додели Ђорђу Нешићу за збирку песама *Боље је бити у мањини*, чиме се песник уписао у дугачку и величанствену листу добитника Змајеве награде. Добитник награде се беседом „Испод змајевих крила" обратио присутнима и побудио успомене на Змајеве песме и велики утицај који је овај песник имао, а и даље има, на потоње генерације књижевника. О награђеној књизи говорио је проф. др Михајло Пантић, док је стихове из награђене збирке надахнуто рецитовао драмски уметник Бошко Петров. У Свечаној сали није било слободног места. Уз академика Владимира Костића и проф. др Љубомира Максимовића, председника и потпредседника Српске академије наука и уметности, те академика Стевана Пилиповића и академика Милорада Радовановића, представника огранка САНУ у Новом Саду, Свечану седницу Матице српске увеличали су и Вања Вученовић, представник Града Новог Сада, др Милан Мицић, из Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање, др Саша Орловић, проректор, Чедомир Вишњић, представник издавачке куће „Просвјета" која је и један од издавача награђене збирке, те представници Српске православне цркве, бројни пријатељи, чланови и добротвори Матице српске, као и представници медија. Из Свечане сале, након неколико нумера Новосадског камерног хора, богатог програма и завршне речи председника Матице српске, уважени и драги гости изашли су насмејани и подстакнути да разговор о овим, али и многим другим темама наставе у свечаним салонима Матице српске.

2017.

У Матици српској је 16. фебруара 2017. године, поводом обележавања 191. годишњице оснивања Матице српске, одржана Свечана седница. Свечаност је отпочела емитовањем звучног снимка „Свечане песме Матице српске", коју су написали Раша Попов и Душан Михалек, у извођењу Новосадског камерног хора под управом диригента доц. мр Божидара Црњанског.

Свечану седницу отворио је председник Матице српске проф. др Драган Станић, који је присутнима поднео извештај о активностима и раду Матице српске током протекле године. Генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту члановима сарадницима и добротворима Матице српске преминулим у периоду између две свечане седнице. Сто деведесет први рођендан Матице српске обележила је беседа проф. др Јована Делића „Иво Андрић и Први светски рат". Беседник је на примеру књижевног дела Иве Андрића истакао да у доброј књижевности, а понекад и у историјским догађајима, долази до потреса векова, па се искуства векова, не само националне већ и опште књижевности и историје, саберу као у жижи у неком делу или догађају. Према томе, закључио је да као што је Његош био Огледало Српско деветнаестога века, Иво Андрић је био Огледало Српско двадесетог века.

Након беседе, управница послова мср Јелена Веселинов прочитала је Уредбу о Змајевој награди и тиме отворила део Свечане седнице који је посвећен Змајевој награди Матице српске. Члан Жирија проф. др Ђорђе Деспић прочитао је одлуку Жирија да Змајеву награду за 2016. годину додели др Драгану Хамовићу за збирку песама *Меко језгро*, чиме се песник уписао у дугачку и величанствену листу добитника Змајеве награде. Песник се обратио присутнима говором насловљеним „Сливени у једно", којим је побудио успомене на Змајеве песме и велики утицај који је Змај имао и има на песнике. О награђеној књизи говорио је Ђорђо Сладоје, а стихове је надахнуто рецитовао драмски уметник Небојша Дугалић.

2016.

Беседник на Свечаној седници, академик Василије Крестић, 2016. године

Додела Змајеве награде Ђорђу Нешићу, 2016. године

2017.

Беседник на Свечаној седници, проф. др Јован Делић, 2017. године

Додела Змајеве награде Драгану Хамовићу, 2017. године

2018.

Беседник на Свечаној седници, проф. др Мило Ломпар, 2018. године

Додела Змајеве награде Владимиру Јагличићу, 2018. године

2018.

Додела Змајеве награде Селимиру Радуловићу, 2018. године

Међу угледним гостима били су: Његово преосвештенство владика бачки Иринеј, председник и потпредседник Српске академије наука и уметности академик Владимир Костић и проф. др Љубомир Максимовић, представници огранка САНУ академик Теодор Атанацковић, представник Министарства културе Милош Гајић, покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност проф. др Зоран Милошевић, помоћник покрајинског секретара за културу и јавно информисање др Милан Мицић, покрајински секретар за здравство доц. др Зоран Гојковић и ректор Универзитета у Новом Саду проф. др Душан Николић. Свечану седницу су употпунили својим присуством и бројни пријатељи, чланови и добротвори Матице српске, као и бројни представници медија.

2018.

У петак, 16. фебруара 2018. године, у Матици српској одржана је Свечана седница поводом 192. годишњице оснивања Матице српске. Свечаност је отпочела емитовањем звучног снимка „Свечане песме Матице српске" коју су написали Раша Попов и Душан Михалек, у извођењу Новосадског камерног хора под управом диригента доц. мр Божидара Црњанског.

Свечану седницу отворио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а затим је присутнима поднео извештај о активностима и раду Матице српске током протекле године. Проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту преминулим члановима сарадницима и добротворима Матице српске, у периоду између две свечане седнице.

Сто деведесет и други рођендан Матице српске обележила је беседа проф. др Мила Ломпара „Милош Црњански и Први светски рат". Беседник се осврнуо на учешће Милоша Црњанског у Првом светском рату, као и на последице које је то учешће имало на његов књижевни рад. Након беседе, мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске, прочитала је Уредбу о Змајевој награди и тиме отворила део Свечане седнице који је посвећен Змајевој награди Матице српске. Проф. др Ђорђе Деспић, члан Жирија, прочитао је одлуку Жирија да Змајеву награду за 2017. годину додели Владимиру Јагличићу за збирку песама *Предграђе хоризонта*

2019.

Беседник на Свечаној седници, епископ бачки Иринеј (Буловић), 2019. године

Додела Змајеве награде Зорану Костићу, 2019. године

и Селимиру Радуловићу за збирку песама *Дах мале молитве*. Након тога, лауреати су се пригодним беседама обратили бројним присутним гостима и публици. О награђеним песницима беседили су проф. др Јован Делић и Иван Негришорац, док је стихове из награђених песничких збирки рецитовала др Исидора Поповић, стручни сарадник Рукописног одељења Матице српске. Међу бројним гостима, добротворима, сарадницима и пријатељима Матице српске, Свечаној седници присуствовали су и: Његово преосвештенство владика бачки Иринеј,; академик Стеван Пилиповић и академик Теодор Атанацковић, председник и потпредседник огранка САНУ; др Милан Мицић и хаџи Зоран Лазин, представници Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање.

2019.

У суботу, 16. фебруара 2019. године, у Матици српској, поводом обележавања 193. годишњице оснивања Матице српске, одржана је Свечана седница. Прве речи „Свечане песме Матице српске", коју су написали Раша Попов и Душан Михалек, одјекнуле су свечаном салом у извођењу Новосадског камерног хора (диригент доц. мр Божидар Црњански).

Свечану седницу отворио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, који је присутнима поднео извештај о активностима и раду Матице српске током протекле године. Након тога, проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту преминулим члановима, сарадницима и добротворима Матице српске у периоду између две свечане седнице.

Сто деведесет и трећи рођендан Матице српске обележила је беседа „Осам векова Српске архиепископије" епископа бачког Иринеја (Буловића), који је говорио о великом јубилеју Српске православне цркве и православне духовности. Након беседе, мср Јелена Веселинов, управник послова, прочитала је Уредбу о Змајевој награди и тиме отворила део Свечане седнице који је посвећен овој престижној награди Матице српске која се традиционално додељује најбољој поетској збирци објављеној протекле године. Проф. др Јован Делић, председник Жирија, прочитао је одлуку Жирија да Змајеву награду за 2018. годину додели Зорану Костићу за збирку песама *Пулсквамперфекта*, чиме се песник уписао у дугачку и величанствену листу добитника Змајеве награде. Добитник награде се својом беседом обратио присутнима и побудио успомене на Змајеве песме и велики утицај који је овај песник имао, а и даље има, на потоње генерације књижевника. О награђеној књизи говорио је Ђорђо Сладоје, док је стихове из награђене збирке надахнуто говорио драмски уметник Небојша Кундачина. Из Свечане сале, након богатог програма и завршне речи председника Матице српске, уважени и драги гости изашли су насмејани и подстакнути да разговор о овим, али и многим другим темама наставе у свечаним салонима Матице српске.

ДАН СЛОВЕНСКЕ ПИСМЕНОСТИ (ДАН КИРИЛА И МЕТОДИЈА)

2016.

У Матици српској, 24. маја 2016. године, у оквиру обележавања Дана словенске писмености, др Андреј Кузњецов, професор Универзитета из Нижњег Новгорода, одржао је предавање „Покрштавање и ширење ћирилске писмености у древној Русији". Предавање је одржано на руском језику уз пригодну презентацију превода на видео-биму (текст је са руског превела Радојка Тмушић Степанов). Присутну бројну публику, госте и представнике медија поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а у музичком делу програма учествовао је Мушки хор „Свети Серафим Саровски" (диригент Божидар Црњански).

2017.

Матица српска је 24. маја 2017. године обележила Дан словенске писмености и Дан Светих Кирила и Методија, а свечаности која је тим поводом уприличена присуствовали су министар културе и информисања Владан Вукосављевић и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин.

Министар културе и информисања Владан Вукосављевић рекао је да је Министарство културе, заједно са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, покренуло иницијативу да Дан словенске писмености буде државни празник. „Ми желимо да будемо део велике европске породице народа, али како бисмо то могли да будемо ако не будемо могли да им пренесемо свој језик, своје писмо, своју историју, свој идентитет", казао је Вулин и додао да је ово прилика

Дан Светих Кирила и Методија, 2016. године, беседи проф. др Андреј Кузњецов

Дан Светих Кирила и Методија, 2017. године, обраћање министра Владана Вукосављевића

да сви заједно, Министарство културе, Министарство рада и Влада Србије, подрже иницијативу за увођење Дана словенске писмености као дана када ће деца у школама учити на којим вредностима је засновано постојање њиховог народа и зашто треба да буду поносни на оне који су живели пре њих. Председник Матице српске Драган Станић рекао је да Матица српска од 2012. године редовно обележава Дан словенске писмености и Дан Светих Кирила и Методија. „Одлучили смо да обележавамо тај тренутак када су сви Словени ступили у својеврсну културну револуцију. Тиме што су Кирило и Методије стандардизовали језик Словена, дали им прву азбуку, почели да развијају књижевност на словенском језику, старословенски је тада постао четврти богослужбени језик у хришћанству", рекао је Станић и додао да је то велики догађај који је представљао темељ за будући развој српске културе.

Дан Светих Кирила и Методија, беседи проф. др Михаил Белов, 2018. године

Дан Светих Кирила и Методија, беседи проф. др Вацлав Шћепанек, 2019. године

У оквиру свечаности у Матици српској предавање на тему „Свакодневна писменост у краљевству српске земље и поморске” одржао је проф. др Ђорђе Бубало, а у уметничком делу програма учествовали су др Исидора Поповић, стручна сарадница Рукописног одељења Матице српске, и хор Гимназије „Јован Јовановић Змај” из Новог Сада. Др Тетјана Вилкул (Институт за историју Украјине, Национална академија наука Украјине) 25. маја у сали за седнице одржала је предавање „Рукописна традиција старословенског превода осмокњижја архаизми и иновације”.

2018.

У Матици српској, у четвртак, 24. маја, обележен је Дан словенске писмености и Дан Светих Кирила и Методија предавањем „Руско-српски односи у доба револуције и ’националног препорода’ (прва половина XIX века)” проф. др Михаила Белова (Нижњи Новгород). У уметничком делу програма учествовали су др Исидора Поповић и ђаци Карловачке богословије под руководством професора Предрага Миодрага, а присутне су на почетку програма поздравили проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске.

2019.

У петак, 24. маја, Матица српска је обележила Дан словенске писмености и Дан Светих Кирила и Методија предавањем „Чешки добровољци у српској војсци за време Великог рата: врхунац чешко-српских односа с краја XIX и почетка XX века”, које је одржао др Вацлав Шћепанек (професор Универзитета у Брну, Чешка). Дан Светих Ћирила и Методија установљен је ове године као државни празник.

У уметничком делу програма учествовали су проф. др Милица Стојадиновић (сопран), Бошко Стојадиновић (клавир) и др Исидора Поповић, која је говорила стихове. Присутне је на почетку програма поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске.

ДАН ДОБРОТВОРА МАТИЦЕ СРПСКЕ

2016.

У Свечаној сали Матице српске, 23. децембра 2016. године са почетком у 12 часова, одржана је свечаност Дан добротвора, коју ова наша најстарија српска књижевна, културна и научна институција традиционално организује на измаку сваке године да би још једном захвалила својим бројним великим добротворима, добротворима, доброчинитељима и дародавцима који су током године на различите начине помагали њен рад, у виду финансијских средстава, различитих поклона или даровањем личне и породичне имовине појединаца. Сви они својим прилозима подржавају просветитељску мисију Матице српске, а повезује их племенита идеја о стварању једне, јединствене кошнице и став да је част служити часној Матици српској.

Присутне госте и публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, који је, између осталог, истакао да Матица српска још од свог оснивања 1826. године па до данас велики и значајан део свог богатог и разноврсног културног и научног програма успешно реализује искључиво уз значајну подршку њених многобројних задужбинара и добротвора. Након тога, овогодишњим добротворима уручени су Повеља захвалности и пригодан поклон који се састоји од најновијих публикованих издања Матице српске.

У музичком делу програма учествовале су солисткиње Александра Плетикосић и Астина Брачер, студенткиње Академије уметности Универзитета у Новом Саду (класа проф. др Милице Стојадиновић), уз клавирску пратњу Маје Грујић, самосталног стручног сарадника, као и др Исидора Поповић, стручни сарадник

Матице српске, која је интерпретирала песму „Ово и оно” Матије Бећковића, угледног песника и једног од овогодишњих добротвора Матице српске.

Овогодишњи добротвори Матице српске су:

Велики добротвори: академик Матија Бећковић – угледни српски песник, добитник новоустановљене награде за укупно књижевно стваралаштво Андрићевог института и награде за књигу *Три поеме*, донирао је Матици српској и Српској књижевној задрузи по део новчаног износа ове награде и тако значајно допринео да се рад на капиталним Матичиним пројектима настави и ове године; Радивој Деспотовић – донирао средства за научноистраживачке делатности Матице српске; Нићифор Аничић – помогао издавање књиге *Запамћења* академика Василија Крестића;

Добротвори: Покрајински завод за заштиту природе – подржао издавање зборника радова са Ботаничког скупа; инвест д.о.о – поклон-честитка на крају 2015. године; Јелена Попов – Споменица академику Чедомиру Попову, председнику Матице српске; Институт за ратарство и повртарство – подржао награду Матице српске „Професор Лазар Стојковић”; Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду – подржао награду Матице српске „Професор Лазар Стојковић”; Штампарија „Сајнос” – омогућила штампање књига из Едиције „Прва књига” Матице српске; Студио „Графит” – омогућио штампу посебног издања Матице српске *Споменица – Тако, а не иначе*, као и Едиције „Прва књига” Матице српске; др Тихон Ракићевић, архимандрит манастира Студеница – подржао издавање *Зборника Матице српске за друштвене науке*; Јован Вулић – подржао научноистраживачку делатност Матице српске; Српски национални савјет у Црној Гори – подржао издавање *Летописа Матице српске*; ЈКП „Тржница” – подржало издавање *Летописа Матице српске*; Борко Илић – подржао *издавање Летописа Матице српске*; Владимир Радаковић – подржао издавање *Летописа Матице српске*; Љиљана Јовановић – подржала издавање *Летописа Матице српске*; проф. др Душан Иванић – подржао издавање *Летописа Матице српске*; Владимир Бургић – подржао издавање *Летописа Матице српске*; Душан Савкић (Месара „Штранд”) – обезбедио кетеринг за свечаности уприличене у Матици српској; вајар Сава Халугин – поклон скулптура „Свлачење чизме”; Радован Ждрале – поклон скулптуре;

Дародавци: Миливој Бакић (Аустралија) – поклонио полудраги камен аметист; Светлана Врбашки – поклонила књиге; Владислава Ружић – поклонила библиотеку Жарка Ружића; Владимир Димитријевић – поклонио рукописну грађа српског професора филозофије, математике и немачког језика Владимира Вујића; Дародавци: Чедо Штрбац – подржао научноистраживачку делатност Матице српске.

2017.

На дан рођења Марије Трандафил, велике добротворке Матице српске, у Свечаној сали Матице српске је 25. децембра 2017. одржана свечаност Дан добротвора. Матица српска, најстарија српска књижевна, културна и научна институција, традиционално организује на измаку сваке године Дан добротвора да би још једном захвалила својим бројним великим добротворима, добротворима, доброчинитељима и дародавцима који су током године на различите начине помагали њен рад, у виду финансијских средстава, различитих поклона или даровањем личне и породичне имовине појединаца. Сви они својим прилозима подржавају просветитељску мисију Матице српске, а повезује их племенита идеја о стварању једне јединствене кошнице и став да је част служити часној Матици српској.

Присутне госте и публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а након тога су овогодишњим добротворима уручени Повеља захвалности и пригодан поклон који се састоји од најновијих публикованих издања Матице српске.

Дан добротвора, 2019. године

У музичком делу програма учествовали су флаутисткиња Душица Николић и гитариста Новак Миљковић, студенти Академије уметности Универзитета у Новом Саду (класа проф. Александра Тасића), као и др Исидора Поповић, стручна сарадница Матице српске, која је говорила стихове.

Свечаност је снимљена и може се погледати у видео-архиви Матице српске.

2018.

На рођендан велике добротворке и доброчинитељке Матице српске Марије Трандафил, Матица српска је у уторак 25. децембра у 12 часова у Свечаној сали обележила Дан добротвора. Традиција задужбинарства укорењена је од оснивања Матице српске 1826. године. Својим прилозима, добротвори подржавају просветитељску мисао Матице српске, а повезује их племенита идеја о стварању једне јединствене кошнице и став да је част служити најстаријој српској културној, научној и књижевној институцији.

Добротворима се обратио председник Матице српске проф. др Драган Станић и изрекао дубоку захвалност за помоћ и подршку Матици српској. Свечани програм обогатили су музичким програмом Радослава Воргић Журжован (сопран) у пратњи Стефана Панкалујића (клавир), као и Симона Деретић (виолина).

Овогодишњи добитници Повеља захвалности Матице српске су:

Добротвори: Епархија бачка, Владимир Бургић, Перица Милутин, Златан Стојадиновић, Драгана Вулић (Mirex), Јован Вулић, др Васа Исаков, Петар Исаков и Тијана Радовановић;

Дародаваоци: Дринка Радовановић, Миливој Бакић и Марина Бојић;

Доброчинитељи: Славко Станојевић, Милан Милић Јагодински и Душан Савкић.

2019.

Сваке године око дана рођења наше велике добротворке Марије Трандафил, а уочи празника у којима се упућују жеље за мир, заједништво и захвалност, Матица српска организује Дан добротвора. Награде су овогодишњим добротворима, у понедељак 30. децембра 2019. године, доделили председник Матице српске проф.

др Драган Станић и управник послова Матице српске мср Јелена Веселинов. Поздравну реч одржао је председник Матице српске проф. др Драган Станић, а у уметничком програму учествовали су проф. Марина Милић Радовић (клавир) и клавирски дуо, Тијана Церовић и Јелена Јерковић (у класи проф. Марине Милић Радовић). Доброчинство је кроз историју Матице српске имало значајну улогу у њеном настајању, периодима финансијских тешкоћа али и у временима стабилне материјалне ситуације, када је доприносило унапређењу рада најстарије научне и културне институције у Срба.

Овогодишњи добитници Повеља захвалности Матице српске: Привредна комора Војводине, Пољопривредни факултет Нови Сад, Новосадски сајам, Дубравка Ђукановић (Д' АРТ), Горан Савковић, Drina Coop, Радомир Ињац (Сајнос), Перица Милутин, Атила Капитањ, Владимир Ватић (Графит), Јавор Рашајски, Роберт Калмаревић, академик Кајетан Гантар, Владимир Гречић, Иван Карафиловски, Бојана Поповић, Сава Халугин, Драгана Вулић (Mirex), Finvest, Ђуро Батинић, Миодраг Ђукић и Мирослав Гвозденовић.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Представљање Матице српске у Кикинди

У Свечаној сали Скупштине града у Кикинди, 14. априла 2016. године, представљен је рад Матице српске и одржано је предавање из Матичиног циклуса о Првом светском рату. Присутне је у име града поздравио др Милован Блажић, а у име Друштва чланова Матице српске у Кикинди програм је најавио Милош Станчић. Проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, говорио је о раду Матице у претходне четири године, а такође се осврнуо на циклус предавања и програма везаних за обележавање стогодишњице Првог светског рата. Главни део програма било је предавање „Добровољци српске војске у Првом светском рату" др Милана Мицића.

Представљање Матице српске у Суботици

У Српском културном центру „Свети Сава", у задужбини Душана Радића у Суботици, 20. априла 2016. године, у оквиру манифестације Недеља православља представљена је Матица српска. Скуп је поздравио председник Српског културног центра господин Милан Мародић. О историјату Матице српске говорио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а о томе шта Матица српска данас јесте говорио је проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске. О *Српском биографском речнику*, као најзначајнијем пројекту Матице српске, говорила је др Александра Новаков, научни секретар овог пројекта. Програм је пратила пригодна презентација фотографија знаменитих Суботичана, али и других личности које се налазе на страницама шестог тома *Српског биографског речника*. Програму су присуствовали и сарадници Матице српске из Суботице.

Представљање Матице српске у Бечу

Делегација Матице српске: проф. др Драган Станић, председник Матице српске, проф. др Ђорђе Ђурић, генерални секретар Матице српске, и мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске, у уторак, 20. децембра 2016. године, учествовали су у програму представљања Матице српске у Бечу. О условима за одржавање овог програма бринуо је Организациони одбор за оснивање Друштва чланова Матице српске у Аустрији и његов председник Зоран Алексић.

На почетку програма поздравну реч упутио је господин Јохан Гуденус, заменик градоначелника Беча, а своје поздраве и подршку за оснивање Друштва послао је господин Себастијан Курц, министар спољних послова Аустрије. Поред осталих угледних гостију из Аустрије и иностранства оснивању Друштва и Скупштини су присуствовали владика Епархије аустријско-швајцарске Андреј Ћилерџић, амбасадор Србије у Републици Аустрији Перо Јанковић, начелник Министарства спољних послова Аустрије за европске интеграције Штефан Шолц и др. Делатност и историјат Матице српске представили су проф. Станић и проф. Ђурић. Скупу је присуствовао и заменик покрајинског секретара за културу др Небојша Кузмановић, који је поздравио све присутне.

После овог програма одржана је Скупштина Друштва и усвојен је статут који је одобрио Управни одбор Матице српске. За председника Друштва је изабрана мр Гордана Илић Марковић, лектор и предавач на Институту за славистику Универзитета у Бечу, а за генералног секретара изабран је Зоран Алексић. Одлучено је да ће остала радна тела бити изабрана на Скупштини након регистрације Друштва. Неколико дана касније уследило је повлачење мр Гордане Илић Марковић са места на које је изабрана, па је цео процес конституисања Друштва враћен у фазу функционисања Организационог одбора.

Представљена делатност Матице српске на Вуковом сабору

У оквиру програма 84. Вуковог сабора, 12. септембра 2017. године у просторијама Сталне поставке слика Миће Поповића и Вере Божичковић Поповић у Лозници представљена је издавачка делатност Матице српске. О историји и данашњем раду наше најстарије установе културе, науке и просвете, као и о издањима из области историје говорио је генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић. Потпредседник Матице српске проф. др Бранко Бешлин представио је рад на Матичиним енциклопедијским пословима и издања из ове области, као и књигу *Евгеније Савојски и његово доба*. Проф. др Исидора Бјелаковић надахнуто је говорила о издањима Матичиног Одељења за књижевност и језик.

Представљена издања и делатност Друштва чланова Матице српске у Црној Гори

У Матици српској је 24. октобра 2017. године представљена делатност Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори. Друштво чланова Матице српске у Црној Гори представили су проф. др Драго Перовић и проф. др Јелица Стојановић, председница Друштва. Госте је поздравио председник Матице српске проф. др Драган Станић, који им је пожелео добродошлицу, истакао значај рада Матице српске на свим просторима на којима живи српски народ и где се негују српска духовност и култура, те значај сусрета, повезивања и обједињавања.

Гости и домаћини су говорили о ситуацији у Црној Гори, о важности прегалаштва Матице српске у Црној Гори, о тешкоћама, радости и лепоти сусрета и саборности. Рад Друштва чланова Матице српске у Црној Гори представљен је кроз неколико целина. Како је истакнуто, Друштво обавља научноистраживачку, издавачку и архивску делатност и друге делатности у области културе; доприноси изграђивању и координисању научноистраживачког рада, посебно у области друштвених и хуманистичких наука; унапређује научну периодику, те промовише и подстиче развој српских стваралаца у Црној Гори.

Друштво је упознало присутне са богатом издавачком делатношћу која се одвијала од његовог оснивања, као и са издавачким подухватима који су планирани у наредним месецима, а од посебног је значаја, како је речено, редовност излажења

двају часописа: *Октоих* и *Смисао*. Присутни су упознати са трибинама, промоцијама, предавањима и изложбама које се редовно одвијају у организацији Друштва, што подразумева и многа гостовања посленика науке и културе са простора Србије и из других земаља. Важно је истаћи да Друштво у сарадњи с Амбасадом Републике Србије и Студијским програмом за српски језик и књижевност Филолошког факултета у Никшићу организује сталну трибину коју води доц. др Горан Радоњић. Посебно је значајно одржавање два међународна научна скупа. Након првог међународног научног скупа, „Српско језичко наслеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас", одржаног априла 2012. г. у Херцег Новом, Матици српској у Новом Саду и друштвима њених чланова у Републици Српској и Црној Гори поверено је да у мају 2017. у Подгорици организују и други скуп, сада проширен и на књижевност. Позиву се одазвало 79 стручњака из десет европских држава. Одржана су и два скупа: један посвећен Бориславу Пекићу а други Жарку Команину. Како је у представљању наглашено, Друштво посебну пажњу поклања неговању сарадње са Студијским програмом за српски језик и књижевност у Никшићу, те труду да у временима тешким по србистику у Црној Гори помогне и поклони пажњу онима који су најсјајнији на стазама српског језика и књижевности – студентима овог одсека. Уз то, Друштво чланова Матице српске у Црној Гори већи број садржаја посветило је српским великанима Његошу и Вуку. На крају су представници Друштва захвалили на срдачном пријему, пријатељском и колегијалном сусрету, те на значајној помоћи, подршци и разумевању које им пружа Матица српска.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ СЛОВЕНСКИХ МАТИЦА

Делатност словенских Матица са седиштем у Србији

У Матици српској, 10. марта 2016. године, представљено је деловање Матице словачке, Матице русинске и Буњевачке матице са седиштем у Србији. Присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а о настанку, статусу, културно-просветном деловању и неким актуелним проблемима са којима се суочавају поменуте словенске матице говорили су: Катарина Мелегова Мелихова, председница, и Ана Медвеђова, председница Просветне комисије (Матица словачка), Ђура Папуга, председник, Миломир Шајтош, заменик председника, и проф. др Михајло Фејса, портпарол (Матица русинска), те Иван Седлак, председник, Марко Марјанушић, потпредседник, и Тамара Бабић, потпредседница (Буњевачка матица). Том приликом Ђура Папуга, председник Матице русинске, уручио је проф. др Драгану Станићу, председнику Матице српске, признање за допринос у очувању и продубљивању сарадње између ових двеју институција. Поред званица и бројних представника медија, програму је присуствовао и Славиша Грујић, покрајински секретар за културу.

Посета Матице моравске Матици српској

Матица српска је 19. и 20. октобра 2016. године била домаћин делегацији Матице моравске из Брна (Чешка), у саставу: проф. др Бронислав Хохолач, секретар Матице моравске, проф. др Либор Јан, заменик председника Матице моравске, и проф. др Вацлав Шћепанек, члан Управног одбора Матице моравске задужен за односе са Матицом српском. Матица моравска је дала велику подршку акцији Републике Србије око заштите српског културног наслеђа на Косову и Метохији у Унеску.

У склопу ове дводневне посете, Матица српска и Галерија Матице српске организовле су и пригодне програме.

У среду, 19. октобра са почетком у 19 часова, у Свечаној сали Матице српске одржана су занимљива предавања о историјату и издавачкој делатности Матице моравске и отворена је изложба *Матица моравска – јуче, данас, сутра*. Госте и присутну публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, који је, између осталог, истакао и велику подршку коју је Матица моравска дала акцији Републике Србије око заштите српског културног наслеђа на Косову и Метохији у Унеску. Главни реферат „Matice moravská: minulost, současnost, perspektivy – Матица моравска: прошлост садашност и перспективе" изложио је проф. др Бронислав Хохолач, а проф. др Либор Јан, заменик председника Матице моравске, говорио је на тему „Publikační a vědecká činnost Matice moravské – Издавачка и научна делатност Матице моравске". Избложбу књига и часописа Матице моравске, која је била постављена у витринама испред Свечане сале, коментарисали су проф. др Либор Јан и проф. др Вацлав Шћепанек. Током излагања реферата путем видеобима био је обезбеђен превод на српски језик.

У Галерији Матице српске, у четвртак, 20. октобра, са почетком у 19 часова, приређен је фолклорни програм *Из српске културне ризнице*. Госте и присутну публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, који је, између осталог, нагласио важност наставка традиције неговања добрих односа и плодне сарадње између двају Матица. Гостима је представљен сплет фолклорних песама и игара из Војводине, са Косова и Метохије, као и из појединих делова централних, источних и западних области Србије, а у извођењу Ансамбла „Вила" из Новог Сада. У част делегације Матице моравске, Славен Балаћ, кларинетиста, члан Ансамбла „Вила", уз клавирску пратњу, извео је композицију *Сичилијана* Јана Вањхала, чешког композитора с краја XVIII века.

У оквиру дводневне посете Матици српској делегације Матице моравске из Брна угледне госте примили су и високи званичници из области културе на нивоу Републике и Покрајине. У среду, 19. октобра, госте у пратњи проф. др Драгана Станића, председника Матице српске, примили су, у Министарству културе и информисања у Београду, господин Владан Вукосављевић, министар културе и информисања, и др Драган Хамовић, посебни саветник министра. Том приликом разговарало се о наставку сарадње, као и о помоћи Министарства културе и информисања Матици српској око реализације наставка сарадње у региону, а пре свега са Матицом моравском. Након ових пријатних и плодотворних разговора, председник Станић одвео је госте у посету Музеју Српске православне цркве. Угледне госте дочекао је отац Владимир Радовановић, управник Музеја, и том приликом био је и стручни тумач музејске историје и сталне поставке. После тога, одржана је седница Редакције Зборника радова о српско-чешким везама *Од Мораве до Мораве*, којој су осим угледних гостију и проф. Станића присуствовали руководиоци овог пројекта, проф. др Весна Копривица и проф. др Александра Корда Петровић.

У четвртак, 20. октобра, госте у пратњи проф. др Драгана Станића, председника Матице српске, у Покрајинском секретаријату за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама у Новом Саду, примили су проф. Мирослав Штаткић, секретар, и др Небојша Кузмановић, заменик секретара. Том приликом разговарало се о интензивирању сарадње око догађаја везаних за манифестације усмерене на што адекватнију афирмацију Новог Сада као Европске престонице културе 2021. године.

Дани Матице словачке у Матици српској

Матица српска је 22, 23. и 24. новембра 2016. године приредила низ програма поводом посете угледних гостију из Матице словачке (др Маријан Ткач, председ-

ник Матице словачке, и др Зузана Павелецова, директорка Музеја Словака у дијаспори Матице словачке).

У склопу ове посете, Матица српска и Галерија Матице српске организовале су пригодне програме.

У просторијама Матице српске, у уторак, 22. новембра, представљен је опус савременог словачког песника Мирослава Бјелика. У програму су учествовали: Радомир Андрић, Мирослав Демак, Иван Негришорац и Мартин Пребуђила.

У Свечаној сали Матице српске, у среду, 23. новембра, одржано је предавање и отварање изложбе *Матица словачка – јуче, данас, сутра*. Госте и присутну публику поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске. О историјату Матице словачке говорио је др Маријан Ткач (превод је био обезбеђен), а преведени рад др Петера Цабадаја, научног секретара Матице словачке, прочитала је др Зузана Павелецова. Изложба књига и часописа из издавачке делатности Матице словачке постављена је у витринама испред Свечане сале.

У Галерији Матице српске, у четвртак, 24. новембра, у част гостију из Матице словачке приређен је фолклорни програм *Из српске културне ризнице*. Госте и присутне званице поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а у програму су учествовали Ансамбл „Вила" и КУД „Павел Јозеф Шафарик" из Новог Сада.

Гостовање словачких књижевника и представника Матице словачке

У Матици српској, у уторак 20. фебруара 2018. године са почетком у 20 сати, одржано је књижевно вече посвећено представљању књига српских песника које су у издању Друштва словачких књижевника објављене у Братислави. У програму су учествовали: Мирослав Бјелик, председник Друштва словачких књижевника; Мирослав Демак, књижевник и преводилац; Мартин Пребуђила, књижевник и преводилац; Зденка Валент Белић, преводилац; и песници: Радомир Андрић, Зоран Ђерић, Драган Јовановић Данилов, Јеремија Лазаревић и Иван Негришорац. Циљ програма је био да се истакну традиционално добри односи између српске и словачке културе, који су крунисани преводима значајних остварења српских песника на словачки језик. Том приликом, Иван Негришорац (проф. др Драган Станић), српски песник, примљен је за члана Друштва словачких књижевника.

Гости песничке вечери, у склопу дводневне посете Матици српској, били су и Маријан Гашпар, председник Матице словачке, Штефан Мартинковић, председник Надзорног одбора Матице словачке, Мартин Хајник, члан Одбора Матице словачке, и Михал Ткач, члан Одбора Младе матице. Угледне госте из Матице словачке, у пратњи Мирослава Бјелика, председника Друштва словачких књижевника, и Мирослава Демака, књижевника и преводиоца, у току дана примили су проф. др Драган Станић, председник Матице српске, и мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске, а том приликом разговарано је о продубљивању и унапређењу традиционално добрих односа између двеју Матица.

„ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ"

Пројекат под називом „Дани Српске у Србији" покренут је 2013. године с идејом да се Србији и њеним грађанима на увек нов и јединствен начин представе Република Српска и њени потенцијали.

У оквиру програма „Дани Српске у Србији" у Матици српској су организоване две манифестације. Проф. др Ранко Поповић, професор Филолошког факултета у Бањој Луци, 18. септембра 2016. године је одржао предавање „125-годишњица

Иве Андрића", а 19. септембра 2016. године писци Удружења књижевника Републике Српске Ранко Рисојевић, Предраг Бјелошевић, Јованка Стојчиновић Николић и Златко Јурић одржали су песничко вече. На почетку обе манифестације присутнима се обратио генерални секретар Матице српске проф. др Ђорђе Ђурић, а у име Представништва Републике Српске у Србији Душко М. Петровић. Песничко вече водила је др Исидора Поповић.

У оквиру програма „Дани Републике Српске у Србији" у организацији Представништва Републике Српске у Србији 19. октобра 2017. године у Свечаној сали Матице српске представљена је књига *Историја Републике Српске* аутора Чедомира Антића и Ненада Кецмановића. Председник Матице српске проф. др Драган Станић поздравио је све присутне. Пошто је господин Милорад Додик, председник Републике Српске, био спречен да присуствује овој манифестацији, министар просвете и културе Републике Српске Дане Малешевић обратио се присутнима и рекао да је *Историја Републике Српске* од изузетне важности јер говори о путу стварања те републике, односно о њеном настанку кроз демократско право једног народа и одбране његовог сувереног права. Поред аутора Чедомира Антића и Ненада Кецмановића, о књизи је говорио и један од рецензената, академик Алекса Буха. На крају промоције, захваљујући ауторима, рецензентима и свим присутнима, председник Матице српске проф. др Драган Станић рекао је: „Сви треба да се упрегнемо да Република Српска буде очувана макар у овом капацитету који имамо, али се искрено надамо да ће и променити свој капацитет да интереси Срба буду још заштићенији".

УЧЕШЋЕ НА САЈАМСКИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА

Међународни салон књига у Новом Саду

Матица српска је у протеклом извештајном периоду учестовала на традиционалном Међународном салону књига у Новом Саду.

Представљена су издања Матице српске, Издавачког центра Матице српске, Библиотеке Матице српске и Галерије Матице српске, која су публикована у последње четири године. Поред нових издања, на полицама сајамског штанда нашла су се и старија издања за које читалачка и стручна публика показује интересовање. Сајамски штанд је визуелно обогаћен информативним постерима, изложеним на конструкцији куле штанда и банерима о Сави Текелији и Марији Трандафил.

Књижевна манифестација „Дани Лазе Костића", истоимена награда за књижевно стваралаштво, Награда за издавачки подухват године и специјална признања додатни су куриозитет ове манифестације од 2018. године. Награда „Лаза Костић" је 2019. године припала Селимиру Радуловићу, управнику Библиотеке Матице српске, за књигу *Дванаесш*, у издању Завода за уџбенике. Признање се додељује за најбољу књигу објављену између два салона. Матица српска се посетиоцима представила неколицином нових издања, нпр.: *Оринтолошки речник*, *Речник славеносрпског језика* – огледна свеска, *Зайамћења* академика Василија Крестића, *Историја на делу* – интервјуи академика Чедомира Попова, *Аристократ духа* Радована Поповића, *Са пашњака до научењака* – мемоари Михајла Пупина, као и капиталним пројектима попут *Речника српског језика*, *Правописа* и *Нормативне граматике*, те *Српске енциклопедије* и *Српског биографског речника*.

Током сајамских дана штанд Матице српске посетили су сарадници, представници библиотека, школа и заинтересована публика. Свакодневно су на штанду Матице српске били ангажовани стручни сарадници, радници опште службе и рачуноводства на продаји књига и информисању о публикацијама Матице српске.

Међународни сајам књига у Београду

У протеклом извештајном периоду Матица српска је учествовала на традиционалном Међународном сајму књига у Београду.

Под слоганом „Књиге у руке”, 61. Међународни београдски сајам књига 2016. године отворио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске, а у име Ирана, земље почасног госта, присутнима се обратила Narges Abyar, књижевница и редитељка. Приликом обраћања бројним угледним званицама, посетиоцима и представницима медија, проф. Станић истакао је да Сајам представља место стварног сусрета учесника књижевне комуникације: „Овај сајам означава тренутак славља којим се у језику, посредством књиге, пред нама отвара читав свет, са многим својим језицима и тајнама, лепотама и ругобама због којих вреди живети”. Матица српска се посетиоцима представила неколицином нових издања, као и капиталним пројектима попут *Речника српског језика*, *Правописа* и *Нормативне граматике* (екавско и ијекавско издање), те *Српске енциклопедије* и *Српског биографског речника*.

Под слоганом „Кључ је у књигама” надахнутим говорима академика Мира Вуксановића и аустријског аутора Карла Маркуса Гауса, отворен је 62. Међународни београдски сајам књига. Матица српска се посетиоцима представила неколицином нових издања попут *Споменице академику Чедомиру Попову*, књига *Несврстани хуманизам Рудолфа Бручија* Немање Совтића, *Преписка II* Лазе Костића, *Васа Стајић – прилози за аутобиографију* Зорице Хаџић, те зборника радова *Поезија Небојше Деветака* и *Жанровска укрштања српске и англофоне књижевности*, као и капиталним пројектима попут *Речника српског језика*, *Правописа* и *Нормативне граматике* (екавско и ијекавско издање), те *Српске енциклопедије* и *Српског биографског речника*.

Под слоганом „Радост читања” отворен је 63. Међународни београдски сајам књига уз надахнуту беседу академика Матије Бећковића и мароканског историчара Абдулаха Бусуфа. Матица српска се посетиоцима представила неколицином нових издања попут *Српске енциклопедије* (Том трећи, књига 1, Г–Демографија), *Српског биографског речника* (Том седми, МЛ–ПАН), *Синтаксе сложене реченице* Предрага Пипера и сарадника, зборника радова: *Косово и Метохија: јуче, данас, сутра*, *Добровољци у Великом рату 1914–1918*, *Српско-руске књижевне и културне везе: епоха модерне* и *Поезија Слободана Зубановића*, књига: *Говори и обраћања* Божидара Ковачека, *Славенизми у раним драмама Јована Стерије Поповића* Милене Зорић, *Кореографија: традиционални плес на сцени* Милорада Лонића, *Записи о Индији* кнеза Божидара Карађорђевића, као и капиталним пројектима попут *Речника српског језика*, *Правописа* и *Нормативне граматике* (екавско и ијекавско издање).

Под слоганом „Писмо=глава”, уз беседу књижевника Милована Витезовића и обраћање књижевника и преводиоца Хаитама Ал Хај Алија, председника Међународног сајма књига у Каиру, отворен је 64. Међународни београдски сајам књига. Матица српска се посетиоцима представила неколицином нових издања попут зборника радова *Милорад Павић: становник светске књижевности*, те књига: *Ovid in Tomis* Гојка Ђога, *Медитерански светионик Зорана Живковића*, *Сер Гавејн и Зелени витез; превод, тумачења и значења* Младена Јаковљевића, *О српској књижевности и култури Габријеле Шуберт*, *Косово на крају историје* Александра Петровића и Данка Камчевског, *Музика у животу Срба у 19. веку – из мемоарске ризнице* Наташе Марјановић, *Дахијска времена на Косову и Метохији (1878–1899)* Славише Недељковића, *Речник српских говора Војводине, 1–4* и *Атлас насеља Војводине, књига III, Бачка* Слободана Ћурчића, као и капиталним пројектима попут *Речника српског језика*, *Правописа* и *Нормативне граматике* (екавско и ијекавско издање).

ИЗЛОЖБЕ У МАТИЦИ СРПСКОЈ

ИЗЛОЖБА *НИКОЛА ТЕСЛА – У СВОМ И НАШЕМ ВРЕМЕНУ*

У Матици српској, 17. октобра 2016. године, у заједничкој организацији Матице српске и Музеја Николе Тесле, уз два пригодна предавања отворена је изложба *Никола Тесла – у свом и нашем времену.* Свечаност је отворила композиција „Сан господара светлости" Светислава Божића у извођењу клавирског дуа који чине Каја Мандић Плавшић и Марко Стојановић, студенти Академије уметности у Новом Саду у класи професорке Марине Милић Радовић. Након тога присутне госте, бројну публику и представнике медија са неколико пробраних речи поздравио је проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Том приликом, професор Станић је прочитао и своју песму „Негде у еонској сфери, светлосна душа Николе Тесле сазива Скупштину благословених научника", која је први пут објављена у јулско-августовској свесци *Летописа Матице српске* за 2016. годину.

Др Бранимир Јовановић, управник Музеја Николе Тесле, говорио је о Теслином животу и научном раду, уз пригодну презентацију на видео-биму, а презвитер Оливер Суботић надахнуто је беседио о духовним и филозофским аспектима лика и дела великог научника. Након ових интересантних предавања, публика је имала прилику да погледа изложбу посвећену Николи Тесли, која, између осталог, садржи и два занимљива експоната која на практичан начин демонстрирају научна достигнућа овог заиста великог научника.

ИЗЛОЖБА ПОВОДОМ СТОГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА РУДОЛФА БРУЧИЈА

У склопу обележавања стогодишњице рођења знаменитог композитора Рудолфа Бручија, у Матици српској је 30. марта 2017. године отворена изложба *Избор из Личног фонда „Рудолф Бручи (1917–2002)"*. На отварању су говорили проф. мр Ненад Остојић, потпредседник Матице српске, и др Немања Совтић, аутор изложбе. Шездесетак експоната које је син Рудолфа Бручија поклонио Матици српској представља репрезентативни део недавно формираног личног фонда. Иако је непосредан повод овој изложби обележавање стогодишњице композиторовог рођења, она има за циљ и да јавности предочи да је Лични фонд „Рудолф Бручи (1917–2002)" обрађен и доступан истраживачима у Рукописном одељењу Матице српске. Аутори изложбе су мср Александра Јовановић и др Исидора Поповић, архивисти Рукописног одељења. Изложба је трајала до 30. априла 2017. године.

МАТЕРИЈАЛНЕ ПРИЛИКЕ, ИНВЕСТИЦИОНИ РАДОВИ, ЗАДУЖБИНЕ И ДРУГИ ИЗВОРИ ПРИХОДА

ИЗВЕШТАЈ О ПРОЦЕСУ РЕСТИТУЦИЈЕ ЗАДУЖБИНСКЕ ИМОВИНЕ И ИМОВИНИ КОЈУ ЈЕ МАТИЦА СРПСКА СТЕКЛА НА ОСНОВУ ТЕСТАМЕНАТА ДОБРОТВОРА (2016–2020)

Матица српска је благовремено, у складу са Законом о враћању имовине и обештећењу, поднела захтеве за повраћај одузете имовине за дванаест задужбина под управом Матице српске, као и имовине која је одузета директно Матици српској.

Предмети по предатим реституционим захтевима налазе се у различитим фазама поступка, тако да се предати захтеви могу поделити на:

– Захтеве који су решени у другом степену (донето решење Министарства финансија на уложену жалбу). С обзиром на то да је решењима захтев одбијен, а да су исцрпљена сва правна средства у управном поступку у односу на предметне захтеве, покренут је управни спор (поднета је тужба Управном суду):

1. Имовина Задужбине Велимира и сина му Душана Бугарског;
2. Имовина Задужбине Марије Трандафил;
3. Имовина Задужбине Јована Трандафила;
4. Имовина Задужбине Симе Ђорђевића;
5. Имовина Задужбине Новака и Софије Голупски.

– Захтеве у односу на које је донето решење Агенције за реституцију и на које је уложена жалба Министарству финансија, као другостепеном органу:

1. Имовина Задужбине др Милоша Бокшана.

– Захтеве у односу на које је одржана расправа пред Агенцијом за реституцију, поднет одговор Државном правобранилаштву, али решење није донето:
1. Имовина Задужбине Љубомира, Данице и Владана Лотића;
2. Имовина Задужбине Милоша Димитријевића и жене му Марије Гавански.

– Захтеве који су одбијени правноснажном судском одлуком
а) због недостатка активне легитимације:

1. Имовина Матице српске на Ратном острву;
2. Имовина Матице српске у Бечеју (дародавац Петар Кекић);
3. Имовина Матице српске у Сремској Каменици.

Актуелни Закон о реституцији на изричит начин, императивном нормом прописује ко су субјекти који имају право да траже повраћај имовине. Матица српска у складу са важећим Законом о реституцији није активно легитимисана, те су захтеви одбијени.

б) задужбина није обновљена 1996. године:
1. Имовина Задужбине Павла и Јулијане Јанковић.
в) задужбина није испуњавала формалне услове за упис у АПР (2012):
1. Имовина Задужбине Габријеле Веселиновић.

Повраћај ове имовине био би могућ у складу са одредбама текста *lex specialis*-а о повраћају имовине за Матицу српску, Српску академију наука и уметности и Београдски универзитет на чијој реализацији активно раде ове три установе.

Почетком 2019. године остварен је велики успех нашег правног тима у предмету повраћаја имовине Задужбине Богдана Дунђерског. Испитујући законитост оспореног решења у границама захтева из тужбе, Управни суд је нашао да је тужба Матице српске основана и поништио решење којим се оспорава право Задужбине Богдана Дунђерског под управом Матице српске на враћање одузете имовине. У свим досадашњим предметима у управном поступку оспораван је правни континуитет задужбина. Суд је, у овом поступку, правилно оценио да је надлежни орган у управном поступку сматрао захтев Задужбине неоснованим, а да притом није оценио наводе и доказе који су приложени. Задужбина Богдана Дунђерског је због усклађивања са позитивноправним прописима имала обавезу да обнови рад (1996), тј. да се региструје код АПР (2012), али ови уписи немају конститутиван карактер, како то закључује Агенција за реституцију. Наш правни тим је успео да докаже постојање услова за реституцију задужбинске имовине, па је суд вратио овај предмет на поновно решавање са задатком да тужени орган отклони повреде правила поступка, на које му је указано овом пресудом, оцени наводе жалбе које је уложила

Задужбина Богдана Дунђерског под управом Матице српске и након тога донесе на закону засновану одлуку. Одлука суда била је иста и у предмету повраћаја имовине Задужбине Дафине Теодоровић под управом Матице српске која је донета почетком ове 2020. године. Ове одлука је веома значајна како за решавање наведених предмета повраћаја имовине Задужбини Богдана Дунђерског и Задужбине Дафине Теодоровић, тако и за све остале захтеве задужбина који ће, очигледно, бити решавани пред Управним судом с обзиром на то да су их органи управе оспорили на исти начин и са истом аргументацијом.

Послове у вези са задужбинском имовином и поступке реституције водила је Мср Јелена Веселинов, управник послова Матице српске.

Од 2015. године Матица српска је заједно са Српском академијом наука и уметности и Београдским универзитетом покренула поступке и иницијативе за решавање проблема са којим су се у поступку реституције ове установе сусреле. Премијерки Ани Брнабић су 2019. године предати иницијатива и предлог текста Закона о враћању одузете имовине од ове три институције од највишег значаја за српску културу, науку и образовање.

На иницијативу Надзорног одбора покренута је процедура оживљавања рачуна из некадашње Југобанке на којима су била средства од легата Матице српске. У питању су средства која су вођена као „Легати Матице српске", а чине их средства из легата Загорке Ђуришић, Федора Микића, Жарка Рељина, Богдана Чиплића. Средства су 2019. године пренесена на девизни рачун у „НЛБ" банци.

Матици српској је пок. Милица Нешић бив. из Новог Сада оставила локал у ул. Пашићева 23, а пок. Мила Нолан рођ. Лазаревић бив. из Београда и пок. Јованка Цвијић рођ. Стојковић бив. из Новом Сада новчана средства.

ИЗВЕШТАЈ О АДАПТАЦИЈИ И УРЕЂЕЊУ ДЕЛА ЗГРАДЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Након више од четрдесет година од последње реконструкције, у току 2019. године извршена је адаптација и уређење дела зграде Матице српске. Реновирани су: приземље (просторије Српске енциклопедије), први спрат (свечани и канцеларијски део) и Рукописно одељење. Радови су извођени фазно уз поштовање свих позитивноправних прописа и процедура. Адаптација је рађена по пројекту проф. др Дубравке Ђукановић. Надзорни орган чинили су грађевински инжењер Душица Бујанић Патрногић, архитекта Вера Голубовић и електроинжењер Љубомир Борђошки. Из Завода за заштиту споменика културе Града Новог Сада надзор је била Татјана Загоричник, архитекта. Организацију послова адаптације зграде Матице српске Председништво је поверило Мср Јелени Веселинов, управнику послова Матице српске.

Радови на приземљу подразумевали су архитектонско-грађевинске радове реконструкције простора (зидарски радови, гипсарски, керамички...), комплетну замену електроинсталација са полагањем каблова у зидове и подове, замену паркета, молерско-фарбарске радове, замену грејних тела, столарске радове. У просторије су постављене специјалне архивистичке полице и набављен је комплетно нови намештај за све канцеларије.

На првом спрату је замењен део паркета који је био у лошем стању и уместо етисона који је био у Свечаној сали постављен је паркет, санирана је и освежена комплетна столарија (прозори, врата, ролетне), измењена је водоводна инсталација и израђена хидроизолација санитарног чвора и чајне кухиње, где су извршени и грађевински радови на адаптацији простора. У обе просторије су постављене нове керамичке плочице и замењен је комплетан ентеријер. Извршени су радови на електроинсталацијама и постављена је лед расвета у ходницима од улазних врата

у Матицу српску дуж целог првог спрата. У ходник у коме је био конзервиран терацо, стављене су неклизеће велике керамичке плоче (имитација тераца). Урађени су молерско-фарбарски радови у целом простору. Постављене су нове завесе у Свечаној сали. Пресвучене су столице у Свечаној сали, Сали за састанке и канцеларијама. Стилски намештај је репариран и освежен, а у канцеларији рачуноводства намештај је потпуно замењен. Урађени су конзерваторски радови на старинском огледалу које се налази у ходнику првог спрата и конзервација два стола која су донета пресељењем Матице српске из Пеште. Конзервацију је урадио Покрајински завод за заштиту споменика културе.

У Рукописном одељењу је акценат стављен на адаптацију и уређење депоа. Избачени су сви елементи који у складу са прописима о чувању архивске грађе не смеју бити у депоу. Постављене су керамичке плочице. Депо је реорганизован и у једном делу су постављене архивистичке полице које ће омогућити адекватно чување и бољу приступачност архивској грађи. Поред овога, урађена је ревизија електроинсталација и постављена је лед расвета. Извршени су столарски, паркетарски, гипсарски и молерско-фарбарски радови.

На улазу у Матицу српску очишћен је мермер и замењене су оштећене мермерне плоче, санирана су улазна врата и постављена је квака, рад уметника мр Данила Вуксановића.

Године 2011. су примећена одређена слегања на степеништу и на згради Матице српске. Прибављено је мишљење Завода за заштиту споменика културе Града Новог Сада. Пошто су створени услови, тражена је анализа статичара, архитеката и грађевинских инжењера и добијен је увид у стање и преглед мера санације. У 2019. години приступило се испитивањима која су предуслов за израду пројекта статике за санацију зграде. Изведен је елаборат о геотехничким условима за потребе реконструкције зграде Матице српске и започета су мерења нивоа воде у периоду од годину дана. Урађени су потпуна ревизија главних водова канализационе и водоводне мреже и замена цеви. Резултати претходних испитивања и неопходни радови важни су елементи за откривање узрока који је довео до слегања зграде, након чега ће бити изнађено најадекватније решење за санацију, која ће бити реализована у наредном периоду.

ИЗВЕШТАЈ О ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ РАДУ БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ (2016–2019)

САЖЕТАК

Библиотека Матице српске (БМС) у протеклом четворогодишњем периоду (2016–2019) наставила је да се успешно развија, повезујући и негујући континуитет и склад богатог историјског наслеђа средишњег места старе и ретке српске књиге са захтевима модерног информатичког времена и потребама својих корисника. БМС је радила у складу са својом националном, културном, научном и просветном мисијом и темељним опредељењима свог оснивача, Матице српске, сагласно законским и подзаконским прописима.

БМС је своју делатност обављала сагласно Закону о Матици српској, Закону о култури, Закону о библиотечко-информационој делатности, Закону о обавезном примерку публикација, Закону о старој и реткој библиотечкој грађи, Закону о утврђивању надлежности аутономне покрајине и одговарајућим подзаконским прописима. Сагласно положају и угледу БМС као установе културе од националног значаја утврђене су надлежности, права и обавезе БМС чија се делатност финансира из буџета Републике Србије преко Министарства културе и информисања. БМС прима обавезни примерак публикација из Србије, који чува као културно добро. Обавља матичне функције за библиотеке у Војводини, а обрађене податке доставља Народној библиотеци Србије (НБС).

Део средстава обезбедило је Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Матичне функције су финансиране делом и преко Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама.

*

Управни и Надзорни одбор БМС размотрили су и усвојили документа из своје надлежности.

Управни одбор БМС радио је у саставу: академик, Миро Вуксановић, председник, и чланови – проф. емеритус Славко Гордић, проф. мр Ненад Остојић, мр Душица Грбић и мр Гордана Ђилас.

Надзорни одбор БМС радио је у саставу: Радован Мићић, председник и чланови − Светлана Макарић и Радивој Додеровић. Од 23. децембра 2017. године Биљана Ристић заменила је председника Радована Мићића.

На тринаестој седници Управног одбора Матице српске, одржаној 4. јуна 2018. године, донета је Одлука о поновном именовању Селимира Радуловића на место управника БМС, на мандатни период од четири године, почев од 17. јуна 2018. године.

*

Дан БМС установљен је на седници Управног одбора БМС, одржаној 29. децембра 2015, а везује се за 16. април (по старом календару), односно 28. април (по новом календару) 1864, када су Матичине ствари, међу којима и Библиотека, предате власнику пароброда „Напредак" Јовану Форовићу за пренос у Нови Сад. Поводом Дана БМС установљена је и Награда „Златна књига БМС" коју чини и округли сто

о добитнику са објављеним зборником радова. Дан БМС обележаван је свечаним академијама, одржана су четири округла стола.

*

БМС добитница је Ордена Светог Саве другог степена који јој је Свети Синод Српске Православне цркве, на предлог епископа новосадског и бачког др Иринеја, доделио у знак признања „за неизмерни допринос унапређењу културе, очувању српског језика, традиције и културне баштине нашег народа уопште".

*

Делатност БМС је угрожена због недостатка магацинског простора за чување публикација. Планирана је изградња новог магацинског простора на парцели Матице српске.

*

БМС је наставила да истражује, попуњава, обрађује, штити, презентује и уступа на коришћење своје богате збирке старих и ретких књига и легата. У оквиру пројекта Опис ћирилских рукописних књига БМС обављани се послови истраживања и описа рукописних књига. Припремљена је и објављена осамнаеста књига у серији Ћирилске рукописне књиге БМС. *Узето је учешће у раду Научне комисије за истраживање, евидентирање и научни опис српских средњовековних рукописа у иностраним збиркама према пројекту Библиотеке Српске патријаршије.*

Настављени су послови који се тичу предлагања старе и ретке библиотечке грађе за културна добра од изузетног или великог значаја и вођења одговарајућих регистара категорисане грађе. Припремљен је предлог листе старе и ретке библиотечке грађе од изузетног значаја (720 наслова), са пратећом документацијом (каталошко-библиографски опис, списак скраћеница за изворе и место налажења публикације). Листа је размотрена на састанку Комисије за категоризацију старе и ретке библиотечке грађе у НБС и у вези са тим спроведене су одговарајуће активности до њене предаје Скупштини РС на усвајање.

Обављани су послови уређења и обраде Библиотеке манастира Грабовца, смештене у Музеју Српске православне епархије будимске у Сентандреји. Описано је 1070 инвентарних јединица и у току је редакција записа и припрема каталога за штампу. Заједно са НБС обављани су послови уређења и обраде Библиотеке епископа Арсенија Стојковића која се налази у Владичанском двору у Сентандреји и садржи око 3000 књига. Послови су приведени крају и у току је припрема каталога за штампу.

Обављена је посета Библиотеци Епархије пакрачко-славонске у Пакрацу и том приликом прегледане су 64 српске штампане књиге 16–17. века и начињен је велики број њихових снимака. На основу увида у стање тих књига припремљен је предлог за њихову заштиту по приоритету реткости и оштећености примерака. Пружана је стручна помоћ и другим библиотекама у вези са радом на старој књизи, израдом каталога и уписом старе и ретке библиотечке грађе у одговарајуће регистре.

У Читаоници за раритете издато је на коришћење 3505 раритетних књига, 2436 јединица периодике и 47 микрофилмова.

*

БМС данас има више од 4.260.000 публикација, а у периоду 2016–2019. свим видовима набавке (обавезни примерак, куповина, размена, поклон, депозит) прибавила и у своје збирке укључила укупно 260.590 публикација (75.266 књига, 19.059 јединица посебних збирки и 166.265 бројева периодике). Обавезним примерком примљено је 200.161, куповином 3623, разменом 18.031, поклоном 38.756 и депозитом 19 публикација. БМС је обавезни примерак размењивала са НБС и Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске у Бањој Луци, а припремила га је за

слање и Народној и универзитетској библиотеци „Иво Андрић". Вишкове обавезног примерка слала је на поклон другим домаћим библиотекама и размењивала са библиотекама у иностранству.

Из иностранства су разменом примљене 15.302 публикације, а из наше земље 2629. Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послате су 38.332, а партнерима у земљи 5331 публикација.

*

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта Виртуелна библиотека Србије (ВБС) чији је носилац НБС, а основа електронски каталог БМС. У периоду 2016–2019. настављено је уношење података за публикације које су набављене у току ове четири године, као и за оне из ранијих година које су обрађене у лисном каталогу. Електронска база је допуњавана и подацима о прилозима објављеним у 108 зборника радова и у око 100 наслова текућих и старијих периодичних публикација, међу којима су и Летопис Матице српске*, 11 научних зборника Матице српске, Годишњак БМС. Ажурно је обављана именска, предметна и децимална обрада нових публикација, уз истовремену ревизију збирки. Укупно су обрађене 194.542 публикације (књиге, периодика, прилози у периодичним публикацијама и некњижни материјал). Урађено је 12.117 CIP записа. У оквиру Пројекта ревизије и ретроспективне обраде, који је започет 1992, до сада је обављена ревизија и ретроспективна обрада 738.808 публикација (564.574 књиге, 51.218 годишта периодике и 123.016 публикација посебних збирки).*

*

У електронској бази БМС 31. децембра 2019. године било је укупно 1.520.568 записа (1.016.642 записа за књиге, 41.491 за периодику, 356.772 за прилоге из часописа и новина и 102.773 за публикације посебних збирки). Електронски каталог претраживан је 191.716 пута, а приказана су 459.763 записа.

*

У Одељењу за чување и коришћење публикација обављан је смештај и трајна заштита књига, часописа и новина у магацинима, пружање каталошких, библиографских и референсних информација, коришћење публикација у читаоницама и међубиблиотечка позајмица. У периоду 2016–2019. у БМС су се учланила 11.554 читаоца. Међу најбројнијима су студенти, мастер студенти и докторанти, универзитетски професори, матуранти средњих школа, запослени разних професија, пензионери. У Читаоници за периодику и истраживачки рад, Читаоници за научни рад и у Општој читаоници коришћено је 175.225 публикација. Корисници су електронским путем наручили 163.567 публикација (корисницима је омогућена електронска резервација и поручивање публикација преко интернета и OPAC-а, као и коришћење бесплатног бежичног интернета у каталогу). Ради смештаја у магацине топографски је евидентирано 107.300 књига, а у топографску евиденцију серијских публикација унети су подаци за 25.012 у 140.906 бројева периодике.

*

БМС је одржавала свој сајт и Фејсбук страницу на интернет адреси www.bms.rs.

*

У Рефералном центру БМС обављено је 948 претраживања цитираности у Индексима научних цитата, на захтев корисника, и нађена су 84.464 цитата, хетероцитата, коцитата и самоцитата. Међубиблиотечком позајмицом из иностранства (SUBITO, British Library и друге стране библиотеке) позајмљено су 222 публикације. За међународну базу АГРИС унето је 7046 записа.

Свети Архијерејски Синод СПЦ доделио је Библиотеци Матице српске
Орден Светога Саве I степена 2018. године

*

У периоду 2016–2019. БМС је обављала матичне послове за библиотеке у Војводини у складу са својим обавезама из домена матичних функција. Организовани су стручни испити за библиотекаре војвођанских библиотека.

*

Обављена је конзервација 81.537 и реставрација 79.465 оштећених страница раритетних рукописа и књига. Завршено је повезивање 301 старе и ретке књиге. Израђено је 98.218 микроснимака за архивирање и 130.067 дигиталних снимака публикација. Осим публикација из БМС рађена је заштита старих и ретких публикација Архива САНУ из Београда, Библиотеке Бачке епархије, Патријаршијске библиотеке из Београда, Српског православног манастира Царска Лавра Високи Дечани, Библиотеке Српске православне епархије будимске, Српске православне црквене општине у Футогу, градских библиотека Вршца, Суботице, Зрењанина, Сомбора, Шапца и Крагујевца, Спомен-библиотеке Карловачке гимназије, Галерије Матице српске, Историјског архива града Новог Сада и Музеја Војводине.

*

На веб-сајту БМС на интернет адреси digital.bms.rs 20. септембра 2011. године постављена је презентација Дигитална БМС. *У* Дигиталној БМС *31. децембра 2019. године било је укупно 21.040 публикација (1.485.317 дигиталних страница).* Дигиталну БМС у периоду *2016–2019. години посетило је 66.419 корисника са свих континената (118.045 посета) који су прегледали 641.471 страницу презентације.*

*

Пригодним електронским изложбама у периоду 2016–2019. БМС је обележила више значајних годишњица из наше и светске културне баштине.

*

У периоду 2016–2019. у оквиру Трибине Савремени човек и савремени свет *одржано је 41 предавање. Програмима је присуствовало око 4000 посетилаца. Програми су снимани и видео записи су доступни на веб-сајту Матице српске.*

*

Сарадници БМС објавили су више стручних текстова, били су на усавршавању у иностранству, радили су у стручним републичким органима, учествовали на научним и стручним скуповима.

*

БМС је посетило више културних и научних радника из наше земље и иностранства, као и велики број библиотекара, студената, ученика, матураната и предшколаца којима су приказани историјски развој Библиотеке и њене савремене функције.

*

Делатност БМС редовно су пратили дневни и други листови, радио и телевизијске станице.

*

Свакодневно је праћено коришћење радног времена, а зараде су утврђиване на основу индивидуалних доприноса запослених. Сваки радник је подносио лични месечни извештај на обрасцу који је сачињен према упутствима Министарства културе и информисања.

СТАРА И РЕТКА КЊИГА И ЛЕГАТИ

У оквиру пројекта *Опис ћирилских рукописних књига БМС* обављани су послови истраживања и описа рукописних књига у циљу израде каталога. У серији *Ћирилске рукописне књиге БМС* објављена је књ. 18 „Уџбеници и приручници".-

Урађене су допуне 13 записа рукописних књига у електронском каталогу БМС.

Сигнирано је и обрађено 14 српских штампаних књига (по 4 купљене и добијене на поклон, а 6 је издвојено из редовног фонда БМС). За збирке раритета сигнирано је и обрађено 11 књига на страним језицима (9 је издвојено из редовног фонда, једна је купљена, а 1 добијена на поклон). Сигнирана су и обрађена 4 наслова (17 бр.) периодичних публикација (13 бр. три наслова прибављена су куповином, а 4 бр. једног наслова добијена су на поклон). Инвентарисано је, сигнирано и обрађено 35 примерака новокупљене ситне штампане грађе.

Урађена је редакција записа 867 књига (118 српских књига и 749 на страним језицима).

Урађене су допуне 1143 записа (164 српске књиге и 979 књига на страним језицима).

Аналитички су обрађена и линковима повезана са *Дигиталном БМС* 3224 прилога из српске периодике − 9 прилога из *Данице* Вука Стеф. Караџића (год. 1834), 2210 из *Данице* Ђорђа Поповића Даничара (год. 1860–1867), 60 прилога из *Подунавке*, додатка *Српским новинама* (год. 1843) и 945 прилога из листа *Јавор* (год. 1875–1877).

Обрађено је 160 књига на мађарском језику и 41 (130 год., 1272 бр.) периодике на мађарском и немачком језику из Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду, која се налази у БМС и записи су редиговани.

Из Донације Никол и Сретена Марића пристигло је око 1000 књига, које су разврстане по језицима и у току је њихово инвентарисање, сигнирање и обрада. Обрађено је 165 књига (121 на француском и 44 на италијанском језику). Из ове збирке до сада је електронски је обрађено око 12.000 публикација.

Из Библиотеке Бачке епархије обрађене су две књиге (1 рукописна из основног фонда и 1 штампана из Библиотеке епископа Митрофана Шевића), редиговано је 20 записа и 19 записа је допуњено.

У нормативној бази CONOR креирани су записи за 248 аутора, 1 запис је допуњен, а 11 записа је исправљено.

Обрађено је 299 књига на микрофилму, а допуњен је 181 запис. Обрађено је 7 фотокопија књига.

За *Дигиталну БМС* обрађене су 2074 публикације, а 55 записа је допуњено. Урађене су и провере унетих линкова у *Дигиталној БМС* за ситноштампану грађу и начињене су потребне исправке.

У електронски регистар унети су подаци за 1805 публикација, које се предлажу за културна добра од изузетног или великог значаја.

Припремљен је предлог листе старе и ретке библиотечке грађе од изузетног значаја (720 наслова), са пратећом документацијом (каталошко-библиографски опис, списак скраћеница за изворе и место налажења публикације). Листа је размотрена на састанку Комисије за категоризацију старе и ретке библиотечке грађе у НБС и у вези са тим спроведене су одговарајуће активности до њене предаје Скупштини РС на усвајање.

На дигитализацију је предато 215 публикација и 100 микрофилмова, а на микрофилмовање 247 публикација.

После завршене техничке заштите урађена је контрола 195 примерака ситне штампане грађе и извршен је њихов топографски смештај. За рестаурацију и конзервацију су припремљене и предате 22 публикације, а на превентивну заштиту предато је 25 књига.

Рађене су провере старих књига и из других библиотека и припремани су описи за потребе конзервације и рестаурације према пројектима на основу конкурса Министарства културе и информисања, као и према другим захтевима (Градске народне библиотеке „Жарко Зрењанин" у Зрењанину, Градске библиотеке „Карло Бијелицки" у Сомбору, Градске библиотеке Вршац, Библиотеке шабачке у Шапцу, Спомен-библиотеке Карловачке гимназије, Библиотеке Бачке епархије у Новом Саду, Библиотеке Српске патријаршије у Београду и других црквених, као и манастирских збирки).

За конзервацију и рестаурацију припремљене су и 4 књиге из сентандрејских збирки према Уговору о реализацији пројекта „Конзервација, рестаурација и презентација Збирке старих штампаних књига Библиотеке Српске православне епархије будимске", потписаног између БМС и Српске православне епархије будимске са седиштем у Сентандреји.

Обављена је посета Библиотеци Епархије пакрачко-славонске у Пакрацу и том приликом прегледане су 64 српске штампане књиге 16–17. века и начињен је велики број њихових снимака. На основу увида у стање тих књига припремљен је предлог за њихову заштиту по приоритету реткости и оштећености примерака.

Пружана је стручна помоћ библиотекама у вези са радом на старој књизи, израдом каталога и уписом старе и ретке библиотечке грађе у одговарајуће регистре.

Упућен је допис GW каталогу (Каталог инкунабула Немачке) да се изврше измене у опису 4 инкунабуле БМС у овом каталогу, као и у каталогу Британске библиотеке и у вези са тим стигао је позитиван одговор.

У Читаоници за раритете издато је на коришћење 3505 раритетних књига, 2436 јединица периодике и 47 микрофилмова, а из редовног фонда БМС овде је читано 307 књига и 274 периодичних публикација. За потребе изложби издато је 109 публикација.

Узето је учешће у организацији 12. стручно-научног скупа *Библионет 2018,* одржаног у БМС на тему „Рукописна и стара штампана књига БМС" и припремљен је зборник радова са тог скупа.

У Одељењу су обављани и послови који се тичу информисања корисника, пријема посета, телевизијског снимања, припреме текстова о старим и ретким публикацијама за Фејсбук страницу БМС и др.

Уређење и обрада Библиотеке манастира Грабовца и Библиотеке епископа Арсенија Стојковића у Сентандреји

Обављани су послови уређења и обраде Библиотеке манастира Грабовца, смештене у Музеју Српске православне епархије будимске у Сентандреји. Описано је 1070 инвентарних јединица и у току је редакција записа и припрема каталога за штампу.

Заједно са НБС обављани су послови уређења и обраде Библиотеке епископа Арсенија Стојковића која се налази у Владичанском двору у Сентандреји и садржи око 3000 књига. Послови су приведени крају и у току је припрема каталога за штампу.

НАБАВКА И РАЗМЕНА ПУБЛИКАЦИЈА

У периоду 2016–2019. БМС је је свим видовима набавке (обавезни примерак, куповина, размена, поклон, депозит) прибавила и у своје збирке укључила укупно 260.590 публикација (75.266 књига, 19.059 јединица посебних збирки и 166.265 бројева периодике). Обавезним примерком примљено је 200.161, куповином 3623, разменом 18.031, поклоном 38.756 и депозитом 19 публикација.

Обавезни примерак

Обавезним примерком збирке БМС обогаћене су са 48.170 књига, 142.733 броја новина и часописа и 9258 јединица посебних збирки.

Од војвођанских издавача обавезним примерком примљена је 140.601 публикација, а у збирке БМС је укључено 59.307 (13.465 књига, 42.888 бројева периодике, 2954 јединице посебних збирки).

Обавезним примерком од НБС примљено је 135.867 публикација (32.996 књига, 96.703 броја периодике и 6168 јединица посебних збирки).

Од Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске примљено је обавезним примерком 4987 публикација.

Из обавезног примерка прикупљеног на територији АП Војводине НБС упућена је 52.671 публикација, 21.636 је припремљено за слање Народној и универзитетској библиотеци Косова и Метохије „Иво Андрић", а Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске упућено је 5315 публикација.

Куповина

БМС је у периоду 2016–2019. за попуну својих фондова купила 3382 публикације (626 књига, 2029 бројева периодике и 727 јединица посебних збирки).

Размена

БМС је наставила сарадњу са око 300 библиотека и других институција у иностранству. На овај начин БМС својим корисницима омогућава да прате књижевну, културну и научну делатност у више од 60 земаља у свету, а слањем књига и часописа (пре свега издања Матице српске и БМС) помаже рад бројних славистичких центара и лектората за српски језик. Разменом је примљена укупно 17.931 публикација, од чега 15.302 из иностраних библиотека и 2629 из Србије. Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послате су 38.332, а партнерима у земљи 5331 публикација.

Поклон

БМС је у периоду 2016–2019. примила на поклон 71.200 публикација на разним језицима. Након провере, у збирке је укључено 38.756 публикација. Преостале публикације, за које је утврђено да их БМС поседује, распоређују се за поклоне другим библиотекама и за слање у размену. Имена дародаваца редовно се објављују у *Вестима*, гласилу БМС и *Годишњаку БМС*, а сваком се упућује и захвалница.

БМС је библиотекама и научним радницима послала на поклон укупно 24.178 публикација и то: Српској православној црквеној општини Стари Врбас (200), Правном факултету за привреду и правосуђе у Новом Саду (29), Удружењу „Адлигат" у Београду (2455), Народној библиотеци у селу Велика у Црној Гори (170), Филозофском факултету у Бањој Луци (326), Српско-руском центру у Крагујевцу (545), Акцији „Књига солидарности" Радио Београда (6446), Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске у Бањој Луци (60), манастиру Хиландару за Библиотеку на Какову (844), манастиру Великој Ремети (40), Богословији Светог Петра Цетињског на Цетињу (30), Библиотеци „Иво Андрић" у Вишеграду (60), Институту у Нишкој Бањи (350), Народној библиотеци у Требињу (110), манастиру Острогу (158), ОШ „Татомир Анђелић" у Мрчајевцима (23), манастиру Петковици (70), манастиру Крушедолу (50), Општинској библиотеци „Петар Петровић Његош" у Медвеђи

(230), манастиру Кончулу (50), Библиотеци „Србољуб Митић” у Малом Црнићу (80), Библиотеци ОШ „Душан Радовић” у Новом Саду (159), Народној библиотеци „Стеван Самарџић” у Пљевљима (40), Српској православној црквеној општини у Линцу у Аустрији (60), Градској библиотеци „Карло Бијелицки” у Сомбору (30), Народној библиотеци „Илија М. Петровић” у Пожаревцу (130), Библиотеци Српске православне црквене општине у Шајкашу (200), Привредној академији у Новом Саду (128), ОШ „Прва војвођанска бригада” у Новом Саду (300), Спомен-збирци Павла Бељанског (69), Поклон-збирци Рајка Мамузића (19), Народној библиотеци „Ресавска школа” у Деспотовцу (70), манастиру Манасији (50), Факултету спорта и физичког васпитања у Новом Саду (236), Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић” у Ваљеву (100), Саборној цркви Светог Василија Острошког у Никшићу (200), Народној библиотеци „Данило Киш“ у Врбасу (Одељење у Куцури) (60), Подручној школи у Горњој Топлици (100), Народној библиотеци „Милош Требинац” у Бајиној Башти (100), Народној библиотеци „Јован Поповић” у Кикинди (20), Народној библиотеци у Осечини (100), Музеју рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу(10), Дому културе „Славко Симин” у Бечеју (200), Библиотеци Епархије пакрачко-славонске у Пакрацу (112), Митрополији црногорско-приморској на Цетињу (20), Епархији будимљанско-никшићкој у Никшићу (120), Месној заједници „Тодор Дукин” у Бечеју (500), манастиру Светог Архангела Михаила на Михољској превлаци (110), Народној библиотеци у Белој Цркви (300), манастиру Малој Ремети (20), Институту за хунгарологију Филозофског факултета у Новом Саду (40), Библиотеци Правног факултета у Новом Саду (74), Српској православној црквеној општини у Жабљу (100), Народној библиотеци у Бечеју (75), Српском просвјетном и културном друштву „Просвјета” у Тузли (200), Црквеном народном дому у Никшићу (100), Библиотеци у селу Пећки (100), Заједничком вијећу општина у Вуковару (30), Библиотеци у селу Ранилугу (500), Народној библиотеци „Стеван Сремац” у Нишу (300), Гимназији у Ивањици (500), библиотекама цркве Свете Петке у Кутлешу и Светих апостола Петра и Павла у Доњој Локошници (650), Библиотеци Андрићевог института у Андрићграду (80), манастиру Ковиљу (100).

Библиотека је установама и појединцима у земљи послала на поклон 5290 публикација, својих издања.

ЕЛЕКТРОНСКА КАТАЛОШКО-БИБЛИОГРАФСКА ОБРАДА ПУБЛИКАЦИЈА

У периоду 2016–2019. настављено је уношење података за публикације које су набављене у току ове четири године, као и за оне из ранијих година које су обрађене у лисном каталогу. Електронска база је допуњавана и подацима о прилозима објављеним у 108 зборника радова и у око 100 наслова текућих и старијих периодичних публикација, међу којима су и *Летопис Матице српске*, 11 научних зборника Матице српске, *Годишњак БМС*.

Ажурно је обављена именска, предметна и децимална обрада нових публикација, уз истовремену ревизију збирки. Укупно су креирана, допуњена и преузета из узајамног електронског каталога 194.542 записа за све врсте публикација (књиге, периодика, прилози у периодичним издањима и некњижни материјал). Од тога је 74.906 нових записа, 59.086 записа је допуњено, а 60.550 записа је преузето из узајамне базе COBIB.SR. Редиговано је 18.288 записа, а уједначено је 5745 записа. Формиране су 151.173 предметне одреднице и 196.409 децималних бројева. Урађено је 12.117 CIP записа и 2208 децималних бројева за чланке и прилоге у серијским публикацијама, пре штампања.

Каталошки је укупно обрађено 75.037 књига, од тога је 4167 нових записа, 31.503 записа су допуњена, а 39.367 записа је преузето из узајамне базе COBIB.SR.

Из периодичних публикација које издаје Матица српска (*Летопис* и 11 научних зборника), *Годишњака БМС* и 123 наслова текуће и старе периодике обрађено је 49.145 прилога. Од тога је креирано 42.020, допуњено је 2606 записа, а 4519 записа је преузето из узајамне базе.

Прикупљана је и обрађивана грађа за *Библиографију књига у Војводини*. Укупно су обрађене 11.143 публикације. Од тога креирано је 65 записа, допуњено је 7397 записа, а 3681 запис је преузет из узајамне базе. Објављене су свеске за 2014, 2015, 2016. и 2017. годину.

Настављени су редакција обраде публикација и уједначавање записа ради побољшања квалитета електронског каталога.

Настављено је прикупљање и обрађивање грађе за *Библиографију Матице српске*, а за добитнике Змајеве награде Небојшу Деветака и Слободана Зубановића израђене су библиографије.

У Завичајној збирци Војводине настављени су попуњавање, сигнирање, обрада и евиденција за заштиту публикација. Укупно је обрађено 1906 публикација, од тога креирано је 80 записа, допуњено је 355, а 1471 запис је преузет из узајамне базе COBIB.SR. Попуњаване су и обрађиване збирке издања Матице српске и САНУ.

Каталошки су обрађена 16.434 наслова периодике. Од тога креиран је 2151 запис, допуњено је 5230 записа старих наслова и 4514 записа текућих наслова, а преузето је 4539 записа.

За Картографско-географску збирку, Збирку музикалија, Ликовно-графичку збирку и Збирку ситног и документационог материјала укупно је обрађено 25.488 публикација. Од тога креирано је 12.913 записа, допуњена су 4962 записа, у збирној масци 857, а преузето је 6756 записа.

У оквиру Едиције *Каталог посебних збирки БМС* као књига 2 објављен је *Атлас БМС 1468–1918* (183 јединице).

До сада је обављена ревизија и ретроспективна обрада 738.808 публикација (564.574 књиге, 51.218 годишта периодике и 123.016 публикација посебних збирки).

ЕЛЕКТРОНСКИ КАТАЛОГ

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта ВБС. Обавезни примерак обрађиван је само на једном месту, а НБС и БМС међусобно су преузимале записе. Базе COBISS.net (каталози библиотека Републике Српске, Црне Горе, Федерације Босне и Херцеговине, Македоније, Словеније, Бугарске и Албаније), Конгресне библиотеке и WorldCAT-а коришћене су за преузимање записа. Групе редактора уједначавале су обраду у узајамном каталогу. Из заједничке електронске базе података БМС је преузела 59.933 записа. У нормативној бази CONOR БМС је креирала записе за 14.026 аутора.

У електронској бази БМС 31. децембра 2019. године било је укупно 1.520.568 записа (1.016.642 записа за књиге, 41.491 за периодику, 356.772 за прилоге из часописа и новина и 102.773 за публикације посебних збирки).

У периоду 2016–2019. година БМС је обогатила своју електронску базу са 153.967 записа.

Електронски каталог БМС доступан је на интернету, на веб-сајту БМС на адреси bms.rs. Електронски каталог претраживан је 846.892 пута, а приказано је 1.911.000 записа.

Електронска база БМС, која чини основу узајамног каталога Србије, формираног у НБС у оквиру ВБС, доступна је и преко интернет адресе https://plus.sr.cobiss.net.

ЧУВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПУБЛИКАЦИЈА

У периоду 2016–2019. у БМС су се учланила 11.554 читаоца. Међу најбројнијима су студенти, мастер студенти и докторанди, универзитетски професори, матуранти средњих школа, запослени разних професија, пензионери.

У Читаоници за периодику и истраживачки рад, Читаоници за научни рад и у Општој читаоници коришћено је 175.225 публикација. Као и претходних година најизраженије је константно интересовање за литературу из области књижевности, филологије и друштвених и фундаменталних наука, а у порасту је интересовање за публикације и чланке из економије, менаџмента, маркетинга, туризмологије и других студијских група на факултетима Новосадског универзитета и приватним факултетима, као и за потребе пројеката Матице српске. Највећи број коришћених публикација је на српском језику, а међу публикацијама на страним језицима оне на енглеском језику.

Током овог периода настављен је у БМС процес аутоматизације позајмице обележавањем публикација бар-кодовима.

Корисници и запослени у БМС могу проверити задужења у Библиотеци преко интернет мреже.

Број укупно коришћених публикација износи 175.225.

Завршена је адаптација јавног каталога и атријума БМС, а свечано отварање било је 27. априла 2018, на свечаности поводом обележавања Дана БМС.

На веб-сајт БМС постављен је сервис *Питајте библиотекара БМС,* реализовано је 9 захтева корисника.

Редовно су спровођене ревизије задужења књига позајмљених за научни и стручни рад.

Библиотекари информатори обрадили су 3753 захтева за међубиблиотечку позајмицу књига и копија чланака. Поред упутстава о коришћењу електронског каталога и класичних каталога, пружали су каталошке информације на основу референсне збирке, библиографских извора и литературе, тематски су претраживали електронски каталог Библиотеке, узајамну библиографско-каталошку базу података COBISS и састављали исписе из тих база. Припремане су публикације за снимање телевизијских емисија и примане организоване посете из земље и иностранства БМС и Матици српској при којима су гости обавештавани о историји и савременој делатности тих установа. Поређење са резултатима информационог рада у претходној години показује да се повећао број пружених каталошких и библиографских информација.

Организовано је обележавање Светског дана поезије, 21. марта, како у БМС тако и на њеној Фејсбук страници.

Припремљене су за скенирање публикације за изложбу „Уметност у бункеру”, коју организује ЈП Београдска тврђава.

Припремљене су књиге за изложбу „Великани српске медицине” поводом 175 година САНУ и 145 година СЛД, Београд.

Припремљене су публикације за снимање РТВ за серију *Антологија светског песништва*, публикације за Београдски сајам књига.

Припремане су и скениране публикације за серијал *Жене у политици – политика у женама: Србија 1918–2018* и серијал *Златни век српског песништва*, за РТВ.

Ради смештаја у магацине топографски је евидентирано 107.300 књига, а у топографску евиденцију серијских публикација унети су подаци за 25.012 годишта часописа и недељних листова са 83.670 бројева и 2236 месечних комплета дневних листова са 57.236 бројева, укупно 140.906 бројева.

Унете су сигнатуре за 60 приручника у горњој читаоници. Унети су у топографске свеске подаци о 659 сигнатура за IV формат књиге.

Урађене су провере пописа приручника у доњој и горњој читаоници и провере задужења приручника радника БМС.

Из Рефералног центра преузете су 173 публикације – стари приручници (149 наслова) које су раздужене.

Топографски су проверене 3752 публикације са статусом да су у обради (на основу датог списка из електронске базе БМС).

Урађен је попис референсне збирке у адаптираном каталогу, урађене промене локацијских података за 926 публикација.

Раздужени су приручници из обраде (95 сигнатура).

Урађена је топографска контрола за публикације I 10.001 до 20.000, III формата од 10.001 до 20.000, IV формата од 1 до 20.000, по топографској свесци, електронском каталогу и на месту. Списак је достављен Одељењу за обраду.

Нове публикације основног примерка, Завичајне збирке Војводине и легата смештене су у магацине. Публикације које су биле коришћене у читаоницама, за научни и стручни рад, у одељењима БМС и за изложбе ажурно су улагане у магацине.

Континуирано су издвајане и предаване књиговезници публикације којима је потребна књиговезачка заштита, укупно 6969, и 6 томова периодике. Топографски евидентиране и заштићене публикације смештене су у магацине.

Проверено је 13.615 публикација са списка сигнатура које се не налазе у електронској бази.

У Чешком магацину обављани су текући послови на улагању нових публикација и изношењу и враћању публикација поручених ради коришћења у читаоницама и за научни и стручни рад. Уложено је 2951 годиште нове периодике са 13.293 броја, 821 месечна свеска, са 19.616 бројева, укупно 32.909 бројева. Магацин је редовно чишћен.

У Чешки магацин је пребачен и део фонда УНЕСКО (93 год., 13 кутија).

У Чешком магацину проверено је 28.670 сигнатура стране књиге II формата које се не налазе у електронској бази.

У Чешком магацину санирани су унутрашњи зидови (поправка, малтерисање, кречење), од 24. до 30. децембра 2016.

Рађена је топографска контрола и фасцикловање НИП за 95 публикација.

Преслагана је периодика из Словеније и Хрватске. Пресложена је периодика П фол 1083 (*Ослобођење*, 22 м).

Уложене су посебне збирке ППз IV 9 (*Грађански огласник*), 62 тома.

Уложене су посебне збирке (6884 сигнатура, 134 сликовнице).

Сељена је стара периодика на прву етажу магацина и уложено је 296 томова исте. Уложене су 2294 раздужене публикације и 166 рекаталогизованих. Пресељена су издања СКЗ (21 м).

У Нови магацин улагана је страна књига, енглеска књига, књиге из обавезног примерка.

Преслагана је периодика I и III формата (124 м).

Померан је и сређиван фонд књиге I формата (267 м) и III формат књиге (32 м), стране књиге (98 м).

Померана је музејска периодика II формата (1–1107) ради уштеде простора у магацину.

Сређиване су полице на првој етажи новог магацина (907 м).

Ради уштеде на смештају премештене су публикације са сигнатурама ДПв, МЕ, СП I, СП II, ВЈ (248 м). Премештене су књиге са сигнатуром БМк − 907 и БМ – 2099, СПП (272 м).

Уложено је МП годишта 215, бројева 926, томова новина 20, бројева 600, СПП годишта 50, бројева 218.

Преслагана је музејска периодика I, II, III формата ради уштеде у простору. Преслаган је II формат периодике (894 м).

Пребачен је део фонда из магацина Рефералног центра (магистарски радови) у Нови магацин (59 м).

Преслагане су публикације III формата књиге ради уштеде простора у магацину (328 м).

Померана је и прегледана књига C I 1–2485 и C IV 1–703.

Санирани су зидови у магацину испод Опште читаонице.

Скенирано је 20.864 листова *Заставе*, 3826 листова *Гласника Историског друштва у Новом Саду* и 571 снимак по захтеву информатора, 618 *Митрополије карловачке*, 342 *Грађе за културну историју Новог Сада*, 12.573 *Зборника Матице српске за књижевност и језик*, 6941 листа *Дан*, 2510 *Библиографије Југославије. Серија Ц*, 2274 листа *Браник*.

У фотокопирници је за потребе дигитализације скенирано 13.629 страница *Летописа Матице српске*. Укупно 64.148 дигитализованих страница.

Обрађена је 30.531 дигитална страница за *Дигиталну БМС*.

OCR-оване су 1282 стране листа *Застава*.

*

На Фејсбук страници су постављани текстови (1608) који промовишу књигу и читање, најављују и прате актуелна дешавања у Библиотеци. Корисницима је омогућена услуга *Питајте библиотекара БМС*. Фејсбук страницу БМС на крају 2019. пратило је 10.496 пратилаца.

РЕФЕРАЛНИ ЦЕНТАР

Селекција и обрада документационих јединица за међународну базу АГРИС

У Рефералном центру су за потребе мађународне базе АГРИС (међународни информациони систем за пољопривредне науке и технологије) прегледане 11.852 документационе јединице из публикација и полупубликација из области пољопривредних наука, од тога издвојено је 7046 документационих јединица које су библиографски обрађене (са класификацијом, дескрипторима и апстрактима) и прослеђене ФАО АГРИС центру преко сервиса АКСТЕМ. Након положеног завршеног испита на онлајн курсу *Farm Data Management, Sharing and Services for Agriculture Development* документалиста је започела превод наших стручних термина на енглески језик на платформи Vocbench (превела је 10 стручних термина).

Истраживање цитираности на лични захтев и на захтев институција

БМС је центар за испитивање цитираности радова у Индексима научних цитата (Science Citation Index, Web of Science) и поседује највећу збирку Индекса научних цитата у земљи.

Спискови испитиваних аутора припремљени су по презименима првих аутора на објављеним радовима преко којих се прати цитираност. Било је 687 спискова са 55.173 рада и 13.247 првих аутора на објављеним радовима.

На лични захтев корисника из Новог Сада, Београда, Бора, Винче, Вршца, Земуна, Зрењанина, Крагујевца, Крушевца, Ниша, Панчева, Смедерева, Сомбора, Суботице, Уба, Чачка, Бањалуке и Сарајева истражена је цитираност радова у Индексима научних цитата, за 799 аутора било је 948 претраживања и нађено је 50.786 цитата, 19.638 хетероцитата, 13.906 коцитата и 5181 самоцитат (укупно 84.464).

На лични захтев корисника из Београда и Ниша урађена је цитираност радова аутора у оквиру пројектних тимова (базе SCI) и за 194 аутора нађено је 6194 цитата.

Корисницима су дати сертификати са свим библиографским подацима.

Тематска и друга претраживања

Претраживања су најчешће обављена у електронским сервисима КоБСОН-а (Inočas, Naši u WoS, SCIDirect, Ebsco, WoS, Emerald, Sage, SCindeks, KStore и др.). За тематска и друга претраживања из страних база података коришћен је и приступ преко интернета (Google, Google Scholar, Агрис, Амазон, Британска библиотека и др.).

Међубиблиотечка позајмица

Путем међубиблиотечке позајмице из иностранства укупно су позајмљене 222 публикације (128 копија и 94 књиге).

Из центра SUBITO (Document Delivery Services – Немачка), најуспешнијег система за међубиблиотечку позајмицу и брзу испоруку чланака, електронским путем поручено је 85 копија, које су стигле за мање од 72 сата, као 59 књига. Из Британске библиотеке (BLDSC) поручена је 1 копија и 6 књига. На основу IFLA ваучера поручено је 29 књига и 42 копије.

Издавање примарног материјала

У Читаоници Реферaлног центра коришћено је 1068 публикација (докторски и магистарски радови и ЈУС стандарди, компакт дискови монографских публикација и др.).

Стране базе података на интернету

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије наставило је да финансира претплату на стране базе података у оквиру Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН – http://kobson.nb.rs). Доступне су следеће базе података: Web of Science, EBSCO – Publishing, Springer Link, Institute of Physics Publishing Emerald, ScienceDirect, Scopus, Oxford University Press и др., а очекује се реализација приступа и другим базама. Министарство финансира набавку компакт дискова, часописа у папирној форми, а део средстава одобрен је за међубиблиотечку позајмицу.

КоБСОН у 2019. години покрива око 35.000 наслова часописа и око 160.000 електронских књига, као и неколико индексних база података и садржи информације о импакт факторима часописа.

Збирке Реферaлног центра

Евидентирана је и смештено 1546 компакт дискова и 1325 дисертација, 3 специјалистичка рада. Обрађено је 348 докторских дисертација.

МАТИЧНИ ПОСЛОВИ

У периоду 2016–2019. БМС је обављала матичне послове и организовала полагање стручних испита за библиотеке у Војводини у складу са својим законским обавезама из домена матичних функција.

На основу прикупљених статистичких и текстуалних извештаја, у сарадњи са окружним матичним библиотекама из Вршца, Зрењанина, Кикинде, Новог Сада, Панчева, Сомбора, Сремске Митровице и Суботице, урађене су и публиковане *Анализа рада народних библиотека у Војводини* за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину и *Анализа рада високошколских библиотека у Војводини* за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину. Статистички подаци унети су у рачунар у оквиру програмског пакета *Мрежа библиотека Србије.*

Обављени су надзори над стручним радом библиотека Академије уметности, Пољопривредног факултета, Правног факултета, Факултета техничких наука, Института за ратарство и повртарство, Високе пословне школе струковних студија, Централне библиотеке Универзитета, Централне библиотеке Филозофског факултета и Научног института за ветеринарство у Новом Саду; библиотека Економског и Грађевинског факултета у Суботици, Педагошког факултета у Сомбору, Високе школе струковних студија у Зрењанину, Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Кикинди; семинарским библиотекама Одсека за српски језик и лингвистику, Одсека за словакистику, Одсека за англистику, Одсека за историју, Одсека за хунгарологију и Одсека за психологију Филозофског факултета у Новом Саду.

Обављени су надзори над стручним радом матичних библиотека у Новом Саду, Зрењанину, Суботици, Сремској Митровици, Сомбору, Вршцу, Панчеву и Кикинди.

Организовани су састанци руководилаца матичних служби народних библиотека у Војводини.

На семинару за библиотекаре високошколских библиотека у Војводини размотрене су теме: „Новине у *Правилнику о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата* (донетом 1. марта 2016)", „Филмска уметност у фондовима Посебних збирки БМС", „Принципи и пракса размене научних публикација", „АГРИС – Међународни информациони систем за пољопривредне науке и технологију", „Дигитална библиотека докторских дисертација одбрањених на Универзитету у Новом Саду – стање и перспективе", „О појавама и карактеристикама предаторских часописа и издавача", „*Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора*, донет 15. новембра 2017. године", „Искуства са 83. IFLA конференције у Вроцлаву", „Библиотечка статистика и међународни стандард ISO 2789", „ORCID jD – јединствени међународни идентификатор истраживача", „Јад Вашем – сећање и инспирација", „Први форум Уније библиотека Кине и земаља Централне и Источне Европе", „Представљање IFLA регионалне радионице – Библиотеке и УН Агенда 2030", „Шта су интернет и друштвене мреже донели читању", „Искуства рада у Националној библиотеци Француске", „Нормативна контрола личних имена у узајамном каталогу Србије", „Пронађи своје место у IFLA организацији − New Professionals Special Interest Group (NPISG) као опција" и „ФАО (Организација за храну и пољопривреду Уједињених нација) радионице у току 2019. године".

Библиотекама у Војводини послата су обавештења о роковима и начину полагања стручног испита и организовани су инструктивни и консултативни семинари. У оба испитна рока у протекле четири године испит је положило 148 кандидата.

Организовано је одржавање акредитованих програма сталног стручног усавршавања у библиотечко-информационој делатности БМС.

Пружана је стручна помоћ високошколским и народним библиотекама према њиховим захтевима и потребама.

Припремљени су четворогодишњи, годишњи, полугодишњи, тромесечни и месечни извештаји о раду БМС за Министарство културе и информисања, годишњи програми рада БМС и прилози за *Гласник Матице српске.*

Припремљено је 16 бројева *Вести,* гласила БМС.

Скенирано је и обрађено 6999 дигиталних слика. Урађен је OCR за 3368 фајлова.

За *Дигиталну БМС* припремљене су 15.652 публикације (укупно 677.511 дигиталних страница). У *Дигиталну БМС* укључено је 2299 публикација.

Из електронског каталога за штампу су припремане библиографије и каталози, израђиване су инвентарне и топографске књиге и спискови публикација. На персоналном рачунару припремане су *Вести*, *Годишњак БМС*, *Библиографија књига у Војводини*, књиге, каталози и библиографије, дописи, извештаји и сл. Припремани су текстови за електронске изложбе који су постављани на веб-сајт БМС на адреси bms.rs. Одржавана је у функцији конфигурација рачунара и мреже, као и корисничких налога, инсталиран је нови веб сервер и сервер за *Дигиталну БМС*. Скидан је дневни бекап електронске базе БМС и израђивана је сигурносна копија дигиталне базе.

ЗАШТИТА ПУБЛИКАЦИЈА

Током протекле четири године у Одељењу заштите публикација БМС у целости су спроведене предвиђене мере заштите.

Примењивани су поступци превентивне заштите књига – механичко чишћење и дезинфекција, преформатирање публикација за архивирање и коришћење поступцима микрофилмовања и дигитализације, израда копија публикација или њених делова у траженим форматима према захтевима корисника, детаљни прегледи раритетних рукописа и књига предложених за заштиту са одређивањем степена оштећености и мера заштите које је неопходно спровести, као и поступци конзервације и рестаурације културних добара, оштећених листова и повеза раритетних рукописа, старих штампаних и ретких књига. Превентивна заштита, са израдом конзерваторске документације и снимањима пре спровођења поступака конзервације и рестаурације, обухватила је 4596 листова раритетних публикација, 6987 угрожених старих и ретких књига и 139 часописа.

Заштита културних добара је рађена према приоритетима у заштити, степену оштећености публикација и према обавезама дефинисаним посебним уговорима, на одабраној библиотечкој, архивској и музејској грађи из БМС, Архива САНУ из Београда, Библиотеке Бачке епархије, Патријаршијске библиотеке из Београда, Српског православног манастира Царска Лавра Високи Дечани, Библиотеке Српске православне епархије будимске, Српске православне црквене општине у Футогу, градских библиотека Вршца, Суботице, Зрењанина, Сомбора, Шапца и Крагујевца, Спомен-библиотеке Карловачке гимназије, Галерије Матице српске, Историјског архива града Новог Сада и Музеја Војводине.

Посебно се истиче уговор о реализацији пројекта „Конзервација, рестаурација и презентација Збирке старих штампаних књига Библиотеке Српске православне епархије будимске", потписан између БМС и Српске православне епархије будимске са седиштем у Сентандреји. Према том пројекту планирана је заштита 32 српске штампане књиге из периода 15–17. века, које су физички најугроженије. До сада је завршена конзервација и рестаурација четири књиге – *Октоих првогласник Ђурђа Црнојевића* (Цетиње, 1493/94), *Служабник* (Горажде, 1519), *Служабник* Божидара Вуковића (Венеција, 1519(1520) и *Октоих петогласник* Божидара Вуковића (Венеција, 1538). О значају овог посла сведочи и писмо захвалности владике Будимске епархије Лукијана упућено управнику БМС Селимиру Радуловићу. У току су послови заштите следеће четири одабране књиге према овом пројекту.

Ради учествовања на конкурсима Министарства културе и информисања Републике Србије за заштиту библиотечке грађе и конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката и програма у области заштите и очувања културног наслеђа

у АП Војводини током протекле четири године редовно је, према захтевима сопственика културних добара рукописа и старих штампаних књига, вршен детаљан конзерваторски преглед оштећених добара са израдом неопходне документације, као и са предлогом мера заштите које треба предузети и проценом вредности послова конзервације и рестаурације.

У протеклом периоду заштићен је поступцима конзервације, рестаурације и дигитализације велики број пажљиво одабраних веома оштећених културних добара. На пример: завршена је конзервација и рестаурација 4 одабрана културна добра, старе штампане књиге из периода од 1493. до 1538. које укупно садрже 1552 странице, из Збирке старих штампаних књига Библиотеке Епархије будимске из Сентандреје. За све раритетне књиге израђене су заштитне кутије од природних материјала, као и конзерваторска документација са неопходним снимањима пре, у току и после конзервације и рестаурације и мастер дигиталним копијама које су достављене на екстерном хард диску у квалитету за архивирање; завршени су послови на конзервацији, рестаурацији и дигитализацији у високој резолуцији за потребе израде фототипског издања *Служабника* из 17 в. и *Сйоменице Лавре Високи Дечани* 1924–1944. које је Одељење заштите публикација преузело од Братства Српског православног манастира Царска Лавра Високи Дечани. Током септембра 2017. завршена је дигитализација три годишта *Банайског алманаха* (за 1827, 1828. и 1829. годину) у траженом квалитету за израду репринт издања и друго.

У 2016. предузеће „Фриго Жика" из Руме израдило је и доставило *Неуйралну комору за йревенйивну заштиту културних добара* према нашем захтеву и израђеном пројекту. Комора је повезана са већ набављеним неопходним уређајима и опремом и користи се за планирану континуирану превентивну заштиту књига. У овој години адаптиран је простор у којем је био део старе климе у магацински и радни простор за потребе Одељења заштите публикација (површине 20 м²), у којем је инсталирана нова опрема (топла вакуум преса са стаклом за рестаурацију) која значајно доприноси квалитету заштите веома оштећених раритетних рукописа и књига.

У лабораторији за конзервацију и рестаурацију током протекле четири године обављена је конзервација 81.537 и рестаурација 79.465 оштећених страница раритетних рукописа и књига. Настављени су послови конзервације и рестаурације повеза раритетних књига који обухватају реконструкцију повеза и начина повезивања према оригиналним најкомплетнијим примерцима. Поменутим поступцима завршено је повезивање 301 старе и ретке књиге. За потребе конзервације и рестаурације, према захтевима корисника, обављен је детаљан конзерваторски преглед 1165 оштећених раритетних књига и 1627 раритетних рукописа са одређивањем мера заштите које је неопходно спровести и израдом пратеће конзерваторске документације.

Настављено је заштитно микрофилмовање културних добара и појединих одабраних, ретких или оштећених примерака. Израђено је 98.218 микроснимака на микрофилмовима од 16 и 35 мм, у складу са захтевима важећих стандарда и у квалитету потребном за архивирање. Развијена је 61 ролна микрофилмова и извршена је контрола квалитета 157 старих микрофилмова на којима се налазе снимци оних публикација које БМС поседује само на микрооблицима. Са старих микрофилмова након неопходних поправки и интервенција дигитализован је 22.351 кадар за лакше и безбедније коришћење. За потребе корисника БМС, у овом периоду дигиталним камерама израђено је 37.056 снимака раритетних публикација. У потребним форматима обрађена су 67.883 дигитална снимка, израђене су 2382 принтер копије и 12.260 снимака пренесено је на друге меморије. Настављени су послови скенирања књига *Bookeye3* скенером. Скенирано је 93.011 страница публикација, израђено 386 принтер копија, обрађено 28.069 дигиталних снимака, а 2196 дигиталних снимака пренесено је на друге меморије.

Књиговезачки послови у протекле четири године обухватили су повезивање у тврд повез са златотиском 219 томова новина и 44 тома часописа, у мек или тврд

повез повезане су или преповезане 9263 публикације. Мерама књиговезачке заштите поправљене су 2193 књиге, 620 умножених публикација и отиснуто је 218 наслова у позлати. За заштиту публикација које се не кориче или за потребе пресељења публикација у нове магацине БМС израђено је 355 заштитних кутија, 18.005 заштитних фасцикли и 634 заштитна омота. У књиговезници је израђено 3208 комада разних картонских производа, 80 коверти, нумерисано 13.449 бројева и поправљено је 2037 оштећених листова публикација. У магацинима БМС, за потребе књиговезачке заштите, након књиговезачког прегледа, издвојено је 6255 оштећених књига, а обављени су и други потребни књиговезачки и картонажни послови.

*

У складу са потребама БМС у Одељењу заштите публикација током 2019. планирано је осавремењавање послова дигитализације културног наслеђа. Предложено је, из више разлога, у основи решење које је одабрано и примењено у новоформираном *Аудиовизуелном архиву и центру за дигитализацију САНУ*, допуњено опремом за потребе конзервације и рестаурације.

Истоветна технологија и поступци дигитализације омогућиће брзу, једноставну и целовиту размену дигитализованих података као и формирање технолошки усаглашеног, стандардизованог, јединственог система дигитализације културних добара у будућности.

Како су поступци конзервације и рестаурације пре дигитализације због степена оштећености наших културних добара најчешће неопходни, сматрамо да ће Одељење заштите публикација БМС значајно допринети квалитету планираних послова у овој области.

Током 2018. године набављен је део неопходне опреме за дигитализацију. Набавка преосталог дела опреме као и уређење и опремање лабораторије за дигитализацију у Одељењу заштите публикација планирано је током 2020. у зависности од обезбеђења неопходних средстава.

ДИГИТАЛНА БМС

У периоду 2016–2019. настављена је реализација дугорочног пројекта *Дигитална БМС*, са циљем да се највредније публикације на још један начин заштите и истовремено учине доступним корисницима у дигиталном формату. На веб-сајту БМС 20. септембра 2011. године постављена је презентација *Дигитална БМС*.

Дигитализоване публикације распоређене су у 24 целине – *Рукописне књиге*, *Српске књиге 15–17. века*, *Српске књиге 18. века*, *Српске књиге 1801–1867. године*, *Стране књиге 15–17. века, Стране књиге 18–19. века*, *Објављенија*, *Огласи*, *Ситна штампана грађа до 1867*, *Календари и месецослови*, *Часописи*, *Летопис и Зборници МС*, *Новине*, *Разгледнице*, *Плакати, Документациони материјал*, *Ликовни радови*, *Фотографије*, *Музикалије*, *Атласи*, *Географске карте*, *Планови града*, *Издања БМС* и *Књиге после 1867. године*. Повезане су са записима у електронској бази БМС, са COBIB.SR и штампаним каталозима. Публикације се у целости могу прелиставати, а претраживе су према аутору, наслову, издавачу, месту, години издавања и другим параметрима. *Дигитална БМС* се свакодневно допуњава новим публикацијама. У *Дигиталној БМС* 31. децембра 2019. године било је укупно 21.040 публикација (1.485.317 дигиталних страница).

За дигитализацију публикација коришћени су скенери и дигитална камера, а за архивирање опрема за складиштење дигиталних снимака капацитета преко 100 Tb, сервер за подршку веб презентацији *Дигитална БМС*, као и рачунари за припрему и коришћење *Дигиталне БМС*.

Дигиталну БМС у периоду 2016–2019. години посетило је 66.419 корисника са свих континената (118.045 посета) који су прегледали 641.471 страницу презентације. Укупно су забележена 723.993 листања публикација (*Застава* 108.390 пута, *Летопис Матице српске* 10.418, *Живот и обичаји народа српског* 1875 пута).

Дигитална БМС је доступна преко веб-сајта БМС на интернет адреси digital.bms.rs.

*

У оквиру пројекта „Претраживост дигиталног културног наслеђа у пракси" Градске библиотеке у Новом Саду, који финансира Министарство културе и информисања а у којем учествује БМС, одржане су едукације за коришћење софтвера docWorks за 4 полазника. У софтверу docWorks basic (фирме Content Conversion Specialists (CCS)) који претвара скениране странице у претраживе и обогаћене метаподацима дигиталне објекте (METS/ALTO) обрађено је 276 бројева новина *Застава* са 1420 страница. Оне су претраживе по пуном тексту на линку http://www.unilib.rs/istorijske-novine/pregled?newspaper=BMS_00001.

СТРУЧНИ ИСПИТИ

БМС је организовала полагање стручних испита у библиотечкој делатности у пролећном и јесењем року 2016, 2017, 2018. и 2019. године, сагласно Закону о утврђивању надлежности аутономне покрајине („Службени гласник РС", бр. 99/2009), Закону о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС", бр. 52/2011), Решењу Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање о именовању чланова Комисије за полагање стручних испита у библиотечко-информационој делатности у БМС (бр. 132-022-216/2014-04) од 26. фебруара 2014. године и Правилнику о Програму стручних испита у библиотечко-информационој делатности, начину њиховог полагања и висини накнаде за рад чланова Комисије за полагање стручних испита („Службени гласник РС", бр. 123/2012).

Комисија за полагање стручног испита радила је у следећем саставу: мр Душица Грбић (председник и испитивач за предмет *Основи историје писма, књиге и библиотека*), Марија Јованцаи (заменик председника и испитивач за предмет *Основи библиографије*), мр Гордана Ђилас (заменик сталног члана и испитивач за предмет *Основе библиотекарства*), мр Радмила Дабановић (испитивач за предмет *Основи система државне управе и уставног уређења и прописи из библиотечко-информационе делатности*), Марија Маховац (до 2018. године), Меланија Блашковић (од 2018. године) и Љиљана Клевернић (испитивачи за предмет *Каталогизација и предметна и стручна класификација*), Новка Шокица Шуваковић (испитивач за предмет *Информатика у библиотекарству*) и Горан Влаховић (испитивач за предмет *Заштита библиотечке и архивске грађе*).

Организовани су инструктивни и консултативни семинари у Учионици БМС. Током семинара предавачи су користили рачунарску опрему и видео-бим, презентујући примере из електронске базе БМС. Прво предавање увек је било посвећивано историјату и савременим функцијама БМС, уз презентацију њеног интернет сајта www.bms.rs.

Испит је успешно положило 148 кандидата.

АКРЕДИТОВАНИ ПРОГРАМИ СТАЛНОГ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

У складу са Законом о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС", бр. 52/11), Правилником о сталном стручном усавршавању у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС", бр. 18/13) и Одлуком о

образовању Комисије за акредитацију програма сталног стручног усавршавања БМС је у току 2016. године у својој Учионици, али и у матичним јавним библиотекама у Србији, реализовала два акредитована програма: *Управљање конфликтима у библиотекама: у сусрет стварању ефикасног радног окружења* и *Електронска обрада старе и ретке књиге* која су укупно похађала 452 полазника, у току 2017. два акредитована програма: *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)* и *Електронска обрада старих и ретких књига* која је укупно похађало 239 полазника, у току 2018. три акредитована програма: *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)*, *Електронска обрада старих и ретких књига* и *Нормативна контрола личних имена: од упутних каталошких јединица до нормативне датотеке* које је укупно похађало 319 полазника и у току 2019. два акредитована програма: *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)* и *Од библиотеке до научног рукописа* које је укупно похађало 156 полазника (укупно за четири године 1166 полазника).

Акредитовани програм *Управљање конфликтима у библиотекама: у сусрет стварању ефикасног радног окружења* (2016) реализован је: 22. марта, 5. априла, 14. јуна и 21. децембра у Учионици БМС, 15. априла на Данима библиотека и библиотекара одржаним у оквиру 22. међународног салона књига на Новосадском сајму, 27. маја у Народној библиотеци у Ужицу, 5. октобра у Народном музеју у Чачку, 19. октобра у Народној библиотеци Кула, 15. новембра у Народној библиотеци „Раде Драинац" у Прокупљу, 16. новембра у Народној библиотеци „Радоје Домановић" у Лесковцу, 23. новембра у Градској библиотеци Панчево, 25. новембра у Градској библиотеци Суботица, 5. и 6. децембра у Народној библиотеци „Вук Караџић" у Крагујевцу и 7. децембра у Народној библиотеци Смедерево. Реализатор овог програма је Јелена Јовин. Слушало га је 336 полазника.

Акредитовани програм *Електронска обрада старе и ретке књиге* (2016) реализован је 10. новембра и 7. децембра у Учионици БМС, 29. новембра у Библиотеци шабачкој у Шапцу, 1. децембра у Библиотеци „Глигорије Возаровић" у Сремској Митровици, 8. децембра у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић" у Ваљеву и 9. децембра у Градској библиотеци у Вршцу. Реализатори овог програма су: Новка Шокица Шуваковић, Светлана Вучковић и Финка Пјевач. Слушало га је 116 полазника.

Акредитовани програм *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)* (2017) реализован је 11 пута и то: 1. марта, 20. априла, 16. маја, 30. октобра и 22. новембра у БМС, 8. марта на Данима библиотека и библиотекара одржаним у оквиру 23. међународног салона књига на Новосадском сајму, 24. априла у Градској библиотеци „Стефан Првовенчани" у Краљеву, 5. јуна у Библиотеци шабачкој у Шапцу, 29. септембра у Библиотеци Вуковог завичаја у Лозници, 20. октобра у Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис" у Чачку и 2. новембра у Градској библиотеци Суботица. Реализатор овог програма је Јелена Јовин. Слушало га је 200 полазника.

Акредитовани програм *Електронска обрада старих и ретких књига* (2017) реализован је 3 пута и то: 19. априла и 26. децембра у БМС и 23. октобра, у организацији Секције музејских библиотекара и књижничара Музејског друштва Србије, у Дечјем одељењу „Драган Лукић" Огранка „Стари град" Библиотеке града Београда. Реализатори овог програма су: Новка Шокица Шуваковић, Светлана Вучковић и Финка Пјевач. Слушало га је 39 полазника.

Акредитовани програм *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)* (2018) реализован је 15 пута и то: 22. маја у Библиотеци „Влада Аксентијевић" у Обреновцу, 31. маја у НБС, 4. јуна у БМС, 26. септембра у Народној библиотеци у Крушевцу, 27. септембра у Библиотеци „Вук Караџић" у Алексинцу, 28. септембра у Народној библиотеци „Радоје Домановић" у Лесковцу, 10. октобра у Библиотеци „Глигорије Возаровић" у Сремској Митровици, 17. и 18.

октобра у Градској библиотеци „Карло Бијелицки” у Сомбору, 1. новембра у Градској народној библиотеци „Жарко Зрењанин” у Зрењанину, 7. новембра у Народној библиотеци „Доситеј Обрадовић” у Старој Пазови, 13. новембра у Народној библиотеци Пирот у Пироту, 14. новембра у Народној библиотеци „Раде Драинац” у Прокупљу, 6. децембра у Народној библиотеци Смедерево у Смедереву и 12. децембра у Градској библиотеци Панчево. Аутор овог програма је Јелена Јовин. Слушало га је 298 полазника.

Акредитовани програм *Електронска обрада старих и ретких књига* (2018) реализован је 28. марта у БМС. Аутори овог програма су: Новка Шокица Шуваковић, Светлана Вучковић и Финка Пјевач, уз реализаторску сарадњу Александре Драпшин. Слушало га је 10 полазника.

Акредитовани програм *Нормативна контрола личних имена: од упутних каталошких јединица до нормативне датотеке* (2018) реализован је два пута и то: 10. и 11. децембра у БМС. Аутори овог програма су: Весна Укропина, Каталин Рафа и Слађана Субашић. Слушало га је 11 полазника.

Акредитовани програм *Мотивисани библиотекари покрећу свет (вештина мотивисања библиотекара)* (2019) реализован је два пута и то: 13. новембра у Градској библиотеци Вршац и 20. новембра у БМС. Аутор овог програма је Јелена Јовин. Слушало га је 28 полазника.

Акредитовани програм *Од библиотеке до научног рукописа* (2019) реализован је осам пута и то: 10. маја у Народној библиотеци „Данило Киш” у Врбасу, 31. маја у Народној библиотеци Крушевац, 28. октобра у Народној библиотеци у Ужицу, 6. новембра у Градској библиотеци у Новом Саду, 18. новембра, 2. и 3. децембра у БМС и 6. децембра у Градској библиотеци Суботица. Аутори овог програма су: Татјана Богојевић, Даниела Кермеци и Бојана Бјелица. Слушало га је 128 полазника.

Полазницима својих акредитованих програма БМС је издала одговарајуће потврде о присуству програму.

*

БМС је у 2016. организовала, за своје запослене, одржавање акредитованог семинара Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду *Ауторско право у библиотечко-информационој делатности*, предавача Татјане Брзуловић Станисављевић и Драгане Столић, а у 2017. одржавање акредитованих семинара Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду *Мултимедије у библиотекарству*, аутора Мирјане Нешић и Весне Вуксан и *Ко то тамо прича*, аутора Весне Вуксан и Милене Костић.

*

У БМС, у сарадњи са НБС, у 2017. одржана су два петодневна курса *С3/Каталогизација* (напредни) (20–25. марта и 22–26. априла). Курсеве за укупно 26 библиотекара из БМС реализовали су акредитовани предавачи Маша Милорадовић, Јасмина Трифунац, Љиљана Драгичевић, Љиљана Станковић, Миле Стијеповић из НБС и Штефанија Мађко из БМС.

У БМС, у сарадњи са НБС, у 2018. одржано је 12 једнодневних курсева *COBISS3 /Каталогизација са нормативном контролом* (5–6, 11–13, и 15. јуна, 19. и 21. септембра и 19. новембра) и *COBISS3/Каталогизација – ажурирање CONOR* (19–21. децембра). Семинаре за укупно 158 библиотекара реализовали су акредитовани предавачи из БМС Весна Укропина и Каталин Рафа.

У БМС, у сарадњи са НБС, у 2019. одржани су курсеви: *Употреба програмске опреме COBISS3/Каталогизација* (почетни) (11–15. март) (водитељ Милорад Вучковић Брацо из НБС, асистенти Каталин Рафа и Весна Укропина из БМС) *COBISS3/ Преузимање записа и фонд* (7–9. октобар) (водитељ Милорад Вучковић Брацо из НБС,

асистент Новка Шокица Шуваковић из БМС) и *COBISS3/Каталогизација* (почетни) (4–8. новембар) (водитељ Весна Укропина, асистент Каталин Рафа). На COBISS3 курсевима у БМС укупно је било 40 полазника.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

У периоду 2016–2019. БМС је објавила неколико издања у својим редовним едицијама:

Ћирилске рукописне књиге БМС

Књига XVIII: Душица Грбић: *Уџбеници и приручници*;

Каталог посебних збирки БМС

Књига 2: Оливера Шербеџија, Марија Ваш (приредиле): *Атласи БМС 1486–1918*;

Златна књига БМС

Књига 1: *Лингвистика и славистика у делу Предрага Пипера*;

Књига 2: *Приповедни вез Радована Белог Марковића*;

Књига 3: *Бројаница Светислава Божића*;

Књига 4: *Лазар Чурчић – књигољуб и књигохранитељ*;

Трагови

Књига 11: Драгана Д. Јовановић: *Универзум информација: библиотека у свету савремених медија.*

Остала издања

Библиографија књига у Војводини за 2014, 2015. и 2016. годину

Љиљана Клевернић (редактор), Весна Укропина (редактор записа), Каталин Рафа (редактор записа), Слађана Субашић (редактор записа), Вања Блажин, Драгана Јовановић, Снежана Миљановић, Тамара Малешев, Слађана Радовановић;

Библиографија књига у Војводини за 2017. годину

Љиљана Клевернић (редактор), Весна Укропина (редактор записа), Каталин Рафа (редактор записа), Слађана Субашић (редактор записа), Драгана Д. Јовановић, Снежана Миљановић, Тамара Малешев, Слађана Радовановић, Весна Јованов;

Годишњак БМС за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину;

Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину;

Анализа рада високошколских библиотека у Војводини за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину;

Вести, гласило БМС (16 бројева);

Водич кроз БМС на српском, енглеском, и руском језику.

Заједничка издања

Зборник радова *Савремени човек и савремени свет*, књиге 2–5 (Матица српска и БМС);

XII стручно-научни скуп *Библионет 2018*: *Рукописна и стара штампана књига*: зборник радова (Заједница матичних библиотека Србије и БМС).

ИЗЛОЖБЕ

БМС је од 2016. до 2019. године пригодним електронским изложбама (од броја 243 до броја 289) обележила значајне јубилеје из наше и светске културне баштине. Коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске.

Обележено је 47 јубилеја из домаће и светске културе: (2016) – 125-годишњица рођења Михаила Афанасјевича Булгакова, Лајоша Зилахија, Станислава Винавера,

Осипа Мандељштама и Тина Ујевића, 150-годишњица рођења Василија Кандинског, 175-годишњица рођења Антонина Дворжака и 225-годишњица рођења Симе Милутиновића Сарајлије, (2017) – 125-годишњица рођења Марине Цветајеве, Милутина Бојића и Иве Андрића, 150-годишњица рођења Марије Склодовски Кири и Луиђија Пирандела, 175-годишњица рођења Стојана Новаковића, 200-годишњица рођења Јована Суботића, Јаноша Арања и Анастаса Јовановића, 225-годишњица рођења Персија Биша Шелија, 250-годишњица *Аритметике* Василија Дамјановића (*Новаја сербскаја аритметика*) (Венеција, штампарија Д. Теодосија) и штампаног издања *Епитома* Дионисија Новаковића (Венеција, штампарија Д. Теодосија), као и изложба „Јубилеји старих српских буквара", (2018) – 100-годишњица рођења Александра Исајевича Солжењицина, 125-годишњица рођења Владимира Владимировича Мајаковског, Корнела Сентелекија и Милоша Црњанског, 150-годишњица рођења Максима Горког, Михаила Аласа Петровића, Павла Поповића и Алексе Шантића, 175-годишњица рођења Косте Трифковића, 200-годишњица објављивања *Српског рјечника* Вука Стефановића Караџића (Беч, 1818), рођења Ивана Сергејевича Тургењева и Матије Бана, 225-годишњица рођења Јана Колара и Георгија Магарашевића, као и 250-годишњица објављивања *Славеносрпског магазина* Захарије Орфелина (Венеција, 1768) и (2019) – 125-годишњица рођења Исака Емануиловича Бабеља, Момчила Настасијевића, Тибора Дерија, Димитрија Кириловића и Јустина Поповића, 150-годишњица рођења Слободана Јовановића и Андре Жида, 200-годишњица рођења Данила Медаковића, 225-годишњица *Историје* Јована Рајића (Беч, 1794–1795) и уџбеника Аврама Мразовића *Руководство к славенстјеј граматиције* (Беч, 1794) и *Руководство к науџе числителној* (Беч, 1794), 325-годишњица рођења Волтера и под називом *Јубилеји штампаних србуља* 500 година *Служабника гораждановског* 1519 (1520?) и *Служабника* Божидара Вуковића 1519 (1520?), 480 година *Октоиха петогласника грачаничног* 1539. и *Молитвеника* Божидара Вуковића 1539, 450 година *Псалтира* Јеролима Загуровића 1569. и 370 година *Триода цветног* Јована Светогорца 1649. Све изложбе су представљене у медијима.

Аутори изложби су: Ивана Гргурић, Силвија Чамбер, Петер Хајнерман, Исидора Станић, Борис Блашковић, Марија Судар, Драгана Обрадовић, Марина Шмудла, Марина Ђачић, Душица Грбић, Александра Драпшин, Оливера Михајловић, Иванка Клајн, Даниела Кермеци, Марија Ваш, Даниела Ломенова, Милица Пјевач, Милица Цветковић Стошић, Ивана Старчевић, Ненад Станојевић, Татјана Богојевић, Срђан Граовац и Соња Ивановић.

*

Поред програмски планираних изложби БМС, на изложби „Свет српске рукописне књиге (XII–XVII век)", приређеној у Галерији САНУ, у организацији ове Галерије, поводом 23. међународног конгреса византијских студија, одржаног у Београду од 22. до 27. августа 2016, приказане су и две рукописне књиге из збирке БМС – *Матичин апостол*, исписан на пергаменту у 13. веку, и *Псалтир Гаврила Троичанина*, преписан у манастиру Света Тројица, 1643. године. Описи тих рукописа објављени су у каталогу ове изложбе.

Изложбом под називом „Водичи, монографије и фотомонографије о Аустрији у Поклон библиотеци Аустрије" (3–8. октобар 2016, јавни каталог Библиотеке), ауторке Марије Ваш, БМС се придружила кампањи „Аустрија чита. Место сусрета: библиотека", коју Савез библиотека Аустрије спроводи већ једанаест година.

*

Поред програмски планираних изложби, БМС је у 2017. реализовала и електронску изложбу посвећену Петеру Хандкеу, добитнику Награде „Милован Видаковић" Међународног фестивала прозе „Просефест" који се одржава у Новом Саду

(ауторке изложбе су Марина Шмудла и Марина Ђачић у сарадњи са Горданом Ђилас), као и електронску изложбу посвећену 300-годишњици рођења Марије Терезије, аустријске надвојвоткиње, угарске и чешке краљице и римско-немачке царице, а у оквиру кампање „Аустрија чита. Место сусрета: библиотека", коју организује Савез библиотека Аустрије (ауторке изложбе су Марија Ваш и Штефанија Мађко).

*

Поред програмски планираних изложби, БМС је у 2018, поводом прославе Дана БМС реализовала и изложбу „180 година јавног рада БМС", те поводом одржавања *Библионета 2018* у БМС и изложбу „Из збирки рукописних и старих штампаних књига БМС" чије су ауторке Душица Грбић и Александра Драпшин. Реализована је и електронска изложба поводом обележавања 100 година од примирја у Првом светском рату и присаједињења Војводине Србији чије су ауторке Тамара Мијатовић и Вања Томчањи.

*

Поред програмски планираних изложби, БМС је у 2019. реализовала и електронску изложбу поводом 100-годишњице рођења академика, генетичара и универзитетског професора Славка Бојевића. Ауторке ове изложбе су Марина Ђачић и Марина Шмудла.

ДАН БМС

Дан БМС обележен је свечаном академијом 28. априла 2016. године у Свечаној сали Матице српске, у присуству великог броја угледних гостију. Дан БМС установљен је на седници Управног одбора БМС, одржаној 29. децембра 2015, а везује се за 16. април (по старом календару), односно 28. април (по новом календару) 1864, када су Матичине ствари, међу којима и Библиотека, предате власнику пароброда „Напредак" Јовану Форовићу за пренос у Нови Сад.

Свечану академију отворио је епископ бачки Иринеј, а након тога присутне је поздравио проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Уследила је беседа о књизи и библиотеци Селимира Радуловића, управника БМС.

У наредним годинама свечане академије поводом Дама БМС одржаване су 28. априла 2017, 27. априла 2018. и 25. априла 2019. године.

Поводом Дана БМС установљена је и Награда „Златна књига БМС". Након упућеног јавног позива, одлуком жирија, у саставу академик Миро Вуксановић (председник), проф. емеритус др Славко Гордић и мр Душица Грбић, први добитник награде постао је академик Предраг Пипер, редовни професор универзитета, водећи српски слависта и библиограф. Лауреати награде у наредним годинама су књижевник Радован Бели Марковић, професор универзитета, композитор и музички теоретичар Светислав Божић и најистакнутији српски библиолог Лазар Чурчић. Награду „Златна књига БМС" чини и округли сто о добитнику са објављеним зборником радова.

На свечаним академијама поводом Дана БМС уручиване су и јубиларне захвалнице. Први добитници су Матица српска, оснивач БМС, поводом 190 година рада и Лазар Чурчић, поводом 90 година живота. Јубиларне захвалнице добили су и Радован Мићић, Мара Тодоровић и Галерија Матице српске.

*

Округли сто под називом „Лингвистика и славистика у делу Предрага Пипера", уприличен поводом Награде „Златна књига БМС", која је на Дан БМС (28. априла 2016)

први пут додељена академику Пиперу, одржан је 15. новембра 2016. у Малој сали Матице српске. Следећих година организовани су скупови „Приповедни вез Радована Белог Марковића" (одржан је 15. новембра 2017), „Бројаница Светислава Божића" (одржан је 15. новембра 2018) и „Лазар Чурчић – књигољуб и књигохранитељ" (одржан је 15. новембра 2019). Сва излагања са одржаних округлих столова сабрана су у истоименим зборницима у едицији *Златна књига БМС*.

ТРИБИНА *САВРЕМЕНИ ЧОВЕК И САВРЕМЕНИ СВЕТ*

Основна идеја покретача Трибине *Савремени човек и савремени свет* коју организују БМС и Матица српска, била је да се потраже одговори на кључна питања човека и света у времену у коме живимо. Због тога су учесници ове трибине истакнута имена српске културе, уметности, науке и духовности. Сагледавање и спајање њихових различитих дискурса треба да у континуитету граде једну слојевиту слику савременог човека и света.

У периоду 2016–2019. у оквиру Трибине *Савремени човек и савремени свет* одржано је 41 предавање. Програмима је присуствовало око 4000 посетилаца. Програми су снимани и видео записи су доступни на веб-сајту Матице српске.

На трибини су учествовали: Коста Чавошки, Миодраг Радовић, Чедомир Антић, Мирослав Лазански, Слободан Г. Марковић, Јован Попов, Жарко Требјешанин, Ирина Деретић, Срђа Трифковић, Никола Кајтез, епископ крушевачки Давид Перовић, Владимир Пиштало, Душан Ковачевић, Драгољуб Којчић, Зоран Ковачевић, Рајна Драгићевић, Миломир Степић, Јелена Пилиповић, Небојша Дугалић, Зоран Аврамовић, Предраг Ј. Марковић, Леон Којен, Матија Бећковић, Даница Грујичић, Александар Раковић, Алан Карлсон, епископ славонски Јован, Срђан Шљукић, Александар Гајић, Дарко Танасковић, Слободан Рељић, Драган Жунић, Предраг Пипер, Александар Петровић, Миша Ђурковић, Светозар Ђ. Радишић, Драган Симеуновић, Саша Радојчић, Драгослав Бокан, Ненад Кецмановић и Зоран Зец.

Приложена саопштења штампана су у зборницима са Трибине *Савремени човек и савремени свет* које објављују БМС и Матица српска.

Предавања се одржавају у Свечаној и Малој сали Матице српске, Општој читаоници и атријуму БМС.

*

Медија тим БМС радио је на унапређењу комуникације с јавношћу. Пратио је обележавање Дана БМС, предавања у оквиру Трибине *Савремени човек и савремени свет* и друга дешавања у БМС.

НАГРАДА „СРЕТЕН МАРИЋ"

На свечаности у спомен на професора Сретена Марића (Косјерић, 20. фебруар 1903 – Изер сир Крез, Турен, 27. септембар 1992), одржаној 1. фебруара 2005. године у Новом Саду, управник БМС академик Миро Вуксановић и председник Општине Косјерић Жељко Продановић потписали су Оснивачко писмо о Награди „Сретен Марић" која се додељује најбољој књизи есеја, или најбољем есеју први пут објављеном на српском језику. Награда се додељује сваке друге године, а састоји се од повеље и новчаног износа.

Добитници награде у протекле четири године били су: за 2015. и 2016. годину проф. др Мирко Зуровац за књигу *Идеја естетике* у издању „Службеног гласника" из Београда (објављена 2016) и проф. др Драган Проле за књигу *Појаве одсутног*

у издању „Издавачке књижарнице Зорана Стојановића” (објављена 2016) и за 2017. и 2018. годину академик Слободан Грубач за књигу *Мапа текста* у издању „Издавачке књижарнице Зорана Стојановића” (објављена 2018).

СТРУЧНО-НАУЧНИ СКУП *БИБЛИОНЕТ 2018*

БМС је са Заједницом матичних библиотека Србије организовала 12. стручно-научни скуп *Библионет 2018* на тему „Рукописна и стара штампана књига”. Скуп је одржан од 7. до 9. јуна у БМС.

Библионет је традиционална годишња манифестација из области библиотечко-информационе делатности чији је циљ афирмација, промоција и унапређивање делатности матичних библиотека организованих у Заједници матичних библиотека Србије и других библиотека Србије, као и развој научно-истраживачког и стручног рада у библиотечко-информационој делатности у Србији.

Душици Грбић је свечано уручена Награда „Ђура Даничић”, коју додељује Заједница матичних библиотека Србије за укупан допринос развоју библиотечко-информационе делатности и културе у Републици Србије.

Зборник радова са одржаног скупа припремљен је у БМС.

САРАДЊА СА ИЗДАВАЧКИМ ЦЕНТРОМ МАТИЦЕ СРПСКЕ

БМС је пружала помоћ за несметано обављање послова Издавачког центра Матице српске (ИЦМС), размену књига с установама у иностранству и снабдевање српских центара у свету. Тираж издања Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* смештен је у магацину БМС. Матица српска пружа помоћ ИЦМС у наступима на сајмовима књига, промоцијама и другим пословима. Административне, лекторске, коректорске, техничке и друге послове о трошку ИЦМС, ван радног времена, обављали су запослени у Матици српској и БМС. Управник БМС Селимир Радуловић члан је Скупштине ИЦМС.

УЧЕШЋЕ НА СКУПОВИМА, НОВЕ КЊИГЕ, ПРИЗНАЊА, ПОСЕТЕ

У периоду 2016–2019. године библиотекари БМС учествовали су на стручним и научним скуповима, објављивали нове књиге и радове и добијали признања за свој рад.

БМС је, као члан Клуба пријатеља Галерије Матице српске, добитница Захвалнице за сарадњу, помоћ и подршку у остваривању програма.

БМС је једна од потписница Националног оквира за дигитализацију периодичних издања у Републици Србији (14. новембра 2018. у Министарству културе и информисања) и добитница Захвалнице Народне библиотеке из Сребренице за донацију књига у оквиру Акције „Књига за Сребреницу”.

БМС добитница је Ордена Светог Саве другог степена који јој је Свети Синод Српске Православне цркве, на предлог епископа новосадског и бачког др Иринеја, доделио у знак признања „за неизмерни допринос унапређењу културе, очувању српског језика, традиције и културне баштине нашег народа уопште”.

Селимир Радуловић управник је БМС од 16. јуна 2014. и главни уредник свих њених издања.

Селимир Радуловић као један један од заслужних појединаца из области културе које је, поводом Сретења, Дана државности и уставности Републике Србије,

Саборни храм у Новом Саду, 16. XI 2018, призори са уручења ордења Матици српској, Библиотеци Матице српске, Галерији Матице српске и Покрајинском заводу за заштиту споменика

председник Александар Вучић одликовао Сретењским орденом, добитник је Ордена Светог деспота Стефана Лазаревића који му је доделио Свети Синод Српске Православне цркве, на предлог епископа новосадског и бачког др Иринеја (2019) и Медаље културе за животно дело, признања Завода за културу Војводине (ЗКВ) за 2018. годину.

Селимир Радуловић објавио је књиге *Сенка осмог еона*, *Светлина од очевата колиба* (превод на македонски књиге *Светлост из очеве колибе*) (2016), *Дах мале молитве*: *изабране и нове песме*, *Очево лице књиге: разговори са Селимиром Радуловићем* са Милошем Јефтићем (2017), *Сенка осмог еона*, *Дванаест*, *Der Hauch des kleinen Gebets* (превод на немачки књиге *Дах мале молитве*) (2018) и *Исповест тумача царевог сна* (2019); приредио је избор поезије Будимира Дубака у књизи *Посланица наговарачу: изабране и нове песме* (2017) и антологију *Златни век српског песништва* (2019); добитник је Моравске повеље (2016), Награде „Ђура Јакшић" за најбољу песничку књигу објављену на српском језику у организацији Народне библиотеке „Ђура Јакшић" из Српске Црње, за књигу *Сенка осмог еона*, иста књига проглашена је за књигу године Друштва књижевника Војводине и добила је награде „Кондир Косовке девојке" и „Деспотица Ангелина Бранковић" (2017); добитник је Змајеве награде Матице српске за 2017, за збирку песама *Дах мале молитве*, Медаље културе за животно дело, коју додељује Завод за културу Војводине и Награде „Бела голубица" Тесла Глобал Форума (2018); добитник је награде „Лаза Костић" и Награде „Стеван Пешић" за поетску збирку *Дванаест* у издању Завода за уџбенике. (2019); „Вече духовне поезије Драгана Станића (Ивана Негришорца) и Селимира Радуловића" у Банатском културном центру, у Новом Милошеву, одржано је у оквиру пројеката „Родно место Теодору у част" и „Градови у фокусу" уз подршку Министарства културе и информисања РС и Општине Нови Бечеј (2016); 2016. године говорио је о песнику и академику Матији Бећковићу на обележавању Светског дана поезије (21. март) у Свечаној сали Матице српске, о књижевном портрету академика Мира Вуксановића на „Вељковим данима" у Сомбору, беседио је на Књижевним духовним сусретима у дане Св. браће Кирила и Методија „Костолачка жишка" у Костолцу, на Међународним сусретима писаца у Бачком Петровцу и на Свечаној академији посвећеној Св. Петру Цетињском у Сремским Карловцима, говорио је на отварању Драинчевих књижевних сусрета у Прокупљу и на конференцији „Корисници библиотечких услуга: историјска перспектива и савремене тенденције" у НБС; 2017. године учествовао је на песничким вечерима „На Дучићевом путу" у Културном центру у Требињу, говорио на промоцији монографије „Књижевници и политика у српској култури 1804–2014" проф. др Зорана Аврамовића у Матици српској; поздравном речју обратио се на Петом стручном скупу са темом „Манастирске и црквене библиотеке – чувари културне баштине" у Библиотеци манастира Велика Ремета и 18. данима Теодора Павловића у Свечаној сали Матице српске; 2018. године представио је своје стваралаштво на Михољској превлаци у Манастиру Светог архангела Михаила, говорио је на промоцији књиге *Шта ми ово треба* Емира Кустурице у СНП и Културном центру у Сомбору; поздравном речју обратио се учесницима 12. стручно-научног скупа *Библионет 2018*, који је одржан у БМС, обратио се окупљеним библиотекарима на 6. стручном скупу „Манастири и библиотеке чувари културне баштине" одржаном у Библиотеци манастира Велика Ремета; поздравном речју обратио се учесницима 13. стручно-научног скупа *Библионет 2019*, који је одржан у Вршцу; учествовао је у раду Управног одбора Српског народног позоришта (као председник), Управног одбора Удружења књижевника Србије (као потпредседник), Управног и Извршног одбора МС, Скупштине ИЦМС, Управног одбора Заједнице матичних библиотека Србије и Скупштине Заједнице матичних библиотека Србије, Организационог одбора пројекта „Нови Сад – европска престоница културе" (2016); Управног одбора Организационог одбора Међународног салона књига у Новом Саду, Организационог одбора Међународног салона књига

у Новом Саду, жирија за Вукову награду, жирија за Награду „Лаза Костић” и жирија за награду Фестивала драмских аматера села Србије (2016 и 2017), Грамате Песничке републике (2017); отворио је манифестацију „Дани словенске писмености и културе” у Руми (2016), присуствовао је обележавању Дана Библиотеке града Београда, Дана Народне библиотеке у Бачкој Паланци, Дана НБС и Националног дана књиге, Дана Градске библиотеке у Новом Саду, Дана Библиотеке шабачке, Дана Музеја Војводине, 169-годишњице оснивања Галерије Матице српске и 190-годишњице оснивања Матице српске у Галерији Матице српске, 100 година мојковачке битке у Сава центру, Крсне славе Св. Трифуна у Српској читаоници у Иригу (2016), био је на 20. сусретима библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића одржаним у Инђији и на Сабору библиотекара Срема, библиотеке у Деспотовцу (2017), Стеријиног позорја, на обележавању 175-годишњице рада Библиотеке САНУ, свечаном пријему поводом Дана Републике Српске и годишњице проглашења првог Устава Републике Српске у Старом двору у Београду, слави Бачке епархије, слави Народног позоришта у Београду, на отварању 7. манифестације „Дани словенске писмености и културе” у Културном центру у Руми, Свечаној академији у Банатском културном центру у Новом Милошеву, на манифестацији „Грачаничка повеља” у манастиру Грачаница, округлом столу „Разматрање нацрта *Стратегија развоја културе Републике Србије од 2017. до 2027*” у Матици српској, обележавању 300-годишњице рођења Марије Терезије у Музеју „Главашева кућа” у Новом Бечеју, Међународном сусрету писаца (Београд, Пожаревац, Чачак), отварању изложбе „Српско уметничко наслеђе на Косову и Метохији”, округлом столу „Косово и Метохија: јуче, данас, сутра” у Матици српској, Свечаној академији „Косово и Метохија – два имена и два лица...” у Свечаној сали Градске куће у Новом Саду и на обележавању Дана присаједињења у Влади Војводине, прослави поводом 120 година Народне библиотеке у Бечеју, обележавању 120 година постојања Поклон библиотеке Аустрије у БМС, обележавању 180-годишњице дипломатских односа Русије и Србије и Дана Браниоца Отаџбине, обележавању 150 година Народног позоришта у Београду, 85-годишњице јубилеја Руског дома у Београду, обележавању Дана Победе, Дана Русије (2018), Дана државности Црне Горе (2018), обележавању Светског дана поезије у Матици српској (2018), обележавању 170-годишњице одржавања Мајске скупштине у Карловачкој гимназији и Матици српској, присуствовао је округлом столу „Косово и Метохија – историја и култура”, отварању Међународног сајма књига у Новом Саду, Сајму књига у Будимпешти, отварању изложбе „Мајска скупштина – 170 година касније” у Галерији Матице српске, скупу „Вече песника са Косова и Метохије” у Матици српској; објавио је ауторске текстове у часопису *Луча* (2017) и листу *Дневник* (2017); дао је интервју за новине *Дневник* (2016, 2017, 2019 и 2020.), *Дан*, *Чачански гласник*, *Глас Српске* (2016), *Јединство* (2017), за РТВ (2019) и *Печат* (2019); уручио је награду Награду „Сретен Марић” (2017); беседио је свечаним академијама поводом обележавања Дана БМС; уручио је библиотекарима уверења о положеном стручном испиту.

На стручном скупу „Манастири и библиотеке, чувари културне баштине” одржаном у Библиотеци манастира Велика Ремета (2016) Душица Грбић излагала је на тему „Књиге бачког епископа Јована Јовановића”, а Гордана Ђилас на тему „Како говорити о задужбинарству данас?”; (2017) Душица Грбић представила је свој рад „Записи Арсенија Теофановића у књигама Библиотеке манастира Грабовца у Сентандреји”, Гордана Ђилас рад „Трагом једног писма: преписка Матичиног библиотекара Суботе Младеновића из Пеште и проте Владислава Веселиновића из Темишвара 1848. године”, а Светлана Вучковић рад „Реч о зборнику *Манастири и библиотеке чувари културне баштине*”; (2018) Душица Грбић говорила је на тему „Књига са потписима бачких епископа Софронија Томашевића и Арсенија Радивојевића у Библиотеци Гркокатоличког богословског факултета у Прешову” а Гордана

Ђилас представила је зборник радова са прошлогодишњег скупа *Манастири и библиотеке чувари културне баштине*; (2019) Душица Грбић и Александра Драпшин представиле су рад „Јубилеји штампаних србуља 2019: изложба у БМС", Гордана Ђилас рад „Приче из старог Новог Сада проте Вељка Миросављевића" и Ивана Старчевић рад „Каталог библиотека фрушкогорских манастира" са посебним освртом на Библиотеку манастира Велика Ремета.

На стручно-научном скупу *Библионету 2016* одржаном у Народној библиотеци „Вук Караџић" у Крагујевцу Новка Шокица Шуваковић председавала је другом радном сесијом, Душица Грбић излагала је на тему „Библиотеке епископа у Библиотеци Бачке епархије", Радивој Додеровић на тему „Библиотеке целине и легати у БМС", а Светлана Вучковић на тему „Књиге епископа Платона Атанацковића у новосадским библиотекама"; на *Библионету 2018*, одржаном у БМС, Душица Грбић представила је рад „Типографске варијанте и коректорске исправке у *Служабнику* Божидара Вуковића из 1520 (1519?) године" и рад „Збирке рукописних и старих штампаних књига БМС", Светлана Вучковић рад „Инкунабуле на страним језицима у Србији", Петер Хајнерман рад „*Библија* Ђерђа Калдија из 1626. године", Даниела Кермеци рад „Књиге на француском језику XVI и XVII века у БМС", Радивој Додеровић рад „Стара књига јуче, данас, сутра", Јелена Ковачек Светличић рад „Куповина старих српских књига у БМС у последњих двадесет пет година", Александра Драпшин рад „Електронски регистар старе и ретке библиотечке грађе" и Новка Шокица Шуваковић рад „Употреба UNIMARC формата за описивање рукописних и старих – стање и перспектива". Душица Грбић била је председник Програмског одбора *Библионета 2018,* Светлана Вучковић и Александра Драпшин чланице, а Новка Шокица Шуваковић и Гордана Ђилас чланице Организационог одбора; на *Библионету 2019*, одржаном у Вршцу, из БМС своје радове представиле су Штефанија Мађко у коауторству са Љиљаном Драгићевић из НБС („Обрада електронских континуираних извора: осврт на врсту, обим и селекцију грађе у пракси националних библиотека Србије"), Милена Марковић у коауторству са Иреном Бузић и Јасмином Трифунац из НБС („Монографски извори у електронском формату: продукција, стандарди и обрада, депоновање, законодавство, пратећа проблематика") и Златко Ахмић („Продаја књига у *ebook* форматима код нас"). Новка Шокица Шуваковић, Штефанија Мађко и Милена Марковић биле су чланови Програмског одбора *Библионета 2019.*

На конференцији „Очување културно-историјског наслеђа у циљу заштите културног и националног идентитета", одржаној на Данима библиотека и библиотекара у оквиру 22. међународног салона књига на Новосадском сајму (2016) Душица Грбић је представила реферат „Рад БМС на уређењу и обради збирки старих и ретких књига", Александра Драпшин и Светлана Вучковић реферат „Очување културно-историјског наслеђа у циљу заштите културног и националног идентитета", а Гордана Ђилас, члан Управног одбора Библиотекарског друштва Србије (БДС), представила је рад овог друштва.

На 20. сусретима библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, одржаним у Инђији (2016) Душица Грбић је излагала на тему „Каталог старих српских књига Педагошког музеја у Београду", Даниела Кермеци на тему „Заступљеност француских аутора у *Српској библиографији: књиге 1868–1944*", Тања Богојевић на тему „Потписани и непотписани чланци Лука Зоре у дубровачком часопису *Словинац*", Весна Укропина на тему „Значај нормативне датотеке личних имена у библиографском раду" и Слађана Субашић на тему „Библиографије добитника Змајеве награде", а учествовала је и мр Гордана Ђилас која је говорила о добитници Награде „Душан Панковић", Марији Јованцаи, библиографу саветнику у пензији, која је највећи део свог радног века провела у БМС; (2018) Татјана Богојевић представила је рад „Библиографија дубровачког часописа *Словинац*", Даниела

Кермеци у коауторству са Душаном Јованчевићем рад „Библиографија Мише Димитријевића у *Лавору* 1890", Весна Укропина рад „Библиографија у контексту: асоцијативна истраживања Андрићевог текста 'На Јеврејском гробљу у Сарајеву'", Слађана Субашић рад „Библиографије и библиографи БМС", Меланија Блашковић „Рад на библиографији Небојше Деветака", Оливера Шербеџија и Марија Ваш рад „Каталог атласа Посебних збирки БМС до 1918" и Драгана Д. Јовановић рад „Прикупљање грађе за Библиографију превода дела Гија де Мопасана – изазов и инспирација", а у раду Организационог одбора Сусрета библиографа учествовале су Душица Грбић, Гордана Ђилас и Љиљана Клевернић.

На XV конференцији „Корисници библиотечких услуга: историјска перспектива и савремене тенденције" у НБС Јелена Јовин представила је постер рад „Управљање конфликтима у библиотекама: у сусрет стварању ефикасног радног окружења" (акредитовани програм сталног стручног усавршавања у библиотечко-информационој делатности БМС), Иванка Клајн рад „Више од четврт века међубиблиотечке позајмице у Референталном центру БМС", а са Марином Ђачић, Светланом Петровић Ђорђевић, Слађаном Радовановић и Марином Шмудлом представљена је и кратка презентација „Корисници и услуге Референталног центра БМС".

На XVI конференцији Библиотекарског друштва Србије (БДС) са међународним учешћем, а под називом „Мале библиотеке у великом дијалогу за промене", која је одржана у НБС, Гордана Ђилас била је модератор сесије „Мале библиотеке – стандарди, смернице, реалност", Јелена Јовин је у оквиру постер сесије представила рад „Мотивисање библиотекара", Златко Ахмић, са колегиницом Живадинком Јованчевић из Друштва школских библиотекара Србије, излагао је на тему „Библиотека Средње школе у Тополи – образовни, научни и културни центар Општине Топола".

На трибини „Књига и нови медији", одржаној на Факултету за менаџмент у Сремским Карловцима, Драгана Д. Јовановић је представила рад „Нови медији у промоцији библиотека" а Јованка Козловачки Дамјанов рад „Колико су интернет и друштвене мреже допринели читању".

На округлом столу „Лазар Чурчић – књигољуб и књигохранитељ", уприличеном у част Лазара Чурчића, четвртог добитника Награде „Златна књига БМС" за 2019, Душица Грбић представила је рад „Лазар Чурчић – истакнути библиотекар, библиолог и историчар српске књиге, књижевности и културе", а Гордана Ђилас рад „Лаза Чурчић о БМС".

Душица Грбић излагала је на тему „Предраг Пипер као библиограф" на округлом столу „Лингвистика и славистика у делу Предрага Пипера"; као рецензент, говорила је о књизи *Записано ради сећања у будуће: Збирка старих књига Педагошког музеја (1755–1867)* Бранислава Јордановића на промоцији у Свечаној сали Матице српске и Библиотеци града Београда; о раду на обради Библиотеке Бачке епархије говорила је на Радију Беседа; члан је Сентандрејског одбора и Старословенског одбора САНУ, Научне комисије за истраживање, евидентирање и научни опис српских средњовековних рукописа у иностраним збиркама према пројекту Библиотеке Српске патријаршије, уредништва Едиције *Библиографије Матице српске* и Одбора Лексикографског одељења Матице српске, члан Организационог одбора Сусрета библиографа у Инђији, и Програмског одбора за припрему Међународне конференције „Посебне збирке у контексту заштите културне баштине и као подстицај културног развоја", која је одржана 2017. у НБС, члан жирија за доделу Награде „Златна књига БМС", члан Жирија за Награду „Ђура Даничић" Заједнице матичних библиотека Србије (2019) добитница захвалнице у знак признања за остварену успешну сарадњу Музеја Војводине, добитница Награде „Ђура Даничић" Заједнице матичних библиотека Србије (2018); као ауторка научне студије „Рукописни приручник јерођакона Јоасафа из 1743. у Училишту Петроварадинског Шанца (Новог Сада)", објављене уз фототипско издање *Стоглав из 1743 – рукописни*

приручник јерођакона Јоасаф, имала је реч на промоцији тог издања у Народној библиотеци „Вук Караџић” у Крагујевцу; говорила је на Радију „Беседа” поводом 180 година јавног рада БМС.

Душица Грбић, Светлана Вучковић и Александра Драпшин уреднице су зборника радова „Рукописна и стара штампана књига”, са *Библионета 2018*.

Гордана Ђилас говорила је на промоцији књиге *Године, књиге, читаоци: Српска грађанска читаоница – Библиотека „Глигорије Возаровић”: 1866–2016*. Весне Петровић у Библиотеци „Глигорије Возаровић” у Сремској Митровици; са Блаженком Марковић из Градске библиотеке у Новом Саду, припремила је каталог изложбе „Нови Сад кроз књигу и слику” на Сајму књига у Београду и „Грађу за библиографију Даринке Јеврић” за тематски зборник поводом 70 година од рођења и 10 година од упокојења ове косовско-метохијске песникиње; говорила је о књизи *Дар и морал* Милана Пражића на промоцији у Свечаној сали Матице српске, председавала је у жирију за доделу Награде „Стојан Новаковић” БДС, добитница је Награде „Раде Драинац” за песничку књигу *Север, удаљен звук* и члан уредништва Едиције *Библиографије Матице српске* и Одбора Лексикографског одељења Матице српске, члан Организационог одбора Сусрета библиографа у Инђији, уредница је *Водича БМС*, члан уредништва часописа *Глас библиотеке* из Чачка, са Петером Хајнерманом добитница Повеље за изузетан допринос и успешну сарадњу у развоју наставе, језика, књижевности и неговању српске културне баштине Филолошког факултета у Београду, ауторка је песничке збирке *Свакидашњи хлеб* коју је објавило Удружење за очување баштине „ДИЈАК” из Прибоја, *Библиографију Свезака за историју Новог Сада 1–20* (са Љиљаном Косијер) коју су објавили Градска библиотека у Новом Саду и Новосадски клуб, приредила је књигу *Лазаревићи* (Нови Сад – Темишвар – Панчево) коју је објавило Мало историјско друштво − Нови Сад, књигу *Суботе и недеље* Милана Лазаревића коју је објавила Матица српска, књигу *Животопис Срећка Михајловића : према рукопису Милана Лазаревића* коју је објавило Мало историјско друштво − Нови Сад, беседила је о поезији на манифестацијама „Дисово пролеће” у Чачку и „Јефимијини дани” у Трстенику, излагала је на тему „Ка новим облицима читања и коришћења библиотечког материјала” на стручном скупу „Улога библиотека у културном животу Србије” одржаном у Народној библиотеци „Стефан Првовенчани” у Краљеву, представила је приручник *Креативна конзумација културе* Јелене Калајџија на Сајму књига у Београду, добитница је Награде „Душан Панковић” 21. сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михајловића и Награде „Венац Лазе Костића”, добитница је песничке Награде „Јефимијин вез” и члан жирија за доделу Награде „Стојан Новаковић” БДС, члан је Управног одбора БДС и Програмског одбора Конференције БДС *Иновације и трендови у библиотекарству*.

Новка Шокица Шуваковић представила је нову редизајнирану *Дигиталну БМС* на XIV конференцији Националног центра за дигитализацију „Дигитализација културне баштине, старих записа из природних и друштвених наука и дигитална хуманистика” одржаној у Математичком институту у Београду; једна је од добитника Награде „Ђура Даничић” (2019).

Новка Шокица Шуваковић, Светлана Вучковић и Александра Драпшин одржале су предавање „Електронска обрада старих и ретких књига” у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић” у Београду.

Љиљана Клевернић је представила допринос библиотекара БМС приликом представљања УДК онлајн платформе на српском језику на Скупштини Заједнице матичних библиотека Србије у НБС.

Георг Јовановић представио је свој рад „Рестаурација и конзервација повеза рукописног јеванђеља из 16. века” на конференцији „Конзервација покретних културних добара у Србији данас” одржаној у Аранђеловцу.

Татјана Богојевић објавила је самостално књигу *Живот и дело Дум Ивана Стојановића* и у коауторству са Бојаном Бјелицом књигу *Библиографија дубровачког часописа* „Словинац”, обе у издању „Мирослава” из Београда, и представила рад „Библиографија Љубивоја Ршумовића” на научном скупу „Књижевно дело Љубивоја Ршумовића” у Ужицу.

Боженка Бажик ауторка је књиге *Селективна библиографија Мирослава Бенке*.

Петер Хајнерман одржао је предавање о историјату и раду Матице српске и БМС у Студентском дому „Европа” у Новом Саду.

Петер Хајнерман добитник је Књижевне награде „Корнел Сентелеки”.

Соња Ивановић добитница је Награде „Бранко Јелић 2.0”, за категорију „Идеје” Француског института у Србији и Удружења књижевних преводилаца Србије, за превод дела *О митовима у психологији* аутора Жака Воклера и Котаро Сузукија у издању Академске књиге из Новог Сада. За ИК „Агора” са француског језика превела је књигу *Бљесак* Солерс Филипа.

Мирослав Алексић аутор је песничких збирки *Оскудно време* и *Непоновљиви код*; у Москви му је (двојезично руски и српски) објављена књига изабраних песама *Лавиринт*; добитник је песничке награде „Ленкин прстен”; члан је редакције часописа за књижевност и културу *Траг*, Жирија Награде „Кароља Сирмаји”, Управног одбора „Српског народног позоришта” и Културног центра Војводине „Милош Црњански”.

Станимир Јакшић и Тамара Малешев инвентарисали су део књижног фонда школске библиотеке у Богословији Св. Кирила и Методија у Призрену.

Станимир Јакшић је радио у Библиотеци манастира Дечани.

Преводе са грчког језика Станимира Јакшића објавила је „Беседа” (*Догматски списи* Светог Василија Великог, *Догматски списи. 1* Светог Григорија Ниског, *Против идола ; О очовечењу Бога логоса* Светог Атанасија Великог, *О разним недоумицама* Светог Максима Исповедника, *Тумачење свете литургије* Светог Николе Кавасиле, *Одговори Таласију. Део 1* Светог Максима Исповедника и *Ареопагитски списи : са Схолијама Светога Максима Исповедника. Део 2* Дионисија Ареопагита), „Беседа” и Матица српска (*Тајна Разликовања Божанске Суштине и Енергије у Светој Тројици По Светоме Марку Ефеском Евгенику* Иринеја Буловића), „Стојков” (*Хајдегер и Дионисије Ареопагит или О одсуству и непознавању Бога* Христа Јанараса и *Догматске теме* Јована Зизјуласа) и „Светоотачко богословље” (*Ареопагитски списи : са Схолијама Светога Максима Исповедника. Део 2* Дионисија Ареопагита).

Душан Јованчевић представио је рад „Новине *Застава* као сведок историје медицине српског народа” на 9. конгресу историчара медицине „800 година српске медицине” у манастиру Милешева.

Штефанија Мађко је одржала почетни курс *Употреба програмске опреме COBISS/Каталогизација* у НБС.

Весна Укропина и Каталин Рафа добиле су лиценцу за извођење курса „Прелазак на каталогизацију са нормативном контролом”.

Верица Шево и Оливера Кривошић представиле су рад „БМС: активна међународна сарадња од Русије до Далеког истока” на стручном скупу библиотекара са међународним учешћем на тему „Међународна сарадња библиотека”, који је одржан у Народној библиотеци „Стефан Првовенчани” у Краљеву.

Оливера Кривошић и Соња Ивановић изабране су за чланове Управног одбора БДС.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Настављена је традиционална сарадња у размени публикација са око 300 институција из 60 земаља света. Разменом је из иностранства примљено 17.931 публи-

кација. Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послате су 38.332 публикације.

За међународну базу АГРИС унето је 7046 записа.

Обављана је међубиблиотечка позајмица преко Британске библиотеке у Лондону, немачког центра SUBITO и путем IFLA купона. БМС је реализовала 965 међубиблиотечких позајмица са иностранством.

Набављене су стране базе података, часописи и књиге на компакт дисковима. Обезбеђен је приступ иностраним базама часописа на веб-сајту КоБСОН-а.

Настављено је претраживање Индекса научних цитата на компакт дисковима и на интернету.

БМС је обновила своје чланство у Међународној асоцијацији библиотека и би-блиотечких удружења (IFLA).

БМС и ЈУ Народна и универзитетска библиотека Републике Српке у Бањој Луци потписале су протокол о сарадњи. Протокол су потписали управник БМС Селимир Радуловић и директор ЈУ Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске у Бањој Луци Љиља Петровић-Зечевић.

БМС и Руска државна библиотека потписале су Споразум о сарадњи. Споразум су у Москви потписали управник БМС Селимир Радуловић и вршилац дужности управника Руске државне библиотеке Владимир Гнездилов.

БМС је упутила писану подршку „Иницијативи за Унију библиотека Кине и Централне и Источне Европе", која је прочитана 22. септембра 2017. у Јавној библиотеци у Хангџоу током Трећег културног форума Кине и Централне и Источне Европе.

БМС и Српска православна епархија будимска са седиштем у Сентандреји потписале су Уговор о реализацији пројекта „Конверзија, рестаурација и презентација Збирке старих штампаних књига Библиотеке Српске православне епархије будимске". Уговор су потписали Селимир Радуловић и протојереј Војислав Гајић, архијерејски заменик, у име Његовог преосвештенства Лукијана, епископа будимског.

У организацији БМС и Француског института у Србији реализована је међународна манифестација „Молијерови дани" у Свечаној сали Матице српске.

БМС је, уз Матицу српску и Удружење књижевника Србије, организовала 53. београдски међународни сусрет писаца у Малој сали Матице српске.

БМС је добитница Повеље за изузетан допринос развоју библиотекарства Републике Српске и јачању културних веза ЈУ Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске у Бањој Луци.

БМС и Руска национална библиотека у Санкт Петербургу потписале су Протокол о сарадњи. Протокол су у БМС потписали управник БМС Селимир Радуловић и генерални директор Руске националне библиотеке у Санкт Петербургу Александар Иванович Вислиј.

БМС и Библиотека „Чорба Ђезе" из Печуја потписале су Споразум о сарадњи.

БМС је, уз Матицу српску, организовала међународну књижевну манифестацију „Седме Његошеве вечери поезије" на којој су учествовали песници из Руске Федерације, Бугарске, Црне Горе и Србије.

Селимир Радуловић посетио је Сајам књига у Москви, Мини сајам књига у Темишвару, са Мирославом Алексићем посетио је Националну библиотеку Русије и Сајам књига у Санкт Петербургу.

Селимир Радуловић учествовао је на песничком маратону у оквиру манифестације „Месец српске културе" у Темишвару.

Селимир Радуловић говорио је на отварању 20. сусрета библиотекара Републике Српске у Вишеграду.

Селимир Радуловић, Новка Шокица Шуваковић, Оливера Михајловић и Даниела Ломенова боравили су у Националној библиотеци Словачке у Мартину,

посетили Центар за дигитализацију и упознала се са пројектом *Дигитална библиотека и дигитални архив* – ДИКДА. Селимир Радуловић посетио је и Матицу словачку и разговарао са председником Друштва словачких писаца Мирославом Бјеликом и замеником градоначелника Мартина Имрихом Жигом.

Селимир Радуловић био је у посети Националној библиотеци Чешке Републике у Прагу током које су односи двеју библиотека потврђени и унапређени потписивањем Протокола о сарадњи. Управника БМС примили су секретар за науку, истраживање и међународне односе Адолф Кнол и директор Канцеларије генералног директора Роберт Качер, а у Амбасади Србије у Прагу министар саветник Милена Митић.

Селимир Радуловић присуствовао је отварању Музеја Српске православне епархије будимске у Сентандреји.

Душица Грбић, као члан комисије за пројекат Библиотеке Српске патријаршије „Истраживање, евидентирање и научни опис српских средњовековних рукописа у иностраним збиркама" радила је на опису српских рукописа у Бечу у Аустријској националној библиотеци, у Кракову у Јагелонској библиотеци, у Вроцлаву у Универзитетској библиотеци и у Паризу у Француској националној библиотеци.

Душица Грбић, Светлана Вучковић, Финка Пјевач, Станимир Јакшић и Александра Драпшин радили су на уређењу и обради Библиотеке манастира Грабовца и Библиотеке епископа Арсенија Стојковића у Сентандреји.

Душица Грбић је учествовала на Међународној научној конференцији „Загребинскије чтенија" у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургу – 2016. с рефератом „Литургија Светог Василија Великог – препис монаха Јефрема у манастиру Макру на Светој Гори 1551. године", 2017. с рефератом „Збирка ћириличких рукописних књига БМС: историјат збирке и рад на опису рукописа", 2018. с рефератом „Рукописи Христофора Рачанина" и 2019. с рефератом „Четири преписа *Стоглава* Светог Генадија, патријарха константинопољског, са истом лакуном".

Душица Грбић представила је свој рад на руском језику „Типографске особености и варијанте издања штампарије Божидара Вуковића" на Трећим ћирилометодијским сусретима „Књиге и културе словенског света у Венецији" који су, у организацији Одсека за компаративне студије језика и културе Универзитета „Ка Фоскари" у Венецији, одржани у Венецији.

Душица Грбић представила је рад „О међусобном односу *Молитвеника гораждановог* из 1523. и *Молитвеника трговишког* из 1545." на научном скупу „Српска Горажданска штампарија у свјетлу науке и културе" који је, поводом 500 година Горажданске штампарије, у организацији Филозофског факултета Пале и Православног богословског факултета Свети Василије Острошки у Фочи, одржан на Палама.

Мирослав Алексић отворио је међународну манифестацију „Молијерови дани" у Свечаној сали Матице српске и са Сањом Ивановић учествовао у њеној организацији.

Мирослав Алексић и Стеван Дражић посетили су Српску гимназију „Никола Тесла" у Будимпешти и том приликом директорки Јованки Ластић на поклон уручили 300 публикација.

Марија Ваш, Штефанија Мађко, Тамара Вујков Ђуранов и Светлана Вучковић боравиле су у Бечу у организацији Савезног министарства за Европу, интеграцију и спољне послове Аустрије.

Оливера Кривошић и Драгана Јовановић учествовале су у раду радионице на енглеском језику „Advocacy, Raising Awareness and Communication for Libraries" у НБС, организоване у сарадњи са EIFL организацијом.

Оливера Кривошић представила је БМС и говорила је о томе како библиотеке могу да допринесу стварању циљева одрживог развоја других у Агенди Уједињених

нација 2030 на првој панел дискусији Првог форума Уније библиотека Кине и земаља Средње и Источне Европе у Хангџоу.

Драгана Д. Јовановић и Марина Шмудла учествовале су у раду едукативног тренинга посвећеног Холокаусту у Међународном центру за сећање на Холокауст „Јад Вашем" у Израелу.

Јелена Јовин учествовала је у програму Међународна мрежа библиотекара (ILN).

Јелена Јовин презентовала је постер „Управљање конфликтима у библиотекама Србије" на 83. IFLA конгресу, а Даниела Кермеци и Оливера Кривошић учествовале су у раду конгреса као волонтери; Оливера Шербеџија и Јелена Вуксановић представљале су БМС на 85. IFLA конгресу.

Новка Шокица Шуваковић, Светлана Вучковић, Снежана Миљановић и Петер Хајнерман присуствовали су међународној конференцији COBISS 2016, а Новка Шокица Шуваковић, Меланија Блашковић, Татјана Богојевић, Александра Драпшин, Јована Новаков и Верица Шево међународној конференцији COBISS 2018, обе одржане у Марибору.

Новка Шокица Шуваковић, Александра Драпшин и Светлана Вучковић одржале су предавање на семинару „Стара и ретка књига: електронска обрада и превентивна заштита" у ЈУ Народна и универзитетска библиотека Републике Српске у Бањој Луци.

Весна Укропина, Меланија Блашковић и Слађана Субашић представиле су рад „Андрићев свет оком библиографа" и *Библиографију Иве Андрића (1911–2011)*, заједничко издање БМС, Српске академије наука и уметности и Задужбине Иве Андрића, на научној конференцији „Иво Андрић у нашем времену" у Андрићграду.

Соња Ивановић учествовала је у раду семинара „Партнерства, копродукције, мреже, сарадње: изазови и прилике у управљању пројектима", у организацији Министарства културе и информисања Републике Француске, а у оквиру пројекта „Courants du monde 2017", у Паризу и регији Гранд Ест (Алзас-Шампања-Арденско-Лорена).

Соња Ивановић била је у Паризу на стипендијском боравку у Француској националној библиотеци (BnF), у оквиру програма „Profession Culture", под покровитељством Министарства културе и информисања Републике Француске. Током свог боравка колегама из Универзитетске библиотеке за језике и цивилизације (BULAC) одржала је предавање о БМС.

Петер Хајнерман представио је изложбу БМС о Јаношу Арању у Мађарском културном центру „Колегијум хунгарикум" при Амбасади Мађарске у Београду.

Борис Блашковић присуствовао је Међународном форуму за младе у кинеским градовима Шанша и Кванжу.

Каталин Рафа, Радивој Додеровић и Стеван Дражић су на позив Националне библиотеке Сечењи у Будимпешти прегледали, проверавали и за фонд БМС бирали публикације из библиотеке Стојана Вујичића (1933−2002), књижевника, културног посленика, једног од најеминентнијих српских интелектуалаца у Мађарској у 20. веку.

Марина Ђачић представила је рад БМС и рад националног АГРИС центра на Регионалној радионици „Приступ подацима о пољопривреди и земљишту и повећавање њихове видљивости употребом семантике АГРИС-а у источној Европи и централној Азији" одржаној у Централној научној пољопривредној библиотеци у Москви.

Марина Ђачић представила је приступ глобалним онлајн истраживањима у пољопривреди у БМС на првој регионалној радионици „Приступ глобалним онлајн истраживањима у пољопривреди (AGORA)" која је, на иницијативу Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација (FAO), одржана на Државном пољопривредном универзитету у Кишињеву (Молдавија). Регионалној радионици присуствовала је и Марина Шмудла.

Ирена Зечевић и Александар Радовић представили су заједнички рад „БМС на основу библиотечке грађе и извора из Посебних збирки БМС" на стручном скупу „Савремени токови у библиотекама" који је у организацији Друштва библиотекара Републике Српске одржан у Теслићу.

*

БМС је обележила 20 година постојања Поклон библиотеке у присуству директора Аустријског културног форума из Београда мр Јоханеса Иршика и аустријског књижевника Томаса Штангла. У реализацији овог програма учествовале су Марија Ваш и Светлана Вучковић.

Алексеј Арсењев, један од најпознатијих хроничара руске дијаспоре, одржао је 29. августа 2019. предавање под називом „Руска емиграција у Сремским Карловцима" у Учионици БМС. Предавање је део програма Међународне летње школе „Руска емиграција у Србији", коју организују Московски државни универзитет „Ломоносов", Виша школа економике из Москве и Балтички федерални универзитет „Имануел Кант" из Калињинграда, заједно са Филолошким факултетом Универзитета у Београду.

*

Гости БМС из иностранства у периоду 2016–2019. били су: (2016) Јоханес Иршик, директор Аустријског културног форума у Београду, у пратњи председника Матице српске Драгана Станића и управнице послова Матице српске Јелене Веселинов, руски професори из „Гимназије 13" (Њижни Новгород), турски писац и нобеловац Орхан Памук, Надежда Кушченкова, директорка Руског дома из Београда и саветница Амбасаде Руске Федерације, са делегацијом из Руског дома, група студената Школе за библиотекарство и информатику при Универзитету у Емпорији (Канзас, САД), на челу са замеником декана Ендру Смитом, група студената и професора са Факултета за историју и архивистику Универзитета „Етвеш Лоранд" у Будимпешти, у пратњи организатора стручне екскурзије Балинта Терновца, словеначка сениорска екипа у кошарци, са Валеријом Жагар, библиотекарком у Националној и свеучилишној књижници у Љубљани, студенти са Тајвана који су боравили у Новом Саду у оквиру програма Летње школе Универзитета Educons (Educons Summer School), Филип Г. Кент, управник Универзитетске библиотеке Универзитета у Мелбурну, Жана Пио и Марион Дибреј, студенткиње Академије лепих уметности и Високе школе за архитектуру и пејзажно уређење у Бордоу, учесници 46. међународног славистичког скупа, проф. др Мирослав Сарач и Кели Расел из Њу Орлеанса (САД), библиотекари из Друштва библиотекара Горењске (Словенија) и Бригите фон Кан, новинарка угледног немачког листа *Frankfurter Allgemaine Zeitung*; (2017) Тоне Савинц и Сречко Бенчец, стручњаци за хардвер и системски софтвер из мариборског IZUM-а, Мајкл Давенпорт, шеф Делегације Европске уније у Републици Србији, Јоханес Ајгнер, амбасадор Аустрије, Петер Хандке, писац, гости са Нингбо универзитета из Кине у пратњи проректорке за међународну сарадњу Универзитета у Новом Саду, проф. др Сање Стојановић, Агне Наујокаите, управница Библиотеке Факултета за технологију и дизајн у Вилњусу у Литванији и Идил Акер Гокце, директорка Библиотеке Средњоисточног техничког универзитета у Анкари у Турској у пратњи Мирјане Брковић, управнице Централне библиотеке Универзитета у Новом Саду, група туриста из Француске, Александар Иванович Вислиј, генерални директор Руске националне библиотеке у Санкт Петербургу и академик Славенко Терзић, амбасадор Републике Србије у Руској Федерацији, учесници 47. међународног славистичког скупа у пратњи мр Снежане Кутрички, гошће са Варшавског универзитета, Наталија Васиљевна Матицка из Општеобразовне школе бр. 113 у Москви, у пратњи Сање Лаловић и Марије Јовановић из новосадске ОШ

Петер Хандке у посети Матици српској и Библиотеци Матице српске:
тренутак сусрета са гостима из гимназије из Ораховца (Метохија)

„Душан Радовић", средњошколци из Белог Манастира у Хрватској у пратњи професора и заменика градоначелника Белог Манастира Предрага Стојановића, ученици трећег разреда Гимназије „Свети Сава" из Приједора, из Републике Српске, млади полазници Школе ћириличне калиграфије из региона, узраста од 15 до 18 година, и гости из Окружне библиотеке „Лучијан Блага" из Албе Јулије у Румунији, у пратњи професорке Вирџиније Поповић са Катедре за румунски језик и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду; (2018) амбасадор Јужне Кореје у Србији, Његова екселенција Ју Дођонг, у пратњи другог секретара Амбасаде, госпође Сал Ђи-вон и госпође Јелене Милосављевић из Одељења за културу Амбасаде Јужне Кореје у Србији, угледни научници и археографи, учесници 12. стручно-научног скупа *Библионет 2018* одржаног у БМС – Анатолиј Аркадјевич Турилов из Института за славистику Руске академије наука у Москви и инострани члан Српске академије наука и уметности у Београду, Џамиља Нуровна Рамазанова, руководилац Научно-истраживачког одељења ретке књиге (Музеј књиге) Руске државне библиотеке у Москви и доцент на Руском државном универзитету за хуманистичке науке, Жана Леонидовна Левшина, водећи библиотекар Одељења рукописа Руске националне библиотеке у Санкт Петербургу и др Фаркаш Габор Фаркаш, руководилац Одељења старих и ретких публикација у Националној библиотеци „Сечењи" у Будимпешти, новопостављени амбасадор Аустрије мр Николас Лутероти, у пратњи опуномоћеног министра мр Сабине Кројсенбрунер, библиотекарка са Политехничког института „Кастело Бранко" Марија Едуарда Родригез и уметница Луиса Пупа, обе из Португалије, у пратњи управнице Централне библиотеке Универзитета у Новом Саду др Мирјане Брковић, владика пакрачко-славонски Јован, са сарадницима, делегација италијанске културне организације „VerbumlandiArt" из града Лече, на челу са председницом организације Рођином Рестом и чланицама Мирјаном Добрилом и Аналеном Чимино, а у пратњи чланова Савеза књижевника у отаџбини и расејању из Футога, координаторка београдске канцеларије Турске развојне агенције ТИКА Чагла Гултекин Тосбат и њен асистент Рифат Крлић, из мариборског ИЗУМ-а Гордана Мазић, делегација Народне скупштине Републике Српске која је била гост Скупштине АП Војводине и делегација Источно-кинеског универзитета политичких наука и права из Шангаја коју је предводио ректор, професор Је Ђинг, а у пратњи покрајинског заштитника грађана, омбудсмана проф. др Зорана Павловића, као и представници издавачке куће *China Publishing Group* из Пекинга; (2019) Софија Апостолиду из Библиотеке Правног факултета Аристотеловог универзитета у Солуну, у пратњи мр Радмиле Дабановић, управнице Библиотеке Правног факултета у Новом Саду, Ева Рападо Виценте из Мадрида, запослена у Одељењу за услуге управљања збиркама на Универзитету Компултенсе, у пратњи Мирјане Брковић, управнице Централне библиотеке Универзитета у Новом Саду, гости из Прага са Института за помоћне историјске науке и архивске студије Филозофског факултета Карловог универзитета, а предводио их је професор Здењек Хојда, група туриста из Француске, Гзавије Бетел, премијер Луксембурга, са својом пратњом, Маргарита Креспо Гарсес и Алисија Лопес Гонзалес, библиотекарке једног од најстаријих универзитета у Европи – Алкала из града Алкала де Енарес, родног места Мигела де Сервантеса, у пратњи Мирјане Брковић и Софије Живковић из Централне библиотеке Универзитета у Новом Саду, Ђузепе Витиело, директор Еблиде (EBLIDA), Европског бироа библиотечких, информационих и документационих удружења, у пратњи Јасмине Нинков, директорице Библиотеке града Београда и др Лазара Јованова из Фондације „Нови Сад 2021", Виктор Јерофејев, руски писац, добитник Награде „Милован Видаковић" за 2019, награде која се сваке године додељује знаменитим писцима на Међународном фестивалу прозе „Просефест", у организацији Културног центра Новог Сада, туристи из Народне Републике Кине, представници највећег кинеског издавачког конзорцијума China Publishing and Media Group (чини

га преко 20 издавачких центара) и уредници из четири издавачка центра предвођени Ли Јаном, потпредседником конзорцијума, а у пратњи Ненада Шапоње из ИК „Агора", светски признати научници из разних земаља који су учествовали на Међународном симпозијуму на тему „Метаболички синдром и неалкохолне болести масне јетре као последица ендокриних поремећаја", који је одржан на Медицинском факултету у Новом Саду, у пратњи проф. др Милице Медић Стојаноске, продекана за специјализације Медицинског факултета у Новом Саду, учесници 49. међународног састанка слависта у Вукове дане, у пратњи Снежане Кутрички, стручног сарадника у Међународном славистичком центру, Џејон Ли, представница Амбасаде Републике Кореје, академик Кајетан Гантар из Љубљане, бугарски професори Петар Влчев и Иван Јамболиев и уметник Симеон Панајотов у пратњи ликовне уметнице Олгице Стефановић, Адријан Фајкс, нови директор Аустријског културног форума, Мари Кнабл из Аустрије, нова лекторка за немачки језик на Одсеку за германистику Филозофског факултета у Новом Саду, Мериџ Мерџан и Еџе Деврим из Турске, студенти из Студентског савеза, са Правног факултета у Бањој Луци и ученици из Гимназије „Бања Лука", у пратњи професора Зорана Пејашиновића.

РАД СТРУЧНИХ ОРГАНА

Одржано је 58 седница Колегијума, саветодавног тела управника, на којима су разматрана питања из области пословања, организације и праћења извршења послова.

У свим одељењима БМС одржавани су стручни састанци, према актуелним питањима.

ОПШТИ ПОСЛОВИ

БМС је своју делатност обављала сагласно Закону о Матици српској, Закону о култури, Закону о библиотечко-информационој делатности, Закону о обавезном примерку публикација, Закону о старој и реткој библиотечкој грађи, Закону о утврђивању надлежности аутономне покрајине и одговарајућим подзаконским прописима.

Одлуком Управног одбора Матице српске од 20.12.2017. године, именовани су чланови Управног одбора БМС у истом саставу као и у претходном мандату: академик Миро Вуксановић, председник и чланови: проф. емеритус Славко Гордић, проф. мр Ненад Остојић, мр Душица Грбић и мр Гордана Ђилас, на мандат од четири године, почев од 23.12.2017. године.

Одлуком Управног одбора Матице српске од 20.12.2017. године, именовани су чланови Надзорног одбора, у саставу: Биљана Ристић, председник и чланови: Светлана Макарић и Радивој Додеровић, на мандат од четири године, почев од 23.12. 2017. године.

На тринаестој седници Управног одбора Матице српске, одржаној 4. јуна 2018. године, донета је Одлука о поновном именовању Селимира Радуловића на место управника БМС, на мандатни период од четири године, почев од 17. јуна 2018. године.

Управни одбор БМС радио је у саставу: академик, Миро Вуксановић, председник, и чланови – проф. емеритус Славко Гордић, проф. мр Ненад Остојић, мр Душица Грбић и мр Гордана Ђилас.

Управни одбор је одржао 19 седница на којима је размотрио и усвојио: записнике са претходних седница, извештаје о раду и завршне рачуне БМС за 2015, 2016, 2017. и 2018. годину, Четворогодишњи извештај о раду БМС 2012–2015, пројекције финансијских планова БМС за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину, финансијске

планове БМС за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, програме рада БМС за 2017, 2018. и 2019. годину и Предлог Програма рада БМС за 2020. годину, ребалансе финансијских планова БМС за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, планове јавних набавки БМС за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, измене планова јавних набавки БМС за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, предложио састав Управног и Надзорног одбора БМС, предложио кандидата за управника БМС, одлучио о продужењу радног односа Селимиру Радуловићу, утврдио и упутио Управном одбору Матице српске предлог Друге измене и допуне Статута БМС и констатовао да су реализоване одлуке са претходних седница Управног одбора.

Надзорни одбор БМС радио је у саставу: Радован Мићић, председник и чланови − Светлана Макарић и Радивој Додеровић. Од 23. децембра 2017. године ради у саставу: Биљана Ристић, председник и чланови − Светлана Макарић и Радивој Додеровић.

Надзорни одбор је одржао 4 седнице на којима је размотрио завршне рачуне БМС за 2015, 2016. 2017. и 2018. годину, финансијске планове БМС за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, планове јавних набавки за 2016, 2017, 2018. и 2019. годину и предложио Управном одбору да ове документе усвоји.

Јавне набавке су обављане сагласно Закону о јавним набавкама. Спроведено је 67 поступака. Извештаји о јавним набавкама достављени су благовремено Републичкој управи за јавне набавке.

Одлуком министра културе и информисања представници БМС именовани су за чланове радних тела за израду и измене прописа из области библиотечко-информационе делатности.

Набављана је рачунарска опрема као и опрема за дигитализацију у циљу заштите публикација а да се највредније публикације учине доступним корисницима у дигиталној форми.

Корисницима су пружане услуге сваким радним даном од 7^{30} до 19^{30}, а суботом од 7^{30} до 13^{30} сати у Општој читаоници, Читаоници за периодику и научни рад, Читаоници раритета, Читаоници посебних збирки и Читаоници за научни рад.

Коришћење радног времена је свакодневно праћено, а зараде су утврђиване на основу индивидуалног доприноса запослених. Сваки запослени је подносио месечни извештај на обрасцу који је сачињен сагласно упутствима Министарства културе.

Општи и заједнички послови су обављани ажурно.

Инвестиционо одржавање, коришћење опреме и уређење простора обављано је у циљу стварања бољих услова за рад и за пружање услуга корисницима. Извршена је реконструкција и адаптација каталога и атријума, чиме се простор осавременио и побољшана је енергетска ефикасност. Радове је финансирало Министарство културе и информисања. Реконструисани каталог 27. априла 2018. године, када се обележава Дан БМС, свечано је отворио Владан Вукосављевић, министар културе и информисања.

Набављена је опрема за слепе и слабовиде.

Замењени су прозори на свих пет етажа старог магацина књига.

Обновљен је санитарни чвор на поткровљу.

Средствима за суфинансирање матичне делатности, која је обезбедио Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, адаптирана је учионица за одржавање стручних испита.

У оквиру текућег одржавања зграде у појединим канцеларијама је извршена замена плафона и осветљења и замена итисона ламинатом. Дотрајало копилит стакло замењено је новим како би се побољшала енергетска ефикасност постојећег простора. Саниране су последице влаге у магацину испод Доње читаонице. Урађена је завршна обрада прозора на свим прозорима у старом магацину књига. Средства је обезбедило Министарство културе и информисања.

Обављена је редовна контрола и сервисирање противпожарних система и апарата. Средствима превентивног фонда „Дунав осигурања” обновљен је систем видео надзора.

Редовно је осигурана имовина БМС.

Возни парк је обновљен једним доставним и једним путничким возилом.

НОВИ МАГАЦИНСКИ ПРОСТОР

Делатност БМС је угрожена због недостатка магацинског простора за чување публикација.

Планирана изградња новог магацинског простора на парцели Матице српске подразумева низ неопходних активности од којих су предузете следеће: 1. израђен је Катастарско-топографски план; 2. прибављена је Информација о локацији, која садржи податке о могућностима и ограничењима градње на предметној катастарској парцели, као и о томе који услови су предвиђени за изградњу на конкретној парцели. Предстоји дефинисање пројектног задатка, израда идејног решења и израда пројектне документације.

ИЗВЕШТАЈ О ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ РАДУ ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ (2016–2019)

УВОД

САЖЕТАК

Период од 2016. до 2019. године обележен је великим и важним догађајима за историју Галерије Матице српске. Пре свега, завршена је свеобухватна адаптација зграде која је у последњој фази обухватила замену кровног покривача и обнову фасаде са уградњом декоративне расвете. Тиме је зграда добила репрезентативан спољни изглед, док су радови на реконструкцији ентеријера допринели бољим условима излагања и чувања уметничких дела. Паралелно с тим спроведена је нова комуникацијска стратегија у циљу повећања видљивости Галеријских активности и истовремено обогаћен број програма.

Током 2017. године обележен је јубилеј 170. година трајања Галерије Матице српске. Специјално осмишљеним програмом у сарадњи са Академијом уметности у Новом Саду прослављени су јубилеј и завршетак обнове фасаде у присуству највиших државних представника. Том приликом уз спектакуларну пројекцију уметничког филма на фасади, отворене су три изложбе које су указале на програмска опредељење Галерије и започет програм *170 година, 170 ваших дана 170 наших прича*. Такође, том приликом постављене су две скулптуре испред Галерије специјално изливене за ту прилику чиме је направљен уметнички искорак изван зграде и најављена нова програмска опредељења.

У наведеном периоду програмске активности имале су различита усмерења, а укупно је реализовано 57 изложби и публиковано 59 публикација. Током 2017. године реализовано је неколико изузетних програма: *Слике пролазног света. Односи француског и српског импресионизма*, *Поклон-збирка Иванке Ацин* и *Шидијанке Саве Шумановића*. Током 2018. године реализован је низ мањих иновативних програма који су указали на усмерење ка сопственој колекцији и запосленима, као што су изложбе *Кроз објектив* или *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске* и *Млади бирају* и понудили савремене музеолошке приступе. И коначно, током 2019. године реализовани су велики национални пројекти као што су изложбе и монографске студије о Ђури Јакшићу и Теодору Крачуну.

Паралелно са реализацијом изложби у Галерији континуирано се радило на презентацији српског културног наслеђа у европским оквирима, очувању наслеђа у региону и јачања партнерстава са европским музејским установама. Дела из колекције Галерије Матице српске презентована су на изложбама у Паризу, Будимпешти, Бањалуци, Темишвару и Печују, а Галерија је дала и велики допринос отварању нове сталне поставке Српског црквеног музеја у Сентандреји. Свим овим активностима допринос су дале и бројне стручне конференције организоване у Галерији као и гостовања галеријских стручњака на бројним међународним скуповима у земљи и иностранству.

Едукативни програми за децу употпуњени су програмима за тинејџере и бебе а Галерија је постала први беби френдли музеј са специјалним програмом за родитеље са бебама.

Фонд је редовно увећаван бројним квалитетним поклонима и планским откупима у складу са дефинисаном политиком попуњавања колекције, а број чланова Клуба пријатеља је константо увећаван. Највећи успех свако је поклон компаније „Таркет“ која је Галерији уступила 83 дела из своје колекције (2017) и Поклон-збирка Саве Степанова којом је колекција обогаћена са 75 уметничких дела савремене војвођанске уметности (2019). У овом периоду започето је неколико нових стратешких партнерстава са Војвођанском банком,

Београдском Филхармонијом, Музичком омладином Новог Сада, Фондацијом „Теленор“ и Фондацијом „Нови Сад 2020“ који су знатно унапредили галеријску делатност.

Током овог периода забележене су бројне протоколарне посете од којих се издваја посета Њ. К. В. Принца од Велса и војвоткиње од Корнвола.

У реализацији свих наведених програма Галерија је имала велику подршку свог оснивача Матице српске и финансијску потпору Министарства културе и информисања Републике Србије, Покрајинске владе АП Војводине, Града Новог Сада, Фондација „Нови Сад 2021 – европска престоница културе” и British Council-а. Пословање је вођено у складу с позитивним прописима Републике Србије. Значајну подршку пружиле су и бројне партнерске установе: Матица српска, Универзитет у Новом Саду, Библиотека Матице српске, Покрајински завод за заштиту споменика културе, Академија уметности у Новом Саду, Предшколска установа „Радосно детињство”, Филозофски факултет у Новом Саду, Фондација „Нови Сад 2021 – европска престоница културе”, Амбасада Велике Британије, British Council, Аустријски културни форум, Француски институт у Србији, Повереник за заштиту равноправности, Војвођанска банка ОТР група, Ротари клуб Нови Сад Алма Монс и многи други.

О квалитету рада, поред бројних посета и медијских прилога најречитијие говоре многобројна државна, стручна и научна признања.

УПРАВЉАЊЕ

Галерија Матице српске своју делатност обавља на основу Оснивачког акта Музеја Матице српске (Записник са седнице Управног одбора Матице српске, 14. октобра 1847). Као самостална институција делује на основу Одлуке Скупштине Војводине (6. јун 1958). Делатност Галерије утврђена је Законом о културним добрима (*Сл. гласник РС* 71/94), Законом о култури (*Сл. гласник РС* 72/2009) и Законом о Матици српској (*Сл. гласник РС* 47/92). Галерија примењује позитивне законске прописе који регулишу послове из области заштите културних добара, музејске делатности, остваривања општег интереса и радних односа.

Унутрашња организација рада и остваривање циљева и задатака регулисани су низом правилника, пословника и одлука који непосредно и конкретно регулишу рад Галерије као музејске институције од националног значаја у складу са позитивним законским прописима Републике Србије и актима који регулишу унутрашњу организацију рада Галерије. У протеклом четворогодишњем периоду, донет је нови *Стратешки план* за период 2018-2022, који дефинише мисију и визију делатности Галерије, као и велике пројекте планиране у наредним годинама.

Галерија Матице српске је у протеклом четворогодишњем периоду радила под управом др Тијане Палковљевић Бугарски и под надзором Управног и Надзорног одбора. Матица српска је као оснивач Галерије Матице српске, на 15. седници Управног одбора одржаној 15. октобра 2018. године, продужила мандат управници Галерије на наредне четири године.

Састав Управног одбора се променио 2016. године због смрти дугогодишњег председника, проф. др Мирослава Тимотијевића. Председавање је преузела др Бранка Кулић, дотадашњи потпредседник, а за новог члана је именован др Игор Борозан. Управни одбор је наставио да ради са члановима проф. др Драганом Станићем, Добрилом Јерков и др Снежаном Мишић. Управни одбор Матице српске је у децембру 2017. године продужио мандат овом саставу Управног одбора за нови четворогодишњи период.

Надзорни одбор Галерије Матице српске радио је у саставу: председник проф. др Лидија Мереник и чланови мр Јелица Грбић и мр Данило Вуксановић. Управни одбор Матице српске је у децембру 2017. године продужио мандат овом саставу Надзорног одбора за нови четворогодишњи период.

Седнице Управног и Надзорног одбора су редовно одржаване, као и седнице Колегијума и Комисије за аквизицију уметничких дела. Сви административни, правни и финансијски послови спроведени су према закону и редовно су подношени годишњи извештаји о раду Матици српској и Министарству културе и информисања Републике Србије.

ГОДИШЊЕ СВЕЧАНОСТИ – СУМИРАЊЕ РЕЗУЛТАТА РАДА И СВЕЧАНЕ СЕДНИЦЕ

Сваке године, свечане седнице на Дан Галерије су прилика за сумирање најважниих резултата постигнутих у протеклих годину дана. Теме су биране у складу са важним јубилејима или темама које су доминирале у раду Галерије у периоду између две седнице. Негујући традицију доброчинства и пријатељства са институцијама, установама и појединцима, сваке године се седница завршавала доделом захвалница Клуба пријатеља Галерије Матице српске онима који су током претходне године учествовали у програмима Галерије и допринели њеном успешном раду на очувању и презентацији националне уметности. Такође, захвалнице су додељиване компанијама и појединцима који су препознали важност пројекта реконструкције фасаде Галерије и донирањем финансијских средстава допринели њеној обнови.

У октобру 2016. године Дан Галерије Матице српске којим је прослављена 169- годишњица њеног постојања био је посвећен обележавању 190-годишњице оснивања Матице српске и њеној уметничкој колекцији. Свечану седницу је поздравним говором отворио проф. др Драган Станић, председник Матице српске, беседу о уметничкој колекцији Матице српске одржала је др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске, након чега је господин Владан Вукосављевић, министар културе и информисања у Влади Републике Србије, свечано отворио изложбу *Кошница. Традиција и савремено стваралаштво.*

Свечана седница у 2017. години била је посвећена обележавању јубилеја 170 година трајања Галерије Матице српске и организована је на две локације. Први део је приређен у Свечаној сали Текелијанума у Будимпешти, у којој је пре 170 година донета одлука да се оснује Музеум Матице српске. Гостима су се на свечаности обратили: Његово преосвештенство Лукијан (Пантелић), владика будимски, др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске, Љубомир Алексов, представник српске заједнице у Мађарском парламенту, Асја Драча Мунтеан, помоћник министра за међународну сарадњу у Министарству културе и информисања Републике Србије и Игор Мировић, председник Покрајинске владе. Управница Галерије Матице српске др Тијана Палковљевић Бугарски је указала на разлоге и значај обележавања јубилеја у Текелијануму: *Велики јубилеји прилика су за велике подухвате и свечаности. Након десет година реконструкције зграде на Тргу галерија заокружили смо процес трансформације установе у модеран европски музеј. Постављајући основе за нову фазу у историји установе, односно креирајући музеј за будућност, континуирано смо били загледани у прошлост, у достигнућа, изазове*

и тежње својих претходника, како бисмо јасније сагледали своје место у савременом тренутку и будућим временима. Датум с којим почиње историја Галерије је 14. октобар 1847. године. Други део прославе је био приређен у Галерији Матице српске, свечаном седницом и отварањем изложбе *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму.* Свечану седницу су поздравним говорима отворили др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске и проф. др Драган Станић, председник Матице српске. Беседу о сликарству Арсенија Теодоровића у српској цркви у Будиму одржао је др Владимир Симић, историчар уметности, након чега је председница Скупштине Републике Србије Маја Гојковић отворила изложбу *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму.* На крају присутнима се обратио и Његово преосвештенство владика будимски господин Лукијан који је похвалио професионални вишедеценијски рад Галерије Матице српске на очувању и презентацији српског уметничког наслеђа у Мађарској.

Поводом Дана Галерије 2018. године, свечану седницу је поздравним говором отворила др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске. Уследила је Беседа о Дану Галерије коју је одржао др Игор Борозан, историчар уметности, и отварање изложбе *Слике великих формата – сведочанства епоха* коју је званично отворила представница Министарства културе и информисања Републике Србије мср Данијела Ванушић, помоћник министра културе задужена за заштиту културног наслеђа.

Октобар 2019. године био је у знаку знаменитог српског иконописца Теодора Крачуна. Свечану седницу је отворила др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске, осврнувши се на рад Галерије у протеклих годину дана и истичући значајне изложбе попут изложбе *Ђура Јакшић. Између мита и стварности*, као и изложбе у Паризу *Сава Шумановић и тајна под куполом.* Уследила је Беседа о Теодору Крачуну коју је одржао др Владимир Симић, историчар уметности, говорећи о ванвременском преплитању овог барокног сликара са истраживањем и животом нашег значајног историчара уметности проф. др Мирослава Тимотијевића. На крају се присутнима обратио председник Покрајинске владе Игор Мировић који је истакао важност личности и дела Теодора Крачуна за наш културни идентитет и тиме свечано отворио изложбу *Крачун.*

ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ

Галерија Матице српске је у периоду 2016–2019 добила бројна важна признања и награде које сведоче о квалитету рада и препознатљивости институције на националном и међународном плану. Такође, са захвалношћу су примљене захвалнице и награде институција, удружења и компанија које су у сарадњи са Галеријом реализовале своје програме.

У току 2016. године, Галерији Матице српске је на централној прослави обележавања 120-годишњице рођења сликара Саве Шумановића додељена *Захвалница* за дугогодишњу сарадњу на пројектима и изложбама које истичу стваралаштво овог уметника. (јануар). Ротари клуб Нови Сад *„Alma Mons“* доделио је Галерији Матице српске захвалницу за учешће и донацију на хуманитарној аукцији вина под називом „Више од вина 2016“ која је одржана у Великој сали Галерије (фебруар). За своје учешће на EMYA 2016 (Награда за европски музеј године) Галерија је добила *Захвалницу за вредна достигнућа у подизању квалитета музеја* која је додељена на свечаности у Сан Себастијану, Шпанија (април). Галерији Матице српске су на Скупштини Националног комитета ICOM-а Србије додељене две награде НК ИКОМ-а Србија за пројекте реализоване у 2015. години: за изложбу *Зографи. Српска уметност између традиције и модерности. Паралеле* која је приказана у Националној галерији Умбрије у Перуђи (Италија) и за изложбу *Албрехт Дирер и његови*

савременици. Тријумфална поворка цара Максимилијана I из Источнословачког музеја у Кошицама (Словачка), која је реализована у сарадњи са Музејом града Београда (мај). Галерији је додељена је *Повеља Кола српских сестара* поводом обележавања 25 година од обнове рада Кола у Новом Сад (јул). Српска православна Епархија темишварска доделила је Галерији Матице српске Захвалницу за труд и изузетно залагање поводом обнове и рестаурације дела уметничких и културних вредности Српске православне епархије темишварске. Захвалницу је на свечаности у Темишвару, поводом 20 година од ступања на владичански престо, предао његово преосвештенство, владика Лукијан (октобар). Друштво српско-грчког пријатељства Бешка доделило је Захвалницу Галерији Матице српске за очување и унапређење културне баштине у Бешки (октобар). Галерији Матице српске је додељена Захвалница Музеја Војводине у знак признања за успешну сарадњу (октобар). Музеј историје Југославије је на свечаности поводом 20 година рада доделио Галерији Матице српске Захвалницу за дугогодишњу успешну сарадњу (децембар). „Артис центар“ из Београда је доделио Галерији Матице српске Захвалницу клуба пријатеља за изузетну подршку програмима и пројектима „Артис центра“ (децембар).

Током 2017. године Галерија Матице српске је такође добила бројне награде и признања, међу којима се истичу Октобарска награда града Новог Сада за 2017. годину за изузетна остварења у области културе и уметности (октобар), Архијерејска Грамата коју су Галерији доделили Епархија бачка и Његово преосвештенство владика Иринеј (новембар), као и Вукова награда за 2017. годину коју је доделила Културно-просветна заједница Србије (децембар). Поред тога, Фондација „Јаков Игњатовић” из Сентандреје уручила је награду за допринос заштити српског културног наслеђа у Мађарској (јануар), док је часопис *Diplomacy & Commerce* доделио Галерији награду *Art & bussines* за сарадњу с Војвођанском банком (март). Национални комитет ICOM Србија изабрао је књигу *Џон Кенеди и „нове границе културе”. Супермен и Монализа*, ауторке др Симоне Чупић за музејску публикацију године (мај). Епархија сремска и Његово преосвештенство владика Василије доделили су Галерији награду „Преосвећена мати Ангелина” за лепоту и достојанство живота (август), а Матица српска је Галерији доделила Повељу захвалности за сарадњу, помоћ и подршку у 2017. години (децембар).

Тренд важних признања раду Галерије настављен је и током 2018. године, кад је Галерија Матице српске добила три награде, шест захвалница и један орден. Српска самоуправа у Будимпешти, Српски културни клуб у Будимпешти и Српски институт доделили су управници др Тијани Палковљевић Бугарски Сретењску повељу за допринос јачању веза српске заједнице у Мађарској са матичним народом и матицом Србијом која јој је уручена у оквиру прославе обележавања 214-годишњице избијања Првог српског устанка и Дана државности Србије (фебруар). Галерији Матице српске је у Скупштини града Београда додељено признање Медијске куће PC Press за најбољи сајт у категорији Образовање и култура (фебруар). На свечаној седници Националног комитета ICOM Србија у Београду Галерији је уручена Награда за изузетан допринос очувању и промоцији културног наслеђа Србије и унапређење међународне културне сарадње за пројекат „Обележавање јубилеја – 170 година Галерије Матице српске”. Галерија Матице српске је као један од учесника на XX међународном фестивалу *Intermuseum 2018* у Москви, чија тема је била „Музеји и друштво”, добила Диплому организатора (Министарства културе Руске федерације, Московског региона и Краснојарског краја), а истим поводом уручена јој је и Захвалница Форума словенских култура за учешће на фестивалу (јун). Универзитет у Новом Саду доделио је Галерији Захвалницу за учешће у реализацији глобалне конференције „Миграције – утицаји, право и просторно планирање” која је одржана у Ректорату Универзитета у Новом Саду (јун). На годишњој конференцији Европске музејске академије (EMA) у Орхусу у Данској, на којој се Галерија

Октобарска награда Града Новог Сада за 2017. годину

Министарство културе Републике Француске одликовао је управницу Галерије Матице српске др Тијану Палковљевић Бугарски Орденом уметности и књижевности у рангу витеза 2018. године

Свети Архијерејски Синод СПЦ доделио је Галерији Матице српске Орден Светог деспота Стефана Лазаревића 2019. године

Матице српске кроз пројекат реконструкције зграде и трансформације програмског концепта представила као кандидат за награду DASA, додељена јој је потврда о кандидатури за учешће на престижној смотри најбољих европских музеја и честитка за постигнуте европске стандарде у реализованим програмима (септембар). Министарство културе и информисања Републике Србије доделило је Галерији Матице српске Захвалницу за допринос унапређењу процеса дигитализације културног наслеђа (октобар) као и Захвалницу за изузетан допринос успешном обележавању Европске године културног наслеђа 2018. (децембар) на свечаностима организованим у Народном музеју у Београду.

Посебно треба истаћи *Орден уметности и књижевности у рангу витеза* за 2018. годину којим је Министарство културе Републике Француске, на предлог Амбасаде Републике Француске у Београду, одликовало др Тијану Палковљевић Бугарски, управницу Галерије.

И током 2019. године Галерија Матице српске и њени стручњаци награђени су великим бројем признања за остварене резултате у раду и за допринос развоју и очувању српске културе, како у земљи, тако и у иностранству. Галерији Матице српске додељена је Захвалница за изузетан допринос раду Академије уметности у Новом Саду. Поводом Дана Библиотеке Матице српске, Галерији је додељена Захвалница за допринос и значајну сарадњу две установе. Поводом обележавања јубилеја 175 година од оснивања Народног музеја у Београду, Галерији је додељена Захвалница за међумузејску сарадњу. Поводом отварања нове сталне поставке Српског црквеног музеја у Сентандреји, Галерији су додељене Медаља и Захвалница за подршку и допринос реализацији овог пројекта. Форум словенских култура је Галерији Матице српске доделио посебно признање за лидерство – Захвалницу и награду Жива препознавши је као лидера међу музејима словенских земаља. Филозофски факултет у Новом Саду је поводом прославе 65 година свог рада доделио Галерији Захвалницу за дугогодишњу успешну сарадњу. Свети Архијерејски синод Српске православне цркве доделио је Галерији Орден Светог деспота Стефана Лазаревића у знак признања за допринос развоју културне баштине. Галерији Матице српске додељена је и награда Капетан Миша Анастасијевић за реализацију пројеката из области културе. Помоћник управника Галерије Матице српске, др Даниела Королија Црквењаков, добитник је признања Медаља културе за очување културног наслеђа које додељује Културни центар Војводине „Милош Црњански". На свечаној церемонији одржаној у Културном центру BASE у Милану (Италија), промотивни филм „Моментум" Галерије Матице српске и Академије уметности у Новом Саду, проглашен је најбољим кратким филмом по мишљењу публике и награђен је признањем *Museums in Short*.

ОСТВАРИВАЊЕ СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА РАДА

УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА ЧУВАЊА И ИЗЛАГАЊА УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА

Брига о уметничком фонду Галерије Матице српске је један од најважнијих задатака и један од приоритета у раду Галерије као музеја који чува вредно национално уметничко наслеђе. То је и један од стратешких циљева који стреми унапређењу система, то јест свих оних услова и активности које воде ка бољој бризи о уметничким делима, бољим условима чувања, квалитету депоа, квалитету изложбених простора, процедурама током излагања, паковања и транспорта за повремене изложбе у земљи и иностранству.

У протеклом четворогодишњем периоду континуирано су побољшавани услови у депоима и изложбеним просторима. Уведен је савремени стабилни противпожарни

систем у депоима у сутерену (депои IV do IX), замењен је кровни покривач и уређени су деопи II и III на трећем спрату. Пре почетка обнове фасаде као завршног посла уређења зграде, изведени су унутрашњи радови и замењени дотрајали прозори на згради. Реконструисан је систем расвете и уређен ентеријер изложбених простора, хола и музејске продавнице, чиме су простори намењени публици доведени до репрезентативног изгледа достојног националне галерије. Континуирано је улагано у опрему изложбених простора, сталним осавремењивањем и заменом технолошки превазиђене компјутерске, аудио и видео опреме. Техничка опремљеност Галерије Матице српске је омогућила реализацију комплексних и технички захтевних изложби. Такође, улагано је у постепено уређење и опремање радних простора, како конзерваторских радионица, тако и канцеларија, како би се обезбедили најбољи могући радни услови за запослене у Галерији Матице српске.

Такође, простор Галерије је опремљен тако да буде доступан особама са потешкоћама у кретању (лифт, рампе), као и пријатан за најмлађе посетиоце и њихове породице.

УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ПРОГРАМА И ПРОШИРЕЊЕ АКТИВНОСТИ

Улагање у опремљеност простора уједно је омогућило и проширење врсте програма и повећање њиховог квалитета. То је други основни циљ Стратешког плана Галерије Матице српске – квалитет производа, при чему се под производом подразумевају све активности Галерије намењене публици и јавности: од изложби, преко предавања, кустоских вођења и публикација, до програма намењених специфичним групама публике.

Неки од ових програма се изводе ослањајући се на унутрашње ресурсе Галерије, а неки у сарадњи са институцијама и организацијама које су посвећене раду са одређеним старосним групама. Тако су програми Галерије проширени на најмлађу пиблику кроз програм *Беба у Галерији* у оквиру којег су организовани концерти за бебе који се изводе у сарадњи са Београдском филхармонијом и Музичком омладином Новог Сада, док се дечије радионице и програми континуирано спроводе и обогаћује у сарадњи са Предшколском установом „Радосно детињство" и осталим вртићима.

Покренути су програми за младе, као једне од најзахтевнијих група када је музејска публика у питању. Уведени су нови медији и технологије (виртуелне туре). Све изложбе прате врло квалитетна и разнородна предавања истакнутих стручњака, која су већ освојила своју редовну публику. Поред тога, одржавају се бројне промоције и програми других организација које своју делатност везују за поље културе, као што су извођачке уметности, у сарадњи са Академијом уметности и Музичком омладином Новог Сада, као и другим организацијама и удружењима укултури. Галерија Матице српске је отворила свој простор и за компаније и удружења која својим радом помажу реализацији програма, проширујући и на тај начин публику и повећавајући своју видљивост.

УСПОСТАВЉАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ, МЕЂУИНСТИТУЦИОНАЛНЕ И САРАДЊЕ СА ПРИВРЕДОМ

Једна од карактеристика рада Галерије јесте врло развијена међународна и међуинституционална сарадња, којој претходе потписивања споразума и протокола о сарадњи као формалног оквира. На тим основама реализоване су бројне студијске посете, усавршавања и конференције, а посебно треба истаћи међународне пројекте и изложбе које показале да је Галерија Матице српске угледан партнер на

међународном плану музејске сарадње. Паралелно је развијан веома важан сегмент управљања музејима у савременом друштву – сарадња са привредом. Компаније које су препознале квалитет програма Галерије Матице српске су подржале њен рад, донирале уметничка дела, средства и услуге и биле покровитељи важних Галеријских пројеката. Галерија им се својим радом и промоцијом њиховог друштвено одговорног пословања увек на адекватан начин захвалила.

Најзначајнији пројекат међународне сарадње који је почео у 2016. години у Галерији Матице српске је европски пројекат *HearMe. Bringing Youth and Museums Together* из области музејске едукације. Такође, размењене су студијске посете и радионице са стручњацима из Уметничко-историјског музеја у Бечу, из Националне Галерије Умбрије у Перуђи, као и успостављена сарадња са Републиком Македонијом кроз гостовање изложбе *Европски контексти*. Вишегодишњи пројекат на заштити српског културног наслеђа у Мађарској је настављен према плану, а са Румунијом је успешно завршен, окончањем конзерваторских радова и поставком Ризнице у епархијском двору у Темишвару. Паралелно је кроз припремне састанке и протоколе о сарадњи трасирана сарадња са Историјским музејом града Будимпеште, Уметничким музејом у Темишвару и Народном галеријом Словеније у Љубљани.

У 2017. години настављена је и даље сарадња с Уметничко-историјским музејем у Бечу и Националном галеријом Умбрије у Перуђи кроз стручне посете и размену знања и искустава. Потписан је *Протокол о сарадњи* с Историјским музејем Будимпеште ради реализације изложбе „Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму" у Будимпешти планиране за крај 2018. године. У сарадњи с Британским саветом и Аустријским културним форумом у Београду, а уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије, у Галерији је одржана међународна конференција *Open Museum* на којој су као примери добре праксе представљени програми намењеним особама с инвалидитетом као и примена нових технологија у музејском раду. Стручњаци Галерије су били на студијским усавршавањима од којих је значајно поменути усавршавање конзерватора рестауратора у Институту за рестаурацију у Фиренци, који су стечена знања даље преносили колегама у земљи. Успешно је завршен први европски пројекат *HearMe. Bringing Youth and Museums Together* реализован у оквиру програма Креативна Европа. Уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије и УНЕСКО-а реализована је прва виртуелна апликација *Доживи уметност* која кроз три тематске туре пружа могућност обиласка сталне поставке за децу и одрасле уз коришћење технологије проширене реалности. Настављена је сарадња с Војвођанском банком на обради њихове уметничке колекције и реализована изложба *Одговорно у култури* у Народној банци Србије и презентација колекције у неколико градова у Србији кроз акцију *Караванслика*.

Током 2018. године која је била проглашена за Европску годину културног наслеђа реализоваи су бројни разноврсни програми: изложба *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске*, гостовања и предавања стручњака из партнерских европских установа – Института за конзервацију у Фиренци и Уметничко-историјског музеја у Бечу. Настављена је промоција српског културног наслеђа у иностранству реализацијом изложбе *Српска саборна црква у Табану. Трагом несталe српске вароши у Будиму* у Историјском музеју Будимпеште и гостовањем изложбе *Слике пролазног света. Односи француског и српског интимизма* у Културном центру Србије у Паризу.

Током 2019. године потписано је неколико важних протокола као основа будуће сарадње. Уговорена је сарадња са Уметничким музејом у Темишвару у циљу реализације заједничких програма за 2021. годину и Факултетом техничких наука у Новом Саду са идејом унапређивања модела презентације културног наслеђа

савременим технологијама. Успостављена је сарадња са Теленор фондацијом која је подржала реализацију програма *Одрастање уз уметност* и концерата за бебе и ДДОР Осигурањем који су подржали реализацију изложбе *Инспирисани Италијом*, а успешна сарадња је настављена са дугогодишњим партнерима Војвођанском банком ОТП групом, *Generali* осигурањем, Ротари клубом Алма Монс и бројним појединцима.

ИЗЛОЖБЕ И ДРУГИ ПРОГРАМИ ЗА ПУБЛИКУ

Највидљивија активност Галерије Матице српске су изложбе. То је уједно и највидљивији део делатности, у који се улаже пуно ресурса, јер је музеј институција која постоји за публику и чија је улога да буде окренута јавности и отворена за њу. Изложбе Галерије Матице српске се увек реализују по највишим критеријумима музеологије и са најбољом могућом естетиком. Поред изложби, Галерија за публику сваке године реализује и дечије едукативне програме, као и друге програме који су већ постали традиционални и омиљени међу Новосађанима: *Месец франкофоније, Музеји за 10, Дани европске баштине, Лето у врту галерија* односно *Лето на Тргу галерија* и *Предахните уз уметност.*

У току 2016. године, самостално и у сарадњи са другим институцијама реализовано је 11 изложби, у Галерији и у другим изложбеним просторима, са богатим пратећим програмом предавања, стручним вођењима и креативним радионицама за децу. У простору Галерије Матице српске одржано је 6 изложби: *Наталија Обреновић у фонду Бранка Стојановића* (фебруар – март), *Једна француска епизода Саве Шумановића* (март – мај), *Од приватног ка јавном. Уметничка колекција компаније Tarkett* (мај –октобар), *Како очувати и користити културно наслеђе. Десет година развојног пројекта интегративне заштите наслеђа*

„Векови Бача" (јул – октобар), *Одговорно у култури. Изложба дела из колекције Војвођанске банке* (октобар – новембар) и *Кошница. Традиција и савремено стваралаштво* (октобар – новембар). У другим изложбеним просторима приказано је 5 изложби: *Једна француска епизода Саве Шумановића* (у Галерији слика „Сава Шумановић" у Шиду (мај), *Одабрана дела из колекције компаније Tarkett* (у пословном простору компаније у Бачкој Паланци (8. март), *Српска уметност у десет слика. Из колекције Галерије Матице српске* (у дворцу породице Нако у Великом Семиклушу, у Румунији, (3–15. септембар) и у Дому цивилних заједница у Печују, у Мађарској (октобар – новембар) и *Добровић, Шумановић, Коњовић, Шупут. Европски контексти* (у Галерији Македонске академије наука и уметности, Скопље, Република Македонија (октобар – новембар). Започет је нови едукативни програм за децу *Уметнички времеплов. Личности и догађаји на уметничким делима Галерије Матице српске* у сарадњи са Предшколском установом „Радосно детињство" и традиционално су одржаване креативне радионице за децу суботом.

У 2017. години реализовано је 13 изложби – 8 у простору Галерије и 5 у другим установама и публиковано је 12 издања – монографија, каталога и водича. Током радова на адаптацији зграде због којих су у првој половини 2017. године изложбене сале биле привремено затворене, реализовано је више изложби у партнерским установама: изложба *Одрастање уз уметност* у дворцу Еђшег у Новом Саду поводом 10 година сарадње с Предшколском установом „Радосно детињство" из Новог Сада на реализацији дечјих програма (јануар). У згради Ректората Универзитета у Новом Саду одржана је изложба *170 година трајања Галерије Матице српске* којом је формално почело обележавање јубилеја, а која је обухватила изложбе *Српска уметност у десет слика. Из колекције Галерије Матице српске* и *Кошница* (фебруар). У оквиру обележавања Месеца франкофоније у Француском институту у Београду

представљена је изложба *Српска уметност у десет слика. Из колекције Галерије Матице српске* (март), а у оквиру манифестације *Музеји Србије, десет дана од 10 до 10* иста изложба је гостовала у Галерији слика „Сава Шумановић" у Шиду (мај). Најзначајније гостовање у 2017. години било је гостовање изложбе *Теме и идеје. Српско сликарство 1900–1941.* у Музеју савремене умјетности Републике Српске у Бања Луци, где је одржана и промоција истоимене публикације (април–јун). У оквиру програма отварања Галерије након адаптације приређене су три изложбе: *Поклон-збирка Иванке Ацин*, *Слике пролазног света. Односи француског и српског интимизма* (у сарадњи с Француским институтом у Србији) и гостујућа изложба *Шидијанке Саве Шумановића* Галерије слика „Сава Шумановић" у Шиду. У оквиру јубилеја приређене су и изложбе као резултат научних пројеката: *Димитрије Аврамовић. Сликар европских оквира и српског контекста* (септембар–новембар) и изложба *Арсеније Теодоровић и српска црква у Будиму* (октобар 2017. – јун 2018). У оквиру обележавања јубилеја, публикована је књига *Сто дела Галерије Матице српске* као репрезентативно издање најзначајнијих дела из колекције (октобар). Коначно, реализована је нова стална поставка уметности XX века *Модернизми – континуитети и сучељавања* коју прати водич кроз поставку (децембар). Реализовано је и неколико мањих изложби: изложба Пеђе Ђаковића (септембар), пројекат *Outings* и изложба фотографија француско- корзиканског уметника Жилијена де Казабјанке, са изведбом великог мурала са мотивом слике Стевана Алексића *Анђео мира I* на фасади зграде на Тргу незнаног јунака 1а, као и 21 мањи мурал са мотивима уметничких дела из колекције Галерије на различитим локацијама у граду (август–септембар). У сарадњи с Музејем савремене умјетности Републике Српске из Бања Луке одржана је изложба за слепе и слабовиде *Простор, облик, додир* (новембар 2017. – фебруар 2018). Током 2017. године настављен је едукативни програм за децу *Уметнички времеплов. Личности и догађаји на уметничким делима Галерије Матице српске* који је у првој половини године гостовао у новосадским вртићима, а у другој половини реализован у простору Галерије. Редовно су одржаване креативне радионице са децом суботом, стручна вођења кроз сталну поставку, пратећи програми изложби петком и специјалан програм викендом *170 година, 170 ваших дана, 170 наших прича* у оквиру обележавања јубилеја.

Током 2018. године остварено је 14 изложби (10 у простору Галерије и 4 у другим установама), 4 едукативна програма и 13 публикација. Настављен је циклус изложби „Традиција и савремено стваралаштво" изложбом *(О)гледање*, уметника Милоша Вујановића. Јубилеј 200-годишњице рођења сликара Павла Симића и 170-годишњице настанка слике *Мајска скупштина* обележен је изложбом *Мајска скупштина 1848. – 170 година после.* Као најнеобичнији пројекат 2018. године свакако се истиче изложба *Кроз објектив. Галерија, уметност, публика* – изложба фотографија Предрага Узелца који је у фотографској техници XIX века представио запослене, сараднике Галерије, публику и познате Новосађане. У години која је проглашена годином европског културног наслеђа, кроз изложбу *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске* указано је на европску димензију колекције укрштајући дела из различитих галеријских збирки, међусобно их повезујући појмовима слобода, прогрес, наслеђе и разноликост. Успешна сарадња са Војвођанском банком – OTP група крунисана је изложбом *Одговорно у култури. 100 одабраних дела из уметничке колекције Војвођанске банке.* Година је завршена изложбом *Слике великих формата – сведочанства епоха* као делу сталне поставке у сали Саве Текелије, на којој су представљени најзначајнији српски сликари и њихова дела великих димензија. Велики искорак у програмском смислу остварен је реализацијом међународне изложбе *Перцепције. Жена по мери друштва?* у сарадњи са British Council-ом, кроз коју се сучељена дела савремених британских уметница са дели-

ма из колекције Галерије. У простору Галерије 2018. године реализоване су и две гостујуће изложбе: *Слободно зидарство у Србији* и *Завршна изложба студената Академије уметности у Новом Саду*, а остварено је и неколико гостовања у другим установама: у Патријаршијском двору у Сремским Карловцима гостовала је изложба *Мајска скупштина 1848. – 170 година после*, у Културном центру у Паризу изложба *Слике пролазног света. Односи француског и српског интимизма*, а у Музеју Херцеговине у Требињу изложба дигиталних принтова *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске*. Посебно се истиче заједнички пројекат реализован у сарадњи с Историјским музејом Будимпеште и изложба *Српска саборна црква у Табану. Трагом нестале Српске вароши у Будиму* чију срж чини рестаурирани иконостас Арсенија Теодоровића. Све изложбе су имале пратеће каталоге изложби, а поред њих су објављене и две дечје публикације и неколико посебних подухвата: књига др Владимира Симића *Романови и Срби. Рецепција слике руских владара у уметности XVIII века, Сто дела Галерије Матице српске на енглеском језику* и *Водич сталне поставке XX века на енглеском и немачком језику.* У оквиру редовних програма за децу предшколског узраста припремљен је нови едукативни програм *Моја уметничка авантура. Откривамо Европу кроз уметничка дела* с акцентом на представљању европских градова и њиховог културног наслеђа, а реализоване су и креативне радионице суботом. Такође, поучени искуством са европског пројекта *HearMe* започета су два пројекта за младе *КУЛтура кроз Нови Сад* и *Мала школа музеологије*, захваљујући подршци Фондације „Нови Сад 2021" у оквиру програма *Публика у фокусу.* Поред ових узрасних група, Фондација је подржала посебно креиран програм *Одрастање уз уметност – беба у Галерији* у оквиру којег су бесплатан улаз за родитеље са бебама сваког уторка и концерти класичне музике за бебе једном месечно.

У току 2019. године реализовано је 19 изложби (11 у простору Галерије и 8 у другим установама), 22 публикације, 4 едукативна програма, 5 манифестација, 1 међународну конференцију и 9 промоција публикација из области уметности и културе у издању Галерије и сродних установа. Почетак године обележили су млади и изложба *Млади бирају*, обележавајући тако титулу Новог Сада као Омладинске престонице Европе. Из колекције Галерије приређена је изложба *Збирка примењене уметности Галерије Матице српске* и *Поклон-збирка Саве Степанова*, као и нових аквизиција *Портрети Јоана и Софије Јовановић- Бекеш* и *Соба сећања – портрети из колекције Вујичић*. Годину су свакако обележиле изложбе посвећене стваралаштву двојице уметника који су оставили неизбрисив траг у српској уметности новијег доба: *Ђура Јакшић. Између мита и стварности* (приказана и у Народном музеју у Београду), и изложба *Крачун*. У сарадњи са културним центрима других држава приређене су изложбе: *Сава Шумановић и тајна под куполом* у Културном центру Србије у Паризу, *Портрет једног времена. Фотографије Феликса Надара* у Галерији Матице српске и *Инспирисани Италијом* у Италијанском институту за културу у Београду. Успешна сарадња настављена је и са Музејом савремене умјетности Републике Српске у Бања Луци разменом изложби: *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске* гостовала је у Бања Луци, а у Галерији је приказана изложба *Пунктуми. Збирка иностране умјетности МСУРС*. Сарадња је настављена и са Историјским музејом Будимпеште у којем је успешно завршено представљање изложбе *Српска Саборна црква у Табану. Трагом нестале српске вароши у Будиму* и промовисана истоимена књига објављена на мађарском језику. Изложба дигиталних принтова *Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске* је приказана у Галерији Центра за културу „Градац" у Рашкој, у Мађарској у Дому цивилних заједница у Печују и у Румунији у Седишту Савеза Срба у Темишвару. Све изложбе су биле пропраћене каталозима. Поред тога, приређено је и 6 публикација и брошура за едукативне програме: *Млади бирају, КУЛ-тура кроз*

Нови Сад на српском и енглеском језику, *Моја уметничка авантура* на енглеском и француском језику (*My Art Adventure и Mon aventure artistique*) и *Беба у Галерији. Први кораци уз уметност*. Припремљене су за штампу и монографије и монографске студије: *Ђура Јакшић. Између мита и стварности, Југославија на Венецијанском бијеналу (1938–1990). Стратегија изложбене и културне политике, Слика и моћ. Представе владара у српској визуелној култури XIX и почетком XX века, Чишћење слика и других полихромних површина, Збирка копија Галерије Матице српске,* као и приручник *Музеј за младе? Искуства Галерије Матице српске у реализацији пројекта Мала школа музеологије*. Успешно су завршени програми за младе *КУЛТура кроз Нови Сад, Мала школа музеологије* и програм за особе с инвалидитетом *Уметност и инклузија* реализован у сарадњи са Пер.Арт организацијом у оквиру програма *Публика у фокусу* Фондације „Нови Сад 2021". Подстакнути изузетно позитивним пријемом и реакцијама наставили смо са реализацијом програма *Одрастање уз уметност – беба у Галерији* захваљујући подршци Теленор фондације.

КОНЗЕРВАЦИЈА И РЕСТАУРАЦИЈА

Конзерваторско-рестаураторске активности које се спроводе кроз Сектор заштите Галерије Матице српске усмерене су ка заштити фонда Галерије, али и ка конзервацији и рестаурацији дела других власника, пре свега музеја с којима Галерија има сарадњу, при припреми екпоната за изложбе, као и кроз пројекте заштите српског црквено-уметничког наслеђа у различитим епархијама Српске православне цркве. Такође, Сектор заштите води надзор и бригу и о ликовним делима која се налазе у збирци Матице српске. Поклони и поклон-збирке такође се конзерваторски обрађују у конзерваторској радионици Галерије Матице српске. Тако је у 2016. обрађена поклон-збирка скулптура Радована Ждрала за Матицу српску и Галерију Матице српске, као и израђени постаменти за скулптуре изложене у просторијама Матице српске и Галерије Матице српске. Такође је рестауриран портрет Саве Текелије као значајног великодостојника Матице српске. Конзервиране су и збирке из колекције Таркет, као и поклон збирке Саве Степанова, свака са више десетина радова који су захтевали неку конзерваторску интервенцију.

Конзерваторски радови су били посебно интензивни у оквиру пројекта посвећеног иконама Арсенија Теодоровића из српске цркве у Будиму и у оквиру којег је и током 2016. и 2017. године трајала конзервација 73 иконе из срушене будимнске цркве. То је био пројекат који је обележио вишегодишњи рад конзерваторског одељења Галерије и захтевао ангажовање спољних сарадника.

За значајне изложбе у Галерији Матице српске, дела из фонда Галерије као и других институција су била припремљена за излагање: слике великих формата из гонда Галерије, дела Ђуре Јакшића и дела Теодора Крачуна, како из фонда Галерије, тако и из манастира и цркава из којих су позајмљивана за изложбе.

Поред тога, одељење конзервације континуирано води бригу о добрим условима чувања и излагања уметничких дела, као и пажљивог паковања, транспорта и излагања на изложбама ван зграде Галерије, како у земљи тако и у иностранству.

Посебан допринос одељење конзервације дало је током 2018. године у припреми нове поставке Музеја српске православне епархије будимске у Сентандреји, где су осим конзервације одабраних дела допринели и паковању и преносу експоната из старе у нову зграду музеја, као и постављању нове сталне поставке.

Како је 2019. године почела редовна ревизија уметничког фонда Галерије, Сектор заштите је био ангажован у ревизији свих збирки, учествујући у тимовима с кустосима збирки. Паралелно су додатно повећавани смештајни простори и побољшавани услови чувања. Тако су збирке уметничких дела на папиру (графика и

цртеж) опремљене кошуљицама од безкиселинског папира како би се умањили ефекти природног пропадања материјала.

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА

Галерија је процес дигитализације почела да спроводи још од 2011. године, у току периода 2016–2019 тај процес је настављен. Дигитализација подразумева стално допуњавање и ажурирање базе података, израду дигиталне документације о делима (фотографије) и рад на даљем развоју система. Од 2018. године, Министарство културе је препознало досадашње напоре Галерије Матице српске у области дигитализације уметничког фонда као вредно искуство и именовало Галерију за централну установу дигитализације за Галерије са збиркама у Србији, у процесу стварања јединственог информационог система Србије – ИМУС, са подсистемом за галерије са фондом – ГИМУС. За ове послове Галерија Матице српске комбинује соптвене људске ресурсе и спољне сараднике.

ПОПУЊАВАЊЕ ФОНДА

Активности на попуњавању фонда се спроводе на више начина: поклонима и донацијама, као и откупима уметничких дела. Сумирајући протекли четворогодишњи период, фонд уметничких дела Галерије Матице српске је увећаван по годинама на следећи начин:

У 2016. години није било откупа уметничких дела, јер нису добијена средства од Министарства културе и информисања на позицији за откуп, а збирке Галерије попуњена је поклонима дародаваца (укупно 51 дело), следећих: Вељко Михајловић из Београда (3 дела), Сава Халугина (1 скулптура поклоњена Матици српској), Радован Ждрале (34 скулптуре), Александар вон Вагнер (2 графике), Титко Чаће (3 линореза на папиру) Данило Вуксановића (2 дела – комбинована техника на платну и патинирани гипс), Кристина Ристић (2 комбиноване технике) и четири новогодишње честитке, поклон музеја *Zepter*, сериграфије на папиру Весна Кнежевић (2) и Саша Панчић (2).

Током 2017. године колекција је употпуњена са 171 делом, од чега је 141 распоређено у збирке Галерије Матице српске, а 30 у Збирку Матице српске. Галерија је примила на поклон 132 дела, реализовала 7 поруџбина и 2 откупа. Матица српска примила је на поклон 30 дела насталих у оквиру пројекта „Кошница". Такође, током 2017. године примљен је изузетан историјски дар компаније „Tarkett" д.о.о из Бачке Паланке који броји 83 уметничка дела: 19 српских и руских икона насталих у периоду од XVII до XIX века, 29 дела уметника XX века и, као посебно вредан део целине, 35 слика Петра Лубарде. Захваљујући овој донацији у колецију Галерије стигла су дела Надежде Петровић, Мила Милуновића, Риста Стијовића, Зоре Петровић и Петра Лубарде која су је значајно употпунила. Јубиларна 2017. година била је обележена и многобројним поклонима уметника, колекционара и наследника. Своја дела Галерији су поклонили: Милена Јефтић Ничева Костић, Пеђа Ђаковић, Петар Ћурчић, Емина Чамо Лорбек, Драган Стојков, Боривоје Миросављевић, Вељко Михајловић, Раденко Милак и Роман Урањек. Истовремено дела из својих колекција даровали су Љубо Маринчић, Јован Дејановић, Слободанка Латиновић, Драгослава Меденица рођ. Муановић, Жарки Будовалчев, Моника Брукнер. Уметничка ливница „Станишић" је спонзорски излила две медаље са гипсаних узорака из Галеријске колекције. У оквиру обележавања јубилеја Галерија је на основу одлуке комисије за откуп поручила изливање четири скулптуре. Две скулптуре, радови Јована Солдатовића, *Сликар Милан Коњовић* и Радмиле Граовац, *Акт девојке* постављене су

испред Галерије, а радови Војислава Шикопарије, *Матица српска* и Иванке Ацин, *Лепосава Шелмић*, изложене су у Свечаном салону Лепосаве Шелмић. Такође, израђена су и два уметничка дела симболички везана за историју и јубилеј Галерије Матице српске: плакета с уметничком интерпретацијом представе *Деметра приводи ученика Атени Палади,* насталом на основу алегоријске композиције са фасаде старе зграде Текелијанума у Будимпешти и грб Галерије Матице српске који је у оквиру обнове зграде постављен на фасади. У току припрема за отварање сталне поставке XX века откупљена је из приватног власништва слика Предрага Милосављевића *Кровови* која је нашла своје место у новој сталној поставци „Модернизми – континуитети и сучељавања". Све наведене аквизиције реализоване су захваљујући средствима Министарства културе и информисања Републике Србије. Са жељом да у години јубилеја употпуни своју колекцију, Галерија је откупила и дело *14. октобар 1847*, рад аутора Раденка Милака и Романа Урањека, настало у оквиру изложбе „DATES 1" а инспирисано датумом оснивања Галерије и скулптуром Војислава Шикопарије *Матица српска*. Ово дело откупљено је захваљујући сопственим приходима оствареним од новчаног дела Октобарске награде, донацијама Ротари клуба „Алма Монс", фирме „АДЕКО" и проф. др Мирјане Д. Стефановић из Новог Сада.

Током 2018. године колекција Галерије Матице српске употпуњена је са 79 дела. Од укупног броја пристиглих радова Галерији су поклоњена 72 рада, док је 7 радова откупљено. Треба напоменути да је током 2018. године пристигао изузетан поклон Смиљке Граовац Цветко из Београда, која је поклонила укупно 43 рада својих родитеља, уметника Николе Граовца (21 слика) и Радмиле Граовац (22 скулптуре) и тиме значајно употпунила колекцију Галерије. Примљени су и поклони уметника, колекционара и наследника. Своја дела су поклонили: Вељко Михајловић из Београда, Лазар Марковић, Милош Вујановић, Данило Вуксановић, Предраг Узелац и Бранка Кулић, сви из Новог Сада. Истовремено су дела из својих колекција даровали: Мариа Ралетић Рајичић и Милош Рајичић из Канаде, др Бојан Јовановић из Њујорка и Љиљана Коропановски из Новог Сада. Захваљујући средствима Министарства културе и информисања Републике Србије, откупљено је 7 уметничких дела: два рада Павела Ђурковића, рад Вељка Станојевића, рад Захарије Орфелина и два рада Васе Поморишца.

Током 2019. године колекција Галерије Матице српске је употпуњена са 165 предмета од којих је 161 поклон а 4 су откупи. Примљени су бројни поклони уметника, колекционара и наследника. Захваљујући пристиглом поклону Саве Степанова, ликовног критичара из Новог Сада Галеријска колекција је употпуњена изузетном поклон-збирком од 75 уметничких дела: радовима 57 уметника који су стварали на војвођанском уметничком простору током друге половине XX и почетком XXI века. Дела из својих колекција даровали су: Маријета Вујичић из Будимпеште, Предраг Зумбуловић из Новог Сада, Љуба Маринчић и Иван Чутуковић из Београда. Своја дела су поклонили и уметници: Милена Јефтић Ничева Костић из Београда, Лазар Марковић и Данило Вуксановић из Новог Сада. Средствима Министарства културе и информисања Републике Србије откупљена као и мапа графика и цртежа у кожном повезу из XVIII века. Уметничка ливница „Станишић" из Ченеја поклонила је Галерији одливак у бронзи према гипсаном рељефу Ђорђа Јовановића, „Француска амбасада у Београду". Један примерак рељефа у бронзи поклоњен је Амбасади Републике Француске у Београду.

ВИДЉИВОСТ РАДА ГАЛЕРИЈЕ

Галерија Матице српске као приоритет има повећање броја посетилаца и разнородност група публике, како по интересовањима, тако и по старосној категорији.

Такође, посвећује велику пажњу сарадњи с медијима, организује редовне конференције за новинаре, а у све важнијем сегменту друштвених мрежа има врло живу активност као и иновативне активности које је повезују са млађом публиком као једном од фокус група. Бројеви најбоље показују видљивост Галерије, посете публике и заступљеност у медијима свих врста: интернет презентација Галерије, Фејсбук странице, Твитер, Инстаграм и друге.

У 2016. години Галерију Матице српске је посетило и у програмима учестововало 28.508 посетилаца, а на изложбама приређеним изван Галерије забележено је 6.700 посетилаца, што је укупно 35.208 посетилаца. Међу њима издвајамо посету Њ .К .В принца од Велса и војвоткиње од Корнвола Галерији Матице српске, у оквиру турнеје по Западном Балкану. У складу са значајем гостију, у Галерији су их дочекале Клер Серс, директорка Британског савета за Србију и Западни Балкан и др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије. Приликом посете представљени су им едукативни програми за децу и младе које Галерија реализује на енглеском језику, део сталне поставке XVIII века и активности у области конзервације. Ова посета изазвала је велику пажњу, како домаћих тако и страних медија, те су о посети објављена 272 медијска прилога. Веб-сајт Галерије је редовно ажуриран информацијама о дешавањима у Галерији, а ажуриран је и део сајта на енглеском језику. У току 2016. године регистровано је 91.315 посета сајту, у просеку 250 посета дневно. Број посетилаца током 2016. године је уједначен, али се издвајају јануар (8.172), март (8.332), мај (8.289), октобар (8.038) и новембар (8.112) у којима је регистрован највећи број посета. Укупно је посећено 280.760 страница и забележено 2.438.597 кликова. Поред интернет странице Галерије, врло је добро видљива и праћена Фејсбук страница, која бележи добре резултате и на Гугл претраживачу, постижући на тај начин већу видљивост и лакше проналажење путем интернета. У току 2016. године било је преко 35.000 прегледа. Твитер страница Галерије је редовно ажурирана − објављено је 798 порука (твитова). Од отварања профила до краја 2016. године Галерију Матице српске на Твитеру прати 915 корисника.

Подаци за 2017. годину говоре о одржавању броја посетилаца: број посетилаца у Галерији и ван ње у 2017. години је 28.250, имајући у виду да је зграда Галерије од почетка године до 1. јуна била затворена за посетиоце. О видљивости у медијима говоре подаци агенције „Нинамедија" из Новог Сада: током 2017. године укупно је објављен 1.801 медијски прилог, чему је допринела и изражена активност током обележавања јубилеја 170 година оснивања. Радио-телевизија Војводине је директно преносила свечаност поводом завршетка радова на обнови фасаде, а поводом јубилеја снимила је специјалну документарну емисију о Галерији Матице српске у оквиру серијала „Мати(ца) српска". У току 2017. године на вебсајту Галерије регистровано је 121.632 посета и 2.708.572 кликова на сајт. Профили Галерије на друштвеним мрежама су редовно ажурирани, бележећи стални раст пратилаца, чему су допринели правовремени и занимљиви прилози. Оцена Галерије на Trip Adviser-у такође говори о добром раду Галерије: од 23 коментара, 70 % корисника је Галерију оценило са „Одлично" а 30% са „Врло добро".

Током 2018. године забележен је значајан пораст броја посетилаца: забележена су укупно 56.993 посетиоца у Галерији и ван ње. Према подацима агенције „Ninamedia" из Новог Сада током 2018. године укупно је објављено 2.468 медијских прилога. У сарадњи са Радио-телевизијом Војводине снимљен је играно-документарни филм „Српска историја на платну – Мајска скупштина, 170 година после" поводом јубилеја 170 година Мајске скупштине. Током 2018. године на веб-сајту Галерије регистроване су 149.642 посете и 3.316.829 кликова на сајт. Такође, отворена је Гугл бизнис картица (Гугл Моје предузеће), чиме је омогућена боља видљивост Галерије на Гугл претраживачу и мапама, и израђена је нова виртуелна шетња кроз Галерију Матице српске на српском и енглеском језику, која посетиоцима омогућава да се

виртуелно крећу кроз простор и доживе амбијент као да се стварно налазе у њему. На тај начин отворена је могућност да Галерија Матице српске представи и промовише своју уметничку колекцију далеко широј публици како у земљи тако и у иностранству, што ће резултирати повећањем броја посетилаца и допринети развијању и повећању свести о потреби и неопходности очувања националног културног наслеђа. У прилог томе иде и чињеница да је за само пет месеци, колико виртуелна шетња Галеријом постоји, регистровано преко 60.000 виртуелних посета. Током године сваког месеца су припремане Галеријске вести, које су у форми електронског гласила биле доступне на веб- сајту Галерије, Фејсбук профилу Галерије и путем електронске поште послате колегама, посетиоцима и пријатељима Галерије. Профили Галерије на друштвеним мрежама су редовно ажурирани, са континуираним порастом броја нових пратилаца на друштвеним мрежама. За рубрику „У фокусу" у другој половини године први пут су снимљени и кратки видео-записи који су постављени на Јутјуб канал Галерије. На Трип адвајзеру од 56 приказаних локација у Новом Саду Галерија се налази на 18 месту.

Током 2019. године изложбе број посетилаца је и даље био у значајном порасту: укупан број посетилаца у 2019. години у Галерији и ван ње је 78.302. Према подацима агенције *Ninamedia* током 2019. године укупно је објављено 2.008 медијских прилога. У оквиру редовне активности промоције Галерије Матице српске и њене сталне поставке израђен је нови флајер на српском и енглеском језику, и покренут је циклус тематских вођења с намером да се посетиоцима понуди нова интерпретација и другачије читање сталне поставке указујући на различите теме, друштвене и уметничке феномене, као и на занимљиве, мало познате приче из историје уметности. Поред тога, креирањем нове интерактивне апликације на знаковном језику „Музеј за све" учињен је искорак када је у питању доступност уметничких дела путем савремених технологија особама оштећеног слуха. У поводу приређивања изложбе *Ђура Јакшић. Између мита и стварности* Радио-телевизија Војводине је у сарадњи са Галеријом Матице српске снимила играно-документарни филм „Новосадски дани Ђуре Јакшића". Филм је добио награду „Медијакулт" коју додељује Културни центар Војводине „Милош Црњански" за ТВ емисију из области културе која се тематски односи на културни простор Војводине, а којом се афирмише и подржава креативно ТВ стваралаштво у области културе. Такође, за потребе промоције изложбе *Ђура Јакшић. Између мита и стварности* у сарадњи са Академијом уметности у Новом Саду снимљен је промотивни спот и кратки филм „Моментум" који је на међународном конкурсу *Museums in Short* понео награду за најбољи кратки филм по мишљењу публике. Промовишући изложбу *Млади бирају* на друштвеним мрежама, у фокусу јавности били су тзв. мимови односно фотографије уметничких дела пропраћене шаљивим коментарима средњошколаца. Мимови су највећу пажњу изазвали на Инстаграм профилу Галерије и то су уједно објаве са највећим бројем лајкова и коментара у 2019. години. Током 2019. године на веб-сајту Галерије регистровано је 95.593 посета и 3.144.585 кликова, редовно су ажурирани и унапређивани сви профили Галерије. Рубрика „У фокусу" је у 2019. години била посвећена младима, јер је Нови Сад носио титулу Европске престонице младих.

ЧЛАНСТВО У МЕЂУНАРОДНИМ МУЗЕЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Поред већ устаљених дугогодишњих чланстава у Националном комитету ICOM-а и Форуму словенских култура, током 2019. године Галерија Матице српске је постала члан *Мреже европских музејских организација* (NEMO – Network of European Museum Organizations), независне мреже која је распрострањена у 43 европске земље,

повезујући око 30.000 музеја. Њен главни циљ је повезивање европских музеја и њихових националних организација како би заједно учествовали у културном развоју Европе. Потписивањем декларације о приступању, Галерија Матице српске постала је члан Међународне алијансе уметничких музеја и галерија *Пут свиле* са седиштем у Националном уметничком музеју у Пекингу (Кина) која броји 161 члана (111 кинеских и 50 организација из осталих делова света) умрежених у циљу организације међународних изложби, размене информација, знања, искустава и стручњака, заједничких истраживања, развоја талената из области културног наслеђа, јачања међународне сарадње између музејских организација и подизања свести о комуникацији међу различитим културама.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ У ГАЛЕРИЈИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Поред бројних раније набројаних едукативних активности намењених првенствено деци и младима, Галерија Матице српске се међу музејима у Србији издваја и изузетно живом активношћу у организацији стручних и научних конференција и радионица, које одликује изузетан одабир тема, висок квалитет и међународни карактер. Посећеност конференција је доказ да је оваква делатност потребна и оправдана. У протеклом четворогодишњем периоду су организоване бројне конференције и предавања стручњака из земље и иностранства.

Најзначајнија међународна конференције из области музејске едукације и дигитализације одржана је 2017. године под називом OPEN MUSEUM коју је Галерија организовала у сарадњи са Министарством културе и информисања Републике Србије, Британским саветом, Аустријским културним форумом, уз учешће УНЕСКО-а и Фондације „Нови Сад 2021“ . У оквиру међународне сарадње у години Европског културног наслеђа, 2018. године, одржана је циклус предавања посвећен заштити, излагању, истраживању и промоцији културног наслеђа, које су одржали стручњаци из Института за конзервацију и рестаурацију *Opificio delle Pietre Dure* из Фиренце и Уметничко-историјског музеја из Беча.

У оквиру конзерваторске тематике, у протеклом четворогодишњем периоду одржано је неколико важних тематских конференција и радионица: „Техничка фотографија у конзервацији” уз подршку Аустријског културног форума (2016), „Нови приступ чишћењу слика” (2017, 2018) и посебно запажена међународна конференција „Чишћење: етика, техника и естетика” уз подршку Аустријског културног форума и Италијанског института за културу у Београду (2019).

КЛУБ ПРИЈАТЕЉА

Клуб пријатеља Галерије Матице српске је показао своју вредност сталним повећањем броја чланова. Појединци и институције окупљени у Клубу пријатеља дају сталну подршку раду Галерије у најразличитијим аспектима њеног рада, уједно промовишући идеје донирања и доброчинства на којима је заснована Матица српска. У наставку је дат списак чланова Клуба пријатеља Галерије Матице српске за период од 2016. до 2019. године.

КЛУБ ПРИЈАТЕЉА 2016.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПАТРОНИ

Министарство културе и информисања Републике Србије
Војвођанска банка, а.д., Нови Сад

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОКРОВИТЕЉИ

Секретаријат за културу, јавно информисање
и односе с верским заједницама АП Војводине
Компанија Tarkett, Бачка Паланка

ВЕЛИКИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Градска управа за културу, Нови Сад
Generali осигурање, Београд
Радио-телевизија Војводине, Нови Сад
Eugen Chocolate, Петар Јовановић, Нови Сад
Ротари клуб Нови Сад Alma Mons, Нови Сад
Винарија Quet, Павле и Гордан Башић, Нови Сад
Винарија Salaxia, Александар Тадић, Раковац
Виноград „Хопово", Драган Т. Зарић, Ириг
„Моја вода", Љубомир Пољић, Вршац

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Источнословачки музеј у Кошицама, Словачка
Музеј града Београда
Секретаријат за културу града Београда
Историјски музеј Србије, Београд
Галерија слика „Сава Шумановић", Шид
Уметничко-историјски музеј, Беч, Аустрија
Аустријски културни форум, Београд
Француски институт у Србији | Нови Сад
Британски савет, Београд
Амбасада Републике Србије у Македонији
Македонска академија наука и уметности, Скопље
Академија уметности у Новом Саду
Покрајинski завод за заштиту споменика културе
Српска православна епархија темишварска, Румунија
Национални комитет ICOM-а Србија, Београд
Одсек за педагогију Филозофског факултета, Нови Сад
Предшколска установа „Радосно детињство", Нови Сад
Гимназија „Исидора Секулић", Нови Сад
Центар страних језика Soho, Нови Сад
Вртић „Маштопенд", Нови Сад
Основна школа „Свети Кирило и Методије", Нови Сад
Фондација EXIT, Нови Сад
Maxim&CO, Зоран Шћепановић, Нови Сад
Soho Advertising Solutions, Срђан Поштешин, Нови Сад
НС плакат, Ђорђе Михалачки, Нови Сад
Color Press Group, Роберт Чобан, Нови Сад
Brendon&Brenda™, Нови Сад
Удружење „Ново културно насеље", Нови Сад
Посластичарница „Времеплов", Немања Ковачић, Нови Сад
Радио „Беседа", Нови Сад
Радио „021", Нови Сад
Радио „Планета", Нови Сад

ДОБРОТВОР

Радован Ждрале, вајар и књижевник, Нови Сад

ДАРОДАВЦИ

Марица Радојчић, математичар и уметник, Београд
Велимир Михајловић, графичар, Београд
Никола и Сања Перваз, Нови Сад
Љубо Маринчић, колекционар, Београд
Вишња Николић, графичар и ресторатор, Нови Сад
Радован Јандрић, професор, Академија уметности, Нови Сад
Ђорђе Ђорић, студент мастер студија, Академија уметности, Нови Сад
Сања Жигић, студент мастер студија, Академија уметности, Нови Сад
Леонија Милисављевић, студент мастер студија,
Академија уметности, Нови Сад

ПРИЈАТЕЉИ

Др Љиљана Стошић, научни саветник,
Српска академија наука и уметности, Београд
Др Саша Брајовић, професор, Филозофски факултет, Београд
Др Игор Борозан, доцент, Филозофски факултет, Београд
Др Симона Чупић, професор, Филозофски факултет, Београд
Др Бранко Бешлин, професор, Филозофски факултет, Нови Сад
Др Ђорђе Ђурић, професор, Филозофски факултет, Нови Сад
Др Владимир Гвозден, професор, Филозофски факултет, Нови Сад
Мср Тамара Огњевић, Артис центар, Београд
Мср Милан Милојковић, асистент, Академија уметности, Нови Сад
Горан Влаховић, конзерватор, Библиотека Матице српске, Нови Сад
Мирослав Стајић, новинар, Дневник, Нови Сад
Весна Фаркаш, новинар, РТВ Панонија, Нови Сад

ПРИЈАТЕЉИ ПРОЈЕКТА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ФАСАДЕ

„Техномонтажа", директор Владимир Ђокић, Београд
Neofytor, генерални директор, Зоран Тадић, Нови Сад
Предраг Боговац, адвокат, Нови Сад
Мср Тијана Којић, дипл. правник, Нови Сад
Мр Зоран Суботички, професор, Бечеј
Горан Дујмовић, Нови Сад
Катица Малетин, Нови Сад

КЛУБ ПРИЈАТЕЉА 2017.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПАТРОН

Министарство културе и информисања Републике Србије, Београд
Компанија „Tarkett" д.о.о., Бачка Паланка
Војвођанска банка а.д., Нови Сад

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОКРОВИТЕЉИ

Градска управа за културу, Нови Сад
Радио-телевизија Војводине, Нови Сад

ВЕЛИКИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Универзитет у Новом Саду
Његово преосвештенство Владика Лукијан (Пантелић), Епархија будимска, Сентандреја, Мађарска
Музеј Српске православне епархије будимске, Сентандреја, Мађарска
Покрајински завод за заштиту споменика културе, Петроварадин
Академија уметности у Новом Саду
Француски институт у Србији, Београд – Нови Сад
Аустријски културни форум, Београд
Британски савет, Београд
Generali osiguranje, Нови Сад
Eugen Chocolate, Петар Јовановић, Нови Сад
Винарија Salaxia, Александар Тадић, Раковац
Винарија Quet, Павле и Гордан Башић, Нови Сад

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Народна галерија Словеније, Љубљана
Уметничко-историјски музеј у Бечу, Аустрија
Историјски музеј Будимпеште, Мађарска
Музеј савремене умјетности Републике Српске, Бања Лука
Галерија Српске академије наука и уметности, Београд
Кућа легата, Београд
Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад
Галерија Bel Art, Нови Сад
Галерија слика „Сава Шумановић" у Шиду
Библиотека Матице српске, Нови Сад
Народни музеј у Београду
Музеј града Београда
Црква Ружица на Калемегдану, Београд
Филозофски факултет у Новом Саду – Одсек за педагогију
Ликовна радионица ПУ „Радосно детињство", Нови Сад
Фондација „Нови Сад 2021", Нови Сад
Граверско-печаторезачка радња „Завртаник", Нови Сад
Offset Print, Никола и Сања Перваз, Нови Сад
НС плакат, Ђорђе Михалачки, Нови Сад
SOHO Advertising Solutions d.o.o., Срђан Поштешин, Нови Сад
Maxim &Co, Зоран Шћепановић, Нови Сад
Color Press Group, Роберт Чобан, Нови Сад
Радио „Беседа", Нови Сад
Радио „Планета", Нови Сад

ДОБРОТВОР

Милена Јефтић Ничева Костић, сликар, Београд
Пеђа Ђаковић, сликар, Праг, Република Чешка

ДАРОДАВЦИ

Уметничка ливница „Станишић", Ченеј
Вељко Михајловић, графичар, Београд
Емина Чамо Лорбек, графичар, Нови Сад
Кристина Ристић, сликар, Београд
Јован Дејановић, некадашњи градоначленик Новог Сада, Нови Сад
Боривоје Миросављевић, фотограф, Нови Сад
Љубо Маринчић, колекционар, Београд
Драгослава Меденица рођ. Муановић, машински инжењер, Београд
Др Слободанка Латиновић, офталмолог, Нови Сад

ПРИЈАТЕЉИ

Синиша Бокан, декан Академије уметности у Новом Саду
Др Срђан Радаковић, режисер, професор Академије уметности у Новом Саду
Др Дијана Метлић, историчар уметности, професор Академије уметности у Новом Саду
Др Игор Борозан, историчар уметности, професор Универзитета у Београду
Др Владимир Симић, историчар уметности, професор Универзитета у Београду
Др Симона и Вукашин Чупић, колекционари, Београд
Др Владан и Јелена Челебоновић, Београд
Породица Гаталовић, Београд
Душан Миловановић, колекционар, Београд
Марко Митровић, колекционар, Београд
Маријана Табаковић Перишић, професор, Нови Сад
Милош Танкосић, колекционар, Земун
Daniel Weiss, творац BRICKme методологије, Барселона, Шпанија
Душан Лазар, председник Скупштине станара зграде на Тргу незнаног јунака 1а, Нови Сад
Предраг Мандић, новинар, Печуј, Мађарска
Гордана Нонин, новинар, Нови Сад
Randall Major, преводилац, Нови Сад
Мартин Цандир, фотограф, Нови Сад
Предраг Узелац, фотограф, Нови Сад

ПРИЈАТЕЉИ ПРОЈЕКТА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ФАСАДЕ

Завод за заштиту споменика културе Града Новог Сада
ЈКП „Паркинг сервис", Нови Сад
Никола Мартиновић, архитекта, Нови Сад
Александар Зарин, машински инжењер, Нови Сад
Драго Ј. Прелог, вајар и сликар, Беч, Аустрија

КЛУБ ПРИЈАТЕЉА 2018.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПАТРОНИ

Министарство културе и информисања Републике Србије, Београд
Покрајинска влада, Нови Сад
Војвођанска банка ОТП група, Нови Сад

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОКРОВИТЕЉИ

Градска управа за културу, Нови Сад
Фондација „Нови Сад 2021 – Европска престоница културе"
Радио-телевизија Војводине, Нови Сад
Радио-телевизија Србије, Београд

ВЕЛИКИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Његово преосвештенство господин Василије (Вадић), епископ сремски
Епархија сремска, Сремски Карловци
Његово преосвештенство господин Иринеј (Буловић), епископ бачки
Епархија бачка, Нови Сад
Манастир Кувеждин
Покрајински завод за заштиту споменика културе, Петроварадин
Академија уметности у Новом Саду
British Council у Србији, Београд
Француски институт у Србији, Београд - Нови Сад
Аустријски културни форум, Београд
Generali osiguranje, Нови Сад
Винарија Salaxia, Александар Тадић, Раковац
Винарија Quet, Павле и Гордан Башић, Нови Сад
„Моја вода", Љубомир Пашић, Нови Сад

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Повереника за заштиту равноправности, Београд
Kunsthistorisches Museum, Беч, Аустрија
Opificio delle Pietre Dure, Фиренца, Италија
Fondazione Cassa Di Risparmio Di Perugia, Перуџа, Италија
Budapesti Történeti Múzeum, Будимпешта, Мађарска
Музеј савремене уметности Републике Српске, Бања Лука
Тифлотошки музеј, Загреб, Хрватска
Савез слепих Војводине, Нови Сад
Форум словенских култура, Љубљана, Словенија
Архив Војводине, Нови Сад
Позориште младих, Нови Сад
Пер.Арт организација, Нови Сад
Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад
Галерија ликовне уметности поклон-збирка Рајка Мамузића, Нови Сад
Матица српска, Нови Сад
Библиотека Матице српске, Нови Сад
Средња школа за дизајн „Богдан Шупут", Нови Сад
Ликовна радионица ПУ „Радосно детињство", Нови Сад
Музичка омладина Новог Сада, Нови Сад

Београдска филхармонија, Београд
Факултет техничких наука – Департман за архитектуру и урбанизам, Нови Сад
ЈКП „Паркинг сервис", Нови Сад
Новосадски волонтерски сервис, Нови Сад
Фондација EXIT, Нови Сад
SOHO Advertising Solutions d.o.o., Срђан Поштешин, Нови Сад
Maxim & Co, Зоран Шћепановић, Нови Сад
Color Press Group, Роберт Чобан, Нови Сад
Часопис *Kultura*, Нови Сад
Радио „Беседа", Нови Сад
Радио 021, Нови Сад

ВЕЛИКИ ДОБРОТВОР

Сњежана Грановац-Цветко, преводилац, Београд

ДОБРОТВОРИ

Милош Вујановић, сликар, Нови Сад
Зоран Тадић, генерални директор Neofytos, Нови Сад
Др Мирјана Д. Стефановић, професор, Нови Сад
Никола и Саша Первал, Нови Сад

ДАРОДАВЦИ

Предраг Узелац, фотограф, Нови Сад
Мр Моника Брукнер, антрополог, Нови Сад
Петар Ђурчић, сликар, Нови Сад
Драган Стојков, сликар, Београд
Роман Ураљек, сликар, Трбовље, Словенија
Раденко Милић, сликар, Бања Лука
Лазар Марковић, сликар, Нови Сад
Марија Разетић-Рајичић, дипломата
и Милош Рајичић, дипл. инж. рударства, Онтарио, Канада
Др Бојан Јовановић, професор економије, Њујорк, САД
Мр Данило Вуксановић, сликар и конзерватор, Нови Сад
Љубо Маринчић, колекционар, Београд
Мирослав Гвозденовић, дипл. инж. технологије, Нови Сад
Ротари клуб Alma Mons, Нови Сад

ПРИЈАТЕЉИ

Њ. Е. Денис Кеф, амбасадор Велике Британије у Србији
Др Лидија Мереник, историчар уметности,
професор Универзитета у Београду
Др Владимир Симић, историчар уметности,
професор Универзитета у Београду
Пол Розник, професор, Универзитет у Кардифу, Велика Британија
Адвокатска канцеларија Станивуковић, Нови Сад
Јелена Ковачевић Воргучин, фотограф, Нови Сад
Др Слободанка Латиновић, офталмолог, Нови Сад
Јосип Шосбергер, Нови Сад
Др Дубравка Ђукановић, архитекта, Нови Сад
Др Владимир Сакач, интервиста, Нови Сад
Др Владимир Гвозден, професор, Универзитет у Новом Саду
Јован Гверо, продуцент Студентског културног центра, Нови Сад
Дејан Ненадов, сликар и стрип-цртач, Нови Сад
Ђура Радишић, професор, Нови Сад
Милан Срдић, новинар, Нови Сад
Лидија Ћулибрк, уредница магазина *Lepota i zdravlje*, Нови Сад
Јелена Глушица, новинар, Нови Сад

КЛУБ ПРИЈАТЕЉА 2019.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПАТРОНИ

Министарство културе и информисања Републике Србије, Београд
Покрајинска влада, Нови Сад
Градска управа за културу, Нови Сад
Војвођанска банка ОТП група, Нови Сад
Теленор фондација, Београд

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОКРОВИТЕЉИ

Фондација „Нови Сад 2021 – Европска престоница културе", Нови Сад
Радио-телевизија Војводине, Нови Сад
Радио-телевизија Србије, Београд

ВЕЛИКИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Епархија бачка, Нови Сад
Епархија сремска, Сремски Карловци
Епархија будимска, Сентандреја, Мађарска
Српски црквени музеј, Сентандреја, Мађарска
Академија уметности у Новом Саду
Културни центар Србије у Паризу, Француска
Француски институт у Србији, Београд – Нови Сад
Аустријски културни форум, Београд
British Council, Београд
Generali osiguranje Srbija a.d.o. Beograd, Regionalni centar Vojvodina – Novi Sad
Ротари клуб Нови Сад Alma Mons, Нови Сад
Ceramix Project, Ђорђе Живанов, Нови Сад
Винарија Salaxia, Александар Тадић, Раковац
Винарија Quet, Павле и Горан Башић, Нови Сад
Винарија Verkat, Соња Вркатић, Черевић
Eugen Chocolate, Петар Јовановић, Гложан

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИЈАТЕЉИ

Матица српска, Нови Сад
Библиотека Матице српске, Нови Сад
Народни музеј у Београду
Музеј Српске православне цркве, Београд
Историјски музеј Будимпеште, Мађарска
Национална галерија за фотографију Jeu de Paume, Париз, Француска
Центар за културу, образовање и информисање „Градац", Рашка
Музеј Херцеговине, Требиње, Република Српска
Печујско-бараньско српско удружење, Печуј, Мађарска
Фондација EXIT, Нови Сад
Фондација OPENS 2019, Нови Сад
Катедра за анимацију у инжењерству и Катедра за теорије и интерпретације простора у архитектури и урбанизму, Факултет техничких наука, Нови Сад
РНКЦ „Руски Дом" у Београду
Музичка омладина Новог Сада
Београдска филхармонија, Београд
Пер.Арт организација, Нови Сад
Ликовна радионица ПУ „Радосно детињство", Нови Сад
ПУ „Маштолена", Нови Сад
Studio 360, Горан Бег, Нови Сад
Посластичарница „Времеплов", Немања и Јасмина Ковачић, Нови Сад
Адвокатска канцеларија Станивуковић, Нови Сад
Новосадски волонтерски сервис, Нови Сад
SOHO Advertising Solutions d.o.o., Срђан Поштешин, Нови Сад
Maxim&Co, Зоран Шћепановић, Нови Сад
Coca-Cola HBC Srbija d.o.o., Земун
Color Press Group, Роберт Чобан, Нови Сад
Радио „Беседа", Нови Сад
Радио 021, Нови Сад
Naxi планета радио, Нови Сад

ВЕЛИКИ ДОБРОТВОР

Сава Степанов, ликовни критичар, Нови Сад

ДОБРОТВОРИ

Милена Јефтић Ничева Костић, сликар, Београд
Neofyton, генерални директор Зоран Тадић, Нови Сад
Мирослав Гвозденовић, дипл. инж. технологије, Нови Сад

ДАРОДАВЦИ

Маријета Вујичић, преводилац, књижевник, дипломата и Стојан Вујичић, књижевник и преводилац, Будимпешта, Мађарска
Др Бранка Кулић, историчар уметности, Нови Сад
Мр Данило Вуксановић, академски сликар, Нови Сад
Предраг Зумбуловић, дипл. инж. електротехнике, Нови Сад
Уметничка ливница „Станишић", Ченеј

ПРИЈАТЕЉИ

Др Владимир Симић, историчар уметности, професор Универзитета у Београду
Др Никола Крстовић, историчар уметности, професор Универзитета у Београду
Др Игор Борозан, историчар уметности, професор Универзитета у Београду
Др Мирјана Д. Стефановић, професор, Нови Сад
Др Дубравка Лазић, филмолог, професор Академије уметности Нови Сад
Др Станислав Сретеновић, историчар, Београд
Др Милан Мишић, историчар, Нови Сад
Коста Вуковић, директор Српског црквеног музеја у Сентандреји, Мађарска
Биљана Тимотијевић, историчар уметности, Београд
Гордана Крстић Фај, историчар уметности, Београд
Душанка Михаљ, дипл. инж. технологије и Владимир Михаљ, дипл. инж. рударства, Нови Сад
Александар Обрадовић, директор „ADOC", Београд
Рита Кинка, пијаниста, Нови Сад
Андреј Тишма, уметник, Нови Сад
Лазар Јованов, драмски уметник, Нови Сад
Зоран Кнежев, хроничар, Нови Сад
Звонимир Сантрач, уметник, Вршац
ZAGA KalMar, модни креатор, Нови Сад
Марија Ђорђевић, новинар, *Политика*, Београд
Ивана Тринић, новинар, Новосадска телевизија, Нови Сад
Горица Николин, новинар, Радио 021, Нови Сад
Лука Салапура, главни уредник *Art magazina*, Нови Сад

ЗАПОСЛЕНИ И САРАДНИЦИ

Све активности Галерије Матице српске реализује мали број запослених: 24 на неодређено и 4 на одређено време. Недостатак људских ресурса надокнађује се ангажовањем спољних сарадника, волонтерским радом младих који кроз рад у Галерији стичу неопходно искуство и квалитетну референцу, као и повећаним ангажовањем запослених.

Стручни тим Галерије Матице српске се у протеклом четворогодишњем периоду није значајно мењао, што је по нашем веровању допринело стабилности рада, доброј организацији и уиграним тимовима који реализује комплексне пројекте. На челу институције је у трећем мандату др Тијана Палковљевић Бугарски, музејски саветник, *УПРАВНИК.* Најужи круг око управника чине др Даниела Королија Црквењаков, музејски саветник, *ПОМОЋНИК УПРАВНИКА и координатор за међународну сарадњу и конзерватор-рестауратор*; Ненад Војновић, *СЕКРЕТАР и службеник за јавне набавке;* др Снежана Мишић, музејски саветник, *ПРОГРАМСКИ ДИРЕКТОР и кустос изложби и организатор музејских активности и координатор музејске издавачке делатности;* мр Данило Вуксановић, виши конзерватор, *ПРОГРАМСКИ ДИРЕКТОР и сарадник за изложбени дизајн и конзерватор-рестауратор*, Биљана Ристић, *ОПЕРАТИВНИ ДИРЕКТОР и координатор финасијских и рачуноводствених послова и организатор техничког и инвестиционог одржавања* и мр Лолита Пејовић, *ПОСЛОВНИ СЕКРЕТАР и пројектни координатор, координатор протокола и преводилац*;

Кустоса збирки су четири: мср Мирјана Брмбота, кустос саветник, *ШЕФ СЕКТОРА ЗБИРКИ- КУСТОС ЗБИРКЕ и документариста и координатор за међумузејску сарадњу*; мр Драгојла Живанов, музејски саветник, *КУСТОС ЗБИРКЕ и документариста*; Милена Врбашки, музејски саветник*, КУСТОС ЗБИРКЕ и документариста* и Станислава Јовановић Миндић, *КУСТОС ЗБИРКЕ и документариста.*

Програмске за публику реализују кустоси и сарадници Одељења за програме и презентацију: мср Јелена Огњановић, *МУЗЕЈСКИ ЕДУКАТОР и менаџер за односе са јавношћу и музејски педагог*; Борислав Радановић, *ПРОГРАМЕР и документариста и сарадник графичке обраде текста*; Ивана Растовић, *МУЗЕЈСКИ ЕДУКАТОР и* Јелена Оличков, *САРАДНИК У ПРОТОКОЛУ и продавац.*

Сектор заштите који реализује конзерваторско-рестаураторске активности чине: мср Дарко Деспотовић, виши конзерватор, *ШЕФ СЕКТОРА ЗАШТИТЕ-КОНЗЕРВАТОР- РЕСТАУРАТОР и сарадник за међународну сарадњу*; мр Јелена Јоветић, виши конзерватор, *КОНЗЕРВАТОР-РЕСТАУРАТОР и фотограф-документариста*; Лука Кулић, виши конзерватор, *КОНЗЕРВАТОР-РЕСТАУРАТОР вајар*, Снежана Ердељан, *КОНЗЕРВАТОР- РЕСТАУРАТОР и документариста* и мр Маријета Сидовски, виши конзерватор, *КОНЗЕРВАТОР-РЕСТАУРАТОР.*

У одељењу општих послова су Слађана Лакић, ФИНАНСИЈСКИ – РАЧУНОВОДСТВЕНИ АНАЛИТИЧАР и координатор комерцијалних послова, *као и* Ранкица Зец, *ЕКОНОМ и курир;* Слободан Циганков и Стојан Дејановић, *ЧУВАР и помоћни радник;* Горан Николић, *ПОРТИР,* Нада Крстин и Слободанка Јовановић, *РАДНИЦИ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ – ПОМОЋНИ РАДНИК* и Гојко Зец, *ЧУВАР и помоћни радник.*

У протеклом четворогодишњем периоду у пензију су отишли: Велимирка Билић, финансијски аналитичар и Момир Никић, портир. По основу Споразумног раскида радног односа из Галерије су отишли Дарко Ђорђевић, вајар конзерватор и Зорица Татић, радница за одржавање хигијене.

ЗАКЉУЧАК

Протекли четворогодишњи период за Галерију Матице српске био је обележен важним и значајним догађајима који су били утемељени у стратешким плановима и усмерени ка јединственом циљу постављеном још у годинама професионализације Музеја Матице српске, а то је успостављање Галерије као водеће националне музејске установе која доприноси креирању и очувању националног идентитета кроз дела ликовне уметности.

ФОТО-КОЛАЖ ДОГАЂАЈА 2016.

ФОТО-КОЛАЖ ДОГАЂАЈА 2017.

ФОТО-КОЛАЖ ДОГАЂАЈА 2018.

ФОТО-КОЛАЖ ДОГАЂАЈА 2019.

ИЗВЕШТАЈ О ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ РАДУ ИЗДАВАЧКОГ ЦЕНТРА МАТИЦЕ СРПСКЕ (2016-2019)

Издавачки центар Матице српске (правно лице, са статусом д.о.о.) основан је 12. марта 2007. године с намером да распрострањује књижевство, према замислима Матичиних оснивача, и да наставља традицију Издавачког предузећа Матице српске. Одлуку је донео Управни одбор Матице српске, а потом и њена Скупштина.

Антологијска едиција *Десет векова српске књижевности* главни је пројекат Центра. То је подухват у којем ће бити одабране и објављене најбоље књиге од Светог Саве до нашег доба. Пројекат се остварује у сарадњи с Одбором за изучавање историје књижевности САНУ. Едиција је 2014. године на београдском Сајму књига добила признање за „најдалекосежнији подухват у српском издаваштву", *Златни хит либер* РТС *за издавачки подухват године* (2015) и *Награду за издавачки подухват* Сајма књига у Београду за Десето коло и сто књига Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* 2019. године.

Управни одбор Матице српске, на Трећој седници одржаној 14. новембра 2016. године, за наредни четворогодишњи мандат (2016-2020), именовао је чланове Скупштине ИЦМС у саставу: проф. др Мато Пижурица, председник, члан Управног одбора Матице српске и по положају члан Извршног одбора Матице српске, проф. емеритус др Славко Гордић, члан Управног одбора Матице српске, Селимир Радуловић, управник Библиотеке Матице српске, др Марко Недић, секретар Одбора одељења за књижевност и језик и члан Управног одбора Матице српске, и проф. др Миливој Ненин, стални члан сарадник Матице српске и уредник у *Српском биографском речнику.*

Скупштина ИЦМС, на својим седницама, усвајала је годишње извештаје и програме рада, Четворогодишњи извештај о раду (2012-2015) као и завршне рачуне, уз налаз да ИЦМС послује успешно и остварује оснивачка начела.

Управни одбор Матице српске, на Трећој седници одржаној 14. новембра 2016. године, за наредни четворогодишњи мандат (2016-2020), именовао је чланове Уређивачког одбора Антологијске едиције *Десет векова српке књижевности* у саставу: академик Миро Вуксановић, главни и одговорни уредник, дописни члан САНУ Злата Бојовић, проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Томислав Јовановић, проф. емеритус др Марија Клеут, проф. др Горан Максимовић, др Марко Недић, проф. др Миливој Ненин и проф. др Мирјана Д. Стефановић.

Управни одбор Матице српске, на Трећој седници одржаној 14. новембра 2016. године, за наредни четворогодишњи мандат (2016-2020), именовао је чланове Уредништва Едиције *Матица* у саставу: академик Миро Вуксановић, главни уредник, проф. емеритус др Славко Гордић и проф. др Миливој Ненин.

Управни одбор Матице српске, на Трећој седници одржаној 14. новембра 2016. године, за наредни четворогодишњи мандат (2016-2020), именовао је академика Мира Вуксановића за директора и главног и одговорног уредника ИЦМС.

Библиотека Матице српске је пружала помоћ за несметано обављање послова Издавачког центра, размену књига с установама у иностранству и снабдевање српских центара у свету, уз пуну подршку оснивача – Матице српске.

У оквиру адаптације своје зграде Матица српска је уредила одговарајући простор за ИЦМС а Библиотека обезбедила простор за смештај књига.

ИЦМС је своју делатност у периоду 2016-2019. развијао преко две едиције: Антологијска едиција *Десет векова српске књижевности* и Едиција *Матица*.

АНТОЛОГИЈСКА ЕДИЦИЈА
ДЕСЕТ ВЕКОВА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ИЦМС је досад у Антологијској едицији *Десет векова српске књижевности* објавио 102.000 књига, на 35.000.000 страница, у десет кола. У претходне четири године штампано је 40 књига у тиражу од 1000 примерака по књизи.

Припремљено је за штампу 11 књига једанаестог кола и одабрано 17 наслова за дванаесто и наредна кола.

Уређивачки одбор Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* у периоду 2016-2019. радио је у саставу: академик Миро Вуксановић, главни уредник, академик Злата Бојовић, проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Томислав Јовановић, проф. емеритус др Марија Клеут, проф. др Горан Максимовић, др Марко Недић, проф. др Миливој Ненин и проф. др Мирјана Д. Стефановић (не обавља послове од 19. V 2017), уредници области. Одбор је на седницама доносио одлуке из своје надлежности и обављао послове на објављивању седмог, осмог, деветог и десетог кола, као и на припреми једанаестог кола које излази у пролеће 2020. и припреми дванаестог кола за 2021.

Концепција Едиције, уређивачка начела и наслови 121 књига *прве серије* објављују се у свакој књизи. Истовремено је најављена *друга серија* која је равноправна са првом серијом.

Штампање **седмог кола** Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*, односно књига из 121 одабране за прву серију под бројевима 18, 25, 26, 31, 35, 61, 84, 88, 89 и 91, завршено је у **априлу 2016. године**, у тиражу од 1.000 примерака по књизи. Објављено је десет наслова:

1. *Герасим Зелић, Викентије Ракић, Саво Мркаљ* (бр. 18), приређивачи др Исидора Поповић и Боривој Чалић;
2. *Нићифор Нинковић, Прота Матеја Ненадовић* (бр. 25), приређивач проф. др Милисав Савић;
3. *Сима Милутиновић Сарајлија* (бр. 26), приређивач проф. емеритус др Душан Иванић;
4. *Јаков Игњатовић* (бр. 31), приређивач проф. др Снежана Милосављевић Милић;
5. *Ђура Јакшић* (бр. 35), приређивач проф. др Душко Певуља;
6. *Момчило Настасијевић* (бр. 61), приређивач мр Биљана Мичић;
7. *Миодраг Булатовић* (бр. 84), приређивач академик Миро Вуксановић; предговор академик Матија Бећковић;
8. *Живојин Павловић* (бр. 88), приређивач др Бојан Јовић;
9. *Јован Христић* (бр. 89), приређивач проф. др Бојана Стојановић Пантовић;
10. *Бранко Миљковић* (бр. 91), приређивач проф. др Радивоје Микић.

Укупан обим десет књига седмог кола је 3.400 страница.

Штампање **осмог кола** Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*, односно књига из 121 одабране за прву серију под бројевима 10, 17, 24, 33, 34, 65, 74, 82, 83 и 93, завршено је у **јулу 2017. године**, у тиражу од 1.000 примерака по књизи. Објављено је десет наслова:

1. *Народне приповетке и предања* (бр. 10), приређивач проф. др Снежана Самарџија;
2. *Јеротеј Рачанин, Јован Рајић, Михаило Максимовић* (бр. 17), приређивачи проф. др Томислав Јовановић, мр Драгана Грбић и проф. др Мирјана Д. Стефановић;
3. *Вук Стефановић Караџић* (бр. 24), приређивач проф. емеритус др Марија Клеут;
4. *Стефан Митров Љубиша, Марко Миљанов* (бр. 33), приређивач проф. др Лидија Томић;
5. *Љубомир Ненадовић, Милица Стојадиновић Српкиња* (бр. 34), приређивач Радмила Гикић Петровић;
6. *Оскар Давичо* (бр. 65), приређивач мр Биљана Мичић;
7. *Антоније Исаковић* (бр. 74), приређивач проф. др Владислава Гордић Петковић;
8. *Борислав Пекић* (бр. 82), приређивач проф. др Петар Пијановић;
9. *Борислав Пекић* (бр. 83), приређивач проф. др Петар Пијановић;
10. *Љубомир Симовић* (бр. 93), приређивач Богдан А. Поповић.

Укупан обим десет књига осмог кола је 3.300 страница.

Штампање **деветог кола** Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*, односно књига из 121 одабране за прву серију под бројевима 4, 45, 71 (2 књ.), 79, 92, 99, 116 (2 књ.) и 118 завршено је у **јуну 2018. године**, у тиражу од 1.000 примерака по књизи. Објављено је десет наслова:

1. *Димитрије Кантакузин, Константин Михаиловић из Острвице, Пајсије, Арсеније III Црнојевић* (бр. 4), приређивач проф. др Томислав Јовановић;
2. *Јелена Димитријевић, Владан Ђорђевић* (бр. 45), приређивачи др Слободанка Пековић и др Љиљана Костић;
3. *Добрица Ћосић (I)* (бр. 71), приређивач проф. др Милан Радуловић;
4. *Добрица Ћосић (II)* (бр. 71), приређивач проф. др Милан Радуловић;
5. *Миодраг Павловић* (бр. 79), приређивач проф. др Ђорђе Деспић;
6. *Данило Киш* (бр. 92), приређивач проф. др Михајло Пантић;
7. *Мирослав Јосић Вишњић* (бр. 99), приређивач проф. др Радивоје Микић;
8. *Антологија књижевности за децу (I)* (бр. 116), приређивач проф. др Зорана Опачић;
9. *Антологија књижевности за децу (II)* (бр. 116), приређивач проф. др Зорана Опачић;
10. *Књига Божидара Кнежевића* (бр. 118), проф. др Саша Радојчић.

Укупан обим десет књига деветог кола је 3.314 страница.

Штампање **десетог кола** Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*, односно књига одабраних за прву серију под бројевима 19, 23, 27, 37, 39, 78, 81, 100, 115 и 119 завршено је у **мају 2019. године**, у тиражу од 1.000 примерака по књизи. Објављено је десет наслова:

1. *Александар Пишчевић, Сава Текелија, Анка Обреновић* (бр. 19), приређивач проф. емеритус др Марија Клеут и Радмила Гикић Петровић;
2. *Павле Соларић, Јован Дошеновић, Јован Пачић* (бр. 23), приређивач проф. емеритус др Душан Иванић;
3. *Јован Хаџић, Јован Суботић, Василије Суботић* (бр. 27), приређивач проф. др Зорица Несторовић;

4. *Лазар Комарчић, Пера Тодоровић* (бр. 37), приређивач др Љиљана Костић;
5. *Милован Глишић, Радоје Домановић* (бр. 39), приређивач проф. др Горан Максимовић;
6. *Радомир Константиновић* (бр. 78), приређивач Радивој Цветићанин;
7. *Милорад Павић* (бр. 81), приређивач др Јелена Марићевић;
8. *Новица Тадић* (бр. 100), приређивач Селимир Радуловић;
9. *Знакови поред пута Иве Андрића* (бр. 115), приређивач проф. емеритус др Славко Гордић;
10. *Књига Анице Савић Ребац* (бр. 119), приређивач проф. др Саша Радојчић.

Укупан обим десет књига десетог кола је 3.354 страница.

У свакој књизи су штампана уредничка начела и сви одабрани наслови (121 за прву серију и 40 за другу серију). За објављене књиге су дата имена приређивача и године издања. У *Десетом колу* први пут су објављени наслови за први део друге серије. То су књиге писаца који су рођени пре 1930. и чије је дело завршено, и то:

122. Иво Војновић
123. Алекса Шантић
124. Милета Јакшић, Сима Пандуровић
125. Иво Ћипико, Исак Самоковлија
126. Анђелко Крстић, Боривоје Јевтић
127. Светислав Стефановић, Ранко Младеновић
128. Светозар Ћоровић
129. Милан Ракић
130. Даница Марковић, Милица Јанковић
131. Григорије Божовић
132. Владислав Петковић Дис
133. Тодор Манојловић, Десимир Благојевић
134. Милутин Ускоковић
135. Вељко Милићевић
136. Милутин Бојић
137. Жарко Васиљевић, Душан Васиљев
138. Миодраг Борисављевић, Момчило Миланков
139. Милан Кашанин
140. Станислав Краков, Бранимир Ћосић
141. Александар Вучо, Душан Матић
142. Раде Драинац, Љубиша Јоцић
143. Душан Ђуровић, Милка Жицина
144. Милан Дединац, Марко Ристић
145. Ристо Ратковић, Ћамил Сијарић
146. Радован Зоговић, Душан Костић
147. Скендер Куленовић
148. Григор Витез, Драган Лукић
149. Александар Лесо Ивановић, Павле Поповић
150. Јара Рибникар, Младен Ољача
151. Ерих Кош
152. Танасије Младеновић, Слободан Марковић
153. Војин Јелић
154. Слободан Џунић
155. Арсен Диклић
156. Борислав Михајловић Михиз

157. Воја Чолановић
158. Бранко В. Радичевић
159. Данило Николић
160. Мирослав Поповић
161. Данко Поповић, Војислав Лубарда

Планирано је да се у Петнаестом колу објаве имена писаца за други део друге серије.

За **једанаесто коло** Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* одабрано је једанаест књига које се припремају за објављивање у **пролеће 2020. године**:

1. *Марин Држић* (бр. 11), приређивач академик Злата Бојовић;
2. *Драгослав Михаиловић I* (бр. 85), приређивач проф. др Радивоје Микић;
3. *Драгослав Михаиловић II* (бр. 85), приређивач проф. др Радивоје Микић;
4. *Матија Бећковић* (бр. 98), приређивач дописни члан САНУ Јован Делић;
5. *Књига о Лази Костићу* Станислава Винавера (бр. 114), приређивач проф. др Миливој Ненин;
6. *Антологија грађанске поезије* (бр. 120), приређивач проф. емеритус др Марија Клеут;
7. *Григорије Божовић* (бр. 131), приређивач мср Марија Благојевић;
8. *Тодор Манојловић, Десимир Благојевић* (бр. 133), приређивач др Бојана Поповић;
9. *Милутин Ускоковић* (бр. 134), приређивач проф. др Горан Максимовић;
10. *Вељко Милићевић* (бр. 135), приређивач мр Биљана Мичић;
11. *Милутин Бојић* (бр. 136), приређивач др Александар Пејчић.

Исплаћена су ауторска права за све књиге у складу са Законом о ауторским правима.

За **дванаесто и наредна кола** (2021. и даље) припремаћемо следећих деветнаест књига:

1. *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (бр. 16), приређивач проф. др Зорица Несторовић;
2. *Станислав Винавер* (бр. 49), приређивач др Жељка Пржуљ;
3. *Александар Тишма* (бр. 75), приређивач др Срђан Орсић;
4. *Светлана Велмар-Јанковић* (бр. 90), приређивач проф. др Радивоје Микић;
5. *Борислав Радовић* (бр. 94), приређивач проф. др Александар Јовановић;
6. *Мирко Ковач* (бр. 96), приређивач проф. др Стојан Ђорђић;
7. *Љубивоје Ршумовић* (бр. 97), приређивач проф. др Зорана Опачић;
8. *Милосав Тешић* (бр. 101), приређивач др Драган Хамовић;
9. *Душан Ковачевић* (бр. 102), приређивач проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић;
10. *Сведочења Добрице Ћосића* (бр. 121), приређивач др Ана Ћосић Вукић;
11. *Алекса Шантић* (бр. 123), приређивач др Катарина Вучић;
12. *Милета Јакшић, Сима Пандуровић* (бр. 124), приређивачи проф. др Зорица Хаџић и др Сања Париповић Крчмар;
13. *Светозар Ћоровић* (бр. 128), приређивач проф. др Душко Певуља;
14. *Милан Ракић* (бр. 129), приређивач проф. др Ђорђе Деспић;
15. *Владислав Петковић Дис* (бр. 132), приређивач проф. др Соња Веселиновић;

16. *Милан Кашанин* (бр. 139), приређивач проф. др Зорица Хаџић;
17. *Станислав Краков, Бранимир Ћосић* (бр. 140), приређивач проф. др Валентина Хамовић;
18. *Раде Драинац, Љубиша Јоцић* (бр. 142), приређивач мср Милена Кулић;
19. *Борислав Михајловић Михиз* (бр. 156), приређивач др Бојана Поповић.

Антологијску едицију *Десет векова српске књижевности* редовно помажу Министарство културе (кроз откуп књига и са позиције за капитална издања) и Покрајински секретаријат за културу и информисање. Град Нови Сад је помогао седмо, осмо, девето и десето коло Едиције.

Библиотека Матице српске од првог кола Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*, захваљујући наменским средствима Министарства културе и богатој сарадњи с великим бројем сродних установа, преузела је да разменом и поклоном сваке године снабдева своје партнере у иностранству и српске установе у другим земљама, Црној Гори и Републици Српској.

ЕДИЦИЈА *МАТИЦА*

У Едицији *Матица* је досад објављено укупно 18 књига.

Уредништво Едиције *Матица* ради у саставу: академик Миро Вуксановић, главни уредник, проф. емеритус др Славко Гордић и проф. др Миливој Ненин.

Уредници Едиције *Матица* су раније упутили позиве писцима: академику Милосаву Тешићу, Радовану Белом Марковићу и академику Душану Ковачевићу. Упућени позиви нису временски ограничени.

Уредништво у протекле четири године, по упућеним позивима, није примило нове рукописе књига.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

У Коларчевој задужбини у Београду 5. маја 2016. представљено је седмо коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су уредници проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Миливој Ненин, др Марко Недић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

О издањима ИЦМС објављени су повољни прикази у часописима и листовима, на телевизијским и радио програмима (*Зборник Матице српске за књижевност и језик*, *Прилози за књижевност и језик*, *НИН, Политика, Новости, Дневник*, РТС, РТВ и други, а Радио Београд 2 по седми пут посветио је Едицији своју двосатну емисију „У првих пет”). У интервјуима за медије уредници су говорили о значају Антологије за српску културу. Антологија је приказана на трибинама у Београду, Сенти, Подгорици, Бачкој Паланци, Ваљеву и другим градовима.

У Херцег Новом 11. августа 2016. на *Тргу од ћирилице* представљена је Антологијска едиција *Десет векова српске књижевности*. Говорили су проф. др Драго Перовић, председник Матице српске – Друштва чланова и пријатеља у Црној Гори и главни уредник академик Миро Вуксановић.

Матица српска обезбедила је да књиге ИЦМС буду на сајмовима књига. На Сајму књига у Београду, 27. октобра 2016. свечано је приказано седмо коло и цела Антологија. Говорили су уредник проф. емеритус др Славко Гордић, проф. др Радивоје Микић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

ИЦМС измирује све своје финансијске обавезе у 2016. и послује успешно.

У Коларчевој задужбини у Београду 4. маја 2017. представљено је осмо коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су уредник др Марко Недић, проф. др Радивоје Микић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

У свечаној сали Матице српске 2. јуна 2017. представљено је осмо коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица, уредници проф. емеритус др Марија Клеут, проф. емеритус др Славко Гордић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

Едиција *Десет векова српске књижевности* и књига Љубомира Симовића приказане су 5. децембра 2017. у Свечаној сали САНУ, а говорили су академик Владимир С. Костић, председник САНУ, академик Миро Вуксановић, проф. др Радивоје Микић и Богдан А. Поповић. Стихове је казивао академик Љубомир Симовић.

Осмо коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* је било приказано на сајмовима књига у Лајпцигу, Москви, Пекингу и Франкфурту, у организацији Министарства културе и информисања.

О издањима ИЦМС објављени су повољни прикази у часописима и листовима, на телевизијским и радио програмима (*Политика, Новости, Дневник*, *Глас Српске*, РТС, РТВ и други, а Радио Београд 2 по осми пут посветио је Едицији своју двосатну емисију „У првих пет"). У интервјуима за медије уредници су говорили о значају Антологије за српску културу. Антологија је приказана на трибинама у Београду, Нишу, Херцег Новом, Требињу и другим градовима.

ИЦМС измирује све своје финансијске обавезе у 2017. и послује успешно.

У Коларчевој задужбини у Београду 15. маја 2018. представљено је девето коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су проф. др Ирена Шпадијер, проф. др Александар Јовановић, уредник др Марко Недић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

У свечаној сали Матице српске 6. јуна 2018. представљено је девето коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Јован Љуштановић, уредник проф. емеритус др Славко Гордић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

Едиција је приказана на 63. Међународном сајму књига у Београду 26. октобра 2018, а говорили су академик Миро Вуксановић, др Марко Недић и проф. др Петар Пијановић. Разговор је водила др Маја Радонић.

О издањима ИЦМС објављени су повољни прикази у часописима и листовима, на телевизијским и радио програмима (*Летопис Матице српске,* Матичин *Зборник за књижевност и језик, Прилози за историју књижевности, Политика, Новости, Дневник*, *Глас Српске*, РТС, РТВ и други, а Радио Београд 2 по девети пут посветио је Едицији своју двосатну емисију „У првих пет"). У интервјуима за медије уредници су говорили о значају Антологије за српску културу. Антологија је приказана на трибинама у Београду, Херцег Новом, Будви, Сомбору, Суботици и другим градовима.

ИЦМС измирује све своје финансијске обавезе у 2018. и послује успешно.

У Коларчевој задужбини у Београду 9. маја 2019. представљено је десето коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су академик Матија Бећковић, др Јован Делић, др Марко Недић, Зорица Несторовић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

У свечаној сали Матице српске 30. маја 2019. представљено је десето коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Говорили су председник Матице српске проф. др Драган Станић, покрајински секретар за културу Драгана

Милошевић, председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица, уредник проф. емеритус др Марија Клеут, уредник проф. емеритус др Славко Гордић и главни уредник академик Миро Вуксановић.

Едиција је приказана на 64. Међународном сајму књига у Београду 22. октобра 2019, а говорили су академик Миро Вуксановић и др Марко Недић.

Издавачки центар Матице српске је добио Награду за издавачки подухват године на сајму књига 24. октобра 2019, за десето коло Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*.

Главни уредник је на позив организатора о Едицији *Десет векова српске књижевности* говорио на Трибини *Ћирилицом* у Будви, у Српском центру „Свети Сава“ у Суботици, на Дан Библиотеке у Белој Цркви и другим местима. Дао је и неколико интервјуа за новине, радио и ТВ.

О издањима ИЦМС објављени су повољни прикази у часописима и листовима, на телевизијским и радио програмима (*Летопис Матице српске,* Матичин *Зборник за књижевност и језик, Прилози за историју књижевности, Политика, Новости, Дневник*, *Глас Српске*, РТС, РТВ и други, а Радио Београд 2 по десети пут посветио је Едицији своју двосатну емисију „У првих пет”). У интервјуима за медије уредници су говорили о значају Антологије за српску културу.

ИЦМС измирује све своје финансијске обавезе у 2019. и послује успешно.

Настављена је сарадња са „Bookbridge” д.о.о. на основу уговора о дистрибуцији и сарадња на основу уговора са књижарама: „Соларис”, „Stylos”, „Велика мала књига”, „Великошколска”, Књижарском задругом „Љубитељи књиге” и СЗТР Комисионом „Гера” д.о.о. из Новог Сада, као и са књижарама „Александар Белић”, „Данило Киш” и „Геца Кон” из Београда.

У Библиотеци се, о трошку ИЦМС, хонорарно обављају техничке, коректорске, лекторске и остале припреме за штампу, руковођење, пласман и вођење архиве ИЦМС. Тираж издања Едиције *Десет векова српске књижевности* смештен је у магацину Библиотеке. Матица српска пружа помоћ ИЦМС у вођењу рачуноводства, наступима на сајмовима књига, промоцијама и другим пословима. Административне, лекторске, коректорске, техничке и друге послове уз скромне накнаде, ван радног времена, обављали су запослени у Матици српској и Библиотеци Матице српске: мр Јелица Грбић, заменик директора, Бојана Јањушевић, Ерика Рутаји, Данилка Одаџин, Милена Марковић, Вукица Туцаков, Светлана Макарић, и Славица Лазић.

Министарство културе је за библиотеке у Србији у периоду 2016-2019. године откупило од ИЦМС 9.580 књига.

У периоду 2016-2019 укупно је продато 10.983 књиге. То је са подршком из буџета, омогућило редовно објављивање Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности*. Највише књига су узели стални претплатници.

Распродате су књиге из првог и другог кола.

Овај Извештај је сачињен на основу годишњих извештаја које је усвајала Скупштина ИЦМС на својим седницама. Четворогодишњи извештај о раду усвојила је Скупштина ИЦМС, 24. јануара 2020. године.

IN MEMORIAM

ЈАНОШ БАЊАИ
(1939–2016)

Професора Јаноша Бањаија, дописног члана САНУ, упознао сам у јесен 1998. године, на пријему у Мађарској амбасади у Београду. Одавао је утисак љубазног, али суздржаног, ћутљивог господина старог кова. Као студент друге године Филолошког факултета у Београду, тада још нисам слутио да ће нас само две године касније судбина повезати у стручном смислу, те да ћу се управо у Београду, сваке недеље, тачније сваке среде, састајати са њим, да ћемо се договарати и консултовати о многим стручним питањима, и да ће ми он касније постати ментор при изради магистарског рада и докторске дисертације. И, што је још важније, да ће ми постати учитељ, поуздани водич не само у хунгаролошким питањима већ и уопште у књижевности, да ће снажно утицати на моје виђење литературе.

Јанош Бањаи је управљање Катедром за хунгарологију на београдском Филолошком факултету преузео у јесен 2000. године, након што је оснивач Катедре, проф. др Сава Бабић, отишао у пензију. Будући да је држао предавања из основних предмета (Увод у хунгарологију, Почеци мађарске књижевности), мени, као студенту четврте године, није формално предавао. Никада са њим, дакле, нисам успоставио класичан однос професор–студент, никад ме није формално испитивао. Па ипак, колико год да сам се сваке среде радовао сусретима са професором, толико сам се тих сусрета и прибојавао. Ти сусрети средом су, наиме, били нека врста испита, не толико стручног, колико људског испита, нека врста теста читалачке и истраживачке марљивости. Премда он то никад није директно захтевао, осећао сам потребу да сваке среде морам да положим рачуне професору о читалачким искуствима од протекле недеље, о својим евентуалним истраживачким плановима и замислима. Упркос великом ауторитету и финој, академској дистанци коју је према свима, па и према нама, својим београдским студентима гајио, одмах нас је прихватио као равноправне саговорнике, па чак и као партнере у каткад жучним књижевним расправама. И, што је такође веома важно, био је један од оних ретких универзитетских професора којима је мађарски матерњи језик, али који разумеју разлику између оних студената који мађарски језик већ говоре и оних који су тек почели да га уче. Његово изврсно знање српског језика, широко образовање и одлично познавање српске књижевности и културе били су свакако од велике помоћи и њему и његовим српским студентима.

Моје млађе колеге, којима је и формално предавао, рекли су ми да је професору Бањаију било изузетно важно да види да његови студенти нису тек набубали градиво, већ да га заиста и разумеју, да су стекли увид у историјске, културне и књижевне паралеле двају народа. А изнад свега је ценио самостално мишљење и став, као и храброст да те ставове јавно и самоуверено износимо. Самоуверено, али не и надмено, не и некритички, не и без свести о границама властитог знања. Он је ту сократовску вештину спознаје властитих ограничења развио до мајсторства,

изградивши један особен, непоновљиво елегантан књижевни, људски и животни стил и тог се стила доследно придржавао.

У разговорима, на предавањима, у расправама, одавао је утисак ћутљивог учитеља, увек усмереног на суштину. Ту своју специфичну, знаковиту ћутљивост контрапунктирао је љубазношћу, финим хумором, дозираном иронијом и самоиронијом. Можда и захваљујући томе, повремена дуготрајна ћутања у друштву професора Бањаија нису била непријатна, напротив. Дуге реченице, сложене, али гвозденом логиком поткрепљене мисли чувао је за своје текстове, студије, реферате и критике које је невероватно марљиво писао; преко тих текстова могли смо да упознамо оног другог Јаноша Бањаија, неуморног књижевног критичара и, како је о себи једном приликом са благом иронијом приметио, „фанатичног читаоца". Читаоца префињеног укуса који је готово увек писао само о оним књигама које је сматрао вредним читања. Поред мађарске књижевности, изузетно је добро познавао и српску књижевност, пратио је и актуелну домаћу књижевну продукцију. О делима савремених српских писаца Бањаи је често писао из особеног, необичног угла, што се неким његовим српским савременицима допадало, чак и онда кад критика није била нужно позитивна. Тако је Александар Тишма у свом *Дневнику*, након што је подуже (у оригиналу) цитирао одломак ис Бањаијеве критике једне своје књиге (*Школа безбожништва*), забележио следеће: „Ово је прва права критика моје прозе, и зато прва коју сам читао са истинским интересовањем, без оне мешавине усхићења и стида која ме прати док иначе читам о својим стварима." У тој својој отворености према југословенској и српској култури, Бањаи је ишао стопама својих колега и учитеља, Имреа Борија и Иштвана Селија. Знао је да би затварање у себе и гетоизација значили крај књижевности и културе војвођанских Мађара. Знао је и на читавом низу примера доказао да је много дела мађарских аутора из Војводине написано не само под утицајем светских и мађарских књижевних класика, већ да у себи, да парафразирам Данила Киша, носе гене ауторових јужнословенских лектира.

У педагошком смислу, осим што је своје огромно знање несебично делио са студентима и млађим колегама, научио нас је још многим важним стварима. Властитим стилом живота подстицао је и друге у свом окружењу на рад, упозоравао их да буду скромни и понизни. Али не понизни пред којекаквим измишљеним, самопрокламованим академским и иним ауторитетима који, нажалост, имају формалну моћ, већ понизни пред величином литературе, пред доказаном уметничком величином старих мајстора. И зато ће у овом нашем инстант-свету, површном и егоистичном, његово одсуство, слутим, бити још болније.

Марко Чудић

IN MEMORIAM

СВЕТОЗАР КОЉЕВИЋ
(1930–2016)

Светозар Кољевић, рођен 9. септембра 1930. године, у Бањалуци, оставио је значајну научну заоставштину као српски академик, професор енглеске књижевности, компаратиста, есејиста и књижевни критичар, преводилац и члан АНУРС. Студирао је енглески језик и књижевност и југословенску књижевност на универзитетима у Загребу и Београду, гдје је дипломирао 1954. године. Стекао је магистратуру из енглеске књижевности на Универзитету у Кембрицу 1957. године, под менторством познатог историчара енглеске књижевности Дејвида Дејчиза. Докторирао је на Филозофском факултету у Загребу 1959. године.

Универзитетску каријеру отпочео је на Филозофском факултету у Сарајеву 1958. године, гдје је промовисан у звање редовни професор 1971. године и гдје је предавао све до 1992. године. Ратни вихор довео га је у Нови Сад, гдје је наставио да предаје на Филозофском факултету све до 1995. године када одлази у пензију. Наставио је да предаје енглеску књижевност као гостујући професор на Филозофском факултету у Никшићу, Бањалуци и Српском Сарајеву.

Светозар Кољевић, као истакнути гостујући професор, држао је веома запажена предавања на познатим универзитетима, не само на простору бивше Југославије (Београд, Загреб, Љубљана, Нови Сад), већ у Британији (Оксфорд, Лондон, Бирмингем, Шефилд, Глазгов, Ланкестер), Америци (Харвард, Принстон, Хоуп колиџ, Беркли...) и диљем „белог света", како би он то у шали рекао (Сеул). Предавао је енглеску и компаративну књижевност и на постдипломским студијама школске 1963/1964. на Универзитету Индијана.

Генерације и генерације студената на поменутим просторима памте професора Светозара Кољевића по изузетној виспреености, по снажним, интелектуално провокативним и често веома драмски узбудљивим анализама књижевних и културолошких тема које је храбро отварао и смјештао у компаративни контекст. Памтиће га, прије свега, по изванредном познавању енглеске и компаративне (српске) књижевности, али и по ријеткосмислу за хумор, старинском господству и отмености. Његов педагошки приступ, заснован на дубокој хуманости и изузетно коректном односу према студентима који су долазили на његове часове са узбуђењем, увијек очекујући још један нови план на коме су могли градити своје ставове, развијати сензибилитет за књижевне и културолошке теме, остао је као риједак примјер и модел многим генерацијама које га слиједе.

Овакав доживљај стручног, педагошког, креативног и хуманог имали су и студенти Филозофског факултета у Никшићу којима је професор Светозар Кољевић посветио неколико година свог преданог рада. Стицај околности одлучио је да га ја позовем, као једног од најугледнијих професора енглеске књижевности, да буде гостујући професор у Црној Гори, што је он тада (1995) са задовољством прихватио. На моје питање: „Да ли бисте нам дошли на Филозофски факултет као

гостујући професор", одговорио је: „Врло радо, ако ме позовете!" Услиједио је и званични позив, који су пратиле године посвећених предавања професора Кољевића, а које су оставиле неизбрисив траг на Катедру за енглески језик и књижевност.

Гостовање професора Светозара Кољевића на Филозофском факултету у Никшићу била је изузетна прилика не само за студенте већ и за многе од нас, његове колеге, да са њим подијелимо понеки радосни тренутак, било поводом објављивања књиге, или пак одласка на неку конференцију. Знали смо и да подијелимо и понеки тренутак бола: када нам се земља распадала, породице напуштале своје домове, заједнички „духовни, породични и културни простор", како је знао да каже. Подијелили смо и бол због бомбардовања некада нам заједничке земље и морали смо да због првих бомби бачених на Подгорицу одложимо промоцију превода његове књиге *Постање епа* (*The Epic in the Making*), која је објављена 1980. године у Енглеској. Када се промоција коначно догодила у Модерној галерији, прво запажање професора Светозара Кољевића било је да није лако говорити у простору у коме си окружен сликама савремене њемачке графике у тренутку док нас свјежа сјећања подсјећају на тек окончано бомбардовање и толико изгубљених живота.

Светозар Кољевић није био само посвећени и надахнути професор ријетког дара. Истраживао је путеве књижевности и оставио нам је у насљеђе 22 изузетне књиге (*Тријумф интелигенције*, *Хумор и миш*, *Вавилонски изазови*, *Енглески песници двадесетог века*, *Енглески романсијери двадесетог века*) и на стотине научних чланака из енглеске и компаративне књижевности. Многе од ових студија добиле су заслужене награде. Дио бола који је однио са собом односи се и на његов приређивачки подухват *Модерна српска проза* у 25 књига, чији је рукопис 1992. године предат сарајевској „Свјетлости", а који због рата у БиХ никада није објављен.

Професора Светозара Кољевића дуго ће памтити његови студенти и колеге. Понекад ће поменути и одјеке бола у својим душама и његове колеге – академици на вијест о његовом одласку. Одјекиваће ријеци Матије Бећковића да му се наслов Кољевићеве књиге *Тријумф интелигенције* чинио као најбоља формулација за њега самога. Ријечи Љубомира Симовића под 949 сјећање на дјело Светозара Кољевића које „представља велику раскрсницу, на којој се укрштају и развијају два магистрална тока: англосаксонске и српске књижевне теме". Миро Вуксановић подсјећаће да ће проћи много времена прије него што будемо имали интелектуалца као Кољевића, јер је, између осталог, слао „у велики језик истину колико је наша литература и била и остала моћна".

Ипак, најдубљи и најтрајнији траг утиснуо се у душама његових потомака, који ће дуго чувати сјећања на драгог им оца, дједу… И можда ће се понекад подсјетити ријечи Рајка Петрова Нога изговорених у опроштајном говору на гробу професора и академика Светозара Кољевића: „Један по један отходе господа".

Радојка Вукчевић

IN MEMORIAM

МИРОСЛАВ ТИМОТИЈЕВИЋ
(1950–2016)

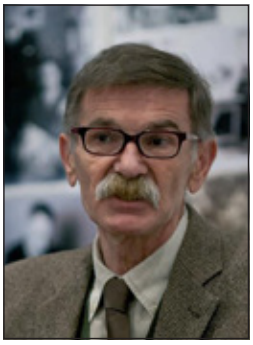

Током 2016. године напустио нас је још један великан – проф. др Мирослав Тимотијевић, угледни историчар уметности и истраживач српског уметничког и културног наслеђа. Професионалну каријеру је започео као кустос у Одсеку за дрво и стилски намештај у Музеју примењене уметности у Београду где је био запослен до 1991, а потом је прешао на Филозофски факултет и као предавач провео остатак радног века. Магистрирао је 1989. на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду на теми *Теодор Илић Чешљар (1746–1793)*, а докторирао 1993. са дисертацијом *Српско барокно сликарство*, коју је 1996. објавила Матица српска. Већ је својим првим објављеним радовима најавио усмереност као проучавању српске уметности новог века, а током двадесет и пет година рада објавио је више књига, значајан број студија и чланака у водећим националним часописима, те учествовао на низу научних скупова у земљи и иностранству.

Изучавајући религиозну уметност Срба у Хабзбуршкој монархији, обилазио је цркве и манастире по Војводини и у окружењу, из чега су касније произлазили плодни резултати у виду монографија, као што су *Црква светог Георгија у Темишвару* (1996) и *Манастир Крушедол* (2008). Отворени и широки дух, али и огромна посвећеност и велика лична одрицања, омогућили су му да се с лакоћом креће између кривудавих граница хуманистичких дисциплина. Као јавни радник сматрао је својом обавезом да непрекидно напредује, осваја нова знања и нова поља истраживања, те да на тај начин помаже и олакшава рад студентима и сарадницима. Сматрао је да су истрајност и континуитет у раду основни предуслови за остварење било којег циља, иако од других није захтевао самодисциплину какву је у научном смислу одредио себи. Врхунским резултатима је стекао јавно признање па је током времена обављао највише стручне и управљачке функције: био је шеф Катедре за историју уметности новог века на Филозофском факултету, управник Института за историју уметности, председник Друштва историчара уметности, секретар Одељења за ликовне уметности Матице српске, а затим и члан Управног одбора и Савета Матице српске. Лична и научна интересовања су га повезала и са Галеријом Матице српске и Покрајинским заводом за заштиту споменика културе у којима је дуго година обављао одговорне функције.

Иако је био одлично упознат са актуелним стањем науке и редовно пратио публикације о европској уметности новог века, врхунске резултате је остварио у истраживањима усмереним ка српској уметности 18. и 19. века. Интересовање је са поља ликовних уметности проширио и на проблеме културне историје објавивши капитално дело *Рађање модерне приватности: приватни живот Срба у Хабзбуршкој монархији од краја 17. до почетка 19. века* (2006), које је потврдило његов статус водећег домаћег познаваоца уметности и културе новог века. Списак његових радова чини више од шездесет јединица, а његов најраније објављени рад *Захарија*

Орфелин – Распеће са Лонгином и поштовање Христових рана у српској уметности XVIII века (1984) указује управо на основни истраживачки поступак путем којег је кренуо у фасцинантни свет барока. У њему се бавио иконографијом поменуте представе у контексту барокне теологије усмерене ка медитацијама о Христовом страдању. Управо ту је лежао највећи отклон од начина на који су ранији истраживачи сагледавали поменуту тему. Тимотијевић је нове одговоре у вези са српским религиозним сликарством потражио у чвршћем контекстуализовању иконографије у православној барокној теологији. То је значило да је у корпус његових знања неизоставно морала да буде укључена полемичка и дидактичка литература 17. и 18. века објављивана и Кијеву и Москви, што је, узимајући у обзир културно-политичке околности друге половине XX века, представљало изузетан подвиг. Скоро читаву деценију је посветио откривању тог тада друштвено маргинализованог знања, марљиво ишчитавајући изворе представљене у делима руских и украјинских православних теолога – Симеона Полоцког, Лазара Барановича, Теофана Прокоповича, Стефана Јаворског или Платона Левшина. Последично, та литература му је омогућила да се озбиљније и дубље упути у анализу поетике барокне иконе и утицаја реторичких елемената на ликовне уметности, полазећи не од католичке реформацијске теологије, већ са самих извора реформисане православне теологије 17. и 18. века. Такав приступ је открио мањкавости старије методологије и отворио један нови и другачији начин сагледавања српског барокног сликарства.

Већ су чланци који су претходили докторској тези, често објављивани у *Зборнику за ликовне уметности Матице српске* (*Први српски штампани антиминси и њихови узори*, *Иконографија Великих празника у српској барокној уметности*, *Иконографија парабола у српском барокном сликарству и украјински проповеднички зборници*, *„Хлеб животни" у нишки проскомидије манастира Бођана*, *Идејни програм зидног сликарства у приграти манастира Крушедола*) говорили о покушају успостављања конкордије између српске религиозне уметности и реформисане православне барокне теологије. Као изузетно плодан истраживач и писац, на овом пољу је постигао више него било који његов претходник развијајући и отварајући теме до тада необрађене у домаћој науци. Једна од таквих великих бароких тема којој се Мирослав Тимотијевић увек изнова враћао тицала се култова чудотворних икона и барокних облика побожности. Својим чланцима о Богородици Брнској, Богородици Нештинској, Богородици Бездинској, Богородици Смедеревској, Богородици Бођанској, Богородици Шиклушкој, или пак о плачу чудотворних икона у бароку, отворио је читаво једно мариолошко поље истраживања у историји српске религиозности.

Како је сам говорио, паузирање у истраживањима је немогуће, јер се тада губе нит и континуитет који се после споро и мукотрпно надокнађују. То је и сам искусио, када се након подужег периода током којег је био окренут истраживању српске уметности 19. века, поново окренуо српском барокном сликарству. Када је последњих неколико година живота изнова заронио у литературу о 18. веку, бавећи се писањем књиге о Теодору Крачуну, открио је да су се бароколошке студије помериле од оне тачке на којој је он стао. Стога је као некада на почетку каријере, кренуо да систематично ишчитава актуелна научна дела све више се усмеравајући ка визуелној теологији као новом концепту истраживања старих облика барокне побожности. Из тога су произашли следећи важни радови: *Поштовање Марије Магдалене у барокном верском програму Карловачке митрополије и Крачунова композиција „На додируј ме"* (2014), *О формама трансфера визуелног знања: Обрезање Христово од Дирера до Крачуна* (2014), *Тема Христове посете дому Марте и Марије и њена рецепција у барокном верско-политичком програму Карловачке митрополије* (2015) или *Неопалима купина као теофанија и њене представе у визуелној уметности Карловачке митрополије* (2016).

Последњу деценију и по паралелно је проучавао и објављивао радове о српској уметности и уметницима 19. века у Кнежевини и Краљевини Србији, о владарским породицама Обреновића и Карађорђевића, и везама симболичне политике и уметничке репрезентације. Из тог интересовања је произашло више чланака о репрезентативној култури 19. века, од којих треба истаћи неколико: *Од ходочасника до путника: типолошка генеза јавних националних споменика и Валдецова скулптура Доситеја Обрадовића* (2001), *Мит о хероју спаситељу и подизање споменика кнезу Михаилу М. Обреновићу III* (2002), *О произвођењу једног националног празника: спомен дан палима у борбама за отаџбину* (2004), *Народно позориште – храм патриотске религије* (2005) и др. Врхунац истраживања односа уметности и политике представља врхунска монографија *Таковски устанак – српске Цвети: о јавном заједничком сећању и заборављању у симболичној политици званичне репрезентативне културе* објављена 2012. У њој је кроз мултидисциплинаран приступ применио сва своја годинама стицана знања и направио капитално дело у домену националне културе сећања.

Мирослав Тимотијевић се континуирано бавио и проблемима религиозне уметности у 19. столећу, из чега је проистекао и један од пионирских чланака на ту тему под насловом *Религиозно сликарство као историјска истина* (2002). У њему се позабавио односом између традиционалне иконе и деветнаестовековне религиозне слике као историјске композиције, доказујући превасходност потоње у модерној српској култури. Део својих интересовања је реализовао и на истраживањим биографија познатих српских сликара, објавивши књиге о Катарини Ивановић (2004, у коауторству са Радмилом Михаиловић), Паји Јовановићу (2009) и Теодору Крачуну (2019). На њиховим примерима је приказао широка знања и разуђену методологију остваривши нов и креативан приступ у интерпретацији живота и рада ових значајних историјских личности. Читаоцима и љубитељима уметности је понудио нов облик визуелне биографије уметника уклопљен у савремен и комуникативан наратив.

Прераним одласком Мирослава Тимотијевића настала је велика празнина која ће се свакако осетити у научном и стручном смислу, и за коју ће требати доста времена да се превазиђе. Његов огромни допринос променама и иновацијама у методологији националне историје уметности у наредном периоду сигурно ће бити предмет детаљнијих и дубљих истраживања. То је свакако један од задатака за све оне колеге и студенте који су стасали под његови окриљем, те из поштовања према њему кренули правцем који је он својим радом обележио.

Владимир Симић

IN MEMORIAM

МИРОСЛАВ ЕГЕРИЋ
(1934–2016)

Отишао је проф. др Мирослав Егерић, драгоцени делатник који је о књижевности расправљао са пуном интелектуалном страшћу, сасвим удаљен од академске хладноће и професорске равнодушности која се јавља код оних који коректно, али без дубљих унутрашњих потреса обделавају своју професију. Он јесте био професор и у овом конвенционалном значењу те речи, али је још и више био интелектуалац сартровског типа, онај који је за своја уверења био спреман да ризикује и на коцку стави сопствену грађанску сигурност и удобност.

Образовна путања је младога Егерића од родне Рићевштице, преко гимназијског школовања у Врњачкој Бањи и Стопањи, те учитељске школе у Крушевцу, одвела у Београд, где на Филозофском факултету 1960. године завршава Групу за југословенску књижевност и српскохрватски језик. По завршетку факултета Егерић 1961. долази у Нови Сад где ради у издавачком предузећу „Прогрес", а 1962. прелази за асистента на Филозофском факултету у Новом Саду. По доласку у Нови Сад, приближио се Матици српској, па је постао њен члан 1966. године, члан Управног одбора (1969–1973, а после дуже паузе поново 1991–2016), члан Одбора Одељења за књижевност и језик (1989–2016). Члан је Друштва књижевника Војводине од 1965, а био је и председник ове асоцијације 1991–1994. Био је и члан управе Српске књижевне задруге, Српског ПЕН-центра и Градске библиотеке у Новом Саду. На Филозофском факултету у Новом Саду је 1970. докторирао с тезом *Књижевно и критичко дело Ђорђа Јовановића* (објављено као књига под насловом *Реч у времену*, Врњачка Бања 1976), потом је биран у сва предавачка звања, а редовни професор био је од 1981. Предавао је Српску књижевност XX века, а наставу је тако организовао што је држао не целовите књижевноисторијске прегледе него специјалне курсеве о појединим темама и проблемима (на пример: Српска књижевна критика XX века, Српски роман о рату и револуцији и сл.) или о појединим великим писцима (Иво Андрић, Меша Селимовић, Добрица Ћосић и др.).

Књижевном критиком и есејистиком Егерић се почео бавити још као студент, а страст и нерв критичара спремног да редовно реагује на појаву неког дела које га довољно снажно подстакне, очувао је све до позних својих година. Тако су настајале његове драгоцене књиге *Људи, књиге, датуми* (Н. Сад 1971), те серија *Дела и дани 1* (1975), *Дела и дани 2* (1982), *Дела и дани 3* (1990), *Дела и дани 4* (1997), *Дела и дани 5* (2002), *Дела и дани 6* (2018). Критици поезије посветио је читаве књиге расправа (*Гласови, вредности*, 1995), а најпотпунији поглед на српско песништво исказао је у својој тротомној *Антологији српског песништва: XIX и XX век* (2008). Посебну пажњу Егерић је посвећивао наглашеној социјалној функцији књижевности, особито у виду специфичног модуса какви су сатира, о чему су остали трагови у виду *Антологије савремене српске сатире* (1970) и читаве збирке критика и расправа *Домановићево племе* (2010). Својим омиљеним писцима посвећивао је и целовите

књиге свих огледа које је о тим писцима написао: *Дух и чин: Есеји о романима Меше Селимовића* (2000) и *Време и роман: Есеји о романима Добрице Ћосића* (2001).

Мирослав Егерић је критичар од нерва и страсти који се није задовољавао површним импресионистичким опажањима и асоцијацијама, али није ни пристајао на било какав облик сцијентизације проучавања књижевности. У области књижевне критике посебно га је занимао феномен срећног сусрета критичара и његовог омиљеног писца, што је најпотпуније показао у књизи *Срећна рука* (Београд 1979). Не тежећи књижевноисторијским синтезама, Егерић је, ипак, целог живота у себи носио Скерлића као јаку, драгоцену парадигму књижевнокритичког и књижевноисторијског проучавања књижевности, а са том парадигмом је водио драгоцени унутрашњи, али и јавни дијалог (*Портрети и памфлети*, Нови Сад 1963; *Срећна рука*, Београд 1979), што се окончало дуго писаном, па најзад и довршеном књигом која га је, сасвим сигурно, позивала да настави своја истраживања (*Скерлићев критички дух*, Нови Сад 2011). Чврсто везан за свој есејистички инстинкт и убедљивост фрагментарног излагања, Егерић није тежио ка монографским формама излагања него формама проблемских расправа. Велики поклоник Исидориног талента и умења, Егерић је написао неколико књига веома занимљивих и провокативних есеја (*Молитва на Чегру*, Крушевац 1967; *Извор*, Нови Сад 1980; *Извор и молитва*, Нови Сад 2000; *Лирски есеји*, Нови Сад 2005). Као есејиста неговао је лирски надахнут исказ са непрестаном тежњом да иза привидности појавног света допре до трајних, ванвременских увида. Неговао је и форму ангажованог есеја, са често епистоларном структуром (*Писма породичним људима*, 1982; *Србија и памћење*, Нови Сад 1996), у којој се појављује као бескомпромисни борац за хуманистичке вредности чију угроженост препознаје. Књижевност је, по Егерићевом мишљењу, седиште и место аутентичног рађања управо тих и таквих питања, као што су питање слободе, морала, савести, истине и правде, добра и лепоте, свега онога што чини да живот непрестано остане тајна због које вреди живети и борити се! Изгубили смо једног драгоценог човека! Нека му је слава!

Иван Негришорац

IN MEMORIAM

ЂОРЂЕ ЗЛОКОВИЋ
(1927–2017)

Три године је прошло од када нас је у осамдесет деветој години заувек напустио академик Ђорђе Злоковић, истакнути стручњак на пољу техничких наука у Србији. Као архитекта, грађевински инжењер, академски предавач и научник, оставио је дубок траг у националној култури. Респектабилне резултате остварио је и у међународним научним оквирима. Са тугом и пијететом испратили су га породица, дугогодишњи сарадници и поштоваоци,* у установама чији је био члан у пролеће 2017. године приређени су комеморативни скупови на којима је потцртана његова еманципаторска улога. Тада је и реактуелизован његов животни пут, осветљен научни допринос,** издвојене су кључне иновације и лични квалитети којима је деценијама пленио.

Формиран у уметничкој породици као син чувеног српског архитекте Милана Злоковића (1898–1965) и мајке Катице, Ђорђе Злоковић се након завршетка основне и средње школе у Београду определио за студије техничке културе. Посебно се заинтересовао за теоријску математику, геодезију и грађевинарство подстакнут радом Војислава Авакумовића и Радивоја Кашанина. На Архитектонском факултету Универзитета у Београду дипломирао је 1951, а на Грађевинском 1955. године. Звање доктора техничких наука стекао је 1961. године на Архитектонском факултету. Усавршавао се у Москви, Лондону, Паризу, Минхену и САД. За асистента матичног факултета изабран је 1958. а у доцента 1963. године. Редовни професор је постао 1975. године, руководећи предметима Конструктивни системи и просторне структуре. Из те области је приредио уџбеник *Конструктивни системи* (1975) и скрипта *Просторне структуре* (1987). Био је шеф Катедре за статику конструкција (1975–1981) и продекан Архитектонског факултета (1969–1971) током мандата декана Станка Мандића. Био је и дугогодишњи сарадник и функционер ИАУС-а.

Генерацијама студената Злоковић је приљежно преносио стечена знања, која је перманентно продубљивао и обогаћивао. Код младих људи је посебно подстицао истраживачку креативност и радну дисциплину. Отуд је и правовремено формирао настављаче у својој ужој научно-академској области са којима је објавио и неколико коауторских дела (М. Несторовић, Т. Манески). Према његовом ученику и сараднику проф. Миодрагу Несторовићу, у настави је инсистирао на следећим принципима: „Да као код природних структура и у *неимарству* све мора да је у хармоничном односу, инсистирао је на томе да складност свих аспеката (етике, естетике и конструкције) доноси добру архитектуру. Да *архитект од почетка мора да мисли да су форме које предлаже могуће*, као и да се *архитектура и специјалне конструкције не могу одвојити.* Схватању математике као *закона света*, лепоте и уметности,

---

* Сахрањен је у Алеји заслужних грађана на београдском Новом гробљу.

** Биографија и библиографија академика Ђорђа Злоковића су објављиване у Годишњацима САНУ 93 (1987) 397–404; затим 101 (1995) 337–340 и 108 (2002), 289–292.

затим рационалности и ефикасности које произлазе из спровођења математичких начела на којима су заснована његова теорија конструкција и практична решења”.*

Ђорђе Злоковић је аутор међународно признатих монографија, приручника и чланака и уредник низа публикација. Сарађивао је са часописима *Наше грађевинарство*, *Техника*, *Изградња*, *Архитектура и урбанизам*, *Глас САНУ* као и у многобројним зборницима и енциклопедијама. Методу групно суперматричног поступка у механици и динамици, стабилности и статици конструкција, као и у анализи коначним елементима, представио је у Британији, Грчкој, Русији, Италији и другим земљама. Утицајне Злоковићеве књиге *Group theory and G-vector spaces in structural analysis: vibration, stability and statics* (1989) и *Group supermatrices in finite element analysis* (1992) биле су извор из којег је проистекао низ његових радова у часописима, где је на нов начин даље развијао анализу коначним елементима имплементирањем групно суперматричног поступка. Јер изопараметарски квадрилатерални и хексаедарски елементи, несиметричне конфигурације и модуларно структурисање добили су групно суперматричним поступком нове математичке дескрипције којима је остварена знатно компактнија и бржа анализа у поређењу са конвенционалним поступком. Уз то, групно суперматричним поступком прорачунаване су велике комплексне конструкције у архитектонском, грађевинском и машинском инжењерству чиме су омогућене значајне предности у квалитативном и квантитативном погледу у односу на решавање конвенционалним методама. Допринео је и истраживању комплексних симетрија, компјутерској статичкој и динамичкој анализи разноврсних конструктивних система.

Осим иновативних истраживачко-теоријских модела, Злоковић се истакао и у њиховој практичној примени. Током седме и осме деценије прошлог века пројектовао је и реализовао преднапрегнуте висеће кровове на спортским халама у Новом Београду и на Чаиру у Нишу, као и на Главној хали и Базенској хали Спортског центра „Морача” у Подгорици. На свим овим објектима распона 60 до 70 метара примењивао је оригинална решења за преднапрегнуте висеће кровове и специјалну технологију грађења коју је развијао за сваки објекат посебно.

Дописни члан Одељења техничких наука САНУ Злоковић је постао 12. 12. 1985. године, излажући тему приступног саопштења „Теорија група и специјални функцијски простори у теорији конструкција”.** За редовног члана САНУ изабран је 27. 10. 1994. године. Накнадно је одржао приступно предавање „Групно теоријска анализа природних и техничких структура комплексних симетрија и несиметрија” (1995).*** Био је заменик секретара Одељења техничких наука САНУ и заменик председника Стручног савета Галерије САНУ. Радио је и као потпредседник Одбора за динамику климатског система Земље и дело Милутина Миланковића. Био је и потпредседник Уређивачког одбора *Српске енциклопедије* и уредник њене Редакције за грађевинарство и геодезију. Истакао се и као дугогодишњи сарадник Матице српске допринивши њеној потпунијој сарадњи са САНУ.

Злоковић је добио више друштвених, државних и стручних признања: Седмојулска награда СР Србије (1980); Награда „Ослобођење града Ниша” (1974); Награда „Проф. др Војислав Стојановић” (2008); Награда за животно дело Инжењерске коморе Србије (2008); Орден Светог Саве I степена (1994). Поштовање које су му колеге деценијама указивале у Србији и Југославији, али и широм света, потврђивало је значај његових теорија и практичних решења.

Александар Кадијевић

---

* Из говора др М. Несторовића на комеморацији Ђ. Злоковићу одржаној у САНУ, 12. 4. 2017. год.

** Публикована је у оквиру Посебних издања САНУ, ОТН. 596 : 31 (1989) 61–77.

*** Видети: Посебна издања САНУ, ОТН. 635 : 37 (1996) 23–39.

IN MEMORIAM

РАДМИЛА МАРИНКОВИЋ
(1922–2017)

Професор Радмила Маринковић један је од наших најистакнутијих медиевиста. Била је дугогодишњи професор Филолошког факултета у Београду, где је предавала српску средњовековну књижевност. Матурирала је 1940, у Бањој Луци, након школовања у више места тадашње Југославије. У послератном периоду студирала је на Групи за југословенску књижевност Филозофског факултета у Београду; дипломирала је јуна 1948. За асистента на предмету Средњовековна књижевност на Филозофском факултету у Београду изабрана је октобра 1949. Тада је започела њена блистава универзитетска каријера (од 1960. запослена је на Филолошком факултету, који се те године одвојио од Филозофског). Бирана је у сва наставна звања.

Од 1961. до 1964. Р. Маринковић била је лектор за српскохрватски језик на Сорбони у Паризу. Током боравка у Француској завршила је своју докторску дисертацију, посвећену Српској Александриди (одбранила је јуна 1965, на Филолошком факултету у Београду).

Својим бројним књигама, расправама, студијама, антологијским изборима, професорка Радмила Маринковић завредила је истакнуто место у српској медијевистици.

На попису научних радова Радмиле Маринковић налази се десет књига и преко стотину студија и чланака. Тематски разноврсни, радови указују на ширину њених интересовања, али и на тежњу да се одређене појаве темељно и свестрано сагледају. Предмет њеног проучавања били су канони уметничког стварања у средњем веку, односи ове литературе са византијском и словенским средњовековним литературама, односи писане и усмене књижевности, поетика жанрова и поетика најзначајнијих стваралаца.

Најистрајније се Р. Маринковић бавила старим српским биографијама – животописима; истраживала је њихову генезу, структуру и вредности. Предмет њеног проучавања била су биографска дела Светог Саве, Доментијана, Данила Другог и његовог Ученика, Григорија Цамблака, Константина Филозофа и других писаца. Друга значајна област проучавања професорке Маринковић била је преводна књижевност. Најтемељније се бавила романима. Текстолошки је истражила српске рукописе *Романа о Александру* и *Романа о Троји.* Роману као књижевном жанру посветила је две своје значајне студије: *Роман као књижевни род у средњовековној књижевности* (појавила се 1968) и *Духовни и витешки роман у српској књижевности* (појавила се 1979). Радмила Маринковић бавила се и поетиком других жанрова, књижевних и ванкњижевних (посланица, аренга, запис и натпис и др.). Једна од важних тема којима је непрестано била окренута, јесу односи писане и усмене књижевности у средњем веку.

Р. Маринковић приредила је издања читавог низа биографија. Настојала је да преводе пропрати исцрпним коментарима.

Средњовековну књижевност посматрала је као културни феномен и сведочанство времена и историјских појава и део широког културног заједништва.

Р. Маринковић била је члан Словенског института из Париза, дугогодишњи представник Југославије у Међународном комитету слависта. Један је од оснивача и почасни члан Друштва „Свети Сава". Била је почасни члан више словенских институција у свету, члан Председништва Матице српске. За целокупно дело из области историје књижевности добила је Награду „Младен Лесковац" Матице српске (2000. године). Априла 2016. њој је уручена Награда Града Београда за дугогодишњи научни рад и трајан допринос развоју града.

Љиљана Јухас Георгиевска

IN MEMORIAM

ДРАГОСЛАВ ДЕВИЋ
(1925–2017)

Сви смо ми само пролазници, речи су које сте ми, драги професоре, уместо уобичајене изјаве саучешћа, упутили на сахрани мога оца. И, како то обично бива у тренуцима највеће жалости, у телу које је опхрвано тугом, ум је потпуно „чист" и рационалан, па се, ево, Ваших речи сећам и после четврт века, као да су изговорене јуче. Пролазници? У праву сте, професоре, али не пролазимо кроз живот сви на исти начин. Неко, како то народна изрека каже, кроз живот прође као пас кад покисне, стресе се, а капи се распрше на све стране, па је он опет сув, а неко тако што учини да после њега пуно тога више никада не буде као што је било пре. Е, од тих других, били сте Ви, професоре Девићу.

Рођен давне 1925. године, у периоду од безмало једног века, прешао је пут, вијугав, трновит, препун разних препрека, а опет неретко посут најлепшим плодовима, који нису материјални, већ духовни. Пут знања, неко би рекао и не би погрешио. А он је увек дуг, напоран и неизвестан. Кривудав. Са пуно раскрсница и препрека. А проф. Девић га је прешао као да је у руци држао мапу која му је помогла да нигде не скрене и да не забаса у неки тамни вилајет из којег нема повратка. И тако је, иако без узора, а опет сигурно као да га води родитељска рука или рука неког пријатеља, изградио себе, али и много више – читаву једну „школу", са бројним ученицима, а касније и учитељима, који су свој занат научили од њега.

Љубав према народној музици, иако је градског порекла, нешто је што је проф. Девић у себи носио читав живот. На почетку она је била скривена и појављивала се тек покаткад, када је, на пример, као школарац, на виолини свирао неке једноставне мелодије које је научио у свом дому, али у свом окружењу. А када је прошао Други светски рат, а професор одслужио војни рок, определио се за учење музике, одабравши је тако за свој позив. Храбра одлука, како данас, још више у то време, али ко би млађаног Драгана, чак и да је хтео, могао да поколеба у доношењу ове, касније ће се видети – животне одлуке. Да је у време када је уписао наставнички одсек на Музичкој академији у Београду постојао одсек за етномузикологију, проф. Девић би га сигурно одабрао, често је то у разговору и сам истицао, али тада то је још увек било незамисливо. Зато је после дипломирања, иако се запослио и образовао породицу, у жељи да се изгради као комплетан научник, оспособљен да се бави проучавањем традиционалне музике, уписао и после неколико година и завршио студије етнологије на Филозофском факултету у Београду. Тако се на прави начин „заокружио" као научник, што ће се касније видети у његовој сталној тежњи да студенти уче и оно што ће им помоћи да схвате не само народну музику већ и окружење у коме она живи. Запосливши се у музичкој школи „Станковић", проф. Девић почео је да предаје и предмет под називом *музички фолклор*, започевши тако са педагошком праксом везаном за материју коју је једва познавао, а истовремено и без познавања одговарајућих метода које поседује свака наука, па и етномузикологија.

Луцидан и практичан, са солидним знањем разних музичких дисциплина, али и оним који је стекао на студијама етнологије, професор је, како би се рекло – „у ходу", стварао одређену методологију. То је посебно поспешено од 1961. године, када се запослио на Музичкој академији, поставши асистент проф. Миодрага Васиљевића, а потом после само годину дана и наставник, будући да је стицајем животних околности проф. Васиљевић убрзо умро. И тада је он, као оно дете које најбоље научи да плива кад се баци у воду, и сам тако учинио, знајући да сваки пут без обзира на то колико је дуг, мора да започне првим кораком. Послови који су га чекали били су обимни и сложени, посебно када треба да их обави један човек. Највећи од њих био је несумњиво тај што је стицај околности налагао да се они раде истовремено, иако је њихова „природа" захтевала да се обављају посебно, односно да је за отпочињање другог, неопходан услов да први буде завршен. Међутим, времена за тако нешто није било, па је проф. Девић истовремено градио до тада непостојећу научну методологију, пишући бројне научне радове и књиге и учествујући у свим најзначајнијим научним збивањима у земљи и у иностранству. Његов научни рад базиран је на теренским истраживањима, као неопходном предуслову да рад буде садржајан и вредан допринос науци и познавању традиционалне културе. Уз речене активности, професор Девић је истовремено стварао и методику, неопходну за преношење знања студентима етномузикологије. Како је он све то чинио у исто време и колико је труда у то уложио (?), неко ће се упитати, али то су знали само професор и његова породица. Остали, чак и ја, иако његов асистент (од 1979. године), у то нисмо могли да проникнемо. Осмех и лакоћа с којима је приступао сваком задатку, красили су овог изванредног човека. Човека са јасним циљем, попут Микеланђела који је, ако је веровати причи везаној за славног уметника, на питање како клеше своје скулптуре рекао: „То је једноставно. Комад стене, чекић и длето, а онда скинеш све што је 'вишак'".

Професор Драгослав Девић је на Музичкој академији, касније Факултету музичке уметности, радио све до свог пензионисања, 1990. године. Захваљујући њему, домаћа етномузиколошка наука је јасно конципирана, базирана на спрези праксе и теорије, са теренским радом, транскрипцијом и анализом као својим основним активностима, да би, временом и развојем етномузиколошке, али и других наука, она била надограђена на разне начине, све у зависности од афинитета оних који се њоме баве. На основи постављеној на Музичкој академији у Београду, професор Девић, као и његови ученици, наставио је да дела и у другим срединама, што је резултирало стварањем разгранате научне и просветне мреже, од Скопља, преко Новог Сада, све до Бањалуке. Некадашњи Одсек за етномузикологију, на којем је годинама предмет Музички фолклор предавао само професор, постепено се ширио, да би на њему данас било запослено осам наставника, од који је седам доктора наука и где се уз етномузикологију, као равноправна научна дисциплина, проучава и етнокореологија. У саставу Катедре налази се Фоно-архив, са великим бројем магнетофонских трака, од којих је многе снимио професор Девић лично. На овом одсеку, односно катедри, до данас је студирао, дипломирао, магистрирао и докторирао велики број студената. Многи од њих наставили су да се баве науком на својим радним местима, факултетима, Музиколошком институту САНУ, али и музичким школама.

Поменом активности проф. Девића ни изблиза нису исцрпене све оне које су красиле богат живот овог човека, на пример његова сарадња са радијом, телевизијом, али и манифестацијама, од којих су најзначајније „Драгачевски сабор трубача", „Сабор народног стваралаштва Србије", „Хомољски мотиви", „Црноречје у песми и игри", „Мокрањчеви дани", „БЕМУС"...

После свега изреченог, не могу да не кажем и неколико речи које се односе на оно по чему ћу памтити професора Девића. После деценија проведених у дружењу

са њим, било на факултету, било на терену, али и оних приватних, сећања која ме вежу за њега су бројна. Појављују се ненадано и попут неких искри засветле па нестану, осветљавајући ме у неком тренутку, дајући ми неки савет или ме подсећајући на неки леп, заједнички доживљај. Ипак, осим оног *сви смо ми пролазници*, вероватно догод сам жив, памтићу и следеће професорове речи: *Оно што не напишеш у једној књизи, написаћеш у другој.* Иако би некоме могле да личе на нечије „оправдање" због површности или мањкавости нечега што је написао, ове речи у себи крију поруку једног мудрог човека, свесног да човек „своју књигу" пише целога живота, а да су његови радови само поглавља те књиге. Те речи, иако сам се и сâм и не знајући за њих чини се одувек и понашао у складу са њима, представљале су ми својеврсну потврду да поступам исправно. Истовремено, оне као да су ме ослободиле одговорности везане за процену онога што стварам. Поглавља једне књиге. Лепо речено. А та књига, паде ми на памет, шта је друго него поглавље неке књиге коју пишемо сви заједно!

Неко је рекао да човек умире два пута, други пут кад га забораве. Када је проф. др Драгослав Девић у питању, таква бојазан не постоји, будући да је оно што је он учинио за домаћу етномузикологију толико значајно да несумњиво представља њен „камен темељац". А научни принципи које је он успоставио и знања која је изложио у бројним научним радовима вазда ће бити „важећи", односно неће застарети, већ ће бити коришћени и надограђивани од стране свих оних који се баве домаћом традиционалном народном музиком.

Лака Вам земља, драги професоре, и вечна Вам слава.

Димитрије О. Големовић

IN MEMORIAM

НЕБОЈША ДЕВЕТАК
(1955–2017)

Песнички развојни пут Небојше Деветака показује кривуљу постепеног, али сигурног успона. Деветак је рођен и одрастао на Банији, па је као Србин Крајишник који живи у Хрватској просто морао развити посебна чула човека и народа чији је голи опстанак непрестано довођен у питање. Отвореност чула, окретност ума и трајни активизам представљају основне предуслове за голи опстанак, јер се на овом трусном подручју, на којем су Срби бар од 60-их година XIX века изложени етничком чишћењу, па и отвореном геноциду у ратним временима, свака врста тромости и неосетљивости плаћала буквално главама.

Песништво Небојше Деветака могло би се сагледати у оквиру развојне схеме која је заснована на сталном расту и богаћењу културно-историјске и националне свести, а сачињена је у облику трочлане поетичке перспективе. У првој поетичкој фази (*Пресудна жеђ*, 1980; *И друге болести*, 1980; *Непожељни гости*, 1984; *Заустављена пројекција*, 1988; *Кључаница*, 1991) он се, доследно пишући слободним стихом, показује као даровит, али још увек не нарочито остварен песник, који трага по сопственом како индивидуалном тако и колективном искуству, суочавајући се, притом, са многим апоријама из чијих врзиних нити је готово немогуће ослободити се. У другој фази (*Жуђено војевање*, 1995; *Расуло*, 1997), а у условима поремећених социјалних односа и ратног стања насталог распадом СФР Југославије, Деветак се исказује као песник који настоји не само да опише како људска душа страда у суочењу са историјом него и да укаже на то како страдална душа непрестано покушава стваралаштвом да осмисли путеве којима је пролазила. Истовремено, он користи изражајне могућности везаног стиха, веома често и сонетне форме, а тиме указује и на моћ уметности да формом превазиђе многоструке несреће реалног живота. У трећој поетичкој фази (*Боре и бразготине*, 2005; *Узалуд тражећи*, 2008; *Омча за вештаницу*, 2009; *Као кад снег крвари*, 2012) Деветак се вратио слободном стиху и певању о тајновитим датостима људске егзистенције, али сада то чини изузетно сугестивним песничким записима који представљају оно највредније што је овај песник створио.

Песник је уз то објавио и две збирке изабраних песама које су, махом, регистровале прве две поетичке фазе и тек понеком песмом назначиле ону трећу, највреднију фазу. Књигу „изабраних и нових песама" *Лицем према наличју* (2004) приредио је сам аутор, док је збирку изабраних песама *Кораци без одредишта* (2004) начинио песник Анђелко Анушић: важност ове друге књиге садржана је и у чињеници да је приређивач опскрбио не само инструктивним предговором него и библиографским подацима са изводима из неколиких важнијих критичких текстова. Упркос томе што су књижевни историчари веома рано указали на значај Деветаковог песништва за регионалне оквире српске књижевности у Хрватској, критичко сагледавање песниковог места у целокупном контексту српског песништва још није обављено на задовољавајући начин. Знатан напредак у том смислу требало је да представља

Змајева награда која је песнику додељена, као и зборник критичких радова *Поезија Небојше Деветака* (2017). Сада, кад је његов опус дефинитивно заокружен, надамо се да ће се разговор о прерано отишлом песнику наставити са повишеним степеном разумевања не само за његову песничку реч него и за историјску судбину српског народа на широким крајишким просторима.

Иван Негришорац

IN MEMORIAM

ВОЈИН С. ДАБИЋ
(1949–2017)

Српска историографија изгубила је професора Војина Дабића, историчара, истраживача, једног од највећих познавалаца прошлости Војне крајине и Срба у Хабзбуршкој монархији у периоду новог века.

Војин Станка Дабић рођен је 2. јануара 1949. године у Тројеглави код Дарувара. Дипломирао је 1972. године на Групи за историју Филозофског факултета у Београду. На истом факултету одбранио је 1982. године магистарску тезу под насловом *Банска крајина од краја XVII до половине XVIII* века, а 1996. године и докторску дисертацију *Карловачки генералат (1683–1746).* У Историјском институту у Београду радио је од 1973. године у истраживачком звању. Изабран је за асистента на Филозофском факултету, на предмету Национална историја новог века 1992. године. У звање доцента изабран је 1997. године, а ванредни професор постао је 2002. године и у том звању је пензионисан 2014. године. Преминуо је 24. октобра 2017. године у Београду.

Научну каријеру Војин Дабић започео је проучавањем тема из историје Војне крајине и српског народа на подручју Хрватске и Славоније у периоду од XVI до XVIII века. У архивима у Бечу, Загребу и Љубљани истраживао је изворну грађу. Резултат његових дугогодишњих истраживања је монографија о Банској крајини (1984), а затим и о Карловачком генералату (2000). Објавио је многе радове о прошлости Војне крајине, међу којима се посебно издваја обимна студија о крајишким кнезовима у Хрватској и Славонији до средине XVIII века (2007). Интересовање за војнокрајишку историју професор Дабић никада није изгубио и тим темама се често и радо враћао. Планирао је да заврши и трећу монографију из, како је замислио, трилогије о Војној крајини која би обухватала област Славоније. Био је несумњиво највећи познавалац прошлости Војне крајине и историје Срба у Хрватској и Славонији на нашим просторима.

Истанчано и широко знање које је Војин Дабић имао о прошлости Срба, не само на подручју Хабзбуршке монархије већ и о онима под османском и млетачком влашћу, дошло је до пуног изражаја у његовом вишедеценијском раду са студентима историје, а у једном периоду и историје уметности, на Филозофском факултету у Београду. Строг и захтеван према себи, био је такав и према онима које је учио, посебно према својим постдипломцима и докторандима. Резултат педагошког рада професора Дабића огледао се у повећаном интересовању студената за српску историју од почетка XVI до краја XVIII века и израженим жељама да се усавршавају на постдипломским и докторским студијама. Под његовим менторством написан је и одбрањен низ добрих магистарских и докторских теза утемељених на озбиљним архивским истраживањима која су кандидати спровели.

Посвећеност Војина Дабића историји Срба како у даљој тако и у ближој прошлости огледа се, и то је значајно нагласити, у његовом ангажовању током тешких догађаја који су недавно снашли ове наше просторе. Са распадом Југославије и

избијањем ратних сукоба, почетком 90-их година XX века основао је удружење под називом Српски сабор. Организовао је и водио својеврсни пројекат документовања ратних злочина почињених над Србима, пре свега у Хрватској, али и у Босни и Херцеговини. Прикупљена сведочанства жртава ратних злочина његовим залагањем објављена су у три самосталне публикације између 1993. и 1998. године.

Последњих година Војин Дабић посебно се занимао за проблеме историјске демографије српских области у новом веку. Његова обимна истраживања подразумевала су статистичку обраду великих серија података из пореских и других пописа, као и бројних извора на основу којих је на српском етничком простору пратио миграције, настајање и нестајање насеља, промене у структури сељачких породица. Посебну пажњу посвећивао је аграрним приликама, ратарској производњи, земљишним поседима, пореским обавезама становништва области коју је истраживао. Од 2010. године почео је да објављује резултате својих истраживања у научним часописима *Зборник о Србима у Хрватској*, *Зборник Матице српске за историју*, *Српске студије*, као и у међународним зборницима радова.

Велику пажњу Војин Дабић посвећивао је лексикографији. Учествовао је на свим великим лексикографским пројектима иза којих су стајали Српска академија наука и уметности, Матица српска и Завод за уџбенике. Несумњиво највећи траг оставио је на пројекту *Српски биографски речник* Матице српске као члан Уређивачког и Редакционог одбора, и уредник две епохе које обухватају период од XVI до XVIII века. Као сараднике на пројекту укључио је већи број младих истраживача и тиме им пружио прилику за сарадњу са Матицом српском. Аутор је великог броја биографија историјских личности са подручја под хабзбуршком, турском и млетачком влашћу.

Значајан допринос Војин Дабић је дао *Зборнику Матице српске за историју* чији је главни уредник постао 2013. године. Поред тога, био је и члан Редакционог одбора *Зборника о Србима у Хрватској* Српске академије наука и уметности.

Професор Војин Дабић био је човек широких научних интересовања. Дубоко улазећи у проблеме које је истраживао, предавао им се у потпуности. До краја је задржао радозналост и занесеност историографским проблемима које је решавао. Показивао је истинску радост и задовољство пролазећи кроз процес откривања непознатог и проналажења нових решења. Они који су га познавали добро се сећају шала које је умео да направи на свој рачун говорећи како данонећно „броји зрнца" док рачуна приносе разних житарица у XVIII веку.

Била је велика част учити од човека и професора какав је био Војин Дабић и касније сарађивати са њим.

Исидора Точанац Радовић

IN MEMORIAM

МИЛАН РАДУЛОВИЋ
(1948–2017)

Монументални тематско-програмски зборник радова *Књижевност – теологија – философија*, који су београдски Институт за књижевност и уметност и Православни богословски факултет у Фочи планирали да публикују *у част* Милану Радуловићу, објављен је (2018) у *спомен* овом дугогодишњем и угледном руководиоцу пројекта за теорију књижевности у поменутом институту и редовном професору поменутог факултета. Смрт је, како то неретко бива, била бржа од књиге.

Три термина из наслова зборника јасно указују на три поља стваралачког интересовања Милана Радуловића, почев од његове прве књиге, *Видови српске књижевне критике* (1978), па до последње, *Време и душа* (2017). У тим проблемским координатама стоје и друге значајне књиге овог аутора – од којих издвајамо *Модернитет и традиција – (по)етика српског романа друге половине 20. века* (2002), *Књижевност и теологија – прилог изучавању теолошке књижевне теорије* (2013) и *Српски културни образац и српска књижевност* (2015).

По нашем суду, Милан Радуловић ће бити упамћен као самосвојан стваралац који је делао на више поља. Естетичар, књижевни теоретичар, критичар, социолог и историчар културе и књижевности, тумач и приређивач како капиталних тако и оних из нашег видокруга деценијама потискиваних штива књижевно-критичке и, посебно, филозофско-теолошке мисли, Радуловић је трагао за осведочењем о томе да није раскинута симбиоза уметничког стваралаштва и религије. У складу са својим уверењем да модерна друштва нису више секуларна него постсекуларна, Радуловић овако дефинише онтолошки статус књижевног дела:

„Кад егзистира као аутохтоно духовно биће, књижевно дело у себи сублимише и измирује историју и вечност, материјалну природу и божанску духовност, културу и васељену. Као духовно биће, књижевно дело је природно-духовни реалитет и истовремено културни феномен, аутохтона и спонтана духовна реалност и плански смишљен производ људског рада. Истовремено је и пуки симбол света и метафора стварне људске егзистенције – и реалан, непосредан процес у којем се свет и живот поново рађају и духовно самообнављају.” (*Књижевност и теологија*, стр. 103–104).

Својевремено министар вера у Влади Републике Србије, Радуловић је био вишеструко ангажован у јавном и културном животу. Оставио је неизбрисив траг и у деловању Задужбине „Доситеј Обрадовић” у Београду, чији је суоснивач Матица српска, као и у самој Матици, где је у својству сталног члана сарадника, између осталог, одржао запажену Светосавску беседу (2012), с темом „Антропологија житија – човек у Бога”, а за Издавачки центар Матице српске приредио књигу *Добрица Ћосић*, обновљену (2018) у Антологијској едицији „Десет векова српске књижевности”.

Славко Гордић

IN MEMORIAM

МИРКО ТИШМА
(1929–2017)

Крајем 2017. године, тачније 12. децембра 2017. године, у 89. години упокојио се прота Тишма. Заупокојена литургија и опело служени су у Храму Света три јерарха у Новом Саду, у среду, 13. децембра 2017. године у присуству родбине, пријатеља али и поштовалаца проте Тишме. Опело је служио митрополит загребачко-љубљански Порфирије, уз саслужење епископа бачког Иринеја, као и више свештеног-служитеља Епархије бачке.

По рођењу Београђанин (рођен 26. априла 1929. године), син Марка, жандармеријског наредника, и Олге из Чепина (код Осијека), Мирко је од детињства привржен Богу и цркви. Након Другог светског рата, у немирним и тескобним годинама за Српску цркву, он уписује и завршава Богословију Светог Саве. У Крушедолу је рукоположен за ђакона и за презвитера (1952). Био је парох села Допсин код Осијека (1952–1954), Белог Брда (1954–1971) и парох при Храму Света три јерарха у Новом Саду (1971–1996). Ангажован је био као архијерејски намесник, секретар епископа бачког и секретар Епархијског управног одбора Епархије бачке као и члан Епархијског савета.

Он се, међутим, не задовољава уобичајеним животом свештеника, жели и може више. Учио је сликарство код академског сликара Љубе Вернера у Осијеку, студирао и завршио историју уметности на Филозофском факултету у Београду. Сликао је веома запажена дела. Уприличена је и изложба његових слика у Архиву Војводине у Новом Саду. Био је и први управник обновљене Српске манастирске штампарије у Сремским Карловцима.

Попут Радослава Грујића и Стеве Димитријевића, у најбољој традицији својих претходника, а ипак на себи својствен и аутентичан начин, прота Тишма се бавио делом богате историје Српске цркве и историјом уметности. Пажљиво, са старих докумената је рашчитавао, путовао је кроз време и простор, сведочио и о свом времену, отимао од заборава. Сабирао је расуто, објављивао је и опомињао. Сарађивао је у многим црквеним часописима како у земљи тако и у иностранству. Прота Тишма је дугогодишњи стални члан Матице српске и сарадник капиталног Матичиног пројекта *Српски биографски речник*, за чијих је шест томова написао чак 80 биографских одредница. Писао је и за *Свеске Матице српске*, као и за реномирани *Зборник Матице српске за ликовне уметности*.

Из његовог пера проистекле су и значајне монографије: *Сарваш и његово доба*, *Српска црква Светог Николе у Белом Брду*, *Црква Рођења Пресвете Богородице у Копривни*, *Срби и црква у Чепину*, *Епископ бачки Митрофан Шевић и његово доба* и *Свештеници у Белом Брду и прикљученија*, настало као резултат вишедеценијског труда и рада, а објављено захваљујући архимандриту Стефану, игуману манастира Велике Ремете. Прота је књигу посветио сенима своје животне сапутнице Славице.

Последња његова књига *Свештеници у Белом Брду и прикљученија* доживела је велико признање стручне и научне јавности. Писани су прикази књиге а предста-

вљена је у Матици српској и у Белом Брду. Свечана сала Матице српске била је мала да прими публику која је долазила са свих страна. Посебну радост прота је доживео јер је у публици био велики број његових пароха из Белог Брда. Прота Тишма је 6. априла 2017. године обишао Ново Брдо, након више деценија жељног ишчекивања. Његови Белобрђани су га дочекали у великом броју и са радошћу. Препознавао је своје парохе и тачно је знао ко је из које породице. Обишао је Цркву Светог Николе у којој је служио а његов долазак најавила су звона. Том приликом, представљена је и његова књига. Спокојство и блажени мир проте Тишме након те посете били су видљиви. Као да је испунио свој завет и још једном видео Бело Брдо, цркву и своје парохе.

Несвакидашња појава српског свештеника, ликовног уметника, историчара уметности, историчара цркве, лексикографа, књигољупца, зналца страних језика, правог духовника, а пре свега хуманиста и човек у правом смислу те речи био је омиљени новосадски прота Тишма.

Био је ожењен Славком, рођеном Хидошан. Успомену на њега данас чувају његова кћи Вера, зет и унук, али не само они већ сви људи који су га познавали...

Александра Новаков

IN MEMORIAM

РОКСАНДА ПЕЈОВИЋ
(1929–2018)

Професор доктор Роксанда Пејовић, уважени музиколог и историчар уметности, редовни професор Факултета музичке уметности, преминула је 5. јануара 2018. године у својој 89. години.

Име Роксанде Пејовић било је деценијама синоним за високе стандарде у музикологији. Комплексан и слојевит, њен музиколошки профил простире се у валерима ентузијазма, радозналости, упорности и непосредности. Као научник, али и као професор, показивала је колико је важно непрекидно учити, бити знатижељан, а подразумевала је, и то безусловно, да треба бити широко образован и свестран.

Роксанда Пејовић, рођена 1929. године, дипломирала је на студијској групи за историју уметности Филозофског факултета у Београду 1954. године са радом „Проблеми историје уметности 18. века".* Већ наредне године завршила је Историјско-фолклорни одсек Музичке академије у Београду, са радом посвећеним Роберту Толингеру. Након осам година магистрирала је на Музичкој академији у Београду са темом *Музичка критика и есејистика између два светска рата*, под менторством Стане Ђурић Клајн. Докторирала је 1984. године на Филозофском факултету у Љубљани, а ментор јој је био др Драготин Цветко. Њена докторска дисертација, у којој је богата знања из историје уметности успешно повезала са историјом музике, носи наслов *Представе музичких инструмената у средњовековној Србији*.

Научни опус једног од најплоднијих музиколога у српској средини укључује тридесет и четири објављене књиге, стотине чланака, уџбенике, пригодне монографије, мноштво енциклопедијских одредница и велики број других написа. Само у последње две деценије њена библиографија обогаћена је насловима чак петнаест књига; међу њима је и монографија *Musical Instruments in Medieval Serbia* на енглеском језику (2013),** испуњена „фасцинантним описима" која је, као што је Тилман Зебас (Tilman Seebass) запазио, „резултат неуморног и животног труда."*** Импресиван и у међународним оквирима, списак радова Роксанде Пејовић резултат је мукотрпног рада и њених упорних, чак и фанатичних, покушаја да се српска

---

* О својим студијама, научним преокупацијама и односу према професији Роксанда Пејовић говорила је у интервјуу објављеном под насловом „Мало шта сам почела, а да нисам завршила" / "There are few things that I started and left unfinished. An interview with Roksanda Pejović", *New Sound, International Journal of Music*, No. 43/I, 2014, 7–16.

** Roksanda Pejović, *Musical Instruments in Medieval Serbia*, Belgrade, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, 2013.

*** Tilman Seebass, "Roksanda Pejović, *Musical Instruments in Medieval Serbia*. Belgrade: University of the Arts – Faculty of Music, 2013. 325 pp. with numerous illustrations in colour and black and white. 1 CD. ISBN 978-86-88619-25-7", *New Sound, International Journal of Music*, No. 43/I, 2014, 202.

музичка историографија обогати из различитих углова, да се доступна сазнања непрекидно надграђују и допуњавају.*

У музиколошком раду Роксанде Пејовић континуирано се, од почетка њеног професионалног бављења науком, преплиће неколико тема: музичка иконографија, посебно усмерена ка српским средњовековним споменицима и, шире, византијском ареалу, била је „природна" област интересовања некога ко је по образовању не само историчар музике већ и историчар уметности. Ту су, затим, не мање важне области музичке критике и писане речи о музици, које су је окупирале од почетка 90-их година XX века, а нарочито током последње деценије живота. Само од 2008. године, на пример, издала је пет књига којима је обухватиле написе Стане Ђурић Клајн, Бранка Драгутиновића, потом – „музичких писаца друге половине XX века: од Петра Коњовића до Оскара Данона", након тога бавила се радом Павла Стефановића и Драгутина Гостушког, док је у последњој књизи писала о деловању „дипломаца Музичке академије у Београду после 1945. године".** Управо наведене области њеног научноистраживачког рада нераскидиво се преплићу и сусрећу са онима оријентисаним ка музичком извођаштву, теми којој је Роксанда Пејовић посветила изузетно велики број написа, а међу њима и књиге *Српско музичко извођаштво романтичарског доба*, *Опера и балет Народног позоришта у Београду*, *Концертни живот у Београду (1919–1941)*.***

Читањем „између редова" сазнајемо много о Роксанди Пејовић као историчару музике и музикологу: реч је о научнику склоном наративном монологу постављеном у оквир историјски широких панорама. Поседовала је богата знања из различитих области, и била је вољна да читаоцу штедро и без резерве понуди мноштво вредно прикупљених информација. Радо је износила сопствене закључке, полемисала и дискутовала, али није презала од накнадне ревизије сопствених ставова. Није се, како је и Катарина Томашевић добро запазила, плашила да „допуни или из новог угла сагледа поједине теме и области."**** Кроз богате прилоге њених књига у виду различитих прегледа, табела, хронолошких таблица читалац се лако упознаје са несебично понуђеним информацијама. Једноставан начин излагања, често веома кондензован, иако сведочи о жељи да се буде приступачан, понекад бива енигматичан, збуњујући, па и криптичан, у извесним ситуацијама разумљив само онима који су „у првом лицу" познавали стил Роксанде Пејовић.

Као и многе њене колеге, универзитетски професори широм света, Роксанда Пејовић је свој научни рад стављала на прво место, док јој је педагошки ангажман, како је и сама често истицала, био од секундарне важности. Па опет, рад у настави био је необично значајан подстицај прво за стручне, а потом и за научноистраживачке теме којима се бавила, тако да се пре може говорити о сусрету, интеракцији

---

* Своју последњу библиографију Роксанда Пејовић објавила је под насловом *Биографија и библиографија*, Београд, б.и., 2013.

** *Коментари текстова Стане Ђурић-Клајн. Поводом стогодишњице рођења*, Београд, Факултет музичке уметности, 2008; *Преглед музичких догађања (1944–1971). Бранко Драгутиновић*, Београд, Факултет музичке уметности, 2009; *Есејисти и критичари. Од Петра Коњовића до Оскара Данона*, Београд, Факултет музичке уметности, 2010; *Комплексно посматрање музике: Павле Стефановић. Драгутин Гостушки*, Београд, Факултет музичке уметности, 2012; *Критике, есеји и књиге. Први београдски музичари – дипломци после 1945. године*, Београд, Факултет музичке уметности, 2016.

*** *Српско музичко извођаштво романтичарског доба*, Београд, Универзитет уметности, 1991; *Опера и балет Народног позоришта у Београду*, Београд, Факултет музичке уметности, 1996; *Концертни живот у Београду (1919–1941)*, Београд, Факултет музичке уметности, 2004.

**** Катарина Томашевић, „Музиколошки портрет Роксанде Пејовић", у: Ивана Перковић-Радак, Драгана Стојановић-Новичић, Данка Лајић (ур.), *Историја и мистерија музике. У част Роксанде Пејовић*, Београд, Факултет музичке уметности, 2006, 41.

и процесу у којем су обе гране професионалног ангажмана Роксанде Пејовић профитирале, него о њиховој поларизацији. Парадоксално, без обзира на то што педагогију није сматрала својим најважнијим професионалним изазовом, готово читаву каријеру посветила је овом позиву. Изузев године рада у *Југоконцерту* (1956), безмало четири деценије Роксанда Пејовић деловала је као професор, прво у Средњој музичкој школи *Станковић* (1957–1975), а потом на Факултету музичке уметности Универзитета уметности у Београду (доцент, ванредни и редовни професор, 1975–1995). Након пензионисања није прекинула везе са наставом, па је више година била ангажована на основним и постдипломским студијама. Била је ментор готово тридесет дипломских радова, магистарских и докторских теза. Од студената који су дипломе стекли у њеној класи десеторо их је наставило да ради на факултетима и академијама у Београду, Новом Саду и Крагујевцу, у научним организацијама – Музиколошком институту САНУ и у иностраним институцијама, а многи од њих и у медијима, организацији музичког живота, реномираним средњим музичким школама.

Као универзитетски професор Роксанда Пејовић више је пажње посвећивала учењу студената *како* да размишљају и решавају одређене проблеме, него ономе *шта* треба учити. Није се устезала да призна уколико нешто не би знала и са уживањем би у тим приликама учила заједно са студентима. Посебно је волела дискусије на часовима, и тада би студенти, у извесним приликама, присуствовали њеним унутрашњим дијалозима, једном, за професорку Пејовић нарочито карактеристичном, „облику" наставе. У таквим приликама се „отварала": делила је са студентима сопствене научне, професионалне, педагошке, мисаоне, филозофске, моралне или емоционалне преокупације и стања. Унутрашњи дијалог Роксанде Пејовић умео је да, системом сложених асоцијација, мисаони ток „одведе" толико далеко од теме предавања да би после тога било готово немогуће вратити се на „школски" задатак. Ма колико збуњујући, такви моменти никада нису били лишени дубљих садржаја, а ни духовитости. Били су, без изузетка, посебни и непоновљиви.

Целокупна професионална, па и приватна биографија професора др Роксанде Пејовић огледало су њене енергичности, виталности и професионалности. Иако више није са нама, Аја нас и даље инспирише и подсећа на праве вредности.

Ивана Перковић

IN MEMORIAM

ЈОВАН РАДУЛОВИЋ
(1951–2018)

Живећи у Београду од студентских година (1971), Јован Радуловић је у свом књижевном и јавном дјеловању био опсједнут својим завичајем и судбином Срба у Хрватској. То је најважнија и најистакнутија тема његових приповиједака, тв-драма и драма, романа, сјећања и записа, његовог публицистичког и уредничког рада. О положају Срба у Хрватској писао је полемички, слутећи опасност која им пријети и споља и изнутра, из властитог односа према изазовима времена и према свом идентитету. У приштинском *Јединству* (1989) уствpдио је да је положај Срба у Хрватској гори него положај Срба на Косову, што је изазвало велике нападе у хрватској штампи, до захтјева да се против аутора покрене кривични поступак. Кад се распламсала криза међунационалних и међурепубличких односа у Југославији и Хрватској, ангажује се на стварању или обнављању српских културних друштава („Зора", у Кистањама, 1990, одмах забрањена; „Просвјета" у Загребу, СКД „Сава Мркаљ" у Топуском, друштво изузетно активно током трајања Републике Српске Крајине). Касније је био покретач зборника студија *Република Српска Крајина* (Книн – Београд, 1996), окупивши наше најугледније стручњаке из различитих области (Славко Гавриловић, Дејан Медаковић, Павле Ивић, Василије Крестић, Јован Илић, Часлав Оцић, Коста Чавошки, Војин Дабић...). Као уредник БИГЗ-а с великим намјерама је покренуо библиотеку „Књижевност Српске Крајине", гдје су објављена *Изабрана дјела Мирка Королије* у његовој редакцији, а подстакао је аутора овога некролога да напише монографију *Књижевност Српске Крајине* (1998). Као управник Билиотеке града Београда организовао је симпозијум о Владану Десници (2005), који је као исход имао зборник радова (2007). Врло је много учинио да се врате у културни живот Београда личност и дјело Марије Илић Агапове (објављивање њених књига и радова, награда с њеним именом), прве управнице Библиотеке града Београда (иначе родом из Пађена код Книна).

Доживљавао је као личну рану асимилацију и непризнавање културне баштине српског народа у Хрватској, уза све видљивије знакове одређивања; слутио је велику буру, непрестано запитан, критички и (чинило нам се) злогуко, над судбином и снагом нашег народа за одржавање (примјећује тзв. негативну селекцију српских кадрова и српске интелигенције у Хрватској). Усуд Срба у Хрватској, с „Олујом", изазвао га је да на позив Културно-уметничке редакције ТВ Београд напише сценарио за телевизијску серију, *Полача – Оквил* (2001/2002), који је остао на папиру, бачен у кош. Из тога сценарија је настао роман *Од Огњене до Благе Марије* (2008), с темом и мотивима прогнаничке колоне од Полаче до Дрине. Ни у београдским причама није напустио несретну судбину својих (и наших) земљака, иако су га нове животне околности водиле новим темама: тв драма *Бора под окупацијом*, у траговима аутобиографска, драма је изолованог и одбаченог писца у Београду, окруженог лажним патриотима и поквареним „пријатељима" (изведена 2007).

Јован Радуловић је ушао у ред истакнутих приповједача младе генерације с првом збирком приповиједака (*Илинштак*, 1978). По њој се видјело да му је свијет дјетињства у Далмацији главно поље приповиједања, али с наличја официјелног смисла (друштвеног поретка, институција, власти, медија, идеја о социјалној правди у социјализму, о одговорности за грађански и ослободилачки рат, о праву на грађанску слободу, о равноправности и „братству и јединству", о односу Срба и Хрвата, напретку, званичној политици), или о наличју свакодневних прилика (породични односи, родитељи и дјеца, ученици и учитељи, дјечаци и дјевојчице, сеоске заједнице). Уз зачуђујуће живо искуство стварности, модерне црте Радуловићеве прозе обиљежили су гротескност и необичан спој патоса смрти и смијеха, фантастике и реалности, те у дистанцираној ироничности, која се повлачи или пригушује тек у његовим новијим текстовима. Као и низ наших великих прозаика, од Доситеја до Андрића или Ћопића, он радо узима живу усмену ријеч (анегдота, пословица, подругачица, фраза, поступак усменог причања и натпричавања/ такмичења, надговарања, надлагивања, „прења"). Ако нову фазу Радуловићевог приповиједања треба тражити изван мијењања мотивско-тематских кругова, она се препознаје у напуштању *јаких средстава* умјетничког израза (потискује се гротескно, брутално, иронично, патетично) и у оријентацији на дистанцирано, готово равнодушно вођену причу која читаоца држи необичном фабулом и необичним склопом околности у којима се јунаци нађу.

Јован Радуловић је већ првих година изласка у јавност привукао пажњу и критичара и жирија, али и судских органа и политичких институција и, што је много важније, пажњу читалаца. Награђивана и из политичких разлога одбацивана, његова дјела су имала тираже у десетинама хиљада примјерака, данас тешко замисливе. У јавност је најбрже продрла телевизијска драма *Вучари Доње и Горње Полаче* (1978), али је позоришна представа и драма *Голубњача* (1983) надишла ваљда све сличне случајеве у свом времену и доиста остала у историји српског и југословенског позоришта и јавне ријечи посебан *случај*. (У Радуловићевој редакцији је приређена обимна збирка докумената (*Случај „Голубњача" – за и против*, 2008: текст драме, документи, прикази истакнутих позоришних и књижевних критичара, политичке осуде са сједница партијских комитета, новински коментари, трибине драмских умјетника, реакције група студената, официра ЈНА и др.).

Романе Јована Радуловића дијели историјска расјелина, хрватска војна акција „Олуја". Први његов роман, *Браћа по матери* (1986), готово је завичајна хроника, са заплетом око мјешовитог брака и „браће по матери" (један син усташе, а други син партизана – Србина). Роман-хроника о животу Далматинске загоре у периоду између два свјетска рата и поратним деценијама, и роман из ђачког живота у Београду 70-их година (екскурзије, професори, дочек „друга Тита" на повратку из Кине), завршава се оптимистичком сликом сусрета двојице браће по матери. Роман *Прошао живот* (1997), међутим, носи сасвим нову атмосферу: настао послије изгона српског народа из већег дијела Хрватске, сачињен је као низ писама мртвих људи, из „шематорије" (гробља), припадника српске интелигенције са Јадрана и из Далмације. То је роман-некролог српској и југословенској културној традицији у том дијелу некадашњих држава (Аустроугарска, Италија, Југославија).

Дјело Јована Радуловића је имало велик одјек и у књижевној критици и у читалачкој, телевизијској и позоришној публици. О њему су писали наши најистакнутији књижевни и позоришни критичари (Јован Христић, Јован Ћирилов, Радомир Путник, Љубиша Јеремић, Чедомир Мирковић, Јован Делић, Марко Недић, Радивоје Микић, Горан Максимовић...), романи и приповијетке су имали више издања, а издавачка кућа Дерета објавила му је *Изабрана дела* (2001–2004) у седам књига. Добитник је Октобарске награде града Београда, Андрићеве и Виталове награде,

те низа награда са именима познатих писаца (Исидора Секулић, Бранко Ћопић, Бора Станковић, Петар Кочић, Јоаким Вујић, Браћа Мицић, Матија Бан).

Док га болест није почела отимати, Јован Радуловић је у Београду био сам по себи културна институција крајишких Срба и Срба у Хрватској. Збирком мемоарско-фикционалне прозе *Уронити у матицу живота* (2009) и *Зрна из плеве* (2007), уз документарну прозу *По српској Далмацији* (1995), отворио је поље успомена, с надом да ће изићи у јавност с обимнијим текстовима, али му живот то није омогућио. Посљедње његове збирке приповиједака, *Изгубљени топоними* (2007) и *Сумњива сахрана* (2012), већ носе све знакове доба послије „Олује". Приповијетка „Изгубљени топоними" заправо је каталог локалитета на путу ка врху Динаре. То је и хроника, и инвентар, и географија, и сан о дјетињству, и присни домаћи називи (Огредице, Подворнице, Вијенци, Дражице, Гајине, Шкрапље, Влаке, Дулибе): писац се опрашта од завичаја и мјеста која више неће видјети, а с том непреболном раном је и напустио овај свијет.

Душан Иванић

IN MEMORIAM

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ
(1924–2018)

Доживљаван као човек и стваралац тихе репутације, Владета Јеротић је истовремено био и остао упамћен као дух изузетне креативне дубине и разностраности. И најупућенијима међу нама није лако сагледати кроз каква се све учења и знања пробијала његова „воља за смислом", коју бисмо, берђајевски, могли назвати и „вољом за чудом". Медицина, психијатрија, психотерапеутска пракса, оснивачи психоанализе и њихови следбеници и отпадници, толике гране филозофије и науке, посебно антропологије, биологије и физике, свети списи и њихови тумачи, велике религије и њихове бројне деноминације, толики богоражитељи и богоборци, толики уметници и писци, светски и наши (од којих у овом часу ваља поменути бар Ракића, Настасијевића, Исидору, Андрића, Павловића и Павића) – ово су само неке области и само неки актери знања о свету који омеђују, ако тако смемо рећи, неомеђиви духовни видокруг Владете Јеротића. Ширем кругу његових поштовалаца, и кад немају потпунији увид у биобиблиографске размере Јеротићевог живота и дела, остаће у неизбрисивом сећању и његова духовно-просветитељска предавања и разговори, његов неуморни „ход кроз народ", за који му је, уз остале врхунске заслуге, додељена и Награда за животно дело Задужбине „Доситеј Обрадовић" чији је суоснивач и Матица српска.

С Матицом српском, као њен стални члан сарадник, академик Јеротић, неуропсихијатар, професор универзитета и врстан есејиста имао је и низ других радних и стваралачких веза. За ову прилику издвајамо само једну од његових најзначајнијих књига, објављену у Издавачком центру Матице српске 2009. године. То су *Есеји – психолошке и религијске теме*, књига чијих је петнаестак штива сажетак и копија у малом безмало целог Јеротићевог опуса. Мада се духом дијалога, отворености и извесне лежерности приклањају адорновском моделу есеја као „антисистемског" става и говора, ови огледи показују снажан центрипетални импулс, обликујући целовит, изричит и заокружен поглед на свет, у којем нема места самодопадној релативизацији истине и заблуде, добра и зла. У непретргнутом дијалогу с висинским духовима, какви су Паскал, Достојевски, Јунг, Адлер, Јасперс, Вајнингер, Симона Веј, Павле Флорески и Сергиј Булгаков, наш писац осведочује и сопствену припадност „хришћанским планинарима", чија искушења у знаку својеврсног духовног алпинизма показују како се зло превладава тврдом вером да нас Господ никад не оставља. Чувајући се дигресија, само ћемо подсетити да је Јеротићево позвање духовника у звању лекара реткост у савременом свету, јер, како је негде записао Антоније Блум, и сâм лекар, ретки су религиозни лекари. Овом подсећању, међутим, нужно следује напомена да, уз пословичну благост, Јеротић свагда осећа и исказује отпор према свакој врсти искључивости, догматизма и фанатизма, посебно оној која је тако често пратила сваку институционализацију религије.

Аутор преко двеста радова из области психијатрије, психотерапије и антропологије, Јеротић је објавио и неколико књига с проблемским тежиштем на култури

и стваралаштву. У овој пригоди помињемо само књигу *Психоанализа и култ̄ура* (1974), која је доживела неколико издања, и његове *Изабране огледе* (2000), које је објавила СКЗ, млађа и мања сестра Матице српске, како би рекао Вељко Петровић. Из три деонице ове књиге, посвећене психијатрији, књижевности и религији, својом луцидношћу посебно плене *замишљени разговори* с Ивом Андрићем и владиком Николајем Велимировићем, као и чувени оглед о Настасијевићу као „песнику трансценденције" и приповедачу који би, преведен „на најбољи могући начин", могао бити уведен „у словенску и можда светску литературу".

Одласком из земног живота Владете Јеротића заокружени су један изузетно богат и вишестран стваралачки век и дело које налаже нове, још неискушане приступе из различитих истраживачких углова. Ти увиди, надамо се, неће оспорити колико једноставно толико и утемељено осведочење Павла Зорића да је Владети Јеротићу „религија уливала наду да живот има смисла, да дух испуњен вером може победити патњу".

Славко Гордић

IN MEMORIAM

ВИТОМИР ВУЛЕТИЋ
(1926–2018)

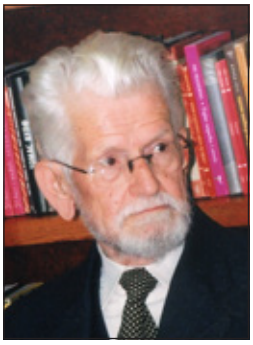

Витомир Вулетић је био изузетна и изузетно снажна личност која је обиљежила развој Филозофског факултета у Новом Саду, посебно Катедру за славистику, и развој Матице српске, нарочито оног њеног научног дијела који се бавио славистиком.

Био је слависта посебног кова, драгоцјен, јединствен и непоновљив. Сматрао је да сваки професор страног језика и књижевности, а посебно слависта, мора бити дубоко укоријењен у своју националну књижевност и веома добро познавати матерњи језик. Утолико више и боље уколико се бави превођењем.

Српски слависта, англиста, германиста, романиста, оријенталиста нужно је компаративиста; мора темељно познавати своју књижевност и културу, и изучавати културне и историјске везе свога народа са књижевношћу, културом и историјом народа чију је књижевност специјализирао. Човјек тешко да постоји и да нешто значи изван своје културе; тешко да ће нешто значити у свијету ако ништа не значи у својој култури. То је основно питање идентитета: како бити *Ја* и бити *свој*. А човјек не живи и не постоји сам, као што је и његов народ само један народић међу народима, а његова књижевност незаслужено мало значи у свијету. Битно је да умијемо те своје вриједности препознати и представити свијету – поредити их са другима. Да би се то постигло, морају се своја књижевност, култура и историја знати, а да би се знале, мора се студирати, темељно и систематично.

Витомир Вулетић је много држао до знања и школе. Школа, ако је добра и строга, гарантује знање и систематичност. Знање мора бити поуздано или није знање; школа мора бити строга и захтјевна или није школа. Дар је научнику, па и филологу слависти, неопходан, али се од дара не живи, већ од рада и знања. Школа мора да нуди и да тражи.

Све што човјек окренут науци о књижевности не уради као млад темељно и до краја, враћаће му се цијелога живота као недостатак, па чак и као трајни духовни инвалидитет. Младост јесте вријеме учења, али се учи цио живот. На конвенционално питање: – Шта радите, професоре? – одговарао је најчешће: – Учим. Када не учим, ништа не ваљам.

Бити слависта у Србији и некадашњој Југославији значи бити и компетентан србиста, србокроатиста, југослависта, а онда и познавалац неке словенске књижевности и културе. Највећа је руска, али то не значи да остале можемо занемарити.

Да би се припремио као слависта, Витомир Вулетић је дипломирао двије студијске групе: србистику, односно југославистику, и русистику. То је могао само изузетно озбиљан, према себи строг и захтјеван човјек. Али и то је сматрао недовољним. Прави слависта би морао познавати и неки западнословенски језик и његову књижевност. Пољаци и Чеси имају велику књижевност, и то се у Србији мора озбиљно проучавати. То би професор славистике морао озбиљно знати. Познавање

бугарске књижевности за једног југослависту је сматрао природним; бугарска књижевност припада јужнословенској „породици". Природно је онда што је професор Вулетић био стално незадовољан својим знањем: слависта би морао да се као компаративиста суверено креће кроз све словенске књижевности. Свака ускогрудост се враћа као бумеранг. Природно је и што није подносио мистификаторе и продавце магле; они ће кад-тад показати своју празнину и изгубити се у својој магли и мистификацијама.

Историја књижевности, по Вулетићу, не може се проучавати без познавања општег историјског контекста, опште друштвене, свјетске и националне историје. Витомир Вулетић је изузетно добро познавао српску и руску друштвену историју, готово у истој мјери као историју књижевности. Не можете тумачити „Бородино" или *Рат и мир*, а не познавати рат с Наполеоном. Историју је сматрао моћном и великом дисциплином, способном да обухвати све – читав живот – па и историју књижевности и културе. Двадесети вијек је сматрао помало наивним зато што запоставља дијахронију. Преплитање Вулетићевих историјских и филолошких знања најочевидније је у његовој књизи *Пера Тодоровић, Русија и Обреновићи* (2007).

То не значи да се није занимао за теорију књижевности и методологију. Импоновао му је допринос словенских народа теоријској књижевној мисли: руски формалисти, чешки структуралисти, совјетски семиотичари. Роман Јакобсон, Рене Велек и Кирил Тарановски одлетјели су у Америку из словенских гнијезда. Са страшћу се занимао за компаративистичке школе, држао курсеве о контактној и типолошкој компаративистици, и писао о том питањима.

На иницијативу и предлог Витомира Вулетића уведена је Теорија књижевности као обавезан предмет на славистици. Хвала му што ми је као асистенту повјерио да будем први наставник тога предмета.

Вулетић је био у свом бићу компаративиста, не само у проучавању руско-српских књижевних веза. Његови радови о књижевној историји и компаративне студије у основи су методолошки усмјерени и изазовни. Из њих се има шта научити; они подстичу на дијалог. Почесто им се враћам и обраћам. Лично ме је подстицао на ангажовање у Матици за проучавање међусловенских књижевних веза са српском књижевношћу у средишту пажње.

Семинар за славистику на Филозофском факултету у Новом Саду највећма је његово дјело. Ту је провео најбоље деценије свога радног вијека као професор руске књижевности XIX стољећа. Са својом супругом Вером образовао је генерације младих слависта и подизао научни подмладак. Пресудно је учествовао у обликовању Библиотеке Семинара и изузетно цијенио значај библиотекара у научној библиотеци на универзитету. Бринуо је о свакој књизи и часопису и сваком примјерку се радовао. Прве примјерке својих књига поклањао је семинарским библиотекама за славистику у Новом Саду и Београду. Мјесто библиотекара је сматрао изузетно важним кадровским мјестом, равним по значају за Семинар и за образовни и научни процес мјесту универзитетског наставника. Али библиотекар мора бити прво човјек основне струке; мора бити слависта.

Радио је са упорношћу, страшћу и љубављу какве се ријетко срећу, под условима, сумњичењима, оптужбама и праћењима који би другога деморалисали. Витомир Вулетић је све сумње и нападе на своју личност примао као подстицаје за упорнији и истрајнији рад. У том погледу је био примјер постојаности и упорности, увјерен да се радом и љубављу све може превазићи и издржати. Рад је побједа над непријатељима.

Храбрили смо један другог Вуковом девизом која је красила собу покојног професора Јована Кашића. Навешћу је скраћену и по сјећању, како сам је запамтио као лични животни програм: Радите и пјевајте једнако и тако ћете се најбоље осветити свим својим непријатељима и све их редом посрамити.

Рад и љубав су кључне ријечи којима бих обиљежио личност Витомира Вулетића. Много је волио Александра Блока, а од њега сам запамтио, можда не сасвим прецизно, Блокову реченицу која нам је обојици много значила: „Само заљубљен човјек има права да себе сматра човјеком". Човјек без љубави је сумњиво лице. Као да смо један другом упућивали то полупристојно питање: „Како сте као човјек?" – то је значило: Имате ли довољно љубави за себе и за друге да бисте преживјели? Зрачите ли довољно? Производите ли и ширите ли око себе позитивну енергију?

Бити универзитетски наставник, за Вулетића је, између осталог, значило написати књигу којом ћете покрити свој предмет. Витомир Вулетић је написао историју руске књижевности XIX вијека. Ситне књиге за ситан предмет! Да ништа друго није урадио, то је изузетно пуно. А о томе колико је урадио свједочи његова огромна библиографија коју је немогућно кратко коментарисати.

Витомир Вулетић је по својим идејним увјерењима био и остао лијеви интелектуалац, много више, дубље и досљедније од својих критичара и оних који су га оптуживали, прогонили, кажњавали и надзирали. Истина, био је критички дух, и то није скривао. Откад га ја знам, а то ће рећи од краја 1972. године, био је недогматичан дух. И његово стваралаштво је у том знаку – у знаку изворне европске и словенске социјалдемократије и њеног критичког преиспитивања. Светозар Марковић му је био једна од кључних личности српске историје и културе; враћао му се књигама барем три пута. Наравно, опет вишеконтекстуално: у националном – српском – словенском (српско-руском) и европском контексту. Витомир Вулетић није мијењао ни пресвлачио своје идеолошке дресове и у том погледу је један од најдосљеднијих људи које знам.

На плану руске књижевности и руско-српских књижевних веза и односа урадио је безмјерно пуно. Али и на плану српске, па и савремене српске књижевности, о чему се мање зна, а треба да се зна. Значајни су његови радови о Добрици Ћосићу, и то о Ћосићевим главним дјелима – о *Коренима* и *Времену смрти*. Њемачки професор славистике из Хамбурга, преводилац Момчила Настасијевића и Драгослава Михаиловића на њемачки језик, данас спољни, инострани члан САНУ, Роберт Ходел, провео је неко вријеме као студент на Филозофском факултету у Новом Саду. Пратио је предавања Витомира Вулетића и Мирослава Егерића. Ова два новосадска професора имала су вјероватно пресудан утицај да се Ходел одлучи за своју докторску дисертацију компаративног типа – о сказу код Љескова и Драгослава Михаиловића. Тај податак у библиографијама мојих пријатеља професора не може постојати, а то сматрам веома значајним за статус српске књижевности у свијету, и то треба рећи и записати у Матици српској – да се чује и да се зна. О свом земљаку, писцу *Лајковачке пруге*, који је исписао књиге о крају око столног и белог Ваљева, Радовану Белом Марковићу, Витомир Вулетић је 2005. године објавио књигу: *Радован Бели Марковић: стилске и језичке игре*.

Витомир Вулетић је веома држао до стилских и језичких игара, до живог приповиједања и илузије усменог говора – до сказа, па је сасвим природно што је једна од његових великих љубави Николај Васиљевич Гогољ. Већ споменути Роберт Ходел свједочи са каквом је страшћу Вулетић предавао Гогоља и дочаравао студентима његову комику.

Витомир Вулетић је човјек који се често сусретао са собом и себе преиспитивао. Ти сусрети су израз духовне запитаности и постављају тешка питања личног идентитета. Дебеле књиге су резултат тих сусрета. Исплати се завирити у њих. Из њих проговара лирска, осјетљива и осјећајна, запитана свијест српског интелектуалца.

Није моје да говорим о Витомиру Вулетићу и Матици српској, али је неопходно рећи да је ову кућу професор Вулетић поштовао вјероватно највише од свих српских институција. Овдје је много научио, много урадио, много започео и много допринио. *Зборник за славистику Матице српске* настао је на његову иницијативу.

Подржавао је из све снаге проучавање књижевних веза српског народа са осталим словенским народима у оквиру Матице српске. У Матици је објавио низ чланака, студија, и књига: *Светозар Марковић и руски револуционарни демократи, Руско--српска књижевна поређења*, *Руси и Срби у сусрету*, *Николај Гоголь и његове три „идиле”*.

Витомир Вулетић је крупна фигура српске славистике, а његова кућа је била мала научна академија. Он је био и остао човјек Матице српске.

Завршавам ово кратко слово његовим ријечима с почетка прве књиге *Сусрети са собом*:

„Моје интелектуално и емпиријско искуство је показало да је непрекидно суочавање са самим собом било у преплету с мојим односом с природом и са друштвом. Сва та три суочавања као јединствена целина уверила су ме да има смисла живети, има смисла трошити енергије и кроз трошење обнављати их. Нема смисла уништавати себе, зграђати се над самим собом. Треба потражити могућност да се човек морално остварује радом као најмоћнијим средством моралног и материјалног опстанка. Дубоко сам свестан да је и моје виђење света субјективно, једнострано, да је проистекло из моје физичке, умне и моралне ограничености. Свестан сам и тога да је оно један прилог општем виђењу света. Остављали су нам наши даљи и ближи преци своја схватања живота уобличавана на различите начине. Оставимо и ми нашим потомцима своје животно искуство исто тако уобличено на свој начин. Све дотле док буде људи биће најразличитијих прича о животу. Ово је само једна. Целина, ако постоји, састоји се од бескрајног низа појединачног.”

Наводимо на крају и мото у чијем знаку се одвија Вулетићево свођење сопственог животног биланса и суочавања са собом. То је само ова Тукидидова реченица:

„Учинили смо колико смо могли, отрпели смо колико смо морали.”

Јован Делић

IN MEMORIAM

ОЛГА МИКИЋ
(1928–2018)

Олга Микић је рођена у Београду 24. октобра 1928. године. По завршетку студија историје уметности на Филозофском факултету у Београду (1952), преселила се у Нови Сад почетком 1953. године и запослила се у Галерији Матице српске као њен први кустос. Од тада је прикупљена збирка уметничких дела добила стручну обраду и презентацију кроз сталну поставку Српске уметности XVIII–XIX века. Њеној визији треба да захвалимо што је Галерија тада постављена као научно утемељена и савремена музејска установа. Уз редовна напредовања у струци, у Галерији је провела цео свој радни век до одласка у пензију 1989. године, а последње године и на месту управнице (1983–1989).

Подручје њеног стручног интересовања била је српска уметност од XVII до XX века. Највише се бавила српским сликарством XVIII и XIX века на подручју некадашње Карловачке митрополије. Првих година по доласку у Галерију активно је учествовала у обогаћивању галеријске уметничке збирке обиласком и рекогносцирањем подручног терена ради откупа уметничких дела из приватног власништва и дугорочних позајмица из друштвене својине, како би ова некада скромна ликовна збирка, деценијама презентована у оквиру Музеја Матице српске, постепено добила изглед комплетне галерије новије српске уметности од XVII до XX века. По пресељењу уметничке – ликовне збирке Матице српске, која је постала окосница Галерије Матице српске, из зграде Марије Трандафил у нову зграду некадашње Продуктне берзе 1958. године, учествовала је у поставци нове сталне изложбе српског сликарства и графике од XVII до XX века.

У Матици српској је била стални члан сарадник, дугогодишњи члан Одбора Одељења за ликовне уметности. Добитник је награде Културно-просветне заједнице Војводине „Искра културе" (1986). Учествовала је у раду стручних и научних скупова у земљи и била активан сарадник у стручним удружењима, институцијама и одборима. Била је председник Друштва музејских радника Војводине (1986–1988). За успешно организовање последњег сазваног Конгреса Друштва музејских радника Југославије 1987. године у Новом Саду добила је посебно признање Самоуправне интересне заједнице Војводине. Била је члан Управног одбора Матице српске (1982–1990), члан Извршног одбора Матице српске (1984–1988) и члан Уређивачког одбора часописа *Рад војвођанских музеја* (1985–1989). Такође је била члан редакције часописа *Рад Матице српске* и члан Уредништва публикације *Свеске Матице српске (за уметност)*, као и члан Савета Галерије Матице српске који је основао Управни одбор Галерије Матице српске (1954–1955).

Њен пионирски рад на евидентирању, атрибуцији, хронологији и топографији као темељима историографије био је од велике важности за сва будућа истраживања. Објавила је низ студија, каталога и монографија и приредила бројне изложбе у земљи и иностранству који су резултат њеног истраживања. За истакнута достигнућа награђена је престижним наградама као што су награда Културно-просветне

заједнице Војводине „Искра културе” (1986) и Награда Музејског друштва Србије „Михаило Валтровић” за животно дело (2006). Генерацијама иза себе оставила је јасне смернице којим методама, с коликом посвећеношћу и ентузијазмом треба проучавати дела, уметнике и појаве у свету ликовних уметности. Била је узоран учитељ и изузетан историчар уметности.

Олга Микић је провела пуних 35 година рада у Галерији и посветила их култури, ликовној уметности и Матици српској. Током дуге и плодне каријере поставила је темеље проучавању, обради, документацији и презентацији националне ликовне уметности новијег доба и дала важан допринос почецима развоја музеологије у српској средини.

Заправо, Олга никада није отишла из Галерије. И тридесет година након пензионисања, озарена унутрашњим миром и спокојем, редовно је долазила у Галерију на отварања изложби, Дан Галерије, промоције књига, или тек да сврати и поздрави нас. Радовала се сваком нашем успеху, и била задовољна како Галерија наставља свој живот са млађим генерацијама.

Бранка Кулић

IN MEMORIAM

РАДОВАН МИЋИЋ
(1944–2019)

Радован Мићић је поштован као познавалац историје српске културе, а нарочито историје читаоница и библиотека, диљем библиотекарске струке а и шире. Поштован од свих оних који су долазили у Библиотеку у потрази за информацијом, не само библиотечком него каткад и људском, свакодневном; а у Библиотеци Матице српске остао је упамћен као незамењив стручњак који искуством и знањем помаже колегама у свакодневном превазилажењу и решавању проблема. Стрпљив да саслуша и помогне, да нађе компромис, понуди решење.

Рођен је 21. децембра 1944. године у Бечеју, где је завршио основну школу и гимназију. Филолошки факултет, група за библиотекарство, завршио је 1967. године. У Библиотеци Матице српске радио је од 1971. године, у Одељењу за предметну и децималну класификацију, а од 1973. прелази у Матичну службу Библиотеке. Од 1975. до 1985. руководи овом службом. Од 1985. ради као информатор, а од 1993. руководилац је Одељења за чување и коришћење публикација. Пензионисан је 2009. године.

Секретар Друштва библиотечких радника Војводине био је од 1972. до 1976. Члан, а потом и председник Савезне комисије за стручно усавршавање од 1985. до 1987. Председник Библиотекарског друштва Србије од 2000. до 2004. године.

Од 1980. стални је члан Комисије за полагање стручног библиотекарског испита, а од 1987. до 1989. и испитивач за предмет Организација библиотечке делатности. Од 1. јануара 2003. испитивач је за Основе библиотечке информатике, а од 2008. за Увод у библиотекарство.

Био је члан Савета Филозофског факултета од 1985. до 1986, председник Покрајинског одбора синдиката образовања, науке и културе до 1986, као и члан Савезног одбора синдиката од 1986. до 1991. године. Изабран је у одбор Рукописног одељења Матице српске 1999. године. Био је члан Уређивачког одбора текуће библиографије *Сербика*, од 2005. године, члан редакције *Библиотекарског годишњака Војводине* и *Годишњака Библиотеке Матице српске*.

Био је стални члан сарадник Матице српске, члан њеног Управног одбора и сарадник у *Српском биографском речнику*.

У Едицији *Библиотекарске новости* објавио је приручник *Увод у библиотекарство*, 1988. Коаутор је уџбеника за средње школе *Основи библиотекарства* (са Пирошком Чаки), 1977. Аутор је и монографије *Портрети из српске културне историје*, 1995, монографије о *Луки Милованову Георгијевићу*, 2000, и *Читалишта у Сивцу: 1892–2002*, 2002.

Учесник је многих стручних библиотекарских скупова, међу којима се истичу излагања на скупштинама Савеза друштава библиотечких радника Југославије у Приштини, Аранђеловцу, на Охриду, Бледу; Сусретима библиографа у Инђији. На Међународном научном скупу *Деца и библиотеке*, излагао је на тему *Рад са децом и школском омладином и едукација библиотекара*, 2005.

Аутор је низа прилога о библиотекарству у листовима *Дневник* и *Мисао.*

За допринос библиотекарству добио је награду СИЗ-а културе Војводине за 1988. годину, а Сурепову награду 1997. за дугогодишњи практични и теоријски допринос библиотекарству. Добитник је награде „Најбољи библиотекар" у рангу националних библиотека за 2007, као и Првомајске награде Градског већа Савеза самосталног синдиката, 2008.

Монографија *Српска читаоница у Иригу 1842–1992*. Радована Мићића промовисана је на 156. рођендан иришког читалишта и том приликом додељена му је годишња награда „Луча".

За почасног члана Подружнице библиотекара Срема изабран је 1997.

За деценијски самопрегоран рад добитник је Захвалнице Библиотеке Матице српске, 2017.

Учествовао је на редовној годишњој конференцији Подружнице библиотечких радника Срема у Библиотеци Дома културе у Пећинцима 29. маја 1998. године и говорио о збирци часописа и новина у БМС.

Један је од аутора изложбе поводом 175 година Матице српске. Изложба је представљена и у Самоуправи Срба у Мађарској (у Будимпешти) као и у Печују и Сегедину, 1998. године. Коаутор је изложбе *Светозар Милетић и Матица српска 1826–1996*. као и изложбе *Српска књижевна задруга 1892–1992*. Приредио је изложбе о Теодору Павловићу, поводом Дана Новог Милошева у Новом Саду, 1995, и *Летописа Матице српске*, поводом 175 година од његовог излажења.

На осмим сусретима библиографа у Инђији, 1993. говорио је на тему *Информатизација и перформативност библиографских информација*. На 10. сусретима библиографа у Инђији, 5. новембра 1996. године говорио је *О модерним постављама ретроспективне библиографије периодике*, а 1993. о *Информатизацији и перформативности библиографских информација*.

Учествовао је и на научном скупу о животу и делу Павела Јосифа Шафарика, 1995, са темом *Павле Јосиф Шафарик и Теодор Павловић*, у Старој Пазови.

Учесник је научног скупа *Браћа Рувараац у српској историографији и култури*, у Сремској Митровици, од 18. до 20. септембра 1996. године са темом *Коста Рувараац и Стојан Новаковић.*

У Панчеву је 20. новембра 1997. учествовао на научном скупу *Књига за народ*, са темом *Књиге за народ Матице српске*. На 38. Сабору библиотекара Срема, 5. октобра 2001. године, говорио је о јубилеју 175 година Матице српске.

Учествовао је на научном скупу *Књижевна топографија Панчева*, 15. новембра 2002. у Панчеву, говорећи о делу Николе и Косте Милутиновића.

На 38. скупштини библиотекара Срема у Шиду, 21. јуна 2002, представио је нови број *Годишњака библиотекара Срема.*

Присуствовао је Међународној конференцији *Јавне библиотеке за нову Европу*, у Будимпешти 15, 16. и 17. септембра 1997. у организацији Француског института и Гетеовог института у Будимпешти.

Радован је један од ретких људи који су увек разоружавали смехом или шалом. Скроман, добронамеран и предусретљив, спреман да помогне тако што се потпуно посвети оном што претражује за корисника или колегу. Једноставно, прирођена радозналост га повуче и већ је потпуно преокупиран темом у жељи да што више открије. Била је част и задовољство радити са њим. Један од истинских посвећеника у библиотекарству, поставио је стандарде по којима ћемо га памтити ми који смо имали прилику да радимо са њим. Памтићу заувек дуг, искрен и топао аплауз колега када је примао награду за најбољег библиотекара у Србији. Памтићу и овај дан, када се заувек опраштамо од најбољег библиотекара и честитог човека који нас је даривао добротом.

Нека му је вечна слава!

Гордана Ђилас

IN MEMORIAM

ДИНКО ДАВИДОВ
(1930–2019)

У суботу, 18. маја 2019. године у 89. години напустио нас је Динко Давидов, академик, историчар уметности, дугогодишњи кустос Галерије Матице српске, научни саветник Балканолошког института САНУ и директор Галерије САНУ. Његовим одласком српска наука је изгубила последњег из плејаде великих познавалаца српске уметности XVIII века. Посвећеност промишљању проблема из новије културне прошлости нашег народа, ентузијазам и урођена радозналост Динка Давидовог нису напуштали до самог краја живота. Стасао у славној генерацији историчара уметности које је предводио Дејан Медаковић, он је уз Олгу Микић, Лепосаву Шелмић и Мирјану Лесек поставио темеље истраживањима значајне историјске епохе након Велике сеобе 1690. године.

Динко Давидов је студије историје уметности завршио на Филозофском факултету у Београду, а докторирао је 1965. године на Филозофском факултету у Љубљани са тезом *Српски бакроресци XVIII века*. У Галерији Матице српске радио је пуне две деценије, од 1959. до 1979. године, где се посветио изучавању старе српске ликовне уметности, показујући велики смисао за откривање аутентичних вредности српског уметничког блага. У то време се бавио проучавањем српског сликарства и графике у периоду од XVII до XIX века на широком подручју некадашње Карловачке митрополије, посебно у црквама и манастирима Будимске и Темишварске епархије. Резултати тог научноистраживачког рада представљени су јавности кроз публикације *Иконе српских цркава у Мађарској* (1973) и *Српска графика XVIII века* (1978), а поред тога приредио је и неколико студијских изложби о сликарству српских зографа. Такође, као кустос Галерије Матице српске, залагао се за обнову фрушкогорских манастира настрадалих у току Другог светског рата.

Од 1979. године Динко Давидов је био ангажован као научни саветник Балканолошког института Српске академије наука и уметности. За дописног члана САНУ изабран је 2000. а за редовног 2006. године, док је функцију директора Галерије САНУ обављао у периоду од 2001. до 2009. године. Резултати произашли из дугогодишњег плодног рада донели су му више јавних признања и награда: 1990. Награду Српске књижевне задруге за књигу *Споменици Будимске епархије*, 1991. Октобарску награду Београда за књигу *Хиландарска графика*, 2001. Вукову награду за дело *Сентандрејска Саборна црква*. Генерацијама иза себе оставио је јасне смернице са коликом посвећеношћу и ентузијазмом треба проучавати дела, уметнике и појаве у свету ликовних уметности.

Чини се да је рано схватио да је нужно деловати по целој дубини српског друштва, па се тако и његови радови могу поделити по томе којој врсти читалаца су намењени. Ту су најпре његова научна дела, која су пратила главну методолошку линију српске историје уметности. Најчешће у форми чланака и студија, ти радови су објављивани у стручној и научној периодици попут *Зборника за ликовне уметности Матице српске*, *Летописа Матице српске*, *Балканике*, *Саопштења Републичког*

завода за заштиту споменика културе или *Сентандрејског зборника*, те су стога били намењени ужем кругу читалаца, најпре истраживачима и зналцима. Већи утицај су имале монографије којих је објавио преко двадесет, и које су по правилу писане лепим и чистим језиком, опремљене научном апаратуром и богато илустроване. Утицај тих књига је превазилазио оквире једне научне дисциплине и дубоко је задирао у душе ширег круга читалаца. Други начин на који је Динко Давидов деловао јесу изложбе путем којих би обрадио неку тему или поставио тезе о неком друштвеном проблему, те на тај начин покушао да утиче на мисао и ставове јавности. Стога је већину тема којима се бавио у својим научним радовима, пре или касније формулисао и у виду изложби, проширујући на тај начин домен свог деловања.

Посебан сегмент јавног ангажмана Динка Давидова односио се на општу публику до које је допирао путем новинских чланака. Такав облик комуникације је неговао од самих почетака каријере, када је у новосадском *Дневнику* редовно објављивао прилоге о уметницима и делима из XVIII и XIX века. Касније је почео да објављује и у другим угледним новинама и часописима, попут *Политике*, *Нина*, *Књижевне речи* и *Књижевних новина*, чиме је створио могућност да упозна заиста најшири круг заинтересованих са српским културним и уметничким наслеђем, али и многим проблемима који стоје на путу његове ревитализације и афирмације.

У тематском смислу богати научни опус Динка Давидова може се угрубо поделити у четири целине, којима се он изнова враћао и којима је био посвећен читавог живота. Прву целину чине радови о српским зографима с краја XVII и почетка XVIII века који су као сапутници Сеоба неговали традиционални израз у иконопису, и који су у миграцијама својим иконама и ликовним делима чували заједнички идентитет у крајње тешким околностима. Посебну пажњу Динко Давидов је посветио темељном истраживању српске уметничке баштине у Мађарској. Резултати проистекли из тог његовог интересовања толико су значајну за српску науку да нису изгубили на релевантности, упркос томе што су остварени давних 70-их и 80-их година XX века. Још једна истраживачка целина која заузима изузетно место у опусу Динка Давидова јесте историја српске графике у XVIII веку. Чини ми се да се без зазора може рећи да је пионир на том огромном пољу, које до њега није ни постојало као битно поље истраживања. На крају, последња велика тема која је окупирала Динка до самог краја живота тицала се уништења српских манастира, иконостаса и дела ликовних уметности у Другом светском рату. Познато је да се још као кустос Галерије Матице српске залагао за обнову пострадалих манастира, да их је обилазио, прикупљао од локалног становништва преживеле уметнине, те их заједно са колегама рестаурирао и публиковао.

Својим вишедеценијским плодним радом у служби науке и културних интереса српског народа Динко Давидов је свакако заслужио највише почасти и поштовање потомака. Бројност и значај његових истраживачких подухвата, посвећеност и стручност које су га одликовале, као и огромна љубав према писаној речи учинили су га једним од великана националне историје уметности и обезбедили му трајно место у јавном сећању српског народа.

Владимир Симић

IN MEMORIAM

ВЛАДО СТРУГАР
(1922–2019)

Владо Стругар, један од најистакнутијих српских историчара друге половине XX века, преминуо је 24. августа 2019. године у Београду. Рођен је 28. децембра 1922. године у Доњим Улићима поред Цетиња. Основну школу је завршио у Горњем Цеклину, а гимназију је похађао у Цетињу. Студије права је започео у Сарајеву, а Институт за друштвене науке и Вишу војну академију је завршио у Београду. На Филозофском факултету у Београду је 1964. године одбранио магистарски рад из историје. У Институту за славистику, при Академији наука Совјетског Савеза у Москви, 1968. године је одбранио докторску тезу *Ослободилачки рат у Југославији* и стекао звање доктора историјских наука.

Учествовао је у Народноослободилачкој борби 1941–1945. године. По чину је био пуковник ЈНА. Највећи део своје професионалне каријере остварио је у Војноисторијском институту у Београду. Био је редовни члан Црногорске академије наука и уметности, члан Српске академија наука и уметности и Македонске академије наука и уметности ван радног састава. Такође, био је члан Удружења књижевника Србије и члан Сената Републике Српске. Био је главни и одговорни уредник *Војноисторијског гласника* од 1963. до 1967. године, и *Југословенског историјског часописа* од 1970. до 1973. године.

Опус историографских истраживања академика Стругара био је веома широк. Проучавао је настанак прве југословенске државе, политичке борбе у Краљевини СХС/Југославији, југословенске политичке странке, развитак југословенске социјалдемократије и југословенског друштва, војну историју Балкана, оружано ратовање југословенских народа у XX веку, рат и револуцију на тлу Југославије између 1941. и 1945. године, узроке распада СФРЈ.

Академик Стругар је био велики противник ревизије историје, посебно новијег времена која је запљуснула европску и део домаће историографије паралелно са процесима разбијања друге југословенске државе и распада СССР. У свом последњем јавном обраћању поводом доделе награде „Печат времена" за науку и друштвену теорију чији је лауреат постао маја 2019. године, одбацио је оптужбе да је Југославија настала као резултат великосрпских хегемонистичких тежњи, и изразио наду да ће нове генерације српских историчара наставити да објективно и одговорно проучавају настанак, развитак и крај југословенске државе.

Волуминозан је број објављених радова академика Стругара: тридесет осам монографија, преко осамдесет научних чланака, као и велики број огледа, научних критика, приказа. Издвајају се студије: Социјална демократија о националном питању југословенских народа: *Рат и револуција народа Југославије 1941–1945*; *Југословенске социјалдемократске странке 1914–1918*; *Југославија 1941–1945*; *Југославија у књигама историографским*; *Српско Јанка Вукотића и Митра Мартиновића*; *Владар Краљевства Срба Хрвата и Словенаца*; *Југославија на стрмини Европе*; *Црна Гора у Југославији*; *Повест и повеља Југославије*. Својом последњом монографијом

Југословенски 1. децембар 1918. године, објављеној 2019. године, академик Стругар је симболично заокружио своја вишедеценијска истраживања југословенске идеје и државе. Његове књиге и научни радови су преведени на једанаест језика. Занимљиво је да је академик Стругар поред историографског рада писао књижевне приче и приповетке које су објављиване на конкурсима за кратку причу у листовима *Политика*, *Борба* и *Побједа* током 1953, 1954. и 1955. године. Све су оне позитивно оцењиване од стране најугледнијих српских и југословенских писаца (Иво Андрић, Танасије Младеновић, Душан Костић, Александар Вучо, Душан Матић, Ерих Кош).

Поред научне озбиљности и документарности, академик Стругар ће остати препознатљив и по свом специфичном „стругаровском" стилу и језику, које су одликовали свежина и необичност изражавања, метафоричност, употреба архаичних и готово заборављених речи и фраза из његовог родног краја, што је давало посебну тежину и представљало нарочит квалитет његових дела. Прозаичност, наративност, егзотичност Стругаровог израза сушта је супротност устаљеном, клишеираном стилу коме су често прибегавали истраживачи прошлости. Академика Стругара су одликовале скромност, честитост, доброта и спремности да стрпљиво саслуша сваког саговорника, али и да људски посаветује и помогне.

Александар Растовић

IN MEMORIAM

ЈОВАН М. ЉУШТАНОВИЋ
(1954–2019)

Један од најбољих познавалаца и истрајних проучавалаца књижевности за децу, уредник часописа *Детињство* и Саветовања Змајевих дечјих игара, добитник Награде Змајевих дечјих игара и Награде „Сима Цуцић" – није више међу нама.

Ко год се бавио књижевношћу за децу није могао без Јове. Многи су уз Јову и због Јове заволели књижевност за децу. Његов утицај био је од непроцењиве важности за ову област, иако се није само њоме бавио.

Његова животна и просторна вертикала подразумевала је кретање од родног Пријепоља, у којем је завршио основну школу и гимназију, преко Београда, у којем је дипломирао књижевност на Филолошком факултету у Београду, магистрирао (*Типови приповедања и хумор у делима за децу Бранислава Нушића*, 1997) и докторирао (*Поетика модерног и српска поезија за децу од 1951. до 1971*, 2006), па, затим, годинама радио у *Борби* – до Новог Сада, где је од 1998. био професор на Високој школи струковних студија за образовање васпитача.

Био је човек енциклопедијских знања и широких интересовања. Иза овог вредног сарадника значајних часописа (*Летописа Матице српске*, *Зборника Матице српске за књижевност и језик*, *Књижевне речи*, *Књижевних новина* и др.) и наших најважнијих институција остало је више од две стотине радова и књига. Учествовао је као аутор и у Антологијској едицији „Десет векова српске књижевности" Матице српске, приредивши књиге о Браниславу Нушићу (2013) и Александру Поповићу (2015). Осим *Детињства* уређивао је краће време и лист за децу *Велико двориште*, као и Едицију „Зрнашце" у Драганићу (2002/2003). Бавио се писањем уџбеника за основну школу, као аутор и коаутор читанки и лектира. Био је и сценариста епизода у серији *Историја српске књижевности – романтизам* Школског програма РТС-а.

Занимали су га драмска уметност и позориште, о чему сведочи коауторска радио-игра за децу *Viva la musica*, награђена на конкурсу Радио Београда (са Љиљаном Пешикан Љуштановић, 1983), учешће у жирију Фестивала монодраме за децу, затим радови о драми у часописима *Зборник Матице српске за сценске уметности*, *Позориште*, *Сцена* и, коначно, књига *Глума и језик савремене позоришне критике* (1992). Своме завичају одужио се књигом *Пријепоље под звездама* са Оливером Цвијовићем (1997).

Један је од утемељивача модерног приступа књижевности за децу и њен вероватно најбољи познавалац, показујући да се књижевност за децу не може искључити из виталних токова књижевности у целини. Његов научни приступ проучавању ове области од највећег је значаја, о чему сведоче књиге *Дечји смех Бранислава Нушића* (2004), *Црвенкапа грицка вука* (2004), *Брисање лава* (*поетика модерног и српска поезија за децу од 1951. до 1971. године*) из 2009. – за коју је добио Награду „Сима Цуцић" – и *Књижевност за децу у огледалу културе* (2012). Радио је темељно, марљиво, својски; увек је откривао неки нов податак, аспект, није есејизирао, није себи

допуштао омашке, чврсто је градио своје закључке. Приступао је тумачењу из различитих перспектива – превредновао је традиционалне представе, увиђао нове везе и контексте, успостављао синтетичке књижевнотеоријске, књижевноисторијске и културолошке увиде у развојни лук слике детињства у књижевности и књижевној критици. Књига снажног симболичког наслова *Брисање лава*, студија о формирању поетике модерног у поезији за децу, незаобилазна у сваком бављењу овом научном облашћу. У њој се истражују изразите тачке књижевноисторијског процеса – одвајање од социјалистичког реализма и етатизма и борба за естетску аутономију.

Значајан корпус његовог рада чинило је изучавање развоја критичке мисли које је утицало на књижевно стварање (понајвише у књизи *Књижевност за децу у огледалу културе*). Од велике важности су његови синтетички радови о преломним тачкама у разумевању књижевности за децу – неопходни у разумевању књижевнонаучних процеса. Томе је посвећена и књига *Принцеза лута замком* (*теоријска мисао о књижевности за децу из окриља Змајевих дечјих игара*) (2009). Издвојивши кључне, парадигматичне есеје из историјата часописа, Љуштановић је показао како је увид у онтологију детињства променљив, а не монолитан културни конструкт, условљен разноврсним факторима. И као члан жирија награда из књижевности за децу *Невена*, Награде „Раде Обреновић", Награде Фестивала монодраме за децу „Сигридруг", *Плавог чуперка*, Награде Радио Београда за кратку причу, *Малог принца* – показивао је своје ставове о њеној модерности и значају.

Пуне двадесет две године (од 1997) био је главни и одговорни уредник *Детињства* и уредник Саветовања Змајевих дечјих игара у Матици српској. С годинама је успео да модернизује њихов концепт у живе трибинске форуме, па су они повремено бивали и простор жустрих полемика. Умео је да помири младе, средње и нове генерације, различите приступе, али и да очува сопствени критички суд. Због тога су Саветовања прерасла у најугледнији годишњи састанак проучавалаца ове области у читавом региону, што је превасходно његова заслуга – и велико завештање онима који ће то наставити.

Његов менторски рад са младима је пример како се васпитавају и подижу младе генерације. У томе послу држао се идеје претходника и имењака Јове – Змаја, „да на плодну њиву падне, / што сејемо ми". Као уредник окупљао је, мотивисао, бодрио, менторски усмеравао и тиме однеговао више генерација нових проучавалаца. Његова благост и добродушност, племенитост, господственост пленили су и покретали. Умео је да ослушкује даровите, младе, тек свршене студенте књижевности и све оне који су на било који начин били интригирани детињством и да им даје шансу. Тако су настале и стасале многе генерације *Јовине деце*. Он је са великим задовољством истицао њихове вредности и успехе, никад не истичући себе и сопствену улогу у томе.

Тако је успео да изгради препознатљив, профилисан научни часопис, и да му, с временом, подиже научни ранг, чиме је допринео даљој институционализацији ове научне области. Посвећивао је свеске часописа истраживању актуелних питања која утичу на њене релације и међудејства са разнородним друштвеним околностима. Тиме је, слободно се може рећи, утицао и на процесе канонизације и реканонизације српске књижевности за децу у националном, али и регионалном, компаративном контексту. Часопис је, његовом заслугом. постао тачка сусрета различитих професија окупљених у тумачењу феномена детињства и књижевности.

Због свега тога, израстао је у кључну фигуру модерног приступа проучавању књижевности за децу крајем прошлог и у две деценије новог века од кога смо сви учили без престанка. Верујем да се може успоставити аналогија између његовог животног дела, снажног утицаја који је имао на младе генерације и метафоре о „великом праску" чије се дејство шири и распростире. Јовин прерани одлазак налик

је том праску чија енергија ће имати своје дејство и у времену пред нама. Томе ће, сигурна сам, допринети и његова књига у штампи *Од Доситеја и Вука до Мирка и Славка – О слици детета и детињства у српској књижевности за децу и српској култури од 19. до 21. века* коју је довршио пред крај живота. Иако можемо само да жалимо што њен аутор неће имати прилику да се радује њеним корицама, она ће бити још једно сведочанство његовог смисла за синтезу и критичког духа.

Његовим одласком завршена је једна ера. Надам се да је бар делимично знао колико га волимо и колико нас је задужио. Нек му је вечна слава.

Зорана Опачић

IN MEMORIAM

СПАСОЈЕ ГРАХОВАЦ
(1936–2019)

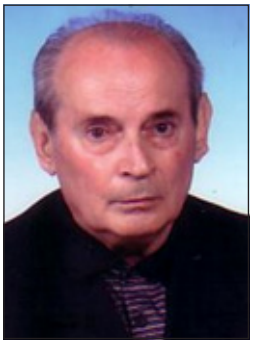

У Кикинди 18. децембра 2019. године преминуо је др Спасоје Граховац, универзитетски професор, књижевник, публициста, друштвени, културни и спортски радник.

Спасоје Граховац потомак је херцеговачког добровољца који се населио у Руско Село 1924. године. Рођен је у Руском Селу 15. маја 1936. године. У родном месту завршио је основну школу, нижу гимназију и Учитељску школу у Кикинди, а Филозофски факултет у Београду. Најпре је радио као учитељ у Руском Селу, а затим као професор у Економској школи и Гимназији, одакле прелази као магистар језика и књижевности у Педагошку академију где је био и директор. Обављао је и функцију секретара СИЗ-а за дечју заштиту.

На Филошком факултету у Београду докторирао је 1991. године на тему *Српска штампа у Румунији до 1914. године*. Од 1994. године до 2003. године је професор на Учитељском факултету у Сомбору. Држао је Катедру за српски језик и књижевност.

Као књижевни критичар велики значај дао је афирмисању савремене српске књижевности у Војводини и српске књижевности у Румунији. Написао је на десетине рецензија за нове књиге; много есеја, чланака и приказа за разне часописе и новине у Србији и Румунији. Професор Граховац усмеравао је младе стваралоце да објављују књиге. Подстицао је и ликовне уметнике да учествују на разним колонијама и да праве изложбе.

Спасоје Граховац покренуо је у Кикинди и био уредник *Бачких новина* и листа *Искра*, часописа *Став*, Годишњака Педагошке академије и часописа *Гудало*. Објављивао је своје есеје и чланке у преко 30 разних новина и часописа у земљи и иностранству. Био је изузетно плодан писац. Има и више књига поезије. Објавио је 30 књига и око сто рецензија, есеја, приказа и чланака.

Спасоје Граховац посебно је ценио значај Матице српске као најстарије културне установе у Срба. Наставио је путем Теодора Павловића, Васе Стајића, Љубомира Лотића и Душка Попова. Члан Матице српске је од 1990. године као сарадник и редовни члан. У Библиотеци Матице српске припремао је своју докторску дисертацију. Матица српска 1993. године објавила је књигу Спасоја Граховца *Српска периодика на тлу Румуније у 19. веку*. Посебно је радио на учлањену у Матицу српску многих млађих књижевних и културних стваралаца из горњег Баната и Румуније.

Оно по чему је Спасоје Граховац био познат и цењен у Кикинди и Војводини и међу Србима у Румунији је његова мудра, топла и искрена реч. Беседио је скоро 1000 пута у разним приликама, на многим свечаностима и годишњицама. Највећи је друштвени радник Кикинде у XX веку. Захваљујући њему, покренут је Меморијал Мирослава Антића у Мокрину, један је од оснивача Књижевне заједнице Кикинде, основао је у Педагошкој академији културно друштво и Рукометни клуб „Академац". Велики допринос дао је споменичкој култури у Кикинди.

Био је поред Матице српске члан Удружења књижевника Војводине и Србије. Добитник је многих признања. Издвајам Орден рада са сребрним венцем, Искру културе Војводине, Шестооктобарску и Мајску награду Кикинде, Медаљу части родољуба српске дијаспоре у Темишвару, Повељу „Душан Васиљев" Савеза Срба у Румунији. Посебно је ценио Златну повељу за животно дело у образовно-педагошком и научноистраживачком раду за 2003. годину од Удружења универзитетских професора и научника Србије. Био је доживотни председник Друштва „Гусле" и Фудбалског клуба „Црвена звезда" из Руског Села. Писао је до задњег дана живота.

Душан Дејанац

ЧЛАНОВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ ПРЕМИНУЛИ У ПЕРИОДУ 2016–2019.

2016.

Проф. др Јанош БАЊАИ, стални члан сарадник, хунгаролог, професор универзитета, Нови Сад, 21. фебруар 2016.

Томе СЕРАФИМОВСКИ, члан сарадник, добротвор, вајар, Скопље, 3. март 2016.

Бранислав БОЖОВИЋ, члан сарадник, правник, публициста, март, 2016.

Проф. др Милица ГРКОВИЋ, стални члан сарадник, професор универзитета, филолог, Нови Сад, 19. мај 2016.

Радомир ЈОВАНОВИЋ, члан сарадник, агроном, професор универзитета, Нови Сад

Академик Светозар КОЉЕВИЋ, стални члан сарадник, члан Управног одбора, професор универзитета, 29. мај 2016.

Флорика ШТЕФАН, стални члан сарадник, књижевник, Нови Сад, 8. јун 2016.

Проф. др Љубинко ПУШИЋ, стални члан сарадник, професор универзитета, Нови Сад, 14. јун 2016.

Проф. др Мирослав ТИМОТИЈЕВИЋ, стални члан сарадник, члан Управног одбора, историчар уметности, професор универзитета, 2. јул 2016.

Академик Петар ВЛАХОВИЋ, стални члан сарадник, етнолог, професор универзитета, Београд, 3. јул 2016.

Проф. др Драгиња ПЕРВАЗ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад, 4. јул 2016.

Дејан ЖИВАНАЦ, стални члан сарадник, правник, Нови Сад, јул 2016.

Др Ђорђе БЕК-УЗАРОВ, члан сарадник, физичар, професор универзитета, Београд, 17. август 2016.

Илија МАРКОВИЋ, члан сарадник, афористичар, Нови Сад, 9. септембар 2016.

Др Милош НЕМАЊИЋ, стални члан сарадник, социолог, научни саветник, Београд, 14. октобар 2016.

Мр Средоје ЛАЛИЋ, стални члан сарадник, архивиста, Нови Сад, 29. октобар 2016.

Проф. др Мирослав ЕГЕРИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад, 30. октобар 2016.

Проф. др Дамњан ПЕТРОВИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад, 30. октобар 2016.

Милојко П. Ђоковић, члан сарадник, публициста, Београд, 2016.

2017.

Др Бранислав ДИМИТРИЈЕВИЋ, члан сарадник, стоматолог, професор универзитета, Београд, 2017.

Академик Ђорђе ЗЛОКОВИЋ, члан сарадник, архитекта, професор универзитета, Београд, 9. фебруар 2017.

Академик Никола ТАСИЋ, стални члан сарадник, археолог, научни саветник, Београд, 15. март 2017.

Академик Војислав СТАНОВЧИЋ, стални члан сарадник, политиколог, професор универзитета, Београд, 10. април 2017.

Радмила ЛОТИНА, дугогодишњи сарадник и новинар, Нови Сад, 13. април 2017.

Раша ПОПОВ, стални члан сарадник, књижевник, Београд, 20. април 2017.
Академик Владимир СТОЈАНЧЕВИЋ, стални члан сарадник, историчар, професор универзитета, Београд, 24. април 2017.
Миодраг ДАБИЖИЋ, редовни члан, историчар, виши кустос, Београд, 30. април 2017.
Младен ВУЧИНИЋ, велики добротвор Матице српске, Нови Сад, 5. мај 2017.
Др Радослав ЛАЗИЋ, театролог, професор универзитета, стални члан сарадник, Београд, 10. мај 2017.
Петко ВОЈНИЋ ПУРЧАР, члан сарадник, књижевник, Петроварадин, 8. јун 2017.
Радмила МАРИНКОВИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Београд, јун 2017.
Др Душан Т. БАТАКОВИЋ, стални члан сарадник, историчар и научни сарадник, Београд, 27. јун 2017.
Др Бранко ВУЈОВИЋ, стални члан сарадник, историчар уметности, професор универзитета, Београд, 20. јул 2017.
Академик Момчило ЗЕЧЕВИЋ, члан сарадник, историчар, научни саветник, 22. јул 2017.
Милан ДАВИДОВИЋ, први шеф антикварнице Матице српске, књижар, Нови Сад, 26. август 2017.
Душан ПУВАЧИЋ, члан сарадник, писац, преводилац, лектор, Београд, август 2017.
Др Драгослав ДЕВИЋ, стални члан сарадник етномузиколог, професор универзитета, Београд, 21. септембар 2017.
Др Мирко КРИВОКАПИЋ, члан сарадник, филолог, професор универзитета, Београд, 15. октобар 2017.
Проф. др Лазар ЛЕПШАНОВИЋ, стални члан сарадник, лекар, професор универзитета, Нови Сад, 17. октобар 2017.
Др Војин С. ДАБИЋ, стални члан сарадник, историчар, професор универзитета, Београд, 24. октобар 2017.
Небојша ДЕВЕТАК, члан сарадник, песник, Врбас, 26. октобар 2017.
Др Милан РАДУЛОВИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, научни саветник, Београд, 29. октобар 2017.
Протојереј ставрофор Мирко ТИШМА, стални члан сарадник, историчар уметности, Нови Сад, 12. децембра 2017.

2018.

Др Роксанда ПЕЈОВИЋ, стални члан сарадник, музиколог, професор универзитета, Београд, 5. јануар 2018.
Вук КРЊЕВИЋ, редовни члан, књижевник, Београд, 24. јануара 2018.
Проф. др Радомир ЛАСТИЋ, члан сарадник, биохемичар, професор емеритус, Будимпешта, 5. фебруар 2018.
Др Андреј Ленидович ШЕМЈАКИН, сарадник, историчар, члан Института за словенске студије Руске академије наука, 7. март 2018.
Јован РАДУЛОВИЋ, стални члан сарадник, књижевник, 7. март 2018.
Др Олга БРУКНЕР, археолог, научни саветник, Београд, 17. март 2018.
Академик Богољуб СТАНКОВИЋ, стални члан сарадник, математичар, професор универзитета, Нови Сад, 16. мај 2018.
Проф. др Миодраг РАДОВИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, Нови Сад, 26. јул 2018.
Др Јелка МАТИЈАШЕВИЋ, стални члан сарадник, русиста, професор универзитета, Нови Сад, 2. септембар 2018.
Академик Владета ЈЕРОТИЋ, стални члан сарадник, неуропсихијатар, професор универзитета, Београд, 4. септембар 2018.

Др Витомир ВУЛЕТИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад, 7. септембар 2018.
Мр Мирјана СТАНИЋ, члан сарадник, професор књижевности, Нови Сад, 30. септембар 2018.
Мр Павел ДОМОЊИ, стални члан сарадник, професор књижевности, Нови Сад, 9. октобар 2018.
Олга МИКИЋ, стални члан сарадник, историчар уметности, Сремски Карловци, 16. октобар 2018.
Жарко РОШУЉ, члан сарадник, књижевни историчар, Нови Сад, 15. новембар 2018.
Мр Мирко МИТРОВИЋ, члан сарадник, историчар, Нови Сад, 20. децембар 2018.
Звонимир ГОЛУБОВИЋ, стални члан сарадник, историчар, музејски саветник, Нови Сад, 30. децембар 2018.

2019.

Боривоје АДАШЕВИЋ, члан сарадник, књижевник, Нови Сад, 15. јануар 2019.
Академик Олга ХАЏИЋ, члан сарадник, математичар, професор универзитета, Нови Сад, 24. јануар 2019.
Вера КОСТИЋ (рођена Николајевић), добротвор Матице српске, Београд, 26. јануар 2019.
Александар БЈЕЛОГРЛИЋ, стални члан сарадник, књижевник, Београд, 6. фебруар 2019.
Борислав ГАВРИЋ, редовни члан, Бијељина, 5. фебруар 2019.
Др Слободан ЖУЊИЋ, члан сарадник, филозоф, професор универзитета, 9. март 2019.
Др Загорка ГОЛУБОВИЋ, члан сарадник, социолог, професор универзитета, 13. март 2019.
Др Павле ИЛИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад, 2019.
Др Зоран СТЕФАНОВИЋ, члан сарадник, инжењер машинства, професор универзитета, 8. април 2019.
Академик Петар ОМЧИКУС, стални члан сарадник, сликар, Београд, 26. април 2019.
Радован МИЋИЋ, стални члан сарадник, библиотекар саветник, Нови Сад, 5. мај 2019.
Академик Динко ДАВИДОВ, историчар уметности, научни саветник, Београд, 18. мај 2019.
Проф. др Живојин СТАНОЈЧИЋ, стални члан сарадник, лингвиста, Београд, 3. август 2019.
Академик Владимир СТРУГАР, стални члан сарадник, историчар, 25. август 2019.
Проф. др Јован ЉУШТАНОВИЋ, стални члан сарадник, професор универзитета, Нови Сад, 4. октобар 2019.
Академик Љубомир ЗУКОВИЋ, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, 19. октобар 2019.
Аурел ДОЛИНГА, редовни члан, 4. новембар 2019.
Др Димитрије Е. СТЕФАНОВИЋ, стални члан сарадник, филолог, Београд, 15. новембар 2019.
Др Манфред ЈЕНИХЕН, стални члан сарадник, историчар књижевности, професор универзитета, 19. новембар 2019.
Спасоје ГРАХОВАЦ, члан сарадник, 18. децембар 2019.
Др Бобан ЋУРИЋ, слависта, доцент универзитета, стални члан сарадник, Београд, 13. септембар 2019.

ПРЕДЛОГ ЗА НОВЕ ЧЛАНОВЕ САРАДНИКЕ

Др Зоран АВРАМОВИЋ, социолог, професор универзитета, Београд
Мр Рената АГОСТИНИ, глумица, професор сценског покрета, Бања Лука, Република Српска
Др Габор АГОШТОН, историчар, професор универзитета, Вашингтон, САД
Др Растко АЈТИЋ, херпетолог, Београд
Др Наташа Д. АЈЏАНОВИЋ, слависта, доцент универзитета, Нови Сад
Др Горан А. АЛЕКСИЋ, агроном, Београд
Др Данило АЛЕКСИЋ, филолог, асистент универзитета, Београд
Теа АНДРИЈИЋ, пијанисткиња, Београд
Дуња АНДРИЋ, историчар уметности, Београд
Жељко Р. АНДРИЋ, оперски певач, баритон, Нови Сад
Мср Марија АНДРИЋ, историчар, истраживач-приправник, Београд
Аленка АНДУЛАЈЕВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Максим Јурјевич АНИСИМОВ, историчар, професор универзитета, Москва, Русија
Др Срђан АСАНОВИЋ, певач, Београд
Соња АТАНАСИЈЕВИЋ, књижевник, Београд
Др Јасмина М. АХМЕТАГИЋ, историчар књижевности, виши научни сарадник, Лепосавић, Приштина
Др Јелена М. АЧАНСКИ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Др Драган АШКОВИЋ, теолог, професор универзитета, Београд
Благоје С. БАБИЋ, правник и економиста, Београд
Др Душко Н. БАБИЋ, професор, историчар књижевности, Београд
Др Александра БАЈИЋ, неурохирург, Београд
Мср Весна БАЈИЋ, докторанд, Нови Сад
Др Весна БАЈИЋ СТОЈИЉКОВИЋ, етномузиколог, Београд
Јулија БАЛ, пијанисткиња, Нови Сад
Мр Владимир С. БАЉ, катихета, Бачка Паланка
Др Милан БАНДОБРАНСКИ, теолог, вероучитељ, Нови Сад
Мср Ангелина БАНКОВИЋ, историчар уметности, стручни сарадник-кустос, Београд
Др Миран БЕГИЋ, виолиниста, професор универзитета, Подгорица, Црна Гора
Др Драгана БЕДОВ, професор књижевности, Нови Сад
Маја БЕЛЕГИШАНИН, професор српске и опште књижевности, Београд
Др Михаил БЕЛОВ, историчар, професор универзитета, Нижњи Новгород, Русија
Божана БИЈЕЛИЋ, глумица, Бања Лука, Република Српска
Тамара БИЉМАН, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Слободан БЈЕЛИЦА, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Драган БЛАГОЈЕВИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Др Владан БОГДАНОВИЋ, инжењер пољопривреде, професор универзитета, Београд
Мина БОЖАНИЋ, музиколог, Београд
Др Милица БОЖИЋ МАРОЈЕВИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Мср Милица БОЖИЋ СИНЧУК, филолог, истраживач-приправник, Београд
Бранко БОЈОВИЋ, архитект, Београд
Мср Бојана С. БОКИЋ, биолог, асистент универзитета, Нови Сад
Др Милан К. БОРИШЕВ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Марија БРЕМЕР, историчар уметности, професор универзитета, Париз, Француска
Мср Небојша БРОЋИЋ, театролог, Београд
Др Снежана БУЛАТ, професор књижевности, Нови Сад
Др Борис БУЛАТОВИЋ, историчар књижевности, Нови Сад
Мср Марија БУЛАТОВИЋ, филолог, докторанд, Београд
Др Војислава П. БУРСИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Зденка ВАЛЕНТ БЕЛИЋ, професор словачког језика и књижевности, докторанд, Нови Сад

Др Јулија ВАЛИЈЕВА, историчар књижевности, слависта, професор универзитета, Санкт Петербург, Русија
Јелена ВАСИН КЕКИЋ, пијанисткиња, Нови Сад
Др Јасна ВЕЉАНОВИЋ, музиколог, Крагујевац
Др Ивана ВЕСИЋ, музиколог, социолог, истраживач-сарадник, Београд
Анелија ВИДИНОВА, соло певачица, Бугарска
Мср Милена ВИДОСАВЉЕВИЋ, филолог, Београд
Др Слађана ВИДОСАВЉЕВИЋ, методичар, професор универзитета, Приштина
Љубица ВИНУЛОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Нинослава ВИЋЕНТИЋ, сценограф, доцент универзитета, Београд
Радослава ВОРГИЋ ЖУРЖОВАН, сопранисткиња, Нови Сад
Др Бранко ВРАНЕШ, професор књижевности, доцент универзитета, Београд
Др Драган П. ВУЈАДИНОВИЋ, технолог, доцент, Зворник, Република Српска
Снежана ВУЈАДИНОВИЋ, географ, Београд
Др Светлана ВУЈИЋ, агроном, доцент универзитета, Нови Сад
Др Сарита ВУЈКОВИЋ, историчар уметности, музејски саветник, Бања Лука, Република Српска
Др Владимир ВУЈОШЕВИЋ, историчар књижевности, асистент универзитета, Подгорица, Црна Гора
Мр Милан С. ВУКИЋ, технолог, виши асистент, Зворник, Република Српска
Др Дејан ВУКИЋЕВИЋ, библиотекар, саветник, Београд
Др Драгана М. ВУКОВ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Горица Љ. ВУКОВИЋ, хемичар, Београд
Јован ВУКОВИЋ, новинар, истраживач, Нова Пазова
Др Слободан ВУКОСАВИЋ, дописни члан САНУ, електротехничар, професор универзитета, Београд
Др Момчило ВУКСАНОВИЋ, професор физичког васпитања, Подгорица, Црна Гора
Др Злата ВУКСАНОВИЋ МАЦУРА, архитекта, научни сарадник, Београд
Маринко М. ВУЧИНИЋ, публициста, Београд
Мср Иван Б. ВУЧУРОВИЋ, биолог, Београд
Дејан ГАВРИЋ, флаутиста, Мајнц, Немачка
Весна ГАЈИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Др Јелена ГАЉЦОВА, слависта, научни саветник, професор универзитета, Москва, Русија
Јелена ГАЧИЋ, историчар уметности, Београд
Др Јелица М. ГВОЗДЕНОВИЋ ВАРГА, агроном, научни саветник, Нови Сад
Др Ива ГЛИШИЋ, историчар уметности, научни сарадник, Аустралија
Мр Весна С. ГОЈКОВИЋ, технолог, виши асистент, Зворник, Република Српска
Др Андријана ГОЛАЦ, историчар уметности, Београд
Др Бојан М. ГОЛИЋ, ветеринар, начелник института, Бања Лука, Република Српска
Мср Марија Ђ. ГОЛУБОВИЋ, пијанисткиња, истраживач-приправник, Београд
Др Патрициа ГОМЕС ДА СИЛВЕИРА, историчар уметности, професор универзитета, Бразил
Др Росица ГРАДЕВА, историчар, научни саветник, Софија, Бугарска
Др Мила С. ГРАХОВАЦ, агроном, доцент универзитета, Нови Сад
Др Драгана ГРБИЋ, историчар књижевности, научни сарадник, Београд
Маја ГРИЗЕЉ, економиста, Нови Сад
Мр Катарина ГРОНКОВСКА, филолог, медицински инжењер, Краков, Пољска
Бојана ГРУЈИЋ, професор српске књижевности, библиотекар, Нови Сад
Др Радослав Д. ГРУЈИЋ, технолог, професор универзитета, Зворник, Република Српска
Др Габријела ГУБА ЧЕРВЕРНИ, историчар, Пивнице
Др Радмила ГУДОВИЋ, лекар, професор универзитета,Нови Сад
Др Милан ГУЛИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Вера П. ГУСМАН, микробиолог, доцент универзитета, Нови Сад
Сања ДАКИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Јадранка ДЕЛИЋ, биолог, стручни сарадник, Нови Сад
Мирослав ДЕМАК, књижевник, Братислава, Словачка
Мср Дарко ДЕСПОТОВИЋ, виши конзерватор, Нови Сад
Уна ДИВАЦ, правник, сарадник у настави, Београд
Др Владимир ДИМИТРИЈЕВИЋ, књижевни критичар, Чачак
Мср Јована ДИМИТРИЈЕВИЋ, лингвиста, докторанд, Београд

Др Душан ДОСТАНИЋ, политиколог, истраживач-сарадник, Београд
Мср Мила ДРАГИЋ, филолог, асистент универзитета, Нови Сад
Др Милена ДРАГИЋЕВИЋ ШЕШИЋ, културолог, професор универзитета, Београд
Мср Љиљана ДРАЖИЋ, професор српске књижевности, Нови Сад
Др Драгана ДРАКУЛИЋ-ПРИЈМА, филолог, професор универзитета, научни сарадник, Русија
Маргита ДРАКУЛОВИЋ МЕЛЕШ, пијаниста, Београд
Будимир ДУБАК, књижевник, Подгорица, Црна Гора
Др Костас ДУЗИНАС, филозоф права, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Војциецх ДУСЗИНСКИ историчар, професор универзитета, Краков, Чешка
Страхиња ЂОКИЋ, оперски певач, Нови Сад
Др Александар ЂОРЂЕВИЋ, геофизичар, професор универзитета, Београд
Мср Јелена ЂОРЂЕВИЋ, филолог, докторанд, Нови Сад
Мр Владо ЂУКАНОВИЋ, лингвиста, Београд
Мср Маријана ЂУКИЋ, филолог, истраживач-сарадник, Београд
Боривоје ЖАРИЋ, дипломирани правник, међународни шаховски судија ФИДЕ, Београд
Мср Милорад С. ЖИВАНОВ, агроном, истраживач-приправник, Нови Сад
Др Зоран ЖИВКОВИЋ, књижевник, уредник, Београд
Др Милутин ЖИВКОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Светлана Т. ЖИВКОВИЋ, физичар, научни сарадник, Београд
Вуле ЖУРИЋ, књижевник, Панчево
Игор ЗЕКАНОВИЋ, географ, Бања Лука, Република Српска
Јелена ЗЕЛЕНОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Мср Бојана ИВАНОВ ЂОРЂЕВИЋ, театролог, Вршац
Др Жарко Ј. ИВАНОВИЋ, биолог, виши научни сарадник, Београд
Др Ненад ИВАНОВИЋ, филолог, виши научни сарадник, Београд
Др Љубица ИВАНОВИЋ БИБИЋ, географ, професор универзитета, Нови Сад
Др Јована ИВЕТИЋ, историчар, Нови Сад
Драги ИВИЋ, продуцент сценских делатности, Пожаревац, Београд
Др Маја В. ИГЊАТОВ, агроном, научни сарадник, Нови Сад
Др Ђорђе ИГЊАТОВИЋ, правник, професор универзитета, Београд
Др Љубица ИЛИЋ, музиколог, Нови Сад
Милош М. ИЛИЋ, Нови Сад
Мр Снежана ИЛИЋ, историчар, Нови Сад
Живан ИШТВАНИЋ, Бела Црква
Др Јевгениј ЈАБЛОКОВ, слависта, научни саветник, Москва, Русија
Др Младен ЈАКОВЉЕВИЋ, англиста, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Владимир ЈАКОВЉЕВИЧ ЗАХАРОВ, историчар, професор универзитета, Нижњи Новгород, Русија
Анет ЈАКОВЧИЋ, виолончелисткиња, САД
Др Зоран ЈАКОВЧИЋ, виолиста, професор универзитета, САД
Мр Дејан ЈАКШИЋ, историчар, архивски саветник, Нови Сад
Др Бранка М. ЈАКШИЋ ПРОВЧИ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Либор ЈАН, историчар, професор универзитета, Брно, Чешка
Др Пећа Т. ЈАНАЋКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Елизабет П. ЈАНИЋ ХАЈНАЛ, технолог, научни сарадник, Нови Сад
Чедомир ЈАНИЧИЋ, историчар уметности, музејски саветник, Сомбор
Мср Марина А. ЈАНКОВИЋ, истраживач-приправник, Нови Сад
Др Првослав ЈАНКОВИЋ, педагог, Нови Сад
Др Предраг ЈАНКОВИЋ, хармоникаш, професор универзитета, Подгорица, Црна Гора
Др Ана ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, филолог, професор универзитета, Косовска Митровица
Мср Гордана ЈАУКОВИЋ, сликар-рестауратор, Београд
Коста ЈЕВТИЋ, пијаниста, Нови Сад
Маријана ЈЕЛИСАВЧИЋ, професор књижевности, Перућац
Др Павле ЈОВАНОВ, хемичар, научни сарадник, Нови Сад
Мср Александра ЈОВАНОВИЋ, лингвиста, истраживач-сарадник, Београд
Др Бојан ЈОВАНОВИЋ, етнолог, Београд
Др Владан ЈОВАНОВИЋ, филолог, виши научни сарадник, Београд
Мр Данијела ЈОВАНОВИЋ, сопран, Нови Сад
Мр Диана ЈОВАНОВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Београд

Др Ђорђе ЈОВАНОВИЋ, технолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Јована ЈОВАНОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Бојана ЈОВАНОВИЋ ЈОТИЋ, виолинисткиња, Београд
Др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, лекар, кустос, Београд
Др Александар ЈОКИЋ, филозоф, професор универзитета, Портланд, САД
Др Денис ЈОФЕ, слависта, професор универзитета, Гент и Амстердам, Холандија
Мср Јелена М. ЈОЦКОВИЋ (ЛАЗАРЕВИЋ), биолог, истраживач-сарадник, Нови Сад
Др Милан Ђ. ЈОЦКОВИЋ, агроном, научни сарадник, Нови Сад
Др Константин КАЛАХАНИС, филозоф, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Данко КАМЧЕВСКИ, филолог, Крагујевац
Ален КАПОН, књижевни преводилац, Француска
Др Дуња С. КАРАНОВИЋ, биолог, асистент универзитета, Нови Сад
Роберта КАРЛЕСИМО, класични филолог, Потенца, Италија
Мср Марко КАТИЋ, историчар уметности, Београд
Др Зоран КЕСЕРОВИЋ, инжењер пољопривреде, професор универзитета, Нови Сад
Мср Снежана Б. КЕСИЋ, теоретичар музике, Нови Сад
Др Биљана М. КИПРОВСКИ, хемичар, научни сарадник, Нови Сад
Др Далибор Д. КЛИЧКОВИЋ, оријенталиста, професор универззитета, Београд
Милан КНЕЖЕВИЋ, физичар, професор универзитета, Београд
Мр Бојан КОВАЧЕВИЋ, архитекта, Београд
Мср Предраг КОВАЧЕВИЋ, музиколог, Београд
Тијана КОВЧИЋ, историчар, архивиста, Београд
Драгољуб КОЈИЧИЋ, филозоф, Београд
Александар КОЛО, историчар, документалиста, Београд
Мср Јована КОЛУНЏИЈА, историчар уметности, Београд
Бранко КОМНЕНИЋ, шаховски тренер, Крагујевац
Др Анкица Ђ. КОНДИЋ ШПИКА, агроном, научни саветник, Нови Сад
Др Владимир КОНЕЧНИ, психолог, професор универзитета, Београд
Др Зоран КОПРИВИЦА, театролог, професор универзитета, Суботица, Подгорица
Др Марија КОПРИВИЦА, историчар, доцент универзитета, научни сарадник, Београд
Др Јована Ј. КОС, технолог, научни сарадник, Нови Сад
Др Ана КОСТИЋ, историчар уметности, Београд
Академик Милица КОСТИЋ, економиста, Подгорица, Црна Гора
Др Светислав КОСТИЋ, оријенталиста, професор универзитета, Пирот
Мср Славиша КОСТИЋ, историчар, професор гимназије, Београд
Др Митко КОТОВЧЕВСКИ, политиколог, професор универзитета, Скопље, Северна Македонија
Душан КОЧИШЕВИЋ, виолончелиста, Београд
Мср Огњен Ж. КРЕШИЋ, историчар, истраживач-сарадник, Београд
Др Имре КРИЗМАНИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Ђорђе КРСТИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Маја Р. КРСТИЋ, слависта, виши наставник вештина, Нови Сад
Нина КРСТИЋ, историчар уметности, Јагодина
Др Саша З. КРСТОВИЋ, агроном, асистент универзитета, Нови Сад
Др Андреј КУЗЊЕЦОВ, историчар, професор универзитета, Нижњи Новгород, Русија
Мср Милена КУЛИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Дубравка Љ. ЛАЗИЋ, театролог Нови Сад
Мср Милица М. ЛАЗОВИЋ, филолог, докторанд, Београд
Др Милена Д. ЛАКИЋЕВИЋ, агроном, доцент универзитета, Нови Сад
Др Иван ЛАКОВИЋ, историчар, професор универзитета, Подгорица, Црна Гора
Др Ружица ЛЕВУШКИНА, филолог, научни сарадник, Београд
Др Жана ЛЕВШИНА, филолог, научни сарадник, Санкт Петербург, Русија
Др Славољуб ЛЕКИЋ, инжењер пољопривреде, професор универзитета, Београд
Др Свјетлана ЛОЛИЋ, билог, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Тамара ЛУТОВАЦ, филолог, асистент универзитета, Крагујевац
Силвија ЛУЧЕВЊАК, историчарка уметности, кустос, равнатељ, Нашице, Хрватска
Др Милица В. ЉАЉЕВИЋ ГРБИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Марија ЉУШТИНА, археолог, Београд

Мср Марија МАГЛОВ, музиколог, Београд
Др Милан МАЂАРЕВ, театролог, професор универзитета, Кикинда
Др Ђорђе Р. МАЛЕНЧИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Сузана МАЛИЏАН, еколог, Подгорица, Црна Гора
Светлана В. МАЉЦЕВА, Русија
Иван МАНДИЋ, виолиста, Ниш
Миљан МАНИЋ, архивиста, Пирот
Др Петар Д. МАРИН, биолог, професор универзитета, Београд
Др Јелена Б. МАРИНКОВИЋ, агроном, научни сарадник, Нови Сад
Мср Милош МАРИНКОВИЋ, музиколог, Београд
Мср Никола МАРИНКОВИЋ, професор књижевности, докторанд, Београд
Мср Ивана МАРИНКОВИЋ МАНДИЋ, лингвиста, истраживач-сарадник, Београд
Милица МАРЈАНОВИЋ, археолог, истраживач-сарадник Београд
Др Злата З. МАРКОВ РИСТИЋ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Др Александра МАРКОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Бранка МАРКОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Ивана МАРКОВЉЕВ, историчар, Нови Сад
Др Милена МАРТИНОВИЋ, конзерватор, Цетиње, Црна Гора
Др Јована МАРЧЕТА, кореограф, Београд
Др Марина МАТИЋ, историчар уметности, Београд
Др Ана З. МАЦАНОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Зоран С. МАЧКИЋ, правник, архивски саветник, ФИДЕ мајстор, Бања Лука, Република Српска
Ирена МЕДАР ТАЊГА, географ, професор, Бања Лука, Република Српска
Иван МЕЛЕШ, пијаниста, Београд
Мср Софија МЕРЕНИК, историчар уметности, Београд
Др Драгана М. МИЛАДИНОВИЋ, агроном, научни саветник, Нови Сад
Др Наташа МИЛАНОВ, филолог, научни сарадник, Београд
Александар МИЛЕТИЋ, новинар, Београд
Мср Марко Б. МИЛЕТИЋ, историчар, истраживач-приправник, Београд
Др Марина МИЛИВОЈЕВИЋ МАЂАРЕВ, театролог, доцент универзитата, Нови Сад
Светлана МИЛИНКОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Мира МИЛИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Марија С. МИЛИЧИЋ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Мср Дајана МИЛОВАНОВ, компаратиста, докторанд, Бечеј
Др Иван Н. МИЛОВАНОВИЋ, биолог, истраживач-сарадник, Београд
Милан МИЛОВАНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Срђан МИЛОВАНОВИЋ, психијатар, Београд
Др Бојана МИЛОСАВЉЕВИЋ, лингвиста, професор универзитета, Београд
Зорица МИЛОСАВЉЕВИЋ, новинар, Сремски Карловци
Мср Стефан МИЛОСАВЉЕВИЋ, лингвиста, докторанд. Београд
Др Ана МИЛОШЕВИЋ, историчар уметности, Смедеревска Паланка
Др Боривоје МИЛОШЕВИЋ, историчар, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Драгана Н. МИЛОШЕВИЋ, агроном, научни сарадник, Нови Сад
Др Ирина МИЛУТИНОВИЋ, комуниколог, научни сарадник, Београд
Др Драгана Ђ. МИЉАКОВИЋ (БЈЕЛИЋ), биолог, научни сарадник, Нови Сад
Силвија МИНЕА, сопран, Сомбор
Др Мирјана МИРИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Наталија МИРИЋ, географ, асистент универзитета, Београд
Јелена МИРКОВИЋ, професор, Панчево
Др Дејан МИРОВИЋ, правник, доцент универзитета, Косовска Митровица
Мр Дејан МИТРОВИЋ, виолончелиста, професор, Београд
Милуника МИТРОВИЋ, професор књижевности и српскохрватског језика, Косјерић
Др Мирослав МИТРОВИЋ, пуковник, научни сарадник, Београд
Драгољуб МИХАЈЛОВИЋ, васпитач и шаховски инструктор сарадник, Београд
Мр Биљана МИЧИЋ, професор српске књижевности, Лесковац
Др Ивана МИШКЕЉИН, филолог, доцент универзитета, Нови Сад
Душица МЛАДЕНОВИЋ, виолинисткиња, професор, Београд
Др Горан МЛАДЕНОВИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Мина МЛАДЕНОВИЋ, виолинисткиња, Земун

Др Миливоје В. МЛАЂЕНОВИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Сомбор
Др Војислава М. МОМЧИЛОВИЋ, агроном, Нови Сад
Др Зона МРКАЉ, методичар, професор универзитета, Београд
Др Иван МУДИ, музиколог, Велика Британија, Португалија
Др Јасминка НАЈЦЕР САБЉАК, историчар уметности, професор универзитета, Осијек, Хрватска
Др Зорица С. НЕДЕЉКОВИЋ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Милена НЕДЕЉКОВИЋ, историчарка уметности, Обреновац
Др Славиша НЕДЕЉКОВИЋ, историчар, професор универзитета, Ниш
Др Ференц Ф. НЕМЕТ, хунгаролог, професор универзитета, Суботица
Мср Неда НЕСТОРОВИЋ (КОЛИЋ), музиколог, Београд
Др Ксенија Д. НЕШИЋ, ветеринар, Београд
Мирослав НЕШИЋ, спортски новинар, Београд
Мср Весна С. НИКОЛИЋ, филолог, асистент универзитета, Београд
Др Зорица Т. НИКОЛИЋ, агроном, научни саветник, Нови Сад
Мср Јована НИКОЛИЋ, историчар уметности, Београд
Др Љиљана М. НИКОЛИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Мирослав НИКОЛИЋ, теолог, ђакон, Нови Сад
Др Наташа НИКОЛИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Славка НИКОЛИЋ, инжењер менаџмента, професор универзитета, Нови Сад
Теодора НИКОЛИЋ, виолончелисткиња, Нови Сад
Др Тамара НИКОЛИЋ МАКСИЋ, театролог, Београд
Мр Исидора НИКОЛИЋ САВИН, правник, Нови Сад
Др Јордана НИНКОВ, билог, научни сарадник, Нови Сад
Момир НИНКОВИЋ, професор историје, Лазаревац
Др Александар НОВАКОВИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Мср Милан НОВАКОВИЋ, драмски и аудиовизуелни уметник /глумац, стручни сарадник, Нови Сад
Ивана М. НОЖИЦА, музиколог, Нови Сад
Др Вера ОБРАДОВИЋ, кореограф, професор универзитета, Косовска Митровица, Београд
Драгана ОБРАДОВИЋ, професор српског језика, библиотекар, Нови Сад
Уки ОВАСКАИНЕН, пијаниста, Београд
Др Михаил ОДЕСКИ, слависта, професор универзитета, Москва, Русија
Др Срђан ОРСИЋ, историчар књижевности, асистент универзитета, Нови Сад
Др Александра ПАВИЋЕВИЋ, етнолог и антрополог, научни саветник, Београд
Др Јелена ПАВЛИЧИЋ, историчар уметности, предавач универзитета, Београд
Др Марија ПАВЛОВИЋ, методичар, доцент универзитета, Београд
Др Марија ПАВЛОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Олга ПАНИЋ КАВГИЋ, англиста, доцент универзитета, Нови Сад
Мср Катарина ПАНТОВИЋ, компаратиста, докторанд, Београд
Роберт ПАПИК, хармоникаш, Нови Сад
Др Милан ПАУНОВИЋ, биолог, музејски саветник, Београд
Др Душко В. ПЕВУЉА, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Мср Сања ПЕРИЋ, професор српске књижевности, докторанд, Нови Сад
Славиша ПЕРИЋ, професор историје, Смедерево
Љубица ПЕТКОВИЋ, професор грчког језика, библиотекар, Сремски Карловци
Др Софија ПЕТКОВИЋ, археолог, виши научни сарадник, Београд
Мр Дејан ПЕТРОВИЋ, филозоф и политиколог, Стара Пазова
Др Драгослав ПЕТРОВИЋ, физичар, професор универзитета, Нови Сад
Лука ПЕТРОВИЋ, пијаниста, Нови Сад
Мср Милица ПЕТРОВИЋ, теоретичар уметности, Београд
Теа ПЕТРОВИЋ БАЛИНТ, виолинисткиња, Београд
Душица ПЕШЕВИЋ, географ, Бања Лука, Република Српска
Др Снежана ПЕШИЋ, биолог, професор универзитета, Крагујевац
Др Јасмина ПИВНИЧКИ, професор књижевности, Нови Сад
Јована ПИКУЛИЋ, историчар уметности, Београд
Др Јелена ПИЛИПОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд

Никола ПИПЕРСКИ, историчар уметности, истраживач-сарадник, Београд
Милица ПЈЕВАЧ, библиотекар, Нови Сад
Мср Ирена А. ПЛАОВИЋ, филолог, професор књижевности, докторанд, Београд
Мср Марија ПОКРАЈАЦ, историчар уметности, Београд
Моника ПОЊАВИЋ, сценски дизајнер, Београд
Анђелија ПОПЕСКУ, мецосопран, Румунија
Др Снежана Д. ПОПОВ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Татјана ПОПОВ, географ, Бања Лука, Република Српска
Бојана ПОПОВИЋ, историчар уметности, музејска саветница, Београд
Марина ПОПОВИЋ, виолинисткиња, Београд
Мср Слађана С. ПОПОВИЋ, хемичар, истраживач-сарадник, Београд
Др Уна ПОПОВИЋ, филозоф, професор универзитета, Нови Сад
Мр Сњежана ПОПОВИЋ ВУЛЕТА, пијанисткиња, професор униберитета, Бања Лука, Република Српска
Др Небојша ПОРЧИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Дамир ПРАШНИКАР, историчар уметности, Панчево
Синиша ПРВАНОВ, дизајнер ентеријера и намештаја, Панчево
Др Дејан М. ПРВУЛОВИЋ, агроном, доцент универзитета, Нови Сад
Мартин ПРЕБУЂИЛА, књижевник, Нови Сад
Др Драгана Д. ПРЕДОЈЕВИЋ, биолог, доцент универзитета, Београд
Др Дубравка ПРЕРАДОВИЋ, историчарка уметности, виши кустос, Лион, Француска
Др Иван Фјодорович ПРИЈМА, филолог, професор универзитета, Русија
Др Тијана ПРОДАНОВИЋ, физичар-астроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Љиљана ПРОТИЋ, ентомолог, музејски саветник, Београд
Др Анжела ПРОХОРОВА, слависта, доцент универзитета, Нови Сад
Др Мира М. ПУЦАРЕВИЋ, агроном, професор универзитета, Сремска Каменица
Др Иван М. ПУШИЋ, ветеринар, научни сарадник, Нови Сад
Др Срђан РАДАКОВИЋ, редитељ, професор универзитета, Нови Сад
Др Игор РАДЕТА, музиколог, Београд
Мср Маја РАДИВОЈЕВИЋ, етномузиколог, истраживач-приправник, Београд
Др Сања РАДИНОВИЋ, музиколог, Београд
Др Дејан РАДИЧЕВИЋ, археолог, доцент универзитета, Београд
Мср Горица РАДМИЛОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Данијела РАДОЊИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Ксенија Ђ. РАДУЛОВИЋ, театролог, драматург, професор универзитета, Београд
Ненад РАДУЛОВИЋ, историчар, Ниш
Др Снежана Б. РАДУЛОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Мср Милена М. РАЈИЋ (ДАНИЧИЋ), агроном, Нови Сад
Др Ана РАКИЋ, историчар уметности, кустоскиња, Нови Сад
Дуња С. РАНЧИЋ, професор књижевности, асистент универзитета, Београд
Др Данијела Т. РИСТИЋ, биолог, научни сарадник, Београд
Дејан РИСТИЋ, теолог, професор, Призрен
Др Иван РИСТИЋ, професор историје, Крушевац
Др Љубица РИСТОВСКИ, театролог, доцент универзитета, Нови Сад
Нада РИХТЕР, лаборант, Нови Сад
Др Горан РУЈЕВИЋ, филозоф, асистент универзитета, Нови Сад
Драгана САВИН, професор руског језика и књижевности, докторанд, Београд
Др Божидар М. САВИЋ, ветеринар, виши научни сарадник, Београд
Др Драгиша САВИЋ, биолог, Сремска Каменица
Исидора САВИЋ, историчарка уметности, кустос, Београд
Светлана САВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Мср Снежана САВКИЋ, филолог-србиста, докторанд, Нови Сад
Мср Жељко Д. САВКОВИЋ, биолог, истраживач-сарадник, Београд
Мср Ана САМАРЏИЋ, историчар уметности, Београд
Др Глигор М. САМАРЏИЋ, историчар, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Стефан САМАРЏИЋ, правник, асистент универзитета, Нови Сад
Александра САМУИЛ, историчар, Кипар
Мр Дуња СИМИЋ, сопран, доцент универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Зоран СИМОНОВИЋ, научни сарадник, Београд
Мср Марија СИМОНОВИЋ, музиколог, Београд

Др Јелена СИМОНОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Нови Сад
Јелена СЛАВКОВИЋ, историчар књижевности, Земун
Др Божица СЛАВКОВИЋ МИРИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Мср Тијана СЛАДОЈЕ, англиста, Нови Сад
Др Марија СЛОБОДА, професор књижевности, асистент универзитета, Београд
Др Милица СОЛАРЕВИЋ, географ, доцент универзитета, Нови Сад
Мср Вања СПАСИЋ, музиколог, истраживач-сарадник, Београд
Др Ивана СПАСОВИЋ, историчар, Нови Сад
Мср Немања Р. СПРЕМО, биолог, Нови Сад
Др Бојан М. СРЂЕВИЋ, агроном, професор емеритус, Нови Сад
Др Станислав СРЕТЕНОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Корнелија СТАМЕНКОВИЋ, виолинисткиња, Београд
Соња СТАМЕНКОВИЋ, археолог, Београд
Ана СТАНКОВИЋ, сопран, професор, Младеновац
Мср Марија СТАНКОВИЋ, историчар уметности, Београд
Марко СТАНОЈЕВИЋ, географ, Бања Лука, Република Српска
Мср Александра СТЕВАНОВИЋ, индиолог, Београд
Др Лада СТЕВАНОВИЋ, виши научни сарадник, Београд
Милош Љ. СТЕВАНОВИЋ, биолог, виши стручни сарадник, Београд
Мср Стефан СТЕПАНОВИЋ, филолог, истраживач-сарадник, Београд
Др Миломир СТЕПИЋ, политиколог, научни саветник, Београд
Др Леон СТЕФАНИЈА, музиколог, Љубљана, Словенија
Др Тадија СТЕФАНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Александар СТОЈАНОВИЋ, стручни сарадник, Београд
Др Дејан В. СТОЈАНОВИЋ, етномолог, научни сарадник, Нови Сад
Јован СТОЈАНОВИЋ, виолиста, професор, Београд
Мср Ненад СТОЈАНОВИЋ, архивист, Нови Сад
Срђан СТОЈАНОВИЋ, историчар филма, Београд
Др Миле СТОЈИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Мср Владица СТОКАНИЋ, професор српског језика и књижевности, докторанд, Београд
Стефан С. СТОШИЋ, биолог, истраживач-сарадник, Београд
Др Милош Ч. СТУПАР, биолог, виши научни сарадник, Београд
Др Гордана В. СУБАКОВ СИМИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Мср Ирена СУТУРОВИЋ, еколог, истраживач-сарадник, Нови Сад
Аделина ТАЗИЈЕВА, флаутиста, Санкт Петербург, Русија
Др Зоран З. ТАМБУР, стоматолог, научни сарадник, Панчево
Мср Тијана ТАНАСИЋ ЛАЗИЋ, филолог, Нови Сад
Милан ТАСИЋ, лингвиста, Београд
Мср Драган ТЕОДОСИЋ, теоретичар музике, Београд
Др Срђан В. ТЕПАРИЋ, теоретичар музике, Београд
Др Милан ТЕРЗИЋ, историчар, Београд
Др Сретен З. ТЕРЗИЋ, агроном, виши научни сарадник, Нови Сад
Ана ТЕШИЋ, стручни сарадник, Бања Лука, Република Српска
Др Алексеј ТИМОФЕЈЕВ, историчар, професор универзитета, Београд
Бранислава Б. ТИНТОР, агроном, виши стручни сарадник, Нови Сад
Др Бојана ТОМИЋ, лингвиста, истраживач сарадник, Београд
Др Милева ТОМИЋ, политиколог, Нови Сад
Снежана ТОМИЋ, професор историје, Ужице
Др Љиља Д. ТОРОВИЋ, фармацеут-хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Барбара ТРАМЕЛИ, историчар уметности, професор универзитета, Берлин, Немачка
Др Јована ТРБОЈЕВИЋ, психолог, научни сарадник, Нови Сад
Мср Бранислава ТРИФУНОВИЋ, теоретичар музике, Никинци
Др Станислав ТУТЊЕВИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Јасмина, Љ. ЋИЛЕРЏИЋ, биолог, виши научни сарадник, Београд
Мср Милош ЋИПРАНИЋ, историчар уметности, Београд
Томаш ЋОРОВИЋ, инжењер електротехнике, Београд
Др Мирјана Р. ЋУК, биолог, доцент универзитета, Нови Сад
Мср Милица В. ЋУКОВИЋ, историчар књижевности, истраживач-сарадник, Београд

Дамјан ЋУЛАФИЋ, правник, Беране, Црна Гора
Др Никола Д. УНКОВИЋ, биолог, истраживач-сарадник, Београд
Јелисавета УРАИНСКА, пијанисткиња, Санкт Петербург, Русија
Др Миљана Радмила УСКАТУ, филолог, доцент универзитета, Темишвар, Румунија
Др Ана ХАЛАС, англиста, доцент универзитета, Нови Сад
Др Александар ХОРВАТ, историчар, кустос, Нови Сад
Др Пинг ХУАНГ, правник, професор универзитета, Пекинг, Кина
Др Марина ЦВЕТАЈЕВА, историчар уметности, професор универзитета, Санкт Петербург, Русија
Др Весна ЦВЕТКОВИЋ, архитекта, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Драгана ЦВИЈОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Милица ЦИЦМИЛ, историчар уметности, Београд
Мср Александра ЦОЛИЋ, филолог, асистент универзитета, Нови Сад
Чедомир ЦРНОГОРАЦ, географ, Бања Лука, Република Српска
Мср Александра ЧЕЛОВСКИ, историчар уметности, Нови Сад
Тања ЧЕРЕВИЦКИ, професор историје, Рума
Др Драган ЧИХОРИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Требиње, Република Српска
Вукосава ЧОЛИЋ, еколог, асистент универзитета, Бања Лука, Република Српска
Бранислав ЧУРЧОВ, професор књижевности, Нови Сад
Маријана ЧУТУРИЛО, менаџер у култури, уредник-истраживач, Београд
Др Данило ШАРЕНАЦ, историчар, научни сарадник, Београд
Наташа ШАРЧЕВИЋ, пијанисткиња, Београд
Др Ирина ШАТОВА, слависта, доцент универзитета, Запорожје, Украјина
Ана ШЕПАРОВИЋ, историчар уметности, Загреб, Хрватска
Роберт ШЕРБАН, књижевник, Темишвар, Румунија
Др Срђан ШЕРЕМЕШИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Ђурђина ШИЈАКОВИЋ, класични филолог, истраживач-сарадник, Београд
Др Марина ШИМАКОВА СПЕВАКОВА, професор књижевности, доцент универзитета, Нови Сад
Др Љубинка ШКОДРИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Мср Василиса ШЉИВАР, слависта, асистент универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Марица ШЉУКИЋ, социолог, доцент универзитета, Нови Сад
Др Саша Д. ШМУЉА, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Драгољуб ШТРБАЦ, истраживач-пројектант, Београд
Др Снежана Р. ШТРБАЦ, технолог, Београд
Др Урош ШУВАКОВИЋ, социолог, професор универзитета, Београд
Др Јована Т. ШУЋУР, агроном, доцент универзитета, Нови Сад

ПРЕДЛОГ ЗА РЕИЗБОР ЧЛАНОВА САРАДНИКА

Марко АВРАМОВИЋ, историчар књижевности, истраживач-сарадник, Београд
Др Наталија АЗАРОВА, лингвиста, научни саветник, Москва, Русија
Др Милан С. АЈЏАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Владимир АЛЕКСИЋ, историчар, Ниш
Др Јана М. АЛЕКСИЋ, историчар књижевности, научни сарадник, Београд
Самир АЛИЧИЋ, правник, професор универзитета, Нови Пазар, Источно Сарајево, Република Српска
Др Ђорђе АЛФИРЕВИЋ, архитекта, Београд
Гоце АНГЕЛИЧИН ЖУРА, историчар уметности, Охрид, Северна Македонија
Др Јелена АНДРЕЕВСКА, историчар уметности, виши научни сарадник, асистент универзитета, Скопље, Северна Македонија
Др Даница АНДРЕЈЕВИЋ, књижевни критичар, професор универзитета, Београд
Мр Милица АНДРЕЈЕВИЋ, музиколог, Београд
Др Маја АНЂЕЛКОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Крагујевац
Др Војо АНЂУС, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Др Павле АНЂУС, биолог, професор универзитета, Београд
Др Ирина АНТАНАСИЈЕВИЋ, слависта, професор универзитета, Београд
Др Небојша АНТЕШЕВИЋ, сценограф и архитекта, Београд
Др Слободан С. АНТОНИЋ, социолог, професор универзитета, Београд
Нина АРАНЂЕЛОВИЋ, пијанисткиња, Нови Сад
Др Дорина АРДЕЛЕАН, хемичар, Арад, Румунија
Др Даниела АРСЕНОВИЋ, географ, демограф, доцент универзитета, Нови Сад
Др Ирена АРСИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Наталија АТАНАСОВА ПАНЧЕВСКА, биолог, професор универзитета, Скопље, Северна Македонија
Др Срђан АТАНАСОВСКИ, музиколог, научни сарадник, Београд
Академик Теодор АТАНАЦКОВИЋ, машински инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Милета АЋИМОВИЋ ИВКОВ, књижевник, Београд
Мср Драган БАБИЋ, филолог-англиста, Нови Сад
Др Илија БАБИЋ, правник, професор универзитета, Београд
Др Љиљана БАЈИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Бранко Брђанин БАЈОВИЋ, књижевник, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Владан БАЈЧЕТА, историчар књижевности, научни сарадник, Београд
Марта БАЛАЖ, концертна певачица, Нови Сад
Валерија БАЛАЖ АРТ, професор књижевности, Будимпешта, Мађарска
Др Игор БАЛАЛИЋ, агроном, виши научни сарадник, Нови Сад
Др Милан Ж. БАЛТИЋ, ветеринар, професор универзитета, Београд
Лука БАЉ, књижевник, Нови Сад
Живко БАЉКАС, новинар, Београд
Др Адриан А. БАРЕНТСЕН, лингвиста, професор универзитета, Амстердам, Холандија
Др Владимир БАРОВИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Давид С. БАТОРИ , архитекта, Њујорк, САД
Др Ивана БАШИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Невенка БАШИЋ ПАЛКОВИЋ, професор књижевности, библиотекар саветник, Суботица
Др Бранислава БЕЛИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Мр Наташа БЕЛИЋ, филолог, библиотекар, Нови Сад
Др Ирина БЕЛОБРОВЦЕВА, слависта, професор универзитета, Естонија
Др Стојан БЕРБЕР, књижевник, лекар, професор универзитета, Сомбор

Др Марија БЕРГАМО, музиколог, професор универзитета, Загреб, Хрватска
Давид К. БЕРНШТАЈН, историчар уметности, Русија
Др Вадим БЕСПРОЗВАНИ, слависта, професор универзитета, Ен Арбор, Мичиген, САД
Др Весна БИКИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Др Сергеј БИРЈУКОВ, слависта, професор универзитета, Хале
Мср Андреа Беата БИЦОК, професор српске књижевности и језика, Остојићево
Предраг БЈЕЛОШЕВИЋ, песник, Бања Лука, Република Српска
Др Ненад БЛАГОЈЕВИЋ, слависта, доцент универзитета, Ниш
Др Јелена БЛАЖЕНЧИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Јелена БОГДАНОВИЋ, архитекта, доцент универзитета, Ајова, САД
Марија БОГДАНОВИЋ, историчар уметности, библиотекар, Београд
Др Драган БОГЕТИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Николај БОГОМОЛОВ, слависта, професор универзитета, Москва, Русија
Слободан Гиша БОГУНОВИЋ, архитекта, филозофски писац, Београд
Мср Рок БОЗОВИЧАР, историчар књижевности, Београд
Др Петар БОЈАНИЋ, филозоф, научни саветник, Београд
Др Зоја БОЈИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Нови Јужни Велс, Сиднеј, Аустралија
Др Бошко БОЈОВИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Драгиша БОЈОВИЋ, књижевник, професор универзитета, Ниш
Зорана БОЈОВИЋ, економиста, виши музејски водич, Чачак
Др Александар В. БОНДАРКО, лингвиста, професор универзитета, дописни члан РАН, Петроград, Русија
Др Тијана БОРИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Ниш
Др Бранислав БОРОВАЦ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Павле БОТИЋ, компаратиста, професор универзитета, Нови Сад
Мр Миле БОЦА, историчар уметности, Београд
Мр Драгана БОШКОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Ђорђе БОШКОВИЋ, историчар, Рума
Др Стеван БРАДИЋ, компаратиста, доцент универзитета, Нови Сад
Др Вељко БРБОРИЋ, лингвиста, професор универзитета, Београд
Др Милан БРДАР, филозоф, професор универзитета, Београд
Мирјана БРМБОТА, историчар уметности, музејски саветник, Нови Сад
Др Никола БУБАЊА, англиста, професор универзитета, Крагујевац
Др Иван БУГАРСКИ, археолог, истраживач-сарадник, Београд
Др Татјана БУГАРСКИ (ЛУКИЋ), правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Драгана БУДАКОВ, фитопатолог, доцент универзитета, Нови Сад
Михал БУДИНСКИ, виолиниста, професор универзитета, Нови Сад
Бранка БУЛАТОВИЋ, филолог, библиотекар саветник, Београд
Др Михаил ВАЈСКОПФ, слависта, професор универзитета, Јерусалим
Др Ханс ВАН ЕГМОНД, микотоксиколог, Вагенинген, Холандија
Мср Драгана ВАСИЛИЈЕВИЋ, слависта, докторанд, Београд
Др Драгана ВАСИЛСКИ, архитекта, професор универзитета, Београд
Др Славица М. ВАСИЉЕВИЋ ИЛИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Горан ВАСИЋ, економиста, Нови Сад
Др Данијела В. ВАСИЋ, јапанолог, доцент универзитета, Београд
Др Бранислава ВАСИЋ РАКОЧЕВИЋ, професор књижевности, књижевни критичар, Нови Сад
Милана ВЕИНОВИЋ, историчар уметности, виши кустос, Панчево
Жарко Б. ВЕЉКОВИЋ, класични филолог, Београд
Даниела ВЕСИЋ, музиколог, Нови Сад
Др Славица ВЕСКОВИЋ, микробиолог, научни саветник, Београд
Др Кринка ВИДАКОВИЋ ПЕТРОВ, историчар књижевности, научни саветник, Београд
Др Јелена ВИДИЋ ТРНИНИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Мср Срђан ВИДРИЋ, професор српске књижевности, Зрењанин
Др Душко ВИТАС, информатичар, професор универзитета, Београд
Милован ВИТЕЗОВИЋ, писац, професор универзитета, Београд

Невена ВИТОШЕВИЋ ЂЕКЛИЋ, театролог, Београд
Др Јасмина ВОЈВОДИЋ, слависта, професор универзитета, Загреб, Хрватска
Др Мирјана ВОЈИНОВИЋ МИЛОРАДОВ, хемичар, професор емеритус, Нови Сад
Др Роналд ВРУН, Лос Анђелес, САД
Др Данка Г. ВУЈАКЛИЈА (УРОШЕВИЋ), филолог, доцент универзитета, Нови Сад
Др Наташа ВУЈИСИЋ ЖИВКОВИЋ, педагог, професор универзитета, Београд
Др Јелена Љ. ВУЈИЋ, англиста, професор универзитета, Београд
Др Слободан ВУЈИЋ, инжењер рударства, професор универзитета, Београд
Др Владимир ВУЈИЧИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Немања ВУЈЧИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Снежана М. ВУКАДИНОВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Нови Сад
Верољуб ВУКАШИНОВИЋ, књижевник, Трстеник
Др Милан ВУКИЋЕВИЋ, економиста, Нови Сад
Др Ана В. ВУКМАНОВИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Валентина ВУКОВИЋ, историчар архитектуре, Нови Сад
Љуба ВУКМАНОВИЋ, публициста, Нови Сад
Бећир ВУКОВИЋ, књижевник, Подгорица, Црна Гора
Др Ђорђије ВУКОВИЋ, књижевник, професор универзитета, Београд
Небојша ВУКОВИЋ, професор филозофије, Нови Сад
Др Владимир ВУКОМАНОВИЋ РАСТЕГОРАЦ, филолог, доцент универзитета, Београд
Др Александра Ч. ВУКОТИЋ, англиста, доцент универзитета, Београд
Др Миодраг ВУКЧЕВИЋ, германиста, доцент универзитета, Београд
Др Тодор ВУЛИЋ, агроном, професор универзитета, Београд
Мр Милена ВУЧИЋЕВИЋ, економиста, менаџер, Београд
Мср Миломир М. ГАВРИЛОВИЋ, филолог, докторанд, Београд
Др Горан ГАВРИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Александар Саша ГАЈИЋ, политиколог, виши научни сарадник, Нови Сад
Др Драгица Р. ГАТАРИЋ, географ, професор универзитета, Београд
Жана ГВОЗДЕНОВИЋ, историчар уметности, музејски саветник, Београд
Др Леонид ГЕЛЕР, историчар књижевности, професор универзитета, емеритус, Лозана, Швајцарска
Мр Јелица ГЛИГОРИЈЕВИЋ, пијанисткиња, наставник универзитета, Београд
Наташа ГЛИШИЋ, театролог, Бања Лука, Република Српска
Др Рајко ГЊАТО, географ, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Љиљана ГОЈКОВИЋ БУКАРИЦА, фармаколог, професор универзитета, Београд
Др Димитрије ГОЛЕМОВИЋ, етномузиколог, професор универзитета, Београд
Др Зоран ГОЛУБОВИЋ, машински инжењер, професор универзитета, Београд
Мирјана ГОЛУБОВИЋ, библиотекар, Београд
Петар ГОЛУБОВИЋ, гитариста, хармоникаш, Београд
Мср Луна ГРАДИНШЋАК, професор српске књижевности и језика, докторанд Суботица
Др Кејт ГРАНЖУАН, историчар уметности, Француска
Др Владимир ГРЕЧИЋ, економиста, професор универзитета, Београд
Др Ростислава ГРИМАЉУК, историчар уметности, Лавов, Украјина
Мср Милан ГРОМОВИЋ, професор српске књижевности, истраживач-приправник, Чачак
Др Маћеј ГРОХОВСКИ, лингвиста, професор универзитета, Торуњ, Пољска
Др Мирко ГРЧИЋ, географ, професор универзитета, Београд
Др Слободан ГРУБАЧИЋ, германиста, професор универзитета, дописни члан САНУ, Београд
Др Драгана ГРУЈИЋ, филолог, доцент универзитета, Београд
Ненад ГРУЈИЧИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Бранка ГУГОЉ, историчар уметности, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Бхарат ГУПТ, компаратиста, професор универзитета, Делхи, Индија
Др Александар ГУРА, слависта, Москва, Русија
Др Срђан ДАМЊАНОВИЋ, филозофски писац, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирјана ДЕВЕЏИЋ, географ, професор универзитета, Београд

Мср Нино ДЕЛИЋ, историчар, истраживач--сарадник, Београд
Катарина ДИМИТРИЈЕВИЋ, историчар уметности, Београд
Др ум. Теа ДИМИТРИЈЕВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Београд
Ивана ДИМИЋ, књижевник, Београд
Владимир ДИНИЋ, концертни певач, Београд
Максимилијан ДОРОСЛОВАЧКИ, историчар уметности, Београд
Мирјана ДРАГАШ, социолог, Београд
Лабуд ДРАГИЋ, књижевник, Београд
Мр Гордан ДРАГОВИЋ, редитељ, Београд
Драган ДРАГОЈЛОВИЋ, књижевник, Београд
Др Гордана ДРАКИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Драгана ДРОБЊАК, романиста, професор универзитета, Нови Сад
Мирослава ДУКИЋ ЛАЗАРЕВИЋ, професор књижевности, библиотекар, Нови Сад
Др Марија ДУМНИЋ ВИЛОТИЈЕВИЋ, етномузиколог, научни сарадник, Београд
Др Сандра ДУЧИЋ КОЛЕТ, класични филолог, Квебек, Канада
Др Дуња С. ДУШАНИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Београд
Јелена ЂАЈИЋ ЛЕВАЈАЦ, пијанисткиња, Београд
Др Ђорђе ЂЕКИЋ, историчар, професор универзитета, Ниш
Др Зорица ЂЕРГОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Бојан Б. ЂЕРЧАН, географ, Нови Сад
Др Гордана ЂОКОВИЋ, филолог, доцент универзитета, Београд
Мр Богдан ЂОРЂЕВИЋ, пијаниста, Нови Сад
Мср Кристина ЂОРЂЕВИЋ, слависта, докторанд, Братислава, Словачка
Др Смиљана ЂОРЂЕВИЋ, историчар књижевности, научни сарадник, Београд
Др Часлав ЂОРЂЕВИЋ, књижевник, Нови Сад
Дејан ЂОРЂИЕВСКИ, историчар уметности, Куманово, Северна Македонија
Др Драгослав ЂУКАНОВИЋ, стоматолог, професор универзитета, Београд
Др Жанета ЂУКИЋ ПЕРИШИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Петар ЂУНЂИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Петар ЂУРЂЕВ, историчар, архивиста, Нови Сад
Мр Марина ЂУРЂЕВИЋ, историчар уметности, Београд
Душан ЂУРИЋ, новинар, Београд
Др Мина ЂУРИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Београд
Др Томаш ЕВЕРТОВСКИ, доцент универзитета, Познањ, Пољска
Ливија ЕКМЕЧИЋ, професор српске књижевности, Београд
Др Михаел ЕЛИЈАШ, историчар, Мартин, Словачка
Др Ана ЕРЕШ (БОГДАНОВИЋ), историчар уметности, научни сарадник, Београд
Др Жан-Филип ЖАКАР,слависта, професор универзитета, Женева, Швајцарска
Др Андреја ЖЕЛЕ, слависта, професор универзитета, Љубљана, Словенија
Мср Тамара ЖЕЉСКИ, слависта, виши библиотекар универзитета, Београд
Др Ивана ЖЕНАРЈУ, историчар уметности, научни сарадник, Београд
Др Неда ЖИВАК, географ, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Никола ЖИВАНОВИЋ, књижевник, Крагујевац
Др Милица ЖИВКОВ-БАЛОШ, ветеринар, научни саветник, Нови Сад
Др Валентина ЖИВКОВИЋ, историчар уметности, виши научни сарадник, Београд
Др Дејан ЖИВКОВИЋ, инжењер електротехнике, професор универзитета, Београд
Др Душан Р. ЖИВКОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Крагујевац
Милош ЖИВКОВИЋ, историчар уметности, Београд
Академик Мирјана ЖИВОЈИНОВИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Александар ЖИВОТИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Оливера ЖИЖОВИЋ, филолог, доцент универзитета, Нови Пазар
Др Александар ЖОЛКОВСКИ, слависта, професор универзитета, Лос Анђелес, САД
Др Радмила ЖУГИЋ, слависта, виши научни сарадник, Београд
Јелена ЗАГОРАЦ, професор књижевности, Бачка Топола
Милица ЗАЈЦЕВ, историчар балета, публициста, Београд
Др Мирјана ЗАКИЋ, етномузиколог, професор универзитета, Београд
Ирена ЗАРИЋ, историчар уметности, Београд
Мр Павле ЗЕЛИЋ, фармацеут, Београд
Др Тијана ЗЕРЕМСКИ-ШКОРИЋ, хемичар, виши научни сарадник, Нови Сад
Божидар ЗЕЧЕВИЋ, драматург, филмски критичар, Београд

Др Бранко ЗЛАТКОВИЋ, историчар књижевности, виши научни сарадник, Београд
Др Лана ЗОРИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Милена ЗОРИЋ, професор српског језика, професор универзитета, Нови Сад
Мр Бранка ИВАНИЋ, историчар уметности, Београд
Др Емилија ИВАНОВА, биолог, професор универзитета, Скопље, Северна Македонија
Др Најда ИВАНОВА, слависта, професор универзитета, Софија, Бугарска
Др Драгица С. ИВАНОВИЋ, књижевни критичар, Подгорица, Црна Гора
Др Милена ИВАНОВИЋ, слависта, доцент универзитета, Београд
Др Милош ИВАНОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Милина ИВАНОВИЋ БАРИШИЋ, етимолог, виши научни сарадник, Београд
Др Борис ИВАНЧЕВИЋ, биолог, Београд
Др Иван ИВИЋ, психолог, професор универзитета, Београд
Зорица ИВКОВИЋ, историчар уметности, конзерватор, Сирогојно
Др Миле ИГЊАТОВИЋ, хирург, пуковник, доцент универзитета, Београд
Др Ивана ИКОНИЋ, историчар књижевности, професор струковних студија, Нови Сад
Др Александра ИЛИЈЕВСКИ, историчар уметности, Београд
Анета ИЛИЋ, концертна и оперска певачица, професор универзитета, Београд
Др Влатко ИЛИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Микица ИЛИЋ, књижевник, Босут
Предраг ИЛИЋ, историчар, архивиста, Крагујевац
Др Саша ИЛИЋ, историчар, архивски саветник, Београд
Др Гордана ИЛИЋ-МАРКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Беч, Аустрија
Томислав ИРИЧАНИН, театролог, Београд
Др Невен ИСАИЛОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Василије В. ИСАЈЕВ, инжењер шумарства, професор универзитета, Београд
Мира ИСАКОВ, академски сликар, дизајнер, Нови Сад
Игор ЈАВОР, књижевни критичар, Нови Сад
Владимир ЈАГЛИЧИЋ, књижевник, Крагујевац
Др Милош ЈАГОДИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Растко С. ЈАКОВЉЕВИЋ, етномузиколог, Београд
Хироши ЈАМАСАКИ ВУКЕЛИЋ, преводилац, Београд
Мр Маре ЈАНАКОВА ГРУЈИЋ, историчар архитектуре, Београд
Др Анастазија ЈАНГАКИ, историчар уметности, професор универзитета, Солун, Грчка
Александра ЈАНИЧИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Соња ЈАНКОВ, историчар књижевности, Нови Сад
Мр Јелена ЈАНКОВИЋ БЕГУШ, музиколог, Београд
Др Снежана ЈАНЧИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Академик Васкрсија ЈАЊИЋ, агроном, професор универзитета, Београд
Др Богдан ЈАЊУШЕВИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Др Зоран Д. ЈЕВТИЋ, ветеринар, научни сарадник, Београд
Др Милице ЈЕЛАЧА ЈОВАНОВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, САД
Др Гордана ЈЕРЕМИЋ, археолог, Београд
Јован ЈЕРКОВ, музиколог, Нови Сад
Милица ЈЕФТИМИЈЕВИЋ ЛИЛИЋ, књижевник, Београд
Др Дејан ЈЕЧМЕНИЦА, историчар, професор универзитета, Београд
Др Лазар ЈОВАНОВ, театролог, глумац, Нови Сад – Београд
Др Виолета ЈОВАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Јагодина
Др Владан ЈОВАНОВИЋ, историчар, Београд
Др Драгана В. ЈОВАНОВИЋ, диригент, професор универзитета, Београд
Др Миодраг Б. ЈОВАНОВИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Др Млађен ЈОВАНОВИЋ, географ, професор универзитета, Нови Сад
Др Слободан ЈОВАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Тамара ЈОВАНОВИЋ, професор српске књижевности, Нови Сад
Др Душан ЈОКСИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Мср Милош ЈОЦИЋ, професор књижевности, асистент универзитета, Нови Сад
Др Никола КАЈТЕЗ, филозоф, Нови Сад
Мср Јелена КАЛАЏИЈА, професор српске књижевности и језика, Бјељина, Република Српска
Светлана КАЛЕЗИЋ РАДОЊИЋ, књижевни критичар, Подгорица, Црна Гора

Имре КАЛМАН, виолончелиста, професор универзитета, Нови Сад
Андреј КАЛМАР, правник, Нови Сад
Тимеа КАЛМАР, виолончелисткиња, професор универзитета, Нови Сад
Др Љубица КАНДИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Снежана КАЊУХ, стоматолог, Београд
Др Маја КАРАМАН, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Адела КАРАСИ ТОДОРОВИЋ, пијанисткиња, Београд
Александра КАРАЏИЋ, пијанисткиња, Нови Сад
Мср Немања З. КАРОВИЋ, филолог, Београд
Др Томаш КВОКА, етимолог, Краков, Пољска
Мр Драгана КЕРКЕЗ, слависта, асистент универзитета, Београд
Даниела КЕРМЕЦИ, професор француског језика, виши библиотекар, Нови Сад
Давид КЕЦМАН ДАКО, књижевник, Сомбор
Владимир КЕЦМАНОВИЋ, књижевник, Београд
Др Олга КИРИЛОВА, историчар књижевности, преводилац, Москва, Русија
Памела КИШ ИГЊАТОВ, оперска певачица, Нови Сад
Мр Јазмина КЛАНИЦА, историчар уметности, Београд
Данијела КЛИЧКОВИЋ, музиколог, Нови Сад
Јована КЉАЈЕВИЋ, историчар уметности, Пожаревац
Мср Ивона КНЕЖЕВИЋ (МАКСИМОВИЋ), правник, помоћник управника послова, Матица српска, Нови Сад
Мср Иван КЊИЖАР, филолог, асистент универзитета, Београд
Др Владимир КОЛАРИЋ, филмолог, Београд
Др Драгица КОЛЏИН, правник, доцент универзитета, Нови Сад
Др Горан КОМАР, хирург, Херцег Нови, Црна Гора
Др Ивана КОМАТИНА, историчар, научни сарадник, Београд
Владимир КОЊИКУШИЋ, историчар уметности, Минхен, Немачка
Милош КОРДИЋ, књижевник, Београд
Др Горан КОРУНОВИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Београд
Др Ђорђе С. КОСТИЋ, историчар књижевности, научни саветник, Београд
Др Петрула КОСТОВСКА, историчар уметности, Лондон, Велика Британија
Др Љубомир КОЦИЋ, педагог, професор универзитета, Београд
Ана КОЦЈАН, историчар уметности, Београд
Др Ивана КОЧЕВСКИ, слависта, доцент универзитета, Београд
Зоран КРАЈИШНИК, гитариста, професор универзитета, Нови Сад
Др Душанка КРАЈНОВИЋ, фармацеут, професор универзитета, Београд
Силвија КРЕЈАКОВИЋ, историчар, виши кустос, Краљево
Др Сања КРИМЕР-ГАБОРОВИЋ, англиста, доцент универзитета, Суботица
Др Викторија КРОМБХОЛЦ, англиста, доцент универзитета, Нови Сад
Др Јасмина КРПО ЋЕТКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Бојана КРСМАНОВИЋ, византолог, Београд
Др Александар КРСТИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Тамара КРСТИЋ, новинар, Београд
Данка КРУНИЋ, филолог, професор, Нови Сад
Александра КРЧМАР ЋУЛИБРК, виолинисткиња, Нови Сад
Др Драгослав КУЗМАНОВИЋ, машински инжењер, професор универзитета, Београд
Др Душко КУЗОВИЋ, архитекта, Београд
Др Сузана КУЈУНЏИЋ ОСТОЈИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Силас КУКИЈАРИС, историчар уметности, Атина, Грчка
Др Маша КУЛАУЗОВ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Јелена КУСОВАЦ, слависта, доцент универзитета, Београд
Др Борис ЛАЗИЋ, преводилац, Париз, Француска
Лаза ЛАЗИЋ, књижевник, Београд
Љиљана ЛАЗИЋ, историчар уметности, виши кустос, Нови Сад
Др Небојша ЛАЗИЋ, историчар књижевности, асистент универзитета, Косовска Митровица
Др Ивана ЛАЗИЋ КОЊИК, филолог, виши научни сарадник, Београд
Ненад ЛАЈБЕНШПЕРГЕР, архитекта, Београд
Академик Небојша ЛАЛИЋ, лекар, професор универзитета, Београд
Др Гордана ЛАЛИЋ КРСТИН, англиста, доцент универзитета, Нови Сад
Др Ненад ЛЕМАЈИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Данко ЛЕОВАЦ, историчар, доцент универзитета, Београд

Др Орсат ЛИГОРИО, филолог, доцент универзитета, Београд
Др Јаромир ЛИНДА, филолог, професор универзитета, Београд
Др Антонио ЛОГРИЕКО, биохемичар, професор универзитета, Бари, Италија
Др Весна ЛОМПАР, лингвиста, професор универзитета, Београд
Др Ђорђе ЛОПИЧИЋ, правник, дипломата, историограф, Београд
Марко ЛОПУШИНА, новинар, Београд
Др Наталија ЛУДОШКИ, историчар књижевности, професор, Нови Сад
Рајко ЛУКАЧ, књижевник, Београд
Тамара ЛУКИЋ КОВАЧЕВИЋ, географ, Нови Сад
Др Јадранка ЛУКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Милутин ЉЕШЕВИЋ, географ, професор универзитета, Београд
Др Ирена ЉУБОМИРОВИЋ, историчар, професор универзитета, Ниш
Др Исидора ЉУМОВИЋ, економиста, виши научни сарадник, Београд
Јанко МАГЛОВСКИ, историчар уметности, Бољевци
Мср Милица МАЂАНОВИЋ, историчар уметности, библиотекар, Београд
Јованка МАЗАЛИЦА, виолинисткиња, Нови Сад
Др Биљана МАНДИЋ, музички педагог, доцент универзитета, Крагујевац
Божидар МАНДИЋ, књижевник, Рудник
Зоран М. МАНДИЋ, књижевник, Сомбор
Др Мира МАНДИЋ, географ, професор универзитета, Нови Сад
Др Растислав МАНДИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Ђорђе МАНДРАПА, архитекта, Београд
Др Василос Н. МАНИМАНИС, астроном, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Михаил МАНЦАНАС, филозоф, професор универзитета, Атина
Томислав МАРИНКОВИЋ, књижевник, Липолист
Др Јелена МАРИЋЕВИЋ БАЛАЋ, историчар књижевности, асистент универзитета, Нови Сад
Др Смиља МАРЈАНОВИЋ ДУШАНИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Ана МАРЈАНОВИЋ-ЈЕРОМЕЛА, агроном, научни саветник, Нови Сад
Др Бранкица Ђ. МАРКОВИЋ, лингвиста, научни сарадник, Београд
Иван Р. МАРКОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Љиљана МАРКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Маја МАРКОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Мср Марина МАРКОВИЋ, музиколог, асистент универзитета, Београд
Никола МАРКОВИЋ, економиста, Београд
Др Предраг МАРКОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Ратко МАРКОВИЋ, правник, професор универзитета, Београд
Тамара МАРКОВИЋ, оперска певачица, Суботица
Ведрана МАРЛОГ, филолог, Рума
Војислав МАРТИНОВ, историчар, кустос, Нови Сад
Др Михаил МАРТИНОВ, лингвиста, научни сарадник, Москва, Русија
Стеван МАРТИНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Драга МАСТИЛОВИЋ, историчар, професор универзитета Источно Сарајево, Република Српска
Мр Милош МАТИЋ, антрополог, кустос, Београд
Веселин МАТОВИЋ, књижевник, Никшић, Црна Гора
Др Сања МАЦУРА, књижевни критичар, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Мирјана МАШНИЋ, историчар уметности, Скопље, Северна Македонија
Павле МЕДАКОВИЋ, диригент, Београд
Др Лука МЕДЕНИЦА, слависта, лектор, докторанд, Београд
Др Вера МЕДИЋ, економиста, доцент универзитета, Нови Сад
Др Ивана МЕДИЋ, музиколог, пијаниста, виши научни сарадник, Београд
Јелена МЕЖИНСКИ МИЛОВАНОВИЋ, историчар уметности, виши кустос, Београд
Др Михаил МЕЈЛАХ, слависта, професор универзитета, Стразбур, Француска
Др Рандал МЕЈЏОР, преводилац, лектор универзитета, Нови Сад
Др Јасна МЕЛВИНГЕР историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Славица МЕРЕНИК, историчар, библиотекар-саветник, Београд
Др Дијана МЕТЛИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Нови Сад
Др Бошко МИЈАТОВИЋ, економист, научни сарадник, Београд

Др Слободан МИЈУШКОВИЋ, историчар уметности, професор, Београд
Др Жељко МИЛАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Јасмина МИЛАНОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Љубомир МИЛАНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Горан МИЛАШИНОВИЋ, књижевник, лекар, Београд
Др Дијана МИЛАШИНОВИЋ МАРИЋ, историчар уметности, кустос, Београд
Горан МИЛЕНКОВИЋ, књижевник, Бор
Жарко МИЛЕНКОВИЋ професор српског језика и књижевности, Преоци
Мср Лазар МИЛЕНТИЈЕВИЋ, слависта, асистент универзитета, Нови Сад
Др Снежана МИЛИНКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Дубравка МИЛИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Сања МИЛИЋ, новинар, Београд
Др Милић МИЛИЋЕВИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Наташа МИЛИЋЕВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Соња МИЛОВИЋ, историчар, Сарајево, Босна и Херцеговина
Др Милан МИЛОЈКОВИЋ, музиколог, доцент универзитета, Нови Сад
Зоран МИЛОЈКОВИЋ, професор књижевности, Житковац
Др Ангелина МИЛОСАВЉЕВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Драгиша МИЛОСАВЉЕВИЋ, историчар уметности, Ужице
Мр Пеђа МИЛОСАВЉЕВИЋ, виолиниста, Холандија
Др Снежана МИЛОСАВЉЕВИЋ МИЛИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Ниш
Др Драгиша МИЛОШЕВ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Данијела МИЛОШЕВИЋ, архитекта, Смедерево
Ксенија МИЛОШЕВИЋ, виолинисткиња, Београд
Мр Миладин МИЛОШЕВИЋ, историчар, Београд
Мср Ивана МИЉАК, историчар књижевности, Будимпешта, Мађарска
Марко МИЉАНОВИЋ, историчар уметности, Приштина
Мср Никола МИЉКОВИЋ, слависта, асистент универзитета, Београд
Др Бојана МИЉКОВИЋ КАТИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Мирослава МИРКОВИЋ, историчар старог века, професор универзитета, Београд
Боривој МИРОСАВЉЕВИЋ, економиста, инжењер, мајстор фотографије, Нови Сад
Мр Маријана Г. МИТРИЋ, историчар књижевности, виши асистент универзитета, Пале, Источно Сарајево
Мср Виолета МИТРОВИЋ, професор српске књижевности, истраживач-приправник, Сириг
Др Катарина МИТРОВИЋ, кустос-историчар уметности, Београд
Др Марија МИТРОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Радош МИТРОВИЋ, музиколог, асистент универзитета, Београд
Јасмина МИТРОВИЋ МИЛИЋ, професор књижевности, саветник, Београд
Мирослав Цера МИХАИЛОВИЋ, књижевник, Врање
Др Љубодраг МИХАЈЛОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Милан МИХАЈЛОВИЋ, књижевник, Косовска Митровица
Др Весна МИЋИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Источно Сарајево, Република Српска
Јоаникије МИЋОВИЋ, епископ будимљанско-никшићки, Никшић, Црна Гора
Милутин МИЋОВИЋ, књижевник, Никшић, Црна Гора
Др Милан МИЦИЋ, историчар, научни саветник, Нови Сад
Др Биљана МИШИЋ ИЛИЋ, филолог, професор универзитета, Ниш
Др Тања МИШЛИЦКИ, географ, доцент универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Божица МЛАДЕНОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Наталија МЛАДЕНОВИЋ, пијанисткиња, Београд
Слободан МРЂА, социолог, Београд
Лазар МУНИЖАБА, инжењер, Нови Сад
Иво МУНЋАН, књижевник, Темишвар, Румунија
Др Сињити МУРАТА, професор, универзитет Софија, Токио
Др Војин НЕДЕЉКОВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Мср Вук НЕДЕЉКОВИЋ, историчар, Београд

Др Саша НЕДЕЉКОВИЋ, етнолог антрополог, Београд
Сенка НЕДЕЉКОВИЋ, сопран, Нови Сад
Др Елиас НЕРАНЗИС, технолог, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Зорица НЕСТОРОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Катарина НЕШИЋ, историчар уметности, Београд
Тихомир НЕШИЋ, књижевник, Ниш
Др Мирјана НЕШКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Зорица НИКИТОВИЋ, филолог, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Томислав НИКОДИЈЕВИЋ, историчар, виши архивиста, Београд
Академик Татјана НИКОЛАЈЕВА, слависта, Москва
Живко НИКОЛИЋ, књижевник, Београд
Марија НИКОЛИЋ, филолог, истраживач-сарадник, Београд
Др Марина НИКОЛИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Миодраг НИКОЛИЋ, економиста, саветник, Београд
Др Ратко НИКОЛИЋ, инжењер пољопривреде, професор универзитета, Нови Сад
Мср Снежана НИКОЛИЋ, професор српске књижевности, докторанд, истраживач-приправник, Драгиње
Др Часлав НИКОЛИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Крагујевац
Чедомир НИКОЛИЋ, пијаниста, професор универзитета, Нови Сад
Мр Маја НИКОЛОВА, педагог, музејски саветник, Београд
Др Ненад НИНКОВИЋ, историчар, доцент универзитета, Нови Сад
Др Ана НОВАКОВ, историчар уметности, професор универзитета, Беркли, Калифорнија, САД
Др Драган НОВАКОВИЋ, социолог, научни саветник, Београд
Јасмина НОВАКОВИЋ, историчар уметности, Аранђеловац
Др Слободан НОВОКМЕТ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Мицујоши НУМАНО, слависта, професор универзитета, Токио, Јапан
Јелена ОГЊАНОВИЋ, историчар уметности, кустос, Нови Сад
Драгана ОГЊЕНОВИЋ, фаготисткиња, Нови Сад
Жана Л.ОКЕАНСКА, русиста, Иваново, Русија
Др Зорана ОПАЧИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Сњежана ОРЛОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Ђорђе ОТАШЕВИЋ, филолог, виши научни сарадник, Београд
Љубица ОТИЋ, историчар, музејски саветник, Нови Сад
Дејана ОЦИЋ, филозоф, лексикограф, Београд
Милутин Ж. ПАВЛОВ, књижевник, Нови Сад
Др Александра ПАВЛОВИЋ, библиотекар саветник, Београд
Др Драгана ПАВЛОВИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Мр Катарина ПАВЛОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Марина ПАВЛОВИЋ, архитекта, Београд
Др Мирослав ПАВЛОВИЋ, историчар, доцент универзитета, Нови Сад
Др Момчило ПАВЛОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Стефан ПАЈОВИЋ, филолог-англиста, Чачак
Др Бојан ПАЈТИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Маријанца ПАКИЖ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Ана ПАНИЋ, кустос-историчар уметности, Београд
Др Ђорђе ПАНИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Јелена ПАНИЋ МАРАШ, књижевни критичар, Београд
Др Сања Ј. ПАРИПОВИЋ КРЧМАР, историчар књижевности, доцент универзитета, Нови Сад
Др Милица ПАСУЛА, германиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Јелена ПЕЈИН, технолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Александар ПЕЈЧИЋ, театролог, професор универзитета Београд
Др Слободанка ПЕКОВИЋ, историчар књижевности, научни саветник, Београд
Др Олга ПЕЛЦЕР ВУЈАЧИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Бисера ПЕНЧЕВА, историчар уметности, професор универзитета, Стенфорд, САД
Данко ПЕРИЋ, новинар, Београд
Академик Радмила ПЕТАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Данијела Р. ПЕТКОВИЋ, историчар књижевности, научни сарадник, Београд

Др Александар Ж. ПЕТРОВИЋ, филозоф, антрополог, професор универзитета, Београд
Др Драган Р. ПЕТРОВИЋ, политиколог, научни сарадник, Београд
Др Драган С. ПЕТРОВИЋ, инжењер електротехнике, професор универзитета, Београд
Зорица ПЕТРОВИЋ, историчар, кустос, Аранђеловац
Др Јелица ПЕТРОВИЋ, психолог, професор универзитета, Нови Сад
Марија ПЕТРОВИЋ, историчар уметности, Београд
Маријана ПЕТРОВИЋ, театролог, Београд
Др Снежана ПЕТРОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Тихомир ПЕТРОВИЋ, књижевни критичар, професор универзитета, Сомбор
Др Мирјана ПЕТРОВИЋ САВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Мира ПЕТРОНИЈЕВИЋ, грађевински инжењер, професор универзитета, Београд
Др Невена ПЕТРУШИЋ, правник, професор универзитета, Ниш
Мр Горица ПИЛИПОВИЋ, музиколог, Београд
Др Срђан ПИРИВАТРИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Бојана Б. ПЛЕМИЋ, археолог, Београд
Др Весна ПОЛОВИНА, филолог, професор универзитета, Београд
Др Милена ПОЛОЈАЦ, правник, професор универзитета, Београд
Др Владимир ПОЛОМАЦ, филолог, професор универзитета, Крагујевац
Мр Дејан ПОПОВ, Темишвар, Румунија
Владимир ПОПОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Ивана ПОПОВИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Др Радован ПОПОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Нови Сад
Др Радомир В. ПОПОВИЋ, теолог, професор универзитета, Београд
Др Ранко В. ПОПОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Мср Дубравка ПОТКОЊАК, ветеринар, научни сарадник, Нови Сад
Др Александар ПОТКОЊАК, ветеринар, професор универзитета, Нови Сад
Академик Младена ПРЕЛИЋ, етнолог, виши научни сарадник, Београд
Јован ПРЕМЕРУ, књижевник, Београд
Дорина ПРИВУЛЕСКУ, историчар уметности, Темишвар, Румунија
Вања ПРИЦА, клавирски сарадник, Нови Сад
Академик Ново ПРЉУЖ, агроном, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Јасна ПРОДАНОВ-РАДУЛОВИЋ, ветеринар, научни сарадник, Нови Сад
Др Милан ПРОСЕН, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Евангелос Д. ПРОТОПАПАДАКИС, философ, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Маријана ПРПА ФИНК, театролог, глумица, професор универзитета, Нови Сад
Мр Љиљана ПУЗОВИЋ, историчар, библиотекар, Београд
Др Слободан ПУЗОВИЋ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Адам ПУСЛОЈИЋ, књижевник, Београд
Др Марина ПУТНИК-ДЕЛИЋ, физиолог биљака, професор универзитета, Нови Сад
Др Владана ПУТНИК ПРИЦА, историчар уметности, научни сарадник, Београд
Др Петар А. ПФЕНД, хемичар, професор универзитета, Београд
Мср Борис РАДАК, биолог, асистент универзитета, Нови Сад
Др Питер РАДАН, правник, професор универзитета, Сиднеј, Аустралија
Др Мирослав РАДИВОЈЕВИЋ, историчар, научни сарадник, Лесковац
Зоран Хр. РАДИСАВЉЕВИЋ, новинар, књижевник, Београд
Др Јованка РАДИЋ, филолог, научни саветник, Београд
Др Биљана РАДИЋ БОЈАНИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др ум. Ана РАДОВАНОВИЋ, мецосопран, Београд
Др Сања РАДОВАНОВИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Александар РАДОВИЋ, професор књижевности, библиотекар, Нови Сад
Мр Слободан РАДОВИЋ, књижевник, Ужице
Др Драгана РАДОЈИЧИЋ, етнолог, научни саветник, Београд
Др Мирослав Мики РАДОЊИЋ, театролог, Нови Сад
Др Јелена РАДОСАВЉЕВИЋ, историчар, истраживач-сарадникСеча Река
Др Милан РАДУЈКО, научни сарадник, Београд
Др Лидија Б. РАДУЛОВИЋ, етнолог, професор универзитета, Београд
Др Оливера РАДУЛОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад

Др Драгољуб РАДУШКИ, културолог, Београд
Мср Милана РАКИЋ (НОВАКОВИЋ), биолог, асистент универзитета, Нови Сад
Ђорђе РАНДЕЉ, публициста, Нови Сад
Др Ана З. РАНЂЕЛОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Сања РАНКОВИЋ, етномузиколог, доцент универзитета, Београд
Др Милица РАТ, биолог, научни сарадник, Нови Сад
Др Курт А. РАФЛАУБ, класични филолог, професор универзитета, Провиденс, САД
Мр Јавор РАШАЈСКИ, академски сликар, Вршац
Др ум. Ана РАШКОВИЋ, пијаниста, Београд
Небојша РАШО, историчар, Херцег Нови, Црна Гора
Јелена Ј. РВОВИЋ, театролог, Београд
Др Дарко РЕБА, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Јелена РЕДЛИ, филолог, доцент универзитета, Нови Сад
Др Слободан РЕЉИЋ, новинар, професор универзитета, Београд
Др Љубодраг П. РИСТИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Маја РИСТИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Др Ненад РИСТОВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Ана РИСТОВИЋ ЧАР, књижевник, Београд
Др Маријана РИЦЛ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Маја РОГАЧ, књижевни критичар, Нови Сад
Др Јуриј РОЈС, слависта, Марибор, Словенија
Др Срђан РУДИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Вадим РУДЊЕВ, антрополог, професор универзитета, Москва, Русија
Др Мира РУЖИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Др Чедомир РУСОВ, ветеринар, научни саветник, Београд
Мр Бојана САБО, слависта, асистент универзитета, Београд
Др Александар САВИЋ, историчар, виши архивиста, Ужице
Мр Биљана САВИЋ, филолог, истраживач-сарадник, Београд
Мирјана САВИЋ, историчар, музејски саветник, Краљево
Др ум. Светлана САВИЋ, композитор, професор универзитета, Београд
Др Сања САВКИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Мексико
Др Валериј САВЧУК, слависта, Санкт Петербург, Русија
Др Владимир САКАЧ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Милослав САМАРЏИЋ, економиста, публициста, Крагујевац
Др Момир САМАРЏИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Бојан САМСОН, књижевник, Нови Сад
Мр Гаља САПОЖНИЧЕНКО, професор књижевности, Нови Сад
Др Људмила САРАСКИНА, научни саветник, Москва, Русија
Академик Мирко САТАРИЋ, физичар, професор универзитета, Нови Сад
Бранкица СВИЈИЋ, социолог, Нови Сад
Др Надежда СИЛАШКИ, англиста, професор универзитета, Београд
Др Драган СИМЕУНОВИЋ, политиколог, професор универзитета, Београд
Др Јелица СИМЕУНОВИЋ, микробиолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Драга М. СИМИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Драгиња СИМИЋ ЛАЗАР, историчар уметности, Париз, Француска
Др Сања СИМОНОВИЋ АЛФИРЕВИЋ, архитекта, научни сарадник, Београд
Др Александра СМИРНОВ БРКИЋ, историчар, асистент универзитета, Нови Сад
Др Немања СОВТИЋ, музиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Владислав Б. СОТИРОВИЋ, филолог, професор универзитета, Виљнус, Литванија
Синиша СОЋАНИН, књижевник, Сремска Митровица
Др Миливој СРЕБРО, књижевни критичар, професор универзитета, Бордо, Француска
Др Дејан СРЕДОЈЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Срђан СРЕТЕНОВИЋ, виолончелиста, Београд
Недељка СРЕЋКОВ, историчар уметности, Нови Сад
Др Душан СТАМЕНКОВИЋ, англиста, професор универзитета, Ниш
Др Драгана СТАМЕНОВ, микробиолог, доцент универзитета, Нови Сад
Радивој СТАНИВУК, књижевник, Бачки Маглић
Богдан СТАНИЋ, инжењер, Нови Сад
Др Љиљана СТАНКОВ, педагог, професор универзитета, Београд

Горан СТАНКОВИЋ, књижевник, Ниш
Милош СТАНКОВИЋ, историчар уметности, Београд
Небојша СТАНКОВИЋ, историчар уметности, новинар, Београд
Др Славица СТАНКОВИЋ, фитопатолог, научни саветник, Београд
Славољуб СТАНКОВИЋ ТАЛЕ, историчар, Ниш
Др Срђан СТАНКОВИЋ, инжењер електротехнике, професор универзитета, Београд
Др Стеван СТАНКОВИЋ, географ, професор универзитета, Београд
Др Урош СТАНКОВИЋ, правник, асистент универзитета, Нови Сад
Др Наташа СТАНКОВИЋ-ШОШО, историчар књижевности, доцент универзитета,
Ненад СТАНОЈЕВИЋ, књижевни критичар, Нови Сад
Славко СТАНОЈЕВИЋ, правник, Нови Сад
Нинослав СТАНОЈЛОВИЋ, историчар, Јагодина
Др Татјана СТАРОДУБЦЕВ, историчар уметности, професор универзитета, Нови Сад
Др Бојана СТЕВАНОВИЋ, историчар уметности, научни сарадник, Београд
Др Бранка СТЕВАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Академик Владимир СТЕВАНОВИЋ, ботаничар, професор универзитета, Београд
Др Зоран СТЕВАНОВИЋ, геолог, професор универзитета, Београд
Др Јелица СТЕВАНОВИЋ, театролог, Београд
Јулијана СТЕВАНОВИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Др Георгиос СТЕИРИС, филозоф, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Страхиња Р. СТЕПАНОВ, филолог, доцент универзитета, Нови Сад
Александра СТЕФАНОВИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Др Данијела СТЕФАНОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Марко СТОЈАНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Миодраг В. СТОЈАНОВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Др Никола СТОЈАНОВИЋ, редитељ, историчар филма, професор универзитета, Београд
Радосав СТОЈАНОВИЋ, књижевник, Ниш
Др Милорад СТОЈИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Др Драган СТОЈМЕНОВИЋ, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Др Маја СТОКИН, професор српског језика, Нови Сад
Јелена СТОШИЋ, филолог, асистент универзитета, Ниш
Др Никола СТРАЈНИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Горан СТРГАР, тенор, Нови Сад
Бојан СУЂИЋ, диригент, професор универзитета, Београд
Академик Јулијан ТАМАШ, русиниста, професор универзитета, Нови Сад
Академик Дарко ТАНАСКОВИЋ, филолог, оријенталиста, професор универзитета, Београд
Јоанис ТАРНАНИДИС, историчар уметности, Атина, Грчка
Мр Александар ТАСИЋ, кларинетиста, професор универзитета, Нови Сад
Драган ТАСИЋ, књижевни критичар, Лесковац
Милорад ТЕЛЕБАК, професор, Бања Лука, Република Српска
Реми ТЕРИН, историчар уметности, Париз, Француска
Др Вера ТЕРЈОХИНА, слависта, научни саветник, Москва, Русија
Јасмина ТЕШАНОВИЋ, књижевник, Београд
Катарина ТЕШЕЊИ КОВАЧЕВСКИ, виолинисткиња, Београд
Мегуми ТЕШИМА, виолинисткиња, професор универзитета, Нови Сад
Јелена ТИМОТИЈЕВИЋ, историчар уметности, Београд
Слободан ТИШМА, књижевник, Нови Сад
Др Дарко ТОДОРОВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Др Јован ТОДОРОВИЋ, инжењер машинства, професор универзитета, Београд
Катарина ТОДОРОВИЋ, театролог, доцент универзитета, Нови Сад
Др Јелена ТОЛСТОЈ, слависта, професор универзитета, Јерусалим, Израел
Катарина ТОМАНЕК, музиколог, Минхен, Немачка
Жељко ТОМАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Радмила ТОМИЋ, правник, Нови Сад
Мср Сенка ТОМИЋ, театролог, Нови Сад
Др Светлана ТОРЊАНСКИ БРАШЊОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Мирослав ТОХОЉ, књижевник, Београд
Мср Марко ТОШОВИЋ, професор књижевности, докторанд, Темерин
Весна ТРИЈИЋ, историчар књижевности, докторанд, Земун

Саша ТРИФУНОВИЋ, класични филолог, Београд
Др Светлана ТРИФУНСКИ, Арад, Румунија
Др Недељко ТРНАВАЦ, педагог, професор универзитета, Београд
Др Радослава ТРНАВАЦ, филолог, професор универзитета, Београд
Александар ТУМАРИЋ, историчар, Нови Сад
Др Биљана ТУРАЊАНИН НИКОЛОПУЛОС, сарадник универзитета, Атина, Грчка
Зорица ТУРЈАЧАНИН, књижевни критичар, Бања Лука, Република Српска
Анастасија ТУРТА, историчар уметности, Солун, Грчка
Др Драган ЋАЛОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Велимир Љ. ЋЕРИМОВИЋ, архитекта, професор универзитета, Београд
Др Душко ЋИРОВИЋ, биолог, доцент универзитета, Београд
Др Божо ЋОРИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Илија ЋОСИЋ, инжењер, професор емеритус, Нови Сад
Мр Павле ЋОСИЋ, лингвиста, новинар, писац, Београд
Марјана Д. ЋОСОВИЋ, историчар књижевности, Пале, Република Српска
Др Љиљана ЋУК, историчар књижевности, Нови Сад
Др Франческа ФАНЕЛИ, биохемичар, професор универзитета, Бари, Италија
Др Корнелија ФАРАГО, хунгаролог, професор универзитета, Темерин
Др Наталија ФАТЕЈЕВА, слависта, научни саветник, Москва, Русија
Др Снежана ФЕРЈАНЧИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Јелена ФИЛИПОВИЋ, виолисткиња, Нови Сад
Мср Марко ФИЛИПОВИЋ, менаџер безбедности, Београд
Др Сергеј ФОКИН, професор универзитета, Санкт Петербург, Русија
Др Александар ФОТИЋ, историчар, Београд
Миленко ФРЖОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Максим ФРОЛОВ, слависта, научни сарадник, Москва, Русија
Др Сотирис ФУРНАРОС, филозоф, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Тимеа ХАЈНАЛ-ЈАФАРИ, микробиолог, доцент универзитета, Нови Сад
Емсура ХАМЗИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Оге ХАНЗЕН-ЛЕВЕ, слависта, професор универзитета, Беч, Минхен, Немачка
Др Бјорн ХАНСЕН, филолог, Регензбург, Немачка
Др Ђура ХАРДИ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Џереми ХАУАРД, историчар уметности, Шкотска
Др Ладислав ХЛАТКИ, историчар, професор универзитета, Брно, Чешка
Др ум. Неда ХОФМАН СРЕТЕНОВИЋ, пијанисткиња, Београд
Др Бронислав ХОХОЛАЧ, слависта, професор универзитета, Праг, Чешка
Др Виктор С. ХРАКОВСКИ, лингвиста, професор универзитета, Санкт Петербург, Русија
Јоанис П. ХУЉАРАС, историчар уметности, Грчка
Иван И. ЦВЕТКОВИЋ, спортски новинар, Београд
Косара ЦВЕТКОВИЋ, театролог, Београд
Мр Наташа ЦВЕТКОВИЋ, архитекта, Лесковац
Др Ирена ЦВЕТКОВИЋ ТЕОФИЛОВИЋ, филолог, професор универзитета, Ниш
Др Марија ЦИНДОРИ ШИНКОВИЋ, историчар књижевности, научни саветник, Суботица
Биљана ЦИНЦАР-КОСТИЋ, историчар уметности, виши кустос, Београд
Др Јоанис ЦИУРИС, историчар уметности, професор универзитета, Грчка
Мр Мирослав ЦОЛИЋ, филмолог, Београд
Мср Весна ЦРЕПУЉАРЕВИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Владимир ЦРНОЈЕВИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Дијана ЦРЊАК, филолог, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Радован ЦУКИЋ, историчар, Београд
Станислав ЧАВИЋ, сликар, конзерватор, Земун
Академик Коста ЧАВОШКИ, правник, професор универзитета, Београд
Маријана М. ЧАНАК, књижевник, Нови Жедник
Др Радован ЧЕКАНАЦ, лекар, професор универзитета, Београд
Др Јована ЧИКИЋ, социолог, доцент универзитета, Нови Сад
Др Бојан Т. ЧОЛАК, историчар књижевности, научни сарадник, Београд
Миодраг ЧОЛАКОВИЋ, пијаниста, Београд
Академик Радоје ЧОЛОВИЋ, хирург, професор универзитета, Београд
Др Давор ЏАЛТО, историчар уметности, Ниш

Др Дејана ЏИГУРСКИ, ботаничар, професор универзитета, Нови Сад
Др Велибор ЏОМИЋ, протојереј ставрофор, правник, Подгорица, Црна Гора
Др Виолета ЏОНИЋ, слависта, доцент универзитета, Ниш
Др Вида ЏОНСОН ТАРАНОВСКИ, историчар књижевности, професор универзитета, Бостон, САД
Др Марија ЏУНИЋ ДРИЊАКОВИЋ, романиста, професор универзитета, Београд
Др Дејан ШАБИЋ, географ, професор универзитета, Београд
Мирјана ШАКОТА, историчар уметности, конзерватор, Београд
Дејан ШАМАРА, географ, Бања Лука, Република Српска
Гојко ШАНТИЋ, глумац, Београд
Др Срђан ШАРКИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Мр Марија ШАРОВИЋ, историчар књижевности, истраживач-сарадник, Београд
Др Љиљана ШЕВО, историчар уметности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Др Драган ШЕШЛИЈА, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Урош ШЕШУМ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Славица ШИЛЕР МАРИНКОВИЋ, биохемијски инжењер, професор универзитета, Београд
Марија ШИМОКОВИЋ, књижевник, Суботица
Виктор ШКОРИЋ, професор српске књижевности, Ново Милошево
Др Душан ШКОРИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Др Срђан ШЉУКИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Наташа ШПАЧЕК, пијанисткиња, Београд
Др Олга ШПЕХАР, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Бошко ШТУЛИЋ, театролог, Београд
Др Раденко ШЋЕКИЋ, историчар, виши научни сарадник, Бијело Поље, Црна Гора
Др Ксенија ШУЛОВИЋ, романиста, професор универзитета, Нови Сад

ПРЕДЛОГ ЗА НОВЕ СТАЛНЕ ЧЛАНОВЕ САРАДНИКЕ

Др Милан АДАМОВИЋ, технолог, професор универзитета, Београд
Др Јелена Т. АЈЏАНОВИЋ, лингвиста, професор универзитета, Нови Сад
Дејан АЛЕКСИЋ, књижевник, Краљево
Др Михаел АНТОЛОВИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Вероника АНТОНОВИЋ, фаготисткиња, Нови Сад
Соња АНТУНИЋ, флаутисткиња, доцент универзитета, Нови Сад
Др Здравко БАБИЋ, слависта, доцент универзитета, Црна Гора
Др Татјана БОГОЈЕВИЋ, професор књижевности, библиотекар, Нови Сад
Др Биљана БОЖИН, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Верица БОЖИЋ КРСТИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Драгомир БОНЏИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Мр Бојана БОРИЋ БРЕШКОВИЋ, историчар, музејски саветник, Београд
Др Сања БОШКОВИЋ ДАНОЈЛИЋ, књижевни критичар, Поатје, Француска
Младен БУЛУТ, новинар, Нови Сад
Снежана БУЉ, оперска и концертна певачица, Њујорк, САД
Др Горан ВАСИН, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Живојин ВЕЛИМИРОВИЋ, виолиниста, професор универзитета, Београд
Мср Јелена ВЕСЕЛИНОВ, правник, управник послова Матице српске, Нови Сад
Др Андрија ВЕСЕЛИНОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Соња ВЕСЕЛИНОВИЋ, књижевни критичар, доцент универзитета, Београд
Младен ВЕСКОВИЋ, књижевни критичар, саветник, Београд
Др Милица ВИНАВЕР-КОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Зорица С. ВИТИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Чедомир ВИШЊИЋ, политиколог, историограф, Загреб, Хрватска
Др Бранка ВРАНЕШЕВИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Др Бојана ВУЈИН, англиста, доцент универзитета, Нови Сад
Бранислав ВУКАСОВИЋ, оперски певач, Нови Сад
Милорад ВУКАШИНОВИЋ, правник, редактор, Нови Сад
Мр Данило ВУКСАНОВИЋ, графичар, виши конзерватор, Нови Сад
Др Марија ВУЧКОВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Смиљка ГАБЕЛИЋ, историчар уметности, научни саветник, Београд
Др Анђела ГАВРИЛОВИЋ, историчар уметности, научни сарадник, Београд
Александар ГАТАЛИЦА, књижевник, Београд
Др Владимир ГВОЗДЕН, компаратиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирјана ГЛИГОРИЈЕВИЋ МАКСИМОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Вера ГРУЈИЋ, историчар уметности, виши кустос, Београд
Др Кокан ГРЧЕВ, историчар уметности и архитект, професор универзитета, Кипар
Мср Вук ДАУТОВИЋ, историчар уметности, истраживач-сарадник, Београд
Александар ДЕВЕТАК, професор књижевности, Нови Сад
Мирко ДЕМИЋ, књижевник, Крагујевац
Др Далибор ДЕНДА, историчар, научни сарадник, Београд
Др Сунчица ДЕНИЋ, историчар књижевности, књижевник, професор универзитета, Врање
Др Милан С. ДИМИТРИЈЕВИЋ, астроном опсерваторије, научни саветник, Београд
Др Гордана ДИМИЋ, технолог, професор универзитета, Нови Сад
Мр Иван ДИНИЋ, пијаниста, Панчево

Др Гордана С. ДРАГИН, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Јасмина Н. ДРАЖИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Душан ДРАЈИЋ, електротехничар, професор универзитета, Београд
Др Сања ЂАЈИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Стојан ЂОРЂИЋ, књижевни критичар, Београд
Др Дубравка ЂУКАНОВИЋ, архитекта, професор универзитета, Нови Сад
Др Ивана ЂУРИЋ ПАУНОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Александра ЂУРИЧИЋ, театролог, Београд
Др Миша ЂУРКОВИЋ, социолог, филозоф, научни саветник, Београд
Др Јелена ЕРДЕЉАН, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Бојана ИБРАЈТЕР ГАЗИБАРА, историчар уметности, конзерватор, Београд
Владимир ИВАНИШЕВИЋ, историчар, виши архивиста, Нови Сад
Др Весна ИВКОВ, етномузиколог, професор универзитета, Нови Сад
Јелица ИЛИЋ, историчар, виши кустос, Зајечар
Др Јелена ИЛИЋ МАНДИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Игор ЈАЈИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Јасмина ЈАКШИЋ, кустос историчар уметности, Нови Сад
Др Сандра ЈАКШИЋ, ветеринар, научни сарадник, Нови Сад
Мр Јасмина ЈАНКОВИЋ, пијанисткиња, Београд
Бранислав ЈАТИЋ, оперски певач, Нови Сад
Јевђа А. ЈЕВЂЕВИЋ, правник, Крагујевац
Бојан ЈОВАНОВИЋ, књижевник, Београд
Мр Владимир ЈОВАНОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Иван ЈОВАНОВИЋ, инжењер електротехнике, Београд
Јелена ЈОВАНОВИЋ, историчар, виши архивиста, Београд
Др Надежда ЈОВИЋ, филолог, професор универзитета, Ниш
Др Иван ЈОРДОВИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Академик Владимир КАЊУХ, кардиолог, професор универзитета, Београд
Др Милош КАПЕТАНОВ, ветеринар, научни саветник, Нови Сад
Мр Соња КАПЕТАНОВ, професор књижевности, Нови Сад
Мр Огњен КАРАНОВИЋ, историчар, архивиста, Нови Сад
Др Корнелије КВАС, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Наташа КИШ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Рудолф КЛАЈН, историчар уметности, професор универзитета, Будимпешта, Мађарска
Др Данијела КОРОЛИЈА ЦРКВЕЊАКОВ, конзерватор, професор универзитета, музејски саветник, Нови Сад
Зоран КОСТИЋ, књижевник, Бања Лука, Република Српска
Мр Стана КРСТАЈИЋ, флаутисткиња, Београд
Др Весна КРУЉАЦ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Др Ивана КУЗМАНОВИЋ НОВОВИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Др Александра КУЧЕКОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Здравко КУЧИНАР, филозоф, професор универзитета, Београд
Александар Б. ЛАКОВИЋ, књижевни критичар, Крагујевац
Лаура ЛЕВАИ АКСИН, флаутисткиња, професор универзитета, Нови Сад
Др Олег ЛЕКМАНОВ, слависта, професор универзитета, Москва, Русија
Др Аријана ЛУБУРИЋ ЦВИЈАНОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Марко ЉУБИЧИЋ, историчар, Нови Сад
Др Мирољуб МАНОЈЛОВИЋ, историчар, музејски саветник, Пожаревац
Др Адријана Сида МАЊЕА, инжењер, професор универзитета, Темишвар, Румунија
Душанка МАРКОВИЋ, географ, етнолог, музејски саветник, Нови Сад
Др Жељко С. МАРКОВИЋ, лингвиста, професор универзитета, Нови Сад
Катарина МАРКОВИЋ, архивски саветник, Нови Сад
Олга МАРКОВИЋ, историчар књижевности, музејски саветник, Земун
Др Саша МАРКОВИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Слободан МАРКОВИЋ, географ, професор универзитета, дописни члан САНУ, Нови Сад
Мр Ана МАТОВИЋ, етномузиколог, Београд

Мр Ладислав МЕЗЕИ, виолончелиста, професор универзитета, Београд
Др Александар М. МИЛАНОВИЋ, лингвиста, професор универзитета, Београд
Др Светлана МИЛАШИНОВИЋ, историчар књижевности, научни сарадник, Нови Сад
Милена МИЛОВИЋ, професор српског језика и књижевности, лексикографски редактор, Нови Сад
Мр Александра МИЛОШЕВИЋ, драматург, кустос, Београд
Др Радомир МИЛОШЕВИЋ, протојереј, Смедерево
Др Дејан МИЛУТИНОВИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Ниш
Др Светлана МИРЧОВ, правник, библиотекар, Београд
Др Анђелка МИТРОВИЋ, арабиста, професор универзитета, Београд
Мр Наташа МИТРОВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Београд
Др Љиљана МИШИЋ, балетски педагог, професор универзитета, Нови Сад
Др Синиша МИШИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Радивоје МЛАДЕНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Крагујевац
Др Јелена МРГИЋ, историчар, доцент универзитета, Београд
Мр Лидија МУСТЕДАНАГИЋ, професор књижевности, виши кустос, Нови Сад
Ђорђе НЕШИЋ, књижевник, Даљ
Др Ненад НИКОЛИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Београд
Мр Славко НИКОЛИЋ, концертни певач, Београд
Др Мирко ОБРАДОВИЋ, историчар старог века, професор универзитета, Београд
Др Виолета ОБРЕНОВИЋ, историчар уметности, Београд
Мр Павле Б. ОРБОВИЋ, историчар, Врбас
Мр Владимир ПАВЛОВИЋ, виолончелиста, самостални стручни сарадник, Нови Сад
Оскар ПАНДИ, пијаниста, музиколог, новинар, Нови Сад
Др Јелена ПАНДУРОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Марко ПАОВИЦА, књижевни критичар, Беч, Аустрија
Др Драгољуб ПЕРИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Нови Сад
Мр Наташа Т. ПЕРОВИЋ, историчар, Београд
Др Славко В. ПЕТАКОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Гордана ПЕТКОВИЋ, историчар, музејски саветник, Нови Сад
Александар Саша ПЕТРОВИЋ, оперски певач, Нови Сад
Петар ПЕТРОВИЋ, историчар уметности, виши кустос, Београд
Др Предраг Ж. ПЕТРОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Мр Славољуб ПЕТРОВИЋ, етнолог, антрополог, виши кустос, Шабац
Др Соња Д. ПЕТРОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Валентина ПИТУЛИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Наташа ПОЛОВИНА, књижевни критичар, доцент универзитета, Нови Сад
Др Бојана ПОПОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Др Драган ПРОЛЕ, филозоф, професор универзитета, Нови Сад
Бранка ПРОРОКОВИЋ ЛАЗАРЕВИЋ, археолог, историчар уметности, архивиста, Београд
Олга Ж. ПУТИН, професор, кустос, Темишвар, Румунија
Др Снежана РАДЕНКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Радмила РАДИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Драгана РАДОВАНОВИЋ, филолог, виши научни сарадник, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Бранка РАДОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Крагујевац
Милорад РАДОЈЧИЋ, педагог, публициста, Ваљево
Др Горан М. РАДОЊИЋ, историчар књижевности, доцент универзитета, Црна Гора
Др Немања Ј. РАДУЛОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Селена РАКОЧЕВИЋ, етномузиколог, доцент универзитета, Београд
Др Драгана РАТКОВИЋ, филолог, виши научни сарадник, Београд
Др Биљана РАТКОВИЋ–ЊЕГОВАН, политиколог, професор универзитета, Нови Сад
Ранко РИСОЈЕВИЋ, песник, Бања Лука, Република Српска

Дејан РОКВИЋ, виолиста, професор музике, Београд
Др Мирјана РОТЕР БЛАГОЈЕВИЋ, архитекта, професор универзитета, Београд
Јуриј САВЕЉЕВ , историчар уметности, Русија
Др Виктор САВИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Жарка СВИРЧЕВ, историчар књижевности, научни сарадник, Бачко Петрово Село
Др Бојан СИМИЋ, историчар, виши научни сарадник, Сурчин
Др Далибор СОКОЛОВИЋ, слависта, доцент универзитета, Београд
Жељка СПОНЗА, харфисткиња, Нови Сад
Тихомир СТАНИЋ, глумац, Београд
Др Вања СТАНИШИЋ, лингвиста, доцент универзитета, Београд
Др Ана СТЕФАНОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Душан СТОЈАНОВИЋ, виолончелиста, Београд
Др Јелица СТОЈАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Никшић, Црна Гора
Милка СТОЈАНОВИЋ, оперска певачица, Београд
Мр Радмила СТОЈАНОВИЋ, пијанисткиња, наставник универзитета, Београд
Др ум. Дејан СУБОТИЋ, пијаниста, професор универзитета, Београд
Др Ала ТАТАРЕНКО, историчар књижевности, професор универзитета, Лавов, Украјина
Др Урош ТАТИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Ефстратиос Т. ТЕОДОСИУ, филозоф, професор универзитета, Атина, Грчка
Др Драгана ТОДОРЕСКОВ, професор књижевности, лексикографски редактор, Нови Сад
Др Лидија ТОМИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Никшић, Црна Гора
Др Бојан ТУБИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Зорица ЋЕТКОВИЋ, пијанисткиња, чембалисткиња, професор универзитета Београд
Јасмина С. ЋИРИЋ, историчар уметности, Младеновац
Мр Љубица ЋОРОВИЋ, филолог, библиотекар саветник, Београд
Др Илеана ЋОСИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Др Соња ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Сабина ХАЛУПКА РЕШЕТАР, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Зорица ХАЏИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Бранислав ЦВИЈИЋ, оперски певач, Нови Сад
Др Јасмина ЧУБРИЛО, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Марко ЧУДИЋ, хунгаролог, професор универзитета, Београд
Радивој ШАЈТИНАЦ, књижевник, Зрењанин
Мр Драгољуб Драган ШОБАЈИЋ, историчар и теоретичар пијанизма, професор универзитета, Београд
Др Мара ШОВЉАКОВ, историчар, Футог
Академик Габријела ШУБЕРТ, филолог, Берлин, Немачка
Др Небојша С. ШУЛЕТИЋ, историчар, Београд

ПРЕДЛОГ ЗА ПОТВРДУ ПРИЈЕМА НОВОУПИСАНИХ РЕДОВНИХ ЧЛАНОВА

Велибор АНТАНАСИЈЕВИЋ, пензионер, Беч, Аустрија
Нада АРАНИЦКИ, лекар спец. за плућне болести, Нови Сад
Давор АРНАУТ, мастер професор језика и књижевности, Зворник
Јелена АРСЕНИЈЕВИЋ, студент, Докмир
Јелисавета АРСЕНИЈЕВИЋ, класични филолог, Београд
Маријана АЧАНСКИ, професор универзитета, Нови Сад
Данијел БАБИЋ, Нови Сад
Андријана БАЈУНОВИЋ, студент, Нови Сад
Милан БАЈЧЕТА, студент електротехнике
Миливој БАКИЋ, пензионер, Аустралија
Ђуро БАТИНИЋ, Нови Сад
Драган БАЧИЋ, саобраћајни техничар, Нови Сад
Драгутин БЕГ, наставник, Бачка Паланка
Драган БЕЛЕСЛИЋ, студент, Кикинда
Миљана БИГОВИЋ, дипл. правник, Београд
Милош БИЛИЋ, студент историје, Нови Сад
Владимир БИОЧАНИН, специјалиста оралне хирургије, Београд
Оливера БЈЕЛИЋ, студент, Кула
Борисав БЛАГОЈЕВИЋ, пензионер, књижевник, Ћуприја
Југослав БЛАГОЈЕВИЋ, професор
Слободан БЛАГОЈЕВИЋ, редовни професор у пензији, Петроварадин
Владимир БОГДАНОВИЋ, Нови Сад
Дарио БОЖИЋ, Нови Сад
Сара БОЖИЋ, стоматолог, Нови Сад
Софија БОЖИЋ, студент, Шетоње
Савић БОЖОВИЋ, дипломирани правник, Котор
Марина БОЈИЋ, Београд
Драган БОЈОВИЋ, професор филозофије
Зорана БОКАН, дипломирани филолог, Футог
Милана БОРКОВИЋ, студент, Нови Сланкамен
Будимир БОРОВИНИЋ, пензионер, Подгорица
Рајко БОШКОВИЋ, књижевник, пензионер, Бијело Поље
Оливера БРДАРИЋ, Нови Сад
Веселин БРНОВИЋ, дипл. правник у пензији, Загарац
Радојица-Рајо Ф. БУЛАТОВИЋ, пензионер, Подгорица
Гордана БУЉОВИЋ, историчар – виши кустос, Нови Сад
Душан ВАСИЋ, дипломирани социолог, Нови Сад
Ана Марија ВЕЈНОВИЋ, студент, Нови Сад
Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ, студент, Нови Сад
Драган ВИЛИЋ, књижевник, САД
Сара ВИШЕКРУНА, студент, Нови Сад
Радојица ВОРГИЋ, доктор медицине – специјалиста, Зрењанин
Светлана ВРБАШКИ, Београд
Весна ВУКИЋЕВИЋ, професор руског језика и књижевности
Навод ВУКОВИЋ, књижевник, Жабљак
Милош ВУКОВИЋ, студент, Нови Сад
Милош Елек ВУКОТИЋ, пензионер – писац, Београд
Дајана ВУЈАНИЋ, студент, Шамац
Милош ВУЈАНОВИЋ, Нови Сад
Никола ВУЈАСИНОВИЋ, студент, Нови Сад
Сања ВУЈИНОВИЋ, студент, Фекетић
Владимир ВУЈОВИЋ, Бар
Војо Б. ВУЛЕТИЋ, пензионер – књижевник, Подгорица
Драгана ВУЛИЋ, економиста, Нови Сад
Јелена ВУЛИЋ, дипл. инжењер технологије, Нови Сад
Милан ВУРДЕЉА, књижевник, Београд
Петар ВУЦА, доктор наука, физичар, Нови Сад
Радмила ВУЦА, лекар, Нови Сад
Милован ВУЧИНИЋ, пензионер, Нови Сад
Мирјана ВУЧИНИЋ, Београд
Душко ВУЧИЋЕВИЋ, студент, Кикинда
Бошко ВУЧУРЕВИЋ, директор, Привредна комора Војводине, Нови Сад
Јован ГАВРИЛОВИЋ, књижевник, Београд

Данко ГАВРИЧ, студент, Шајкаш
Христина ГАЈОВИЋ, мастер професор језика и књижевности, Београд
Миомир ГАТАЛОВИЋ, научни сарадник Института за савремену историју, Београд
Мирослав ГВОЗДЕНОВИЋ, Београд
Марко ГИЉАЧА, пензионер, Котор
Тања ГОЛИЋ, Нови Сад
Милош ГОЛУБ, студент, Нови Сад
Никола ГОЛУБОВИЋ, студент, Бор
Владимир ГОЛУШИН, студент, Нови Сад
Милош ГРАВАРА, студент, Нови Сад
Драгослав ГРАОЧАНКИЋ, правник, генерални секретар Народног позоришта у Београду, Београд
Маја ГРУБОР МАРИНКОВИЋ, наставник разредне наставе, Нови Сад
Сава ГРУЈИЋ, Нови Сад
Славиша ГУБЕРИНИЋ, службеник, Подгорица
Олга ДАБОВИЋ-КЛИКОВАЦ, проф. језика и књижевности, Голубовци, Црна Гора
Милица ДАКИЋ, студент, Србобран
Томаш ДАМЈАНОВИЋ, професор историје
Тијана ДЕЛИЋ, инжењер, Нови Сад
Мирослав ДЕМАК, књижевник, Братислава
Радивој ДЕСПОТОВИЋ, професор у пензији, Нови Сад
Владимир ДИМИТРИЈЕВИЋ, Чачак
Ана ДОБРОТА, хемичар, Београд
Жељко ДОЛИЈАНОВИЋ, Београд
Радомир ДРАГИЋЕВИЋ, економиста, Будва
Небојша ДРАШКОВИЋ, директор, Херцег Нови
Вања ДРЉЕВИЋ, Нови Сад
Ивица ЂАЛОВИЋ, Нови Сад
Јан ЂЕМРОВСКИ, дипломирани историчар, Бачки Петровац
Томислав ЂОКИЋ, проф. емеритус, Београд
Дарко ЂОРЂЕВИЋ, Нови Сад
Маја ЂОРЂЕВИЋ, студент, Нови Сад
Ирена ЂУКИЋ, мастер професор језика и књижевности, Београд
Миодраг ЂУКИЋ, Нови Сад
Стеван ЂУРЂЕВИЋ, физичар, Подгорица
Борислав ЂУРИЋ, пензионер, Нови Сад
Јелена ЂУРИЋ, Нови Сад
Драган ЂУРИЦА, пензионер, Зрењанин
Игор ЂУРОВИЋ, универзитетски професор
Татјана ЕГИЋ, специјалиста опште медицине, Нови Сад
Маја ЕРДЕЉАНИН, Нови Сад
Слободанка ЕРЕМИЈА, проф. педагогије, Беч, Аустрија
Радован ЖДРАЛЕ, Нови Сад
Предраг ЖИВКОВИЋ, доктор социолошких наука, Драгова Лука
Милован ЗЕКИЋ, пензионер, Борово
Тијана ЗЕРЕМСКИ ШКОРИЋ, Нови Сад
Даница ЗЕЦ, студент, Темерин
Анђа ЗОБЕНИЦА, студент, Сомбор
Миладин ЗОРИЋ, Бачка Паланка
Милан ИВАНОВИЋ, проф. српског језика и књижевности, Подгорица
Чедомила ИВАНОВИЋ, пензионер, Подгорица
Александар ИГЊАТИЈЕВИЋ, студент, Нови Сад
Душан ИГЊАТОВИЋ, професор филозофије
Дејан ИЛИЋ, истраживач приправник на Институту за књижевност и језик, Београд
Дејана ИЛИЋ, дипломирани правник, Нови Сад
Мирослав ИЛИЋ, професор историје, помоћник за односе са верским заједницама у Покрајинском секретаријату за културу, Нови Сад
Васа ИСАКОВ, Суботица
Владимир ЈАКОВЉЕВИЋ, професор на Медицинском факултету
Ранко ЈАКОВЉЕВИЋ, дипл. правник, Кладово
Славица ЈАНДРИЋ, др мед. спец. физијатар, Бањалука
Божи ЈАНИЧИЋ, дипл. правник, Никшић
Василије Васко ЈАНКОВИЋ, књижевник, Бар
Наташа ЈАНОШЕВИЋ, студент, Сремска Митровица
Стефан ЈАЊИЋ, књижевник, Београд
Растко Сава ЈЕРЕМИЋ, Гргуревци
Александра ЈОВАНИЋ, Нови Београд
Миленко ЈОВАНОВ, дипл. правник, Кикинда
Ана ЈОВАНОВИЋ, студент, Нови Сад
Емилија ЈОВАНОВИЋ, студент, Баточина
Љиљана ЈОВАНОВИЋ, Београд
Бранимир ЈОВАНЧИЋЕВИЋ, универзитетски професор, доктор хем. Наука, Нови Сад
Борислав ЈОВИЋ, пензионер, Бачка Паланка
Гордана ЈОВИЋ, песникиња, Нови Сад
Гордана ЈОВИЋ СТОЈКОВСКА, књижевник, Скопље
Радивоје ЈОВИЋЕВИЋ, економиста, Подгорица
Угљеша ЈОВИЧИЋ, доктор медицинских наука
Васиљ ЈОВОВИЋ, проф. историје, Цетиње
Протојереј мр Слободан Бобан-ЈОКИЋ, свештеник, Никшић
Маја ЈОЦКОВ, ванр. проф. Академије уметности, Нови Сад

Лана ЈЕКНИЋ, мастер професор језика и књижевности, Београд
Милорад КАДИЋ, пензионер
Катарина КАЈЕВИЋ, Нови Сад
Роберт КАЛМАРЕВИЋ, сликар, Нови Сад
Вук КАНКАРАШ, доктор медицине
Атила КАПИТАЊ, графички дизајнер, проф. на Академији уметности, Нови Сад
Иван КАРАФИЛОВСКИ, сликар, Црепаја
Бернадет КАТОНА, студент, Бечеј
Славица КЛАЈН, песник, Беч
Биљана КЛЕНОВШЕК, дипл. економиста, Футог
Татјана КЛИЧКОВИЋ, мастер професор књижевности и језика, Нови Сад
Ивана КНЕЖЕВИЋ, лекар, Женева, Швајцарска
Марина КНЕЖЕВИЋ, студент, Темерин
Иван КОЈИЋ, Београд
Владислав КОМЛУШКИ, дипломирани правник, пензионер, Кикинда
Вишња КОСОВИЋ, проф. филозофије, логике и етике, Херцег Нови
Вера КОСТИЋ, Београд
Лана КОСТИЋ, класични филолог, Београд
Синиша КОШУТИЋ, дипломирани економиста, Београд
Милан КРЕСОВИЋ, студент, Нови Сад
Радинко КРУЛАНОВИЋ, професор филозофије
Гордана КРЦУНОВИЋ, магистар филозофских наука, Никшић
Данило КУЗМАН, студент, Нови Сад
Мина КУЛИЋ, дипломирани филолог, Бачко Добро Поље
Ратомир КУЛИЋ, Петроварадин
Миљана КУЉАНИН, мастер проф. књижевности и језика, Житиште
Денис КУШТЕР, студент, Инђија
Гордана Јеж ЛАЗИЋ, књижевница, Београд
Марко ЛАЗИЋ, грађевински техничар, Мали Иђош
Гордана ЛАКОВИЋ, маркетинг директор, књижевник, Нови Сад
Пеко ЛАЛИЧИЋ, мср менаџмента и дипл. политиколог, Мајданпек
Горан ЛАТИНОВИЋ, доктор историјских наука, Бањалука
Ана ЛЕНЂЕЛ, ученик, Бечеј
Владимир ЛЕПОСАВИЋ, универзитетски професор права,
Марија ЛУКИЋ, студент, Нови Сад
Иван ЛУКОВАЦ, професор
Жељко ЛУЧИЋ, професор социологије, Никшић
Софија ЉУКОВЧАН, проф. књижевности, уредник РТВ, Нови Сад
Мирјана МАГУРА, Беч
Сара МАЈСТОРОВИЋ, дипломирани филолог компаратиста, Каћ
Тијана МАКИВИЋ, Нови Сад
Јована МАКИТАН, студент, Нови Сад
Марија МАРИНКОВИЋ, лекар специјалиста пластичне хирургије, Нови Сад
Кристина МАРИЋ, дипломирани филолог, Лозница
Владо МАРКАНОВИЋ, дипл. журналиста, Нови Сад
Зоран МАРКОВ, музеолог
Лазар МАРКОВИЋ, Нови Сад
Јован МАРКУШ, инжењер, Подгорица
Милена МАРТИНОВИЋ, конзерватор, Цетиње
Ела МАРТИЧ, студент, Нови Бечеј
Драган МАТИЋ, Нови Сад
Светлана МАТИЋ, проф. педагогије, Беч
Јово МЕДОЈЕВИЋ, проф. универзитета, доктор географских наука, Београд
Срђан МИЈАЛКОВИЋ, проф. књижевности
Јегор МИЛАДИНОВИЋ, Нови Сад
Петар МИЛАТОВИЋ ОСТРОШКИ, књижевник, Беч
Иринеј МИЛИЋ, студент, Ветерник
Милан МИЛИЋ ЈАГОДИНСКИ, Нови Сад,
Гаврило МИЛИЋЕВИЋ, студент, Нови Сад
Срђан МИЛОВАНОВИЋ, психијатар – ванредни професор, Београд
Никола МИЛОРАДОВИЋ, студент, Нови Лединци
Никола МИЛОСАВЉЕВИЋ, Нови Сад
Драгиша МИЛОШЕВ, Нови Сад
Оливера МИЛОШЕВИЋ, Нови Сад
Перица МИЛУТИН, Нови Сад
Мирослав МИРКОВИЋ, полицијски саветник, потпуковник, Кула
Петар МИРКОВИЋ, дипломирани економиста
Катарина МИТРОВИЋ, песникиња, Обреновац
Милош МИХАЈЛИЦА, студент, Бечеј
Анђела МИШИЋ, дипломирани филолог, Нови Сад
Зорица МИШИЋ, песник, Торонто, Канада
Софија МИШКОВИЋ, студент, Инђија
Јован МЛАДЕНОВИЋ, кустос – музејски саветник у пензији, Ниш
Страхиња МЛАЂЕНОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Небојша МОМИРОВИЋ, Београд
Јована МРКШИЋ, студент, Србобран
Горан НАКОМЧИЋ, правник, Нови Сад

Јелена НЕСТОРОВИЋ, Нови Сад
Марија НЕШИЋ, студент, Куршумлија
Алекса НИКОЛИЋ, студент књижевности, Смедерево
Вишња НИКОЛИЋ, Нови Сад
Рацо НИКОЛИЋ, редитељ, Подгорица
Рале НИШАВИЋ, књижевник
Дејан НОВАКОВИЋ, политиколог, Београд
Ачан НОЕМИ, студент, Бачко Градиште
Александар ОБРАДОВИЋ, лекар специјалиста, Бијело Поље
Никола ОБРАДОВИЋ, техничар машинске енергетике, Фекетић
Слободан Зоран ОБРАДОВИЋ, дипломирани економиста, Бијело Поље
Александар ОСТОЈИЋ, Нови Сад
Зоран ПАВЛОВИЋ, универзитетски професор, Нови Сад
Душица ПАЈОВИЋ, књижевник, Голубовци
Рајко ПАЛИБРК, дипломирани правник
Срђан ПАНИЋ, студент, Нови Сад
Јована ПАСУЉЕВИЋ КАНДИЋ, студент, Зрењанин
Јована ПЕРОВИЋ, инжењер, Београд
Михаило-Микан ПЕРОВИЋ, пензионер, књижевник, Црна Гора
Радојко ПЕТРИЋ, песник, Подгорица
Иван ПЕТРОВИЋ, правник, Кланица, Дивци
Негослав ПЕТРОВИЋ, мр педагог и психолог, Беч
Срђана ПЕТРОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Младен ПЕШИЋ, Београд
Стеван ПЈЕВАЦ, Нови Сад
Јована ПОПОВ, дипломирани филолог, Српски Итебеј
Бојана ПОПОВИЋ, Београд
Владимир ПОПОВИЋ, проф. универзитета, Београд
Ксенија ПОПОВИЋ, дипломирани филолог, слависта, Зрењанин
Перивоје ПОПОВИЋ, пензионер – књижевник, Подгорица
Радомир ПОПОВИЦКИ, Чачак
Милета ПРОДАНОВИЋ, Нови Београд
Благоје ПРПА, студент, Футог
Милан ПУТИЦА, техничар информатике и телекомуникација
Предраг РАВА, новинар, мастер социолог
Горица РАДМИЛОВИЋ, мастер филолог, Станишић
Дринка РАДОВАНОВИЋ, Београд
Тијана РАДОВАНОВИЋ, Београд
Наташа РАДОВИЋ, студент, Србобран
Слободан РАДОВИЋ, историчар
Владан РАДОЈИЧИЋ, предузетник, Нови Сад
Рајко РАДУСИНОВИЋ, дипл. инжењер електротехнике
Никола РАЂЕНОВИЋ, студент, Нови Сад
Милан РАЈОВИЋ, пензионер, Подгорица
Тихон РАКИЋЕВИЋ, архимандрит манастира Студеница
Ђорђе РАКОЧЕВИЋ, дипломирани правник, Саветник у Покрајинском секретаријату, Нови Сад
Никола РАОСАВЉЕВИЋ, доктор медицине
Магдалена РЕЉИН, студент, Нови Сад
Кристина РИСТИЋ, Нови Сад
Радмило РИСТИЋ, пензионер, књижевник, Крагујевац
Александра САВИЋ, дипломирани политиколог, Бањалука
Матеј САВИЋ, доц. др међународног права, Бањалука
Слађана САВИЋ, Бачка Топола
Душан САВКИЋ, предузетник, Нови Сад
Горан САВКОВИЋ, предузетник, Беочин
Иван СЕКУЛОВИЋ, банкар, Будва
Салих СЕЛИМОВИЋ, пензионер, проф. историје и географије, Сјеница
Невена СЕЧЕН, пулмолог-онколог, професор, Нови Сад
Светозар СЕЧЕН, лекар-хирург, професор, Нови Сад
Протојереј Владан СИМИЋ, свештеник Српске православне цркве, секретар Епархије бачке, Нови Сад
Никола СИМИЋ, студент, Ниш
Јованка СКЕНЏИЋ, дипломирани правник, Нови Сад
Павле СКЛЕНАР, Нови Сад
Дамјан СЛАДОЈЕВИЋ, студент, Нови Сад
Бојана СПАЈИЋ, дипломирани правник, Рума
Никола СПАСИЋ, студент, Нови Сад
Ирена СПАСОЈЕВИЋ, студент, Београд
Марина СРНКА, студент, Кисач
Мирјана СТАКИЋ, доц. др дидактичко-методичких наука, Ужице
Душан СТАНИШИЋ, студент, Нови Сад
Гојко СТАНКОВИЋ, студент, Милешево
Славко СТАНОЈЕВИЋ, правник, Нови Сад
Немања СТАРОВИЋ, дипл. историчар, Нови Сад
Ана СТЕВИЋ, мастер проф. језика и књижевности, Београд
Рудигер СТИКС, проф. универзитета, Беч, Аустрија
Златан СТОЈАДИНОВИЋ, Беч
Драган СТОЈКОВ, Београд
Снежана СТОЈШИН, проф. социологије, доцент, Нови Сад

Стефан СТОШИЋ, економоста, Бујановац
Бојан СТРУЊАШ, професор српског језика, Пљевља
Момир ТАБАЧКИ, пензионер, Зрењанин
Елена ТАДИЋ, студент, Сремска Каменица
Снежана ТАДИЋ, кардиолог, Нови Сад
Зорица ТЕЛЕЧКИ, професор разредне наставе, Кикинда
Нада ТОДОРОВ, Сомбор
Јована ТОДОРОВИЋ, Крушевац
Катарина ТОДОРОВИЋ, историчар, Београд
Нина ТОДОРОВИЋ, Београд
Огњен ТОДОРОВИЋ, проф. српског језика и књижевности, Источно Сарајево
Владимир ТОМАШЕВИЋ, професор
Лука ТОМАШЕВИЋ, студент, Нови Сад
Хаџи Петко С. ТОМИЋ, доктор стоматологије, Нови Сад
Ана ТОПАЛОВИЋ, дипломирани економиста, Нови Сад
Мартин ТОПИЋ, Нови Сад
Сунчица ТОРБИЦА, помоћник директора, Нови Сад
Андреа ТОТ, фармацеут, Кикинда
Ката ТОТ, Нови Сад
Лука ТРИПКОВИЋ, књижевник, Београд
Миладин ТРИФОВИЋ, погонски инжењер, Бар
Даница ТРИФУЊАГИЋ, мастер професор књижевности и језика, докторанд, Лукићево
Катарина ТРУЈАНОВИЋ, мастер професор књижевности и језика, Мајданпек
Николина ТУТУШ, мастер професор књижевности и језика, Краљевци
Станка ЋАЛАСАН, професор српског језика и књижевности у пензији, Нови Сад
Стево ЋОСОВИЋ, Београд
Дамјан ЋУЛАФИЋ, дипломирани правник
Богдан ЋУЛИБРК, економиста, магационер, Нови Сад
Миодраг ЋУРУШКИН, професор историје
Предраг УЗЕЛАЦ, Нови Сад
Ленка ФАРКАШ, Нови Сад
Радован ФЕМИЋ, мастер историчар
Владимир ХАРЈАХИ, ортопедски хирург, Нови Сад
Весна ЦЕРОВИЋ, студент, Нови Сад
Ана ЦМИЉАНОВИЋ, студент, Нови Сад
Тања ЧАВИЋ, хемијски техничар, Петроварадин
Гала ЧАКИ, Нови Сад
Радоман ЧЕЧОВИЋ, проф. српског језика, Пале
Миодраг ЧИЗМОВИЋ, доктор филозофије
Натасја ЧИЧИЋ, класични филолог, Земун
Богдан ЏУВЕР, књижевник, дип. правник, Зрењанин
Вуксан ШАЈИНОВИЋ, студент, Сента
Роналд Ф. ШВАРЦЕР, трговац, Беч, Аустрија
Милан ШИЋАНСКИ, дипл. инжењер, Нови Сад
Душан ШИКОПАРИЈА, дипл. инж. машинства, Нови Сад
Софија ШКОРИЋ, Торонто, Канада
Корнел ШОЉМОШИ, студент, Бечеј
Лаура ШТЕРБИК, студент, Бачко Петрово Село
Славко ШТРБАЦ, пензионер, Нови Сад
Иван ШУПИЋ, физичар, Никшић

СТАЛНИ ЧЛАНОВИ САРАДНИЦИ

Др Сима АВРАМОВИЋ, правник, професор универзитета, Београд
Марија АДАМОВ, музиколог, музички критичар, Нови Сад
Др Дејан АЈДАЧИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Миливој АЛАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Давид АЛБАХАРИ, књижевник, Калгари, Канада
Др Александар АЛБИЈАНИЋ, филолог, професор универзитета, Калифорнија, САД
Др Горан АНАЧКОВ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Едита АНДРИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Паскалис АНДРУДИС, историчар уметности, професор универзитета, Солун, Грчка
Др Ивана АНТОНИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Анђелко АНУШИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Јуриј АПРЕСЈАН, лингвиста, професор универзитета, академик, Москва, Русија
Добрило АРАНИТОВИЋ, филозоф, библиотекар саветник, Шабац
Др Нада АРСЕНИЈЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Алексеј АРСЕЊЕВ, инжењер, Нови Сад
Др Мирко АЋИМОВИЋ, филозоф, професор универзитета, Нови Сад
Јовица АЋИН, књижевник, Београд
Др Ференц БАГИ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Благоје БАКОВИЋ, књижевник, Врбас
Мр Бранислава БАЛАЖ, професор књижевности, лексикографски редактор, Нови Сад
Др Ференц БАЛАЖ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Флоријан БАЛАЖ, виолиниста, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранко БАЉ, економиста, професор универзитета, Нови Сад
Мира БАЊАЦ, глумица, Нови Сад
Светислав БАСАРА, књижевник, Београд
Академик Данило БАСТА, филозоф, професор универзитета, Београд
Радован БЕЛИ МАРКОВИЋ, књижевник, Лајковац
Душан БЕЛЧА, књижевник, Вршац
Др Светлана Михајловна БЕЉАКОВА, филолог, Тјумен, Русија
Слободан БЕЉАНСКИ, адвокат, Нови Сад
Др Весна БЕРИЋ, германиста, професор универзитета, Нови Сад
Академик Матија БЕЋКОВИЋ, књижевник, Београд
Др Зорица БЕЧАНОВИЋ НИКОЛИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Бранко БЕШЛИН, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Миле БЈЕЛАЈАЦ, историчар, научни саветник, Београд
Др Исидора БЈЕЛАКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Марта БЈЕЛЕТИЋ, лингвиста, научни саветник, Београд
Ласло Л. БЛАШКОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Бела БЛЕСИЋ, биолог, доцент универзитета, Крагујевац
Јулка БОАРОВ, биолог, Нови Сад
Соња БОБ, професор књижевности, архивиста, стручни сарадник, Нови Сад
Милован Ј. БОГАВАЦ, историчар књижевности, Београд
Владимир БОГДАНОВИЋ, сликар, конзерватор, Нови Сад
Др Недељко БОГДАНОВИЋ, дијалектолог, професор универзитета, Ниш
Др Јелена БОГОЈЕВИЋ, биолог, Београд
Др Пал БОЖА, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Софија БОЖИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Бранка БОЖИЧИЋ ЛОТРОП, биолог, Калифорнија, САД

Академик Злата БОЈОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Радивој БОЈОВИЋ, историчар, виши кустос, Чачак
Др Снежана БОЈОВИЋ, хемичар, професор универзитета, Београд
Милош БОКОРОВ, биолог, Нови Сад
Калман БОР, историчар књижевности, Будимпешта, Мађарска
Др Вељко БОРИЋ, филолог, доцент универзитета, Београд
Др Вјеслав БОРИШ, филолог, Краков, Пољска
Др Игор БОРОЗАН, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Мила БОСИЋ, етнолог, Нови Сад
Др Александра БОЧАРОВ СТАНЧИЋ, технолог, научни саветник, Зрењанин
Мр Мирјана БОШКОВ, историчар књижевности, Нови Сад
Др Драган БОШКОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Крагујевац
Љубица БОШКОВИЋ, професор књижевности, библиотекар саветник, Нови Сад
Др Мило БОШКОВИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Жарко БОШЊАКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Радослава БРАБЦОВА, филолог, Праг, Чешка
Др Саша БРАЈОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Тихомир БРАЈОВИЋ, књижевни критичар, професор универзитета, Београд
Мр Бошко БРЗИЋ, професор књижевности, виши библиотекар, Будисава
Др Мирјана БРКОВИЋ, библиотекар саветник, Нови Сад
Др Милка БУБАЛО ЖИВКОВИЋ, географ, професор универзитета, Нови Сад
Др Ђорђе БУБАЛО, историчар, професор универзитета, Београд
Др Ранко БУГАРСКИ, филолог, професор универзитета, Београд
Стеван БУГАРСКИ, инжењер, културни радник, Темишвар, Румунија
Др Љиљана БУДАКОВ, биолог, научни саветник, Нови Сад
Др Зоран БУДИМАЦ, математичар, професор универзитета, Нови Сад
Мр Милица БУЈАС, професор српског језика, Нови Сад
Др Жика БУЈУКЛИЋ, правник, професор универзитета, Београд
Др Рајко БУКВИЋ, економиста, професор универзитета, Београд
Рина В. БУЛАТОВА, научни саветник, Москва, Русија
Др Драган БУЛАТОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Иринеј БУЛОВИЋ, епископ бачки, Нови Сад
Др Петар БУЊАК, слависта, професор универзитета, Београд
Др Мирјана БУРЗАН, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранислава БУТОРАЦ, биолог, научни саветник, Нови Сад
Академик Алекса БУХА, политиколог, професор универзитета, Пале, Република Српска
Др Арбо ВАЛДМА, пијаниста, професор универзитета, Келн, Немачка
Др Љиљана ВАПА, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Милан ВАПА, ветеринар, професор универзитета, Нови Сад
Др Невена ВАРНИЦА, професор књижевности, доцент универзитета, Нови Сад
Вера ВАСИЛИЋ, архивист, Нови Сад
Др Александар ВАСИЋ, музиколог, научни сарадник, Београд
Анкица ВАСИЋ, библиотекар, Нови Сад
Др Вера ВАСИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Војислав ВАСИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Растко ВАСИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Владимир ВАТИЋ, машински инжењер, Нови Сад
Др Тихомир ВЕЈНОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Зоран ВЕЉАНОВИЋ, историчар, виши архивиста, Суботица
Југослав ВЕЉКОВСКИ, историчар, виши архивиста, Нови Сад
Др Иштван ВЕРЕШБАРАЊИ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирјана ВЕСЕЛИНОВИЋ ХОФМАН, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Милош ВЕСИН, протојереј, професор универзитета, Чикаго, САД
Др Бранка ВИДИЋ, ветеринар, научни саветник, Нови Сад
Др Слободан ВЛАДУШИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Суботица

Др Јасна ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, класични филолог, научни саветник, Београд
Др Дојчил ВОЈВОДИЋ, слависта, професор универзитета, Нови Сад
Академик Драган ВОЈВОДИЋ, историчар уметности, професор универзитета, дописни члан САНУ, Београд
Академик Михајло ВОЈВОДИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Мирјана ВОЈИНОВИЋ МИЛОРАДОВ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Мр Станиша ВОЈИНОВИЋ, историчар књижевности, Београд
Милан ВОЈНОВИЋ, социолог, Сомбор
Др Александра ВРАНЕШ, библиограф, професор универзитета, Београд
Милена ВРБАШКИ, историчар уметности, музејски саветник, Нови Сад
Мр Милица ВУЈАНИЋ, лексиколог, Београд
Др Анте ВУЈИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Душанка ВУЈОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Никола ВУЈЧИЋ, књижевник, Београд
Алек ВУКАДИНОВИЋ, књижевник, Београд
Др Драгана ВУКИЋЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Бориша ВУКОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Дренка ВУКОВИЋ, политиколог, професор универзитета, Београд
Мр Коста ВУКОВИЋ, историчар уметности, Сент Андреја, Мађарска
Др Јелена ВУКОЈЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Нада ВУКОЈЕВИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Гордана ВУКСАНОВИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Академик Миро ВУКСАНОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Радојка ВУКЧЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Александра ВУЛЕТИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Бојка ВУЛЕТИЋ, библиотекар, Смедерево
Др Миодраг ВУЛИН, историчар књижевности, Бања Лука, Република Српска
Зоран ВУЧЕВИЋ, правник, Нови Сад
Др Мирјана ВУЧКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Никола ВУЧКОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Драган ГАВЕЛА, правник, Београд
Др Владан ГАВРИЛОВИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Славка ГАЈИН, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Богдан ГАЈИЋ, историчар, Суботица
Др Дорин ГАМУЛЕСКУ, филолог, професор универзитета, Букурешт, Румунија
Др Мирослав ГАНТАР, биолог, професор универзитета, Филаделфија, САД
Др Славица ГАРОЊА РАДОВАНАЦ, историчар књижевности, професоруниверзитета, Београд
Др Катарина ГАШИ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Ранка ГАШИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Славомир ГВОЗДЕНОВИЋ, књижевник, Темишвар, Румунија
Др Радмила ГИКИЋ ПЕТРОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Владислава ГОРДИЋ ПЕТКОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Славко ГОРДИЋ, историчар књижевности, професор емеритус, Нови Сад
Др Даринка ГОРТАН ПРЕМК, филолог, професор универзитета, Београд
Мр Душица ГРБИЋ, лингвиста библиограф, археограф, саветник, Нови Сад
Др Никола ГРДИНИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Академик Јасмина ГРКОВИЋ МЕЈЏОР, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Академик Александар ГРУБИЋ, геолог, професор универзитета, Београд
Маја ГРУЈИЋ, пијанисткиња, Нови Сад
Милорад ГРУЈИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Стојан ГРУЈИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Владимир ГУДКОВ, филолог, професор универзитета, Москва, Русија
Др Снежана ГУДУРИЋ, романиста, професор универзитета, Нови Сад
Јанош ГУЕЛМИНО, биолог, Сента
Др Божо ДАЛМАЦИЈА, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Сава ДАМЈАНОВ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Драган ДАМЈАНОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Загреб, Хрватска
Милован ДАНОЈЛИЋ, књижевник, Поатје, Француска
Др Велика ДАУТОВА РУШЕВЉАНИН, археолог, виши научни сарадник, Нови Сад

Академик Миомир ДАШИЋ, историчар, професор универзитета, Подгорица, Црна Гора
Душан ДЕЈАНАЦ, политиколог, публициста, Кикинда
Др Јован ДЕЛИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, дописни члан, Београд
Др Лидија ДЕЛИЋ, историчар књижевности, виши научни сарадник, Београд
Др Чедомир ДЕНИЋ, историчар, архивиста, Нови Сад
Др Србислав ДЕНЧИЋ, агроном, научни саветник, Нови Сад
Академик Дејан ДЕСПИЋ, композитор, професор универзитета, Београд
Др Ђорђе ДЕСПИЋ, књижевник, професор универзитета, Нови Сад
Др Милорад ДЕШИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Хатиџа ДИЗДАРЕВИЋ, историчар књижевности, Сарајево
Др Жарко ДИМИЋ, историчар, Сремски Карловци
Академик Љубодраг ДИМИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Анка ДИНИЋ, биолог, научни саветник, Београд
Др Лазар ДОВНИКОВИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Радивоје ДОДЕРОВИЋ, библиотекар саветник, Нови Сад
Др Урош ДОЈЧИНОВИЋ, гитариста, композитор, Београд
Регина ДОРОЊИНА, научни саветник, Москва, Русија
Мр Ненад ДОШЛИЋ, историчар, библиотекар, Нови Сад
Др Наташа ДРАГИН, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Предраг ДРАГОЈЕВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Петар ДРАЧА, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Боро ДРАШКОВИЋ, редитељ, професор универзитета, Београд
Др Мирослав ДУДОК, словакиста, професор универзитета, Нови Сад
Бела ДУРАНЦИ, историчар уметности, Суботица
Др Богдан ЂАКОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Љубомир ЂАКОВИЋ, технолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Золтан ЂЕРЕ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Зоран ЂЕРИЋ, књижевник, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Мр Гордана ЂИЛАС, професор књижевности, библиотекар саветник, Нови Сад
Гојко ЂОГО, књижевник, Београд
Др Бојан ЂОРЂЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Милан ЂОРЂЕВИЋ, књижевник, Београд
Милан ЂУКАНОВ, историчар, архивски саветник, Зрењанин
Др Маја ЂУКАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Драгутин ЂУКИЋ, биолог, професор универзитета,Чачак
Јулка ЂУКИЋ, професор српског језика, стручни сарадник, Нови Сад
Др Нада ЂУКИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранислав ЂУРЂЕВ, демограф, професор универзитета, Нови Сад
Ђорђе ЂУРЂЕВИЋ, театролог, Београд
Гордана ЂУРЂЕВИЋ ДИМИЋ, глумица, Нови Сад
Мр Марина ЂУРЂЕВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Ђорђе ЂУРИЋ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Жељко ЂУРИЋ, италијаниста, професор универзитета, Београд
Др Симонида ЂУРИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Радослав ЕРАКОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Мирјана ЕРИЋ, професор српског језика и књижевности, стручни сарадник, Нови Сад
Мр Драгојла ЖИВАНОВ, историчар уметности, музејски саветник, Нови Сад
Др Сава ЖИВАНОВ, политиколог, професор универзитета, Београд
Др Сања ЖИВАНОВИЋ, театролог, Београд
Др Милорад ЖИВАНЧЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Зденка ЖИВКОВИЋ, сликар, Београд
Зоран ЖИВКОВИЋ, професор упоредне књижевности, виши архивиста, Београд
Др Софија ЗАНИ, слависта, професор универзитета, Падова, Италија

Др Душанка ЗВЕКИЋ-ДУШАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Драга ЗЕЦ, филолог, професор универзитета, Итака, САД
Др Олга ЗИРОЈЕВИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Момчило ЗЛАТАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Врање
Др Марија ЗЛОКОЛИЦА, биолог, научни саветник, Нови Сад
Др Мирка ЗОГОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Мирјана ЗРНИЋ, професор књижевности, стручни сарадник, Нови Сад
Др Мирко ЗУРОВАЦ, филозоф, професор универзитета, Београд
Др Душан ИВАНИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Академик Радомир ИВАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Академик Масајуки ИВАТА, економиста, Јапан
Др Велимир ИВЕТИЋ, историчар, архивски саветник, Београд
Др Весна ИВЕТИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Ружица ИГИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Ивана ИГЊАТОВ ПОПОВИЋ, театролог, професор струковних студија, Нови Сад
Др Александар ИГЊАТОВИЋ, архитекта, професор универзитета, Београд
Др Срба ИГЊАТОВИЋ, књижевник, Београд
Добросав ИЛИЋ, историчар, Нови Сад
Мр Смиљка ИСАКОВИЋ, чембалиста, Београд
Др Корнелија ИЧИН, слависта, професор универзитета, Београд
Академик Пер ЈАКОБСЕН, слависта, историчар књижевности, Копенхаген, Данска
Никола ЈАКОВЉЕВИЋ, правник, Нови Сад
Др Кајоко ЈАМАСАКИ ВУКЕЛИЋ, јапанолог, професор универзитета, Београд
Др Мирјана ЈАРАК, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Слађана ЈАЋИМОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Милош ЈЕВТИЋ, публициста, Београд
Др Војислав ЈЕЛИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Др Драгана ЈЕРЕМИЋ МОЛНАР, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Александар ЈЕРКОВ, књижевни критичар, професор универзитета, Београд
Добрила ЈЕРКОВ, правник, Нови Сад
Др Вера ЈЕРКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Соња ЈЕРКОВИЋ, историчар, архивиски саветник, Београд
Др Јасна ЈОВАНОВ, историчар уметности, професор универзитета, Нови Сад
Др Александар ЈОВАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Александра В. ЈОВАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Александра ЈОВАНОВИЋ, професор српског језика, виши архивиста, стручни сарадник, Нови Сад
Др Вера ЈОВАНОВИЋ ДУНЂИН, историчар уметности, саветник, Нови Сад
Драган ЈОВАНОВИЋ ДАНИЛОВ, књижевник, Пожега
Др Гордана ЈОВАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Зоран Т. ЈОВАНОВИЋ, театролог, Београд
Др Јелена ЈОВАНОВИЋ, етномузиколог, виши научни сарадник, дописни члан САНУ, Београд
Др Миодраг ЈОВАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Никшић, Црна Гора
Др Рашко В. ЈОВАНОВИЋ, театролог, Београд
Др Томислав ЈОВАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Марија ЈОВАНЦАИ, библиограф, библиотекар саветник, Нови Сад
Др Бојан ЈОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Академик Видојко ЈОВИЋ, геолог, професор универзитета, Београд
Др Радојица ЈОВИЋЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Тамара ЈОВИЋЕВИЋ, пијанисткиња, Нови Сад
Др Татјана ЈОВИЋЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Крагујевац
Др Владимир ЈОКАНОВИЋ, хирург, вајар, Нови Сад
Др Јасмина ЈОКИЋ, фолклориста, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранислав ЈОЦИЋ, агроном, научни саветник, Нови Сад

Мр Мирјана ЈОЦИЋ, филолог, Нови Сад
Др Марина ЈУРИШИЋ, филолог, научни сарадник, Београд
Др Љиљана ЈУХАС ГЕОРГИЈЕВСКА, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Александар КАДИЈЕВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Каталин КАИЧ, театролог, професор универзитета, Суботица
Академик Јованка КАЛИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Дарко КАПОР, физичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Нила КАПОР СТАНУЛОВИЋ, психолог, професор универзитета, Нови Сад
Бранислав КАРАНОВИЋ, историчар, виши архивиста, Нови Сад
Војислав КАРАНОВИЋ, књижевник, Београд
Др Зоја КАРАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Мр Мирјана КАРАНОВИЋ, филозоф, компаративиста, редактор, Нови Сад
Др Виктор КАРАСЈОВ, историчар, професор универзитета, Москва, Русија
Др Александар КАСАШ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Виктор КАСТЕЛАНИ, класични филолог, професор универзитета, Денвер, САД
Академик Рудолф КАСТОРИ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Владимир КАТИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Славко КЕВРЕШАН, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Драго КЕКАНОВИЋ, књижевник, Загреб, Хрватска
Др Нина КИРАЉ, театролог, Будимпешта, Мађарска
Живко КИСЕЛИЧКИ, правник, Нови Сад
Академик Иван КЛАЈН, филолог, професор универзитета, Београд
Галина Петровна КЛЕПИКОВА, филолог, Москва, Русија
Др Марија КЛЕУТ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Душка КЛИКОВАЦ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Алекса КНЕЖЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Бранка КНЕЖЕВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Слободан КНЕЖЕВИЋ, економиста, Нови Сад
Др Нестор КОБИЛАРОВ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Мр Вера КОВАЧ ВИТКАИ, оперска певачица, професор универзитета, Нови Сад
Др Лазар КОВАЧЕВ, агроном, научни саветник, Нови Сад
Бранислава КОВАЧЕВИЋ, новинар, Нови Сад
Академик Зоран КОВАЧЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Милош КОВАЧЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Радмила КОВАЧЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Гордана КОВАЧЕК СТАНИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Милош КОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Леон КОЈЕН, филозоф, професор универзитета, Београд
Момчило КОЈИЋ, агроном, професор универзитета, Земун
Др Маријана КОКАНОВИЋ МАРКОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Драган КОКОВИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Илија КОМНЕНОВИЋ, историчар, музејски саветник, Нови Сад
Др Ксенија КОНЧАРЕВИЋ, слависта, професор универзитета, Београд
Др Ђорђе КОЊЕВИЋ, биолог, научни саветник, Котор, Црна Гора
Владимир КОПИЦЛ, књижевник, Нови Сад
Др Верица КОПРИВИЦА, слависта, професор универзитета, Београд
Др Александра КОРДА ПЕТРОВИЋ, бохемиста, професор универзитета, Београд
Др Богдан КОСАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Академик Александар КОСТИЋ, психолог, професор универзитета, Београд
Академик Владимир КОСТИЋ, лекар, професор универзитета, Београд
Др Вукашин КОСТИЋ, слависта, професор универзитета, Приштина
Др Десанка КОСТИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирослава КОСТИЋ, историчар уметности, виши научни сарадник, Београд
Др Татјана КОСТИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Злата КОЦИЋ, песник, Београд
Др Сунчица КОЦИЋ ТАНАЦКОВ, технолог, доцент универзитета, Нови Сад

Др Софија КОШНИЧАР, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Мр Тања КРАГУЈЕВИЋ, књижевник, Земун
Др Милан КРАЈЧОВИЋ, историчар, Братислава, Словачка
Др Марија КРАЉЕВИЋ БАЛАЛИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Академик Василије Ђ. КРЕСТИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Петар В. КРЕСТИЋ, историчар, научни саветник, Београд
Др Ана КРЕЧМЕР, лингвиста, професор универзитета, Бохум, Немачка
Др Љубомирка КРКЉУШ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Здравко КРСТАНОВИЋ, књижевник, Београд
Др Боривоје КРСТИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Ненад КРСТИЋ, романиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Весна КРЧМАР, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Весна КРШИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Београд
Др Бранка КУЛИЋ, историчар уметности, конзерватор, Нови Сад
Др Ђоко КУНГУЛОВСКИ, биолог, професор универзитета, Скопље, Северна Македонија
Др Марина КУРЕШЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Никола КУСОВАЦ, историчар уметности, музејски саветник, Београд
Др Ксенија КУХАЈДА, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Богослав ЛАЖЕТИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Предраг ЛАЖЕТИЋ, историчар, виши кустос, Београд
Др Персида ЛАЗАРЕВИЋ ди ЂАКОМО, књижевни историчар, Пескара, Италија
Др Бранка ЛАЗИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Данка ЛАЈИЋ МИХАЈЛОВИЋ, етномузиколог, виши научни сарадник, Београд
Др Вуксан ЛАКИЋЕВИЋ, правник, Нови Сад
Живорад ЛАЛИЋ, правник, Нови Сад
Др Душан ЛАЛОШЕВИЋ, лекар, научни саветник, Нови Сад
Др Јелена ЛЕВИЋ, агроном, научни саветник, Београд
Хермина ЛЕЖИМИРАЦ, професор књижевности, Нови Сад
Др Милена ЛЕСКОВАЦ, театролог, виши кустос, Нови Сад
Др Бранислав ЛЕТИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Српско Сарајево, Република Српска
Др Петар Н. ЛИЗАНЕЦ, филолог, професор универзитета, Ужгород, Украјина
Јожеф ЛИМБУРГЕР, правник, Нови Сад
Др Александар ЛОМА, филолог, професор универзитета, Београд
Др Миодраг ЛОМА, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Мило ЛОМПАР, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Мр Мирко ЛУБУРИЋ, економиста, Нови Сад
Др Милош ЛУКОВИЋ, филолог, Београд
Др Радош ЉУШИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Горан МАКСИМОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Ниш
Др Зоран МАКСИМОВИЋ, историчар, театролог, Нови Сад
Др Ивана МАКСИМОВИЋ, биљни физиолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Јован МАКСИМОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Академик Љубомир МАКСИМОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Мирослав МАКСИМОВИЋ, књижевник, Борча
Др Ненад МАКУЉЕВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Гојко МАЛОВИЋ, историчар, архивски саветник, Београд
Никола МАЛОВИЋ, књижевник, Херцег Нови, Црна Гора
Др Зоран МАНЕВИЋ, архитекта, Београд
Др Мирча МАРАН, историчар, професор универзитета, Владимировац
Др Мирјана МАРИНКОВИЋ, оријенталиста, професор универзитета, Београд
Др Радослав МАРИНКОВИЋ, лекар, професор универзитета, Београд
Др Соња МАРИНКОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Биљана МАРИЋ, слависта, доцент универзитета, Београд
Академик Војислав МАРИЋ, математичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Десанка МАРИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Илија МАРИЋ, филозоф, професор универзитета, Београд
Др Мићa МАРИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Ксенија МАРИЦКИ ГАЂАНСКИ, хелениста, професор универзитета, Нови Сад

Др Гордан МАРИЧИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Др Миленко МАРЈАНОВ, хидротехнички инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Михајло МАРЈАНОВ, лекар, научни саветник, Нови Сад
Др Весна МАРЈАНОВИЋ, етнолог, музејски саветник, Београд
Др Милош МАРЈАНОВИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Наташа МАРЈАНОВИЋ, музиколог, научни саветник, Београд
Др Петар МАРЈАНОВИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Др Слободанка МАРКОВ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Весна МАРКОВИЋ, театролог, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Горан МАРКОВИЋ, агроном, професор универзитета, Чачак
Др Миодраг МАРКОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, дописни члан САНУ, Београд
Мирјана МАРКОВИЋ, инжењер, Нови Сад
Др Срђан МАРКОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Лесковац
Др Татјана МАРКОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Радмило МАРОЈЕВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Добрила МАРТИНОВ, професор књижевности, Нови Сад
Др Адријана МАРЧЕТИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Милован МАРЧЕТИЋ, књижевник, Београд
Др Алина Ј. МАСЛОВА, слависта, професор универзитета, Саранск, Русија
Др Милан МАТАВУЉ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Миодраг МАТИЦКИ, филолог, научни саветник, Београд
Др Весна МАТОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Љубомир МАЋАР, економиста, професор универзитета, Београд
Др Стеван МАШИРЕВИЋ, фитопатолог, професор универзитета Нови Сад
Др Љубица МЕДИЋ МИЈАЧЕВИЋ, фармацеут, научни саветник, Београд
Др Снежана МЕЗЕИ, биолог, научни саветник, Нови Сад
Др Лидија МЕРЕНИК, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Љиљана МЕРКУЛОВ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Дејан МИКАВИЦА, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Грозда МИКИТИШИН, архитектонски техничар, Нови Сад
Др Радивоје МИКИЋ, књижевни критичар, професор универзитета, Београд
Др Лев МИКЛЕСЕН, филолог, професор универзитета, Осло, Норвешка
Др Биљана МИЛАНОВИЋ, музиколог, научни сарадник, Београд
Братислав Р. МИЛАНОВИЋ, књижевник, Београд
Миодраг МИЛАНОВИЋ, оперски певач, Нови Сад
Др Олга МИЛАНОВИЋ, театролог, музејски саветник, Београд
Др Мелита МИЛИН, музиколог, научни саветик, Београд
Др Миодраг МИЛИН, историчар, Темишвар, Румунија
Мр Марина МИЛИЋ РАДОВИЋ, пијанисткиња, професор универзитета, Нови Сад
Др Слободанка МИЛИЋЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Мр Дејан МИЛОРАДОВ, лексикограф, стручни сарадник, Нови Сад
Др Софија МИЛОРАДОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Петар МИЛОСАВЉЕВИЋ, књижевник, професор универзитета, Нови Сад
Др Божо МИЛОШЕВИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Емица МИЛОШЕВИЋ, историчар уметности, музејски саветник, Нови Сад
Др Нада МИЛОШЕВИЋ, биолог, научни саветник, Нови Сад
Академик Нада МИЛОШЕВИЋ ЂОРЂЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Ненад МИЛОШЕВИЋ, књижевник, Београд
Др Петар МИЛОШЕВИЋ, књижевник, професор универзитета, Будимпешта, Мађарска
Др Душан МИЉКОВИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Љубица МИЉКОВИЋ, историчар уметности, музејски саветник, Београд
Др Неда МИМИЦА ДУКИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Душанка Н. МИРИЋ, слависта, професор универзитета, Нови Сад
Ката МИРИЋ, библиотекар саветник, Нови Сад

Др Милован МИТРОВИЋ, социолог, професор универзитета, Београд
Академик Драгослав МИХАИЛОВИЋ, књижевник, Београд
Др Драгутин Т. МИХАЈЛОВИЋ, физичар, професор универзитета, Нови Сад
Мр Душан МИХАЛЕК, музиколог, Бершева, Израел
Др Снежана МИШИЋ, историчар уметности, кустос, Нови Сад
Др Александар МОЛНАР, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранко МОМЧИЛОВИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Олгица МОМЧИЛОВИЋ, библиотекар саветник, Београд
Предраг МОМЧИЛОВИЋ, глумац, професор универзитета, Нови Сад
Др Надежда МОСУСОВА, музиколог, научни саветник, Београд
Др Мелина Г. МОУЗАЛА, филозоф, професор универзитета, Патрас, Грчка
Др Настасја МРКОВАЧКИ, биолог, научни саветник, Нови Сад
Др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Ел–дин НАБАВАЈА, хемичар, професор универзитета, Танта, Египат
Др Радмила НАСТИЋ, англиста, театролог, професор универзитета, Београд
Академик Герхард НЕВЕКЛОВСКИ, филолог, професор универзитета, Клагенфурт, Аустрија
Др Љиљана НЕДЕЉКОВ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Живорад НЕДЕЉКОВИЋ, књижевник, Краљево
Др Марко НЕДИЋ, књижевник, књижевни критичар, Београд
Др Александар НЕДОК, лекар, научни саветник, Београд
Милан НЕНАДИЋ, књижевник, Петроварадин, Нови Сад
Др Миливој НЕНИН, књижевни критичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Снежана НИКОЛАЈЕВИЋ, пијаниста, професор универзитета, Београд
Др Александар НИКОЛИЋ, математичар, професор универзитета, Нови Сад
Александра НИКОЛИЋ, професор књижевности, стручни сарадник, Нови Сад
Владимир М. НИКОЛИЋ, географ, архивиста, стручни сарадник, Нови Сад
Др Душан НИКОЛИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирослав НИКОЛИЋ, агроном, виши научни сарадник, Београд
Др Мирослав НИКОЛИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Желидраг НИКЧЕВИЋ, књижевник, Подгорица, Црна Гора
Др Александра НОВАКОВ, историчар, научни сарадник, Нови Сад
Др Предраг НОВАКОВ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Душко НОВАКОВИЋ, књижевник, Београд
Др Јелена НОВАКОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Станко НОВКОВИЋ, професор универзитета, Нови Сад
Др Мотоки НОМАЋИ, слависта, професор универзитета, Хокаидо, Јапан
Др Драго ЊЕГОВАН, политиколог, музејски саветник, Нови Сад
Академик Иштван ЊОМОРКАЈ, филолог, професор универзитета, Будимпешта, Мађарска
Мр Татјана ОЛУЈИЋ, виолиниста, професор универзитета, Београд
Др Вјачеслав П. ОКЕАНСКИ, русиста, професор универзитета, Иваново, Русија
Др Душан ОРЛИЋ, ветеринар, научни саветник, Нови Сад
Др Саша ОРЛОВИЋ, инжењер, професор универзитета, Нови Сад
Др Владимир ОСОЛНИК, историчар књижевности, професор универзитета, Љубљана, Словенија
Академик Бранислав ОСТОЈИЋ, лингвиста, професор универзитета, Никшић, Црна Гора
Мр Ненад ОСТОЈИЋ, музички педагог, професор универзитета, Нови Сад
Академик Часлав ОЦИЋ, економиста, Београд
Др Сава ПАВКОВ, хемичар, научни саветник, Нови Сад
Мр Васа ПАВКОВИЋ, књижевник, Панчево
Вера ПАВЛОВИЋ ЛОНЧАРСКИ, историчар уметности, Београд
Др Звездана ПАВЛОВИЋ, филолог, научни саветник, Београд
Мирка ПАВЛОВИЋ, музиколог, Београд
Ранко ПАВЛОВИЋ, књижевник, Бања Лука, Република Српска
Др Слободан ПАВЛОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Слободанка ПАЈЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад

Др Тијана ПАЛКОВЉЕВИЋ БУГАРСКИ, историчар уметности, музејски саветник, Нови Сад
Др Божидар ПАНИЋ, публициста, Арад, Румунија
Др Михајло ПАНТИЋ, књижевник, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Вера ПАЊКОВИЋ МАТАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Београд
Др Зоран ПАУНОВИЋ, англиста, професор универзитета, дописни члан САНУ, Нови Сад
Др Ива ПАШТРНАКОВА, историчар уметности, професор универзитета, Братислава, Словачка
Мр Ласло ПАШЋИК, историчар књижевности, Нови Сад
Др Вјера ПЕЈАНОВИЋ, фармацеут, научни саветник, Београд
Др Радован ПЕЈАНОВИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Мр Зоран ПЕЈАШИНОВИЋ, историчар, Бања Лука, Република Српска
Јован ПЕЈИН, историчар, архивски саветник, Београд
Мр Јован ПЕЈЧИЋ, књижевни критичар, Београд
Др Верица ПЕКАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Горан ПЕНЕВ, демограф, саветник, Београд
Др Весна ПЕНО, музиколог, научни саветник, Београд
Ђорђе ПЕРИЋ, историчар књижевности, Београд
Др Порфирије ПЕРИЋ, митрополит загребачко-љубљански, Загреб
Мр Маријана ПЕРИШИЋ, професор енглеског језика, Нови Сад
Др Ивана ПЕРКОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Миленко ПЕРОВИЋ, филозоф, професор универзитета, Нови Сад
Тамара ПЕТИЈЕВИЋ, диригент, виолинисткиња, Нови Сад
Фрања ПЕТРИНОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Александар ПЕТРОВ, књижевник, научни саветник, Београд
Академик Рајко ПЕТРОВ НОГО, књижевник, Београд
Горан ПЕТРОВИЋ, књижевник, Краљево
Др Даница ПЕТРОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Драгољуб ПЕТРОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Мр Драгош ПЕТРОВИЋ, историчар, архивски саветник, Београд
Др Јулијана ПЕТРОВИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Милан ПЕТРОВИЋ, правник, Нови Сад
Милић Ф. ПЕТРОВИЋ, историчар, архивски саветник, Београд
Миодраг ПЕТРОВИЋ, глумац, Нови Сад
Др Олга ПЕТРОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Радомир Д. ПЕТРОВИЋ, историчар уметности, конзерватор, Београд
Др Слободан ПЕТРОВИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Љиљана ПЕШИКАН ЉУШТАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Татјана ПИВНИЧКИ ДРИНИЋ, професор српског језика и књижевности, редактор, Нови Сад
Др Мато ПИЖУРИЦА, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Петар ПИЈАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Академик Стеван ПИЛИПОВИЋ, математичар, професор универзитета, Нови Сад
Академик Предраг ПИПЕР, филолог, професор универзитета, Београд
Ђорђе ПИСАРЕВ, књижевник, Нови Сад
Др Станко ПИХЛЕР, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Владимир ПИШТАЛО, књижевник, професор универзитета, Вустер, САД
Др Маријана ПЛЕСНИЧАР, физико–хемичар, научни саветник, Нови Сад
Др Агнеза ПОЛЗОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Душица ПОЛОВИНА, виолиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Милан ПОПАДИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Кармен ПОПЕСКУ, историчар уметности, Париз, Француска
Др Душан Ј. ПОПОВ, физичар, професор универзитета, Темишвар, Румунија
Др Јелена ПОПОВ, историчар, виши научни сарадник, Нови Сад
Др Јован ПОПОВ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранислав ПОПОВИЋ, историчар, стручни сарадник, Нови Сад
Др Даница ПОПОВИЋ, историчар уметности, Београд

Др Диана ПОПОВИЋ, романиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Драгиша ПОПОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Душан ПОПОВИЋ, културни радник, Нови Сад
Др Естер ПОПОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Живко ПОПОВИЋ, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Др Исидора ПОПОВИЋ, глумица, театролог, виши архивиста, Нови Сад
Др Љубомир ПОПОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Људмила ПОПОВИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Марко ПОПОВИЋ, археолог, научни саветник, Београд
Др Милан ПОПОВИЋ, хемичар, професор универзитета, Нови Сад
Радован ПОПОВИЋ, публициста, Београд
Др Радомир Ј. ПОПОВИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Тијана ПОПОВИЋ МЛАЂЕНОВИЋ, музиколог, професор универзитета, Београд
Др Душица ПОТИЋ, књижевник, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Ира ПРОДАНОВ, музиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Тврто ПРЋИЋ, англиста, професор универзитета, Нови Сад
Др Предраг ПУЗОВИЋ, теолог, професор универзитета, Београд
Др Михај (Миља) РАДАН, лингвиста, професор универзитета, Темишвар, Румунија
Др Љубинко РАДЕНКОВИЋ, балканолог, професор универзитета, дописни члан САНУ, Београд
Др Чедомир РАДЕНОВИЋ, физикохемичар, професор универзитета, Београд
Др Ненад РАДИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Радивој РАДИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Првослав РАДИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Дејан РАДОВАНОВИЋ, историчар уметности, конзерватор, Нови Сад
Милета РАДОВАНОВИЋ, професор књижевности, Нови Сад
Академик Милорад РАДОВАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Амфилохије РАДОВИЋ, архиепископ цетињски, митрополит црногорскоприморски, Цетиње, Црна Гора
Др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Мира РАДОЈЕВИЋ, историчар, професор универзитета, дописни члан САНУ, Београд
Др Саша РАДОЈЧИЋ, књижевник, професор универзитета, Сомбор
Др Мирослав РАДОЊИЋ, театролог, Нови Сад
Иван РАДОСАВЉЕВИЋ, књижевник, Падинска Скела
Др Недељко РАДОСАВЉЕВИЋ, историчар, научни саветник, Сеча Река
Озрен М. РАДОСАВЉЕВИЋ, историчар, Црвена Црква
Селимир РАДУЛОВИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Милорад РАДУСИНОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Горана С. РАИЧЕВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Сузана РАЈИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Зоран РАКИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Станимир РАКИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Миша РАКОЦИЈА, историчар уметности, Ниш
Мр Живојин РАКОЧЕВИЋ, књижевник, Грачаница
Др Драгиња РАМАДАНСКИ, историчар књижевности, професор универзитета, Сента
Др Никола РАМИЋ, лингвиста, професор универзитета, Београд
Др Миодраг РАНКОВИЋ, социолог, професор универзитета, Београд
Др Петер РАСПОР, биотехнолог, професор универзитета, Љубљана, Словенија
Др Александар РАСТОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Мирјана РАШЕВИЋ, демограф, професор универзитета, Београд
Академик Слободан РЕМЕТИЋ, филолог, професор универзитета, Београд
Др Митра РЕЉИЋ, слависта, професор универзитета, Косовска Митровица
Др Милорад РИБАР, архитекта, професор универзитета, Београд
Др Стана РИСТИЋ, филолог, научни саветник, Београд

Др Душан РЊАК, театролог, професор универзитета, Нови Сад
Др Петар РОКАИ, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Небојша РОМЧЕВИЋ, театролог, професор универзитета, Београд
Др Невенка РОНЧЕВИЋ БАБИН, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Ливио РОСЕТИ, класични филолог, професор универзитета, Перуђа, Италија
Др Владислава РУЖИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Маја РУЖОВА, историчар књижевности, Петроград, Русија
Даринка РУШКУЦ, биолог, стручни сарадник, Нови Сад
Др Аница САБО, композитор и теоретичар музике, професор универзитета, Београд
Др Ирена САВИЦКА, филолог, професор универзитета, Торуњ, Пољска
Др Нада САВКОВИЋ, књижевни историчар, професор универзитета, Нови Пазар
Др Снежана САМАРЏИЈА, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Петар САРИЋ, књижевник, Брезовица
Др Младенко САЏАК, историчар књижевности, Бања Лука, Република Српска
Др Зорица СВИРЧЕВ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Дара СЕКУЛИЋ, књижевник, Сарајево, Босна и Херцеговина
Др Драгиша СЕЛАКОВИЋ, лекар, Нови Сад
Др Миодраг СИБИНОВИЋ, слависта, професор универзитета, Београд
Др Биљана СИКИМИЋ, филолог, научни саветник, Београд
Др Владимир СИМИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Академик Љубомир СИМОВИЋ, књижевник, Београд
Др Јануш СЈАТКОВСКИ, филолог, професор универзитета, Варшава, Пољска
Ђорђо СЛАДОЈЕ, књижевник, Нови Сад
Др Светлана СМОЛЧИЋ МАКУЉЕВИЋ, историчар уметности, Београд
Др Јадвига СОПЧАК, театролог, професор универзитета, Катовице, Пољска
Академик Момчило СПРЕМИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Др Драган СТАНИЋ (Иван Негришорац), књижевник, професор универзитета, Нови Сад
Миле СТАНИЋ, историчар, архивиски саветник, Београд
Др Живко СТАНКОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Зоран СТАНКОВИЋ, дипл. машински инжењер, Нови Сад
Павле СТАНОЈЕВИЋ, историчар уметности, Нови Сад
Донка СТАНЧИЋ, историчар уметности, саветник, Нови Сад
Др Душан СТЕВАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Иван СТЕВОВИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Предраг СТЕПАНОВИЋ, филолог, професор универзитета, Будимпешта. Мађарска
Др Ђорђе СТЕРИО, лекар, професор универзитета, Њујорк, САД
Академик Димитрије СТЕФАНОВИЋ, музиколог, научни саветник, Београд
Др Марија СТЕФАНОВИЋ, слависта, професор универзитета, Нови Сад
Др Мирјана Д. СТЕФАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Рада СТИЈОВИЋ, филолог, научни саветник, Београд
Др Милица СТОЈАДИНОВИЋ, оперска певачица, професор универзитета, Нови Сад
Др Игор СТОЈАНОВ, ветеринар, научни сарадник, Нови Сад
Др Бојана СТОЈАНОВИЋ ПАНТОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Драган СТОЈАНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Слободанка СТОЈАНОВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Никола СТОЈШИЋ, правник, Нови Сад
Др Ана СТОЛИЋ, историчар, виши научни сарадник, Београд
Др Љиљана СТОШИЋ, историчар уметности, научни саветник, Београд
Др Татјана СУБОТИН ГОЛУБОВИЋ, историчар, професор универзитета, Београд
Академик Гојко СУБОТИЋ, историчар уметности, Београд
Др Ирина СУБОТИЋ, историчар уметности, професор емеритус, Београд
Др Љиљана СУБОТИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Бошко СУВАЏИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Катарина СУНАЈКО, лексикограф, стручни сарадник, Нови Сад

Никита СУПРУНЧУК, слависта, доцент универзитета, Минск, Белорусија
Др Душан СУРЛА, математичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Срето ТАНАСИЋ, лингвиста, професор универзитета, Београд
Др Милош ТАНУРЏИЋ, биолог, професор универзитета, Бризбејн, Аустралија
Др Иво ТАРТАЉА, теоретичар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Славенко ТЕРЗИЋ, историчар, научни саветник, дописни члан САНУ, Београд
Др Гојко ТЕШИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Академик Милосав ТЕШИЋ, књижевник, лексикограф, Београд
Др Александра ТИШМА, агроном, Хаг, Холандија
Андреј ТИШМА, ликовни критичар, мултимедијални уметник, Нови Сад
Марта ТИШМА, професор разредне наставе, стручни сарадник, Нови Сад
Др Бранислав ТОДИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Миланка ТОДИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Мирољуб ТОДОРОВИЋ, књижевник, Београд
Ото ТОЛНАИ, књижевник, Нови Сад
Академик Светлана МИХАИЛОВНА ТОЛСТОЈ, филолог, научни саветник, Москва, Русија
Др Бошко ТОМАШЕВИЋ, књижевник, професор универзитета, Инсбрук, Бечеј
Др Катарина ТОМАШЕВИЋ, музиколог, научни саветник, Београд
Др Светлана ТОМИН, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Миле ТОМИЋ, филолог, професор универзитета, Букурешт, Румунија
Др Оливер ТОМИЋ, историчар уметности, доцент универзитета, Београд
Стеван ТОНТИЋ, књижевник, Нови Сад
Др Зузана ТОПОЛИНСКА, филолог, професор универзитета, Скопље, Северна Македонија
Др Исидора ТОЧАНАЦ РАДОВИЋ, историчар, научни сарадник, Београд
Др Снежана ТОШЕВА, историчар уметности, Београд
Др Гордана ТРИПКОВИЋ, социолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Срђа ТРИФКОВИЋ, политиколог, професор универзитета, Рокфорд, Илиноис, САД
Др Ђорђе ТРИФУНОВИЋ, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Јовица ТРКУЉА, правник, професор универзитета, Београд
Мр Драган ТУБИЋ, историчар, стручни сарадник, економиста, Нови Сад
Др Станиша ТУТЊЕВИЋ, историчар књижевности, научни саветник, Београд
Вукица ТУЦАКОВ, технички уредник, Нови Сад
Мр Ивана ЋЕЛИЋ, лексикограф, стручни сарадник, Нови Сад
Катарина ЋИРИЋ, професор музике и француског језика, Нови Сад
Симо Ц. ЋИРКОВИЋ, новинар, Београд
Др ум. Ивана ЋОЈБАШИЋ, клавир, професор универзитета, САД
Др Бранко ЋУПУРДИЈА, етнолог, професор универзитета, Београд
Др Слободан ЋУРЧИЋ, географ, професор универзитета, Нови Сад
Академик Рубин УДЛЕР, филолог, Питсбург, САД
Алојз УЈЕС, театролог, професор универзитета, Београд
Ненад УРИЋ, историчар, Београд
Др Борис Андрејевич УСПЕНСКИ, филолог, професор универзитета, Рим, Италија
Др Ениса УСПЕНСКИ, слависта, професор универзитета, Београд
Др Александра П. УШАКОВА, филолог, Тјумен, Русија
Др Барбара ФАЛИНСКА, филолог, професор универзитета Варшава, Пољска
Др Данка ФИЛИПОВИЋ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Марк Е. ФОРИ, етномузиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Марта ФРАЈНД, историчар књижевности, научни саветник, Београд
Др Нице ФРАЦИЛЕ, етномузиколог, професор универзитета, Нови Сад
Др Виктор А. ФРИДМАН, лингвиста, професор универзитета, Чепел Хил, САД
Др Драган ХАМОВИЋ, књижевник, виши научни сарадник, Београд
Др Михал ХАРПАЊ, историчар књижевности, професор универзитета, Нови Сад
Др Валерија ХИЛИЕР КОЛАРОВ, лекар, професор универзитета, Нови Сад
Др Роберт ХОДЕЛ, историчар књижевности, професор универзитета, Хамбург, Немачка
Штефан ХУДАК, историчар књижевности, новинар, Петроварадин

Бисерка ЦВЕЈИЋ, оперска певачица, професор универзитета, Београд
Др Олга ЦВЕЈИЋ ЈАНЧИЋ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Бранислав ЦВЕТКОВИЋ, историчар уметности, Јагодина
Др Мићо ЦВИЈЕТИЋ, новинар, књижевник, Београд
Др Петар ЦИНДРИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Славко ЦРНЧЕВИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Боривој ЧАЛИЋ, библиотекар, историчар књижевности, Вуковар, Хрватска
Академик Душан ЧАМПРАГ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Др Милка ЧАНАК МЕДИЋ, архитекта, Београд
Др Бранимир ЧОВИЋ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Драгана ЧОЛИЋ БИЉАНОВСКИ, театролог, професор универзитета, Београд
Др Бранко ЧОЛОВИЋ, историчар уметности, Книн, Хрватска
Јован ЧУЛАЈЕВИЋ, правник, Нови Сад
Др Симона ЧУПИЋ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Лазар ЧУРЧИЋ, библиофил, библиотекар саветник, Тител
Марија ЧУРЧИЋ, библиотекар саветник, Тител
Др Снежана ШАРАНЧИЋ ЧУТУРА, историчар књижевности, доцент универзитета, Сомбор
Др Светлана ШЕАТОВИЋ ДИМИТРИЈЕВИЋ, историчар књижевности, виши научни сарадник, Београд
Академик Јован ШЕТРАЈЧИЋ, физичар, професор универзитета, Нови Сад
Др Богољуб ШИЈАКОВИЋ, филозоф, професор универзитета, Никшић, Црна Гора
Др Бојана ШИЈАЧКИ МАНЕВИЋ, класични филолог, професор универзитета, Београд
Др Смиљка ШИМИЋ, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Биљана ШИМУНОВИЋ БЕШЛИН, историчар, професор универзитета, Нови Сад
Др Данко ШИПКА, филолог, професор универзитета, Феникс, Аризона, САД
Академик Драган ШКОРИЋ, агроном, професор универзитета, Нови Сад
Мр Катица ШКОРИЋ, библиотекар саветник, Нови Сад
Др Марија ШКРИЊАР, биолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Стеван ШОГОРОВ, правник, професор универзитета, Нови Сад
Др Ирена ШПАДИЈЕР, историчар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Ђерђ ШПИРА, историчар, професор универзитета, Будимпешта, Мађарска
Др Гордана ШТАСНИ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Гордана ШТРБАЦ, филолог, професор универзитета, Нови Сад
Др Вацлав ШЧЕПАНЕК, слависта, професор универзитета, Брно, Чешка
Др Марко ШУИЦА, историчар, професор универзитета, Београд
Др Младен ШУКАЛО, историчар књижевности, професор универзитета, Бања Лука, Република Српска
Мр Ксенија ШУКУЉЕВИЋ МАРКОВИЋ, театролог, музејски саветник, Београд
Др Марица ШУПУТ, историчар уметности, професор универзитета, Београд
Др Милослав ШУТИЋ, теоретичар књижевности, професор универзитета, Београд
Др Ђуро ШУШЊИЋ, социолог, професор универзитета, Београд